446444 ՑՈՒՆՈՒԱՐ 1 DIMANCHE

> 1er JANVIER 1005

LE NUMERO : 5,00 F

69ՐԴ ՏԱՐԻ - ԹԻՒ 18 495

This be usenbus

TURUP THUUPPUL (1925-1957)

Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

HARATCH

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F - Fax: 48.00.06.70 -C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 Ֆ.

69e ANNEE - N° 18.495

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

52' ANNÉE - Nº 13.739

ժԽՏՈՒՄԻ NE BUNESEUNEPEUT achuland dulac

«Ցառաջ»ի ամսական յաւելուածը Հասած է 200-րդ Թիւին. Հայ մամուլի ծանօթ համայնապատկերին մեջ որուն գունաւորումը յանախ խորքն Թելադրուած չէ, այլ մակերեսային չատ մօտիկ խաւերէ, այս հանդրուանը բաներ մր կ'ըսէ. կ'ըսկ թե ժամանակն է հաշուհկչիրի մր ուր ամփոփուին անցած 17 տարիները ու ձեռնարկը դիտուի երկու ծայրերուն սեւեռումով. յեսապարձ ակնարկ մը մեկնի 1976 Դեկտեմբեր 5-ի Թիւէն ու Հովհարային արագ Թափով մը յանգի 200-րդին։

Ձեռնարկը ամէն բանէ առաջ կը մատնէ հետաքրքրութիւններ, հաչակներ, փափաջներ որոնց դոգացում չի կրնար տալ մեծ մասով լրատուու թենկ դրաւուած oրաժերժի մը հրատարակուժիւնը։ Իսկ նոյն այդ հրատարակութեան չրջանակին մէջ տեղ տայ նաեւ ամսական յաւելուածին, առանց նիւթական կամ թեջնիջ առաւել միջոցներու, լաւագոյն փաստն է թէ որջան հղօր էին անոր ծնունդ աուող հետաքրքրութիւններն ու փափաբ ները։ Հաւանաբար այս պարագան ինքնեկ մղումով մր կ'երթայ կապուելու մամուլի Հայկական աւանդական սիրոյն ու փարումին որոնք այնքան եզական Հոխութեամբ օժտած են այսօր 200 տարեկան այդ մարզը։ Եւ արդէն 200-ներու սա դիպուածական խաչաձեւումը խորհրդա. նշական կապ մրն ալ չի° դներ Շմաւոնեան Քահանայէն մինչեւ հոս երկարած նոյն முயமாடிரிம் :

«Միտք եւ Արուեստ» առաջին Թիւով ինւթգինը կը ներկայացնէ «Երկու խօսքով» որ ստորագրուած է «Ցառաջ»: Znu «փորձ մը» կր կոչուի քայլը. այդ տատամսումը աւանդական կաղապարի մր կրկնութենկն աւելի կը մատնկ ձեռնարկին ետին կանգնած դիրքորոշումին գոյնր։ Այդ նախարան էջը «փորձ»ը կը բացատրե անով որ «դեռ կանուխ է Սփիւռքի կարապի երգը երգելու»: *Փափաքնե*րու գործնական որոչ պարտաւորութիւն. րբև ան նրկբևանումագ ճայնիր սևանը մեկնակէտ բաւական անյարիր այլ յստա**կ** ուս գիսատիարուներոր աստներ տիրաևկով տարօրինակ Հակասութեան մր պատկերը կը գծէ. եթե Սփիւութին համար կարապի երգ մըն է յանդելի կէտը, ինչո'ւ փորձը։ Հարցումին պատասխանը պիտի տայ 200 Թիւերու արագ Թերթա.

Այս հիմնական կետեն ետք, տակաւին ձեռնարկը կը ներկայացուի որպես «un. կալու արարք մր» որ նոյնպես վախձանական հանդրուանի մը ենթագիտակից սե. ւեռումը կը մատնէ։ Ապա կ'առաջադրուի գամական բումը «նախընտրարար միջին եւ երիտասարդ սերունդ»*ին* ։ Չի բացառուիր, ի հարկին, կարծիջներու բախումը որպես կրաւորականութենե խուսափում։ Այս վերջին երկու կէտերէն առաջինը կարելի է ըսել Եէ արդարացած է, քանի որ եթե միջին սերունդ պետք է նկատել

40-էն վեր տարիք ունեցողները եւ երիտասարդ՝ անկէ վարերը, այդ երկու հատուածէն են ստորագրութիւններու մեծ մասին տէրերը։ Իսկ կարծիջներու բախումը դրենք մնացած է որպես նախնական արամադրութիւն, առանց չօչափելի ներկայութեան վերածուելու 200 թիւերու յաջորդականութեան մէջ. Հայ մարի ու արուեստի մարդերուն մէջ կարծիջներու բախում պատճառելիջ նիւթե. րր կր պակսկին, ԹԷ այդ ներուժին տէր դրիչները, ո՛վ դիտէ:

Նախաբանը կ'աւարտի ժխտականութեան ամէնէն չեչտ արտայայտութեամը որ դժուար նուանելի հակասութեան մր

> Գրեց՝ ԱՐՓԻ ԲՈԲՈՅԵԱՆ

օրինակը կու տայ նման ձեռնարկի մը պարադային. այլապես ի՞նչպես մեկնարանել «նիգ մր ընել մեռնելէ առաջ» տա-

«Միաք եւ Արուեստ»ի առաջին Թիւէն մինչեւ 200-րդր անփոփոխ մնացած գրլխաւոր երկու պարադաներ կան. մէկը այն է որ հոն հրատարակուած գրութի ները անախպներ են, արտատպում չի կատարուիր. դիւսը, Թիւբևուր բևինբմու բնոյքն է։ Հայերէնը բլլալով հանդերձ մեծագոյն մասին լեզուն, կան նաեւ ֆըրանսերէն էջեր. ֆրանսերէն բնագիրներ ու հայերէն էջերու ֆրանսերէն Թարգմանութիւններ։ Ֆրանսերէն բնագիրներու նույլներ են այն էջերը որոնք կը կրեն օրինակ՝ H. Thomas, A. Lubin, D. Leuwers, G. Dédéyan ստորագրութերւնները, իսկ Թարդմանութիւնները (Շահնուրէ, 2. Եսայեանէ եւյն.) գլխաւորաբար կատարուած են Ա. Մ. (Արփիկ Միսաբեա. ն) ի կողմ է:

Առաջին 100 թիւերը կը բնորոչուին «արուեստ» խորագրին աւելի զանագան. եայ ներկայացումով, ջան՝ մնացեալները. այսպես, առաջին շրջանին աւելի լայն տեղ տրուած է նկարչական գործերու լուսանկարներուն, դծանկարներու եւլն., մինչդեռ լետագայ Թիւերը ծանրութեան անառարկելի կեղրոն զարձուցած են գիր-գրականութիւնը։

«Միտը եւ Արուեստ»ի առաջին Թիւերեն ներկայ անուններու կորիզ մը կայ որ գրենք անփոփոխ մնացած է մինչեւ 200-րդը։ Առանց վիճակագրական ցուցակ մը պատրաստած ըլլալու, դժուար չէ երեւումի յանախականութեան, գր-

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ DIMANCHE 5 DECEMBRE 1976

ԲԱՌԵՐ... ՅՈԳՆԱԾ ԲԱՌԵՐ

Գրեց՝ Հ. ՌԱՓԱՑԷԼ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

AUNTAL ANTREAST

3UNU

thrande comple apprehens

Pondateur : SCHAVARCE MISSAKIAN

264446264 SNAUL, SEPPL

Ձգայի է տասիակու Բիշեր, եւ այսպես ամրողջ դիրջը արժերդ ւուտծ են և «Լիաեր կահրուած եր Մական այսիեցն Բեջնիր կարտա - ժղուած գան իսկական ապրումի մը։ Հեպասնառ Բիշեր և է հասանությունիան կը լմիունի իրվա Սարբասյանի մ ակած դու հասանությունիան կը լմիունի հրան Սարբասյանի մ ակած դու գան ամրոր դիմաց, են այս չակար հղեն կրաեր և արանոր այնա այս և ամրոր դիմաց, են այս չակար հղեն կրաեր և Աերաենչա է որ բառնրը դանձի իրենց ընդարձակունինը և ենրը, բանաստանորական հակական իրենց ընդարձակունինը և հերը, բանաստանորական հակար և այս չերու ունին է կանեւ Բայց յոգծան Յողծած բառնը, դակած այգերու ունին է կանեւ Բայց յոգծան գիտոնի դեռ բառնը հարագատ դասան կրակատ, բառեր դառնը ործեց և անաց աստատմաստ դոյունինան կետեց կը ներչերեն ։

րաւուած տիւնակներու Թիւին նկատառու. մով այդ կորիզին առաջին տեղը գետեղել Խաչիկ Թեօլեօլեանը։ Ան (միջտ առանց վիճակագրական նշումի) աէրն է նաեւ չօչափուած նիւթերու զանազանութեան մրցանիչին։ Ամերիկեան գրականութիւն, Հայկական գրականութիւն, գրախօսու-Թիւն, սփիւռքեան խնդիրներ, ընկերային Թեմաներ եւլն. ատաղձ կ'րլլան իր բեղուն գրիչին։ Ձանազանութեան մարգին մէջ իրեն կը մօտենայ միայն նոյն կորիզէն Գր. Պրլտեան որ ֆրանսական գրրականութեան էջերով ներկայ է առաջին *թիւերէն եւ որ պիտի ստորագրէ բանաս*տեղծութիւն (Հայերէն, Հայերէն . ֆբ րանսերէն , ֆրանսերէն) , գրախօսուխիւն , արձակ էջեր, եւլն.։ Այս երկուջին հետ կորիգր կ'ընդլայնի 2. Գազանձեանով որ բացակայ է վերջին տարիներուն, Գր. Համրարձումեանով, որուն «Քալեիտոսճուփ»րբևև «աևուբուա»ի երաժաւասիր ժևխաւոր ընակիչներն են, Վ. Օչականով ու Մարկ. Նշանեանով։ Սկիզբի Թիւերու անուններ են նաեւ Ցարութիւն Քիւրը-Shub, Z. Ռափայէլ Անտոնեան, Գրիգոր Քէօսէեան -արուեստի նիւթերով-, Ժ. Միրինեան, Կ. Պասմանեան եւ 8. Փա-

փագեան (Թատրոն) ։ ՊատաՀական յայտ-

նութիւններ ունին Գ. Գեւոնեան, Հ. Լե-

ւոն Ձէջիեան, Արչալոյս խանտանեան, Հ. Ներսէս Տէր-Ներսէսեան, Նորվան Եպիսկ. Ձաբարեան, Է. Էջսերժան եւլն.:

Անուններէն երբ Հայեացջը կը դառ. նայ նիւթերուն, առաջին նչմարուածը այն կ՝ըլլայ որ գրականութեան գլխաւոր մրցակիցը նկարչութիւնն է, ապա բաւական հեռուէն կը հետեւին ճարտարապետութիւնը եւ Թատրոնը։

Նկարչութեան յատկացուած էջեր կր ներկայանան բաւական զանազանեալ։ Առաջին շրջանի Թիւերուն մէջ այս մարգի նիւթերով մնայուն ներկայութիւն են Գ. Քէօսէեան եւ Ձարեն Մութաֆեան: U.ռաջինը չի սահմանափակուիը նկարչութեամբ, կը գրէ ճարտարապետութեան մասին եւս, ինչպես Ս. ձեվահիրնեան։ կայ մնայուն չարք մը հայ նկարիչներու գետ կատարուած Հարցագրոյցներու nրոնը կր ներկայացնեն մեծ մասով փարիդահայ արուեստագէտներ, արուեստի անոնց մօտեցումները։ Նկարիչ ու նկարչութիւն, նիւթեր են որոնը կր հետա. ենևենը աշժարի այս դանժիր րատուած անուններէ զատ գրական դէմքեր ալ։ Լաւագոյն օրինակ մըն է Ասատուրին նուրրուած Գր. Պրլաեանի հայերէն -

(Շար.ը Դ. էջ)

TLOPEUDOP

2U/6U6U4U6 6U/0U4U6

2mrtuultli

U. V. S P 9 V U. U U. 4 V & P & V

ՌՈՒԲԷՆ ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ (Ցունուար 1931)․ --

«Բայց Թէ Հայութիւնը մտաւորապէս եւ Հոդեպէս մեռնելու վրայ է եւ ենթարկըւած եւ Թէ այնտեղ մայր երկրում եւ Թէ այստեղ արտասահմանում ձերմակ Հար-

சி சய மாழ் சயக் ?:

Ըստ իմ համեստ հասկացողութեան, մեր ժողովուրդի փրկութիւնը նրա Հոգեկան զարգացման մէջ է, նրա մտաւոր վե-கோடிக்கம் கட மீக்காடிக்கம் மீட்டு, நீம்த் வுற யուան կարելի է երևել շատ բևիաև, շատ դժուարին աշխատանքով: Հայ ժողովուրգր պարտուեց ֆիդիքապես, ապա Հոդեպես եւ հիմա էլ ոչնչանալու վրայ է մօտաւորապես ։ Այն բոլոր ազգերը միայն ախախ կարողանան ապրել, դալիջ սարսափելի ղէպքերի միջոցին, որոնք ինքնուրոյն եւ ուժեղ մշակոյն ունեն, որոնք մարդկութեան համար անհրաժեչտ տարր են կազմում, որոնք կարող են իչխել ուրիչների վրայ իրենց մաքի եւ Հոգու 40րութեամբ։ Միւսները ճակատագրականօրեն պիտի ոտնակոխ լինեն եւ պիտի անգետանան _։ Ու մշակոյթ ասւած բանը ոչ հանդեսներով է ստեղծւում եւ ոչ էլ փողոցները վազող ֆրանսական աժան մաքի կրկնուներ ծամծմելով։ Հայ ազգը պէտք ուրի եք մերեսք հաւոմ զբևոսրբերի եւ [] կ դարաւարև դատւսև ամըսւարար դասի ։ Այն որ ես անուանում եմ Արարասո եան մարդը։ Նոր այդ Հայը որ կամ պիաի վերագանի իր նախաջրիստոնէական, Միթրայական առաջինութիւնները կամ պիտի անհետանայ։

Այդ իմ խորապես դդացած եւ մտածուած Համողումներս են։ Ու մի վախիր, ոչ մի յաջողութիւն, ոչ մի դրամ ինձ չի կարող Հրապուրել։ ԵԹԷ դէԹ մասամը ծանօԹ լինէի(ը) իմ կեանքիս Հետ եւ իմանայիր ԹԷ ինչ դրկանքների ենԹարկըւած եմ իմ միտքս եւ արուեստս անկախ պահելու Համար մի վա(յ)րկեան իսկ այդ մասին կասկած չէիր ունենաը»:

ԱՐՇԱԿ 20ՊԱՆԵԱՆԻՆ (Մարտ 1931) · --

«Չնայած դրան, ես եւս ձեզ նման կարծում եմ որ եղածը նիւժապէս ամ էն բանով պէտը է պաշտպանել։ Խուսափել արկածներից և ուժ տալ "շինարարուժեան"։
Բայց նաեւ պէտը է փրկել հայ անհատի
ապատ ոգին, Թէ չէ վաղը, մանաւանդ մեծամասնական սիստեմի յաջողուժեան
պարդային, մենը իբրեւ ինընուրոյն
տարր, իբրեւ ազգ կը կորչենը, ինչպէս
կորչում ենը Ամերիկայում։ Վաղը Ռուսաստանը պիտի դառնայ աւելի կլանող
ջան Ամերիկան եւ ոչ մի վերացական
սահման մեզ չպիտի կարողանայ պաշտպանել, եժէ ազատ ոգին, խոր ազգային
դիտակցուժիւնը մեռնի մեր մէջ»։

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻՆ (Փետրուար 1937) · --

«Ինչ ուղում ես ասիր՝ դիտեմ մոլեռանդ ես՝ բայց քաղաքական կուսակցու-Թիւնները, որոնցից մինչեւ հիմա քաղաքական օգուտ էլ չկայ, ամէն ինչ սպանում են եւ, ասեմ, ազատ խօսքից աւելի են վախում քան կրակից։ Այդ ինչպէս երեւում է ընդհանուր երեւոյԹ է այն տեղ եւ իմկական, անչահախնդիր խորհողների դալիք դերն է մաքառել ամրողջ ուժով հասարակական, մտքի համայն այն բԹացման եւ ստրկացումի դէմ։

Այսպիսի վախ է արդում ինձ նաեւ վաղը, որովհետեւ այդջան չնչատ հոգեկան չարժումով, այդ մարդիկ ինչպէ՞ս պիտի կարողանան մեծ չարժումներ մղել եւ նոր ազդ կառուցանել»:

ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆԻՆ (Փետրուար 1958) · -

«Հայ ստեղծադործ մտաւորականի համար տեւելու առաջի պայմանն է պահել հոդեկան կապը Հայաստանի հետ։ իրեն չզգալ դադնական այլ տարադիր։ Լրացնել այնտեղի հայունեան պործը, ա- նել այն ինչ որ քաղաքական պատճառներով նրանք ի վիճակի չեն անելու։ Պատրաստուել վաղուայ հանդիպումին։ Պատրաստուել տուն վերադառնալու լեցուն ձեռքերով, մաքուր ղէմքով, պայծառաչքերով։ Faire en se faisant»:

U. U A B P L b P

«Ամէն մի խորհող հայ՝ մրրկահար այս դարու ալիջների կատարին՝ նմանում է յուսահատ ռադիոկայանին, որ անյայտ պարու ալիջների պատասխան չի ստակում, բայց ոչ մի պատասխան չի ստանում» («Անցորդը եւ իր ճամրան»)։

«Ձյիչելը ուժ է։ Ոչ Թէ մոռանալ, այլ չյիչել։ Չուղել ահաւոր վէրքը եւ իր կըսկըծանքը դետեղել լինելիուԹեան կենտրոնում, անմիջական դործունէուԹեան կենտրոնում, անմիջապես դործունէուԹեան կենտրոնում, անմիջապես դործունել. սպաւոր եւ լալկան կնոջ վերածուել։ Վչտի եւ ողբի բառերը ամէնից չուտ հինցող բառերն են, ամէնից չուտ ձանձրացնող։ Մանաւանդ ուրիչների համար։

Անարդարութիւնը, ոճիրը, առաջի վայրկեանին սահմուկեցուցիչ է, ապա դայրոյխի է վերածւում եւ պահանջում է իր անմիջական վրէժը։ Բայց վա՛յ թէ անցնի նրա արտակարգ բնոյթի վայրկեանը եւ մեջենական կրկնութեան կերպ առնի։ Ձգայնութիւնները բթանում են, խիղձերը վարժւում են ձիչին եւ աղաղակին եւ դոհը դառնում է արհամարհելի» («Բանկօսպը եւ մամութին ոսկորները»)։

«Ապրել նչանակում է ճակատագրակա. նապես ստիպուած լինել և իրագործել այն ինչ որ ուղում ենջ լինել։ Ու այդ՝ կեանջի տեւողուխեան ամբողջ ընխացջին, ամէն օր, ամ էն վայրկեան, ամ էն տեղ։ Եւ
եթե նոյնիսկ պատահի, որ լջման եւ յողնուխեան ժամանակ, Թողնենջ որ լինի
այն ինչ որ պիտի լինի, - ասել է պարզապես, մենջ որոչել էինջ չորոչել» («Երկիրներ եւ աստուածներ»)։

«Մնհատի կեանքը ուրիչ բան չէ, ենկ ոչ ինքը իրեն ծնելու մի պրոցէս։ Դրանով մենք պէտք է բոլորովին ծնուած լինենք, երբ մեռնում ենք։ Դժբախտաբար, նրա մէջ է, որ մարդկանց մեծ մասը մեռնում է առանց ծնուած լինելու» («Նաւատու մար»)։

2wrhwlihli

U. L. 3 N P P. P. L. L. B P L P L L B U. B P. U. L

1961-ին, կոստան Զարեան Հայաստան այցելելու հրաւիրուեցաւ։ Արտասահման վերադարձին, խանդավառուած՝ իր տեսած յառաջընթացով, զանազան յայտարարութիւններ կատարեց մամուլեն։ Ասոնք առիթ տուին բազմաթիւ յարձակումներու իր դէմ։ Այդ առթիւ, բժիշկ եւ գրադատ Համբարձում Քէքլիկեան իրեն հասցէագրեց հետեւեալ անտիպ նաժակը, որ ցարդ պահպանուած է Զարեա. նի անձնական արխիւին մէջ. --

«Dec. 29 - 61

Սիրելի Վարպետ. -

Նամակը առի։ Կարդացի ափեղ-ցփեր լրագրական Հայհուչները։ Պգտիկ մարդոցմէ միայն կարելի է այդջան սպասել։ Միւս կողմէն չատ բարեկամներ չահեցար։ Ամէնջն ալ հիացան ջու ջաջու-Թեանդ ու ճչմարտախօսուԹեանդ վրայ։ Հիմա դիտեն Թէ ով ես, ինչ տեսակ մարդ ես։ Քաջ ես։ Մենջ կը սիրենջ իրենց միտջը առանց կապանջի դուրս Թափող մարդը։ Էֆէրիմ։

Մենը չատ լաւ ենը։ Հիմա բժշկա. կան գիրը մը կը գրեմ։ Թերեւս գարնան մօտերը ատ կողմերը զամ։ Անչուչտ կը փն(տ)ռեմ ու կը տեսնեմ ձեզ։ Տիկինի(ն) Համբոյրներս կարօտով։

Համ բարճում»

Իրանահայ բանաստեղծ Դեւի (Մարդար Ղարաբէդեան, 1901 - 1976) ուղարկած նամակին պատասխանելով, Ձարեան ի միջի այլոց կը դրէր հետեւեալը, Փետրուար 19, 1962 Թուակիրով (ԳԱԹ, Դեւի ֆոնտ, Թիւ 239) - --

«Շատ չնորգակալ եմ ձեր յայտնած զգացմուն ըների համար, որոնը ցոյց են տալիս ձեր ազևութիւնը եւ ազգային գիտակցուներւն։ Այդ օրի հասած ենք, որ նոյնիսկ իր սեփական Հայրենիքը սիրող եւ հասկացողը ենթարկւում է լուտանըների, նոյն մարդկանց կողմից, որ մի ջանի ամիս առաջ ինձ բարձրացնում էին երկինը։ Ասեմ ձեզ, որ ես ոչ նրանց գովասանըներն եմ երբեր լուրջօրեն առել եւ ոչ իրենց ՀայՀոյանըները տպաւորում են ինձ : Հայաստանը իմ սեփական աչքերով տեսայ, ըննեցի, զննեցի եւ ա՛յն է ինչպես ներկայացրել եմ ։ Եւ իբրեւ գրադէտի իմ նպատակս պիտի լինի ամէն կերպով աջակցել նրա վերաչինութեան եւ պաչտպանել մեր ժողովրդի չահերը։ Եւ ես սրտի խորջից Հրաւիրում եմ բոլոր եղբայրակիցներս միանալ այդ սրբաղան դործիս եւ ստեղծել մի Հայութիւն մի երկրի մ է 9» :

Նոյն տարին, Զարեան կը ներդադներ Երեւան։ Ցաջորդ տարի լոյս կը տեսներ «Նաւր լերան վրայ»ի երեւանեան Հրատարակունիւնը, որ խսկական դայնակդունեան ալիջ մը պիտի յառաջացներ Սփիւռջի մեջ, Հոն կատարուած փոփոխունիւններուն ու մկրատումներով առինով։

Այդ օրերուն, Արմ էն Ձարեանի կողմ է յետմահու հրապարակուած «Նաւատոմար»ին մ էջ («Հայութքիւն», 1992, Փետ. 14, էջ 8), Ձարեան կ'ազդարարեր. --

«Ես ուզում եմ իմացուի, որ "Նաւ"ի երկրորդ հրատարակութիւնը լոյս է տեսել Տնչման, խարկութեան եւ սպառնալիջի տակ։ Երկրորդ հրատարակութեան վերջին մասը բոլորովին աւելորդ է, ինչպես նաեւ չատ փոփոխութիւններ վեպի ներսում ։ Այդ մարդիկ, որոնը ներկայացան իբրեւ իչխանութեան ներկայացուցիչներ, չահագրգոււած էին մանաւանդ նիւթյապես։ Պր.եանր(1) ստացաւ աւելի քան 2000 ռուբլի արտագրելու եւ, առանց ինձ հարցնելու, սիսալ փոփոխու թիւններ մայնելու համար ։ Այդ չրջանրեն ես ապրում էի հոգեկան ճնչուած վիճակ կնոջս հիւանդութեան պատճաոով (2) եւ ոչ վեպն եր ինձ հետաքրրըրում, ոչ ինչ որ անցնում էր իմ չուրջս:

Ես անչուչա, պիտի նկարագրեն մանրամասնօրէն անց ու դարձերը, բայց սրանով ուղում եմ իմանան, որ իմ դրած վէպր այն է, ինչ որ տպուած է արտասահմանում (չատ աննչան փոփոխութիւններով) եւ իմ մահից յետոյ, երբ արտատըպեն, Թող միանգամայն անտեսեն երկ-

րորդ հրատարակութիւնը»։ Նոյն հրապարակումը եզրափակող 1964 Սեպտեմբեր 5 Թուակիր գրառումով,

Զարեան կը պնդեր. ..

«Ուդում եմ իմացուի, որ ներկայ Հայաստան գալս Համարում եմ սխալ։ Հայ այսպես կոչուած գրողների Թչնամանքը իմ հանդէպ ամէն բանից ցածր է. Թո՛ւրը, ստո՛ր... Մեծ մասամը անկարող մարդիկ, որոնք բացի մեռածներից մի մեծ րանաստեղծ չեն տուած, առաջին օրից ամէն բան արին, որ իմ ազգի առաջ բրոնած դերս նսեմայնեն, արժանիջներս փոջրացնեն եւ Համրաւս փոջրացնեն։ ԱՀա 4 տարի է, որ գրողների միունիւնը ինձ անդամ չի հաստատել (3) ։ 4 տարի է, որ ամէն բան անում են, որ երկրից մեկնեմ, որ Հայ գրականութիւնը մրնայ իր ճահճացած վիճակում, խեղճ խաղ, առանց մեծութեան։ Ոչ մի ժամանակ կետնքունս, ոչ մի երկրում այսպիսի մենակութթիւն չեմ ապրել եւ այդպիսի Հոգեկան վիճակի չեմ են Թարկուել:

Թողնկին մեկնկի, խարկութիւնների չենթարկուկի, վերականդնկի իմ մեծու. Թիւնը եւ կարողանայի ասել իմ վերջին խոսբը:

Թող անիծեալ լինեն ինձ տանջողները, եւ եթե ուրիչ միջոց չկայ, թող մահը դայ եւ աղատի ինձ»:

Կոստան Ձարեանի կեանջի վերջին տասնաժեակի դէպջերը դեռ կը սպասեն իրենց ամբողջական բացայայտումին։

(1) Հաւանարար Հրաչեայ Գրիգորեա. նը, որ գիրքին խմբագիրն էր։

(2) Երկրորդ կինը՝ Ֆրանսիս Պրուքս, 1964-ին Ամերիկա մահացալ։

(3) Զարեան Հայաստանի Գրողներու

Միութեան անդամ ընդունուեցաւ 1965ին։ Հոս ժամանակագրական սխալ մբ կայ, ըստ երեւոյթին, քանի որ Զարեան 1962ին հաստատուած էր Հայաստան։

LPG FUPENUUNAPPUL LEPRPU FRE

Ձարեանի մահէն ետք, Թէեւ իր մասին հիմնաւոր նորուԹիւններ չէին արձանագրուեր Խորհրդային Հայաստանի մէջ, «բաներ մը» կը խօսուէին արտօնեալ սահմաններուն մէջ կամ մանր-մունը յիչատակումներ կ'ըլլային։ Այսպէս, օրինակ, Արչակ Ձօպանեանի «Նամականի»ին մէջ (Երեւան, 1980) հրատարակուեցաւ հետևեալ նամակը, որ քաղուած էր Ձօպանեանի արխիւին մէջ պահուած սեւագրուԹեննեւ --

«1950, Ցունիս 19, Փարիզ

Սիրելի Զարեան,

Մասնաւոր Հածոյքով կարդացի բանաստեղծութեանցս Հաւաքածուին նուիրուած Ձեր նամակը։ Գիտեմ որ Դուք իրստապահանջ, րծախնդիր դրական քննադատ մրն էք, կնչպէս որ պէտք է ըլլալ, ինչպէս եւ եմ ես ինքս ալ։ Ձեր դնահատումի ջերմ տողերը իմ քերթուածներուս մասին, ատով աւելի եւս արժէջաւոր կր դառնան ինծի Համար։

Գրական ըննադատը որ կայ իմ մէջս, կը խորհի ինըն ալ Ձեղի պէս երբ իմ այլազան արտադրութեանը դէդին մէջ րանաստեղծութիւններն են, որ իմ կեանըիս

էական գործը կը կազմեն:

Ցաւալի է որ այս տարի չպիտի կարենաք Փարիզ երեւում մ'ընել։ Ուրեմն ցրտեսուժիւն ըսենք դալիք տարուան Համար եկէք, եժէ կարելի է, աչնան, վասընդի դարնան ժերեւս 2 - 3 ամսու Համար հեռանամ Փարիզէն և եւ եժէ դաք Հոս, ի՞նչպէս պիտի ուղեմ Ձեզ տեսնել, չատոնց է որ իրար չենք տեսած, եւ կարօտցած եմ Ձեղ . մտիկ մի ընէք անոնց որ կ'ըսեն ժէ Փարիզը առաջուան Փարիզը չէ, ան մտաւորական նուրը եւ ջերմ, մեծ նորուժիւնների [sic!] անղուպական ջաղաքն է միչտ:

Ա. Չօպանեան»

Տարի մը ետը, 1981-ին, Հանդուցեալ Տարտարապետ Արմ էն Ձարեան Երեւանի դրականութեան եւ արուեստի թեանդարանին (ԳԱԹ) նուիրեց իր Հօր վերաբերող նամականիին մ էկ մասը՝ 425 միաւորէ բաղկացած : Հոն, ի միջի այլոց, յիչեալ նամակին վերջնական ընադիրը յայտնրւեցաւ (ԳԱԹ, Կ. Ձարեանի ֆոնտ, թիւ 83), թեև ո՛չ՝ Ձօպանեանի ակնարկած նամակը : Ստորեւ կու տանը ցարդ անտիպ այդ վերջնական տարբերակը, տու ի բաղդատութեւն. --

«Փարիզ, 19 Յունիս 1950

Սիրելի Զարեան,

Մասնաւոր Հաձոյքով կարդացի րանաստեղծուժեանցս Հաւաքածուին նուիրուած ձեր նամակը։ Գիտեմ որ դուք րծաիններ կատապահանջ գրական քննադատ
մըն էք, ինչպէս որ պէտք է ըլլալ, ինչպէս եւ եմ ինքս ալ։ Գնահատման ձեր
ջերմ տողերը իմ քերժուածներուս մասին
ատով աւելի եւս արժէջաւոր կր դառնան ինծի համար։ Գրական քննադատը որ
կայ իմ մէջս կր խորհի ինքն ալ ձեղի
պէս ժէ իմ այլազան արտադրուժեանցս
դէղին մէջ բանաստեղծուժիւններս են որ

Ցաւալի է որ այս տարի չպիտի կարենաք Փարիզ երեւում մ'ընել։ Ուրեմն «ցըտեսութիւն» ըսենք դալիք տարուան Համար։ Եկէք, եթէ կարելի է, աչնան, վասն դի դարնան 2 - 3 ամոսւան Համար Թերեւս Հեռանամ Փարիզէն, ու եթէ դաք հոս, անպատճառ պիտի ուղեմ ձեղ տեսնել. չատոնց [է] որ իրար չենք տեսներ եւ կարօտցած եմ ձեղ։ Մտիկ մի՛ ընէք անոնց որ կ՛րսեն թէ Փարիզը առաջուան Փարիզը չէ. ան մտաւորական նուրը եւ Ջերմ մ Թնոլորտով անդուդական քաղաջն

> Սիրով ձերդ Ա. Չօպանեան»

Հոս պէտջ է աւելցնել, որ Ջարեան եւ Չօպանեան աւելի ջան երեսուն տարուան ԹղԹակցուԹիւն մը պահած են, ինչպէս եւ անձնական բարեկամուԹիւն: Ժամանական բարեկամուԹիւն: Ժամանակարգրական կարդով, այս նամակը ցարդ յայտնի վերջինն է դոր փոխանակած են երկու դրողները, որոնջ 1930-աւկան Թուականներու սկիդրէն ի վեր այլեւս չհանդիպեցան:

Պատրաստեց՝ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

berlian:

être artiste aujourd'hui

Une exposition d'Alex Berlian s'est tenue du 19 Octobre au 5 Novembre 1994 à la Galerie Les Cent, à Paris. Elle a permis de mesurer l'évolution de l'artiste depuis la dernière présentation de ses toiles, il y a plus de trois ans, en mai 1991, dans les mêmes lieux. En cet entretien-bilan, est reprise la discussion entamée lors de la précédente exposition.

LILIANE DARONIAN : Que s'est-il passé depuis ta première exposition à la Galerie Les Cent?

ALEX BERLIAN : Mon évolution n'est pas linéaire. Elle est plutôt ramifiée. Je continue d'aller vers une cible qui me paraît inépuisable, vers l'inconnu, dont chaque œuvre représente une étape. En ce qui concerne le style et la technique, j'ai continué de la même manière que dans mes toiles précédentes, il y a trois ans, c'est-à-dire, dans la veine scientifique-informatique, si je puis m'exprimer ainsi. Mais il y a un changement de vision et de conception concernant la construction de l'œuvre.

Q. — Peux-tu définir ce changement ? En quoi consiste-t-il?

R. — Au plan de la conception des masses, rien n'est changé ainsi qu'en ce qui concerne les volumes, les formes, les lignes et la lumière. Les rapports entre ces éléments sont restés constants, à l'exception des volumes dont j'ai supprimé la subdivision en de petits volumes angulaires qui formaient la trame-filet de la surface entière de l'œuvre. Cela a engendré une autre vision de l'espace : le champ pictural s'est élargi, si j'ose dire, à l'infini. Comme dans mes œuvres photographiques réalisées entre 1984 et 1989, il est devenu possible de concevoir, par l'association de quelques formes et de quelques lignes, une œuvre chaque fois différente. Lors de ma dernière exposition, la confrontation de la série «Les saisons» réalisée entre 1990 et 1992 avec les œuvres réalisées depuis donne une idée de mon parcours.

Q. - Comment t'est venue l'idée des «Saisons»?

R. - Lorsque j'ai entamé, en 1988, ma démarche actuelle, j'ai commencé peu après une série qui s'appelle «Variations sur un thème» : une même composition de base pouvait donner naissance à différentes œuvres avec un processus d'interchangeabilité des plages de couleurs et de formes. Dans les «Saisons», j'ai employé la même procédure, c'est-à-dire une même base, un squelette unique était le point de départ de chacune des cinq toiles, chacune différente. La première qui reproduit totalement le squelette de base s'appelle «Le Maître des Saisons». Je lui ai donné ce titre car cette version représenté symboliquement l'année, c'està-dire une composition entière qui suffit à elle-même et qui domine, englobe les saisons. Ensuite, les quatre versions qui suivent, présentent chacune une version de la composition principale comme si elles incarnaient une partie de l'année. Donc, les quatre versions représentent les quatre saisons, chacune avec un coloris dérivé de certaines tonalités dominantes dans chaque saison.

Q. — De quelle façon les 128 dessins qui accompagnent la série se sont liés à

R. — J'ai donné pour titre à l'ensemble de ces dessins «Jours-extraits». Il y a 8 planches et chaque planche est composée de 16 dessins qui forment un ensemble rythmique autosuffisant. Mais chaque dessin est différent de l'autre et il représente un extrait du squelette principal, comme des phrases entières portant une signification particulière, tirées d'un même poème, d'un même livre.

Q. — Qu'est-ce qui a changé depuis la réalisation des «Saisons» ?

R. - Le premier pas était d'arriver à une technique de dessin qui corresponde à la technique que j'emploie sur les toiles. Peu après, la même démarche s'est produite dans les lavis aux encres de couleur qui ressemblent à des aquarelles par leurs coloris et la transparence des couches. Les pastels sont venus un an après. Je crois que dans tous ces domaines, il y a une unité de conception et de technique qui forme une entité dans les limites de laquelle je peux nager lib-

Q. — Les «Saisons» sont des compositions abstraites mais dans tes dernières œuvres on voit souvent poindre des corps, des créatures...

R. - Justement, c'est l'association des formes et des proportions qui crée ces figures. Mais avec les mêmes formes, je peux réaliser une fois encore des compositions abstraites. Cela veut dire que mon souci principal n'est pas de créer une figure. En même temps, c'est un jeu de perception visuelle et mentale qui peut changer d'une composition à l'autre en utilisant les mêmes éléments formels. Et dans certaines œuvres, il est vrai, qu'explicitement, je crée une image simplement pour vivre la liberté de la création.

Q. - Dans l'histoire de la peinture fort du passage du figuratif à l'abstrait, dans tes dernières œuvres particulièrement, on assiste à un effort inverse, un travail de l'abstraction vers des formes figuratives. Quelle signification cela a-t-il pour toi ?

R. - Je dois d'abord préciser que dès la création de la première œuvre abstraite les deux tendances, la figuration et l'abstraction, devaient désormais coexister. Mais en ce qui concerne les formes, elles ne sont pas, à priori abstraites, car on les voit et on les touche. Comme je le disais auparavant, l'association des formes et de la proportion peut former ou défaire une figure, mais encore le résultat, même abstrait, sera toujours une image mais qui ne reproduit rien et qui ne représente qu'elle-même, avec un message artistique propre. A cet effet, l'abstraction peut s'engendrer, pour beaucoup de gens, quand le résultat ne crée pas l'impression d'une image identifiable. Mais, figurative ou abstraite, ce qui compte, c'est la force plastique d'une œuvre et la nouveauté de son apport, de son discours pictural et artistique. Mais avec l'abstraction, l'homme a conquis une autre dimension dans la conception de l'infini, libérant la pensée artistique des limitations de la réalité vue, de la figure, de l'aspect extérieur des choses.

Q. — Tu disais plus haut à propos de ta série, «Les saisons», qu'à partir de ce que tu as appelé le «squelette principal»,

tu as créé un ensemble de dessins : 128 compositions. Mais au fond, tu aurais pu en produire à l'infini. Il y a chez toi, au plan de ton œuvre, une relation à l'infini. Peut-tu t'en expliquer?

R. - Je n'y ai jamais beaucoup pensé, ni trop cherché à savoir. Mais maintenant que la question se pose, il y a des souvenirs qui remontent dans ma mémoire. Si je dois chercher loin, et comme l'être humain est un tout, ce sentiment de l'infini est peut-être lié à ma jeunesse. A Alep où je suis né, jusqu'à mes 20 ans environ, nous dormions l'été, comme de nombreux habitants, sur le toit des maisons comportant en général un rez-de-chaussée ou un étage en plus. Tels étaient du moins les habitations des quartiers populaires. Au lit, je regardais les étoiles dans le ciel noir qui couvrait tout. L'un des souvenirs les plus marquants de mon adolescence est le chant d'un jeune homme, passant dans la rue, tard dans le silence de la nuit. Ce chant m'a réveillé, cette voix, seule dans le noir, dans l'immensité du ciel, ne me quitte jamais. Une seule, magnifique voix devant l'infini. Ainsi peut-être la nature, le chant et la musique s'identifient entre eux dans mon esprit. Car ma passion pour la musique classique a commencé à 16 ans, à partir d'un film dans lequel, à un certain moment, une musique symphonique accompagnait le paysage me laissant une impression d'éternité. C'est pour cela, probablement, que mes deux musiciens préférés sont Bach et Bruckner par la sensation d'immensité que leur musique suscite. Je prendrai le risque de dire que pour moi aucun compositeur n'a exprimé avec tant d'intensité, de profondeur et d'envergure les choses de la vie et de l'univers comme Bruckner dans le troisième mouvement de sa dernière symphonie inachevée, fort heureusement!

Q. - Pourquoi fort heureusement?

R. - A 72 ans, Bruckner savait qu'il allait bientôt mourir. On rapporte qu'un jour, il était à genoux, priant Dieu de lui accorder le temps de terminer cette symphonie. En vain. Et ce troisième mouvement s'achève comme une bougie qui s'éteint lentement telle la vie après tous les combats, toutes les joies, toutes les exaltations, toutes les illusions et les désillusions, en exprimant toutes les passions de Bruckner, toute sa détermination et la conscience en la force de sa foi et de sa musique.

Q. — On évoque souvent la musicalité de tes œuvres ...

R. - Depuis dix ans, de nombreuses personnes, connaisseurs ou pas, décèlent de la musicalité dans mes œuvres. Je connu avait fait tout ce qu'elle pouvait pense que ce sont le rythme, les lignes et peut être les couleurs, la lumière et le climat qui créent cette impression. En effet, on parle toujours de la relation réciproque entre l'art, la musique et la littérature. Mais chacun reste ce qu'il est, c'est-à-dire le peintre reste un peintre, le musicien un musicien, l'écrivain un écrivain. Un écrivain qui décrit une scène n'est pas forcément un peintre, un artiste aussi dont l'œuvre résonne musicalement, n'est pas forcément un musicien. Je suis passionné de musique classique, mais je ne joue aucun instrument. Il y a des peintres qui jouent d'un instrument sans que leur travail comporte de la musi-

Q. — Revenons à l'infini dans ton œuvre...

R. — Je crois que dans les œuvres abstraites peintes entre 1970 et 1974, il peut y avoir, involontairement, cette tendance à essayer de capter une infinité d'expressions picturales. La concrétisation consciente de cette idée prit forme d'abord en 1982-1983, lorsque je commençai à m'intéresser aux ombres car les ombres peuvent se transformer à l'infini comme les nuages. Puis, dans les photos que je réalisai en tant qu'études picturales, cette possibilité de variation se manifesta par le jeu continuel de formes et de lignes. Dans la même période j'utilisai la photocopieuse en tant que moyen de fixer l'œuvre. La photocopieuse, comme tout

autre moyen de reproduction, donne, par définition, la possibilité de variations à l'infini. Ainsi, par les mêmes formes découpées et des ficelles de papier, je réalisai quelques dizaines de variations utilisant la vitre de la machine à photocopier comme fond-écran. Il y trois ans, je réalisaj également plus de deux cents dessins à l'encre et des collages, dans lesquels la grille, en tant que trame de ma peinture, est sujet aux variations séquentielles interminables, ou presque.

Q. — Qu'est-ce que tu as fait d'autre dans cette direction?

R. — J'ai réalisé une série de dessins à l'encre, dans lesquels des lignes épaisses de différentes longueurs, représentent et répètent une partie des lignes du dessin initial sur la même feuille. C'est comme un dessin dans le dessin. Ces lignes épaisses peuvent varier en longueur et en rapport entre elles, ce qui peut entraîner et dégager, chaque fois, une nouvelle composition et de nouveaux rythmes, tout en restant dans la limite du même dessin, et ainsi de suite. Lorsque je dessinais ces lignes épaisses, je sentais chaque ligne comme l'équivalent d'un son de violon plus ou moins long, de sonorité, d'ampleur et d'intensité variées. D'ailleurs, dans cette dernière exposition, j'en avais présenté deux exemplaires, l'un indépendant, l'autre faisant partie d'un dessin lui-même formé de cinq composi-

Q. - Comment réagis-tu à ceux qui décrètent la fin de la peinture et disent qu'elle appartient au passé comme mode d'expression artistique ?

R. — Je pense que la raison de telles déclarations est psychologique. Au fond, elle met en cause non seulement la peinture, mais la vie elle-même, ce qui veut dire que nous sommes en face d'un problème existentiel, un problème d'impuissance devant l'inconnu. Il est très facile et très commode de dire que la peinture est terminée, de tourner le dos et de se livrer à ce jeu mental, aux astuces faciles, à toute cette mauvaise littérature à laquelle nous assistons au sujet de l'art actuel, surtout conceptuel. Dans le domaine de la peinture, comme dans tout autre domaine artistique, le difficile est la création, la divulgation de l'inconnu, pour atteindre un terrain encore non exploré. Je crois que parmi ceux qui proclament la fin de la peinture, il y a des personnes qui, peut-être, veulent avoir leur mot dans le déroulement des choses et passer pour des prophètes et des décideurs historiques. Comment avoir la prétention de décréter la fin d'un domaine créatif, comme si la divulgation de l'infaire? De même que l'inconnu est illimité, sa divulgation l'est aussi.

Q. — Ce n'est pas la première fois qu'on met en cause la peinture...

R. - Du temps de Mondrian, on parlait déjà de la fin de la peinture. Mais nous avons vu toute la richesse picturale qui s'est développée depuis, surtout avec l'expressionnisme abstrait et l'abstraction de l'après-guerre. Donc, laissons les peintres essayer d'explorer de nouveaux terrains avec patience, car la nouveauté ne vient pas sur commande! C'est le temps qui fera son travail.

Q. - Pour continuer la discussion sur ce problèce d'actualité, quelle est ton approche de la situation artistique d'aujourd'hui?

R. — C'est une approche critique. Après une décennie caractérisée par une explosion culturelle, l'art, l'expression naturelle de la pensée et de l'esprit, selon moi, vit plus que jamais une crise d'identité. Ces derniers temps, nous nous demandons souvent ce qu'est vraiment l'art! Une contradiction sans précédent, due à la confusion régnante, aux critères arbitraires, aux conventions et aux intérêts conjoncturels, donc éphémères, déstabilisent, fragilisent et dénaturent le rapport art-public. Un véritable cercle vicieux

ՓԻՏՈՒՄԻ ՈՒ ՅՈՌԵՏԵՍՈՒԹԵՐՆ 2UPALUT PAPLE

(Շար. Ա. Էջէն)

ֆրանսերէն բանաստեղծութիւնը որ ասատուրեան պաստառ մը կը գծէ բառերով : Նկարչական բաժնի մնայուն անուններ են Ա. Պէրէնիկլեան եւ յատկապես առաջին շրջանի Թիւերուն մէջ, Բ. Պոասորար. ասանիրև Ու ժորքիի անուբո տին մեկնաբան է, երկրորդը ներկայ է իր նկարներով:

Թատրոնի մասին Հայագիր երկու անուններ են նախ Ցակոր Փափադեան որ նաեւ սաորագրած է իր Հեղինակած մէկ արարնոց գործեր, ապա Արբի Յովհան. նիսեան : Նոյն մարզին կը պատկանին է. բարկութի քանա ըն էջրևն սևորճ փաճև մաս մր կը կազմեն առաբելաբար երաժըչտական նիւթերու առընչուած իր գրու-Թիւններուն մէջ։ Երաժչտական ուած ստորագրած է նաեւ Խաչիկ Երլմագ-

Աւելի սեղմ են չարժանկարի բնագաւառին սահմանները. սկիզբի Թիւերուն մէջ անոր տիրութիւն կ՚ընէ Առլէն Փափաղեան, աւելի ետը, երբեմն նաեւ Գր. Պրլաեան ։

Մ.յս գրխաւորներէն դատ, կայ «նոր անուն»ներու բաժինը ուր ներկայացուած են Շուչանիկ Մանոյեան (Դեկ. 1977), Համազատպ Սագայեան (Ապրիլ 1980),

Սարգիս Հացրանեան (Նոյ. 1983), Վազրիկ Բագիլ (Հոկ. 1986)։ Առաջինին կը հանդիպինը միջոց մր յետազայ Թիւերու մէջ, արեւելահայերէն բանաստեղծու-Թիւններով, երկրորդը արձակներ կը գրէ (ֆրանսերէն) մինչեւ իր կանիսահաս մաsp. U. Հացրանեանինը ասուպային երեւոյթ մրն է, իսկ Վ. Բաղիլ Հազուադէպօրէն կու տայ րանաստեղծունիւններ (արեւելագայերէն), մինչեւ վերջին տա-։ որեները։

Առաջին Թիւերէն մինչեւ այսօր կը չարունակուն յատուկ Թիւերու սովորութիւնր, նչելի առի Թներով. կան նաեւ այս թիւերէն ոմանը որոնը յաւելեալ էջերով հրատարակուած են, ինչպէս՝ Իքոմ-ի Բ. Համադումարին Թիւբ (Հոկ. 1979, 8 էջ), U. Կորջիի Թիւր (Մեպ. 1981, 8 էջ), Շ. Շահնուրի Թիւր (Սեպ. 1984, 8 էջ), Ռ. Սեւակի Թիւը (Յուլիս 1985, 6 էջ), Եդեռնի 70-ամեակի Թիւր (12 էջ) եւլն .:

Գրական բաժիններուն մէջ պարբերա. րար տեղ դաած են էջեր որոնը նախանաշակ եղած են յետագայ հատորներու. այսպես են Ձ. Գագանձեանի «Շարունակելի» խորագրուած գրութիւնները եւ Մովսես Պչաբնեանի կջերը։

«Միտը եւ Արուեստ»ի առաջին յիսուն

Երերը յասուկ Յուագրում չունին, արորոնական բոս ին հանաբարակուի Գրևիբիր երևանին գիւն. Հիսուրբևաներ որոբան யுராடயு த் பயராட்டி சொடயுராட்கிற (1981 $U_{m,fu}):$

«Ցառաք»ի ամսական այս յաւելուածին երկրորդ Հարիւրեակը չարունակելով նախորդներուն անունները, նիւթերը, ձեւերը, կը բերէ նաեւ նորութիւններ։

ինչ կր վերաբերի չարունակուող մարդերու, անոնց ամէնէն չեչաուածը կ'ըլլան տեսակցութիւնները որոնը դրեթե մնայուն ընոյթ ստացած են։ 1986 Մայիսի Թիւէն, Սիրարփի Տէր-Ներսէսեանի գետ կատարուածով կը սկսի անոնց չարեն սև բևեղջ նրույիչությու ին հարունակուի։ Մեծ մասով գիրի ու գըրականութեան, բայց նաեւ արուեստի, சுழ்யாட்டுக்கம் கீயர்சும் கீலா 30 கியாடு. ներ կը պարփակէ այդ ցանկը. անունները մեծ մասով սփիւռքեան են, գլխաւսնանաև Ղաասւի ասիկչբենով նրմենինւած են նաեւ Հայաստանէն ղէմջեր։ Սփիւռ բեաններէն են փրոֆ. Ժ.- Ф. Մա-45, Գր. Պրյաեան, Ասшипւր, Սօնիա Նիկողոսեան, Կարպիս Ափրիկեան, Սիլվիա Անկմեան, Լուտվիկ Բազիլ, Վահե 02կան, Գառցու եւլն. : Իսկ Հայաստանեն՝ Բագրատ Ցովհաննիսեան, Հենրիկ Մալեան, Սօս Սարգսեան, Տիգրան Մանսուրեան, Ալ. Մկրաչեան (այս Հնդեակը Հայկական ֆիլմերու փարիզեան Բ. Փառաասնին առքեր -1987 Ապրիլ 1-14-, 1987 Մայիսի յատուկ 6 էջնոց Թիւր), ապա Սէն Արեւչատեան, Վարդան Գրիգորեան, Ֆրունգէ Դովյաթեան, Ցարութիւն Խաչատրեան եւլն.։ Այս տեսակցութիւնները մեծ մասով կր կրեն Ա. Թ. ստորագրու թիւնր:

Կր չարունակուի յատուկ Թիւերու սովորութիւնը. թիւեր յատկացուած կամ նուիրուած են Ն. Սարաֆեանի (1988 Սեպտեմբեր), Երկրաչարժին (1989 Դեկտեմբեր), Հայերէնի ներկային սեւեռած Վենետիկի գիտաժողովին (1990 Նոյեմրեր), Վ. Օչականի (1991 Ապրիլ), Փրոֆ. Ժան-Միչել եւ Նիքոլ Թիկաիի (1987 Մարտ) եւլն. : Այս վերջինը միակն է իր տեսակին մէջ, ամբողջովին ֆրանսերէն պարունակութեամբ:

Կը չարունակուի նաեւ Ա. Մ.ի «Դեմ քեր ու դէպքեր» շարքը առելի ցանցառօրէն. Հոն գաղութին մօտիկ անցեալէն էջեր կրկին դունաւորում կր ստանան, այսօր շատերու արչ ծանօթ կամ բոլորովին անծանօթ աիպարներու եւ անցջերու ներկայացումով: Մե՛ղբ որ լրագրային ընթեա. ցիկ պարտաւորութիւններու խնողումին մէց գրազգրաբ աւրքի ճիչ անադաներութիւն եւ ժամանակ կը մնայ նման գրա.

Երկրորդ հարիւրեակի էջերուն մէջ շարունակուած է նոյնպէս յետագային հատոր ձեւացնելիք էջերու հրատարակու-[ժիւնը: Մ.յս բաժինին ամ էնեն ույագրաւր Ա. Ալիջեանի կողմե Վ. Օչականի գօրուագ հարասաբվգանար գաւաևուր գործն է, «Թուղթ Չափարերական»ը (1991 பியரிய) எர மீடிறோ மீர கமாழ பாரய աեսած է «Ցառաջ» մատենաչարէն ։

Եւ վերջապես, առաջին Թիւերու կորիզ անուններէն Մարկ. Նչանեան չարունակելով գրել, վերլուծել երէկուան անուններու գործեր, իր հետաքրքրունե. ներ բաժին կը հանե նաեւ ժամանակա. կից գրականութեան ուչադրաւ երեւոյթ. ներուն. այսպես, ան հաւանօրէն առաջին. ներէն է որ արտայայտուած է Հրազդան 25 յ նեանի «ՌԵՀ» Դեպի նոր դրականու. *Թիւն հատորին մասին* (1994 *Ցունուար*) ։

Երկրորդ Հարիւրեակին ամէնէն դրական, ամենեն ուրախալի կողմերեն առաջինն է աշխատակցող նորերու երեւու. մը. անոնը մեծ մասով նոր յայտնուած անուններ չեն գիրի կամ արուեստի աչխարհին մեջ. նոր է իրենց կապր «Միտը եւ Արուեստ»ին որպես մասնակից։ Ակոնը կր կոչուին Հիլաա Գայֆայեան . Фийнивий, Վшрий Пед, Спри Лирпед. ձեան, Շաբէ Մաթոսեան, Վարդան Մատ-**Ե**կոսեան, Արրահամ Ալիջեան, Երուանդ Բարսեղեան, Արթիւր Անդրանիկեան։ Բացի վերջինեն, սփիւռքեան այս անուններէն Շ. Մաթոսեան միակն է որ ֆրանսագիր է. իր բնագաւառը նկարչու*թիւն*ն է: Մնացեալներէն ամէնէն մր_ նայուն աշխատակցութերւնը կը պատկանի Վ. Մատխերսեանի որ կը մասնակցի Գր. Պրլաեանի եւ Մարկ. Նչանեանի դրախօ.

սութեան, գրադատութեան ու պրպաողի աչխատանքին, յանախ լոյսին բերելով գրական ղկմ բերու քիչ ծանօն կջերը։ Ա. նոր ներկայունիւնը վստաՀաբար տեղին f « Ohing be Upinbum» h allument &pur րերումը նկատել, վերջին տարիներուն։

նոյն ժամանակահատուածին մեջ թե. րեւս ոչ գեղինակին գամար, բայց այս Թիւերուն համար նորութիւն են Գր. Պրյաեանի արձակները. աւելի ճիչդ կ'րլ. լայ րսել արձակ բանաստեղծութիւնները որոնդ առաջինին հրատարակութեամը («Ձիթենիին վիճակները» - 1989 Հոկտեմ. բեր) անկասկած, անվերապաՀ առա. ջին գնահատութեան առարկայ կ'րյլայ անունը որ որպես բանաստեղծ ամենեն դունաւոր արժեւորումներուն Թիրախ եղած է, թէ' պարզ սիրողներէ, թէ' նոյն ոլորտին պատկան նկատուածներէ, ո. րոնց մէջ են նաեւ իրենց «բանաստեղծու. թիւններ»ր անոր տողերով պՏնածներ ...։

Վերջին 5.6 տարիներու նորուներն մրն է նաեւ Փարիզի մէջ զանազան առի նեւ. րով կատարուած դասախօսութիւններու որպէս գրական նիւթ հրատարակութեր. նր։ Անոնց Հեղինակներէն Գր. Պրլաեան, խ. Թեօլեօլեան արդեն անաիջական առընչուած անուներ են «Միտք եւ Արուեստ»ին, որոնց վրայ կ'աւելնան Հ. Գալֆալեան - Փանոսեան եւ Հայաստա. նեն Արտեմ Յարութեիւնեան :

իրեն արուած լրջաչուք անունին մեծ մասով Հաւատարիմ այս յաւելուածին ֆանթերի մեկ սիւնակը պետք է նկա. տել 1987 Սեպտեմբերի «Լոյս տեսան» խորագրուած սիւնակը ուր «Երանի Թյ չրլլային» են Թավերնագիրով ամփոփուած է հատորներու ցանկ մր, դանադան ծա. գերէ Հասած ։ Հատորներ որոնց Հրատա. րակութիւնը, ինչպես կ'րսուի հոն, «oգուտ ունեցած է միայն տպարաննե. ព្រាធិ» :

Երկուհարիւրեակի այս յետադարձ ակնարկը որ ունի Հաւանօրէն մոռացում. ներ, վրէպներ, կը յանգի գլխաւոր բաղճանթի մր. ան կ'առընչուի այս առան. ձին մնացած ձեռնարկին (կա՛ն նման յա. ւելուածներ ունեցող ԹերԹեր. բայց «Միտք եւ Արուեստ»ը առանձին է միայն անտիպներու տեղ տալու սկզբունքով ու անոր ոչ միչա դիւրին կիրարկումով) ա. ւելի բարօր կեանքի պայմաններ ուներալուր. այլ խօսքով, դառրանինրբևու աւելի լայն չրջանակի մը։ Այս մասին յատկապէս մտածել կու տան այն քանի մը անունները, ինչպէս՝ Անահիտ Կարմիրեան, Նորա Պարութենեան, որոնց գրրեթե պատահական ներկայութիւնը բաւած է ըսելու թե պէտը չէ այդքան հեռու

Երկուհարիւրեակի առիթով այս առա. ջին հաշուեկչիոր, որպես «փորձ» ձեռնարկուածին ընդհանուր գիծերով պատկերը տալէ գատ, վկայութիւն մր կ'ըլլայ։ Վկայութիւն, նոյնինքն անոր ձեռնարկողներու տատամսումն ու մանաւանդ յոռետեսու թիւնը անվաւեր դարձնող։ Չի հաւբև նոբ եր հաճոմագ է փոևզն սև կրցած է աւելի քան մէկուկէս տասնամեակ որպէս կորից պահել ժամանակակից հայ գրականութեան ամ էներ աիրական անունները, անոնց վաստակին իւրայատուկ հաւաքածոյ մր դառնալով:

1976 Դեկտեմբերի առաջին Թիւի «Երկու Noup»ին յոռետեսու Թիւնը անչույտ հիմ ունի. ամեն օր ո°վ չի նկատեր [#\$ Հայկական արժէջներու Հանդէպ Հետաենևենունքիւրև ավահարարակու ընտրրբև հուն կու տայ։ Սակայն, «Միտը եւ Արուեստ»ի 200 թիւերուն անուանացանկն ու Հոն տեղ դտած գրութիւններուն առևըւազն 60-70 տոկոսը ի. դարու վերջին քառորդին Հայ գիրի Համայնապատկերին աներաժարելի երակներէն են։ Այդ անունները երթեմն աւելի Հանդամանաւոր կերպով ալ փոխարինելով երէկուան մեծերէն ոմանը, սկզբնաբայլի ժ*իստու*մը կը Հերջեն, յետադային Համար ապահովունեան լուրջ բաժինը հայնայթելով : Ասիկա , եթ է նոյնիսկ պատրուակ չե ինընաժոռաց լաւատեսութեան մը, Կ'րսէ թե գրկուած չենը անհրաժեչտէն։

AL 200 செட்கமாட நக்நயல் யும் யயும்հովունեամբ իսկ առաջին ներկն յոռե-யக்பாட்டுக்கும் கேர் தாட்சீர், மீக்கியபு நடி நடி_ர ղութերւնն է «Ցառաջ»ի «Միտը եւ Ար-பாடியா» ந்து:

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՑԵԱՆ

semble s'être installé. Une course frénétique domine le monde de l'art, conditionnée par des facteurs économiques, concurrentiels, sectaires et hégémoniques, à l'image d'autres imbrications qui déchirent notre planète. Il serait peut-être difficile d'envisager un fonctionnement différent, sans une nouvelle conception de vie et de relations humaines.

Q. — Dans cette optique, selon toi, l'argent tue-t-il l'art ?

R. — Il le peut, en déviant la destinée artistique et la finalité spirituelle de l'œuvre d'art. Je rêve d'un rapport humain fondé sur l'échange libre, sans argent, où les choses soient appréciées pour ce qu'elles sont. Mais je ne suis pas utopiste pour autant. Nous vivons dans un monde où l'argent conditionne notre vie. Mais l'argent ne doit pas tuer l'art, car tuer l'art c'est comme tuer l'âme, la pensée, l'esprit. Il y a quelques semaines, dans l'un des quotidiens locaux les plus vénérés, il y avait une petite information de quelques dizaines de lignes sur le vol de sept œuvres de Picasso en Suisse. L'information évoquait, en premier lieu, les millions de francs en question! Aucune analyse ou présentation des œuvres. A un tel point, que lorsqu'on dit art on dit argent. L'envergure artistique de l'œuvre ne compte plus. Ce qui compte c'est sa valeur marchande. Je refuse cette logique réductrice, sans scrupule. Il serait naïf de me reprocher un puritanisme primaire. Il faut revendiquer la primauté de l'œuvre d'art, son droit à vivre pleinement son épanouissement, si elle est dotée d'une telle force et de rayonnement.

le rôle de l'artiste lui-même?

R. — Dans une période aussi troublée que la nôtre, la question du rôle et de la fonction de l'artiste peut se poser avec plus d'insistance encore, car il fait partie de cette lignée de protagonistes qui sont considérés comme ceux qui forgent l'image, la morale et la conscience collective, dont les sociétés éprouvent le besoin.

Q. — De quelle manière l'artiste engagé dans la création vit-il aujourd'hui le rapport avec le présent, avec la société ?

R. — Je crois qu'actuellement comme de tout temps l'attitude de l'artiste est la même. En effet, quelque soit la nature des clivages du présent et ceux de son époque, il continue à observer, à ressentir, à réfléchir, à travailler, à participer et à partager et à s'interroger inlassablement sur son rôle, sur son travail, sur son

Q. - Et cela se répercute sur son tra-

R. — Je pense, car le parcours de l'artiste sera le miroir de cette interrogation, parce que chaque œuvre, implicitement ou explicitement, est le fruit d'une interrogation, d'une recherche, d'une réaction. Par l'intermédiaire d'une œuvre, on aborde un problème artistique, on traite des phénomènes humains et sociaux ou on réagit face à ceux-ci. L'œuvre affirme une vérité et lance un défi vers l'inconnu, qui n'est que le reflet et l'aboutissement du déjà survenu, du réel, lui-même en mutation perpétuelle. De ce fait, les limites entre le réel et l'irréel s'estompent. La pensée et l'esprit cherchent dans l'irréel ce qu'ils ne parviennent pas à saisir dans le réel. Ainsi, l'art, le lien entre ces deux registres, crée le passage de l'ordinaire à l'extraordinaire. L'art est une projection vers la rêverie, le spirituel, l'illimité, la perfection, tout ce à quoi tout être désireux de recueillement et d'exaltation as-

Mon travail se fonde sur le credo que l'art, avant tout, incarne la tranformation et la transposition plastique et esthétique de ce qu'on voit et de ce qu'on ne voit pas. Je poursuis l'idée d'une œuvre qui puisse susciter la sensation de l'irréelréel, de l'espace imaginaire, pour y vivre un moment d'intensité, dans un champ Q. - Dans ce contexte, quel doit être libre de rapports plastiques, d'évocations, de réminescences et d'analogies, mentales ou visuelles, car l'analogie amplifie la perception des choses et des êtres : elle les rend plus éloquents, en mouvement perpétuel, telle une vision qui se métamorphose sans cesse. Etre aussi concret qu'imaginaire, insaisissable, magique, parfait. Dans l'esprit de nombreuses personnes c'est à cela que tend l'art : à la quête de l'absolu.

> Propos recueillis par LILIANE DARONIAN

Paris, le 5 Décembre 1994

brtecupeh ցրենրեԱՐ 3 MARDI 3 JANVIER

69Ph SUPh - Phh 18-496

LE NUMERO : 5,00 F

ጀትሆኔሀኅትቦ՝ CULUCT CHULPHUY (1925 - 1957)

Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

ARATC LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — Fax: 48.00.06.70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) - Հատր : 5,00 Ֆ.

69e ANNEE - N° 18.496

ւածների բնակարանը եւ գծել բնակա-

OFAPUS POURC

118004004000 Bunyahar Lar Surk

Մարդիկ ուրախ են, դոնէ՝ մէկ օր, երբ կես գիչերին կ'ողջունեն նոր տարին: 8նծութեամբ ու Հրճուանքով : Եւ սակայն , ուրախանալիք մասնաւոր պատճառ մրն ալ չկայ, քանի ամեն մեկուն կեանքեն տարի ըն ալ ին ուտիսի:

Ամեն անդամ յոյսր կայ որ եկող տարին փետոել պիտի չտայ ան որ դեաց։ Բայց, տարիները կ'անցնին, կը Թուի որ մարդկունիւնը օրե օր աւելի կը խելադարի։ Ճիչգ է, յիսուն տարի է պատերայմ չկայ, ապատու թեան ռահվիրաները յաղթեցին, ձգմեցին ֆալիզմը տասնեակ միլիոնաւոր գուներու գինով , առանց սակայն ղայն վերջնապես Թաղելու: Հիմա՝ պատերազմներ կան, հարկ է որ անդործ չնրան գինավաճառները, սով կայ, մանուկներ կը մեռնին, ջարդ կայ, ցեղասպանութիւն կայ ու Փարիզէն Ուաչինկթըն ծավաճամբարբեր ու հետաքեսմրբեն րոև անուններ կր սորվին ամ էն օր՝ Պոսնիա , Ռուսնսա, Ղարաբաղ , Չէչենիա ։

Տխուր է պարզուած պատկերը հոս թե այլուր։ Ֆրանսան Հետաքրքրուած է միչտ իր հերթական ընտրապայքարներով։ Աջ ը, ուն ներրագուրբենն հինան ին շեղչանկեն ։ Ձախ մը՝ ուր մարդ կը փնտռուի ։Եւ ժողովուրդ մը որ դանած՝ «գործերու» ապականած մ թևոլորույն, թարեցուցիչի դեր կատարող իր Հեռատեսիլին առջեւ կ՝արհարարարը :

Միջազգային ճակատը առելի փայլուն չէ : Մակարող ՄԱԿ մր ծիծաղելի կը դառնայ Սարայեւոյէն Պիհաչ, Ալժերիան փորձանքի կր վերածուի իր և Ֆրանսայի գրլխուն : Անդին քայքայուած խորգ. կայսրութիւն մր հապձեպ անկախութիւններ չնորհելով իր արրանեակներու կարձան ստեղծեց Համայնավար վարչակարդերու ։

իսկ մե նը: Հոս այ հայունկչիոր խրախուսիչ չէ ։ Սփիւռքը երեսի վրայ ձղուած , օրերու երկայն քին կը նահանջե, դպրոց կը փակե, Թերթ կր փակե մինչ իր հակատագրին պատասիսանատու կազմակերպուգիւրրբեն ինբրն եսևսն ուգբեն, ետևսնական այլ մանաւանը նիւթեական, կը կեղ. րոնացնեն Հայաստանի վրայ, չափ ու կչիռի գիտակցու Թիւնը կորսնցուցած եւ րարձի խողի ընելով չորս միլիոնի հասնող արմատախիլ ժողովուրդ մը:

Հայաստանը անկախ է ; Երազ մր իրականացաւ չսպասուած ժամու մը եւ ոչ ոք ուրախ կրնայ րլյալ երբ տասնամեակներէ ի վեր այդ երազն իր Հոդին վրայ ապրող ժողովուրդը հացի ու լոյսի կարօտով կը տուայտի ։ Ամանորեան նախօրեակին ալ արարանար արտակերը քիչ մը աւելի մոտյլեցաւ հախագահական ուքազով մել։ Ինչո°ւ Հանրապետութեան նախաղան մրն է որ պիտի արտասաներ երկարապատում Նման ճառ մր որու բովանդակութիւնը աւելի վայել էր ապահովութեան պետական վարչութեան պաչաօնակատարի մը։ Եւ ի՞նչ էր նպատակը։ Չէ-<u>մոքանրբ և մանաբան իսւսաինունիւր դն</u> որ - Թերեւս - ծանր մեղջեր դործած է: Բայց, հետեւաներ ճիչդ հակառակը կ'րլլայ, նման Հարուածներ կր ծառայեն ընդ-Տակառակն տկարացած կուսակցութեան մը գօրացման եւ վերականդնումին։ Ու_ նել դր ։ Ըրանարար ժեսքառնաաջասրբ, և ։ ձիչդ է որ իշխանութիւնը ահաւոր փորգանաև դեր է սև ժքուիսն իբևաւ «Հանահամ Կոմիտէ»ին, անոր երբեմնի միասնական ողիին, ստեղծած խանդավառութեան եւ առնած այնջան մեծ լոյսերուն։ Ղարաետվի տարետոնը ինչում շտա հայ հացատրել, բայց ամէն բան չի կրնար արզարացնել:

Եւ սակայն, աշնական օրեր են ։ Հայ ժոդովուրդը գիտկ տոկալ եւ որովհետեւ Ցոյսր երրեք պէտը չէ մեռնի, պարտինք կրկնել այնուսանենայնին՝ չնորհաւոր նոր mult : The second strength

«8U.I.U.2»

PLAABLE

RUTH UE SUTUA

ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԻԹԵՐԱՆԻ ամանորեան վերջին - մադիանքի ուղերձր կտակի դառն բնոյի մը ունէր։ Բացայայա է որ հիւանդութիւնը քայքայած է նախադահը որ կը տոկայ բացառիկ քաջութիւն մր ցուցաբերելով։ Այս ելոյթին մեջ, չեչտր գրաւ ընկերային հարցերու վրայ որոնջ Հարկ եղած կարևորութիւնը չեն ստացած , նաեւ Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի եւ յիչեց իր յաջողութիւնը։ Վերջաւորութեան թոտւ թէ կը Հաւատայ ողեկան ուժերու եւ ուրեմն՝ «Ձեղ պիտի չլջեմ» : Առաջին անդամ բլլալով , «չնորհաւոր նոր տարի»ին կցեց՝ «երկար կեաևը» մը։

ԱՆԳԱՐԱ - ՊՈԼԻՍ կառուդիին վրայ չորս գինեալ անձեր Հանրակառքէ մր ներս մանելով կրակ բացած ու ռումբ մր նետած են ուղեւորներուն վրայ։ Երկու Հոգի մեռած են ու 26 Հոգի վիրաւորուած ։ ԱՀարեկիչները յաջողած են խոյս տալ։ Երկրորդ պայքում մրն ալ տեղի ունեցած է Պոլիս Թաբսիմի հրապարակին վրայ ծադարանի մր մէջ, ուր եւս մէկ հոդի մեռած է ու բազմանիւ ուրիչներ վիրաւորւած ։ Արարջներուն պատասխանատուու. թիւնը ստանձնած է «Մեծն Արեւելքի մարտիկներուն իսլամական ճակատր» ։

618ին ալ նոր տարուան մաղթանջներ ներկայացուց իր ժողովուրդին եւ խոստա_ ցաւ խաղաղութիւնը վերահաստատել Կովկասի մեջ (Ձէչէնիա, Ինդուշիա եւ հիւսիսային Օսէլժիա) ։ Մինչ այդ խաղաղութեան Հաստատուիլը Ռուսերը կը չրջապաաեն Գրովնիի նախագահական պալատը եւ uuramfan dolible விட் பினிழை ? க்கிவுக թիւ չէնթերու: Տեղեկատուութեան չէչէն նախարարը յայտարարած է. - «Բ. Ելդին ախմար մըն է։ Եթե մեկ . երկու տարի սպասած ըլլար, մենք ռուսական դաչնակցութեան մէջ կր մանկինը, ջանի անկարելի է մեզի համար, տնտեսապէս ապրիլ առանց անոր» ։

ՊՈՍՆԻՈՑ պատերազմիկ կողմերը չորս ամսուան հրադադար մը ստորադրեցին որ ի գօրու է արդէն (Յունուար 1.էն) ։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ Նոյեմ բերին 0.1% ան արձանագրեց Ֆրանսայի մէջ։

ՖՐԱՆՍԱ ապահովութեան արտակարդ միջոցներ ձեռը առած է, իբրեւ հետեւանը ԺԷ - Ի - Ա-ի (իսլամական գինեալ խում բ) նոր սպառնալիջներուն : Կազմակերպու. Թիւնը յայտարարեց Թէ «Ֆրանսայի դէմ պատերազմը օրինաւոր պարտականութիւն மீர ருய்ரக்யச் \$»:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ կառչած կը մեայ լեզուա. կան կանոնագրին որ գոյունիւն ունի Եւրոպական Միութեան մէջ։ Կառավարութեան բանբերը՝ Վենիդելոս յայտարա<u>-</u> மாழ் த் யி வடியிர் தி வளி நா குள்வுயர் வி կը մեղադրէ Ֆրանսան (Յունուարին կր ստանձնե հերթական իր նախագահութիւ. նը) որ Հինդ լեզուներու տիրապետութիւն մր կ'ուղէ ստեղծել։ Ցունաստանի համար որեւէ փոփոխունիւն անընդունելի է: Ֆրարստ ի, աստերի սև հուսև կբմուրբևու դործածութիւնը (ֆինլանտերկնն ու չուկաերէնն ալ կ'աւելնան) կր դժուարացնէ փաստաթուղթերու գործածութիւնը:

ԳՈՐԲԱՉՈՎ Հարցագրոյց մր աուած է «Նեզավիսիմայա»*ի ուր կը դատապարտ*է վարչակարդին Թեթումը դէպի մենատիրութիւն : Ցայանի է որ ամ էն ինչ կ'որոչւի փոքր խմբակի մր ծոցը, կ'ըսէ նախկին ղեկավարը որ իր պատասխանատուու_ թեան լայր բաժինն ունի նախկին Խորհ. Միութեան այսօրուան վիճակին մէջ։

ՆԱԽԱԳԱՀ Լ. ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԵԼՈՑԹԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ամենաահաւորը սակայն այս ծառայութեան գործուներւթեան մեջ, սառնասրաօ. րեն ու երկարատեւ նախապատրաստուած ջաղաջական սպանութիւններն են, որ վերջին երկու տարիների ընթացքում կազմակերպել եւ իրականացրել են յատուկ ծառայութեան մարտական խմբերը։ Սա մի արտառոց դէպք է ընդհանրապես ஓர்த்யடியப் யுயாவீராசெய்து வீட்டு, கழர புயப்ցագործները, մարդասպանները այսջան իրեղէն ապացոյցներ են Թողնում, այսըան փաստաթերթեր : Աւելին , այդ սպա. նութիւնների կազմակերպման, ծրագրաւորման, Հետախուզման եւ իրականացման վերաբերեալ կազմւում են ղեկուցագրերի ամարողջական թեղթածրարներ։ Ես Հիմա կր հերկայացնեմ 3 սպանութեան գործի ձեռագիր զեկուցագրեր, մէկը յայտնի սպանութիւն է, մանաւանը ղաչնակցական շրջանակներում ճանաչուած մի անձ. նաւորութիւն՝ Գագիկ Սահակեանի, որը ահաբեկչութեան ենթարկուեց այս տարի Մայիսի 2-ին իր տան առջեւ։ Այդ գործը կրում է TOP - 1 ծածկադիրը : Ձեկուցագիրը սկսւում է առաջին օրուանից, երբ արւում է TOP - 1-ի՝ այսինքն Գաղիկ Սահակեանի նկարագրութերնը, ահարեկչութեան յանձնարարականը։ Այնուհետեւ սկսւում է զոհի հետապնորումը, հետախուզումը։ Այստեղ կան փաստաթերդ*թեր* 1994 թ. Ապրիլի 10-ից, իսկ սպանութիւնը տեղի է ունեցել 1994 թ. Մայիսի 2-ին։ Ձեկուցագրերում արձանագրւում են հետապնուման արդիւն ջները, այսինըն, բ նե է ժոշն ժունո ժանիո աննից, ե՞րը վերադառնում, ի՞նչ մեջենայով եւ այլն : Ձեկուցագրերը գրուած են տարբեր մարդկանց կողմից, տարբեր ձեռագրերով։ Բոլորը արդէն յայտնի են, բացայայտուած ։ Նրանց մի մասր ձերբակալուած է, եւ խոստովանել են, որ իթենց գրածն է։ Դա ցոյց է տալիս նաեւ փորձաըննութիւնը։ Ձեկուցագրերից մէկում կազմուած է Գագիկ Սահակեանի տան, ընդհանրապէս Թաղամասի քարայեսը։ Ձեկուցագրերը չարունակուել են մինչեւ վերջին օրը։ Սպանութիւնը այս ծածկադրերում կոչւում է տպադրութիւն կամ հրատարակութքիւն։ Վերջին գեկու. ցագիրը հետեւեալն է. «Երէկ TOP - 1-ի տպագրութեան համար գնալուց առաջ, yum handbah humant fbq, pulg thuրողացայ : Ցամենայն դէպս, TOP - 1-ի ժուռնալի տպագրութիւնը աւարտուել է 18000 տպաքանակով»: Սա չատ հետա-բրջիր թիւ է, որովհետեւ դատական փորձաջննուներու ցոյց էր աուել, որ Գագիկ Սահակեանի վրայ արձակուհ, է 18 գնդակ։ ԱՀա եւս մէկ սպանութեան գործ՝ յայտնաբերուած «Դրօ» յատուկ ծառայունեան արխիւում, նորից ձեռագիր։ Ես Հետաըննութեան օպերատիւ նրկատառումներով առայժմ իրաւունը չուրբոլ յա հարդարի արուրթու ու ու ուրությալ թթ: Այս դէպքում գոյդ սպանութիւն է կատարուել, ամուսինների սպանութիւն: Ինչպես արդեն ասացի, այս փաստա-Թղթերը կր հրատաարկուեն եւ մեր ժողովուրդը անժիջականօրէն Հնարաւորութերւն կ'ունենայ ծանօթանալու այս ամենին : Ինչպես նախորդ սպանութեան ժամանակ, այս ղկպրում եւս կազմուել են ղեկուցագրեր։ Ձոհի հետապնդումը տեւել է աւելի երկար, չուրջ երկու ամիս։ Երբեմն- երբեմն զեկուցագրերի նկատմամբ Հրամանատարը տուել է իր դնա-Հատականը, դիտողութիւնները, պահան. ջելով լրացուցիչ տեղեկուԹիւններ։ Նորից

գծուած է Թաղամասի քարտէտր։ Սպա-

նութիւնից մէկ ամիս առաջ յանցագործ.

ներին յաջողուել է Թափանցել սպաննը-

րանի յատակարիծը։ Վերջին դեկուցագիրը գործողունեան աւարան է։ Գործողունիւնը կոչուել է «02»: «02» գործո-பாட்டுக்கம் புகழ்தில் மிருபும் தயரை தொகையும் քիր է։ Ես այն կը ներկայացնեն ամբողջութեամբ ։ Գործողութեանը մասնակցել են երեք մարտիկ, չորրորդը ըսպասել է դրսում , իսկ հինդերորդը՝ «Նիւա» աւտոմեքենայի մէջ։ «Երեկոյեանը կողմ զանգում ենք Քերորենց տուն («Քերոբը» ծածկագիր է): Վերցնող չի լինում։ Տղերքը ենթադրում են, թէ տրնեցիները հեռախօսը անջատել են, հաւա. նարար հանգիստ լինելու պատճառով»: Համոզուած լինելով, որ բնակարանում է Թիրախը, որոչւում է անցնել դործողու-Թեան: Գիչերուայ 12·35-ին գործողութեան բոլոր մասնակիցները լինում են բեմադրավայրի չրջակայքում։ Օդտագործուող «Նիւա»յի համարի վրայ զեարվուր՝ բիր իմաշաճանաին ոնտանասանւած այլ համարներ։ 12.40-ին Թակում են դուռը։ Ներսից Քերոբը ձայնում է։ Տղերջը ասում են, որ գործ ունենը ջեղ հետ, եկել ենք լուծելու։ Ապա կինը կիսովին դուռը բաց է անում, աղերջը կրկին յայանում են, որ գործ ունենք, դու մեզ չես ճանաչում, իսկ մենք քեղ Տանաչում ենք։ Բացում է դուռը ու ներս են մանում։ Քերորին ասւում է, որ անյարմար է այս ժամին, երբ տանը մարդ կայ հարցերը լուծել, հետեւարար առաջարկում են ներքեւ իջնել եւ Հարցեըր լուծել: Այնուհետեւ նախասենեակում որոյց է տեղի ունենում, խօսակցութերւն. ները չարունակւում են մինչեւ գիչերուայ ժամը 3-ը՝ չուրջ 1,5 ժամ ։ Քերորը այդ ընթացրում հայիլ է ծխում , երը ատրճանակի կոթով առաջին հարուածն է ստանում : Նա սարսափահար գոռում է «Ես ինչ եմ արել, ես ձեզ վատ բան չեմ արել» ։ Մ.յդ պահին կինն է դուրս դալիս եւ դար-Հուրած ասում է. «Ի՞նչ էջ անում»։ Տըղերջը սկսում են կրակել։ Օգտագործը. ւում են երեք ատրճանակներն էլ։ Քերոբը գլխին ստանում է 2-3 փամփուչտ, նոյնքան էլ կինը: Մնացեալ փամփուչաները տարածւում են Թիրախների այլ մասերին : Ընդ հանուրը օգտագործւում է 12 փանփուչտ։ Լուում է երեխայի լացը։ Դուրս են զալիս առանց Հարեւանների կողմից նկատուելու։ Դուրս եկած պագին մարտիկներից մէկը կպչում է մուտքի դուսն բոնիչին, ապա աղերքը մահում են «Նիւա», որը անջատուած լոյսերով հեռանում է դէպքի վայրից : Գագիկ Սա-Հակեանի սպանութեան կազմակերպմա. նը, Հետախուզմանը եւ իրականացմանը մասնակցել է առայժմ ըստ հետաջննութեան տուեալների՝ 6 Հոգի, ամուսինների սպանութեանը՝ 10 Հոգի ։ Ձերբակալուած են սպանութիւններում կասկած. ուողներից 7-ր ։ Հետաքննութեան ընթացքր, ինչպես եւ աադրաւուած արխիւի նիւ. թերր լուրջ հիմը են տալիս նաեւ պնդելու, որ նոյն յանցաւոր խմբի հետ են կապուած նաեւ Հայաստանի ՊԱԿ-ի նախկին նախագահ Մարիիւս Եուգրաչեանի եւ Երեւանի նախկին թաղաբագլուխ Համբարձում Գալստեանի սպանութիւնները։ Բացի իրականացուած սպանութիւննե.

րից, փաստաթղթերում տուեալներ կան, որ այս յանցաւոր խումբը ծրագրել է եւ նոյնիսկ արդէն սկսել է որոչակի հետախուզական աշխատանքներ այլ ահարեկ... չական գործողութիւններ կատարելու ուղղութեամբ: Ես նորից օպերատիւ նրկատառումներով բոլոր անունները չեմ իանում ատր՝ ետրի ծարի սև անմեր խու

(Tup.p 7. 52)

ኮ° ኒ 2 4' ርሀ է ቦ AULUSEUV

Տարեվերջի օրերու Հայաստանեան աուօրեային ամ էնէն ցնցիչ պատահարը եղաւ «Ղարաբաղ Կոմիաէի»ի անդամ ու Երեւանի նաիկին քաղաքապետ Համրարձում Գալստեանի սպանութիւնը։ Ան ծանր տըպաւորութիւն գործեց թե զինք ճանչցողներուն, թե չճանչցողներուն վրայ. առա. ջինները որոնք ընդհանրապէս զդացական பயற கீறம் யு யுய்கியில் கிம், யுமும் புறக்டுத் այ առասպելականացած Ղարաբաղ Կոմիայեն, կր դժուարանան բացատրելու պատահածը։ Ճիչդ է որ ան այդ խումբին சுறக்டுத் யலித்பத்த பயற்பாகர் பட யலித்பத்த யங்... Հանդարա անդամին Համբաւը կր վայելեր։ Այդ գիծը չէր լջած նոյնիսկ Մոսկուայի մէջ խումբին բանտարկութեան ամիսներուն, պատճառ դառնալով որ երբեմն «յատուկ» վերաբերում տեսնէ պատ. ժողներուն կողմե, մինչ միւս Ղարաբաղեանները ընդհանուր կերպով կ'ըսէին Թէ լաւ վարուած էին իրենց հետ ։ Իր այդ խառնուած քր դեր մր կրնա՞ր ունեցած ըլլալ սպանութեան մէջ:

Հ. Գալստեանի անձամբ ծանօթ չեղողներուն համար ամէնեն ծանրակչիոր այն է որ հարուած իջած է, հակառակ բոլոր պառակաումներուն, բաժանումներուն, րուինավար դրանագ խոնշենարիչի ղե, «Ղարաբաղ Կոմիտէ»ին։ Կարեւորը այն 25 al minoh u, th amang & mp. immami ամ էն կարդի ժիստականներ, ըննադատելի կողմեր, չեն կրնար անկէ խլել 70-ամեայ չրջան մը փակող հոլովոյթեն տերութեան վարկը։ Ու այսօր այլեւս ժամանակակից պատմութեան պատկանող էջ մըն է որ [ժիրախ կ'ըլլայ գնդակին : Երեւակայելի - աներեւակայելի բոլոր պատձառաբանութիւնները, բացատրութիւնները ոչինչ կրնան փոխել այս Հաստատումին պատճառած դառնութենկն։ Ոչ ալ, անչուչտ, Հ. Գալստեանի անձին ու քաղաքականեն ետք ձեռնարկած առեւարականի գոր... ծունկունեան սա կամ նա պարադան ։

Շատ չի պատահիր որ ոճրափորձի զոհ դարձած Հանրային ղէմ քի մր ամենավերջին մտածումները, իր անձին ու տարած գործունեու նաև մասին բացատրու Թիւն. րբևն շևատանակուագ նքնար աջինքը օն դն միայն առաջ։ Բաւական տարօրինակ եւ նաեւ ուչագրաւ է զուգաղիպութիւնը։ Ե-հբւարի թախիկը ճամաճամբան ոմարնուհցաւ Դեկտեմբեր 17--ի երեկոյեան. նախորդ երկու օրուան մամույին մէջ իր անձին ու գործունկութեան ուղղուած տոգեր ու անոնց արուած իր պատասխանը կայ. հաեւ Հարցազրոյց մը որ առաւել ջաղաքական գոյն ունեցող էջն է:

Նախ , Դեկտեմբեր 5--ի «Լրագիր» օրա-թերթին առաջին էջը «Անդրադարձ» խորագրով ըսուած է թե «Հ. Գալստեանը յաջողակ պիզնեսմեն է նաեւ Մոսկուա_ յում»: Հազիւ երկու տասնեակ տողնոց «[ուն»ն ժետ]տոսուրն հայարունիրը դն րնելու միտումը կր մատնել. ըսուածը այն է որ Հ. Գայստեան Մոսկուա փոխադրըւած է ու «աշխատում է տեղի ֆիրմաներից մէկում, որպես կոմերսանտ» ։ Ապա կր յաջորդե բուն լուրը. իր գործարքը ամսական տասնեակ Հազարաւոր տոյար կը կացմել: Եւ վերջին տեղեկութերւն մր. Երեւանէն մեկնելէ առաջ ան կրցած Լ «Արդչին» դրամատունեն «Հանել» իր ընկերութեան Հայիւին դանուող 80 Հազար տոլարը։ Երեւանեան ոչ միչտ պարգ ու դիւրըմբոնելի առօրեային հեռուէն հետեւողի մր համար բաւական բարդ է հասկրնալ թե ինչն է այս տողերուն մէջ որ լրագրային լուրի Հանգամանքով պէտք է ընկալել։ Ամրողջ Հայաստանի մեջ մեծ Թիւով մարդիկ առեւտուրով կը զրաղին, չատեր Մոսկուա հաստատուած են ու տասնեակ հազարաւոր տոլարի ամսական գործարը ունենալ այ հաւանօրէն Հ. Գա. լըստեանի ՝ ձեռնարկութեան առանձնաչընորեր չէր կազմեր:

Եւ արդեն յաջորդ օրուան (Դեկա. 16) «Ազգ» օրաթերթը տեղ տուած է Հ. Գալըստեանի պատասիսանին . տեղ - տեղ 4եդնական ոճով ու յաճախ բաւական խստութեամբ դրի առնուած անոր տողերուն մէջ նախ կը հերջուի Մոսկուա փոխադրուած ըլլալու լուրը. կ'ըսուի որ գործակցու-Թիւն ունի բազմաթիւ ֆիրմաներու հետ, րազմանիւ քաղաքներ։ Ըսելէ ետք ին «բոլոր ժամանակներում էլ անպարկեչտութիւն է համարուել ուրիշի գրպանը մտնելու եւ բաղադրութեանը ծանօթանա. յու մանկական հետաքրքրասիրութիւնը», ան կր հերբէ նաեւ յիչեալ գրամատունեն 80 հաղար տոլար հանած ըլլալու պարաqui be h'eut. «un wjuop "hulibi blif" 1 միլիոն 304 հազար 211 տոլար։ Դրա

դիմաց Հայաստան ենք բերել աւելի քան երկու հազար թոն սննդամթերք»:

Շատ աւելի կենսական հարցերէ գրաււած սիւնակներու տէր Հայաստանեան մամույին մէջ կրնայ չատերու ուչադրութենեն վրիպած ըլլալ այս քիչ մը աւելորդ «երկխսսութիւն»ը։ Բայց պարագան նոյնը չէ եղած վստահաբար «Շրջան» Թերթեն (Դեկտեմբեր 16) Հարցագրոյցին ուր Հ. Գալստեան կը պատասխանկ Վահան իչխանեանի քաղաքական բնոյթեով Հարցում-

Անոնց առաջինը կը վերաբերի իչխանու-**Երուր անևակարարար և հարթարար հարթար** րուն չորս . հինդ ամիսէ ի վեր լռած ըլլա. յու երեւոյթին Ատիկա կը բացատրուի նախ քաղաքականութենեն զգացուած գրզ-ւանքով, քանի որ Երեւանի նախկին բաղաքապետը յոդնած է «հայհոյելուց եւ հայհոյուելուց» : Երկրորդ պատճառը Համեմատութեան կարելիութենեն ծագած է. որպես միջազգային գործունկութեան այր առեւարական, ան առիթ ունեցած է Համեմատելու Հայաստանի ու օրինակ Ռուսաստանի, Ուկրանիոյ եւայլն կացու-**Թիւնները: Կր վստահեցնէ Թէ ամէն տեղ** «նոյն վիճակն է, եթէ ոչ՝ աւելի վատ։ Ամէնուրեք նոյն գողութիւնը, թալանը, ոչ մի սահման չճանաչող կաշառակերութիւնը : Ի՛նչ խօսք , մեր ժողովրդի վիճակն անհամեմատ աւելի ծանր է, բայց կար. ծում եմ որ պատճառը պատերազմն ու դրանից բխող հետեւանքներն են։ Աւելին, ես կարծում եմ որ թէ՛ պետականութեան եւ թէ շուկայական տնտեսութեան կա. յացման առումով Հայաստանն անհամեմատ առաջ է նախկին խորհրդային րոլոր հանրապետութիւններից, բալթեանները չհաշուած»:

Հ. Գայստեան այս հաստատումէն ետբ կ՝անդրադառնայ նաեւ յառաջիկայ ընտ-րութիւններով իշխանութեան փոփոխութեան վարկածին. նման Հաւանականութիւն եւս մեծ բան չի նչանակեր իր կարծիքով. «կարծում եմ որ ոչ ներքին եւ ոչ էլ արտաքին քաղաքականութիւնում ար. մատական փոփոխութ-իւններ չեն լինելու։ Նոր եկողները կատարելու են այն, ինչի համար այսօր հայհոյում են իշխանաւոր. ներին»: Այսօրուան այս կացութեան Համար չի ժիստեր պատասիսանատուութեան իր բաժինը. աւելի՛ն. ան կ՛րսէ. «ազնուու_ թիւնը պահանջում է արձանագրել որ քադաքական իմ գործունէութիւնը ձախող...

Հ. Գալստեան ապա կը խօսի Ղարաբաղ Կոմիտէի երկուութեան մասին որ յայտնուած է 1988-- էն իսկ։ Նախազահական ընտրու թեան նախօրեակին չեչտուած են Լ. Տէր - Պետրոսեան - Վ. Մանուկեան բե. ւեռները։ Ատոր մէջ կր տեսնէ ան ներկայի իչխանութիւն - ԱԺՄ ճակատումը: Այս վերջինը ընդդիմութեան ձակատին հանդէպ իր համակրանքը կր կեդրոնացնել. զայն կր նկատէ «մտաւորականների կու. սակցութիւն»: 8 հատ կը խոսի Հ.8.7.-ի մասին, ըսելով. «Գաշնակցութ հանր լուրջ չեմ ընդունում ու խիստ կասկածներ ունեմ որ այդ զգացումը փոխադարձ է»:

Ձրոյցին վերջաւորութեան նիւթ կ'րլլայ հետապնդումներէ վախնայու հարցը. ինը իր մասին ըսելէ ետք «ես ոչ մեկի հետապնդումից չեմ վախենում», երբ Հարցումը կ՚ուղղուի իր ազգականներուն համար, կր պատասխանք. «վախենում եմ: Միշտ վախեցել եմ եղբօրս մօտ կամ զէնք, կամ թմրանիւթ կը գցեն ու կը ձեր. բակալեն» ։

Այսօր երբ Հ. Գայստեան գոհ դարձած է ոճիրի մր որուն առաջին արժեւորումները քաղաքական բնոյթի Հակում ցոյց կուտան, քիչ մր տարօրինակ չե°ն սպանութեան նախօրեակին գուդադիպած այս ջանի մր հրապարակումները։ Անոնց մէջ ան նախ երկզիմի արտայայտութեամբ մը կը հերկայացուի որպես մեծ գումարնե րու հետ գործ ունեցող առեւարական որ տեղավորաուած է Մոսկուա, ապա ինը կը ներկայանայ յստակ դիրքափոխումով, իշխանութիւնները քննադատողէն վերած. ւելով դանոնք ընդունելի եւ նոյնիսկ նախամեծար համարողի ։ Ուչագրաւ կետ մը կ'րլլայ յատկապես Հ. 8. Դ.-ի մասին իր արժեւորումը երբ Հայաստանեան լրասփիւռներու համածայն, կասկածները կր կեղրոնանան երիտասարդի մը վրայ որ անդամ է այդ նոյն կուսակցութեան ։ Բայց պետբ չէ անտեսել Հ. Գալստեանի վերջին խօսքով արտայայտուած կասկածներն այ, ուղղուած՝ ներկայի իշխանութեան. կասկածներ որոնք որոշ չափով կը հակասեն այդ նոյն իչխանութիւնը «արդարացնող»

UPSULPE THEO EFEUL

Եթե բացառենը հին Ֆրանսահայերուն ծանօթ դեմ թի մը՝ դուսան Համոյի դործունկունիւնը 1950-ական Թուականնելուն, կարելի է ըսել, թե Պուէնոս . Այրէսի առաջին Հայկական պարախումբը եղաւ «Գայանկ»ն, Հիմնուած 1960-ին Արժան թինա Հայ Մշակութային Միութեան կողմ է, որ տարիներու ընթացջին վերածուած է Հայաստանի պարի պետական հաույթի որակեալ մէկ պատճենին։

«Ցառաջորնական» Թեքումով «Գայա-նե»ի կողջին, 1978-ին, 20Մ-ի Շրջանային Վարչութիւնը հիմնած է «Նայիրի»ն, որ տասնամեակ մը տեւած է։ Վերակազմը... ւած է 1991-ին, Ձաւէն կնեագեանի ղեկա... վարութեան տակ (տե՛ս մեր թղթակցու... թիւնը՝ «Ցառաջ», 1991, Դեկտեմբեր 31):

Անդիր օրենքի մր համաձայն, երկու պարախում բերը պաչտօնապէս զիրար ան.. տեսած են։ Անոնց Հետեւորդները տարրեր էին, թեև «Նայիրի»ի բազմաթիւ գամակիրներ յաձախ «կարմիր գիծ»ը ցատքած են Հայկական անխառն պար վայելելու Համար։ Արդարեւ, մինչեւ 1991 «Գայանէ»ն կր գերազանցէր «Նայիրի»ն, որ որակէն անկախ, ընդ Հանրապէս խառն (Հայկական, յունական, արաբական) յայտագիրներ կը ներկայացներ։ Այնու-Հետեւ, սակայն, մրցակցութերւնը «մենը» եւ «անոնը»ի պատմութիւն մը ըլլալէ դաղրած է. խումբերուն կազմերը սկսած են ներկայ գտնուիլ ելոյթներուն, չնորհաւորականներ ղրկել, եւայլն։

«Նայիրի»ն չուտով փնտռուած պարա-խումբ մր դարձաւ, չնորհիւ Ձ. Կնեադեանի ձեռնգասու թեան եւ անխոն ջանքերուն : Ան , յայտագիրէն ջնջելով ոչ - 4այկականի նշոյյն անգամ , չէ դոգացած գր... րապարակի վրայ եղածով ու ամէն ելոյ-թի նորութիւններ բերած է, որոնց աղ-բիւրը հայկական պարի ու ազդադրութեան իր Հատութիւնն է, որ կարելի դարձուցած է, օրինակ, բեմ բարձրացնել Համ չկնի Հայոց բարջն ու պարը՝ «Սեւ ծովու պարերու չարջ»ով ։

Համախմբումի վայր չունեցող երիտասարդներ սկսան պարը դիտել իբրեւ մր... չակությային ու միաժամանակ ընկերային երեւոյթ, այն աստիճան, որ կամաց կամաց «Նայիրի»ին անգամակցիլը դար.. dui. Le dernier cri à la mode:

1993-ի Հոկտեմբերի սկիզբը, «Նայի-րի»ն յաջողապես բեմ կը հաներ 70 պարողներ, 15-ւէն 35 տարեկան (միջին տարիջը՝ 20): Այնուհետեւ, ըստ հաւաստի աղբիւրներու, պարողներուն կր տեղե. կացուէր, թե պարուսոյցը «արձակուրդ» պիտի առնէ, իսկ խումբը առժամեայ կերպով պիտի ցրուի:

Շինծու ըսի - ըսաւներու չարան մր ծայր առած էր արդէն, որուն չուրջ կր նախընտրենը չծաւալիլ, իսկ «արձակուր-դ»ը պարզապես կը նշանակեր «պաշտօնեն ազատել» : Ցոգնած՝ ներքին անհամու*թիւններէն* , Ձ. Կնեագեան կը հրաժարէր , իսկ զուգանեռաբար 70 անդամներէն 60-ր կր լբեին խումրր:

Վախսուն երիտասարդները Թիկունը կանգնեցան իրենց ղեկավարին, որ մինչ այդ դոեհիկ բամբասանըներու այիք մր կր գիմագրաւէր, եւ գիմեցին Թեմին առաջնորդ Գիսակ Եպիսկոպոս Մուրատեանին, որ աէր կանգներ իրենց։ Այսպես է, որ Առաջնորդարանի Հովանաւորութեան աակ ծնաև «Մասիս»ը:

Ըստ տեղեկութիւններու, այս տագնապին մէջ դեր մըն ալ ունեցած է վաստակաւոր պարուսոյց եւ Հայաստանի պարի

որիներ ին անաանանասանբար։

Ընտրութեան նախորդող չրջան է Հայաստանի մէջ։ Սպասելի է որ կիրջերը, Հաշիւները առաջնորդեն խստագոյն բախումներու, փոխադարձ վարկաբեկումներու, տկարացման արարջներու։ Հ. Գալըստեանի նման ղէմջի մր սպանութեան պարազաները կարելի չափով կարձ ժամա. նակի մր մէջ պէտը է համոզիչ լուսարա... նուներոն գտնեն, որպեսզի յառաջիկայ ընտրութիւնները գերծ մնան ամենածանր կասկածներու ստուերէն, ո՛ր մէկ կողմկն ալ գան անոնը:

Մինչ այդ, կ'արժե կոչումներով ու չքանչաններով Հարուստ Հայաստանեան իրականութեան մէջ մամուլի բացառիկ գնահատումի արժանացնել «Լրագիր»ն ու «Շրջան»ը։ Այժմէականութիւնը գլխաւոր սկզբունքն է մամուլին. բայց չատ յաճախ չի պատահիր որ ան յաջողի կանխել զայն ։

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՅԵԱՆ

պետական Համոյթի նախկին ղեկավար Վանու խանամիրեանի ներկայութիւնը, որ 1989 - 1993 Թուականներուն իբրեւ օգորմարի տահուրուն շևուրևուաջ բև «Գայանէ»ի կողմե : Արդարեւ, երբ ան աեղեկացեր է, որ յաջորդ տարի պիտի չ հրաւիրուի՝ նիւթական պատճառներով, աստակցութիւններու մէջ մտած է 20Մ-ի

1994.-ի Փետրուարին, Վանուչ Խանա... միրեան վերստին ժամանած է Պուէնոս .. Այրես, այս անգամ իրրեւ «Նայիրի»ի պարուսոյց։ Նախկին խումբէն միայն տասր Հոգի մնացած էր. ասոնց միացան կարդ մր նորեկներ, ինչպես եւ «Գայարէ»էր րուրիրեր առևաւույներ ատևագ պառակտումի փորձերուն չնորհիւ անվատ. ուած տասնեակ մր պարողներ, ընդամէ.. նր՝ չուրջ 40 Հոգինոց կազմ մը:

Տաղնապի սկիզբեն գրեթե մեկ տարի ետր, «Մասիս» Հրապարակ իջաւ Հոկտեմ. րեր 1-ին, «Միսերիջորտիա» Թատրոնին մէջ, 1200 ներկաներու առջեւ եւ արձանա. գրեց չոնդայից յաջողութիւն մը, միաձոյլ խումբի մը խանդավառող որակն ու արժանիջները ցուցաղրելով ։ Ելոյթին Թագն ու պսակը «Կիլիկիա» պարերու չարջն էր, Թատերական ներկայացում մր ԺԳ. դարուն Կիլիկիոյ Թագուհիին Թագաւո. րութեան, ամբողջովին յղացուած՝ 2. կնեագետնի կողմե ։

மோழ் மாய்கிற் மிட்டு, வீன் 900 காடிக் தோடு. տեմբեր 22-ին գիտեցին «Նայիրի»ի ե. լոյներ, որ, դժրախտարար, անկնիք եւ անարուեստ խումբի մր տպաւորութիւնը ձգեց չատերու վրայ : Մենք 1985-ին տասը առիթներով դիտած էինք Հայաստանի պարի պետական համոյքեր Պուէնոս .. Այրեսի մեջ եւ այս անդամ հիաս Թափեցանը, տեսնելով Վ. Խանամիրեանի չեչտակի վայրենքը արուեստի բարձունքներեն, դեռ չհաշուած «Նայիրի»ի կազմին ակնյայտ արակասները։

ի դէպ, ընթերցողը չրջանի միակ հայա. տառ չարաթաթերթին՝ «Արմենիա»յի մէջ h garp which delimit «Umuhu»h gagar. Թեան մասին տող մը իսկ, ենթագրելի պատճառներով (սպաներէն յասելուածին մէջ պիտի դանէ բառացիօրէն մէկ տող)։ Պիտի հանդիպի, սակայն, Հոկտեմբեր 26-ի մեկ եջևոց յօգուածին, որ «Նայիրի»ի մասին, բնականարար, գովեստներ կը չռայլե, «դաւադրական» հիմնագուրկ վարկած մրն ալ հրամցնելով.

«Հարկ էր դուրս գալ այն վատառողջ մ Թնոլորայեն, որ ստեղծուած էր որպես Հետեւանը՝ անհատական փառասիրու-Թեանց յագեցում տալու, բայց նաեւ՝ 20Մ-ին ու իր զաղափարական աւանդնե. րուն, ազգաչէն գործին հարուածելու հեռանկարով խումբի անդամներու մէջ ցանուած որոմին ու պառակտումի փորձերուն ։ Եւ այդ բոլորը նիւթական ու բարոյական աջակցութիւն դտան դաղութի որոչ հատուածներու կողմե եւ անհիմն ոխը սպասեց մշակութային ձեռնարկ մը՝ Հաչուեյարդար կատարելու Համար, երբ ինչ - որ հրատարակութեան մր էջերէն աողընդմէջ ընթերցումներու, բառային խաղերու ու յետին Թելագրանքներու գիմող յօղուածի մը հրատարակումով , փասաօրէն «գրանցուեցաւ» բամբասանքային արչաւը ի ցնծութիւն 20Մ-ի ու իր գաղափարական ընտանիջի ղէն անհաչա պայът јш јшишршршծ доршфины равит. . . . » :

Ցիշեալը «Սարտարապատ»ի մեջ Հոկտեմ բեր 12-ին լոյս տեսած սպաներէն Թղ Թակցու Թիւն մըն է, որ «Մասիս»ի ե-լոյներն Հարազատ պատկերը կուտայ եւ ծարի դն ասմավ ան «ին ժնարնք» չանձիր բուն էու թիւնը։ Մեր գրու թիւնն ալ կը ձգտի, առանց ճշմարտութեան դէմ մեղանչելու, մետալին միւս երեսը ներկայացնել, ի գիտութիւն առարկայական լուրերէ զուրկ Հայանոս ընթերցողին։ Ու նաեւ՝ յայտնել, որ երբեմնի երկու-

ջին վարարեն, Հիմա ունինը չորս պարախումբ: Արդարեւ, «Գայանէ»ն կրցած է շարուրակել՝ դիմելով իր վեթերան արդամներուն եւ իր Թիւր կրկին 40-ի բարձրացնելով. այսպեսով, Դեկտեմբեր 10-ին յшնող ելոյթ մր ունեցած է 400 Հոգինոց

«իՖԹ» Թատրոնին մէջ։

Իսկ Նոյեմբեր 22-ին, «Աւենիտա» Թատրոնին մէջ անսա 1100 Հոգիի ներկայութեամբ, իր անդրանիկ ելոյթ_{ը ունեցաւ} «Ս. Ներսէս» Համոյթը (Նուագախումը եւ տանախուղը՝ վենչիրո, դրջաւ դառաղև ոչ - Հայեր), որ կը պատկանի Համանուն նորաստեղծ Հիմնարկութեան եւ «Արեւագալ» երգչախումբի հետ միասին, «Թա-Ant Olaning andulah ugul ulmկաւոր ներկայացում մր տուաւ. գայն կը վարեն Հայաստանէն արտագաղԹած երկու արուհստագետներ՝ դուդուկանար Սարօ Դանիելեան եւ պարուսոյց՝ Կարինե Սի-

LUPAUL TUSPENUEUL

Պուէնոս - Այրէս

on Supp ZUBERAFU WOS

Նոր Տարուան առաջին օրը, ինչպես առհասարակ երկրադունդի բոլոր ժողովուրդներուն, նոյնպես ալ Հայերուն քով ուրախու ժեան եւ աշնախմբու ժեան յաաուկ օր նկատուած է:

Հեթանոս Հայերու Ամանորի տօնախրմբունիւններուն եւ հենանոս Հայաստանի Նոր Տարուան մասին մեր ունեցած գլխաւոր ադրիւթներն են Ագաքանդեղոս, Փաւրստոս Բիւզանդ եւ Մովսէս Խորենացի։

Հեթանոս Հայերու Նոր Տարին Հայկական նաւատարդ ամսուն մէկին կր տոնուէր որ միեւնոյն ատեն «Նորոց պաղոց» hang சயர்த்தி வரை தம், நா விப் விப் விடி zarpad le banche fet pepter bap Supp

கட சித் நமுக்க கோங்க்றி மல் : Հենանոս Հայերու Ամանորի եւ Հունձթի աստուածները չատ հաւանարար Արամազգր եւ Անահիան էին, որոնք մեր աղգային գիցերէն ամ էնէն մեծերն ու դերա. գոյններն էին, մէկը՝ իբրեւ «Մեծն, արին Արամադդ՝ արարիչն երկնի եւ երկրի», եւ միւսը՝ իբրեւ «մեծ Անահիտ տիկին՝ փառը աղդիս մերոյ եւ կեցուցիչ», «որ է մայր ամենայն զգաստութեանց, բարերար ամենայն մարդկան բնու թեան, եւ ծնունդ

Նոր Տարին եւ Հունձրի տօնը Բագրե. ւանդ դաւառի Բադաւան կամ Դիցաւան դիւղաքաղաքին մէջ փառաւոր կերպով կր

է մեծին արին Ս.րամազդայ»...

Այդ օրը Հայերը Հայաստանի բոլոր կողմերէն Բագաւան կը դիմէին, ուր Ամանորի եւ Հունձքի աստուածներուն իրենց պաուղներեն կր նուիրեին եւ զոհ կր մաաուցանեին։ Այդ օրը ամէն տեսակ ճերմակ անասուններ (ուլ, նորագ, ձի, ջորի, եւայլն...) կը գուկին Արամագրին եւ ա. նոնց արիւնը կը հաւաջէին ոսկի եւ արծաթ ամաններու մէջ։

Մյս վուտ ժողովրդական տօնախմբութիւնները չուրջ վեց օր կը տեւէին: Soնախմբութեան ամբողջ տեւողութեան բոլոր պանդուխաները Բազաւանի մեհեանին பாடிர முழ்திக்கம்தில் நட சம் சித் விக்கம் நட նք ուտելիք կը գտներն:

Հեթանոս Հայաստանի Նոր Տարուան այս աօնը այնպիսի մեծ նչանակութիւն ուներ Հայերուն համար, որ այդ տօնական օրը յուչող յատուկ երգի մը պատաորկր, հին, հին դարերէն մնացած, կրթցած է գոյատեւել եւ մնալ հայ բրիստոնեայ ժողովուրդին մօտ իսկ:

ԱՀաւասիկ այդ պատառիկը.

«Ո' տայր ինձ գծուխ ծխանի եւ զառաւօտն Նաւասարդի, Զվագելն եզանց եւ գվագելն եղջերուաց. Մեք փող հարուաք եւ (զ) թմբկի

որպես օրեն է թագաւորաց» ։

ንበቦ ያԱቦትን ፀበՒՆበՒԱՐ 1-ԻՆ

Նոր Տարին ե°րը սկսած է տօնուիլ Ցուն-

ւար 1-ին եւ ինչպէ°ս ծագած է անիկա: Ցունուար 1-ը, իբրեւ սկզբնաւորութիւն **Նոր Տարուան**, համեմատարար չատ ուջ ընդհանրացած է։ Անկէ առաջ զանազան ազգերու մէջ տարբեր - տարբեր սովորու-

Երւններ կային: Հին Եգիպտացիները իրենց տարին կը սկսէին ա'յն օրը, երբ Ծնիկ աստղը արչալոյսին առաջին անգամ տեսանելի կ'րլլար, այդ օրը Bacifu 19 - 20 էր, եւ իրենց կրօրակար Հարևիսունիւրն աբմի ի,սերբրան ի պատիւ Իսիսի ։

Բաբելացիք իրենց Նոր Տարին կը տօնէին գարնան գիշերահաւասարին, գոր նուինագ քիր ինբրո մբնամովը տոագով, Որև-मृगार्धिः

Հրեաները երկու Նոր Տարի ունէին՝

կրծնական եւ աշխարհիկ ։

Հին Հռոմկացիներուն քով Նոր Տարին Մարտ 1-ին կր սկսէր։ Անոնց հետեւողութեամբ արեւմտեան այլ ժողովուրդներ ալ Մարտ 1-ր կը նչէին:

Բիւղանղացիք եւ կարդ մր Յոյներ Սեպտեմբեր 1-ը ընդունած էին իբրեւ սկիզբ իրենց աշխարհիկ եւ եկեղեցական Նոր Տարիին: Մինչեւ 1699 նոյնպես կը վարւէին նաեւ Ռուսերը:

Հին Գերմանացիներուն Նոր Տարին ձրմ. րան արեշադարձին կր զուգադիպէր։

Հին Պարսիկները իրենց Նոր Տարին աչ-மாழ் ரிர மாலித்தில்:

Հնորիկները Նոր Տարին կը սկսէին գարնան դիչերահաւասարին (Մարտ) յաջորդող նոր լուսինին :

தயுகிறாப் அரி மிரு மிரமாக குறிக்கு த

Bունուար 1-ը իրրև Ամանոր կամ Կազանդ : Այս մասին ճչդրիա Թուական մր դժուար է մատնանչել։ Ստոյգ է, որ Նաւասարդ 1-ը իրրեւ Նոր Տարի տակաւին մինչեւ d. . դարու վերջը չարունակած է գոյութիւն ունենալ Հայաստանի դանադան չըրջաններուն մեջ:

1860-ական Թուականներու հայերէն թերթ մր կր գրէ այս մասին. «Նոր Տար. ւան ոգեկոչումը Յունուարի առաջին օրը Հայերուն մեջ մաած է, ինչպես հայադէտները կր կարծեն, կարոլոս Թ.ի ժամա. նակ, եւ որովհետեւ Հռոմկացիները ամկն ամսու առաջին օրը kalendæ (կալենտէ) կը կոչէին, ուսար Հահրը եւս Ցունուարի առաջին օրը սկսան կոչել Կաղանդ կամ կայանդ»:

> ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ LUBUUSULP ԶԱՆԱԶԱՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ **ԵՒ ԳԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ**

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԷՋ

Նաւասարդի երեկոյեան գիւղական օճա. խին չուրջ ծալապատիկ կը նստին, խոչոր կանսան կր դրուի կրակին վրայ եւ Ղարաբազցին կ՝եփէ Նաւասարդի պատմական կուրկուտը:

Ցանկարծ տանիջեն չրբիկ -- չրբիկ կը Թափուի պարկ մը ընկոյզ, մաս புயசெய்யு நிக மீட்டு, կուրկուտի մաս մր կրակին մէջ, մաս մր անեցիներուն գլխուն վրայ։ Բարեկամները, առաւելաբար փեսայ կամ կնջաՀայր, Հայերու Նոր Տարուան աւետիսն է, որ புமையம் யரடி க்கடாழ் ...

Տանիք տանիք անցնելով ընկոյգ Թափելու արարողութիւնը կը չարունակուի մինչեւ աքաղաղին կանչերը. այնուհետեւ չատ մր տաներու մեջ կր սկսին ուտել կուրկուտը եւ խնձոյքները ծայր կառնեն ու կը չարունակուին մինչեւ լոյս:

Առաւօտուն, երբ քահանան եկեղեցիէն տուն կը դառնայ, գիւղացիները չիչ մը դինի, օրի եւ խնձոր առած կր տանին քաղարայիր աուրն եւ ին շրոնդաշոնքը Նաւասարդը։ Քահանան ալ, իր կարդին, կ'օրՀնկ եւ բարեմադ Թու Թիւններ կ'ընկ յա. ռաջիկայ տարուան Համար։

Քահանային տունեն դուրս դալով գիւղացիները փոխադարձ այցելութիւններ կուտան, խմիչը կը հիւրասիրեն եւ բարի ւ մարթանաներ կը փոխանակեն։

Չմոռնանք ըսելու, որ այդ օրը ուսուցիչները եւս նուէրներ կը ստանային իրենց աչակերաներէն, եւ այն աչակերտը, որ ուսուցիչին նուէր չէր տարած, ալ չէր կրնար երեսր նայիլ...

կարեւոր անձնաւորութիւններ են նաեւ կնքաչայրն ու խաչեղբայրը, որոնց Ղարաբաղցին անպայման կ'այցելէ, նուէրներ կր տանի եւ բարի մաղ Թանջներ կ'ընկ:

ԿԱՂԱՆԴԸ ՎԱՆԻ ՄԷՋ

տարուան վերջին իրիկուան արեւմուտքեն ետք: Այդ իրիկուն ամէն առւն իր մասնա. ւոր պատրաստութիւնները ունի, աշնելու եւ չնորգաւորելու գամար Նոր Տարւան զալուսար։ Ընտանիջին մեծին պարտըն է սեղան պատրաստել պատուա. կան միրդերով:

Նոր Տարուան առաջին օրը այցելու Թիւն. ներու եւ չնորգաւորութիւններու օր է: գովովուրեն ին ձերւշարույ ունե օևև արհանոյ վարմունքի կամ ձախորդ դործի վրայ դանուելէ, հաւատալով որ տարին ինչպես սկսի՝ այդպես կը չարունակուի ու կր վերջանայ,

Երեկոյեան, երբ սեղանը պատրաստ է, տան մեծը կ'օրհնե գայն, նախ ինչը կը սկսի ուտել, ապա՝ միւսները։ Այդ օրը աղամարդոց սեղանակից կը դառնան նաեւ կիները:

Երբ ընթրիջը վերջանայ, կը սկսի կադանդի արարողութեւնը։ Մայր ու որդե, Հարս ու կեսուր, ջոյր ու եղբայր միարերան կ'երգեն մինչեւ լոյս ։

Կաղանդի առաւօտ չատեր եկեղեցի կ՝երթան : Նոր փեսաները թաչկինակներով չարազ կը տանին իրենց աներներուն տունը եւ կը բաշխեն փոքրերուն։ Տեղական பாபுாராட்டுக்கம் பெயியல்யும், பாழ் வுர իրենց զութանչին առջեւ աներոջ ձեռջը կը համրուրեն, եւ մինչեւ իրիկուն հոն 4ம கியம்:

ԿԱՂԱՆԴԸ ሆበՒՇԻ ՄԷՋ

«Նոր Տարին ... ի Մուչ...» առաւելապես կը հետաջրջրե նախ մանուկները, եւ ապա աշանդապահ կիները։

Բոլորուող տարուան վերջընթեր իրիկունը մանուկները պատրաստելով իրենց Համար մրդեղէն Հաւաբելու «ամանները» ինչպես՝ տոպրակ, բուներ (դուլպայ), ջոակ, եւայլն ... խումբեր կազմած տանիջները կր բարձրանան եւ ղէպի տուն կր կախեն իրենց տոպրակները, միա-க்யு ம் முடிம்பாடு.

կախընդող, տող ու տող unglike by mulify molod (smile), Հատ մր թաղիք կախընդող: fuulha panig and fring (print

գլխարկ) ։ **Բոր տարուան առաւօտը կարգր ամու**սիններուն , մեծ մարդոց կամ ջոջերուն է ։ Գիւդի իւրաքանչիւր չրջան ունի իր ջոջը, իւրաքանչիւր ջոջի դոմին մէջ կը հաշաբւին դրկիցները եւ գինեխում կ'ընեն: Այդ օրը իւրա քանչիւր տուն, իր կարողունեանր սահմաններուն մէջ, կաղանդի կերա... կուր կեփէ : Կիները Հրապարակային կե. րուխումին եւ չնորհաւորութեանց չեն մասնակցիր. անոնք մեծ ու փոքր անդամ. ներուն ձետ տունը կը մնան եւ մրդեղէն

Հարսին եւ փեսային ծնողները Նոր Տարիին պարտաւոր են Կաղանդի յատուկ նուէրներ իրարու զրկել տունէ տուն կամ मीम्पूर मीम्पः

ԿԱՂԱՆԴԸ ԱԼԱՇԿԵՐՏԻ ՄԷՋ

Ալաչկերտի մեջ տանարկինները կր Տեղական բարբառով Կազանդը Տարին - պատրաստեն ցորենով, ընկոյզով, չամի-Գլուխ կը կոչուի։ Կը սկսի վերջացող չով եւ կանեփահատիկով հաց մը, դոր

կ'անուանեն տարի ։ Մէջը կր դնեն մատանի կամ գրամ , գտնողը բախտաւոր կ'ըլլայ այդ տարի:

4ሀ.ጊሀ.Նጉር SUPEUSED UER

«Կաղանդի դիչերը, կես դիչերուան մօտ որոշեայ ժամու մը, գետէն ոսկի կը վագ-95», կ'րսեն մամիկները։ Ասոր Համար Հարսերը եւ աղջիկները կես գիչերին դետ կր փութան՝ սափորները ջուրով լեցնե... լու : Եթե ժամանակին հասնին, անպատ-Տառ ոսկի կր լեցնեն :

ԿԱՂԱՆԴԸ **ԶԷՑԹՈՒՆԻ ՄԷՋ**

Սանանորը Ձէլթունցիին համար գրեթե զուտ ազգային մեծ յաղթանակի տոն մրն 5: 25 թժունցիք կը հաւատան, թե այդ օր մարդկութիւնը իր անկախութիւնը գտած է։ Ամենեն որերիմ Թշնամիներն անդամ այդ օրը անպայման Հաչաուած եւ եղբայրացած կ'րլլան, իսկ աղջատները՝ յատուկ խնամ քի եւ Հոգածութեան առարկայ:

Հին տարուան վերջին գիչերը եռուգեռի մէջ կ'րլլայ ամբողջ քաղաքը, կերակուրի պատրաստութիւն կր տեսնուի։ Երիտա. սարդները այդ զիչեր ջուն չունին, աանիքէ տանիք կ՝անցնին , կը պարտին եւ զա--Նագան ամաններով իրենց նուէրները կը պահանցեն : Երբե՛ք չեն մերժուիր. բոլորը կր գոհացուին:

Ձէյթունցիին Ամանորի յատուկ կերա... կուրը հերիսան է, եւ մինչեւ իսկ այդ օրը «Հերիսիւն Էօրը» կ'шնուանեն:

ԿԱՂԱՆԴԸ ՄԱՐԱՇԻ ՄԷՋ

Մարաչցիներուն բով Նոր Տարին կը

կոչուի Կադրնաես ։

Նիւր Տարա կամ Իւչն եւ Իւրտարա (Նոր Տարի) դրեթե կիներու յատուկ տոն է։ Առաուն, եկեղեցիէն ետը, իրենց նուէրները կը զրկեն տէրպապուն տունը՝ բը-ரிம்க், க்யப்யர், கடய்பூடு ... 45ம்றத் யாய்டு կիները կր դիմեն տէրպապուն տունը... բոլոր ներկայ կիներուն եւ երիցկինին դառնալով կ'րսեն. - «Իւչնեւիւր Տարաս (չնորգաւոր Նոր Տարի 4 topte fry » վրանիդ) : Երիցկինն ալ կը յարէ. «Ի վրե ծիր, ի վրէ սիրակներուդ» (ձեր եւ ձեր սիրելիներուն վրայ) ։ Այսպես կր չնորհաւորեն Նոր Տարին եւ քիչ մր նստելէ ետք կը վերադառնան տուն՝ կերակուր ուտելու։

ԿԱՂԱՆԴԸ ፈሀፊርՆԻ ሆኑዳ

Մանուկներուն ամենեն սիրելի օրն է Կաղանդը։ Խումբ - խումբ ճամբայ ին.կած՝ ձիւնի եւ տառի վրայէն կ'ացնին մեծ ուրախութեամբ, կարելի եղած ամէն տանիքներեն չուանով «չիքեիլ» մր կախած՝ նուկրներ կր ստանան տանակրեն, եւ ապա տուները մանելով կերդեն.

կադրնտես, արնտես, տնտես վոնքն ունի էլկու տրնտես, իքիչմեյիս էյկու նուկիս... Inili (hur) h animhu, huntaili unghu:

> Munpunuhg'

«Uqnuh»

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

U POUPSP DEPUZUPTEP

4 ह न

.. Ինծի նայէ, քսանըեօթեի կուտա՝ ս կոր։

_ Քառասո'ւն ։ Այր կամ ոչ ։

- Երեսունի[®] :

Ոսշև չէև ռատորև սև դանժե այոճար արագ մագլցէր։ Հիմա որ երեսունը ապահովուած էր, աւելի հանգիստ եւ ինքնավստան կրնար պնդել։ Քանի որ ծերուկը այսչափ դիւրաւ կրկնապատկած էր դինը, ըսել է վերարկուն կ'արժէր։ Տակաւին կը բարձրանար ապահովարար։ Հակառակ պարագային, երեսունի կուտար։ Հպարաացաւ որ վարպետի պէս սակարկունիւն

- Ես վերջին գինս ըսի: Ծերուկը Սուրին երեսը նայեցաւ մտած-புளை கழக்காதிசாடி:

- Վայրկեան մր սպասէ, ըսաւ:

-- Ո°ւր կ'երթաս:

.. Ցածախորդներուս ցուցնեմ ։ Ես աւե... լի անդամ տուի ։ Երկու վայրկեանեն կը

- Երկու վայրկեանը եղաւ տասերկու

վայրկեան ։ Ծերուկին երեւոյթը փոխուած էր։ Ծանր չարժումներով եկաւ, վերարկուն ձոնեկած Թուղթերուն մեջ նետեց

անտարբեր ձեւով մը։ - Քսանըչորս ոսկիէն աւելի չարժեր, **பாயட**:

-- Քուսնըչո°րս ...

Աբևուրն ժեսւիրն հանգրը Հասատաա-

- Բայց բիչ առաջ երեսուն տուիր։

- Սխալեր եմ ։ Քսանըչորսէն աւելի չարժեր։ Ուրիչը այս գինն ալ չի տար։ Ես անդամ մը կ'առնեմ ըսի...

Սուրին արիւնը դարձաւ : Ջղայնութե. ներ ժոմանով վերանիուր փանգներ հնա-சிழக்கியார் வுடித் பூரிக்கியா : Ծերբ գիչ մր հեռացած, յանախորդի մը կր նայէր։ Սուր չուանը սեզմեց, ծրարը Philis muly wave, Shawgue:

Տակնուվրայ եղած էր: . Մո տասերկու ոսկի :

Նիհար երիտասարդ մըն էր, որ փողոցին մէջաեղը կր դեդերէր որս հետապրև. դող միջնորդի երեւոյթով: - Կր ծաղրե՞ս կոր։

- Վերարկու է ։ Եղանակը չէ դեռ ։ Սաքիսներով պիտի մնայ ։ Դրամը պիտի կապուի ։

- Երեսուն աուին, չաուի: - Միսալ ըրեր ես։ Մանիջապես տար

Սուր սկսած էր մաատանջուիլ։ Տասնը. եօթը, տասնըչորս տասերկու Երթալով կ'իյնար դինը խանութե խանութ: Դառնօրէն կր դղջար Թէ երեսունի չէր ասուած արդիճառես: դե վարդրաև սև ենւ դեմաբիչ փափա Նաբանա արդեր է գտներ ։

Եւ աչթր ժամացոյցին էր։

Չորրորդ գնավաճառ մր մերժեց.

- Վերարկու չենք առներ։ Դեռ եղանակը

Հինդերորդ մր, չհաւնեցաւ.

- Թեւերը, օձիջը, մաշեր են։ Տասերեթեն աւելի չարժեր։ Հատե ըլլայ տասնը. ¿npu:

. Երեսո՛ւն ։

. Տասնըչո'րս ։

Եւ վայրկեանները խոյս կուտային, խոյս կուտային, անողոք:

Վեցերորդ խանուներ նոր յոյսեր ներչըն. չեց տասնրութ առաջարկելով: Սուր հըրաժարեցաւ երեսունեն, Համակերպեցաւ ծերուկին վերջին դինին.

- Քսանըչորսէն վար չեմ տար։

- 2mp+bp:

- Քսաներեք Թող ըլլայ։

Կը յօժարկը մկկ ոսկի գուել չվերադառ_ նալու համար ծերուկին։ Արժանապատւութիւնը կ'ըմբոստանար: «Ես քեղի չըսի որ աւելի չեն տար», պիտի ըսէր ծերուկը Հեզմանքով։ Բայց քսան ոսկի անզամ աուող չկար։ Տասնրութերն վրայ մնաց։ Վեց ոսկի տարբերութիւն։ Եւ ժամը տասերկու կ'ըլլար ։

Քար դրաւ սրտին, ծերուկին վերադարбшL:

- Առ նայինք, ըսաւ անտարբեր չեչտով մը ։ Աւելի չպարտիմ ։ Երեսունեն վեր տր-

Ծերուկր Թեթեւ բմծիծաղ մր ունե.

- Երեսուն տուող կա[°]յ։

Unen gut atomgney . - Հա'յաէ, խըսնեթը քուկը է եղեր:

(Tup. 9)

սակցութիւն եղել է, պետը է նչեմ, որ իսկապես Ալբերտ Բաղդասարեանի եւ Վանօ Սիրադեղեանի նկատմամբ պատրաստուել են Համապատասիան աՀաբեկչական գործողութիւններ։ Նման գործողութիւններ պատրաստուել են նաեւ մի չարք այլ անձանց նկատմամբ, ոևորձ արութորենն կրատանավուղ դրրե ին հրապարակենը։ Այսպիսով, ինչ է պարզրում, Հայ Bեղափոխական Դաչնակցութեան բիւրոյի որոչմամբ, բիւրոյի անդամներից մի խումբ զբաղուել է զաղանի գործունկութեամբ։ Այս խումեն ուրբնել է եկանուկ նրաշարուն շևա-கய்குழ, வழித் திக்காத யழிக்கம் கய்வாகமாக չի եղել ոչ թիւրոյին, ոչ կուսակցութեանը։ Այսին բն, ինֆորմացիա չի ներկայացրել ոչ կատարած գործողութիւնների, ոչ ֆինանսական հաշիւների մասին։ Կուսակցութիւնն ըստ էութեան, բիւրոյից սկսած բաժանուել է երկու ճիւղի, մէկր դաղանի, միւսը՝ պաչաօնական կաուղց: Ես Համոդուած եմ, եւ դա ցուց է տալիս նաեւ այս արխիւը, որ կուսակցութեան 90 տոկոսը տեղեակ չէ Դաչնակցութեան ներսում պաղանի կառոյցի գոյութեանը։ Բայց իրականում Դաչնակցութեան կութիւնը եղել է 4 կնց այս գաղանի կառոյցը։ Մնացած ամէն ինչը՝ պաչաշնական գրասենեակները, կենտրոնական կոմիտէները, պաչտօնաներթերը, դուստր կազմակերպութիւնները եւ այլն, ընդամենը եղել են չղարչ, եղել են թօղ՝ վերամրարձ դաղափարներով ծածկելու Համար ահա այդ դադանի կազմակերպունեան գործունկունիւնը: Ես չեմ կարծում, որ որեւէ պետութիւն կարող է իր ներսում հանդուրժել նման մի կազմակերպութիւն։ ԸնդՀանրապէս դեմոկրասիայի պայմաններում դադանի կազմակերպութեան գոյութիւնը պարզապես արսուրդ է։ Հայաստանում դադա. նի կազմակերպութիւն չի լինելու։ Եթե այսօր օրէնոգրութեան անկատարութեան պատճառով դեռեւս մեր ձեռքը չի հասել նման երեւոյթների կանիսմանը, ապա ես կարծում եմ, ժամանակն է մեր օրէնսդրութեան մէջ սահմանել, որ Հայաստանում արդելւում է գաղտնի կագմակերպունիւմների գործունկունիւնը։ Ըստ այդմ պարզ անդամադրումն անդամ չողուր վանդակբևասւնբուրն ճև գուրը առաժելի պետը է համարուի։ Այս ամենր Հաչուի առնելով, ես այսօր ստորադրել եմ Հետեւեալ Հրամանագիրը (Հրամանադիրը հրատարակուել է «ՀՀ օրաթերթի Դեկտեմբերի 29-ի Համարում)։ Հրամարաժինն երարարանան ՝ ապրրբրելիր չի ատրածւում ԽորՀրդարանի դաչնակցական ֆրակցիայի վրայ, որի դործունկունեան շարունակման կամ լուծարման Հարցը պատկանում է բացառապէս Գերադոյն Mորհրդի իրաւասութեանը:

Հրամանագիրը չի վերաբերում նաեւ չարջային դաչնակցականների եւ անդամ կուսակցութեեան ղեկավար կաղմի մի զգալի մասին, որոնը, ես լիովին Համողուած եմ, ոչ միայն ամենեւին տեղեակ չեն եղել կուսակցութեան կառուցուածջում դաղոնի ծառայութեան դոյութեանը, այլեւ նոյնիսկ կասկած չեն ունեցեր

யரா யாசிட்:

Բիւրոյական խմբակցութիւնը պարդապես տարիներ չարունակ չարաչար չահագործել է նրանց ազնիւ, հայրենասիրական զդացժուն քները, եւ կուսակցութեան պաչտօնական կառոյցների ու ազդային վեհ դաղափարների քօղի տակ իդործունէութիւնը։

Մարուխեանական մաֆիայի առաջին
դոհն այսպիսով, բուն իսկ Հայ Ցեղափոխական Դաջնակցութիւնն է, եւ առողջ
չարջերին է մնում համապատասխան եղրակացութիւններ ու վերանայումներ
կատարելու պարտականութիւնը։ Չեմ
կասկածում, որ հարիւրամեայ աղդային-

Այրի Տիկին Գաբրիէլ Հարենց եւ ընտանեկան պարագաները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ ազգականին՝ ԳԱԲՐԻԷԼ ՀԱՐԵՆՑԻ

dusn.

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի Չորեջչարթի, Ցունուար 4, ժամը 14-ին Փարիզի Ս․ Ցովհաննես - Մկրտիչ Եկեղեցին ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Փէռ - լաչէզի դերեզմանատունը ամփոփելու համար ընտանեկան դամարարանը:

Որեւէ մահազդ դրկուած չրլլալով կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել։

192, rue Armand Sylvestre 92400 Courbevoie

6 Bhcusu4

Տիկին Արեգնազ Քէպէլեան 200 Ֆր. կը նուիրէ «Ցառաջ»ին Գրիգոր Քէպէլեանի, Փերուզ Գումրուեանի, Ցակոր Գումրու եանի *յիլատակին*։

Տէր եւ Տիկին Փիէր Թէրդեան 200 Ֆր. կը նուիրեն ԻՒՄԱՖ-ին (ստանալ «Յառա-Հ»էն) Տիկին Սաթենիկ Ետիքարտաշեանի յիչատակին։

BONNE ANNEE

La Croix Bleue des Arméniens de France, Section « A s t r i g » d'Arnouville-lès-Gonesse, Gonesse, Villiers-le-Bel et Sarcelles, est heureuse de présenter, à tous, ses meilleurs vœux pour la nouvelle année.

MAH

Տիկին Անահիտ Թէրզեան իր ամուսնոյն՝ Փիէր Թէրզեանի վիրարուժական յաջող դործողութեան առթիւ եւ առ ի գրնահատութիւն բժիչկ Սերժ Սիմոնեանի 300 Ֆր. կը նուիրէ ԻՒՄԱՖ-ին (ստանալ «Ցառաջ»էն):

ազատադրական պայքարի ու քաղաքաւ կան գործուն էու ժեան փորձի տէր կուսակցու ժիւնը կը դանի ձգնաժամից դուրս դալու պատուաւոր ելքը։ Սա ոչ միայն զուտ կուսակցական, այլեւ էապէս աղդային իննրիր է, քանի որ մեծ Հայրենասէրների երախարքով ստեղծուած «Հայ Ցեղափոխական Դաչնակցու Թեան» ապակենտրոն կառոյցները ներկայացնում են յիրասի ազդային արժէք, եւ ձիչը օդտադործուելու դէպքում կարող են իսկապէս օգտակար լինել Թէ Հայրենիքի, Թէ Սփիւռքի պօրացման, ու բարդաւաձման դործին։

Վերջում պարտըս եմ Համարում Հայ ժողովրդի անունից չնորհակալուժիւն յայտնել Հայաստանի Հանրապետուժեան վարչուժեան ողջ անձնակազմին՝ խնդրոյ առարկայ վտանդաւոր ահարեկչական կամակերպուժեան բանական ին արևան նարնում արևան առարկայ վտանգաւոր ահարեկչական կարմակերպուժեան բացայայան առարկայ վտանգաւթ

A L'OCCASION DU NOEL ARMENIEN GRAND DINER DANS ANT Samedi 7 Janvier à 21 heures au profit de L'ECOLE ST MESROP d'Alfortville au Plateau de Gravelle Route du Pesage, Bois de Vincennes, 75012 Paris Animation: ORCHESTRE GAYDZAG Tél. pour réservation: 43 75 41 47 / 43 96 18 13

- 4 4 5 6 6 8 -

U- BRILZUVVLU-UMPSH2

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, Յունուար 5, Ճրագալոյց Ծննդեան տեառն մերոյ Ցիսուսի Քրիս.

Սկիզբ երեկոյեան Ժամերզու[ժեանց ժամր 4-ին։

Ճրադալոյցի պատարագ ժամը 17 ·15-ին ։ Կը պատարագէ՝

ԺԻՐԱՅՐ Ծ. ՎՐԴ. ԹԱՇՃԵԱՆ ԾԱՆՕԹ. - Այսօր ՀոդեՀանդիստ չի կա-

տարուիր։ ՈՒՐԲԱԹ, Ցունուար 6, տօն Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան տեառն Մերոյ Ցիսուսի Քրիստոսի։

Սկիդը Ժամերդութեանց՝ ժամը 8.30-ին։ Ծննդեան Հանդիսաւոր պատարադ՝ ժաժ մր 10.30-ին։

Կը պատարաղէ եւ կը քարողէ՝ ԳԻՒՏ ԱՐՔ․ ՆԱԳԳԱՇԵՍՆ Կաթողիկոսական Պատուիրակ Եւրոպայի

Առաջնորդ Հայոց Փարիզի Պատարագի աւարտին՝ Ջրօրհնէք կը կատարուի։

ԾԱՆՕԹ․ - Այսօր ՀոդեՀանդիստ չի կատարուիր։

Պետական տնօրինութեամբ, բոլոր Հայերը, դպրոցական, աշակերտ, պաշտօնեայ, աշխատաւոր եւ ուրիշներ այսօր կրնան բացակայիլ իրենց զբաղումներէն՝ իրենց կրօնական պարտաւորութեանց համար։

U. MOZOU-MESCOU WLSOCYLEL

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, Ճրագալոյց։ Ժամերգու-Թիւն ժամը 16․30-ին, պատարագ 17․30-ին։ ՈՒՐԲԱԹ, պատարագ ժամը 10․30-ին։ Պատարագէն ետջ՝ ՋրօրՀնէջ։

Ս․ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՇԱՒՒԼ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, *Ժամերդութիւն՝ ժամը* 17-*ի*ն։

Ընթերցուածներու ընթերցում՝ ժամը 17․15-ին, պատարագ՝ ժամը 17․45-ին։ ՈՒՐԲԱԹ, Ժամերդութիւն՝ ժամը

9.30-ին ։ Պատարադ Ծննդեան՝ ժամը 10-ին ։

இறவுக்கு சயக்ற 12-ந்க:

Անոնը որոնը կ՚ուղեն քաջալերել մեր աշակերաներու Հայերէն մայրենի լեղուն սորվելու ջանջերը, ժամադրուին կիրակի Ցունուար 8, ժամը 15.30-ին Շաւիլի Ս. Գրիդոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ սրահը, անոնց Հետ բաժնելու աշնածառի ուրակութիւնը. դաղութի բոլոր դաւակները անչուշտ Հրաւիրուած են։

TUTHE U. MITS

ՀիՆԳՇԱԲԹԻ, Ճրադալոյց Ծննդեան Ժամերդութիւն՝ ժամը 16.30-ին։

Պատարադ՝ ժամը 17-ին։ ՈՒՐԲԱԹ․ - Ժամերդութիւն՝ ժամը 9․45-ին։

Ջրօրգներ եւ պատարագ՝ Ժամը 11-ին։ Կը պատարագե եւ կը քարողե Հոգեւոր Հովիւ՝

ՄԵՍՐՈՊ Ա. ՔՀՆՑ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

Messe de Noël à St-Raphaël

le Dimanche 8 Janvier à 10 heures

Messe de Noël, célébrée par MGR DARON GEREJIAN

en la Chapelle Saint-Jean avec la participation de la Chorale de la Cathédrale Arménienne de Marseille

dirigée par M. KHATCHIK YILMAZIAN

Une réception suivra.

Home Armenien 107, Ave du Maréchal Lyautey, 83700 St-Raphaël Réservations: (16) 94 95 00 30

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, Յունուար 5, Ճրագալոյց։ Սկիզբ երեկոյեան ԺամերգուԹեանց՝ Ժամր 16·30-ին։

ասը 10.50-րս։ Ճրադալոյցի պատարադ ժամը 17.15-ին։ ՈՒՐԲԱԹ, Յունուար 6։

Սկիզը Ժամերդութեանց ժամը 9.30-ին։ Պատարագ ժամը 10.30-ին։

Պատարագի աւարտին Ջրօրհնեք կը կա. տարուի ։

U. BLUMP - LMIL

ՀիՆԳՇԱԲԹԻ, Յունուար 5, Ճրադալոյց։ Երեկոյեան ԺամերդուԹիւն Ժամը 16-ին։ ԸնԹերցուածը Ժամը 16·30-ին։ Պատարադ Ժամը՝ 17-ին։ Կր պատարադէ՝

ԻՍԱՀԱԿ ՔՀՆՑ · ՀԷՔԻՄԵԱՆ ՈՒՐԲԱԹ , Ցունուար 6 ։

Առաւշատան Ժամերդութիւն՝ ժամը 8.30-ին։

Պատարազ՝ ժամը 10-ին։

Յաւարտ պատարադի Ջրօրհնէքի արարողութիւն կր կատարուի։

0րուար պատարաժը իր դատումարէ բե

ՆորՎԱՆ ԵՊԻՍԿ. ՁԱՔԱՐԵԱՆ Հայր. Պատուիրակի Փոխանորդ Լիոնի եւ Շրջակայից

ULIST 6461686

ՀիՆԳՇԱԲԹԻ, Յունուար 5 : Ընթերցուած ը՝ Ժամը 16․30-ին : Պատարագ՝ Ժամը 17․15-ին : Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ՝ ՁԱՏԻԿ ՎՐԴ․ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

ւ ՈՒՐԲԱԹ, Ցունուար 6։ Առաւօտեան ժամերդութիւն՝ ժամը 8․30-ին։

Պատարադ՝ ժամը 10-ին։

Ջրօր Հների աւանդական արարողութիւն ժամը 11.45-ին:

Կը պատարաղէ եւ կը քարողէ՝ ՏԱՐՕՆ ԵՊԻՍԿ․ *ՃԷՐԷՃԵԱՆ* Առաջնորդական Տեղապահ Հարաւային Ֆրանսայի Հայոց

Պատարազին պիտի մասնակցի Սահակ -Մեսրոպ երգչախումբը, ղեկավարու-Թեամբ Խաչիկ Երլմադեանի։

Utv-dbrau U· UULLU4-UbUraa

ՀիՆԳՇԱԲԹԻ, Յունուար 5, Ճրագալոյց։ Սկիզբ երեկոյեան Ժամերդութեանց՝ Ժամը 17-ին։

Ընքերցուածներ ժամը 18-ին։ Պատարագ՝ ժամը 18-30-ին։ ՈՒՐԲԱԹ, Ցունուար 6։

Սկիզբ ԺամերգուԹեանց առաւօտեան ժամը 8.30-ին։ Պատարար՝ ժամը 10.15

Պատարաղ՝ ժամը 10-ին։

Հաղորդունիւն մանուկներուն եւ ժողովուրդին ժամը 11 ·30-ին :

Պատարագի աւարտին Ջրօրենէք։ Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Եկեղեցւոյս հոգեւոր հոմիւ՝

ԵՂԻՇԷ Ա. ՔՀՆՑ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

שליות עועטעריים יחלילים יחלילים

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, Յունուար 5, Ճրադալոյց։ Պատարագ Ժամը 17-ին։

ՈՒՐԲԱԹ, Ցունուար 6։ Օրուան պատարասը կը մատուցանէ ու

կը թարողչ՝ ՄՈՎՍԷՍ Ա. ՔՀՆՑ. ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ

Պատարագի երգեցողութիւնը՝ Եկեղեցւոյս դպրաց դաս երկսեռ երգչախումդին կողմէ, ղեկավարութեամբ՝ Պր. ՌՈ-ՊԷՐ ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ եւ երգէոնաՀարու-Թեամբ Տիկին Սիւղան Արթինեանի:

Պատարագի աւարտին Ջրօրհնեք։ Ս. Ծննդհան պատարադ՝ ժամը 10-ին։

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET : 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire : N° 55935 auchecuren 3በት ህበት ሀቦ 4 MERCREDI 4 JANVIER

orlebre

LE NUMERO : 5,00 F

69ቦዓ ያሀቦት - ውኮት 18 · 497

ZHUTUTHY CUMULT UMULEBUT (1925-1957)

Pondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris

Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F - Fax: 48.00.06.70 -C.C.P. PARIS 15069-82 E

₽ԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1·150 Ֆ. (շարաթական առաքում) - Հատր : 5,00 Ֆ.

69e ANNEE - N° 18.497

bute betalars ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Հ. 3. Դ. ՀԱԿԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

րու Համաձայն ծանր մինալորտ մր կր աիրէ քաղաքին մէջ, Հակառակ անոր որ աօրավար օևբևն սևսչ չուրով վաոբուցած են կետևջի եւ աչխոստանքի բնակա. նոն ընթացջը։ Տեւական եւ յանաիակի ստուպումները անախորժ են անցորդներուն Համար, ինւքնունեան այդ ստուդումները կը կատարուին ոչ միայն ջադաքին մուտքին եւ ելքին, այլեւ վաղոցները եւ քանի մր անդամ ։

«Երկիր» եւ «Աղատամարտ» Հ.8.Դ. օրդաններուն խմբագրատուները Հսկողութեան տակ են եւ տպագրական ու այլ բոլոր կազմածները տարուած են։ Հրակողութիւն չկայ «Հայլուը» մամուլի դործակալունեան չէնքին առջեւ, ներև ան այ ինչպես գրեցինը չի կրնար գործել։ Որեւէ արդելք չկայ -գոնէ առայժմ-Հ.Ց.Դ. արրանեակ (նախագահին բաոոմ՝ դուսար) կազմակերպութիւններու վրայ. ասոնը են՝ ՀՕՄ (Հայ Օգնութեան Միութիւն), Համազդային և Հ.Մ.Ը.Մ.: Պաչարուած եւ Հոկողութեան տակ է նաեւ Ձայն - հեռատեսիլի չէնքը : Կիրակի եւ Երկուչաբնի ընդհանրապես ներն լոյս չի տեսներ Հայաստան, նախորդ օրերէն արդէն (Դեկ. 30 եւ 31) «Հայաստանի Հանրապետութիւն» օրաթերթը սկսած էր հրատարակել նախագահին Թբ ւած փաստաթուղթերու պատճէնները, ինչ կը վերաբերի 2.8.7. դաղանի դործունկու Թեան:

Այս առընչութեամբ եւ որպեսգի ըն-**Բերցողը կարենայ լրիւ դաղափար մր** կաղմել, ստորեւ կ'արձագանդենը Հ.8.Դ.

հակազդեցու Թեանց:

Դեկ. 28-ի նախագահական ելոյթեն եւ հրամանագրեն անուրջապես լետոյ, Հ. 8.7. երեսփոխանները Հաւաբուած են ու Հրապարակած «Ցայտարարութերւն» մը Դեկ. 29 Թուականը կրող, ուր կ'ըսուի ի մեջ

«1994 թուականի Դեկտեմբեր 28-ին, Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի հակաօրի նական հրամանագրով եւ շինծու ու կեղծ փաստարկներով յագեցուած հեռուստաելոյթով, ամփոփուեց Հայ Ցեղափոխական Դաշնակցութեան դէմ պայքարի աոաջին փուլը։ Իշխող քաղաքական խըմբակցութիւնը, ի վիճակի չլինելով իր իսկ կողմից իրականացուած քաղաքա. կանութեան հետեւանքով ստեղծուած ընկերային - տնտեսական ծանր վիհակից դուրս գալու ուղիներ գտնել, ամէն կերպ իշխանութիւնը պահելու մոլուցքով տարուած, Հանրապետութիւնում իրականացը. նում է բռնատիրական պետութիւններին բնորոշ ահարեկչական քաղաքականու. թիւն՝ նպատակ ունենալով քաւութեան նոխազ դարձնել ընդդիմութիւնը։ Առանձնապէս անհանդուրժողական քաղաքակա. նութիւն է իրականացւում Հ․ 3․ Դաշնակցութեան դէմ՝ կուսակցութեան հետեւողական կեցուածքի եւ ժողովրդի լայն շրջաններում վստահութիւն ունենալու mumfiunny:

«Ներկայ վարչակազմը Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահի գլխա ւորութեամբ, օգտագործելով պետական ապարատի ողջ հնարաւորութիւնները, իր ձեռքն է կենտրոնացրել նաեւ օրէնսդիր ու դատական իշխանութիւնները։ Մասնաւորապես՝ Հ. Հ. նախագահը, դուրս գալով "Հ․Հ․ նախագահի մասին" օրէնfnվ նախատեսուած լիազօրութիւնների սահմաններից, խախտել է Հայաստանի Հանրապետութեան "Հասարակական քաղաքական կազմակերպութիւնների մա սին" օրենքի 7-րդ յօդուածը, ըստ որի

երեւանէն մեր առած տեղեկութիլանե- հասարակական - քաղաքական կազմակեր. պութիւնների գործունէութիւնը իրաւա. սու է կասեցնել կամ արգելել Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն Դա-

> Նոյն Թուականին «Կոչ» մր կը հրապարակեր Հ.8.7., Հայաստանի կեդրոնական կոմիայն, ուղղուած՝ «Ժողովուրդին եւ շարջերուն» ։ Հոն ալ նախ կր յիչուի կատարուածը (զանց կ'առնենը խուսափելու համար կրկնութիւններէ), ապա

«Հ. 8. Դ.ն այս վճոորոշ պահին, գի. տակցելով իր պատասխանատուութեանը ժողովրդի եւ պատմութեան առջեւ, վըստահութիւն է յայտնում, որ արդարութիւնը կը վերականգնուի եւ ճշմարտութիւնը կր յաղթանակի։ Հ. Ց. Դ. ն Հայաստան է վերադարձել վերջնականօրէն եւ պատրաստ է արժանապատուութեամբ ու բաց ճակատով պաշտպանել իր գաղափա. րախօսութիւնն ու իրաւունքները։ կու. սակցութիւնն այս ծայրագոյն պահին դիմում է ընկերներին՝ կոչելով սառնասբրտութիւն եւ արիութիւն, վստահեցընելով, որ Հ. 3. Դ. ն երբեք չի շեղուել եւ չի շեղուի ազգի գերագոյն շահերին ծա. ռայելու առաքելութիւնից եւ նոյնիսկ ներկայ աննախադէպ հալածանքների պայ. մաններում առաջնորդուելու է համայն հայութեան շահերով եւ Հայոց պետակա նութեան կայացման նպատակով»:

Zneuh 2.8.7. Phenon & np jusimuրարուներւն մը կ'ըներ, ուղղուած՝ «Հ. 8.7. ընկերներուն եւ Հայ ժողովուրդին»: Այս վերջին յայտարարութեան անդրադարձած էինք արդէն Դեկ. 31-ի մեր Թիւով, տալով նաեւ եզրափակիչ նախադասութիւն մը։ Հոն ալ անչուչտ, նախ կը յիչուի կատարուածը, ապա L'ennep.

«Հակադաշնակցական մոլուցքի իւրա. քանչիւր արտայայտութենեն ետք, Հ․ Ց․ Դաշնակցութիւնը խուսափեցաւ ծայրայեղ դիրքորոշումներէ եւ կոչ ուղղեց երկխօսութեան՝ ի խնդիր ազգային միասնա... կանութեան, Արցախի ազատագրական պայքարի յաջող ընթացքին եւ Հայաստա... նի պետականութեան ամրապնդման։ Սակայն, նոր ու աննախընթաց թափով շարունակուեցան զրպարտութիւններն ու վարկաբեկման փորձերը։ Ընդհանրապէս ընդդիմադրութեան եւ յատկապես Հ. 3. Դաշնակցութեան դէմ ճնշամիջոցները հետրզհետէ զարգացան, երբ հայրենի ժողո. վուրդի տնտեսական եւ ընկերային նգնա... ժամէն դուրս գալու միակ միջոցը հայու... թեան բոլոր ուժերու համաձայնութիւնն ու միատեղ աշխատանքն էր։

չ. 8. Դ. Բիւրոն կտրականապես կը մերժէ կուսակցութեան դէմ նիւթուած ուղղակի թէ անուղղակի ամբաստանութիւնները. ծանրակշիռ այս պահուն, Հ. 8. Դաշնակցութեան ազգային դերակա... տարութիւնը արգելակելու եւ աւելի քան հարիւրամեայ մաքառումներով ստեղ... ծուած վաստակը դրժելու ապազգային այս քայլերուն դիմաց Հ. 8. Դաշնակցութեան Բիւրոն՝

. Կր պահանջէ երկրի թէ արտերկրի մեր բոլոր ընկերներէն՝ ըլլալ ըստ ամենայնի սառնասիրտ, եւ չդիմել որեւէ քայլի, որ կրնայ վտանգել տնտեսական, ընկերային եւ կենցաղային արդէն իսկ ողբերգական պայմաններ ապրող հայրենի մեր ժողո.-

- Կը վերանորոգէ ազգային նպատակներու իրագործման համար ոչ մեկ ճիգ խընայելու իր յանձնառութ-իւնը՝ ի խնդիր վաւերական ազգային պետականութեան

ՊՈԼՍՈՑ ՈՃՐԱՓՈՐՋԻՆ **ԹԻՐԱԽԸ** ՀԱՑԿ. ԵԿԵՂ ԵՑԻ ՉԷ

կիրակի օր ոճրափորձեր կատարուած էին Պոլիս, որոնց արձադանդեցինը մեր նախորդ Թիւով։ Ֆրանսական ԹերԹերը կ'ըսկին նե ներախ եղած էր նաեւ բրիս... առնեայ եկեղեցի մը, իսկ Ցունուար 3-ին, «Լիպերասիոն» կը գրեր թե օղակայանի ճամբուն վրայ Հայկական Ս. Փրկիչ Եկե.դեցին նաեւ Թիրախը եղած է ահարեկիչներուն : Պոլիս հեռամայնելով , ճչղեցինը թե խնդրոյ առարկան Հայկական Եկեղեցի չէ, այլ օտար բողոքական եկեղեցի մը, ուր կր յանախեն նաեւ Պագրգիւղէն Հա. յեր ։ Մյսին քն՝ բողո քական օտար եկեղեցի மீர எர கயு மம்முயம் எடிர், நிம்த எர ஆள்ளுட்ட செட்டு பயக்குக்கை \$:

ամրապնդման եւ հայ ժողովուրդի արդար իդ ձերու իրականացման ։

. Վնոական կերպով կը վերահաստատէ, որ հայրենի հողին վրայ Հ. 8. Դաշնակցութեան ազգանուէր գործունէութեան իրաւունքն ու պարտաւորութիւնները չեն կրնար խափանուիլ նախագահական հրա... մանագրով կամ ճնշման այլ միջոցներով»:

իրաշական դետնի վրայ ալ առարկու-Թիւններ եղած էին. գլխաւորաբար Խոր-Հրրդարանի խմբակցութիւնը մամուլի իր ասուլիսին (Դեկ. 29) կարդացուած յայ-மயரயராட்டுக்கம் மீட்டி (மக்ம. ஓட்ட புக்டி) կակնարկեր եւ այդ պատճառաւ ալ Հա. յաստանի Արդարադատութեան նախարարութիւնը քննելով Հ.8.7. գործունկու-Թիւնը՝ Հայաստանի օրէնսդրութեան տեսանկիւնեն որոշած էր դիմել Գերադոյն Դատախազու թեան. -

ՀՀ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Է ՆԵՐԿԱՑԱՑՐԵԼ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ա. «Հասարակական-քաղաքական կազ մակերպութ-իւնների մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրենքի ա. յօդուածր սահմանում է. «Հասարակական քա ղաքական կազմակերպութ-իւնը կարեւոր հիմունքներով միաւորուած Հայաստանի Հանրապետութեան ընտրական տարիք ունեցող քաղաքացիների միաւորում է...», «Հայաստանի Հանրապետութիւնում օտարերկրեայ քաղաքացիների իրաւական վիճակի մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքի 25-րդ յօդուածը՝ «օտարերկրեայ քաղաքացին Հայաստանի Հանրապետութիւնում... չի կարող անդամագրուել Հայաստանի Հանրապետու թեան հասարակական քաղաքական որեւէ կազմակերպութեան...»։ Մինչդեռ Հայ Ցեղափոխական Դաշնակցութեան Գերա. գոյն Գործադիր Մարմնի՝ Բիւրոյի կազմի ճնչող մեծամասնութիւնը օտարերկրրեայ քաղաքացիներ են (իրան, Լիբանան, Գանատա, Յունաստան եւայլն).

թ. «Հասարակական - քաղաքական կազ մակերպութ-իւնների մասին» Հայաստա նի Հանրապետութեան օրէնքի 3-րդ յօդուածը սահմանում է. «Հասարակական .. քաղաքական կազմակերպութիւնը գոր. ծում է Հ. Հ. օրենսդրութեան նակներում՝ ղեկավարուելով իր կանոնադրութեամբ եւ ծրագրով»: Մինչդեռ, Հայ Ցեղափոխական Գաշնակցութեան կազմում գործել է կուսակցութեան կանո. նադրութեամբ չնախատեսուած գաղտնի ծառայութիւն:

կոլեգիան նշում է, որ Հայ Ցեղափո_

(2mb.5 J. 75)

ornhus JE94ble

AUTH RE SUJUA

2526618 մեջ Ռուսերը չատ բուռն ընդդիմութեան կը բախին եւ կորուսաներ ալ ունին : Գրոգնի կը մնայ չէչեն կառավարութեան հակակչոին տակ, ռուսական բազմաթիւ հրասայլեր հրդեհուած են քաղաքին մէն։ Ռուս երեք երեսփոխաններ Գրոգնիէն վերագարձին մարդկային իրաւանց «զագուածային բռնաբարում» որակած են ռուսական յարձակումը: Արեւմրտեան ըննադատութիւններն ալ սկսած են : Ուաչինկթերնի մէջ, ծերակուտական Պոպ Տոլ որ Հանրապետական մեծամաս-նութեան ապագայ պետն է, յայտարարած է Թէ Միացեալ - Նահանգները կընան դադրեցնել անտեսական իրենց օժանդակու-Թիւնը Ռուսաստանի. «կացու Թիւն մրն է, կ'րու Տոլ, ուր Ելցին ոչինչ ունի չահե... լիք եւ կր Թուի որ Ռուսաստանի մէջ ժողովրդավարութիւնը խզումի կէտի մը հասած է» ։ Միւս կողմե, կովկասցիներու դէմ Հալածանքը սաստկացած է Մոսկուայի մեջ: Սաուդումներն եւ ձերբակալութիւններն ալ բազմացած են մաֆիայի ղէմ պայքարի պատրուակով։ «Ֆիկառօ»ի (Յունուար 3) Թղթակիցը կ'արձագանուկ Հայ պաղավաձառ Դանիէլի պատմածին. -«Կուղան իրենց երեսը սեւով ծածկած եւ շուկայ կ'իջնեն ։ Գիչերը մեր պանդոկը կը խուժեն, ստիպելով մեզ որ ձեռջերը վեր պահենը։ Ձյնը եւ Թմրեցուցիչ կր փնտուեն, բայց մեր գրամը կը գողնան եւ մեր Թուդթերը կր պատոեն» ։ Թղթակիցը կ'րսէ թե «կովկասի մարդիկը» չէչեն, Հայ, աղերի, Թէ վրացի գլխաւոր գուերն են փսիքոգին: Գայով չէչէն համայն թին, տարակարծիջ են ոմանք կ'անիծեն Դուղա.. յեւը, ուրիչներ կ'աստուածացնեն՝ «Դու... ղայեւ աստուած ղարձաւ, կուռը մր մեդի Համար եւ եթե մեռնի կամ անձնասպան նրույ՝ ռունե ըն անակ նևա?»:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ 12-ֈն 15 անդամի բարձրացաւ Յունուար 1-- են։ Նո-րերն են՝ Ֆինլանտա, Շուէտ եւ Աւստրիա։ Յիչենը որ Ֆինլանտա 5 միլիոն բնակիչ ունի եւ 337 Հազար քառակուսի քիլոմեներ տարածութերւն, Շուկա՝ 8 միլիոն 730.000 be 449.960 p. p., hul Usumphin' 7 Shլիոն 830 Հաղար եւ 83.850 թ. թ. աարա-ծութիւն : Վեց ամսուան Համար Ֆրանսան է որ կը վարէ Հերժական նախադահու-

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱԻԱՅԻՆ ընկերութեանց մենաչնորեր վերջ դատւ Յունուար 1-ին : Մ.յլեւս օտար ընկերութերւններ, ինչպես՝ Լութֆանզա, ՔԱ - ԷԼ - ԷՄ, Սապենա, Lomm կու Օրլի էջը եւ Թոիչը ունին, մինչ իո - ինթեու ներբին գիծերու վրայ մրցակից ունի Ա.O.V. (Լո. - Ութեր - Մէո) եւ Էո - Լիպերթե Փարիզ - Մարսեյլ եւ Фшրիզ -- Թուլուգի վրшյ: Գիծերէ webih ումաստանիու Ֆիւրջբենը բր սևսը ետևելաւումներով պիտի ջանան յանախորդ չա-4/1: Առաջին ամիսներուն գիներու ալ դեղչ կայ, բայց չատ պիտի չտեւէ։

ՏԱՃԻԿՍՏԱՆԻ մէջ չորս ռուս զինուոր... ներ սպաննուած են, ուրիչներ ալ վիրաւորուած յարձակման մր ընթացջին ապրստամ բներու կողմ է։ Ռուսաստան 25 Հադար դինուոր կը պահէ Տանիկստան ի պաչտպանութիւն կառավարութեան ։

ՊԱՂԵՍՏԻՆՑԻ երեք ոստիկաններ սպանրուած բր իսևանք հանի միրուսերբիու իսմմէ, ինչ որ ցարդ հախընթաց չունէր։

BAFELERTH UP UAPPAN

ՎԱՀԷ ՕՇԱԿԱՆ

(Գ. եւ վերջ)

«խունապ»էն ետք՝ «Փախստականը» (1987) եւ մանաւանդ «Թակարդին Շուրջը՝» (1988) կ'արտայայտեն Հայ յուսանիտ դասակարդի մը ջղայնութիւնը, անհամրերութիւնը՝ ի տես Թուրքին անդոհանքին եւ հարիւրամեայ առասպելներուն, «մի-[ժոս»ներուն չարունակուող գոյու [ժեան եւ որոնք աչապահներու նման դեռ կր սահմանափակեն Հայութեան տեսողութիւնը: Ցնցում մը, յեղափոխական ա.րարք մը պէտք էր: «Աւարայր 80»ը վորձ մրն էր Վարդանանց Պատերազմի մեծ դերակատարները ազատագրելու բրածոյացած տիպարներու բանտերէն ուր Թիմներ *երն զիրենը*, 5-րդ դարեն ի վեր, աններւ որևուրմրրենն վանգապետրբևու՝ վարա-կաններու եւ պատմագիրներու։ Բայց բուն ականը, լարուած ու պատրաստ պայլժե... լու՝ «Օծումը»ն էր որ կոչ մըն էր նետուած ամէն Հայու արթննալու եւ քննելու իր ներսի անձր եւ չափելու Թէ ինը ո՞ր չափով պատրաստ էր տէր կանգնելու իր ազգային սրբութիւններուն (այս սրբու-թիւն բառը պէտք է որ չակերաներու մէջ առնուի որպեսզի մարսելի ըլլայ մեր օրերու արխուն, մշակուած ու նոր միաջերու կողմ է) ,որ այս պարագային եկեղեցին էր։ Դժրախտարար իր նպատակին չհասաւ գրունիւնը ու հանրունիւնը, աղղուած ջանի մը հիւանդ ու ակար միաջերէ՝ իր ուչադրութիւնը դարձուց երկրորդական մանրամասնութիւններու վրայ ու չտեսաւ մեծ պատկերը։ Այնպես որ առասպելը ու միթոսը կը մնան անխախտ ու մեր Հայե. րը, խաղաղ ու անդորը, պիտի սպասեն նոր գրողներու որ գան պայթեցնեն կապանըները։ Իսկ Տէր Աւետիսը չէր գիտեր թե ի՞նչ հերոսական էր իր արարջը, ինչ ուժեր գինք կը մղէին առաջ եւ ինչու ինք աւելի հզօր էր քան երիտասարդները, րայց ոչ՝ աւելի վաւերական։ Բայց Տէր Աւետիս ուրիչ բան մը գիտեր:

«Sus yan ne popunes innerposit atte իրեն այնպես թուեցաւ թէ իր առանձնութեան ետին երեք սեւազգեստ երիտասարդներ միշտ պիտի ընկերանային իրեն ու ապահովէին իր թոռնիկին ընթացքը սերունդէ սերունդ։ Այն ատեն իրեն հասաւ Մհերին, թոռնիկին լացին մեղմ ձայնը ու այդ վայրկեանին քահանան գիտէր թէ խորհրդաւոր, անթիւ ճամբաներով, լեռնե. րէն, դաշտերէն ու անմարդկային, հսկայ մայրաքաղաքներու արուարձաններէն՝ իր ցեղը կը շարունակէր քաղել վտանգաւոր իր ուղին ապագային մէջ։

Երեցկինը լոյսը վառեց»:

Տեր Ասետիսը տիպարն է այն Հայուն որ գիտէ թե կրօնքին Աստուծաեն եւ մշակոյներն Լոկոսեն աւելի հզօր ուժ մր կայ, կեանքին Ուժը՝ որ կը ղեկավարէ մարդկային ճակատագիրը։ Իր պատարագր ա.նոր ըրեր էր, որովհետեւ հայ ժողովուրգին խորագոյն իմաստութեան հետ համանե, կրճ այե ուգն դեռւյր ին ջորչրան եւ անոր միայն կր վստահեր։ Ահարեկիչները, ազնիւ ու արի մարդիկ՝ անոր դործակալներն էին, ըստ իրեն, եւ անոր էր որ կը յանձներ իր Թոռնիկն ու ազդին ապադան:

Երեցկինին լոյսր վառելն այ պատահաիար անանճ դն էք այլ ին դարք դբև աժդային մշակոյնի հոլովոյնին մէ9: «0ծումը» կ'ուղէ չեչտել Թէ կինն է գլխաւոր դերակատարը մեր մշակոյներ պաշտպանութեան եւ փոխանցման մէջ - եկեղեցիին մէջ երեք աշարեկիչներու եւ Հաւատաց... եալներու ճակատումին ընթացքին, մի.այն պարսկահայ Տիկին Սիրվարդն էր որ իրապես կռուած էր ազգային սրբութեան պաշտպանութեան համար, եւ հիմա երկցկինն է որ ապագային լոյսը կը վառէր։ «Խուճապ»ին «Բիճը»ը ազատ բանաստեղ-ծութեան մեջ եւս, մայրն ու աղջիկն են որ կեանքի ճշմարտութեան համաձայն կը շարժին մինչ Մարտիրոս Ազան կը կառչի աննչան երեւոյթներու ու կը փլի արամին Sugned file muly:

Այսպես է որ յիսնամեակ մր առիթն է շելաելու որոչ հիմնական սկզրունքերը մեր ազգային ինջնութեան մասին ։ Ինջնունիւնը մշակոյնի մը ամենեն յարդի արտադրու թիւնն է եւ մենք Հայերս ոչ մէկ ազգե նուազ ենք այդ մարզին մեջ։ Յո-

բելեան մը ուքանչելի պատեհութիւն է չեչտելու Սփիւռջեան ինջնութեան այլագա. նու Թիւնը, Տոխու Թիւնն ու բալեյտոսաբիք նկարագիրը եւ խորհելու Թէ որքան րարձր ըլլայ մշակոյթը այն երկրին ուր կ՝ապրինը իբրեւ Համայնը՝ այնքան նպաստաւոր կ'ըլլան մեր վերապրումի կարե.լիութիւնները։ Հայաստանցիք անկարող են այս պարզ իրողութիւնը հասկնալու ու յանախ հայերէն լեզուն չզիանալը կամ գիտնալը միակ չափանիչը կը նկատեն մարդու մը հայութեան։ Քիչ չէ Թիւր Սփիւռջահայոց, գլխաւորաբար հին սե-րունույն՝ որոնք նոյն կերպ կը մտածեն։ Իրականութեան մէջ, հարցը չատ աւելի բարդ է քան այդ պարզամիտ ըմբռնումը որով հետեւ ինքնութիւն յղացքին մէջ լեվուբը մաա հատ դն ունիչ համասնիչըբև այ կր գտնուին։ Այս յորելեանին մասնակցող մաբի մարդոց բազմամչակոյ[ժ ընոյներ փաստեց այս հաստատումին երչդու թիւնր:

Մնաց «Արուարձաններ»ը, լոյս տեսած երեք տարի առաջ, Լոս - Աներլըսկն։ «Խուճապ»ն է որ կը չարունակուի չատ աւելի խորունկեն ու բարձրերեն ու կր պատմ է ողբերգու թիւնը մարզուն որ ինքնութիւն կր փնտու , ապրիլ կը փորձ , ձիդ կ'ընկ հասկնալու թե ի°նչ է սա իրականութիւնը որ թափուհը է չորս կողմը, մարդ էակին շուրջը կր դառնայ որ հասրերում արաև ու ին իրչ նքնայն ևույն ին կորսուի բառերու լաբիւրին Թոսին մէջ...: Բայց չի յուսահատիր։ Դէպի կեանը, կեան. քին շուրջ, կեանքեն մահ, մահեն անդին - ամեն ինց ճամբայ կ'ելլե, դեպի տեղ մը կ'ուղղուի՝ սակայն չի կրնար հասնիլ, չուրջը կը դառնայ՝ սակայն չի կրնար դպաս ու ատկէ անդին կ**՝անցնի՝ սակայ**ն հոն է դեռ, մահեն անդին ...: Ահա ինչպես կ'աւարտի «Արուարձաններ» Հատորը : --

Տուն կը մտնէ դուռ պատուհան կռնակի վրայ կը բանայ mmhuta hipit amuthing կը լուացուի անձրեւին տակ կը չորցուի հովուն շունչով մեծ խնամքով կր ծալուի տերեւին մէջ կր պլլուի լոյսի շողին կը կծկուի փոշիի մր չոր գիրկը Jhunj շարքի կ'անցնի կայնողներու ետեւը՝ կ'անշարժանայ :

Հեռուն կեցած կը դիտեմ:

կեանքն է որ չի մեռնիր այլ կերպարանք կը փոխե, ու ետ իր տեղը կանցնի բնուխեան մէջ ու հեղինակը, փոխանակ ապ... րելու իրրեւ մարդ, կը վերածուի գիտակցունեան մր որ «հեռուն կեցած կը դիտէ» ։ ի°նչ փոխուեցաւ առա∮ուան վրայ երբ ապրող, վազող ու սիրող էակ էր ան, մարգոց մէջ մարդ ։ Ոչինչ -- առաջ ալ դուրսն եր ու կը դիտեր, հիմակ այ դուրսն է ու կը դիայ : Ո°ւր մնաց մահր ... չկայ : Մ.յս է բնոյթեր արուարձանին, հեռուն կայնած, աքսորուած մարդոցմէ ու ինքզինքէն, անկարող քաղաք մարբլու, մասրակցելու կեանջին։ Անկարող մեռնելու, անկարող ապրելու:

ոչ մեռնիլ կայ ոչ յարութիւն ny wy hbulif

միայն խորքի պաստառ մրն է եղածր՝ hadbania ato babania առանց բեմի, դերասանի

միայն մենք ենք տարիքն առած մենակեաց եւ ամուրի հիւլէներ՝ վարագոյրի արանքէն դիմացի տան

մերկ կիները ցանկալով յետոյ իջնել փողոցի ամբոխներուն www.Gnchi

րայց չդպնալ ու չնայիլ ոչ ոքի քալել անվերջ մինչեւ հատնին մայթերը ու վերջ գտնեն լամբերը

մինչեւ որ մարդ էակին կօշիկներուն շխրտուքը միայն մնայ որոնք անդուլ շարունակեն նոյն ճամրէն նոյն մութ պղտոր կարօտովը

կը լեցնէ մթնշաղի ուրուագիծը՝

որ կը յորդի կայարաններու թրաքթորներու միջատներու տրտում սրտէն

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

4U34. 46UTFC ԳԱԼԻՖՈՐՆԻՈՅ ՄԷՋ

Սան - Ֆրանսիսբոյի Հայ Կեդրոնին մէջ Դեկա. 13-ին, տեղի ունեցած է Հ.8.Դ.-ի 104-ամեակի հանդիսութիւնը։ Բացումը կատարած է Հ. 8. Դ. Արևաքտեան Ամե... րիկայի Կեդը. Կոմիաէի անդամ Վարանդ Գասպարեան։ Օրուան բանախօսը՝ Հ. 8. Դ. Բիւրոյի ներկայացուցիչ Հրաչ Տասնապետեան, անդրադարձած է Դաշնակցութեան անցեայի ու ներկայի գործունկութեան, Հայաստանի առաջին Հանրապետութեան կերտումէն մինչեւ ներկայ Հանրապետութեան ստեղծումը;

Կլէնտէյլի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 19-ին, դասա-ம்வாட்டுந்தி மீற மாடயுக் த 2. 8. 9. 2. 2. յաստանի Կեդը. Կոմիտէի անդամ Մարտուն Մաթեւոսեան՝ «Հայաստանի իրավիճակը եւ Դաչնակցութեան քաղաքա... կանու Թիւնը այսօր» նիւ Թին չուրք: Մարօ Քէչիչեան ներկայացուցած է դասախօսը նչելով որ ան ծնած է Վանաձոր, աւար-տած է Երեւանի համալսարանի քիմիադիտութեան Տիւդր, ապա դոկտորայի ախաղոս ստացած է Մոսկուայի Համալսարանեն։ Մարտուն Մաթեւոսեան խօսած է Հ. 8. Դ.-ի Հայաստանեան կառոյցի եւ գործունէութեան մասին, յատկապես ծանրանալով ՍաՀմանադրութեան ըն. դունման, ըաղաքացիութեան մասին օրէնքին, Ազգային դայինքի առաջադրու-Թիւններուն վերաբերող Հարցերու վրայ։

Քանոկա Փարջի Հ. Բ. Ը. Մ. Մարի Մանուկեան վարժարանի «Նագարեան» սրրահին մէջ, Դեկտեմբեր 10-ին, նշուած են Հ. Ե. Ը.-ի սկաուտական չարժումին 50-ամեակը եւ Գալիֆորնիոյ մասնահիւզին 10-ամեակը։ Հանդիսութիւնը վարած է տորքերը Ցովիկ Մելիտոնեան : Noug առած են առաջնորդ Վաչէ Արթ. Ցովսէփ... եան, Կլէնտէյլի նախկին քաղաքապետ Լերի Ձարեան, Հ.Բ. Ը. Մ.-ի Կեդր. Վարչութենեն իրաւարան Պերն Սեդրակեան : Եղած են նուիրատուութիւններ : Հ. Ե. Ը. - Կյենտեյլի, Փասատինայի եւ Հովիտի մասնանիւդերը ունին 250 սկաուտներ:

Կլէնտէյլի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 14-ին, դասախօսութիւն մը տուած է դոկտոր Լեւոն Մարաչլեսն՝ «Արցախն ու Հայաստանը ամերիկեան հեռատեսիլէն» նիւթին չուր : Կազմակերպիչ մարմնի՝ Հ. 8. Դ. «ԱՀա. րոնեան» կոմիտէութեան քարողչական յանձնախում բին անունով բացումը կա... տարելով Մարօ Քէչիչեան ներկայացու. ցած է դասախօսը ։ Վկայուած՝ Եու - Սի ել - եյ Համալսարանի պատմութեան ճիւղէն, Լեւոն Մարաչլեանի դոկտորական աւարտաճառին նիւթեր եղած է «Հայկական հարցը Սեւրէն մինչեւ Լօգան» : Ներկայիս պատմութեան դասախոս է կլենտեյլի դոլենին մեջ։ Փրոֆ. Մարաչյեան խօսած է տեղեկատուութեան կարեւոր ղերին մասին, նչած է թէ քարողչական մեքենան կր դանուի մեծ պետութիւններուն ձեռջը: Թուրքիոյ եւ Ադրբեջանի տեղեկատուական միջոցները իրենց ուղած լուրերը կը տրամադրեն ամերիկեան Հեռատեսիլի կա. յաններուն, նոյնիսկ ամերիկացի Թղթակիցներ հրաւիրելով պատերազմի չրջանները, կը փորձեն կեղծ լուրերով աղդել ամերիկեան տեղեկատուութեան վրայ։ Տեսերիզով ցոյց արուած են կարգ մր լուրերու Հաղորդումներ, Հարցագրոյցներ,

hbmufh mujuq mbusmufnd: Երթեւեկին ճիշդ մէջտեղը՝ օթոյի մր խենթ ճչակը աւրուեր է

դարեր ի վեր մէկ ձայնի վրայ կը զարնէ։ կարելի չէ կեցնել հողէն երկինք՝ անջրպետի զանգուածը

սակայն չկայ չկայ ձայն ժխորին մէջ էրիկ կնիկ փսփսալով շատ մտերիմ բան մր կ՛րսեն

hpumpni

կը թրթռայ իր աղմուկէն

կարծիջնեու արտայայտութիւններ։ Շին. ծու եւ չափաղանցուած լուրերուն հակաղմելու Համար մասախօսն արշնագր^{հա} նկատած է Հայաստանի տեղեկատուական ցանցը մասնագիտական հիմերու վրայ

Լոս - Անձրլըսի Իրանահայ Միութեան սրա Հին մէջ, Դեկտեմ բեր 16-ին, տեղի ունեցած է Միջայել Տեր - Մինասեանի լուսանկարչական ցուցահանդէսը։ Ներկա. յացուած են Հայաստանի բնաչիսարհեն ճուղը քուսարկանրբև :

իկրլ Ռաբի Օջսիտենթել գոլէնի սրա. 4 ին մեջ, Դեկաեմբեր 8-ին, տեղի ունեցած է Հայաստանի «Բարեկամութիւն» պարա. խումբին ելոյթը, կազմակերպութեամբ Ամերիկանայ Թատերա - Երաժչտական Ընկերութեան։ Խայտաբղէտ յայտագիր մը Հրամցուած է ներկաներուն։ Մասնա_ ւորաբար տպաւորած են «Հօյ նադան», «Ծիրանի», «Ծաղկած բալենի», «Հայու աչքեր», «Գիւմրիի չորոր» պարերը։ Ներկայացուած են «Գայեանէ» բեժապարէն երկու հատուածներ ինչպես նաեւ հրեա. կան պարեր:

Հոյիվուտի Ս. Կարապետ Եկեղեցւոյ սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 16-ին, տեղի ունեցած է երեկոյթ մր, որու ընթացքին ա. ռաջնորդ Տաթեւ Արջ. Սարգիսեան, յանուն Գարեգին Բ. Կախողիկոսին «Կիլիկ... եան Ասպետ»ի չքանչանով պատուած է Տէր եւ Տիկին Ռիչըրտ եւ Թինա Գարոլան ամոլը, ի դնահատութիւն Հայաստանին, Արցախին եւ գաղութեին հայկական հաստատու թիւններուն իրենց կատարած նը. ւրթատուութիւններուն : Ի դէպ., անցեալ Ապրիլին, անոնք 80 Հագար տոլար նուի. րած էին «Ալեք եւ Ռող Փիլիպոս» ազգա. յին վարժարանին ։

Կլէնայեյլի Salbation Army-ի կեդ-րոնին մ էջ, Դեկտեմ բեր 17-ին, 2.0.Մ .- ի «Սիփան» մասնաձիւղի անդամներու օգնու.. թեամը, հայկական ճաչ սպասարկուած է կեղբոնի 86 անօԹեւաններուն։ Ցաջորդ орр, 2.0. Մ.-h «Մшро вшийшбредр Տաչ մը տուած է Էլ Մոնթեի «Մանուկներու եւ Տնչուած կանանց» կեդրոնի ան. ղամներուն ։ Այս աչխատանքները մաս կը կազմեն Հ.Օ.Մ ...ի Արեւմտեան Ամերիկա.. յի Շրջանային Վարչութեան Քարոզչա. կան Ցանձնախումբի ծրագրին ։

Փասատինայի մէջ, Դեկտեմբեր 18-ին, տեղի ունեցած է Մարայի Հայրենակցա. կան Միութեան Տիկնանց Ցանձնախում.րին կազանդի խրախմանքը։ Հանդէս եկած են մանուկներ՝ երգերով, արտասանութիւններով եւ պարերով:

Քանոկա Փարջի Հ. Բ. Ը. Մ. Մարի Մանուկեան եւ Սարգիս ու Սեդա Տէմիրձեան վարժարաններու «Նազարեան» սը-րահին մեջ, Դեկտեմբեր 18-ին, աւելի ջան 650 Հոգիի ներկայութեամբ, տեղի ունեցած է տնօրէն Ցակոր Ցակորեանի կրթական 20-ամեայ վաստակին նուիրւած մեծարանքի ցերեկոյթը։ Ներկաներուն մեջ գտնուած են Հայկական կարգ մը վարժարաններու տնօրէններ, ուսուցիչներ, ինչպես նաեւ մեծարեային անօրէնու թեան օրով «Ռոզ եւ Ալեք Փիլիպոս» եւ «Մարի Մանուկեան» վարժարաններկ րազմախիւ չրջանաւարտներ եւ Հոգաբարձուներ։ Գործադրուած է ճաչակաւոր եւ գեղարուեստական վայելը առթող յայտա. դիր մր (հազուաղէպ երեւոյթ մր՝ դաղութի կեանջին մէջ)։ Կարդացուած են ողջոյնի գիրեր։ Օրուան բանախօսը փրոֆ. Բեկրուհի Սվաճեան, կուռ եւ ակաղեմական խօսքերով արժանին Հատուցած է տնօրէնին։ Հուսկ, Յակոր Յակոթեան իր չնորհակալութերւնները յայանած է իրեն Հանդէպ ցոյց արուած յարդան ջին համար, գայն բաշխելով հայկ. վարժարաններու բոլոր պաչաօնակիցներուն ։

Կլէնաէյլի «Մայլ» ճալարանին մէջ, Դեկտեմբեր 9-ին, 300 Հոգիի ներկայութեամբ տեղի ունեցած է **Խորէն Արամու**րիի «Երբ որ բաց են դոներն յուսոյ» դբրքին ընթրե - գինեձօնը։ Ներկաներուն մէջ եղած են գրողներ, դերասաններ, իսմբազիրևեր, արուեստաղէտներ։ Գիրջը ներկայացուցած է Օչին Քէչիչեան։

4 16 16 18 18 18 14 16 16 016Ph2C

Թորոնքոյի լուրջ օրաքերքերեն մեկուն մէկ խղխակիցը տարի մր Փարիզ ապրելէ ետք, կր գրե Թե երկիրը անկումային վիճակի մը մէջ է ու ատոր ամ էնեն յայտրի րախարչարև իսշետ իրանիմբար ոնն-Տարաններէն որոնք կր խորՀրդանչեն - வியியாயிடி வாயரிக்காட் பெயியர் -- நயாய-կան յարձակունակ կեցուածք մր:

Այգ որձարանները առաջին տպաւորու... թեամբ մբ չատ հաճելի վայրեր են իրենց ոգորահիւս ախոռներով, մարմար բոլորակներով սեղաններով, սուրճի մանրիկ դաւա ններով ու թելադրուած այն մաածումով որ Պօվուառի եւ Սարթերի նման தியையுமையும்படும் முரு அரசு அரசும்படிடும் மீடிடு կր հանդիպեին այլ մտաւորականներու: Մեծ պողոտաներ կամ փոքր փորոցներ րություն անջանայրը հանանակարությերը դր ուրիր նրկբնույիր, եսնոն մասարանդերուն համար։ Գրեխե միչա լեցուն ի, և հայու արանանիրը երիբևանիր իասում-ցին հիմնական մէկ բաղաղրիչը կը կաղ-Sti :

Չարմանալ պէտք չէ երբ տեղացին մչակութային խորհրդանիչ մր կը նկատէ դանոնը ու կուղայ հանդիստի պահ մր անցընելու Հոն։ Սակայն եկուոր մր բանի մր ամիսկն կը նշմարկ թե նոյն այդ սրըճարանները գրկան ըներու Հոդեվիճակի մը արտայայտութեան վայրերն են։

Նախ սպասեակը. ան կր ներկայացուի որպէս գլխաւոր դերակատարը։ Ոչ իսկ կր քօղարկէ արգամարգանքը երբ կր մօ-աբրայ որվարի դե. առումերը ասրբիր ու հեռանալը մէկ կ'ըլլայ, երբ յանախորդր իսկապես չէ ալ որոշած Թէ ինչ կ'ուղէ: **Ցա**ձախորդը արջայ նկատող սկզբունջը ոչ միայն չի յարդուիր, այլ նաեւ հակադարձ ուղղունեամբ կը գործէ Փարիզի մէջ։ Այն աստիճան որ յանախորդը դրեթե ներողութիւն խնդրելու դիրջին կը մատ-նուի, սեզան մը գրաւած ըլլալուն Համար։ Կարելի չափով կը պարզացնէ, կը համասու ապսպրանքը, կր ջանայ ձիչը գու-մարը ձեւացնելով վճարել ու երբեք չի դանդատիր սպասարկութենեն ։ Սրձարանի սպասեակին ոչ սիրալիր վերաբերումին դէն ժարտատանի Մետահեսան ին աբորբ Փարիզցիներու ընդհանուր կեցուածը մր որուն արմատր մեծութեան, գերադա. սութեան զգացումն է եւ որ արհամար.-Հանջի կը վերածուի օտարականներու ५ माध्य हुम् :

Ատիկա անյուծեյի խնդիր մը պէտք չէ րլլայ ըստ լրադրողին, որ կ'ըսէ Թէ Ֆըրանսացիները պէտք է ընդունին թե աչխարհի մէջ ազդեցութեան իրենց չրջա.-

նակը նեղցած է։ Մատոննան մէկդի ձգած է հաւանական նոր Փիաֆները եւ ամե... րիկեան ուտելիքներու ճաչարանները. Տայի ժամուն չատ աւելի յահախորդ կ'ունենան, քան՝ «Ֆուջէց»ը մէկ չարթուան ընթացրին: «Ժիւրասիք փառը»ը աւելի դիտող կ՝ունենայ, քան՝ «Ժերմինալ»ը։ Ասոնը, յստակ նչաններ են Փարիզի ինը. նութեան տաղնապին. բայց այս տողերուն հեղինակին համար անհասկնային ա-տոր Ամերիկացիները պատասխանատու նկատելու պարագան է:

Ատիկա, դանատացի լրագրողը կը բացատրե անով որ հակառակն րլյալով Ամերիկացիներու մեծ մասին, Փարիդցիները իրենք գիրենք չեն նոյնացներ իրենց րրածին, այլ՝ իրենց եղածին։ Իրենց մշակոյթին ու ընտանեկան արժէջներուն մե. ծապես կապուած Ֆրանսացիները Ամե. րիկացիներէն նուաց կարեւորութիւն կուտան գործի ասպարերի յաջողութիւննե. րուն եւ այդ է պատճառը որ երբ մշակոյթ մը անկում կ'ապրի, աչխատավայրը կրնայ ժիտական ուժի մր յայտնութեան արժև նпп!:

Փարիզցիին յարձակունակ վերաբերու-մին, մանաւանը օտարներու հանդէպ, դա-Նատացի լրագրողը կը հանդիպի սրճարաններէ դուրս եւս : Նոյնիսկ գիչերային գրոսարանի մր մուտքի պահակր կը գոչէ անոր երեսին Թէ օտարները չեն սիրեր իրենք։ Ապա կ'աւելցնել. «Փարիզը այդպէս է. կեա'նքը այսպէս է»:

Մինչդեռ, դանատացի լրագրողը յիչատակներ ունի նաեւ Մարէի մէջ իրիկնային պաոյաներէն, առանձնատուներու չջեղ ձակատներէն, կամուրջէ մը դետը դիտող գոյդերէ, Օփերայէն, խարկուած սուրճին բուրումէն, պարերէ, փողոցի ներկայացումներէ որոնք դեղեցկագիտական անհաւասարելի յարդարանքի մը մէջ տեղի կ'ունենան։ Բայց որպեսզի այդ եսևսնն արիտուր վայբեն ններ բիսւսնրբրուն համար եւս, պէտք չէ անոնց խառնուի նկարագրով , խառնուած քով տարբեր դատուածներու հանդեպ ոչ միչտ սիրալիր վերաբերումը։

4U.7.2U.V

USU8ULF

2U.QU. P.P.U. TU. S N.P.U Հատոր Գ.

ԱԶԳԱԲԵԿՈՒՄԻ ՄԸ LEUAUSUL TUSU ALPERE

Հեղինակ՝ ՎԱԶԳԷՆ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

Пурпир, 1994

2-ULALA-L

ՊիցՐՈՒԹԻ Ցակոր Տէր - Մելքոնեան սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 21-ին, յատուկ Հանդիսութիւն մր տեղի ունեցած է նչեlur ատղան «Ո'մմանան»ի այլ խօսճով, Հայ մամուլի 200-ամեակը, ներկայութեամբ Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին եւ կազմակերպութեամբ Հայաստանեայց Եկեղեցող Համալսարանական Ուսանողներու Միութեան։ Ցայտագիրը կազմուած էր երկու բաժիններէ՝ դասախօսական եւ դեղարուեստական ։ Առաջին բաժնին խoսած են Գրիդոր Արեղայ ՉիֆԹձեան, փր_ րոֆ. Գառնիկ Անանեան։ Գեղարուեստական բաժնին մասնակցած են Նարինկ Ցարութիւնեան (թաւչութակ), Ցասմիկ Դասպարեան (դաչնակ), Նորա Եղիայեան .. Մանարեան (երգ) եւ Շուչիկ Թաթեան (դաչնակ) ։ Փակման խօսքը արտա-սանած է Գարեգին Բ. որ յիչելէ ետք Թէ պատմութեան անցած Մատրասը ոգեղէն ներկայութիւն մը կը մնայ այսօր, անը--**பாராமுக்கை த மாக்ட யும்முமையி சயு மிய-**մուլի առաքելու թեան:

ՊԻՅՐՈՒԹԻ Նոր Սիս Թաղամասի Ազգ. Աբսոր Գասարձեան վարժարանի մէջ, Դեկտեմբեր 7-ին, բացումը կատարուած է «Ցովհաննես Թումանեան» մանկական դրադարանին, ձեռամբ բանաստեղծին թոռնուհիին՝ Իրմա Սաֆրազբէկեանի։ Ա-மாம்ப்பட்டு நாக் காக் நாள்கு நாக்கு կերաներուն բանաստեղծին մասին, Թե. լադրելով որ գիրք կարդան եւ սիրեն Thist:

ՊիՅՐՈՒԹԻ Ցակոր Տէր . Մելքոնեան սրահին մեջ, Դեկտեմբեր 11-ին, Համադդայինի կազմակերպութեամբ տեղի ու... նեցած է ՅովՀաննէս Թումանեանի ծնրնդ. եան 125-ամեակին նուիրուած հանդիսութիւն մր, նախագահութեամբ թեմիս առաջնորդ՝ Արամ Արթ. Քէչիչեանի ։ Բացման խօսքը արտասանած է Ցակոր Լատոյեան որ անդրադարձած է Թումանեանի կեանքին եւ ձգած գրական ժառանգու-**Երար: Օրուար հարթարուն բարարում բար** յաստաներ՝ գրականագետ Գառնիկ Անան. եան որ խոր վերլուծումի են Թարկած է մարդուն, բանաստեղծին, մանկագիրին ու րնկերաբանին բազմերես յատկանիչերը։ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան Զարեհեան ժունբվարճի գասարժաշանում ոտրբևն ներկայացուցած են խմբական արտասա... նութիւն եւ համերգ կազմուած 8. Թումանեանի ստեղծագործութիւններէն, ո-րոնցնէ չատեր երդի վկրածուած, խըն-բավարութեամբ՝ Գէորդ ԳանտարՀարեանի : Ցայտագրի փակումէն առաջ բեմ Հըրաւիրուած է Թումանեանի Թոռնուհին Իրմա Սաֆրասբեկեան որ պատմած է իր

յուշերը, լսած մօրմէն եւ ընտանիջի անդամներէն:

ՊՈԼՍՈՅ Կեդրոնական Սանուց Միութեան սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 18-ին, հաւաքոյթ դն արմի ուրբնուծ է րուինուաջ ուսուցիչ եւ բանաստեղծ՝ Ձոգականի (Համրարձում Յարութիւնեան), նախաձեռնութեամբ Մջակութային յանձնախում բին : Հանդիսու Թիւնը վարած է Բազրատ Էսդուջեան։ Ապա, Զոգականը ներկայացուցած է Նուրհան Քիւրջնեանը արսնավասրանով արսև քբարճիր բե ժոնծին։ Կեդրոնականի նախկին սաներէն՝ Արտաչէս Հիւսիւմեան իր յուչերը պատմած է կեղրոնական վարժարանի ուսողու-[ժեան ուսուցիչ ու անօրեն Ձոհականեն: Գլխաւոր բանախօսն էր «Մարմարա»յի խմբագրապետ՝ Ռոպէր Հատակնեան որ եղած է Ձոհականի աշակերտ ։ Իր բանա-խօսունեան առըններ Մաջրուհի Ցակորեան ընթերցումներ կատարած է։ Ռ. Հատաէնեան ծանրացած է Չումականի երկու ժանջբնաւր վնայ, «գնաժանոյն» բւ «րոաուած Հպարտ», վեր առնեոլվ մասնաւորաբար անոր Հոյակապ լեզուին։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ մէջ, Դեկտեմ բեր 18-ին, աоնուած է Մայր Եկեղեցող Գողլժան Դարաց Դասու կազմութեան 275 եւ երդչախումբի կազմութեան 70-րդ տարեղարձները, նախադահութեամբ Գարեզին Պատրիարջի ։ Պատարագած եւ քարողած է Շահան Արթ. Ցաւարտ պատարադի ժոննունգրոր Հանո տոակջարրբենու ասուշութիւն կատարուած է։ Կրօնական Հանդի... սութեան յաջորդած է հաշ մր Գողթանի յատուկ լսաբանը։ Բացումը կատարած է անօրէն խորհուրդի ատենապետը կարօ Պաղտասարեան ։ Դպրաց դասերու եւ Գող-Թանի ընդ հանուր պատմականը ըրած է Վարուժան Քէօսէեան ։ Օրուան բանախօսը եղած է երաժ չտութեան նախկին ուսուցիչ եւ խաքրավար՝ Պերճ Շիկահեր, որ բեմ հրաւիրուած է խօսելու համար խակար Մանասի մասին։ Արտասանած է Սիլվա Կոմիկեան : Հուսկ Պատրիարջը խօսած է Արմաչական, Դպրեվանքի փոխ - տեսուչ եւ Թուրջիոյ Հայոց ողբացեալ պատրիարը՝ Մեսրոպ Արջ. Նարոյեանի մասին։

ՊՈԼՍՈՅ Եչիլեուրաի Մարզական ակումրի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 14-ին հաւաքոյի մր տեղի ունեցած է նախաձեռնութեամբ Պէզձեան վարժարանի Ծնողաց Միութեան, ի հպաստ վարժարանին։ Կարձ ժամանակի մէջ, Հիւրերը սպառած են վաճառուած առարկաները։ Վաճառջին յաջորդած է ճալ մր։ Ապա, խօսք առած է վարժարանին հիմնադիրը՝ Տորթեոր Ովսաննա Գարագույ որ ջերմօրեն դնահատած է Ծնողաց Միութեան աչխատանքը: Noug առած է նաեւ Միութեան ատենապետուհին՝ Անի Գօնու ։ Գործադրը. ւած է դեղարուեստական յայտագիր մը։

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

AS AMPLY OPPREMETER

4 ह न

Ծերուկը դարձեալ առաւ վերարկուն, ծայրեն ըննեց, կչուեց, չփեց, ըերեց, թօթվեց, թեղկեահին վրայ նետեց անվութեօրեն։ Դեմ բր մեծ ղժարհութիւն մր կարտայայտեր։ Կարծես կը ստիպուեր եսրի նրմուրիլ այժ առևարծն: Նոերահանակ մը Հանեց գրպանէն։ Դրամատոմսե. րով ուռած էր հինումաչ կաչին։ Սուր առաւ երկու տասնոցը, սպասեց:

- Երթաս բարով, րսաւ ծերուկը թղթապանակը գրպանը տեղաւորելով:

- U. u plus 5:

- Դրամը:

- Չորս ոսկի եւս պիտի տաս: - Երկարեցիր, տղա՛յ։ Քոտնեն աւելի չարժեր ։

Սուր չառագունեցաւ կատաղութենեն. - Քսանըչորս ըսած էիր վերջին դին:

- Աւելի չարժեր : Դո'ւն գիտես : Սուր Հասկցաւ Թէ անդամ մր եւս խաղի եկած էր։ Դրամը երկարեց.

Չորս ոսկի եւս պիտի տաս: Ծերուկը չդպաւ դրամին։ Բայց թեգկեանին վրայեն վերարկուն առաւ, կաոր կաոր եղած լրագրին մեջ ձգեց:

Պառներ, րսաւ:

- կ՝առնե՞ս կոր այդ վերարկուն, ձայնեց մեկը ծերուկին:

Սուր գլուխը դարձուց ։ Ճանչցաւ Նիհար բրիտասարդը որ տասերկու ոսկի առա. ջարկած էր վերարկուին:

. Քանի տուիր:

- Քսան : Եւ պարոնը չի Հաւնիր կոր :

Երիտասարդը սուլեց.

- Աղուո՛ր դրամ ։ Մի կենար , աղբարիկ ։ Ուրիչը այդչափ դրամ չի տար այդ վերար-មារមារ :

Ծերուկին երեւոյթը ցոյց կուտար թե պիտի ձգէր որ Սուր ծրարը կապէր հեռանար։ Պլեօֆի կարեւորութիւն տուող չկար այդ տարդի ոստայնին մէջ։ Ուրիչը տաս. նրութ, տասնրհինգ անգամ՝ պիտի չտար ա՛լ։ Սուր Հասկցաւ Թէ խաւիծի տեղ կը դնեին դինքը: Ցանց մր կար Հող: Ա'լ ան_ դաղար պիտի կոտրէին գիները։

Մանկութեամբ Համակուեցաւ։ Դեմբը կ'այրեր ամօթեն։ Քթին կը խնդային։ Գոց Շուկայի ծուղակին մէջ ինկած էր դաւառացիի մը պէս։ Երիտասարդը ուսին վրայէն կը փափսար.

- Աղուոր դրամ է, աղբարիկ, աղուոր դրամ , մի փախցներ ։ Ասպնկ ատեն որո՞ւ քով դրամ կայ, ո°վ կ'առնէ, ո°վ կը ծա-Jus ...

Սուր հիմա վստահ էր թե բեմադրութիւն մըն էր այս ամէնը։ Հոգին կուզէր վերարկուն ետ առնել, զինջը խաղի բենումրբեն խումի երևբք։

գույն ատոբերևուճե ատոն ի,արձրբև։ Չէր կրնար հետը կղզի տանիլ անիծեալ վերարկուն ։

Ջանաց գոնէ արժանապատուու Թիւնը փրկել : Չզգացնել Թէ խաղի եկած բլլալը գիտնալով Հանդերձ գլուխ կր ծույր. Քրթմնջեց, տարտամ ծամածռութիւն մր

- Դուն գիտես, կ'ուզես առ, կ'ուզես ըրաւ, սկսաւ հեռանալ առանց ետին նա- իրեն կ'առաջանար արագ, փոջր ջայլայելու։ Ծանր ճնչում մը կար կուրծջին մէջ։ Իրեն այնպես կը Թուեր Թե երկու կողմի խանութներեն Հարիւրաւոր աչքեր իրեն կր հետեւէին, իր վրայ կը խնդային: Հաղար երդում ըրաւ որ անդամ մըն ալ ուռը պիտի չկորեր Գոց Շուկայ, մինչեւ որ ծերերը մեռնէին եւ երիտասարդներն ալ այնպես մը մոռնային գինքը, որ նոյնիսկ եթէ իրենց գաւակներուն պատմէին թե ինչպես ծուղակը ձգած եին անբան մր, չճանչնային այդ անրանը երբ իրենց գիմացր տեսնեին զայն ։

> Հանդարտ եւ ծանր ջալեց այնջան աաթը սև ինրան աբորուին «էաևիշևաւսև աչքեր»էն։ Երբ փողոցին անկիւնեն դարձաւ դէպի գոգարավաճառներու Թազամասը, սկսաւ գրենք վաղել, դուրս նետուե. լու համար Գոց Շուկայէն։ Ժամ առաջ արեւին ելլելու Համար։ Մաբուր օդին։

Աջ ձեռքը, որ դրպանին մեջ պրկուած էր երկու տասնոց գրամատոմսին վրայ, աստասներ ին ճևարբև:

Երբ կամուրջ հասաւ, կեսին հինգ կար: Ամեն անդամ որ միտքը կուղար Գոց Շուկայի արկածախնդրութիւնը, դէմջը կր կարմրեր: Եւ ատելութիւնը կաներ հօրը 751:

Նորման չէր եկած : Կիչէին առջեւ կե-தயக் டி'றபுயர நிம்தயுத்ப மிற்றா, கடுத் கடியக் ըլլար։ Սուր վեր - վար չրջեցաւ բազմու-[thui 152, 4ph [nd 4pl zminch [nd : U. 15h ատեն անհամբերութիւն մը, տարտամ մտահոգութիւն մը կը զգար երբ Նորմա որոշեալ ժամը կ'անցընկը, հոգ չէ [# Հինը վայրկեան։ Բայց այս անզամ ամէն ատենկ աւելի անհամբերեցաւ։ Գիտկր Թէ ամբողջ արամադրութիւնը պիտի փոխ. ւեր, պիտի փարտաեր նուաստացումի զգացումը, երբ տեսներ որ Նորմա ղեպի

փոխերով, մոջասեններուն ջինին վրայ

կոխելով: Կիչէներուն առջեւ պոչերը սկսած էին երկարիլ։ Գնաց կարգի մտաւ գոնէ ատեն չագելու գամար : Երկաթե դոներուն առջեւ ալ բազմութիւնը կը մեծնար վայրկետնել վայրկետն։ Եթե Նորմա ջառորդ ժամ եւս ուչանար, ոտքի կը մնար երկու ժամ ։ 0'խ ըլլայ, ըսաւ Սուր բարկութեամբ։ Երբեջ այսջան չէր բարկացած Նորմային ուչ մնալուն : Արդեն քիչ անդամ ուչ կը մնար ժամադրութիւններուն ։ Թերեւս ալ գործ մր Հանած էին աղջկան գլխուն, վերջին պահուն։ Այս մտածումը փոխեց Սուրին բարկութեան ուղղութիւնը։ Ատելութեամբ խորհեցաւ Նորմային փաթրոնին : Իր հօրր պես մարդ մըն էր հաւանարար: Հասկացողութենկ զուրկ, խոժոռ, մեծ փորով , ճաղատ մարդ մը, որ Հաճոյք կը դպար ուրիչին Հաճոյքը խանդարելէ ։ Իր պապայէն տարբեր երեւոյԹով չէր կրնար երեւակայել մարդ մը որ Շաեան իքոսնիր հաւբևուագարար ժանգ դե կը փանենե պաշտոնեայի մը գլխուն որ չոգենաւի պիտի հասնի ։

Մեղմ Հով մր բերաւ տապկուած ձուկի 4 ոտր : Սուր ա՛յն ատեն լիչեց Թէ *ք*սանը-தாரம் சய்வீத் ந புக்ற தந்த கய் கும் புருக்குத்: Նայեցաւ մաչած, գունաթափ մակոյկին որ կը պարեր மயாய்சீயாவு gfu யாழ்க், be որուն մեջ, սեւցած տապակին տակ, տախ. ատկի կաորներ կը վառէին ճարճատելով: Ոտքի վրայ երեսուն զուրույի փոր կչատցրնողները նախանձեցաւ ։ Մամային տապկած ձուկը երբեք այսքան անոյչ չեր հո-

(Tup. 10)

(Tup. U. էջէն)

խական Դաշնակցութիւն կուսակցութիւնր խախտել է «Հասարակական - քաղաքական կազմակերպութ-իւնների մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքի ա. եւ 3-րդ յօդուածների, «Հա. յաստանի Հանրապետութիւնում օտարերկրեալ քաղաքացիների իրաւական վիճակի մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրենքի 25-րդ յօդուածի պահանջ-

Ելնելով վերոգրեալից եւ ղեկավարուելով «Հասարակական - քաղաքական կագմակերպութիւնների մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքի 5.րդ եւ 7-րդ յօդուածներով, Հայաստանի Հանրապետութեան Արդարադատութեան նախարարութեան կոլեգիան ՈՐՈՇՈՒՄ Է դիմել Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն Դատարան «Հայ Ցեղափոխա. կան Դաշնակցութիւն» կուսակցութեան գործունէութիւնը կասեցնելու միջնորդութեամբ:

Լիպերասիոն (Ցունուար 3) կ'արձադանդէր Հայաստանի կացութեան «քադաքական տագնապ Հայաստանի մէջ, խորհրդարանի պառակտումեն ետք» խորագրին տակ Պազիլ Կարլինակիի եւ Նոյեան Տապան գործակալութեան ստորագրութեամբ : 8իչելէ ետք Համբարձում Գալստեանի սպանութիւնը, որու համար 40 404 «Մեծամասնութիւն եւ ընդդիմու. թիւն զիրար կ'ամբաստանեն որպէս մահափորձին դրդիչ» կր ծանրանայ աւեյի Խորհրդարանին պառակտումին վրայ, ոնու առաջասով այկրւո քի ինրան ժոնծել։ Կ'ըսէ թե ընդորնադիր հինդ կուսակցութերւններ ձգած դացած էին խոր-Հրրդարանը եւ առկախած իրենց մասրաննունիւրն արսև աշնատարճրբևուր ու կազմած «երեսփոխանական ժողով» մը, որու նպատակն էր «վերահաստատել օրենսդրական ժողովը», երկդիմի բահաձևում մը, որ կը քօղարկե զուգահեռ խորհրդարան մր ստեղծելու կամ դոյուներն ունեցողը չեղեալ Հոչակելու սպառնալիջը։ Ցաջորդող 10 օրերուն, կաւելցնե թերթը, այս ժողովին կազմը 47-էն 66 երեսփոխանի անցաւ եւ Յունուար 2-ին, համայնավար կուսակցու*թեան* 19 անդամնոց խորհրդարանական

Crucznanthe

Իսիի Հայ Առաբելական Եկեղեցող հոդեւոր հովիւն ու հոգաբարձունիւնր իրենց խորին չնորհակալու Թիւնները կը յայտնեն.

1 . .. Տեր եւ Տիկին Ժիրայր Մանասեանի որոնք իրենց եղբօր անթառամ յիչատակին 30.000 Ֆր. կր նուիրեն Եկեղեցող բարեղարդութեան համար մոմերու նոր վայրի շինութեան առի-

2. - Պր. Գեորդ Պադրը ձեանի ու դաւակին Րաֆֆի Պագըրձեանի որոնք Ե-կեղեցող Ուխարի Օրուան առիթով գորգով պատեցին Եկեղեցին ։

3. - Տեր եւ Տիկին Յով հաննես Թիւթիւնձեանի, որոնը Ն. Ֆրենկեան Մըչակությային սրահին խոհանոցին նր... ւրրեցին նոր կահոյքներ:

Մեր սրտագին փափաջն է որ վերոյիչեալ ազգայինները օրինակ ըլլան շրջանի Հայերուն որպեսզի միջա չեն ու պայծառ մնան մեր եկեղեցիները։

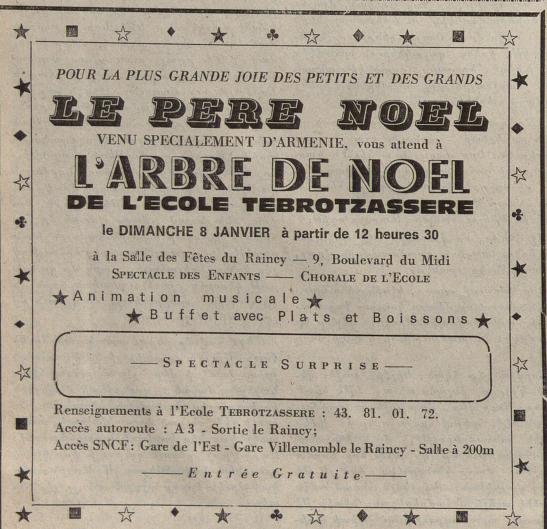
209UFUP201016

խանրակը յայտարարեց Թէ պատրաստ է միանալու որոշ պայմաններու տակ։ Խորհրրդարանը անչարժութեան մատնուած է Դեկ. 19-էն ի վեր, բանի մեծամասնու-Թիւն չի գոյանար։ Վերջաւորութեան կր յիչուր Հ. 8. Դ. ի արգիլուիլը հախապահական հրամանագրով:

> ԱՋԱԿՈՂՄԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՄՕՏ

L. Տեր-Պետրոսեան Դեկ. 29-ին ընդունած է ՀՀԿ-ի (Հայաստանի Հանրապետական կուսակցութիւն), ՀՀԾ-ի, ՀՈ-ԱԿ-ի, ՌԱԿ-ի, «Մաшւորական Հայաստան» միութեան, ՍԴՀԿ-ի եւ Քրիստոնեայ - Դե. մոկրատական միութեան ներկայացուցիչները։ Անոնք արտայայտած են իրենց Համակամութիւնը ահարեկչութեան դէմ իչխանութեան ձեռնարկած միջոցներուն: Արծարծուած են նաեւ յառաջիկայ ընտ ըու թիւններուն վերաբերող կարգ մր հար-

- 4 4 5 4 5 6 6 8 -

U. BRIZULLEU-UURSh2 **DITTLE**

ՈՒՐԲԱԹ, Յունուար 6, տօն Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան տեսոն Մե. 9.45-ին։ nnj Shuntuh Aphumnuh:

Սկիզը Ժամերդութեանց՝ ժամը 8.30-ին: Ծննդեան Հանդիսաւոր պատարագ՝ ժամր 10.30-ին ։

կր պատարագե եւ կր քարոզե՝ ዓትሉያ ԱՐՔ. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ կաթողիկոսական Պատուիրակ Եւրոպայի

Առաջնորդ Հայոց Փարիզի Պատարագի աւարտին՝ Ջրօրհնէք կր կատարուի :

ԾԱՆՕԹ . . Այսօր Հոգեհանգիստ չի կատարուիր ։

Պետական տնօրինութեամբ, բոլոր Հա.յերը, դպրոցական, աշակերտ, պաշտօն... եայ, աշխատաւոր եւ ուրիշներ այսօր կրնան բացակայիլ իրենց զբաղումներեն՝ իրենց կրօնական պարտաւորութեանց հաump:

U. ¶๐ๅฅบ_ๆธรากบ ULBACLL

ՈՒՐԲԱԹ, պատարադ ժամը 10.30-ին։ Պատարագեն ետք՝ Ջրօրենեք:

U. ԳՐԻԳՈՐ L.ՈՒՍԱՒՈՐԻՉ CULAL

ՈՒՐԲԱԹ, Ժամերգութիւն՝ ժամը 9 . 30- 12:

Պատարագ Ծննդեան՝ ժամր 10-ին։ Qpopsute dung 12-file:

Արսրը սեսրեն ի, սումեր ծանաքրեք դբև աչակերաներու Հայերէն մայրենի լեզուն սորվելու ջանջերը, ժամադրուին կիրակի Յունուար 8, ժամը 15.30-ին Շաւիլի U. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ սրահը, անոնց հետ բաժնելու տօնածառի ուրախութիւնը. գաղութի բոլոր դաւակները արհաշույա շևաւիևուաջ բը:

TITUITAITS N. MITS MANNE

ՈՒՐԲԱԹ. - Ժամերգութիւն՝ ժամը

Ջրօրգներ եւ պատարագ՝ ժամը 11-ին: կր պատարագէ եւ կը քարողէ Հոգեւոր

ՄԵՍՐՈՊ Ա. ՔՀՆՑ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

Մ. ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ

ՈՒՐԲԱԹ, Ցունուար 6: Սկիզբ Ժամերդութեանց ժամը 9.30-ին: Պատարագ. ժամը 10.30-ին:

Պատարագի աւարտին Ջրօրհնեք կր կա. տարուի ։

UFP-FUF - N. AFULA

ՀինԳՇԱԲԹԻ, Յունար 5, Ճրադալոյց։ Ժամր 17-ին ընթերցուածներու ընթեր... gard be manupung:

ՈՒՐԲԱԹ, Յունուար 6

Ժամը 10-ին պատարադ ։ ժամը 11.30-ին Ջրօրգների արարողու...

կր պատարագե եւ կր քարոզե՝ TULLUL U. FILB. SESEBUL

ULTO UULTUCHO U. UUSNHUDUDHY

կիրԱկի, Ցունուար ջ Tlinelin

Ժամը 10-ին պատարադ : Ժամր 11.30-ին Ջրօրգների արարողու-

րն անաանամբ բւ ին ճանսմբ, TULLUL U. FLLB. SISIBUL

COMMUNQUE

de l'A. S. P. A.

ASSOCIATION DE SOUTIEN AUX PATRIOTES ARMENIENS

Condamné à une lourde peine d'emprisonnement en raison d'une participation (présumée) à l'attentat d'Orly de juillet 1983, Simon NAYIRIAN (Soner NAYIR) a été libéré le 29 Décembre 1994 -au terme normal- de sa peine, après plus de 11 ans de détention. Accompagnée par un responsable de l'A.S.P.A., Simon est arrivé le 30. 12. 1994 en Mère Patrie à Erevan.

Achod **SCHEMAVONIAN**

Edvart TOVMASSIAN

Messe de Noël à St-Raphaël

le Dimanche 8 Janvier à 10 heures

Messe de Noël, célébrée par MGR DARON GEREJIAN

en la Chapelle Saint-Jean avec la participation de la Chorale de la Cathédrale Arménienne de Marseille

dirigée par M. KHATCHIK YILMAZIAN

Une réception suivra.

HOME ARMENIEN 107, Ave du Maréchal Lyautey, 83700 St-Raphaël Réservations: (16) 94 95 00 30

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE

Vous êtes musiciens!

Vous êtes particulièrement brillants et doués! -ceci quelque soit votre niveau -

Vous avez moins de 20 ans !

Vous êtes d'origine arménienne!

N'hésitez pas à participer à l'AUDITION DE SELECTION

en vue

du CONCERT JEUNES TALFNTS

organisé par la M.C.A.

le Samedi 25 MARS en soirée

Date limite d'inscription 21 Janvier Date de l'audition 29 Janvier

9, rue de Madrid, 94140 ALFORTVILLE Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

SECTION ST-JEROME

organise un

Dîner Dansant

Samedi 7 Janvier à 20 heures 30

Maison Arménienne de la Jeunesse et de la Culture - Salle «Vasbouragan» 12-14, rue St-Bazile, Marseille 1er

Animation

Disc Jockey VANICK

Renseignements et réservations : 91. 61. 10. 82 / 91. 70. 00. 32 91. 66. 08. 03.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

2hu9cupeh ցրենրեԱՐ 5 **JEUDI** 5 JANVIER

LE NUMERO : 5,00 F

69ቦዓ ያህቦት - ውኑት 18 498

INTURPY CUPACE CHARPAR (1925-1957)

Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

₽ԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 Ֆ.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83. Rue d'Hauteville — 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F

> - Fax: 48. 00. 06. 70 -C.C.P. PARIS 15069-82 E

> > 69° ANNEE - N° 18.498

2 5 2 5 6 1 1

ՍԽԱԼ ՀԱՇԻԻՆԵՐ ԵՒ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԶՈՀԵՐ

Թերեւս նիչդ էին Ելցինի չէչենեան Հայիւները, բայց սխալ ելուն : Այսօր, ռուսական դօրքը կատաղի դիմադրութեան մր կր բախի եւ կր պարտուի : Գրրողնիի մէջ իսկ ռուսական ծանր հրեատրիր, աւբեի ճար ատրերարումաչարբեսու կողմե եւ Ելցինի ղեմ քննադատութիւն. ներն ալ կը չատնան։ ԵԹԷ արադօրէն յաջողած ըլլար ձգմել այդ փուքրիկ ժողովուրդը, մարդ ձայն պիտի չհաներ, րայց, պարտունիւնը չի ներեր եւ յանկարծ մարդոց միտքը կ'իյնայ որ մարդկային իրաւունը կայ, ընակչութիւննեըը պետք չէ ռումրերու տակ Թաղել եւլն. till .:

Ղարաբացի եւ Պոսնիոյ հրադադարնեըը պատճառ են որ արեւմտեան մամուլը էջեր նուրրե Ձեչենրոյ որուն նոր - նոր **செயில் செய்தயட**:

Մոնաի մէջ (Յունուար 4) Մարի Պենիկսըն Պրոքսիւփ (Հեդինակներէն մ'էկը 1992ին լոյս տեսած «The North Caucasus Barrier» հատորին) երկար յօղուածով մր կը րացատրե որ Ձեչենները երբեջ Ռուս չեն եղած եւ երեք դարերէ ի վեր կր պա-Հանջեն իրենց անկախութիւնը, գիտեն որ, կ'ըսէ, որեւէ բանակցունիւն Մոսկուայի հետ միայն մէկ նպատակ ունի՝ Ռուսաստանի են Թարկուիլը։ Կարլ Մարջս այլեւս օրուան մարդը չէ եւ ափսոս է, կը գրե յօղուածագիրը, որովհետեւ իր գեկուցումները կովկասի 19-րդ դարու պատերազմներու մասին, հրաչալի ազբիւր մը կր կազմեն անոնց Համար որոնք, Արեւմուտքի մեջ քիչ մր հապնեպ կերպով ականի կու տան Մոսկուայի այն բանաձեւին ըստ որուն «Չէչէնիա ամ բողջական մասկ է Ռուսաստանի». սխալ է, արղարեւ, ըսել որ Չէչէնիան, Տաղստանը եւ հիւսիսային կովկասի այլ չրջաններ Ռուսաստանի կը պատկանին 18-րդ դարեն ի վեր, եթե նոյնիսկ նման հաշիւներ կրնան օրինաւոր հիմ մր չնորհել չուղուած աիրապետութեան մը:

Водиствицерор, шиш, կ'шидир щшиմութեան, յիչելու համար որ առաջին «սրբազան պատերազմը» տեղի ունեցած 5 1785-ի եւ 1791-ի միջեւ եւ այն ատեն Չերբեզ, Տաղստանցի եւ Չեչեն միացած, արիւնալի պարտութիւններու ենթարկեցին Մեծն Կատարինէի բանակները։ Բայց, Օսմանցիներու նահանջը, Վրաստանի միապետութեան կամաւոր կցումը Ռուսաստանի 1801-ին, ապա պարսկական Ագրբեջանի ռուսական տիրապետութեան տակ անցնիլը, առանձին ու չրջապատուած Թողուցին լեռնցի փոքր ժողովուրդները կայսրութեան դիմաց։

Եւ ծայր կու տայ, կը չարունակե յօղ-

ուսածադիրը, բնաջնջումի յարատեւ քա-

ղաքականութիւն մր: Չերջեզները պիտի չկարենան այլեւս գլուխ բարձրացնել : Քչուած՝ դէպի Օսմանեան կայսրութիւն, ներկայիս չնչին փոքրամասնութիւն մր կր ներկայացնեն իրենց նախնեաց Հողերուն վրայ։ Չէչէնները սակայն , ամեհի կը մնան : 2op . երմօլով, 1818-ին, խոստացեր է Աղեքսանդր Ա. կայսեր հանդիստ չընել «ցորչափ 25չեն մը ողջ մնայ», որովհետեւ «шյդ վըրաստարեր գողովուրդը կրնայ, իր օրինակով, ըմբոստութեան եւ ազատութեան սիրոյ ոգի մը ներչնչել մինչեւ ամէնէն հլու հնազանը ծառաները կայսրութեան» ։ Այդ շրջանին է որ Չէչենիա կը միանայ իմում Շամիլի եւ չրջանին մեջ իսլամը կը նոյնանայ ազգ. ազատագրման զաղափարին հետ։ Կատադի պատերադմ կը մղուի 1824-էն 1859: ի վերջոյ Չէչէնիան կը պարտուր, բայց, չի խաղադիր, չեչեն ամէն մէկ սերունդ զէնք կ'առնէ ստիարքով Ռուսաստարն սև հիրուսևարար վարչունքիւն մր պահե Ձեչենիա մինչեւ

1917-ի լեղափոխութերւնը: 1918-ին լեոնականները կր միանան «Լեռներու Համադաչնակցային Հանրապետութեան» մր ծոցը, որ կր պատերազմի զօր, Դենիկիեր սպիտակ բանակին ղէմ, ապա՝ բոլչեւիկներուն, որոնք սկիզբը անկախու-Թիւն խոստացած էին...: «Լեռներու այս Հանրապետութիւնը» ճանչցուած է Թուրքիոյ կողմե, ինչպես գօր. Թոմսընի որ կովկասի անգլիական բանակին Հրամանատարն էր յանուն Մեծն . Բրիտանիոլ: Մինչ Հայաստան, Վրաստան եւ Արրրեջան կարմիր բանակի ձեռքը կ'իլնան, չէչեն, տաղստանցի եւ ինդուչ լեռ. նականները կր դիմադրեն բոլչեւիկնե-

F. Աշխարհամարտի հախօրեակին, Maps . Միուք իւնր կր չարունակե ցարերու խարական քաղաքականուներնը ու կը մերժէ Չէչէններն ու Ինգուչները բանակին մէջ առնել։ Այս վերջինները իրենց Հայւոյն գօրաբաժին մը ոտքի կր Հանեն կռուելու համար Գերմանացիներուն ղէմ , ինչ որ արդելը չրլլար սակայն 1940-ին երկրին ում բակոծման խորհ. օդուժին կողմ է եւ 1942-ին վերջ դնելու Համար իրենց ապստամբական չարժումներուն։ Կ'ամ բաստանուին Գերմանացիներուն Հետ գործակցութեամբ ու կը համնի տեղա-Հանութեան ժամը։ Ոմանք Միրիր կը բչուին, մեծ մասը Ղազախոտան։ 25չ5նա - Ինդուչ Հանրապետութիւնը կր ջրնջուի քարաքորբը: Գովովուրդրբերու անունն այ կ'անձետանայ գիրջերէն։ Պաչաշնապես գոյութիւն չունին։ Սաայինի մահեր իսկ (1953) կր սկսին կրկին մեջտեղ ելլել: Մինչեւ 1990 կասկածելի կր մնան : 1991-էն , կ'եզրակացնե յօղուածագիրը, Չէչէնները կ'ապրէին Ռուսերուն հետ արիւնալի բախումի մը սպասու-

Այսօր այդ բախումն է ու Ռուսերը չատ 452 டியதாட்டுக்கம் வீட்டி கம். மக்றுடாடும் புறրայ՝ ռազմական պատճառներով եւ Մոս-

կուայի մէջ՝ քաղաքական ։

Անկախապաչաները այրն են Գրողնիի կեղբոնին եւ հաւանական կր նկատուի որ ռուսական բանակի վերի խաւերը եւ Պաչտպանութեան նախարարութեւնն ալ վճարեն այս կացութեան հետեւան ինե-

Մոնա, Թղեակիցն այ կ'արձադանոչ «քարողչունեան գոհար»ներուն, որոնք կը տարածուին Մոսկուա։ Օրինակ՝ ռու-பயியும் படிகும் விறுவகும் விரு திரு திரு திரு չէն անկախապաշտներու դէմ այլ ձեռչարկած են «ապօրինի զինեալ վաքրակ» ներու դէմ ապագինման գինեալ գործոդու Թեան մր» : Ելցին կ'րսէ . - «Ձսպելու சயார தியு, யுட் விம்பாட தித்க சாரா-

U.14 « வுக்கட்டுக்கம்» மாரிடம்ம் முடி \$, որ նախագահական պալատին չուրջ մէկ 250p 25 d'amymo be quebph my 266 4mg ուուիր այլեւս ։ Մոնտի թեղթակիցը կ'րսէ թե ամեներ ծանր հաստատումը ըրած է Հայր Կլեպ Իակունին, գուլագի նախիին բանտարկետլը որ կը վերադանէ այլախոհի իր արմատները. -- «Ոչ մէկ ալ. ֆա (նախագահական պահակախումբի ընտրեալ գունդ) զօրագունդ, Պեթա կամ կամա օգուտ ունին։ Ռուս զօրքերը դէմ առ դէմ չեն խմբակներու, այլ՝ զինուած ժողովուրդի մր որ իր հողը կր պաշտ-

Նախկին վարչապետ՝ Էդոր Գայդար «դինուորական աղէտ» որակած է Ռու սաստանի միջամաութերւնը, մինչ Ելցինի մոս խորհրդական մր կը ճչղէ որ டுகாய்யாய்யு யூ நிழ தாடிர் ஓயம் மீர்ம்த்க்ட ծայրը երթալ։ Դումայի (ԽորՀրդարան) պաչտպա

նութեան յանձնախումբի նախագահը՝ Ս.

իուչքնկով դատապարտելով կատարուածը յայտարարած է «Առաջին հանգրուանն է բոնատիրական վարչակարգի մր հաս. տատման Ռուսաստանի մէջ։ Ճիշդ է, ար. տայայտութեան ազատութիւնը կայ տա կաւին, բայց կամաց կամաց կր սահինք դէպի մենատիրութիւն, դէպի ոստիկանական Պետութիւն մը» ։

Չէչէնիոյ նախագահը՝ Դուղայեւ 44 տարեկան է։ Մէկ ամսու էր երբ տեղա-Հանուած է ընտանիքին Հետ Ղազախըստան։ 1957-ին է որ Ձէչէնիա կը վերադառնայ։ Իր խոստումը որ Չէչէնիան (քարիւղ ունի) «նոր Քուէյթի մը» պիտի վերածէ, չատ հաւանական չի թւրը, նկատի առնելով ռուսական շրջափակումը:

Պոնն կամբաստանէ Մոսկուան որ մարդկային իրաւունջները կը բռնաբարէ (Յունուար 2), բայց յաջորդ օր կը հչդե. «ոչ որ կընայ ուրանալ որ Ռուսաստան մերժէ իր մէկ մասնիկին անջատումը արmolthy :

Թուրքիա, իր կարդին ՄԱԿ-ի Գաղթականաց Բարձր Մարմնին դիմած է որպեսզի մարդասիրական օգնունիւն դրրկուի։ Թուրբ եւ ռուս պատասխանատուները խորհրդակցած են անցեալ չարթու որպեսցի նման օգնութիւն մր դրկելու ձեսը գտնեն։ Սկիզբը Անգարա առելի մեղմ էր, բայց, այժմ ձայնը սկսած է բարձրացնել Մոսկուայի նկատմամբ։ Արտաջին նախարարը՝ Մուրտտ Գարաեալչըն «ողրալի» որակած է «չէչեն անմեղ ժողովուրդին վիճակը» եւ աւելցու-தயக் வு மியாய் த் திர் மாட்ய முறைழிய மீர்பாքր Գրոզնի կարենայ կայունութիւն բե-முடி சிரிருவிரி ஆர்த்:

0 - ԷՍ - ՍԷ - Ը-ն (նախկին՝ ՍԷ - ԷՍ -Սե - Ը-ն), գայ չաբնու Չեչեննոյ հարցն այ օրակարդի նիւթ պիտի դարձնե վի. *Էննա* (*Ցունուար* 12) ։

AUTH RE SUTUA

ՄԻԱՑԵԱԼ - ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ 104-րդ խորհրդարանը, ուր կը տիրապետեն Հանրապետականները, նոր նստաչրջանր սկսաւ Յունուար 4-ին : Ծերակոյաին խմբակցութեան կը նախագահէ Պոպ Տոլ, որ պիտի յայտարարէ նաեւ թէ նախաղահական թեկնածու ըլլալու միտը ունի⁶

ԱԼԺԵՐԱՑԻ իսլամապաչաներու գէնքի շահատակութիւնը Եւրոպայի մեջ սկսած է մտակողել հիւսիսային . Եւրոպայի ոստիկանութիւնները։ Սընտէյ Թայմզ եւ Տէո Շփիկըլ անգլիական սպաասրկութեանց մէկ քննութիւնը հրատարակած են ուր կը բացատրուի Թէ Այժերիոյ իսյամապաչաները ի՞նչ ձեւով կը զինուին ։ Դրամահաւաբը կը կատարուի ֆրանջեւդերմանական սաՀմանագլուխը Հաստատուած գօրակցութեան ցանցերէ։ Այլ մանրամասնութիւններ ալ կը տրուին փոխադրութեան (Գերմանիայէն) միջոցներու եւ դործը տանողներու մասին ։ Միւս կողմ է Միացեալ - Նահանդներն, Մեծն -Բրիտանիան եւ Գերմանիան սպառնալիքի նամակներ ստացած են ԺԷ . Ի - Ա-ին վերագրուած, ուր իրենց կը հրահան. գուի խզել դիւանագիտական յարաբերութիւնները Ալժերիոյ հետ Յունուար 7-էն առաջ։ «Մեր երկրին հետ բոլոր չփումները պէտք է դադրին մինչեւ Ցունուար 7 եւ դեսպանատունն ալ պարպուի : Անկէ ետք, բոլոր ոչ-հաւատաց-եայները պիտի սպաննուին պաղարիւնուխեամբ»:

ԻՏԱԼԻՈՅ նախագահը՝ Օսքար Լուիճի Սքալֆարօ Քուիրինալի (նախագահական պալատ) Սողոմոնը որակուած է բայց եւ այնպես տազնապին լուծումը չէ դտած տակաւին : Յունուար 3-ին սկսած էր նոր խորհրդակցութիւններ, քանի որ անցեալ շարթուան տեսակցութիւնները ձախո-ராட்டுக்கம் யும்யிராட்கத் திம்:

ԻՍՐԱՑԷԼԻ ԵՒ ՊԱՂԵՍՏԻՆՑԻՆԵՐՈՒ միջեւ բանակցութիւնները վերսկսած են

BULLE LURULF

ԿԱՐՍԻ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆՑՔԻՆ ԲԱՑՈՒՄՆ Է

Թուրջիոյ հիւսիս - արեւելեան ծայրագառն բերներ աղէրէր արաբուրծ չնչարներէն է. մամուլը յանախ արձագանգ կը Հանդիսանայ այդ վայրերէն դէպի արեւդնաբող ճամանրբև ժամիկ բեբւունրբերու որոնը կ'ամայացնեն չրջանը։ Քանի դն ատևի աստ գևնարար կանբւան օրա թերթերեն մէկուն առաջին էջին ամ.հում հայրճն ժհաշագ խոնտաքինով դն «Կարսը ծախու քաղաք» կը յայտարար-ւէր։ Ըսուածը այն էր որ քաղաքին ընտ... կիչները ծախու կը հանէին իրենց կալւածները ու կը պատրաստուէին դաղթե...

Յունուար 4-ի «Միլլիյէթ» օրաներներ կրկին կ՝անդրադառնայ չրջանին տնտեսա. կան դժուարութիւններուն որոնց գլխաւոր պատճառներէն կը նկատուի Հայաստանի հետ սահմանային դրան փակումը։ Տնաեսապես մեծ հարցերու տեր կը նկատւի յատկապէս Կարս -- Արտահան -- Իդդիր

կարսի նորընտիր **քաղաքապետը**, որպէս կացութեան զարման, առաջարկած է րանալ Թուրջիա - Հայաստան սահմանային անցջերը, որպէսզի շրջանի անաե... սութիւնը վերակենդանանայ։ Թունճայ Մութլուերի խօսքերը ռումբի ազդեցու... சிட்டு புறுக்யக் கம் ந்ற அடியயுயைந்த மீத்த, րայց ան ըսած է. «Ոչ մեկ կերպով զի-ջում կ՛րնենք Հայերուն։ Ես հարցը կը դի... տեմ տնտեսական մօտեցումով։ Եթէ այս անցքը բացուի, կարս պիտի ըլլայ նոր Տրապիզոն մր որուն տնտեսական վե. րելքին մեծապէս նպաստեց Վրաստանի հետ սահմանային անցքը» :

Կարսի Առեւտրական եւ հարտարարուեստի սենեակներուն նախագահն ալ ըսած է Թէ իշխանունեան բարձրաստիջար մեղճերև մետահո անտղամեսուագ բր նման կարգադրութեան մը։ Այս ընթեացքին կրկին կր խounth Թուրքիոյ ծասօթ դործատէրերէն Իսհաը Ալաթոնի մասին որ նոյնպես կողմնակից կը նկատ ուի սագուանային յարաբերութիւններու վերահաստատման . Մ.յս այն անձնաւորութիւնն է որ անկախութեան գործըն. թացին սկիզբի չրջանին Ամերիկայի Հայկական Համագումարի նախաղահ Հրայր Bովնանեանի հետ ջանաց հայեւթուրը յարաբերուներմահրու բնականոնացման ։

Հայաստանի հետ սահմանային անցջը բանալու առաջարկին միակ ղէմ արտայայառուողը եղած է Կարս - ԱրտաՀան --Իդղիր չրջանի Կրխական ու զարգացման միութեան նախագահը. ան ըսած է թե նման ջայլ մր Թուրջիան կը հակադրէ Ագրրբեջանի, ինչ որ պատճառ կ'րլլայ որ சொடிழிய ஆய்திய யடிடி மிக்க புறுமாயன பட

լարուած մենոլորտի մը մէջ, վերջին միջաղեպերու իբրեւ հետեւանը։

ՌՈՒԱՆՏԱՆ փոխած է իր դրամը որպեսզի ոչնչացնե Ձայիր ապաստանած պատերազմիկ ղեկավարներու դիզած Հարրստութիւնները։ Այս կարդադրութիւնը եղած է մեծ դաղանապահութեամբ։

ՈՒԶԲԵԿՍՏԱՆԻ Նախկին Համայնավարները (ժողովրդական դեմոկրատ կուսակցութիւն) երեսփոխանական ընտրութեանց առաջին շրջանին աթուներու 96%-ம் கிடை கிடியில் டிம்: டு. அடியம் மிடிழி பு'வலிகியர் போடயர் 22-நிம்:

ԱՆՎԵՐՍԻ պանդոկին հրդեհը ծագած էր կաղանդի ծառի մր մոմեն, Ամանորի գիչերը: 500 Հոգի կային Սվիթել պանդոկին մէջ ցայգօնքին առերւ: 6 մեռեալ կայ, 140 վիրաւոր որոնց 38-ր՝ ծան-முற்கு வரமாத கும்:

በወኮኮሁቴኮቦ 3ሀባቦ ՍՓԻՒՌՔԻՆ 4 9 6 9 8 6

Վաղը, եթե Փարիզի միակ ամենօրեայ բարձրագոյն դպրոցը գոցուի , ո°ր հայկա... կան կրթական Հարցերով մաահոգուոց հեղինակաւոր մարմինը կրնայ կոչ ուղղել, տեղեկացնել Հայ դպրոցով բոլոր Հետաքրրքրուողներուն, հայ վարժարան աւարտած երիտասարդներուն, տարեղներուն։ Ո՞վ կրնայ գօրաչարժի ենԹարկել դաղութի ներկայով, ապագայով մտահոգուողները։ Չկա՛յ, կրթական մարմին չկա՛յ, պատասիսանատու չկա՛յ։ Երէկ՝ Սամուէլ Մուրատեան վարժարանն էր, այսօր՝ Դրպրոցшиերը:

Դպրոցի տնօրէնութիւնը չի գիտեր ո՞ր ծակը գոցել։ Դպրոցի չէնքին փլող պատերո°ւն հասնի, չուր կաթող առաստաղի°ն, անձրեւէն անգործածելի դարձած սենեակներո°ւն, աՀաւոր վաանդ ներկայացնող փատծ ելեկարական Թելերո°ւն, Թէ ուսուցիչներուն ու գործող անձնակազմի ամսականներո՞ւն ։ Բարերախտաբար տարիներէ ի վեր կուտակուած մէկ միլիոն ֆրանքի հասնող պարտքը կրցաւ մաքրել։ Դեռ կայ նաեւ՝ պէտքարաններու ըսևս-գութիւնը : Ցեխոտ խաղավայրի սալայատակումը, անյարմար լուացարաններն ու ջուրի ծորակները եւ այս ամբողջը Փարիդի ծոցին մեջ, Հայկական դպրոցի իրականութիւնն է, ոչ թե շրջափակուած, արիւնաթաժ Հայաստանի դպրոցներունը, ոչ ալ՝ սովէն տառապող աղբատ Պանկլատէշին կամ Ափրիկեի մեկ երկրին դպրոցիրը, այլ՝ դբև ծները ատի, հերև՝ քառաւսև՝ փարթամ Փարիցի միակ ամէնօրեայ երկ. ։ դակաարարարական մարարդուդ

Ֆրանսական կառավարութեան ըննիչ... ները դպրոց կ'այցելեն Դեկտեմբեր 2-ին, իրթեւ հետեւանք ներսէն եղած դանդատի մը։ Դպրոցին ապրած նիւթական անձկալի վիճակը դաղանիք մը չէ։ Քննիչներուն այցելուներենն է որ անոր ահաւորուներւնը, մեր անկարողութիւնը, աններելի բացակայուներ կուսարձակի տակ կը դնե ։

Փարիզի բոլոր հայ բարեսիրական միու-Թիւններուն մասնակցութիւնը դպրոցին ծախջերուն եօթը առ Հարիւրը կը գոցչ: Ամեն մարդ կ'ըսէ թե այս դաղութը ապերախա է։ Բայց ինչո՞ւ համար ամէն Ֆրրանսա, Փարից ոտը կոխող Հայ, Հոս հաստատուոզը ապերախտ կը գառնայ, նոյնիսկ երբ ան ոչ ապերախա գաղունել մր այստեղ կը հասնի ։ Ո՞ւր կը կայանայ մեր ապերախտութեան կորիզը։ Այժմ՝ ո՞ր բարձրագոյն իշխանութեան դիմել, այս կացութեան լուծում մը գտնելու համար. անկախացած Հայաստանի հանրապետու. թեան նախագահի՞ն, թէ՝ Էջմիածնի Սուրբ Անժոռին, կամ թե դուցե՝ անոնց Ֆրանսայի ներկայացուցիչներուն ։

Սակայն ի նչպես Հայերուն ցուցաբերած փութկոտ օգնու... *թիւնը* 1988-ի Դեկտեմբեր 7-ի երկրաչար. ժի տուժողներուն, Ի°նչպես բացատրել 1990-էն ի վեր Հայաստանի եւ Ղարաբաղի Համար եղած ներդրումը, րլլայ՝ Ֆրանսահայ Բժիչկներու Միութեան կողմե, ոյլայ՝ Հայ Արձեստակցական Միութեան կողմե եւ ընդ հանրապես բոլոր հայ կաղմակերպութիւններուն կողմե : Կապոյտ Խաչր Հայաստանի մանուկներուն համար կաղանդի նույլ կր հաւաքյ. դեռ անցեալ Դեկտեմբեր 4-ին, Բարեգործականը կազմակերպեց Գողթան երգչախումբի կողմէ կատարուած համերգ մր, որուն հասոյներ պիտի յատկացուի Գիւմրիի ֆրանսական Թեջումով դպրոցին ։ Եւ առասել՝ Ֆրանսայի համահայկական Հիմ_ Նագրամի կազմութիւնը։ Հապա, ի՞նչ պատճառ եղաւ, որ ամբողջ հայութիւնը ոտքի կանգնի՝ Պերնար Լէուիսի դէմ դատ րանալու համար։ Ընդունելի է նահատակներուն յիչտակը յարդելու համար դատ բանալ, Հանդանակունիւն կազմա. կերպել եւ դիմացը՝ կենսունակ ամ էնօրբայ ապրող դպրոցին փակուիլը անտարրերութեամբ կլլել: Մ. յս է հահատակին արեան կանչը։

4 கழியயுத்ப, யுப புயராட்டு ரக்க பெழியկան վարժարանի պէտբր կր դգայ։ Փաստ են՝ բոլոր այն միութիւնները որոնը չարաթօրեայ, միօրեայ դարոցներ կը բանան : Փաստ է նաեւ՝ տարուէ տարի հոն արձանագրուողներուն Թուային աձր ։ Ս.յֆորվիլի U. Մեսրոպ Կրթարանը մանկապարտեղի բաժինը բոլորեց ու բացաւ նախակրթարանի առաջին երկու դասարանները։ Դպրոցասէրի աչակերտութեան թիւր երեք տարուան մ էջ 60 - 70- էն հասաւ சிநிழக்ட 220 யுமையிக்றார். கட மன் கழியாட տարիկ ի վեր նոր աշակերտներու դիմումները կը մերժուին տեղի չգոյութեան யுயம்கியார் :

Այսօր Փարիզի միակ ամէնօրեայ Հայկական երկրորդկան վարժարանը՝ Դպրոցասէրն է : Ինչքան ալ զանազան միօրեայ վարժարաններ բացուին, անոնը ամէնօրեայ վարժարանի Թափն ու ուժականութիւնը չեն կրնար ունենալ։ Ֆրանսերէնի կողջին, առողջ Հայերէն կրթութիւնը մանուկ տարիքեն կը սկսի, մանկապարտէ... ղեն եւ ամենօրեայ խնամ քի կը կարօտի. այդպիսով Հայ մանուկին ինքնութիւնը կը հիմնաւորուի ու տարուէ տարի կ'անի:

Այս դպրոցը վաղը կրնայ քայքայուիլ, իսկ նոր դպրոց մը չինել առնուազն քսան տարուան կը կարօտի։ Օրինակը մեր աչքերուն առջեւն է. առեք Իսի - լէ . Մույինոյի հայկական դպրոցի չինութեան պա. րադան . տասը տարի է որ Հողամասը կայ, րայց, գանագան չահակից կողմերու միջեւ համաձայնութիւն չէ գոյացած: Շինուե. the time often 10 - 15 muph my hardt no այլադան փորձութիւններու դիմանայ. լեասյ՝ աարուէ տարի բարձրանայ մանկապարտեղեն մինչեւ միջնակարգ, երկրոր-

Չորս - հինդ տարի է հոկայական աշխատանը տարուած է Դպրոցասէրի ուսուցչական կազմը ամբողջացնելու եւ ծնողներու վստահութիլնը չահելու համար, որպեսգի անոնք իրենց երախան հայ դրպրոց ղրկեն ։ Դեռ , նոյնքան ալ աշխատանք կայ տարուելիք կրթական ինջնուրոյն ծրագրի մշակումին ու անոր տեւական յարմարեցումին Համար, մեր այսօրուան տեղական պայմաններուն ։ Ինչպէս նաեւ՝ պիսանկն հասասարակչունլու իր նախնական միջոցները արդիականացնելու:

Տրուքրուներ նարն էք հրայագ հետ րոցը դաղութին մերձեցնելու նպատա. կով ։ Մչակութային գանազան ձեռնարկներու մասնակցելով, ինչպէս՝ Սիփան -Կոմիտաս երգչախումբի ելոյԹներուն, պաչաօնական Թաղապետական բացումներու, եկեղեցւոյ բեմէն աշնական օրերուն կարդացուած ընթերցուածներու...: Սակայն, այս ամէնը մէկ օրէն կրնայ փլիլ. այն ատեն ո°ւր կ'երթան երկու Հարիւրթսան Հայ աչակերտ։ Ի՞նչ կ'րլլայ անոնց ապադան ։ Ի՞նչ կ'րլլայ յետաղային անոնց կեցուած քը Հայ դպրոցի նկատմամբ:

Առարկայօրէն, ի՞նչ կը մտածեն պետական պաշտօնական պատասխանատուներ մեր գաղութին մասին : Ի՞նչպես կր գնա-Հատեն մեզ, երբ դպրոց մը ոտքի պահելու ուժը չունինը, անկախ՝ այն բոլոր չքաաներկն որ երեւելի Հայերու կուրծ թին կը կախեն ու ձեւական գովասանական யமாரு முமைழக்கிர மா மிக்க சுயராட்டுக் பெயցէին կ'ուղղեն՝ իրը կազմակերպուած ներդաչնակ տիպար դաղութ : Պարգ է , որ են կառավարունիւնը Հայ դպրոցէն ներս օրինական չափանիչները յարդել պարտաղրէ, վաղը նոյնիսկ պէտք է դպրոցը գոցել կամ վերաչինութեան ենթարկել։ Բայց ինչ ինչ քաղաքական Հաշիւներով այդ քայլը չառներ. այլ՝ կը թողու որ վիճակը իր ճակատաղրական վախճանը ունենայ, եւ կամ՝ Համայնքը իր դպրոցին տէր կանդնի : Բայց , այս սեւ պատկերին ղիմաց, այսօր դպրոցին ամենամեծ դրամաժարան արան եսևսն եամիանունիչ ատևերրու միասնակամ չինիչ գործակցութիւնն է. անօրէնութեան հաւատքը, ուսուցիչներու պատրաստակամութիւնը, ծնողներու վճռակամութիւնը եւ աչակերտներու խանդավառութիւնը։ Այլապես կառավարութիւնը դպրոցի նկատմամբ օրինա_ կան իր պարտաւորութիւնը եւ օժանդա. կութիւնը բերած է եւ դեռ աւելին կը phpt bot stup dbandsmuopth dbpmph -րինը մեր կրթական Հաստատութիւններու inhoppine of heling:

Բնականաբար, տնօրէնութիւն, խնա... մակալ մարմին լանձնառու են հաստաաութեան մը ընթացիկ անսիալ գործունկութեան եւ անոր յարատեւ բարենորոզութեան. սակայն, երբ նոր տուեալներ յառաջ կուգան, ինչպես՝ աշակերաներու Թուին եռապատկումը, կամ տարիներու մայումին ենթակայ չէնքին հիմնական նորոզունիւնը. այս պարադային՝ դաղութին աջակցութիւնը անհրաժելաու-Թիւն է: Արդեն, եթե չրլլայ ուսուցիչնե-

ՄԱՐՍԻՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆԸ 1994-17

1976 - 1994, Հայ Մշակոյնի Տունը իր 18--րդ տարին բոլորեց ։

Տարուան գործունկութեան գնահատումր կր մնայ անոնց որոնք ամբողջ տար-ւան մր երկայնջին եղան Հաւատարիմ յաճախողները, եկած գաղութի տարբեր խա-

Մարսեյլի Հայ Մչակոյնի Տան վարչու-Թիւնը կը դիտակցի Թէ որպէս Համագա. դությային կոչում ունեցող հաստատու. թիւն աւելին պէտք է տայ, առաջնորդող արրական ուժ պէտք է դառնայ, մանա-ւարս սև ատևուբ ատևի ժամուկն ենչ ըն ամելի կը մերկանայ երէց սերունդի բնական անհետացումով եւ անոնց հետ կը նուացի ազգային ճչմարիտ արժէջներու պահպանման գիտակցութիւնը:

Ստիրւութը դատ մր կամ պայքար մր ունի կոչուած Հայ դատ կամ գոյապայքար։ Արսե արևուսանը արևեն արևագարբի բր

եւ իրարմով լրացուցիչ:

Հայ դատը մեր պատմական իրաւունը. ներու պահանջըն է ցեղասպանութենկն մինչեւ բռնագրաւուած հողերը եւ միա... ժամանակ լեզուի ծանօթութիւնը, գոր-ծածութիւնը, պահպանումը, զարգա.ցումն ու տարածումը առանց որուն չկայ ո՛չ մշակոյնի ճանաչում , ո՛չ ստեղծագործութիւն եւ ո՛չ այ գիտակից յանձնառու...

Հայ Մշակոյթ ի Տուներու հիմնական առանցջը այս պայջարն է։ Ապրիլ եւ ապրեցնել լեղուն, արինցնել ու արիուն պահել ազգային ոգին, համախմբել ու միացրնել Հայութիւնը որպեսզի չվերածուի, անգոյն եւ աննպատակ ամբոխի մր, այլ ըլլայ կազմակերպուած ուժ եւ բռունցը:

Շելար հարկ է դնել պատանիներու, բրիտասարդներու դաստիարակութեան վրայ, մենաչնորհեայ տեղ տալով հայ լեզուի ուսուցման ։ Գիտենը Թէ ֆրանսահայ գաղութի դպրոցական ցանցը, ամենօրեայ եւ միօրեայ, որքան ակար է, եւ' քանակով, եւ' որակով:

Ֆրանսայի Կրթական նախարարութեան կողմ է հայերէն լեզուի պաչաօնական արգարաժեսունիորև օտան քրժուրբևու ձարկին վրայ անկասկած յազժանակ մրն է, բայց պատերազմը կը չահուի դաչտին վըրայ եւ ոչ պաշտօնական բնագիրներով։ Եւ դաչար առօրեան է. ֆրանսական դրպ. րոցական Հաստատութիւններ յանախող *Հայանուն աչակերտներու ցուցաբերած* கொயறாறாம் சிர்விய த கியிருத்வு கிய நிருւին ։ Այս հարցը ին քնին առանձին նիւթ

Գաղութեի հաստատութիւններն ու կագմակերպութիւնները այս վերջին վեց տարիներու ընթացջին գացին առաւելաբար նկարիչ-ջանդակագործ՝ Վարդան Թով.

դէպի դիւրին գործունկունիւն, կեդրո. նանալով Հայաստանի օգնունեան գործին մէջ եւ Հոն դանելով «ցուցափեղկ» մր։ Առանց անտեսելու այս համակամութիւնը անոնց հիմնական կոչումն է Սփիւռքի ինք. նութիւնը պահել։ Սփիւռքը հին իրողու.. թիւն մրն է մեր Հազարամեայ պատմու. செக்கம் கீட்டு, மாறு வடி சிழ்க்றாக், மறு கீழ்க այժմէական՝ ջանի Թիւով Հայութեան կեսը կր դանուի արտասահմանի մեջ:

Ուստի բոլոր գօտիներուն վրայ անհրա. ժելու է ապրիլ Հաւաքական կեանք որուն խարիսիմներն են Հաստատութիւնները՝ Եկեղեցիկն դպրոց, դպրոցկն մշակոյնի Տուներ, մշակոյթի Տուներէն Հաղորդակ. ցութեան միջոց, մամուլ, եւայլն...:

Ահաւտարկ, ամփոփ բայց լրիւ պատկեր մը Մարսէյլի Հայ Մշակոյթեի Տան մէկ տարուան գործունեու Թեան:

BULLING BULL

 9. Շաբավեօրեայ դպրոցի աչակերտները Համախմբուեցան Տոնածառին շուրջ եւ իրենց արուած ուչադրութեան ու նը. ւէրներուն համար ուրախացան եւ ուրա. խացուցին ծնողջներն ու բարեկամները անհատական եւ հաւաքական ելոյթներով՝ երգ, խմբերգ, արտասանութիւն, կենդանի պատկեր եւլն . . . Ցերեկոյթեր , Հա. մաձայն տարիներու սովորութեան, չա. րունակուեցաւ մեծերուն եւ փոքրերուն համար վիճակախաղով (1000), եւ որուն մասնակցեցաւ նաեւ յատուկ չահագրրգ. ռուած հասարակութիւն մր:

• 14. Նոր Տարուան մադԹանքներու Հանդիսաւոր արարողութիւն, որուն ներ. կայ եղան տեղական իշխանութերւնները, քաղաքապետ՝ Ռ. Վիկուոու, Պուչ-աիւ-Ռոն նահանգի ընդհ. Սորհուրդի նախադան՝ Լիւսիկն Վիկկան, ФИЯЛ. Շրջանի նախաղահին ներկայացուցիչը՝ Ժ....................... Պէրպէրեան։ Մասնակցեցան բազմաթիւ ճամաճարար մեղ եր, բևբոփսիսոր եբ ծերակուտական, ջաղաջապետական եւ ընդ 4 . Խորհուրդի անդամներ , Հայ եւ այլ եկեղեցիներու պատկանող Հոգեւորականներ, Հայկ. միութեանց ներկայացուցիչներ եւ հրաւիրեայներու հոծ բաց. մութերւն մը։ Ճառերէն յետոյ, ընդունելունիւնը չարունակուհցաւ պատուասի րուխեամբ մը, պատրաստուած Մչակոյ-[Fl Sun Shipming Bundhumfunes phi 4ng-

• 28. Հայրենաբնակ արուեստադէտ

րու, աչխատակազմին ու կարդ մը ծնողներու գոհողութիւնը, դպրոցը դժուար թե րանի, եւ կարելի չէ անոնցմէ աւելին խնդրել։ Չափազանցունիւնը չահագոր. ծումի կ'առաջնորդե, ինչ որ կը վնասե դպրոցին կրթական առողջ մենոլորտին: Մեծ կազմակերպութիւններ իրենց դերը պետք է խաղան:

Այս կապակցութեամբ տեղին է որ Համահայկական Հայաստան հիմնադրամբ մասնակցի նաեւ Սփիւռջի դպրոցներու վերայինութեան ծախրերուն։ Սփիւռբի կենսամերենային նորոգութիւնը էական պահանի մրն է, որ համազօր է Հայաստա. նի որեւէ մէկ կառոյցի մը վերանորողութեան կարիջին : Այս ալ ինջնին արդար Հատուցումը կ'ըլլայ սփիւռքաՀայու մաս. նակցութեանը Համազգային Հսկայածա. ւալ ծրագրին։ Այսպիսով՝ համահայկական հիմնադրամն ալ, բառին բուն իմասառվ իր ՀամաՀայկական դերը խաղացած 4'PIL !!

Ներկայիս, Դպրոցասէրը ամէն հայ ղպրոցի կանգուն մնալու ու նոր դպրոց... ներ բացուելուն միակ երաչիրիքն է : Բոլոր այս տեսակի դժուարութիւններուն առաջըը առնելու համար, հարկ է որ **Փարիզի բոլոր դպրոցներու կր**թական պատասխանատուները նման խնդիրները փակ դոներու ետեւը չպահեն, այլ՝ կրը-Թական Հրատապ Հարցերը միասին արծարծեն, իրենց փորձառութիւնները բաժնեն, Հանրութիւնը մասնակից դարձնեն, ուժերը համախմբեն, միասին հակատ կացմեն :

Ընդունելի չէ մահազդ տպելով հարցե. րը փակուած համարիլ։ Պատահարար Դեկտեմբեր 1994

իմանալ Թէ այսինչ հաստատութեան կաժ *թերթի թաղումը կատարուեցաւ* : Առողջ, Հետեւողական տեղեկատուութիւնը պարտականութիւնն է ամ էն պատասխանատու մարմնի. մանաւանդ՝ սփիւռջի մեր պայմաններուն մէջ ապրող, ամէն կողմ ցրուած Հանրութեան։ Երբ տեղեկութիւն չկայ՝ կապ չկայ, երբ կապ չկայ յանձնառու թեան, պարտականու թեան ղղացում էրլլար ու ամէն ոք ապերա<mark>խա</mark> կը դառնայ ու կը կորսուի։ Վերստեղծել **Տաղորդակցութեան ցանցը, վերակազմել** մարմինը, վստահութիւն, հաւտաք ներչընչել, գոյութենական պայքար մղել։

Փարիզն ու իր չրջակայքը Հարուստ են հայկական միութիւններով Մ շակութային Միութիւն, Բարեսիրական Միութիւն, Կրխասիրաց, Հայրենակցական Միու--Թիւններ, Գրողներու, Նկարիչներու Միութիւն, Թատերախումը, Երդչախումը... րանիմաց մարդիկ. անցեալի բոլոր կերուխումները, դաչտահանդէսները, պարահանդէսները, հաւաքոյթները, բաժակաճառերն ու կենացները, արտասանութիւններն ու երգերը, Եղեռնի ոգեկոչումները կ'արժեն ու այսօր վերսաին կ'արժեւորւին դպրոցը յարատեւ կանդուն պահելով: Սերունդ պատրաստելով ։

Վաղուան՝ եկեղեցի գացողը, Հայերէն զիրը, Թերթ կարդացողը, կուսակցականը, երդ մաիկ ընողը, Թատրոն դացողը, Հայաստանին օգնոգը ու այս ամենքը վանուն, ա, հոշև ին տաահասասբի :

ԺԻՐԱՑՐ ՉՈԼԱՔԵԱՆ

մասեանի գործերուն նուիրուած ցուցա-ப்படித்படும் மயறாவிழ:

W. 46SPANUP

 4. 9-யாராட்டும் 4யம்சுழ்யுள்ள 2யும்யտանի Հանրապետութեան Պետական նախարար եւ Մարդ ախրական օգնութեան կառավարական Ցանձնախում բի նախա. դան՝ Ռաֆայել Բազոյեանի հետ, որ фытристр 3-5 h 8 щигиовиция 4 hгрр եղաւ Պուչարւ-Ռոն նահանագի թնուհ. խորհուրդին : Իր պատուիրակութեան մաս կր կազմ էին Արգիւնաբերութեան նախարարը՝ Բորիս Ցարութիւնեան, Շինանիւթերու միաւորման անօրէնը՝ Գալուսա կամագեան, կառավարութեան արտաջին կապերու խորհրդատու Մանուէլ Մելիջեան։ Այս առաքիւ Հայ Մշակոյթեի Տան գրւրը եղաւ նաեւ Կրասնողարի հայ հաղայնքի որևիայանունիչն, դանմալ ժաւ-

• 28. Արցախի եւ Սումգայինի նրւիրուած լուսանկարներու ցուցահանդէսի րացում, կազմակերպուած՝ Հայ Մչակոյնի Տան Երիտասարդաց Ակումբին կողմե : Գործը կը պատկանի մարսեյլաերավ բևիատոտեմ տեղբուստվանգ ևսսանկարիչ՝ Արչակ Սիվագլեանի որ եղած ու ապրած է հրկար ամիսներ Արցախ եւ յաջողած է այցելել Սումդային:

W U.P.S

• 17. 19-ра ве 20-ра дшрврие 4шј նկարիչներու գործերուն նուիրուած չքեղ Հատորին ներկայացումը եւ ձօնագրու-Թիւն Հայաստանի Ազգ. Պատկերասրա-Հի անօրէն՝ ՇաՀէն խաչատրեանի կողմե ։ Ձեռնարկը կազմակերպուեցաւ միասնարար Հայ Մշակոյքքի Տան եւ Սահակ -Մեսրոպ Մչակ. Կեղրոնին կողմե, այս վերջնոյն սրահին մեջ։

 14. Ընդունելու Թիւն ի պատիւ Երեւանի քաղաքապետ՝ Վահադն Սաչատրեանի, ի ներկայութեան Մարսէյլի բաղա-மயுக்க் மு. பிழ்வாவாழ், வுவடு யுயு աշնական հիւրը եղաւ Ապրիլ 9-5% 16:

• 22. Ընդունելութիւն ի պատիւ Լիւսիէն Վիէկանի , իր փայլուն վերընտ-րութեան առթիւ՝ Պուչ-տիւ-Ռոն նահանգի ընդգ. Խորհուրդի նախագահութեան:

• 28. «Լա Փրովենս տր լա Մոո» Հաաորին ներկայացումը եւ ձօնագրութիւնը ժեռար Շայեանի կողմե : Գիրքը ամերիկեան արխիւներէն քաղուած վկայութիւն. ներ են Հայկ. ցեղասպանութեան վերարերեալ, յատկապես Խարբերդի ամերիկեան հիւպատոս Ա. Տեվիսի, որ պաչտօնի գլուխ եղած է 1915 Մայիսէն 1917

40.00 ՅՈՎՍԷՓԵՍՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

PARUS LUPBER

ԻՍԼԱՄԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻՆ ՊԱՏՄԱԾՆԵՐԷՆ

Քապիլ երգիչ Մաթուպ Լունկս այնան երկու չաբան բանտարկեայ էր Իսլամական գինեալ խմբակին (ԺԷ-Ի-Ա) ձեռջը: Չափազանցութիւն չէ ըսել թե ստոյգ մահէն փրկուած մեկն է։ Այդ երկու չարթուան ընթացքին ան բաւական տեղեկութեան տէր դարձած է այդ կաղմակերպութեան մասին ։ «Նուվել Օպսերվաթեօր»ի արուած հարցագրոյցի մր ընայջին ասած է գիացածներուն մասին:

Իսլամականները գինքը ամբաստանած են երկրին այլասերման պատասխանաաուութեամը։ Դրամ առաջարկած են իրեն. նաել առաջարկած են առեւարական ձեռնարկութիւն մը։ Հպարտութեամբ յայտարարած են թե իրենք ոճրագործներ չեն, այլ սպանիչներ։

Երեք օրուան արդելափակում է ետք գինը Հարդաքննած է մանկութեան մէկ ընկերը։ Կ'ըսէ թե ան Քապիլի մարդասեր երիտասարդութեան երկակի ախոյեան մըն է եւ ինք որոչ ապահովուներւն մը գգացած է գայն տեսնելով. բայց յետոյ տեսած է թե ան մաս կր կազմե զինքը մահուան դատապարտողներու խումբին. մանկութեան ընկերը նոյնիսկ կ՝ըսէ. «ԵԹէ Հարագատ Հայրս իսյամական արժերներուն ձեռը երկարե, անվարան կը սպաննեմ գինքը»:

Մ. Լունկսը առեւանդողները բոլորն ալ Ալժերացի չեն եղած . ան տեսած է երիտասարդ, Ֆրանսայի քաղաքացի Մարուքցի մրն ալ որ իրեն ըսած է թէ ԺիՍ.ն Ֆրանսայի մէջ Հանգանակութիւն կր կա-

Կազմակերպութիւնը Հակառակ հրեւոյներն, լաւ կառոյցով մր օժտուած է։ Ոստիկան մը, կամ օտարական մը սպաննելու համար առանձին կը գործեն . բայց երբ Հարցը կը վերաբերի օդանաւի մը, புயம் செய்வடு எத்ரிழி மிற யாக்டயப்புள்ளிற்க, Հրամանը կու գայ վերէն. «Ազգային պետ» էն : Ան իմ աստունն է չարժումին : Այդ մակարդակին հասնելու համար անհրաժերա է չատ լաւ գիտնալ Գուրանը ու րազմանիւ սպանունիւններ գործած ըլլալ : Շուրջինները մեծ յարդանք կը տածեն անոր հանդէպ։ Թերացողները կը

պատժուին համաձայն իսլամական օրէնջին : Անդամ մր իրենցմէ մէկր որ ապա-Հովագրական ընկերութեան մը մէկ պատասխանատուին սպանութեան մասին Հր-மாகம்மடிம்கமு யுத்தை கடியக் க்க்கார் தத் முகխանցած , մարակի 60 Հարուածի պատիժ կրած է։ Գլխահակ համակերպած է պաարժին ու հարուածները իջած են իր ողնայարին երկայնքին, երկար, կարմիր Տետքերը ձգելով հոն։ Բայց կարեւորը այն է որ յանցանքը քաւուած է ու են-Թական կրկին արժանի նկատուած է յանուն Աստուծոյ մարդասպանութիւն գործելու:

Մ. Լունես կ'րսե Թե միամիա ու դիւ րահաւան խենթեր են չարժումին հետեւորդները։ Իրեն պատմած են որ 1991-ին ՖԻՍ-ի մէկ Հանրահաւաջին Աստուծոյ ձեռքը երկինքին մեջ «Աստուած մեծ է» գրած է...։ Ատիկա խորջին մէջ մարզադալաի մր մէջ գետեղուած լագերեան սարբի մր դործն էր. երբ ինք ջանացած է բացատրել այդ պարադան, ոչ ոք հաւատը ընժայած է խօսքին:

Քապիլ երդիչը իր բանտարկու Թեան oրերուն ամէնէն աւելի տպաւորուած է աեսնելով ԺԻՍ.-ի չարքայիններուն մահուան գրենք պաչտամունքը։ Աղօնելու Համար իսկ Գուրանեն կ՝րնարեն այն Հատուածները որոնը մահուան մասին են ։ Հաշատացած են որ եթե մարտիրո. սանան, իրենց ընտանիջէն 70 Հոգի մէկեն պիտի փրկուին ։ Անոնցմե ոմանը կը յայտարարեն Թէ պատրաստ են Հանրահաւաքներու ընթացքին քամիքազ գործողութիւններ կատարելու։ Երգիչը նոյնիսկ ականատես եղած է թե ինչպես անոնցմե երկու Հոգի կամաւոր ներկայացած են անձնասպանական արարջներու **Համար:**

Այդ մարդիկը ըսած են Մ . Լունէսի թե իրենց նպատակն է Ալժերիան իսլամական պետութեան մը վերածելէ ետք ըզրաղիլ Մարոքով ու յետոյ Ֆրանսայով: Հպարտունեամբ յայտնած են ԹԷ Միջերկնարարի դիւս ափիր վնան թւո քանթւսև կեղրոններու աէր են: Այնպես կր Թուի թե դրջ ակրութեւն որ հայրը:

Հակառակ այն երեւոյթին որ ֆրանսական օդանաւին պատանդներէն երախաներն ու կիները ազատ արձակեցին, քապել երգիչին համաձայն, ատիկա ցուցական արարջ է. անոնջ իրենց երկրին մէջ առանց խոճահարութեան կը սպաննեն կիներ ու երախաներ այ։ Ինչպես ի-րեն պատմած են, վերջերս ձեռնարկուած է երկու ջոյրերու ամուսնութեան. մէկը 21, միւսր 15 տարեկան : Երբ երիտասար-ராட்டும்க்று மீக்றச்யல் கீம் எறாராடயல் புறնամոլ տիպարները, առեւանգուած վերջն այ խեղդամահ եղած են, ինչպես նաեւ իրենց մայրը։

4U.7 2U.V

D 13 2600819

«Cruewortu»

ՆՈՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐ ս ԱՆԱՁՈՐԻ ՄԷՋ

Վանաձորի «Տարօն» Թաղամասին մէջ, Ամանորի նախօրեակին, ջանի մր տա... ոնրբալի ծամաճանիրբև սատնագ բր րարեկարգ բնակարաններ, չինութիւնը աւարտած այն 10 չէնքերուն մէջ, որոնք ունինը 176 յարկաբաժիններ։ Այս տարի գործածութեան յանձնուած է 32.9 Հազար թառ. մեթի բնակելի մակերես։ Շինարարական համակարդը աչխատանք կ'ապահովէ աւելի քան չորս հազար հոգիի:

LUBUUSUV' ՎԱՄԱԿԱՐԳԻՉԻ ՑԱՆՑԻՆ ԱՆԴԱՄ

Հայաստան դարձած է 0 - էՍ - ՍԷ - Ը-ի (Նախկին ՍԷ--ԷՍ--ՍԷ--Ը) Համակարգիչի ցանցի 33-րդ անդամը։ Կապր կ՝ապահովէ Հայաստանի Արտաջին նախարարու Թեան ռազմա - քաղաքական Հարչունիւնը։

> ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԳՈԼՈՄՊԻԱ կԱՊԵՐ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻՆ

Այս օրերուն, ՄԱԿ-ի մօտ Հայաստանի ներկայացուցիչ Ա. Արզումանեան Նին --Bapph 1159 Հանդիպում մը ունեցած է գոլոմպիացի իր պաչտօնակիցին հետ, որու ընթացջին համաձայնագիր մը ստորագրած են Հայաստանի եւ Գոլոմպիայի միջեւ դիւանագիտական յարարերութիւններ ստեղծելու մասին:

ՉԷՉԷՆԻՈՅ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹԵԱՆՑ ԼՈՅՍԻՆ ՏԱԿ

Հայաստանի Երկաթուգիի պետ Վլագիմիր Աստրիեանց փարատելու համար այն մաահոգութիւնները, որոնը ծնունդ առած էին Ձէչէնիոյ իրադարձութեանց կապակցութեամբ Աղրբեջանի եւ Վրաս. տանի ճամբաները փակելու Ռուսաստանի முறையாகியு, முயம் த சித் நிய சியாகிர் கட்ட சிய-**Թիի Նաւահանդիստներուն մէջ կր չարու-**Նակուի Հայաստանի համար հասնող նաւերուն բեռնա ժավումը եւ Հոնկէ ամ էն օր կր մեկնին չորս կառախումբեր, 88 բաժանեակներով:

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

M D D D D D D D D OPPREUPTEP

4 ह म

Ձեռը մր քաչեց Թեւկն։ Սուր մոռցաւ մուկը։ Երջանկութեան ալիք մր պատեց ամբողջ Էու Թիւնր:

- Ուչ մնացիր:

- Punce pph:

8ած ձայնով կը խօսէր Նորմա, ինչպես միչտ՝ երբ հանրութեան մէջ հայերէն կը խօսեր: Եւ մաքուր կր խօսեր հայերերը:

- Ուտելիք առի կեսօրուան:

- Կղղի չպիտի ճաչեինը: - 6°րր կը հաչենք, ե°րր ծով կը մըտնանք: Սանտուիչ առի : Երկու հատ ժամպոտով, երկու հատ պատիրով։ Ծոջոլա մը պղտիկ։ Հիմա կ'ուտենք չոգենաւին մէջ, կղզին՝ չիտակ ծով կ'երթեանք։ Պը-

ասւմ ան ասրբ, դ: - Ես կ'առնեմ ։ Դուն առջեւ գնա , կարգի դարև՝ մաշան հանաշրվուր անը, շկատի

ներս : Դուն նսակ :

- Ես թեղի ալ տեղ կը բոնեն: - Չրլլար ։ Չեն ձգեր ։

- Ես կը բոնեմ ։ Լայն կր նստիմ ։ Դուն ווינות עלות הל וולות ב:

սորմա աչը քինեց ։ Սուր խնդաց ակամայ։ Խորունկ չունչ մր առաւ ։ Նորմային սրունքները գիտեց ետեւէն։

Երջանիկ էր։

Երբ ծովէն ելան, Նորմա սկսաւ լգվրոտիլ եւ լեղուն չաչեցնել բերնին մէջ։

. Հիմա, ըսաւ, փառաւոր ճաչկերոյթ մր պիտի հրամցնես ինծի ։

Սուր ինջզինք ստիպեց որ ժպտի։ Երբ փլաժը տեղ չէին գտած, հաշուած էր Թե երկուքուկեսնոց մր չահած էր բացեն ծով դարրքով: գր օև ի, նքնաև սև բևիսւ ճուրքոն ժամադրութիւն մր աւելի կը նչանակէր։ Իսկ կղզիի մէջ ճաչկերոյթ մը՝ բազմա. թիւ ժամադրութիւններ կը տանէր հետը։

Ընսելիք բան չկար սակայն։ Ի վերջոյ, րան մր եւս պիտի ծախէր։ Ցետոյ՝ ուրիչ բան մը։ Ուրիչ բան մր ալ։ Անդամ մը սկսելէ ետք, ա՛լ կ'երթայ երթալիք տեղը։

Երբ վարժուեցաւ Տաչկերոյնի դաղա... փարին եւ համակերպեցաւ.

- Հրամցնեմ , ըսաւ ։ Ո՞ւր ։

- Alp np negtil:

Սուր արաղ Հայիւ մր ըրաւ։ Սիրտը Հանդստացաւ ։ Ինչ որ ալ ուտէին , կը բաւէր դրամը։ Նորման խեցգետին պիտի չուզէր եա ։ Արդէն խեցգետին չէր գտնըւեր որ Տիլի սրճարաններուն մէջ։ Առ யாயட்டிய பயற்குழ் வாட்டி மீழ் , பூரிடியிய பாட் ղը՝ հինդ ոսկի, երկու հոգի՝ տասը ոս-46 ...

Նորմա «Ըը'ը4, ը4, ը'4, ը'4» ընելով փլաժին համրան մտաւ, սկսաւ վար իջնել ցատկոտելով։ Սուր խնդաց։ Հիմա ասելի Հանդիստ էր սիրտը։ Եիւրիւթալիի սրձարանը մեծ բան չէին կրըրար ժարբ! ուաբ[ու:

-- Մ.յղչափ մի ջրոտեր բերանը, ըսաւ: Կը յիչե՞ս, անգամ մը մէյմէկ պնակ տապկուած սոնրուկով ելած ենք Հոսկե :

-- Եւ երեք ոսկի առած է եօքժանասունը-հինդ ղուրուչնոց բանին։ Եւ դուն ձայնդ Elu Sulund:

- Կոի՞ւ ընկինը քանի մը ղուրույի հա-

.. Այն ատեն աւելի նոր էինք ... Հա՛ր-

Unip stingsting up Photocomp: U.S. նեն դժնդակ, ամենեն ձգնաժամային խընդիրները այնպես մեջտեղ դնելու, սառե_ րր փչրելու եղանակ մր գիտէր որ Նորմա ։ Սուր այդ պահուն կրնար ըսել Թէ դրամը սաչափ է, անկէ աւելին չի կրնար ծախսել։ Նոյնիսկ կրնար խոստովանիլ գրպանի գրամին աղբիւրը։

Նորմա յանկարծ խոյացաւ։ Քանի մը numnedad Հասաւ փլաժին մուտ.թին դի... մաց՝ արակին պարտէզի գուռին առջեւ:

. Եղիպտացորեն կա՞յ, եգիպտացորեն hmo, supporty stepste:

Bետոյ դարձաւ Սուրին :

- Կայ եղեր , չէ հատեր , պոռաց ։ խենթ կ'ըլլար ուրախութենկն :

Սուր ապչած մնաց նախ։ Ցետոյ պար-պուեցաւ աղմկաւոր բրջիջով մը։ Նորմա չգիտցաւ Թէ ինչո՛ւ այդւթան կը խնոգար

. Ինչո°ւ կր ծաղրես, ըսաւ: Ես կր խենթենամ եզիպտացորենի Համար ։ Ամօ° թ է ։ Սուր տակաւին կը խնդար երբ սկսաւ կրծել եղիպտացորենը զոր Նորմա իրեն

երկարած էր։ - Երկու Հատ չե°ս ուտեր, Հարցուց դրրամը վճարելէ առաջ ։

- 25, zwm bunzap 5:

Հինդ վայրկեանի մէջ, եղիպտացորենին կմակորը մնաց:

- Մրջիւններ կան եղեր, ըսաւ Սուր, քարի դն վայնկետրի դէն դանմու դն դիսերը կ'ուտեն, կը լժնդնեն, մասմաբուր ոսկորները կը ձգեն եղեր:

- bu phal mi harmpy:

. Կրնա՞ս ։

- Կր փորձեմ ։

Վրայէն մէյմէկ չիչ սառած ջուր խմե. լով իրարու: ցին պիւֆէէն,

- Մամաս տեսնար նէ իրար կ՝անցնէր

փորդ պիտի ցաւի ըսելով ։ - Բան մը չըլլար։ Ըսել է ա ս էր ճաշկենույի նուրգն:

- ի ն, կ'ուղէիր, Ֆաչիօ եր Թայինը խեցդետի°ն ուտէինը։ Երբ անկուտի սիրա-Հարներ պտոյտի երթան ... «Երկու անկուտի սիրահարներ - Օր մը պաոյտի են զացեր» · · ·

. «Ճամբան են մնացեր . Միօքի են մե. nbp», Ipmgneg Unep:

Առաջին անդամն էր որ դրամի եւ անկուտիութեան խնորիրները այսպես բացէ ի բաց կը խսսուէր իրենց միջեւ : Եւ Սուր զարմացաւ Թէ ի՞նչքան պարզ, ի՞նչքան բնական եղած էր աս։ Մինչզեռ տակաւին երկու ժամ առաջ կասկարմիր պիտի ըլնաև, ժետող չուրիղ, քաղ, անաանու ժետոլ չաուաւ ըսելու գաղափարէն անդամ ։

Րահղա աևմեր տաակը վբևչիր ճանբևր ալ դետին կը փռէր նոյն դիւրութեամբ.

. Քու անկուտիութիւնդ բնական բան է: Ամեն ուսանող անկուտի կ'ըլլայ։ Հապա ե՞ս ։ Կ՝աչխատիմ , դրամ կը չահիմ , հորէն անկուտի եմ ։ Ամսուն տասնըհինգին, դը-րամս կը հատևի։ Կը սկսիմ ջիչիկ ջիչիկ ետ առնել մամայէս։

. Uh mi furmmij:

_ 0., աղեկ կնիկ է մամաս:

Սուր Թեւը անցուց, սարսռաց ափին մէջ զգալով Նորմային մերկ ուսը որ տաք տաք կը չողարձակեր ժամերե ի վեր ծծած արեւը։ Այս Հպումը Նորմային ալ հեչաալիօրէն յիչեցուց Թէ անտառ կ'երթային: Լոութիւն տիրեց իրենց միջեւ: Ցուզումի մակըն թացութեան լոութիւնը։ Սկսան մաիկ ընել իրենց ներջին բաբախումնե րը, յափշտակուած, հետոնետի մօտենա-

(Tup. 11)

h Shousuy

ՍԻՄԻԱՆ - Տէր և Տիկին Անդրանիկ Փամպութեան իրենց դերդաստանի ննջեցեալներու յիչատակին եղած Հոդեհանդստեան առԹիւ Սէն - Լուի Ս . Գէորդ Եկեղեցին կը նուիրէ 200-ական Ֆր . Մարսէյլի Հայ ՄչակոյԹի Տան եւ «Ցառաջ»ին եւ 100 Ֆր . Ս . Գէորդ Եկեղեցւոյ :

ՄԱՐՍԷՅԼ․ . Տէր եւ Տիկին Վահրամ Ճառայեան, Ճառայեան ընտանիքի ննջեցեալներու յիջատակին եղած հոգեհանգրստեան առթիւ կը նուիրեն 100-ական ֆրանք «Ցառաջ»ին եւ Ս․ Գէորգ Եկեղեցւոյ։

8UNU48Nhahhb

Կապոյտ Խաչի Վօ . ան . Վրլէնի ՍաԹենիկ մասնաձիւգի բոլոր անդամները կը փութան յայտնել իրենց խորին ցաւակցութիւնները ընկերուհի Թադուհի Գրգրլտաղի, ինչպէս նաեւ իր ընտանիջին, Տէր Վրթանես Ա. ՔՀնյ. Տէրտէրեանի և ընտանեկան բոլոր պարագաներուն իրենց մօր, մեծ . մօր եւ կնոջ երիցուհի՝ Հերմինէ Տէրտէրեանի մահուան առթիւ:

Այս տիսուր առԹիւ մասնաձիւդի ընկերուհիները կը նուիրեն 300 Ֆր․ վշոխան ծաղկեպսակի Փօն տը - Շէրիի Ս․ Նչան եկեղեցւոյ պայծառուԹեան Համար։

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

Le Bureau de la Section de Paris

Archalouïse TATHEOSSIAN

présente à chacun de ses Membres,
aux Parents d'Elèves
et à tous Sympathisants
ses Meilleurs vœux pour l'année 1995
souhaite un Joyeux Noël
et espère vous retrouver très nombreuses
lors de la réunion de Section prévue
le Samedi 14 Janvier à 10 heures
M.C.A. — 17, rue Bleue, Paris 9e

Հայաստանցի օրիորդ մը որ նաեւ վարժ է ֆրանսերէնի, տրամադիր է դրադելու մանուկներով, Հայ ընտանիջի մը մօտ։ Հեռաձայնել. ...

Ա. Աղիդեան (Հայ Ուսանողական Տուն) 44 - 16 - 10 - 97

FUBULT8PUBLE INFORMATION OF THE STREET OF TH

Կիրակի , Յունուար 29 , ժամր 12-ին «Տիամանիէքը» ձաչարանը ։

Կը Հրաւիրուին Էսահանցիներն ու Համակիրներ այս աւանդական օրը բաժակ բարձրացնելու դարաւոր Էսահանի եւ Էսահանցիներու կենաց ու յիչատակին:

Հասցէ. - RESTAURANT DIAMANTAIRES
60, rue La Fayette — Paris 9e
Տեղերը ապահովել մինչեւ Յունուոր
23, հեռաձայնելով հետեւեալ Թիւե-

43 - 08 - 12 - 06 4uul' 46 - 32 - 35 - 42

Հաչարին՝ 170 Ֆր.։

NOEL ARMENIEN

CROIX BLEUE
DES ARMENIENS DE FRANCE

SECTION ST-JEROME

organise un

Dîner Dansant

Samedi 7 Janvier à 20 heures 30

Maison Arménienne de la Jeunesse et de la Culture — Salle «Vasbouragan»

12-14, rue St-Bazile, Marseille 1er

Animation

Disc Jockey VANICK
Renseignements et réservations:
91. 61. 10. 82 / 91. 70. 00. 32

91. 66. 08. 03.

ኒዛ<mark>ዜ\$</mark>ት በԻՆԵՆԱL

Կապոյտ Խաչի Վօ-ան-Վրլէնի Սաթենիկ մասնանիւզի ճաչը Փետրուար 18-ին։ Մանրամասնութիւնները յետագային։

Offrons un Noël aux enfants d'Arménie

LES ENFANTS D'ARMENIE

Mangent parfois du pain sec;

• Tombent parfois d'inanition dans la rue;

• Le 1° Décembre le prix du pain a été multiplié par 10;

• Un hiver rigoureux a déjà commencé et la température est au dessous de zéro dans tout le pays;

• Nous vous demandons, une fois de plus, de sauver la dignité de ces enfants et la nôtre.

• Cet appel s'adresse à toute la communauté en France;

• N'hésitez pas à envoyer vos dons à la Section Croix Bleue la plus proche de votre domicile ou au Siège :

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE - CONSEIL D'ADMINISTRATION 17, rue Bleue, 75009 Paris. No C.C.P. Paris 5 985 07 G.

Libellez vos chèques à l'ordre de CBAF Opération Arménie.

Un reçu CERFA, donnant droit à une réduction fiscale, vous sera envoyé.

- 4 4 5 4 5 6 6 8 -

OUT SULTANDER

ՇԱԲԱԹ, Յունուար 7, Բ. օր Ծննդեան։ Ցիշատակ Մեռելոց։

Ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի։ Կր պատարագէ՝

ታኮቦሀያየ 8. ՎՐԴ Թሀሪፊቴሀኒ

Պատարագի աւարտին՝ ՀոգեՀանգիստ կը կատարուի Վասն Համօրէն ենջեցելոց։ ԿԻՐԱԿԻ, Յունուար 8, Գ․ օր Ծննդեան։ Ժամը 10․30-ին պատարադ կը մա-

Կը պատարագէ՝ ԱՒԵՏԻՍ ՔՀՆՑ․ ՊԱԼԸԳԵԱՆ

Ս․ ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՑՈՒԱԾԱԾԻՆ ԻՍԻ

ՇԱԲԱԹ, Ցունուար 7, *յիչատակ Մեռե*-

ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի, որու աւարտին՝ ՀոգեՀանգիստ կը կատարւի «Վասն Համօրէն ննչեցելոց» ։ ԿԻՐԱԿԻ, Յունուար 8, Գ. օր Ծննդեան ։

U. TOLOU-TESCOU WLBOCAPL

ՇԱԲԱԹ, Յունուար 7: *Ցիչատակ Մե*--

Առաւօտեան Ժամերգութիւն ժամը 9-ին։ Պատարագ ժամը 10-ին։

Հոդենանդիստ պատարադէն ետը, Վասն նամօրէն ննջեցելոց։

TITULIATE OF MITE

կիրակի, Յունուար 8: *Ցիչատակ Մե-*--

Պատարագ Ժամը 10.30-ին ։ Հոգեհանգիստ Վասն համօրէն ննջեցե... լոց ։

U. BUUNP - LHAL

ՇԱԲԱԹ, Մեռելոց։ Առաւօտեան ժամը 10-ին պատարադ եւ Հոդեհանդիստ։

Կը պատարազէ՝ ԻՍՍՀԱԿ ՔՀՆՑ․ ՀԷՔԻՄԵԱՆ Հոգեւոր Հովիւ

Լիոնի Ս. Ցակոր Մայր Եկեղեւոյ Պատարագի երգեցողութիւնները կը կատարուին եկեղեցւոյս կոմիտաս երգչախումբի կողմէ ղեկավարութեամբ՝ Պր. ՑովՀաննէս Պէրպէրեանի։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՍՐԻՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՁԱՑ ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՇԱԲԱԹ, Ցիչատակ Մեռելոց։ Պատարագ ժամը 10-ին։ Կը պատարաղէ եւ կը քարոզէ՝ ՎԱՐԴԱՎԱՌ ՔՀՆՑ․ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ԿԻՐԱԿԻ․ -Պատարադ ժամը 10-ին։
Կը պատարադէ եւ կը ջարողէ՝
ՁԱՏԻԿ ՎՐԴ․ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

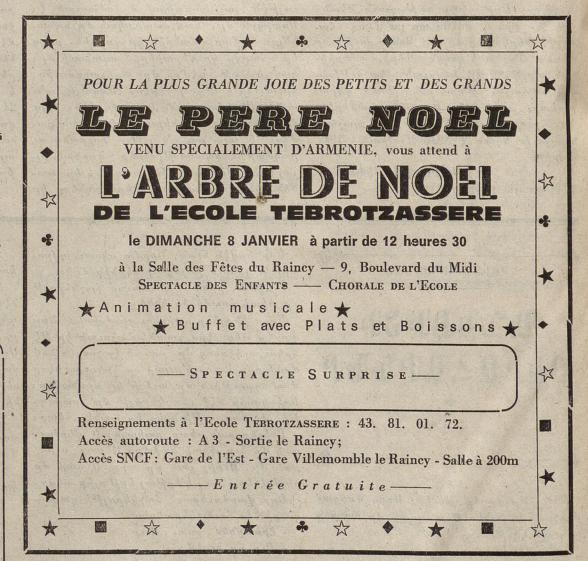
U+Ն−ԺԵՐՈՄ U• UԱՀԱԿ−ՄԵՍՐՈ¶

ԿԻՐԱԿԻ: *Յիչատակ Մեռելոց*։ Սկիդբ Ժամերդութեան առաւօտեան ժամը՝ 9-ին։

Պատարագ ժամը 10-ին ։ Պատարագի աւարտին ՀոգեՀանգիստ,

Վասն Համայն ննջեցելոց ։ Վասն Համայն ննջեցելոց ։

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 Paris
SIRET: 51027317 A R. C. Pacis
Commission Paritaire: N° 55935

חדרבעם **ያበት** የበትԱቦ 6 VENDREDI 6 JANVIER

1995

LE NUMERO : 5,00 F

69PA SUPP - PPH 18.499

CULUC ULULAPUL **ጀትሆъ**ԱԴԻՐ՝ (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83. Rue d'Hauteville - 75010 Paris

Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — Fax: 48.00.06.70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

₽ԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատը : 5,00 Ֆ.

69° ANNEE - N° 18.499

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ DECOUNT FUNDALFORE

(ԷՋՄԻԱԾԻՆ, ՑՈՒՆՈՒԱՐ 6)

Բեթդենեն Մատղը եւ մարդարեներու կողմէ կանխատեսուած «Էմ մանուէլին», Օծեալ Փրկիչին Ծնունդը, մաուրի մր խոնարգ չրջապատին մեջ, երկու հազար տարիներկ ի վեր բրիստոնեայ ժողովուրդնե. րը ծունկի կը բերեն, Աստուծոյ սիրոյն Հանդէպ երկրպագութեան, եւ Անոր փրթկութեան խոստումին անխարդախ լինելուն, ապահովութեան եւ վստահութեան զգացումներով:

Սակայն իր եղեմական գրախտի ճամ բան կորոնցուցած անառակ մարդը, մարդկու-செட்டு, «வாயு, யவீயு நி ம்வீடிந்ழி புறயு» դեռ կր Թափառի, Չարին սադրան ջներէն իարուած ։ Եւ փոխանակ փրկութեան եւ երջանկութեան յոյսին եւ Աստղին իր աչքերը դարձնելու եւ իր քայլերը ուղղելու, կարծես Բաբելոնի նոր աչտարակ մը կաոուցելու է ձեռնարկեր։ Աշխարհի ամէն կողմը, խուսվունիւն, եղբայրասպանութեան պոռթկումներ, կը չքացնեն յոյսը մարդուն՝ խաղաղ Համակեցութեան եւ աղնուագոյն ձգտումներուն իրագործման ։

Քրիստոսի Ծննդեան աւետիսը Հայ ժողովրդին, մէկ կողմե կը յիչեցնծութեան, եւ ուրախու զգացումները ո-թեան մարդկային րոնք մեր սիրար կր լեցնեն խաղաղու... թեան, «ի մարդիկ հաճութեան», ազդերու եղբայրու Թեան, եւ Համերաշխու Թեան յոյսերով, եւ միւս կողմե մեր հոգիները կը խուով ի տես մեր չուրջը եւ աշխարհի մէջ տեղի ունեցող պատերազմներուն, մեր հայրենի հոդերուն վրայ, եւ Արցախի մեր քաջամարտիկներուն եւ զասակներուն կեանքին վերեւ կուտակուող սպառնա-լիջներուն, եւ ի տես անգործութեան եւ անտեսական ծանր կացութեանց մղծաւանչին, եւ մեր ընկերութեան կարգ մը խաւերուն մէջ չեչտուող բարոյական անկումներուն : Սակայն , մեր ժողովուրդին ապրելու, դոյատեւելու, ստեղծագործելու շինարար Հոգին, ինւջգինւջին Թոյլ չե աուած երբեք յուսագատու ժեան անդուն... դին մեջ խորտակուհյու։ Իր աչքը վեր րարձրացուցած, ան միչտ փնտուած եւ հետեւած է Բեթեղեհեմի Աստղին, եւ անվարան Հաւատացած է աստուածային յայտնութեան եւ խոստումին, թե՝ խոնարն մաուրին մէջ ծնած «Էմմանուէլը», օծեալ Փրկիչն է մարդկութեան:

டே வியாடிய மும் அய்கள் விரி மிழ் է Թիւր ժողովուրդներու, որոնը Հայ ժոմովունակը այքո նանբրուր վնայր եք, յաղ թագարած են ամէն տեսակի նեղու-Թիւններ, եւ ապացոյցը տուած են դիմանալու եւ վերապրելու Հոգեկան կորովին։ Եւ այս՝ կարելի եղաւ, որովհետեւ Աստուած մերի հետ էր իր խոստումին համաձայն : «Իր Միածին Որդին ուղար-

կեց, որպես գի ով որ հաւատայ, չկորսուխ, այլ յասիտենական կեանք ընդու-

hp»: (Bnd4. 3:16)

Եւ ինչպէս մեր չարականագիր, Հոգերդակ բանաստեղծը կր ձայնէ՝ «Աստուած մարդացաւ. ընդ օրինօք մտաւ», որպես ժի դբրե հարդրարեն չորչրան ին ամենաիրաւ իակութեանը մէջ, այսինջն, իրրեւ անձ մր: Այս է խարունկ իմաստր Հայ Եկեղեցույ ցնծերգութեան եւ յաղթական յայտարարութեան թէ՝ «Քըրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ». «Այսօր աւօն է Սուրը Ծննդեան. աւետիս»:

Բայց ինչպէ՞ս կրնանը ըմբոնել ասիկա։ Աղարակապանին պատմուներնը դու-9է այս կետը բացայայտելու համար պատոնուած է։ Կր տարուինը կրկնել ա-

զարակապանին պատմունիւնը։ «Կը պատմուի Թէ ադարակապան մը կար։ Բարի եւ թարեսէր մարդ մը։ Սա

անկարելի կր գտներ հաւատալ Եկեղեցւոյ այն ուսուցման թե՝ Ցիսուս Քրիստոսի անձին մէջ Աստուած մարդացաւ:

«Եւ հետեւարար, Ծնունդի տօնին նախօրեակին, փոխորկու օր մը, ինք աուն մնաց, մինչ իր ընտանիջի անդամները եկեղեցի գացին, տօնելու այդ իրողու-

«Ցանկարծ , պատուհանին դուրսի կողմր տեսաւ Թոչուններու խումբ մր, ձիւնամրրիկին մէջ կորսուած, չփոխած, իրենց Թեւերը Թափահարելով պատուհա. նի ապակիին ղէմ, եւ յուսահատօրեն աարասարարար փրասբլով:

«Ադարակապանը դուրս վաղեց դէպի յարդանոց, բացաւ դուռները եւ լոյսը

«Բայց թուրւները ներս չմասն: «Հացի փչրանքներ ցանեց ձիւնին վրայ

ղեպի յարդանոց: «Բայց Թոչունները չհետեւեցան ։

«Ապա փորձեց գանոնը բաց դոնէն ներս հրապուրել, իր բազուկները չարժելով եւ ձայներ արձակելով:

«Բայց կրկին անօգուտ: «போய்க்யா, முழ்வும் மும் மாய்ட் . "4'b-

րեւի անոնը չեն ըմբռներ Թէ ի՞նչ ըսել 4'neqta tu":

«Ու մտածեց. - "ԵԹԷ միայն կարենայի ես ինա Թոչուն մր դառնալ, իրենց պես, թերեւս անոնք ինծի հետեւեին ղեщр јајир":

«Եւ այդ պահուն, ան Ծնունդի զան.դակներուն ձայնը լսեց:

«Պահ մը մարկ ըրաւ: Եւ ձիւնին մեջ

ծունկի ինկաւ: «Ու աչքերը դէպի երկինք բարձրացու-

சியத்த விரி விரியின் «". Zhilu 4p Swulfruit, Ft hugner, դո'ւն՝ այդպես ըրիր։ Աստուա՛ծ՝ մար*п*шуш'р"» :

Քրիստոսի Ծնունդին հրաչթը մեծա. գոյն նչանն է Անոր ներկայունեան մեր մէջ։ Կան նաեւ բացում ուրիչ նչաններ։

Մեր անհատական եւ հաւաբական ուրախութեանց եւ դժրախտութեանց մեջ, Անոր անձին եւ Անոր Հոգիին ներկայու-Թիւնը կր յայտնուի՝ զԱյն տեսնել դիտ-தார கோழியக்றாட யத்திகராடி, நிறுக்ட யுயமாմութեան չարայարութեան իմաստ արւող, եւ քաղաքակրթութեան մթամած Տամրաները լուսաւորող Տառագայթ:

Դարձեալ, Հայ ժողովուրդը վկան է այս ճչմարտութեան։

Գալիք հաղարաւոր, եւ ով դիտե մի. լիոնաւոր տարիներու ընթացջին, միչտ պիտի գտնուին այր-մարդիկ եւ կիներ, սևսյոն ցիռուսի խուշև խնբըն ոնաբևսւր մ էջ կրելով, պիտի հետեւին Անոր, եւ պիտի չարունակեն Անոր Ծննդեան յի-

չատակը տօնախմբել։

Հայ ժողովուրդը, ազգերու ընտանիթին մէջ, առաջինը եղաւ աշխարհին յայատրարելու Թէ ինթ ընդունած է եւ յանձն առած է կրել Ցիսուսի խաչը։ Եւ քսան դարեր Հաւատարիմ մնացած է իր յայտարարութեան եւ իր խոստումին։

Այսօր եւս, մեր անկախ Հայաստանի եւ Արցախի հայրենի հողին վրայ, մեր Հաւտաքի դանդակները կը դօդանջեն, Հակառակ մեր տանջակոծ ժողովուրդին կըրած գրկանքներուն, հակառակ մեզ չրը-ջափակող չար ուժերու սպառնալիջնե-

Եւ Լուսաւորչահաստատ Սուրբ Էջմիածինը, Քրիստոսաоծ լուսոյ Սուրբ Խորանէն, Քրիստոսի պատգամը կր բաչիւէ իր դասակներուն, ի Հայաստան եւ ի Սփիւոս աշխարհի, թե՝ «հոգին է կենդարանան», բո նք, «վանդնեն դիանը ա-

ቶኮኮՐՏԵՐԸ՝ **ቶ**ԻՒՐՏԵՐՈՒ ԴԷՄ

Իրաջեան Քիւրաիստանի մէջ կացու-Թիւնը միչա բարուած է եւ քրաական երկու կուսակցութեանց (Թալապանիի Քիւրաիստանի հայրենասիրական Միութիւնը եւ Պարզանիի Քիւրտիստանի դե. քոկրատ կուսակցութիւնը) միջեւ եզրայրասպան կոիւները կր չարունակուին զուեր պատճառելով : Մաներ անդամ որ քիչ մր հանդարտութիւն տիրէ, պատրրւակ մը կը րաւէ որ ամէն ինչ վերսկըսի : Վերջինը մաջսային զրդապատնառ մրն է։ Թալապանիի կուսակցութերւնը կ'ամ բաստանկ Պարզանիի կուսակցութիւնր որ կր հակե Թուրքիոյ հետ սահմանագլուխի Հապուրի կայանը որ «կառավարութեան» չէ յանձնած մաքսային եկամուտը: Այս եկամուտը յաւելում կրած է Սեպտեմբերէն ի վեր, երա Թուրջիա այդ կայանը բացած է (գոցուած էր Ծոցի պատերազմի ատեն) եւ օրական 1000-1500 բեռնատար կառջեր ապրանջ կը բերեն եւ կը վերադառնան 20-30 հազար լիթը վառելանիւթով, 10 անդամ աւելի աժան իրաբ ջան Թուրջիա։ Այս փոխանակումը Մուսուլ կը կատարուի (Պաղտատի հակակչուին տակ գտնուող Քիւրտիստանի մէջ), բայց Քիւրտերը մաջսային հարկեր կը գանձեն։ Նոյ. 24-ին համաձայնութիւն մը գոյացեր էր, ըստ որուն Պարզանի յանձն առած է այդ հ-կամուտը (օրը՝ 100-էն 150 Հազար տոլար) փոխանցել «կառավարութեան» եւ րստ Թալապանիի դեռ չէ ըրած ։

ியருமையும் வியவோடும் பெயியல்யும், யடுղեն 472 մեռեալ կայ եւ Պարզանիի բաղմաթիւ կողմնակիցներ գնդակահարուած են եւ «կառավարութեան» նախարարներ

யு க்டியியியாயத் :

նոնցմէ, որոնք կարող են Հոգին սպան-"ht 1 > :

Հայ Քրիստոնեայի այս գիտակցութեամբ եւ վճռակամութեամբ է որ ամէն գայ կ'ապրի, աշխարհի ո՛ր անկիւնն ալ որ դանուի, Եւրոպայի, Ափրիկեի կամ Ասիոյ տարած քներուն վրայ, կան Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկաներու եւ Աւսարալիոյ գաղութաերուն մէջ, ուր մեր ժողովուրդին գաւակները, իրենց հիւրընկալ երկիրներու ընակիչներուն կողմէ, ընդունուած են իրրեւ տաղանդաշատ եւ պարկելտ քաղաքացիներ։ Իսկ Համաքրիստոնկական եւ միջազդային նրչանակութերւն ունեցող Սուրբ Երկրին սրբավայրերուն եւ Երուսաղէմ ջազաջին մ էջ, Սրբոց Յակորեանց միաբանութեան եւ դարաւոր հաստատութեան, վգին պարտջն է՝ ըլլալ արերուն պահապանը க்ட ஆயர் வும்டுக்கும் மட் தமிரியியிர் விற்கியாள் பீள்படும் யரிதிம்றியர் யுடிசெய்யற்ற பட யுயաարադիչը:

Մյս բոլորը կը յուսագրեն մեզ մեր ժողովուրդին եւ Հայրենիջին բարօրունեան եւ ապադայի տեսիլքով:

կ, ամօնգրուն աև ջջևն իր իր ասաջրահեք Ընդ Հանրական Իր Եկեղեցին, Հաւատարիմ սպասաւորը մնալու իրեն տրուած ա. ռաքելունեան եւ կոլումին մեջ։ Եւ անսասան պահե հայրենի մեր պետութիւնը, նուիրապետական ԱԹոռները մեր Մայր Եկեղեցող, եւ առատաբաշխ չնորհագարդէ աշխարհի համամարդկային ընտանիքր, Սուրբ Ծննոգեան այս աշնին: Եւ Սուրբ Հոգին Թափանցէ մեր սրտերուն, ու ճչմարտապես բացայայտե հրաչքը մարդացեալ Աստուծոյ յայտնութեան, եւ մեր բոլորին Հոգիներուն մէջ յորդագեղ նորոգէ մեր Հաւատքը, փառջին Համար Ամենասուրբ Երրորդութեան։

Թող Տիեզերքը արձագանու օրհնաբեր աւետիսր Ծննդեան. ...

Քրիստոս Ծնաւ եւ Ցայտնեցաւ ։ Օրգնեալ է Ցայանութիւնն Քրիստոսի։

LUBUUSUL

«ՀՌԱԿ»Ը ՉԷ ՍՏՈՐԱԳՐԱԾ ԵՕԹՆԵԱԿԻՆ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ինչպես գրած էինք Յունուար 4-ի մեր Թիւով (4-րդ էջ) նախագահ L. Stp. 96mրոսեան Դեկա. 29-ին ընդունած էր աջակողմեան գալինքի եօթը կուսակցութիւն. ներու ներկայացուցիչները եւ անոնց աուած այլ մանրամասնութիւններ՝ իր որոշումին առեիւ (Հ.8.7.-ի արդիլուիյր) ։ Այս կուսակցութիւնները իրենց Համակամութիւնը յայտնած էին այդ առթիւ ։ Ցետադային ալ միացեալ յայտարարու-թիւն մը ըրած են նոյն ուղղութեամբ։ Այս յայտարարութիւնը չէ ստորագրած սակայն ՀՌԱԿ-ը ու հարց արուած է Ռուրէն Միրդախանհանի թե ինչո°ւ իր կուսակցութիւնը (Ռամկավար) չէ միացած։ Ռ. Միրդախանեան յայոնած է թէ Ռամկավար կուսակցութիւնը առանձին յայատրարութիւն մը պիտի ընկ այդ առընչու Թեամը: Ցիչենը ԹԷ միւս վեց կուսակցութիւններն են. - Հայաստանի Հանրապետական Կուսակցութիւն (ՀՀԿ), ՀՀՇ, ՌԱԿ (Ռամկավար Աղատական -. Լիպերալ .. Դեմոկրատ Կուսակցութիւն, ՀՌԱԿ-Էն րաժնուած ձիւգը), Մտաւորական Հայաստան Միութիւնը, ՍԴՀԿ եւ Քրիստոն... եայ - Դեմոկրատ ։

.. Ձերբակալուած է Մարզաչխարհ [ժեր-[ժի իոքրագիրը (լուրը տուած էինք առանց անունը ձչդելու) Ռոլան Շառոյեան ։ Մեմասնարծը այր է որ փանջաց է բրենիր նախարարութեան Հետախուղական սպա-սարկութեան հետ կապ ունեցող դործուներութեան համար։

- Երեւանկն մեկնած է Հ. 8. 7. Բիւրոյի անդամ Արօ Պողիկեան որ ընտանիքով Հայաստան հաստատուած էր երկու տարի է։ Ըստ Հ. 8. Դ.-ի արտաքսուած է, ըստ իշխանութիւններուն ինը՝ կամովին եւ անոքիջապես դիմած է ամերիկեան դեսպանատուն (ամերիկահպատակ է) եւ

-- Խորհրդարանական այն խմբակցու-թիւնները որոնք դաղրեցուցած էին իրենց աշխատանըները նիստ կը գումարէին Հինդչարնի, Ցունուար 5-ին եւ յոյս ուներն որ երենց Թիւր 60-ի հասներ։ Համայնավարները (19) միանալու յոյս ար--Lud the (mbu' «Bunug», Briliniup 4):

eller re suture

լիոնել ժոսգեն կանվոեց իր կուսակութերող սևսշուդև բ^ւ հաև ճայկը հրիբևներուն ներկայացուց իր Թեկնածութիւնը Նախագահական Թեկնածութեան։ 57 տարեկան, Ժոսփէն յաջորդած էր Միթերանի ընկերվարական կուսակցութեան ազգ. քարտուղարի պաշտօնին (1981 - 1987), 1988 - 92 եղած է Կրխական նախարար։ ելիդե չէդոք մնացած է եւ Միթերանի மீ வாட்க் மீழ முயக் த் மீழ்யு நி தித் «மத் ஓயிய்ட் լերած է, ոչ ալ տարհամողած» : Իր յայ-மாயுமாமாட்டுக்கம் மீழ் மாக த் சுத் முக்கர் ձախի եւ կանաչներու Համախմբումի մր նչանարանին տակ ներկայանալ։

618ին անդամ մր եւս հրահանդեց որ ումաակոծութիւնները դադրին Գրոգնիի վրայ, բայց հաւատը ընծայող չկայ, որովհետեւ անցեալ չարթեու այ նոյնը ը-սած էր եւ ոչինչ պործադրուած ։ Կոիւնե. րը կր չարունակուին նոյն սաստկութեամ բ եւ Մոսկուա չի խոստովանիր իր պարտութիւնը ոչ ալ իր կորուսաներուն ծաւալը: Bummy է որ Ռուսшиտան այլ ելք Հունի թան Գրոգնին գրաւելը որեւէ գինով : Հարցր հոն է նաեւ որ Ձէչեններն ալ նուագ վճռակամ չեն : Գրողնիի հարաւր գտնըւող՝ Շալի քաղաքը ռումբերու տակ Թադուած է եւ գուբերը գրենք բոլորն ալ բրնակիչներ են ։ Ռմբակոծումը կատարուած

PAPANU UPA,

(Tup.p 4. 52)

ՎԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒՐՈՒԿՈՒԱՅԻ ՄԵՋ»

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՍՏԵՂԾՈՒՄԸ

Ուրուկուայր Հայկական Ցեղասպանութիւնը ճանչցող առաջին պետութիւնը եդաւ 1965 Թուականին։ Այս կէտը, ինչ-պէս եւ ուրուկուայեան տարբեր ատեաններէ Հայ Դատի ի նպաստ ձայները պատ-ճառ եզան, որ Հայաստանն ու Սփիւռջը որոշ ուշագրութիւն ցուցաբերէին տեղւոյն փոքր, լուսանցքային գաղութին:

Սակայն, անոր պատմունիւնը ցարդ գրենք անծանօն է ըններցողին։ Հոս ու Հոն ցրուած տեղեկութիւններ ու Համաոօտ ակնարկներ անբաւարար ու մասամբ անվստահելի են : Այդ բացը գոցելու ձեռ... Նարկած են ուրուկուագայ գետազօտողներ Այպերթο Տիւրենեան եւ Դանիել Գարամանուկեան, որոնը տարեսկիզբին Հրապարակ հանեցին իրենց ճիգին արդիւնքը՝ «Հայկական դաղթականութիւնը Ուրուկուայի մէջ» գիրջին Ա. Հատորը (1):

Ա. Տիւրէնեան (1949) աւարտած է Մոնթեվիակոյի համալսարանի պատմագի... տական ճիւղը։ Սպաներէնի Թարգմանած է Հրանդ Փաստրմանեանի «Հայոց պատ-մութիւն»ը, որմէ տասը գլուխներ հրատարակած է չորս պրակներով. մնացեալը դեռ անտիպ է : Իսկ Դ . Գարամանուկ-եան (1962) մարդադիտութեան (Մոնթեյվիտեց եւ հայերեն լեզուի ու պատմութեան (Երևան) Համալսարանական դասըն. թացրներու հետեւած է. 1985-ին սպաներէն լոյս ընծայած է «Հայկական գեղասպանութերւնը Ուրուկուայի մամուլին մեջ. 1915 թուական» ժողովածուն, որ հայերենի Թարդմանուած ու Երեւանի մեջ պատրաստ է հրատարակութեան։

Ներկայ Հատորը 350 էջ ունի եւ բաղ... կացած է տասնընկկ գլուխներկ։ Անոր պետք է Հետեւի երկրորդ մը՝ ութ գլուններով։ Բաժանումը տեղի ունեցած է զուտ ֆինանսական պատճառներով, Թէեւ պիտի տեսնենք, որ հատորը նիւթեր կուտայ արտաջին տեսանկիւնեն. յաջորդը ներջին դիտանկիւնէ մր պիտի անդրադառնայ դաղութեին : Անձնական միջոցներով լոյս տեսած Ա. հատորի հասոյթեր պէտք է Բ. հատորի տպագրութեան, դրամագլուի Հանդիսանայ։ Տպաբանակը 500 օրինակ

Ընթերցողը նկատած կ՝ըլլայ երկու կէտ. «անձնական» Հրատարակութերւն եւ չնչին տպաքանակ։ Արդարեւ, չրջանիս Հայկական հրատարակութիւնները մեծ մասով այս գիծը կր կիսեն։ Քիչեր Թափանդած են տեղական չուկան. միւս կողմե, հաղար օրինակի ապարանակ մր վտանգաւոր է, եթե մեծ պահեստարաններ չկան։

Հիմնականը այն է, որ վեց տարիներու աջնաջան աշխատանքե ետք, այս գործը աշխարհ եկած է եւ յոյս կայ, որ կես Տանապարհին չմնայ։ Որոշ գլուիններ արդէն դեկուցումի կերպով ներկայացուած էին Հարաւային - Ամերիկայի գաղութնե... րու ուսումնասիրութեան նուիրուած Բ. դիտաժողովին, կայացած Գորտոպա (Ս,ր. ժան [ժին), 1991 Սեպտեմ բերին (2):

Հեղինակները նախարանին մէջ կր բացատրեն փաստերու հաւաքումի իրենց աչ-խատանքին տարբեր ուղղութիւնները. Եղեռներ վերապրողներու եւ դաղ ժականներու սերունդին հետ հարցադրոյցներ, ապաղիր սակաւաթիւ աղբիւրներու գըն... նում, ուրուկուայեան եւ հայկական մա... մուլի մասնակի հետազուութիւն, մատչելի արխիւներու ըննութիւն, առեւաըրական տարեզիրջերու, հեռախօսագիր-քերու եւ զանազան վաւերաթուղթերու ջննուներւն, եւայլն։ Այս բոլորը՝ վիճակագրական տախտակներու, Տոր նկարաղարդումի (մեծաւ մասամբ՝ անտիպ) եւ լուսաբանական նչմարներու օգտագործումով, վերածուած է գիտական, բայց գիւրամատչելի չարադրանքի մը։

Հարկ է ճչղել, որ ուրուկուահայ տպագիր մամուլը գրեթե արհամարհելի կչիո մր ունեցած է 1937-էն ի վեր, այնքան, որ մինչեւ վերջերս անյայտ էր մատենա-դէտներուն (ցանկագրում ի առաջին փորձր կատարուած է 1989) (3): Տպագիր ուսումնասիրութիւններ գրեթե չկան, իսկ արժանքինահայ մամույի հասաբածոները ջիչ բան կը պարունակեն դրացի երկրի Հայերուն մասին ։ Մնաց որ , ուրուկուանայ որոշ կազմակերպուներ չեն յօժարած իրենց արխիւները բանալ. կ'երեւի, թե «պատմութեան սարսափը» իր դերը խաղացած է։

Հետեւարար, երկու հեղինակները իսկական դաչտային աշխատանը տարած են պատկեր մը կարելիին չափ վերակազմե... լու համար ու ամբարած են բանաւոր պատմութեան անգնահատելի հարստութիւն մր։ Այեներ ծերունիներու պատմածնե. րը, լուսանկարներ, Թուղթեր, ամէն ինչ կրնար փշուր եւս աւելցնել կառոյցին . մէկ. տեղուածը անկրկնելի է, որովհետեւ աղբիւրներէն ոմանք ալ չկան:

Այդ աշխատանքը ունեցած է իր անակընկալները, ջանի որ մարդկային յիչոզուներներ չի կրնար սպառած համարուիլ երբեք։ Թող ներուի պատմել հետեւեալ խօսուն փաստր. անցեալ տարուան Օգոս-տոսին, երբ գիրքը արդէն չարուածքի մէ) էր, տողերս գրողը Հեղինակներէն մէկուն հետ հիւանդաեսի այցելութիւն մր տուաւ ընտանեկան բարեկամի մր՝ Պր. Աւետիջ Պուլտուբեանին (Հեղինակ՝ Հաստափոր ձեռագիր յուչերու), որ արդէն բազմիցս Հարցաքննուած էր։ Այցը անաքիջապես գիտարչաւի վերածուեցաւ, երբ ան տկսաւ յուչեր պատմել 1935 - 36 Թուականներու անցուդարձերէն, որոնցմէ անսպասելիսրեն պարզուեցաւ, Թե ի՞նչ նպատակով Հայաստանի Հանրապետութեան վերջին վարչապետ Սիմոն Վրացեան այցելած էր Հարաւային - Ամերիկա 1936-ին (Հմմա. էց 97). ըստ վկայութեան, իր կուսակ-[ժեան ներջին՝ գրամական գեղծարարութենկ մր ծագած խնդիրներ հարթելու։

Առաջին երկու գլուխները Հայոց պատմութեան ուրուագիծ մը կը ներկայացնեն մինչեւ Մեծ Եղեռնը։ Բ. գլուխին մէջ, ինչընապարապանական կռիւներու վերարերեալ վկայութիւններ առնուած են ուրուկուագայ վերապրողներէ:

Եղեռնի ընթացքը (երրորդ գյուն) ներ. կայացուած է բացառաբար վերապրող-ներէ առնուած քաղուածքներով։ Երկու էջ միայն, բայց աւելի յստակ ու մեկին ջան երկարաչունչ հատորներ։ Անոնը սերաօրէն կապուած են Դ. գլուխին հետ, ուր կր խսսուի Ուրուկուայի մեջ Եղեռնի արձագանգի մասին. մամուլի Հաղորդումներէն գատ, տեղւոյն փոքրանիւ Հայերն ալ աշխատած են որոշ նպաստ մը բերել տարագիրներուն եւ ոմանք կա. մաւորական չարժումին անդամակցած

Հինգերորդ գլուխը 1917 - 1921-ի բախասնու մեանբևուր, ի,արմեսամասրամ։ Висинемр 1920-ին Հայաստանի Հանրապետութեան փաստական Հանաչումէն ետք, Ուրուկուայր եղած է գայն իրաւականօրեն ճանչցող 36 պետութիւններեն մէկը, Թէեւ Հեղինակները դիտել կուտան, որ չասապատասխան փաստախուդխերը չեն դանուած ։ Դեկտեմբեր 16-ին , Ադդե... րու Ընկերութեան Ուրուկուայի ներկայացուցիչը բուէարկած է ի նպաստ (արդէն խորհրդայնացած) Հայաստանի անդամակ. தாடிக்கம்:

Դարասկիզբին, Հարաւային - Ամերիկայի երկիրները սկսած են ներգաղթը խրախուսել, ջանի որ աշխատուժի պակասը կար։ Դիւանագիտական կազմերը լիադօրուած էին քարողչութիւն տանելու Եւ--மாயுயரி கட மிழிழ் - பிழக்கிழி மீழ்! படրուկուայի պարագան տարբեր չէր։ Աղէ... աէն ազատած եւ միջին արեւելեան որ... րանոցներուն թե ձամբարներուն մէջ ապաստանած տարագրեայները կ'աչխատէին իրենց կեանքը վերակերտել։ Վեցերորդ դյուխը բազմանիւ վկայունիւններ կր բերէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ իրենց կետև թին ու մեկնումի որոշումին մասին: Վերապրոդի մը խօսբը չատ դիպուկ է հասկնալու թե՛ պետական թարողչութեան րովանդակութիւնը եւ թէ դաղթականներու ակնկայութիւնները. --

«Երբ Երուսաղեն եի, կր յիչեն, որ հօր-եղբայրո ինձի ցուցուց Թերթի մր մկկ ծանուցումը ուր կ'ըսուէր Թէ Ամերիկայի մեջ երկիր մը կար՝ Ուրուկուայը, որ զաղ խականներ կ՝ ընդուներ, ուր ցեղային հարցեր եւ կրծնական հալածան քներ չկային, եւ չատ գեղեցիկ կլիմայ ուներ» (էջ

ի. գլուխին մեջ հաւաքուած են Լատի-նական Ամերիկայի մեջ առաջին Հայերու գոյութեան վերաբերեալ տեղեկութիւն... ներ, որոնք ներածութիւն մրն են Ուրուկուայի պարագային համար ։ 1729-ին Գաարզեն դէպի Տէ լա Փլաթա դետր մեկնած

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆԸ 1994-16

(Բ. եւ վերջին մաս)

₩ UU.3>U

• 2. Ընդունելութերւն Հայաստանի Հանրապետութեան Ձրաղուածութեան կեղրոնի պատուիրակութեան մր գլխաւորութեամբ Երեւանի իր անօրէնին Այեքսանդր Ղաղարեանի, պատուիրակութիւն մր որ Ապրիլ 25-էն մինչեւ Մայիս 3 եզաւ հիւրը Մարսեյլի ANPE-ին:

• 5. Գայանի Յովհաննիսեանի համերգը։ Երեւանի Օփերայի քնարական արամաղիկ ծանօթ սոփրանօ որ երգարուեստի կալուածեն ներա կր վայելէ հայրենի ժոզովուրդին յայն խաւերու համակրանքը:

• 14. Տարեկան Հացկերոյթեր որ կր նչէ

18-րդ տարեղարձր Հայ Մշակոյթի Տան եւ որուն նախագահեցին Տէր եւ Տիկին Տարոն Պորոսեան : Այս ձեռնարկը տարե... կան ժամադրութիւնն է դաղութին հետ որ լայնօրեն իր ներկայութեամբ կր թա. ջայերէ, նիւթապես ու բարոյապես, Մշա. կոյթի Տան ընդհանուր դործունկութիւն.

301771

• 2. «Ամատերուս» հիմնարկի «Գիւմրի 93»ի երաժչաական փառատօնին դափնե... կիրներու համերգը։ Հինգ երիտասարդ տաղանդներ Եղիչէ Մչէցեան, 10 տարե.

եւ Մոնթեվիայես խարսխած նաւու մր անաեսը Հայ էր, Թերեւս առաջինը, որ ոտք գրած է այս չրջանը։ Իսկ երկրորդը «վանեցի վարժապետ» կոչուած, նոյնպես անանուն հայ մրն է, որ 1862-ին Պրագիլ Հաստատուած է դալով Մոնթեվիտերյեն։

Սակայն , ինչպէս կր պարզուի ութերորդ գլուխյեն, հաշանական է որ այս վերջին թուականեն առաջ Հայեր արդեն հաստատւած ըլային Մոնթեվիտես։ Դիւանական թուղթերէ յայտնի կը դառնայ, որ 1835-ին Պուէնոս - Այրեսեն Հոն ժամանած է Խուան Ակուստին Արսարեան անունով, Ֆրանսա ծնած 34-ամեայ ոստիկան մբ, որ Գորտոն Թաղամասը կ'ապրէր։ Իսկ 1850-ին Մարիա Պելինձեան անունով մէկը երեք կալուածներու տէր էր քաղաքին մէջ

Արտասահմանեն եկող ճամբորդներու ցուցակները կր սկսին 1888-ին, բայց 1889 -- 1895 Թուականներու մատեանները անհետացած են։ Առաջին տարին ժամա... նած են երեք Հայեր, մինչեւ 1900՝ տասնըհինգ եւս ։ Բայց միայն ասոնցմէ մէկը՝ վասպուրականցի Մանուկ Ադարեան, ստուգապես Հաստատուած (1890-ին), ընտանիք կազմած ու մեռած է Ուրուկուայի մէջ։ Այդ տարուան մատեանը չկայ, բայց իր կենսապատումը կայ չնորհիւ աղջկան, որ երկրի հայազգի առաջին վկայեալ ու-սուցչուհին եղած է (աղան՝՝ հայարդի

առաջին գինուորականը): Ըստ Հեդինակներու կատարած Հաչ-ւարկներուն, 1888 - 1960 Թուականներուն ծովային ճամրով Ուրուկուայ մաած 6112 Հայերուն 78.05 առ Հարիւրը Հոն Հասած է 1923 - 1931-ին՝ Կիլիկիոյ պարպում էն եւ Loquith դաչնագրեն ետք, երբ մom 180 4mզար ներգաղԹողներ մտած են Ուրուկուայ։ Այս դանդուածին 2 առ հարիւրեն թիչ մր աւելին Հայերն էին։ Այս հաչիւները մօտաւոր են. Հեղինակները գիտակից են, որ յայտնի չէ քանի՝ հոգի Ուրուկուայ մտած է Արժանթինի կամ Պրագիլի ճամ.րով, ոչ ալ քանի հոգի այնուհետեւ Ար-ժան Թին տեղափոխուած է։ Սակայն, կա... րելի է մօտաւոր պատկեր մր կազմել -- ինչ որ վրիպած է իրենց ուչադրութենկն... բաղղատելով այս Թիւերը 1931-ի դաղու-[ժային մարդահամարին հետ, որ չուրջ 4.000 հոգիի արդիւնք մր տուած է (տե՛ս. էջ 125 - 127) · եթե նկատի ունենանը, որ յիչեայ ութ տարուան միջոցին 4.771 հոգի ժամանած է (չհաչուած աւելի հիները, մոտ 200, բնչպես եւ Հոն ծնածները), մտածելի է որ մօտ 20 առ հարիւրը

մեկնած է երկրէն: Տիւրէնեան եւ Գարամանուկեան ման. րամասն վերլուծումի ենթարկած են այս ցուցակները, վիճակագրական բազմա. **Եր աուեալներ պարզելով: Ի մասնա**ւորի, չանեկան է նչել, որ այրերու դրրեթե 38 առ Հարիւրը բանուոր էր, իսկ 20 առ հարիւրը՝ հողագործ (էջ 95) ։ Սակայն, ինչպես Արժանքերնի եւ Պրադիլի պարադային, Ուրոսկուայի Հայերու 95 யா சயரிப்பு உயர்ய உயர்யி ரயிக்காட் பட կեղրոնացաւ մայրաջաղաջը։ Այս երեւոյթեր կը բացատրուի, ըստ Հեղինակներուն, Ուրուկուայի Հողատիրական կեղ... րոնացումով (մեծ կալուածատէրերու դերակչոուներւն) եւ եկուորներու դրամագլուխի պակասով, քանի որ պետութիւնը չեր քաջալերեր երկրադործութեւնը. . «Դաշտ չգացինք որովհետեւ մեզի ուղղու. թիւն չտրուհցաւ։ Հայերս մշակներ էինք, հողագործներ։ Եթէ կառավարութիւնը han be annohf warms bilmb approx.» 4'put 4 pu ut pring to styp (\$ 9 114) :

Հաւաքական «կեանքի պատմութիւն»

մը ընքերցողի աչքին առջեւ մանրամասն կերպով կը պարզուի իններորդ գլուխին մ էջ: Ցաւելեալ թարենիչ մրն է, որ 44. դինակները խուսափած ըլլան Հովուերգա. կան ամ էն պատկերացում է :

Բանուորի կամ փերեզակի սկզբնական ծանր տարիներէն ետք, կր սկսի դանդաղ վերելը մը։ Տասներորդ գլուխը կը նկարագրե անտեսական ամրապնդումի տարիները՝ 1940 - 1950 : 1946-ին, Մոնթեվիտերյի 770.000 հոգինոց ընակչութեր. மு வீவாயாறயயுத்ப 6.650 ஆயுக்ற முற வேட ուէր. մէկ առ հարիւրի համեմատութիւ. նը կայուն է մինչեւ այսօր։ Այս տաս. նամեակին ընկերային տեղաչարժի եւ համարկումի հոլովոյթ մը արդէն դիտե. լի է. Հայերը կը սկսին մերուիլ գիրենք ընդունող ընկերութեան, ուր չաղախումի առի եները բազմանիւ են, եւ առաջին չրջանի աղջատ Թաղերը կը լջուին : Վեր ջին գլուխը ընդհանուր գիծերով այդ տանիրբևու նրկբևայիր կբարճև (ժահատաննացութիւններ, ներկայացումներ, Հա. մերդներ, եւայլն) կը վերակազմ է:

Գիրքի բուն չարադրանքեն ետք, կու чт јтеветть ве (42 167-338), втив. նագիտութիւն եւ ցանկեր։ Ցաւելուածը կր ներկայացնե Մոնթեվիտերյի նաւա. Հանդիսայն Ուրուկուայ մտած Հայերու ամ բողջական ցանկը, քաղուած՝ նական արձանագրութիւններէ (ժամա. նումի Թուական, անուն, սեռ,՝ տարիք, ընտանեկան վիճակ եւ ճամբորդած նաար) ։ Թանկադին Հրապարակում մրն է. անկարելի չէ, որ տոմարները փոչիանան, չնորհիւ անտարբերութեան ու անփութութեան։ Ասկէ դատ, չատեր կրընան ուղել այն դիրքը, ուր յիչուած է ի. րենց ծնողջին կամ իրենց իսկ անունը, աեսակ մը «նոր աշխարհի տոհմարանու-Թիւն»: Աւելին. ասիկա պատմութիւնն է մարդկային խմրաւորումի մր, բայց նաեւ անհատներու, որոնց անունը վերա-ருயாலிம்பாட முயால் விறம் த யரம யாழ்யமாயம்.

Տիւրենեան եւ Գարամանուկեան, Հնա-ஆர்மு பெயிறக்றாட்டுக்கம் மு, கிகையுள்க மտաղձ մր փրկած են ժամանակի ու մոռացում ի փոչիներէն։ Բայց արդիւնքը **ժանդարանային չէ : Բեկորները մօտաւոր** արձբանի ետետիութ տատիբևի դն վբ. րածուած են, ուր ընթերցողը մասնակից புற ரயாப்யு பயியும்பூர் மீற கியப்புரிப் பட դարդացումին ։ Ցուսանը, որ Բ. Հատոբը தாடனார் மாத் தயதாராட்டுக்கம் புயற்குத் குயղութին ներաչիարհը, որուն վերլուծումը կրնայ օգնել հասկնալու անոր անփառունակ ներկան ու ապագայի հեռանկարները:

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ Պուէնոս . Այրէս

(1) Alberto Douredjian y Daniel Karamanoukian, La inmigracion armenia en el Uruguay, Montevideo, 1993, 350 pp.

Gaboto 1480, apt. 301, Montevideo,

(2) Տե՛ս. մեր մանրամասն թղթակցու թիւնը՝ «Արժանթինեն՝ համասփիւռքեան մտածողութեամբ», «Ցառաջ», 1991 Նոյ. 21: Ուրուկուայահայ համալսարանականներուն նուիրուած գլուխը, որ Բ. հատորին մաս պիտի կազմէ, լոյս տեսած է Ա. գիտաժողովին (Պուէնոս - Այրէս, Նոյեմբեր 1989) նիւթերը ամփոփող հա unnphi its (Los Armenios en America del Sud, Instituto de Investigacion Armenologica, Buenos Aires, 1992, 81-83):

(3) Idem (102-112).

եան, 12 տարեկան, ջանոնաՀարուհի, Հորփորմ է Մ չէցեան, 14 տարեկան, դաչնականարունի, Սէյրան Ֆրանջեան, 15 սարեկան, ղՀոլահար եւ Ձարուհի կալոյհան, 13 տարեկան, երգչուհի ելոյթ ու-Lityuli:

BULTHA

• 8. Ընդունելու Թիւն քաղաքապետ Ռոայեռ Վիկուռու-ի Հայաստան իր պաշտօնական այցելութեան վերադարձին առի...

Նոյն օրը, Արտաչէս Պետրոսեան՝ աւագ գիտաչխատող Բիւրականի Աստղադիտաարն , աստախորգ , նիւ թ ունենալով՝ գի-மாடிசிடம் தயுயயையிடு மீட்டி யுமுறை, கட கெ. ռանկարներ ։

• 19. Հանդիպում գաղութին հետ Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան Արտաքին Գործերու նախարար՝ Արկադի Ղուկասեանի որ շրջապաոյա մր կր կա-տարէր Ֆրանսա։ Իրեն կ'ընկերանար Մայիս Մայիլեան՝ 122-ի արտաքին կապերու բաժնի պատասիանատու:

Utastufte

• 9. Անաթեոլի եւ Անաստասիա Սլեփիչեւ, հայր եւ աղջիկ, ռուս նկարիչներու գործերուն նուիրուած ցուցահանդեսի բա-

• 11. Հայ Մշակոյթի Տան վարչութիւ-նը ՀոգեՀանգստեան պաչաօն կատարել կուտայ Սէն Լուի Ս. Գէորգ Եկեղեցին, ֆրանսահայ դաղութեր վաստակաչատ ագ-գայիններեն՝ Նուպար Նիկոզոսեանի մահ. ւան 5-րդ տարելիցին առնիւ ։

• 23. Բացում Մարսէյլի Միջազային տօնավաճառին, որուն կը մասնակցի Հայաստանը տաղաւարով մը։ Նախաձեռնութիւնը, պատրաստութիւնը, կազմակեր-պութիւնը կր պատկանի Հայ Մջակոյթի

Տան վարչու թեան ։

• 30. Հայաստանի Օր Մարսէյլի Մի-ջազդային աշնավաճառին, յատուկ յայ-տագրով մը՝ այցելուԹիւններ տեղական իչխանութիւններուն, պատուսաիրութիւն աշնավաճառի անօրէնութեան կողմե, հացկերոյթ, մամլոյ ասուլիս, կլոր սե-զան նուիրուած Հայաստանի տնտեսական հարցերուն, դեղարուեստական բաժին տաղաւարին վրայ՝ նուագ, երգ, երաժրչտութիւն, պար չ Հայաստանի Հանրապեաութեան կառավարութիւնը կը ներկա.. յացնէր Պետական նախարար՝ Ռաֆայէլ Բազոյեան եւ իրեն կ'ընկերանային յատ-կապէս՝ Դաւիթ Զատոյեան՝ Պարենաւորման նախարար, Բորիս Յարութիւնեան Արդիւնարերութեան փոխ - նախարար, կառավարութեան Արտաբին յարաբերու-Երեններու խորհրդատու՝ Մանուէլ Մելիջեան, Շինանիւ Թերու միաւորման արնօրէն Գալուստ Կամադեան ։ Ներկայ եղան

կան, զուգուկանար, Լիանար Մարտիրոս- նաեւ Հայաստանեն ժամանած գործարան. ներու, ձեռնարկութիւններու տնօրէններ: Մարսէյլի Միջադգային տոնավաճառը բացառիկ վայր մըն է Հայաստանը ծանօ... **Թացնելու երէկեն այսօր: Այցելուներու** *թիւն է* 380 Հազար:

ZA4SbUFbF

• 17-54 20 . Մարսեյլի Հայ Մշակոյթի Տունը մասնակցեցաւ Պույ տիւ Ռոն նահանդի ընդհանուր Մորհուրդի նախագահ՝ Լիւսիէն Վիէկանի պաշտօնական այցելու... թեան Հայաստան։

• 28. Նկարիչ, գեղանկարիչ Վալմարի (Վլադիմիր Մարդարեան) գործերու նր... ւիրուած ցուցահանդեսին բացում, ներկայութեամբ Մարսէյլի քաղաքապետ Ռ. Վիկուռույի եւ մասնակցութեամը՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան Մարսեյլի մասնա...

№ ՆՈՑԵՄԲԵՐ

• 16. Գրական երեկոյ մր արձակադիր Հրակա Մաթեւոսեանի հետ ։ Գրագետը խոսեցաւ իր գրականութեան մասին եւ ձօանգրեց ֆրանսերէնի Թարգմանուած իր գործերէն «Soleil d'automne» Հատրնաիրը ։

• 19. Նախաձեռնունեամբ Հայ Մշակոյնի Տան Երիտասարդաց ակումբին, պարանցիկ երեկոյթ մր մասնակցութեամբ 250 երիտասարդ - երիտասարդուհիներու ։

PE4SEUFEP

Երկար չարաժներէ ի վեր, Հայ Մչա-կոյնի Տան վարչունիւնը կր պատրաստե մեծ տարողութեամբ ցուցահանդէս մը նուիրուած հայրենաբնակ արհեստաւորներու գործերուն «Հայաստանի արհեստաւորներ, աւանդութիւն եւ շինանիւթ», արուրիր ատի սևն աբսե անակ աւրբրա «21, Cours Honoré d'Estienne d'Orves», ջաղաջին կեղբոնը, «Maison de l'Artisanat et des Métiers d'Art» ի սրա Հներուն մեջ, Bունուար 20-կն Մարտ 18-ը: Հանդիսաւոր րացումը պիտի կատարուի Ցունուաը 19-ին, ներկայութեամբ Հանրի Վերնեօյի, ֆրանը Ֆերնանաէլի եւ Հայաստանի Հանրապետութեան Գործավար Վահան Տէր --Ղեւոնդեանի։ Այս առթիւ, Մարսէյլի Հայ Մշակոյնի Տունը լոյս պիտի ընծայէ գրջոյկ մր նուիրոսած հայ արհեստաւորներուն եւ անոնց արուեստին ։

Այս գործունկութիւններկն անդին, Հայ Մչակոյթի Տունը տարուան ընթացջին վայրն է չատ մր դեղարուեստական, բա. րեսիրական, մչակութային, կրթական, ազդային եւ այլ տեսակի ձեռնարկներուն կազմակերպուած զանազան Հայկական միութիւններու կողմէ։ Ինչպէս նաեւ կը մնայ Հաւաքատեղին բազմաԹիւ կազմա...

կերպունիւններու։ Հետեւելով իր դածաչաքբեր ամեայիր ընտևամին ուրբոսմ թացջին կրցաւ բարոյական դրամագլուխ մր կաղմել։

Որպես մնայուն ձեռնարկ, 18 տարիէ ի վեր, Հայ Մշակոյթի Տան վարչութիւնը մեծ կարեւորութիւն կուտայ Չորեքչարթի օրուան զբաղումներուն։ 1994-ի Սեպտեմ... րերէն սկսեալ յանախողներու Թիւն է՝ 39, 5-էն 18 տարեկան ։ ՖրանսաՀայ Կապոյտ Խաչի Մարսեյլի չորս մասնահիւղերու հետ կը գործէ այս չաբաթօրեայ դպրոցը, шпшгопр ժшմր 10-կն մինչեւ 16, կկսօր-սան ճալով ։ Դաստիարակչական ծրագըրին առանցջը կը կազմ է Հայերէն լեզուի ուսուցումը եւ գործունկուներւնը, ինչ որ ալ ըլլան աշակերտութեան եղանակ. ները։ 1994-ի Պաբալօրէայի նստաչրջա... նին հայերէնը ներկայացուցին ութ աչա-

Տարուան մր աշխատանքի հաշուեկչիոր ներկայացնելով զեռ չատ բան կայ ըսե... լիք, սակայն կարեւորը վաղն է ապազան է ։ Հայապահպանումը կը պահանջէ ազդային հարցերու հանդէպ գիտակից մօտե.gold , gopt be buchpool :

յարդեն իրենց յանձնառութիւնները։

Այս երեւոյթը յուսադրիչ եւ դօտեպընդիչ է Մարսէյլի Հայ Մշակոյթի Տան 20-րդ տարուան սեմին :

ԿԱՐՕ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

ղութային կոչումին եւ հանրային ծառա... յութեան գաղափարին իր սրաՀները կը արամադրէ հայկական կազմակերպու-Թիւններուն առանց որեւէ նիւթական յա. աուկ ակնկալութեան մր, եւ ասիկա Հա. կառակ որ իր տարեկան պիւտնէն կր րարձրանայ չուրջ չորս հարիւր հացար ֆրանքի, որուն մեջ ոչ մեկ պաչաօներթեան մատակարարման ծախջ կայ։ Հայ Մշակոյնի Տան վարչունիւնը ունի որպես յենարան ժողովուրդը. ժողովուրդը գիտէ հաստատութիւն մը, որ տարիներու ըն-

կերտ, հինգը որպես ընտրովի նիւթ, երկուքը որպես Ա. լեզու եւ մեկը որպես Բ.

Հայ Մչակոյթի Տան վարչութեան անդամները ունին ծանօթութիւնը մեր Հիմնական արժէքներուն, ունին մտահոգու-Թիւնը անադարտ պահելու սերունդներէ եկած ժառանդն ու աւանդը, ունին կամջը, խանդավառութիւնը աշխատելու, Նախաձեռնելու, ունին գիտակցութիւնը նուիրուելու, գուելու չատ մը անձնական եւ ընտանեկան հաճոյքներ յանուն հաւա. քական չահերուն : Եւ մանաւանը դոհունակութիւնը ունին Հաստատելու որ երիաասարդ ակումբի աղաջն ու աղջիկները կը բաժնեն նոյն արժէջները, կը ցուցարերեն ազգային ջիզ, ունին պատասխանատուութեան գիտակցութիւն, չեն սակարկեր իրենց ժամանակն ու հանդիստը, կը

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ AS AND LSD OPPULLUPTEP

4 हु ग

Երկուբն այ սակայն Թաքուն մտածում. ներ ունեին միեւնոյն ատեն։ Նորմա հետաքրքիր էր թե Սուր ո՞ւր պիտի տաներ դինք այսօր : Իսկ Սուր կը մաածեր Թե ո°ւր տաներ Նորման ։ Մինչեւ քառուղի՝ ատեն ուներ որոշում տալու : Երկրնարան թի առ_ չեւ էր. կա՛մ ամէնէն ամայի վայրը, կա՛մ ամենեն բազմամարդ վայրը։ Ամենեն ամայի վայրը, ամենեն քիչ հաւանականութիւն կար որ մէկը վրայ զար: Բայց եթէ պատաներ այդ փոքր հաւանականութիւրե գատրոն ու լունար դրգ քև, սևճար լաւանականութիւնը փոջը։ Ամէնեն բազմա. մարդ վայրը, կարելի չէր կատարելապէս մեկուսանալ։ Բայդ ապահով էր բազմութեան մէջտեղը: Առառաւելն ռէօնթկեն-Տիներ պիտի գտնուէին ։ Եւ անոնը վտանզաւոր չէին, ինչպես ամայի վայրերը դեդերող Թիփերր:

Սուր դիտեց Նորման, որ առջեւեն կը մազլցէր անտառի ճամբէն։ Չայն մտաբերեց ծովի զգեստով ։ Ամէն անդամ կը զարմանար թե որչափ բարեձեւ էր անոր մարդիրն: ըւ րոյր բևնարին հումուդն ի, ուրթ-Jump of hom:

Հաղիւ երկու վայրկեան հեռացած էին վերջին փիջնիջի խումբէն։ Անտառին մէջ,

ձադանդէին։ Աչրջլարի սրձարանին ջա. կրնար երկու սնտուկ դարեջուր խմել այդ սապիջոն կը լսուէր հեռուէն։ Սուր լաւ տաջին։ Բայց ուրիչ մարդ չկար մէջտեղը։ դիտեր Թէ ամենուրեք մրջիւնի պէս մարդ կար ծառերուն տակ։ Գոհունակութերւն մր, ապահովութիւն մը կը զգար ատկէ։ Հանելի զգացում մըն էր:

Երկու քայլափոխով Նորմային հասաւ, թեւր բուրբն ։ Նորմա չուրջը արագ ակնարկ մը նետեց բնազդաբար։ Մարդ չտեսաւ։ Գլուխը Սուրի ուսին դրաւ: Օրօրուելով, տատանելով ջալեցին փչոտ, ջարոտ կածանկ մը որ Թեթեւ զառիվեր մը կր կազմէր։ Սուր յարմար վայր մը կը փնտուկր աչքերովը։ Այդաեղ - կը յիչէր - մաերմիկ անկիւն մը գտնուելու էր։ Մէկ կողմը՝ Հեղեղատ մը որ ջարով լեցուն էր, միւս կողմը՝ խիտ ծառեր, չատ խիտ, ընդարծակ տարածութեան մր վրայ, եւ ցախեր, եւ սաղարթախիտ թուփեր, դաձաձ չոճիներ, որոնք խորչեր, վրաններ կր ձեւացը. ներն: Վստահ եր որ այդ կողմն եր:

Շշուկ մր եղաւ աջին։ Ճիւղերու բացուած քէ մը՝ Սուր նչմարեց երկու մարմին_ ներ որոնը փութով բաժնուեցան, չակուե. ցան ։ Չտեսնել ձեւացուց , անցան դացին ։ Մարմինները միացան դարձեալ։ Շուք մը չարժեցաւ բիչ մր հեռուն, ծառերուն ետեւ ։ Սուր աչքը տնկեց ։ Բան մր չտեսաւ ։ Quiju մը Հնչեց, Թոչունի ձայն մը. «Կուկո'ւթ» ։ Անդիկն՝ ուրիչ ձայն մր պատաս-

խանեց . «Կուկո'ւթ» : Սուր այլեւս սթեափած էր։ Բայց ջանաց բան մը չզգացնել Նորմային, որ համբուն ծանբևն ին շաղևբև:

Քսան բայլ անդին, կածանին ձախ կողմը, խողոր չոճիի մը ներքեւ, մարդ մը պառկած էր կոնակի վրայ։ Ուրիչ մարդ մը ուռջի էր : Կր խօսէին : Սուր չիմացաւ թե ինչ կը խոսեին : Երիտասարդներ եին : Գետինը, սեխի կեղեւներ, լրագիրի Թուղ-Թեր եւ երկու սնաուկ գարեջուրի պարապ

ամէն կողմե, ձայներ, ծիծաղներ կ'шր- չիչ կար։ Խորհեցաւ Թէ երկու հոգի չէր

Հանոյքով պիտի ետ դառնար, կղզիին ուրիչ մէկ կողմը երթալու համար։ Բայց չէր ուզեր Նորման մտատանջել։ Չջացած էր այն հեչտալի ԹուլուԹիւնը որ կը հանդչեցնէ եւ կ'երջանկացնէ մարդը։ Վայրկերանաև վենարբրարանած բև հանօնգրու սիրաբանողի ամբողջ ուչադրութիւնը լարւած, պրկուած, կարծը Թիփը։

Luchs வுளையுள்ளாடுக்கும் வுளைகளா மு չկար տակայն : Աջէն, ձախէն, երդեր, խնդուքներ կր բարձրանային ։ Առառաւեյն անհանդիստ կրնային ըլլալ։ Այդ պարադային, թիչ մր նստելէ ետք, պատինք կ'ըսէր, կը վերցնէր Նորման ։ Նորմա կր հասկրնար ։ Ան անարտունջ կ'ընկը ինչ որ ինք ուցեր : Իր ամե՛ն ուգածը : «Ինծի կը սիրե, ինծի չատ կր սիրէ, ամէն ըսածս ընելու չափ կը սիրէ ...»:

Հպարտ եւ խնթնավստան զգաց ինթզինep: be ய' நிழயம் வடிவடி: செரியடிக்கு 464pնուքները։ Այո, չէր սխալած։ Կածանը իր կորսուէր այն սաղարթախիտ մասին մէջ գոր աղօտ կերպով կը յիչէր: Նորմա ուշադրութերւն անգամ չըրաւ թե ուր կ'երթային ։ Ճանչցա՞ւ վայրը, յիչե՞ց Թէ անդամ մը եկած էին Հոս՝ ասկէ առաջ։ Այն օրը ձանձ անդամ չկար։ Բացարձա... կապես առանձին եղած էին, Թուփերու, գանան չոնիներու վրանի մր ներքեւ:

- Մեր տունը, ըստւ ժպահլով ։ . Մեր տուներէն մէկը, ճշղեց Սուր։

. իրաւ, ծառերուն տակ սիրարանիլը ուրիչ համով է, ըստւ Նորմա։

Սուր կուրծջին վրայ սեզմեց զայն։ Բայց մաջէն կ'ըսէր Եէ ի'նչ աղուոր բան կ'ըլլար սենեակ մը ունենալ, վեց կողմը գոց տեղ մը, Հոգ չէ՝ առանց կարասիք, Հոն միսմինակ ըլլալ Նորմային Հետ, առանց տեսնուելու վախի, առանց սէրէն

BUFLE LITURE

«ULFUUSFNB ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԵՐԷՆ ՄԷԿՈՒՆ ՄԷՋ ԱՆՀԱՇՈՒԵԼԻ ԳԱՆՁԵՐ ԿԱՆ ԹԱՂՈՒԱԾ»

«Ենի Կիւնայտըն»ի մէջ կը կարդանք. --

Սերաստիոյ Ագրն≲րյար դաւառակին մէջ հարիւրաւոր ջիլօ ոսկի կայ Հայերուն կողմէ Թաղուած եւ եթէ չահադրդիոներ շարժման անցնելու ըլլան, դիւրաւ կարելի կ'ըլլայ երեւան հանել զանոնը, որոնը խոշոր կարասներու մեջ գրուած են:

Առաջին Աշխարհամարտի տարիներուն, երբ Օսմանեան Պետութեան ղէմ ապըս-տամրած րլլալով չրջանի Հայերը աջսորելու հրաման հանուած էր կառավարու-թեան կողմէ, անոնք, վերադառնալու յոյսով՝ իրենց Հարստութիւնը Թողած էին դիւզին վանքին եւ իրենց տուներուն պա. տերուն տակ: Այդ տուներուն մեջ, նախ Ցոյները եւ աւելի վերջ ալ դաղթական Թուրքերը տեղաւորուեցան, բայց ոչ ոք լուր ուներ Հոն Թաղուած կարասներ լե. ցուն ոսկիներեն: Ազնիւ իօգ անուն Հա. յուհին, որ աջսորի ատեն փոքրիկ աղջընակ մըն էր եւ որը մնալով պահուած էր թուրք ընտանիջներու կողմ է, հիմա կը պատժէ, Թէ զաւառակին բազմաԹիւ ցուն բազմաթիւ կարասներ կան թաղ-Luis .

Ազնիւ Էօգ, այս մասին հետեւեալը կը யுயாரீட்.

Հայերը չատ աշխատասեր եւ խնայասէր մարդիկ էին։ Անոնք, իրենց ամրողջ վաստակը ոսկիի վերածելով կը պահէին, որովհետեւ այդ չրջանին՝ յարդի եզողը ոսկին էր եւ արծաթը։ Երբ որ աջսորի ելան, ստիպուեցան իրենց բոլոր ոսկինե. րր կարասներու մէջ գնել ու պահել հոդին տակ : Աւելի վերջ, տուներուն մեծ մասը փուլ եկան անինամութեան պատճառաւ։ Անոնց տեղ նորերը չինուեցան : Այսօր, Ագրներլարի ընակիչներուն մեծամաս... նութիւնը նստած են անհաչուելի հարըստու ժիւններու վրայ եւ լուր չունին :

Գաւառակը ուներ մեծ եկեղեցի մր եւ ընդարձակ վանք մը, որ ունկը աւելի քան քառասուն սենեակներ։

Վանքը, Հրդեհի մը հետեւանքով այրե. ցաւ ու քանդուեցաւ ։ Հիները կը պատմեն , թե հոս եւս կարասներով ոսկի կայ թաղւած , բայց ոչ ոք հետաքրքրուած է ցարդ ։ Նկատելով որ արդիլուած է առանց ար... աօնութեան պեղում կատարել, կարելի չրլյար Թաղուած ոսկիները դուրս բերել: Ազնիւ Էօզ, իր այս պարումը փաստելու Համար իբրեւ օրինակ ցոյց կուտայ վերչերս յայտնաբերուած կարաս մր ոսկիի պարագան, չինութեան մր ընթացքին։

Կր պատմուի, Թէ Ազընձրլար գաւառակի հարստու Թիւնր միայն Հայերու կողմե **ժաղուած կարասներով ոսկին չէ : Քանու-**With oping homencynews « Bake (Theff) Աղբիւր»ին տակ ալ Թաղուած է եօթը կոթով Հոկայ կաթուայ մը, որ նոյնայես ոսկիով լեցուն է։ Աղբիւրի ճակատին արաբերէնով արձանագրութիւն մր կայ, որ տակայն մասամբ վնասուած րլլալով, կարելի չրյյար տեղեկութիւն քաղել թաղուած ոսկիներուն մասին :

«#-11111115114»

Դեկտեմբեր 6, 1994

ուրի, բան խորհելու, եւ ամբողջովին մերկ ըլլալ ... Կեանքին մէջ երբեք չէր սիրաբանած աունի մեջ։ Սակայն կ'ենթագրեր թե ի'նչ հանգիստ բան, ի'նչ եր-**Տարիու հիւր հետևու բև ամ:**

Բայց Նորմա ո°ւրկէ գիտէր թե «ուրիչ համով» էր ծառերուն տակ սիրաբանիլը: Բուռն տենչանք մը զգաց Հարցնելու Նորմային Թէ բաղդատու Թեան կարելիու Թիւն ունե°ը: Չհամարձակեցաւ: Վստահ չեր թե բանա ինթը անակ որևես և անև նախատինքը։ Վտանդը աչք չառաւ։ Սակայն չկրցաւ լոեցնել տառապանքը գոր այդ կասկածը կուտար իրեն ։ Ես նախա^ջնձ եմ , խորհեցաւ : Ոչ մէկ գնով պիտի ուզեր խոստովանիլ Թէ կը նախանձէր գայն ։ Ա՛յդ աստիճան, օղեն, ջուրեն։ Դեմբը կախանց, սպրդեցաւ ձիւղերուն ներքեւ որոնք խցիկ մր կը ձեւացնեին՝ միայն առջեւի կողմը բաց : Կոնակի վրայ երկարեցաւ, ձեռջերը ծալեց ծոծրակին տակ, սկսաւ Տիւղերը դիտել գլխուն վերեւ:

(Շար. Ա. Էջէն)

ատեն տեսանելիութիւնը չատ յստակ եղած է եւ ռումբերը ինկած են չուկաներու վրայ եւ դերեզմանատան։ ՀԱՊ-ի երկիրները ընպՀանրապէս աչք կը գոցեն եղածին վրայ, ոչ որ դեն է, մինչ Շրվարնածէ կր ծափահարէ ու կ'րսէ «Եթե Ռուսաստան ընդունի Ձելենիոյ անջաաումը, դաչնակցութիւնը կը փլի. այն աաբր արիշխարաւնգրոր որիժեն ի,ններ եւրոպական ցամաքամասին վրայ» ։

3010 SC արլոր մրացնիչները կոտրած է հարաւային Եւրոպա, Սիկիլիոյ մեջ գեpa jth புயு 25 யயாழ்களும் t :

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐԱՊԱՑՔԱՐԸ պիար սկսի -եթե չէ սկսած. աւելի բացայայտ կերպով, որովհետեւ արդելջը վերցած է այլեւս, Յունուար ամիսը հասած րլլալով եւ ամէն մարդ կրնայ Թեկնածու թիւնր դնել կամ յայտնել թե որո°ւ զօրավիգ է։ Սարբողի արդէն հաստատեց (Ֆիկառօ, Ցունուար 5) իր ընտրութիւնը որ Պայատիւրն է, Թէևւ այս վերջինը դեռ չէ դրած իր Թեկնածութիւնը։ Կր կարծուի որ օրերս պիտի արտայայտուի։ Հարցախոյգները ալ չարունակուին եւ **Ցունուար** 5-ին Նուվել Օպսերվաթեօրի հարցախոյգի մը համաձայն բոլոր պարագաներուն մէջ, երկրորդ չրջանին Պադայը (Շիրաջ կամ ընկերվարական) ։ լատիւրը կը յաղքժէ ով որ ալ ունենայ դի-

2ՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ֆրանսական դեսպանաաունն ալ (Միացեալ - Նահանդներեն, Գերմանիայէն եւ Մեծն - Բրիտանիայէն ետք) սպառնական նամակ մր ստացած է ԺԷ - Þ - Մ-Էն (իսլամական գինեալ மாடிர்) மடியம் 4ு யுயக்கம்டித் வு முய்புவடு Ալժերիոյ ֆրանսական դեսպանատունը Ցունուար 7-էն առաջ, այլապես՝ «բոլոր անհառատները պիտի սպաննուին ամենայն պաղարիւնութեամբ» ։

ԱԼԺԵՐԻՈՅ մեջ, ընդհատուած երեսփոխանական ընտրութիւններէն ի վեր առաջին անդամ ըլլալով էՖ - ԼԼ - ԷՆ-ի եւ ՖԻՍ-ի ղեկավարներու միջեւ հանդիպում մր տեղի ունեցած է որու Թուականն ու վայրը չի ճչդուիր:

ՀԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ **ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ**՝ ቡሀSԻ0 «ሀՑԲ»ԷՆ

Փարիզի եւ Շրջակայից Հայաստանեայց Առաջելական Եկեղեցւոյ Կրոնական Ընկերակցութեան Վարչական Խորհուրդը, եերկայիւս գոհունակութեամբ կր ծանուցանէ մեր ժողովուրդին, Թէ Կիրակի, Bունուար 8-էն սկսեալ՝ կանոնաւոր յա-ջորդականու *Թեամ ը*՝ կրօնա .. բարոյա... կան, դաստիարակչական, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ հոգեւոր արժէքներուն *վերա*հրետ Ղայատերնրբն անակ ոփոք, սաար «ԱՑԲ»ի միջոցաւ:

Հաղորդումները պիտի կատարուին Ձորեքչարթի եւ Կիրակի օրեր՝ 30-ական վայրկեանի տեսողուԹեամբ յայտադրե-

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԵՐՈՒ Հաղորդումրբևն արմի անակ արդր աւրբրութ ասուշաբուր ժամը 8.30-էն մինչեւ 9: Այս օրուան Հաղորդումները կը վերաբերին՝ Մանուկնեևուր, արսրո ինօրա - հանս հարդար մաոտիարակութեան։ Հաղորդավարն է՝ Օր. Ռոզիկ Թաշճեան :

կիք Ակի ՕՐԵՐՈՒ Հաղորդումները տեղի արար ունենան առաւօտեան ժամը 9.30. էն մինչեւ 10 եւ կը վերարերին ամ էնուն։ Հաղորդավարն է՝ Ցարութիւն Քաչանայ செய்தகிக்யம் :

կոչ կ'րնենը ամենուն՝ խանդավառութեամբ ողջունել բարի այս նախաձեռնու-Թիւնը, որ կը միտի մեր Սուրբ Եկեղեցին

րոլորի սրաին մօտ պահել:

7.11.11.7

ELULYUULU

Կապոյա Խաչի Փարիզի «Արշալոյս Թադէոսեան» մասնանիւղը չնորհակալու-թեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.

ի նպաստ դպրոցին՝ Գալուստ՝ Կիւլ-պէնվեան Հիմնարկութիւն 1.200 Ֆր., Տէր եւ Տիկին Սարաֆեան 1.000 Ֆր., Ում 1.000 Ֆր., Տիկին Ֆօոլանի 500 Ֆր. ։ Սաթենիկ Ետիգարտաշեանի եւ Գո. հարիկ վտարանդիր մահուան առեիւ Տիկին Սեդա Պահարեան 500 Ֆր.:

- 4 4 11 4 4 4 4 4 8 1 8 8 -

U. BULLTULVIER-DARSHE **BUTILD**

ՇԱԲԱԹ, Յունուար 7, Բ. օր Ծննդեան: 3howmuh Ubnbing:

ժ-ամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի։ կը պատարագէ՝

ታኮቦሀያና 8. ፈቦጉ Թሀሪፊቴሀኒ

Պատարագի աւարտին՝ Հոգեհանգիստ կը կատարուի Վասն Համօրէն ննջեցելոց ։ կիրկկի, Ցունուար 8, Գ. օր Ծննդեան։ Ժամբ 10·30-ին պատարադ կը մաաուցուի ։

կր պատարագէ՝ U.h.b.Shu file. Tulcabul

U. UULLUU UUSULUULULU hUh

ՇԱԲԱԹ, Յունուար 7, յիչատակ Մեռե-

ժ-ամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի, որու աւարտին՝ Հոգեհանգիստ կը կատարւի «Վասն Համօրէն ննջեցելոց» ։ կիր Ակի, Յունուար 8, Գ. օր Ծննդեան ։

U. GOLOU-GESCOU **ULBNP4.bL**

ՇԱԲԱԹ, Յունուար 7: 8իչատակ Մե--

Առաւօտեան Ժամերգութիւն ժամը 9-ին ։ Պատարագ ժամ ր 10-ին:

Հոգեհանդիստ պատարագէն ետք, Վասն համ օրեն անջեցելոց:

TITUTIONS OF MITS Winhih

կիրակի, Յունուար 8: 8իչատակ Մե--

Պատարագ ժամը 10.30-ին։ Հոգենանգիստ Վասն համօրեն ննկեցե.

GRAND

U. BILLING - LIMIL

TUPUP, Ubnbing: Առաւօտեան ժամը 10-ին պատարադ եւ հոգեհանդիստ:

կը պատարագէ՝ ትሀሀ.Հሀ.Կ Ք ՀՆՑ . ՀԷՔԻՄ **Ե**ԱՆ Snyteing Sniffe

Լիոնի Ս. Ցակոր Մայր Եկեղեւոյ Պատարագի երգեցողութիւնները կր կա. տարուին եկեղեցւոյս կոմիտաս երգչախումբի կողմէ ղեկավարութեամբ՝ Պր. Ցով հաննես Պերպերեանի:

LTLUF8TP ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՁԱԾ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՇԱԲԱԹ, Յիչատակ Մեռելոց: Պատարագ ժամը 10-ին։ կը պատարագե եւ կը քարոժե, LUPTULUM FILB. PUUTUPUU կիՐԱկի. __

Պատարագ ժամը 10-ին: Կը պատարաղէ եւ կը քարողէ՝ ՁԱՏԻԿ ՎՐԴ․ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

ሀቲՆ-ԺԵՐՈՄ U. UUZU4-UTUCAA

ԿԻՐԱԿԻ: 8/2 ատակ Մեռելոց: Սկիզբ ժամերդութեան առաւստեան Judy' 9-1/4:

Պատարագ ժամ ը 10-ին ։

A L'OCCASION DU NOEL ARMENIEN

DANSANT

Samedi 7 Janvier à 21 heures

au profit de L'ECOLE ST MESROP d'Alfortville

au PLATEAU DE GRAVELLE

Route du Pesage, Bois de Vincennes, 75012 Paris

Animation . ORCHESTRE GAYDZAG

Tél. pour réservation : 43 75 41 47 / 43 96 18 13

■☆ ★ ◆

• 3

Պատարագի աւարտին հոդեհանդիստ Վասն համայն ննջեցելոց:

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET : 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

DINER

公

Messe de Noël à St-Raphaël

le Dimanche 8 Janvier à 10 heures

Messe de Noël, célébrée par MGR DARON GEREJIAN

en la Chapelle Saint-Jean avec la participation de la Chorale de la Cathédrale Arménienne de Marseille

dirigée par M. KHATCHIK YILMAZIAN

Une réception suivra.

HOME ARMENIEN 107, Ave du Maréchal Lyautey, Réservations : 83700 St-Raphaël

(16) 94 95 00 30

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

SECTION ST-JEROME

organise un

Dîner Dansant

Samedi 7 Janvier à 20 heures 30

Maison Arménienne de la Jeunesse et de la Culture - Salle «Vasbouragan» 12-14, rue St-Bazile, Marseille 1er

Animation

Disc Jockey VANICK Renseignements et réservations : 91. 61. 10. 82 / 91. 70. 00. 32

91. 66. 08. 03.

PARIS-EREVAN-PARIS

VOLS HEBDOMADAIRES

- **ASSISTANCE A L'AÉROPORT**
- ORGANISATION D'ACCUEIL ET DE TRANSFERT
- RÉSERVATION D'HÔTEL
- LOCATION DE VOITURE AVEC CHAUFFEUR
- **EXCURSIONS GUIDÉES** VOYAGES ORGANISÉS

EN GROUPE

PARIS-EREVAN

VOL CARGO MENSUEL

SABERATOURS 31, RUE D'ARGENTEUIL - 75001 PARIS TEL 42 61 51 13 - FAX 42 61 94 53

SEVAN VOYAGES48, COURS DE LA LIBERTÉ - 69003 LYON
TEL 78 60 13 66 - FAX 78 60 92 26

EREVAN 37, RUE HANRABEDOUTIAN - EREVAN 10 TEL 52 85 48 - FAX 52 54 48

EN COLLABORATION AVEC ARMENIAN AIRLINES

188 POUR LA PLUS GRANDE JOIE DES PETITS ET DES GRANDS 公 公 le DIMANCHE 8 JANVIER à partir de 12 heures 30 à la Salle des Fêtes du Raincy — 9, Boulevard du Midi SPECTACLE DES ENFANTS - CHORALE DE L'ECOLE Animation musicale * 🖈 Buffet avec Plats et Boissons 🛊 SPECTACLE SURPRISE-公 公 Renseignements à l'Ecole Tebrotzassere : 43. 81. 01. 72. Accès autoroute : A 3 - Sortie le Rainey; Accès SNCF: Gare de l'Est - Gare Villemomble le Raincy - Salle à 200m — Entrée Gratuite —

OFIPEPP

HARATCH LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — FAX: 48. 00. 06. 70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

₽ԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա ։ Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ ։ 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) - Հատր : 5,00 **Ֆ**.

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

2U.3U.USU.Th

ՎԵՐՋԻՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

69° ANNEE - N° 18.500

6904 SUPH - PH 18.500

LE NUMERO : 5,00 F

TUNUT UNULPHUE (1925-1957) ZHUTUTHC. Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

1,11,101,141,216 ԱՄԱՆՈՐԵԱՆ ԵԼՈՑԹԸ

4.8.ት. ԲՈՂՈՔՆԵՐ ԵՒ 8038ԵՐ որերեր նեն

Սաորեւ կուտանը նախադահ Լեւոն Տէր -Պետրոսեանի Ամանորեան ելոյթեր. --

Սիրելի Հայրենակիցներ,

மேற் கட யாய் வடிராமி க்கி மம்வேடு புர-Հունակութեամբ նշանաւորել Հետեւեալ ուչագրաւ իրողութերւնը. վերջին հինդ տարիների ընկժաց բում սա առաջին Ամանորն է, որ մեր ժողովուրդը դիմաւորում է խաղաղութեան պայմաններում, տահդարրբեսուլ արմանեն է՝ Ռենաիւն, առլուն ու արթուն : Կա°յ արդեօբ աւելի ցանկալի ու աւելի Ծանկագին ակնթարթ: ந்ரமு மத மீழ் முற்பாடார தி முற்பாடம், கழமு மத գտնուող որդու ճակատագրով:

ԱՀա սա է անցած տարուայ երկնաչըրոնչ առանաբրեւն՝ սնի ասան դրանբան ամէն ինչ խամրում է, չնչին ու երկրորղական ։

Սաղաղութիւնը նուաձուեց Արցախահայ քաջորդիների դերմարդկային սխրա-

ժանգունբար ու ոսշեն անբար գրող՝ մա. րարաղեան պատերազմի ամենասաստիկ Հանդրուանում, որը Համընկաւ 1993-1994 թուականների ձմրան ամիսներին։ Մայիսը բերեց անդորրութիւն, Մայի-

սր կրկին Ղարաբաղի Հարցը մտցրեց քաղաքական կարգաւորման Հունի մէջ։ Մայիսին կնքուած գինադաղարից յետոյ Արցախն այլեւս բոլոր բանակցութիւններում Հանդէս եկաւ որպէս Հակամար-առիժեան ձանաչուած կողմ՝ ըստ այնմ Հրանաշանունիւն ցբան հերբնով րաբւ միւանագիտական ձակատում պաչտպանե-

լու իր իրաւունքները:

Լարաբաղի Հակամարտութեան ջավաճարար իահետուսեղար ժսևջերիրանն րոն փուն դատւ բւհստայի արվատրմու թեան եւ Համագործակցութեան Սորհրդի պուտափելաեան գագաթնաժողովում :Համաեւրոպական այս հեղինակաւոր կազմակերպուներ արաստորեն առաջին աևդամ քաղաքական որոշում կայացրեց Հաիաղանասունբար հօաուղ ղիչամեայիր խաղաղարար ուժեր տեղակայելու մասին։ Թեեւ առայժմ թեքնիջական առումով պարզուած չեն այդ ուժերի մանտաղին, ջանակին ու կազմին վերաբերող հարցերը, սակայն նման կարեւոր եամաճարար սևսհղար ասիավունիւրև վստահութիւն է ներչնչում, որ դրանք կը լուծուեն մօտակայ ժամանակներում, եւ այդջան թանկ գնով ձեռջ բերուած զինադադարը վերջապես կը վերածուի կայուն խաղաղութեան:

Չինադադարի չունչը իր բարերար աղ գեցութիւնն ունեցալ նաեւ Հանրապետութեան սոցիալ . անտեսական իրավիճակի վրայ։ 1994 Թուականը նախորդների Համեմատութեամբ այդ տեսակէտից փաս. տօրէն եղաւ առաջին անցնցում տարին, որի բնորոչիչներն են՝ անտեսութեան անը, դրամի կայունացումը, պիւտնեի պակասորդի կրճատումը, սղաճի սանձումը, աղկաի դօտում իրականացուած չինարարուներներ եւայլն։ Էապէս խորացաւ րաբը արաբուրքուր հանբփոխուդրբևի, սեփականաչնորգման, գարկային գամակարդի կարգաւորման, կառավարման մեխանիզմների կատարելագործման գոր-

ծըն թացը:

Տնտեսական կայունացման միտումնեեն՝ ասիայ միրամամանը ու եանբփոխուդների յաջող ընթացքը հիմ ք հանդիսացան միջազգային ֆինանսական կազմակերպու-**Երւնների աջակցու Թեամ**ը մշակելու Հա-

յաստանի սոցիալ - անաեսական զարգացման 1995 Թուականի համալիր ծրագիրը, որն ուղղուած է առաջին Հերժին մաջրօանտեսական հաշասարակչոււթեան հաս-

տատմանը։ Ծրագրի շաջող իրականացման, համաչխարհային հանրութեան կողմից յատկացուած վարկերը ճիչդ օգ. տաղործման դէպքում 1995 Թուականը խոստանում է դառնալ թեկումնային տարի Հայաստանի անտեսու թեան վերական. գրնման եւ նրա յետագայ զարգացման

տեսակէտից:

Թեեւ ծրագրի իրականացման հիմնական արդիւնքները սպասւում են 1996 *Յուականին* , սակայն յառաջիկայ տարում արդէն մեր ժողովուրդը կը զգայ գրական տեղաչարժեր, մասնաւորապես ույալ եկամուտների անի եւ բնակչութեան սոցիալապէս Թոյլ պաչտպանուած չերտերի կարիջների բաւարարման առումով։ Բացի գուտ տնտեսական նպատակներից ծրագրում լուրջ ներգրումներ են նախաաեսուած նաեւ առողջապահութեան, կրր-Թութեան, մչակոյթի եւ դիտութեան nլորտներում ։

Այս ամ էնը վստահութիւն է ներչնչում , որ յառաջիկայ 1995 Թուականը կը դառնայ մեր ժողովրդի Հոգսերի Թեթեւացման եւ անկախ պետականութեան չօչափելի արդասիջների դրսեւորման տարի։

Առողջունեան, երջանկունեան եւ բարգաւանման ջերմագին մաղթանքով՝ չընորհաւոր Ձեր Նոր Տարին։

Արտասահմանի մեջ, Հ.8.Դ. մարմինրբևն համանի բո հայնբևու միդու բր եր եր பீற யமீத்து புறையீ:

Գալիֆորնիոյ մէջ, եկեղեցիներու բակը կը հաւաքուին բողոքի ստորագրութիւններ Գլինթընի ղրկելու Համար ։ Կիրակի օր ալ (Ցունուար 8) Հ. 8. Դ. Կեդր. Կոմիտէն միթինկ մր կազմակերպած է։

քոյթ դն աբմի ուրբութ է իրնքեր եսրինանթալ պանդոկը։ Ներկայ եղած է Թեմին առաջնորդը՝ Սահակ Արթ. հաւաբոյթեր կազմակերպած էին Հ. 8. Դ., Կապոյտ Խաչ, Հ. Մ. Ը. Մ., եւայլն, եւայլն: Wont mumg t bhrhulh mրdma, Mho duդիկեան, երկու օր шռաу հեռացած Հա յաստանեն, որ կարգ մր տեղեկու Թիւններ առուած է Երեւան տիրող կացութեան մասին : Ըստ իրեն , ամ էն ջանք կը թափուի լոեցնելու համար ընդդիմութիւնը, գրլխաւորաբար մամուլը եւ ընդհակառակն դարկ կր արուի իշխանութեան զօրավիղ Հրատարակութիւններու, այսպես «Հայք» եւ «Բանրեր» օրաթերթի կը վերածուին։

կ'րսուէր նաեւ Թէ փակ են Պէյրութի եւ Դամասկոսի Հայաստանի դեսպանատուները եւ գրօչակներն ալ Հանուած ։ Պէյ-மாடு கோயக்ய நிக்டார், கியமாயமக்கு நிக் தித քարի դն օև է ջինե է փար է հեսաարտոտունը, բայց, կարելի չէր այլ մանրամասնութիւններ ունենալ Ծննդեան տոնին யுயாவோயட (போடயர 6):

ԽՈՐՀՐԳԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Հայաստանի Հանրապետութիւն» թեր-Թին Դեկտեմ բեր 31-ի Թիւին մէջ Գ. W .- ի Դախագահ Բ. Արարջցեան տարեվերջի առ. [իր իր խորհրդածութիւնները ներկայացուցած է ընթերցողներուն։ Ան յատկա պէս անդրադառնալէ ետք մեր պապերուն Անկախ Հայաստանի երազին որ այսօր իրականու թիւն դարձած է իր բոլոր խորհրրդանիչերով՝ Եռագոյնով, փառերդով, զինանչանով, ազգ. դրամով, յիչած է ղարարաղեան Հարցին մէջ ձեռը ձգուած յաջողութիւնները, տնտեսական եւ բաղաքական բարեփոխումները։ Խորհրդարանի նախագահը յատուկ կարեւորուներւն

Իր դոյունեան աւելի քան 100-ամեայ պատմութեան ընթացքին Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը եղած է ու կը մնայ ազգային ազատագրական չարժման, Հայ Դատի պաշտպանութեան, ազգային անկախ եւ ժողովրդավարական պետականութեան Հաստատման եւ ամրապնուման պայքարի յառաջամարտիկ։ Հայաստանի անկախութեան Հոչակումէն ետք կուսակցութիւնը վերականգնեց իր գոյութեան իրաւունքը Մայր Հայրենիքին մեջ, ձեռնարկեց պետական եւ Հանրային կեանջի բոլոր մարդերուն մէջ ժողովրդավարու. թեան եւ աղատականութեան զաղափարներու տարածման եւ արմատաւորման, ապահով, բարդասած եւ իրասական պեաու թեան մը ստեղծման գործին:

Հետեւարար, Ռամկավար Աղատական Կուսակցութիւնը խստօրէն դատապարտելի կր համարէ ոչ - սահմանադրական, արակ դիջոցներով որեւէ խումբի կամ քաղաքական ուժի կողմէ իշխանունեան տիրացումը, դաղանի կառոյցներու ստեղծումը, չահատակութեամբ եւ թմրավաճառջով զբաղիլը, ջաղաջական ահարհկչութիւնը ու սեփական ազգի եւ պետութեան անտեսական, ռազմական եւ այլ կառոյցներու, ինչպես եւ ուրիչ կազմակերպութիւններու հետախուղումը։ Դաատատարաբնի դբաներ, սևսրն դէն տոլետոտանուեցաւ Հայ Յեղափոխական Դաչնակցութիւնը Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահին կողմե, եւ 1994 Դեկտեմբեր 28 Թուակիր հրամանագրով ժամանակաւորապէս առկախուեցաւ անոր եւ իր ուղեկից կազմակերպութիւններուն ու մամուլին գործունկունիւնը:

Նոյն ատեն, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը կը հաստատէ, թե բաղաջական որեւէ կազմակերպութեան, ոեւէ անհատի հայրենադաւ գործունկութեան նկատմամբ պատժամիջոցներու կիրարկումը նոյնպես պետք է հիմնաւոր-ாடய் மிரும் மிரிம் நார் மிரும் மிரும் மிரும் նոնակարգով, անհատի եւ անհատներէ բաղկացած կազմակերպութիւններու անմեղութեան կանխավարկածի սկզբունքի Junpaneday:

Ռամկավար Աղատական Կուսակցու-Philip up Summent, Pt notet horumle դութեան, այս պարադային՝ Հայ Ցեղափոխական Դաչնակցութեան գործունկու-

Երբրը կրնար դադրեցուիլ օրէնքով սա չդարուաջ հարսրակահեսվ, դբմաենակար դատավ ճիռ կայացնել է յետոյ , հաստատելով որ Հայ Ցեղափոխական Դաչնակցութիւնը չէ հրաժարած դժրախտարար նա_ խորդ տասնամեակներու ժամանակ առ ժա. մանակ գործադրած իր սփիւռջեան բռնի, ապօրինի եւ անընդունելի դործելաձեւերէն՝ անկախ Հայաստանի մէջ։

Նախագահական հրամանագիրը փասաօրէն շրջանդած է սակայն հասարակական .. քաղաքական կազմակերպութերւննե. րու մասին Հայաստանի Հանրապետու-**Երբար օրէրնիր տաշարձրբերը, նուս սևուր,** օրէնսդրութիւնը խախտելու պարադային աուեայ կազմակերպութեան գործունկութեան առկախման կամ դադրեցման իրաւունքը վերապահուած է Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն Դատա... րանին՝ գլխաւոր դատախագի կամ Արդարադատու թեան Նախարարու թեան պահան. ջով: Մինչդեռ, նախագահական հրամանագրին հրապարակում էն մէկ օր յետոյ է միայն, որ Արդարադատութեան նախարարութիւնը նման միջնորդութիւն յարու-

Ռամկավար Աղատական Կուսակցութեան կեղրոնական Վարչութիւնը կը յայտարարե. --

Հայ Ցեղափոխական Դաչնակցութեան գործունկունիւնը կասեցնելու մասին Հայաստանի Հանրապետութեան Նախազահին հրամանագիրը կը ստեղծէ վտանգաւոր նախըն ժաց մը, ան կրնայ վնասել Հայաստանի Հանրապետութեան միջագդային վարկին, իրաւական պետութեան եւ ժողովրդավարութեան սկզբուն ընե_ րուն, եւ կրնայ Հայաստանի ներջաղա... ըական կետնջին արդէն իսկ լարուած մրթ-նոլորտին չիկացման աղբիւր դառնալ, ինչ որ ձեռնաու չէ ոչ իշխանու ժեան եւ ոչ այ հանրութեան ընդհանրապես։ Հայրենի իրաւապահ մարմինները, օրէնքի եւ օրինականու թեան սահմաններուն մէջ իրաւունը ունին հետաքննելու որեւէ կաղմակերպութեան, խումբի կամ անհատի դործունկու Թիւնր, եւ բաւարար հիմ բեր ուրբրանու տահամայիր մարսրե հարջրբնու դատարան ։

, ՌԱՄԿՍՎԱՐ ԱԶԱSUԿԱՆ 401-00.4801-660.6 ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻԻՆ Յունուար 5, 1995

ընծայելով 1995-ի խորհրդարանական ընտ. րու Թիւններուն, յոյս յայտնած է որ վեր-இயயுத்ய புற புயவுவீளாடு கவுவற வட யறகிக்கமாய վարժ խորհրդարան մր անկեղծ դործակիցներով եւ շինիչ ընդդիմութեամբ. այս առներ անդրադառնալով Դեկտեմբեր 28-ի Նախազահական ազմկալից ծանօթ հրամանագրին, Բ. Արարջցեան րտած է Թէ ընտրդիմու թեան այդ ղերն է գոր Հ. 8. Դ. չագագործած է բոլորովին տարբեր չագե. րու համար։ Այնուաժենայնիւ աւելցուցած է թե ինք վստան է որ ամ բաստանեայ կուսակցութեան անդամներէն մեծ մասր տեղեակ չէր իրողութեան ։ Բ. Արարջցեան վերջաւորութեան յայտնելով Հանդերձ թե 1995-ին պետք չէ սպասել հրաչքներու, шубшили фифирацирывария ринитыя

பும்பாயர்யு 5 :

BUTH UE SUTUA

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՖՐԱՆՍՍՆ, անակնկալօրէն կանխեց փարիզեան չրջանը ուր միայն Вистир 6-ին է пр ձիւնը шишпоруй եկած էր (նախորդ ամբողջ գիչերը) եւ ճամանը ու անուանջարրբենն <u>գամուա</u>գ քիր ձիւնին տակ։ Պարզ է որ առաւստը մանաւանդ երնեւեկը չատ դժուար էր եւ վատնդաւոր, քալելն իսկ, մանաւանդ վաղ առաւօտեան, անկումի լուրջ վտանդներ կը ներկայացնէր։ Ֆրանսայի կարդ մր շրջաններ, մանաւանդ արեւելեան

(Tup.p 4. 69)

4' 2 6 6 6 h 1 2 nabunga A B ZUBBPP

Արխազիոյ ջաղաջական վերջին գարդացումները չատերու մտածել կու տան աեղւոյն Հայութեան կացութեան մասին : Հայկական շրջանակներու ոչ չատ ծանօթ այդ դաղութը ունի յաւելեայ դժուարութիւններ, Հարցեր որոնը մեծ զանգուածներէ բաւական մեկուսացած բազմու թիւններու առօրեան կը ծանրաբեռնեն։ Այս կարգի մտահոգութիւններ արանարր նու հաւտաս չը ամեկան կոնըսրոյ առարկայ շրջանեն յաւտաեղեակ մե. իր իրնայ ըլլալ անշուշա. ու այդ մեկը՝ Արխագիոյ «Կռունկ» միութեան պատասխանատուներէն Մելիջ Խաչարեան որ Պէյ-மாடு பும்மாயக் த் வாடயக் த் மாடயடியப் பாழ் տեղեկու [ժիւններ, տեղւոյն «Ազգակ» 0րաթերթին հարցումներուն պատասխաин₁пц (7-44. 24):

Արխագիոյ մեջ Հայերու հաստատման որպես ժամանակ ցոյց կը տրուի անցեալ դարուն 60-70-ական Թուականները։ 8 հատ յ երբ կը սկսին Սուլթան Համիտի Հալածան քները, Սեւ Ծովու արեւելեան ափի Հայութենկն բազմութերններ կովկասեան այդ չրջանը կ'անցնին։ Անոնց գլխաւորները կր կազմեն Համ չէնահա-Jbpp:

Բայն դարուն աւարտին արդեն դաղութեր դարոց, մամուլ ու թատրոն, եկեղեցի , երգչախումբ ունի ։ Եկեղեցին մեր դարու 30-40-ական տարիներուն աւեր-

Արխազահայերու առաջին սերունդները երկրագործութեամբ, ծիսախոտի մրչակումով զրադած են. նաեւ դինեգործութեամբ եւ գինիի արտադրութեամբ։ Շրրջանին մէջ արհեսաներուն մեծ մասը դանուած է Հայերու ձեռքը։

Wonting ներկայի պատկերին մասին, Մ. Խաչարեան կ'ըսէ Թէ 90-ական տարիներուն, վրաց - արխաց պատերազմէն առաջ, Հայկական 55 դպրոց կար Հոն։ Նոյն շրջանի համալսարանին մեջ բացուած էր հայկական բաժին, ուր ուսուցիչներ կր պատրաստուէին։ Ամեն տարի 12 ուսանող կ'ընդունուկը եւ արդկն երրորդ տարին պատերազմը սկսաւ։ Այսօր համալսարանը 64 հայ ուսանող ունի որոնց 18-ը կ'ուսանի հայկական բաժupu 159:

Արխագիոյ Հայութեան մասին դրժւար է ստոյգ Թիւ մր տալ, որով հետեւ պատերազմը չատ փոփոխութեիւններու պատճառ եղած է։ Մ. Խաչարեանի տրւեալներով, 80-ական տարիներուն չուրջ 80 Հազար Հայ կար շրջանին մէջ. Աբ խագները 92 հազար էին, իսկ Ռուսեթր 250 հազար : Շատեր գաղթեցին . բայց աստիճանաբար վերադարձողներ կան ։ Ներկայիս մեծամասնութիւն են Արիսադները, յետոյ կու դան Հայերը։ Ասոնց մեծ մասը, թերեւս 75%-ը գիւղաբնակ է։ Ծ խախոտ , նարինջ ու մանտարին կր մշակեն ընդհանրապես։ Գիւղերը հագիւ 10 -15 ஜமீ . 4காயாராட்டுக்கும் பிரயு கம் ஓயմանրբեք սեսրճ ին հուրուին ջովանիը երկայնջին։ Քաղաջներու մէջ տարածուն է գրոսաչրջական ճարտարարունեսար -զգեստեղէն, յուչանուէրներ, եւլն.-:

Հետաբրբրական է ըսուածը հայ դաղունին դարնձևքին մասին ։ Երբ Վրաստանի մէջ նախաղագ ընտրուած է Գամ. սախուրդիան, քարողչական լայն արչաւր ձեռնարկուած է, «Վրաստանը Վրացիներուն» կարգախօսով: Ու չատ Հայեր յանկարծ անդրադարձած են Թէ իրենը Վրացի չեն։ Պատերազմն այ ինքնապաշտպանութեան պարտաղրանքը բերած է ա.

1990-ին ստեղծուած է «Կոունկ» բարեսիրական կազմակերպութիւնը. նախագահը, նաեւ Արխագիոյ Խորհրդարանի փոխ-նախագահ Ալպէու Թօփայեանն է : «Կոունկ»ը կապեր հաստատած է հայկական դիւղերուն հետ ու կազմակերպած հայկական կետնքը։ Սկսած է լոյս տեսնել նոյնանուն թերք մրն ալ որ կը արպ-

ւէր Երեւանի մէջ, քանի որ Արխադիոյ մ էջ հայկական տպարան գոյունիւն չունէր։ Ցետոյ երբ կապերը դժուարացած են, Թերթը սկսած է հրատարակուիլ տեղin for if puis, naturphis:

Արխաղ իչխանութիւնները աջակցութիւն ցոյց կու տան Հայութեան. ծովա. փընեայ գեղեցիկ ակումբ մր արամադ-ரயல் his ne யரமையாசிழ்து மாராடயல் 5 4hրականդնելու Հայկական Թատրոնը, Թեր-

Պատերազմը 150 մարտիկի ու հարիւրաւոր քաղաքացիներու կորուստ պատճառած է Հայութեան։ Վերջնական թիւր կարելի պիտի րլլայ ունենալ, երբ բոլոր դաղթականները վերադառնան։

Usughan Unpf 23-file «Yanchy»fi Susմագումարը տեղի ունեցած է 500 ներկայացուցիչներով։ Պետական մակարդակի վրալ, փոխ.նախագահ Ա. Թօփալեանեն գատ ունին 5 փոխ-նախարարներ, փոխվարչապետ մր, 4 երեսփոխան, Գերագոյն Ատեանի անդամ դատաւոր, գիւ. դերու խորհուրդներու անդամներ։

Մեծ մասով նորոդուած են պատերադդէր վրասուաց ժանսարբերև ուև ուսուցիչները հազիւ Թէ վարձք կը ստանան, որովհետեւ գիտեն Թէ եթէ այդպես չրնեն, դպրոցը կը փակուի։ Համայնքին ներկայի մաահոգութիւններեն մեկը ուսուցիչներուն Համար նուազագոյն տանելի վիճակի մը ստեղծումն է:

Դիւրին չէ ատիկա, որով հետեւ ինչպես կ'ըսուի, ապրուստը չատ սուղ է. երկանուղին չի գործեր, երկանուղային մաջոտնենդութիւններ կ'րլլան, մինչեւ իսկ առադակութեան դէպքեր։ Դասագրըքի տագնապ կայ, դպրոցներու գրադարանները փճացած են, կայ նաեւ գրենական պիտոյքներու պահանքը:

Աշխատանք կր տարուի որ «Կռունկ»ը դիւղերուն մէջ ալ չրջանային խորհուրդ. ներ ունենայ։ Ջանք կը տարուի նաեւ Գրրողներու միութիւն կազմակերպելու Հա.

Կազմակերպունիւնը արդէն ունի մարզական գործունեութիւն. կան քարաթեի ժանանրբև բւ աշարբևարբևև նաւ անժիլը 6ներ կը ստանան ։

Ապագայի Համար բաւական լաւատես է Մ. Խաչարեան որ հիմնուելով յատկապես ծովեղերեայ շրջան րլյայու արա եալին ու գրուաչրջական լայն կարողութեան, ներքին Սսիիւուքի նոր Պէյրութեր կը փափաջի տեսնել Արխազիան ։

Արխազիոյ գրական տուեայներն են նաեւ օրը 24 ժամ ելեկտրականութերւն ունենալու կարելիութիւնը եւ այն իրողութիւնը որ պատերազմական կացութիւնը արդելք եղած է մաֆիական կառոյցներու մուաբին։ Եթե աւելցնենը որ, ինչպես կ'րսուի, մօտակայ չրջաններուն մեջ կան կրասնողարի, Ստաւրոպոյի հայկական Համայն ըներն ալ, Արխագիան որպես կազմակերպուելու ձեռնարկած հա-பியர்க்க வாழ் பார்க்கார் பார்க் செய்யிட்ட կարներ:

Mumpuumbg' U. P.

USU8UV#

UPPHPRU.2U.8 ԱՐԴԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Zuunn U. Պոլսահայ գրականութ-իւն

խմբագրեց եւ համադրեց՝ Uthu vulktul - Sturrztul

Ռօյրլ of, Միչիկըն, 1994

UULUULU

BUFGUSPSL

ԹԱՐՄ ԼՈՒՐԸ

Անդամ մը Հեռաւոր բարեկամ մը Հեռաձայնով չատ կարեւոր ու չահեկան, միաժամանակ չատ թարմ լուր մը տուաւ ինծի : ինք մէկն էր այն չատ քիչերէն որոնք այդ պահուն տակաւին գիտէին այդ լուևն: Ո' դունը և այն գեր գև աև քնարաւ գործակալու Թիւններու ու այլ Թերթերու Հետաբրքրութենեն դուրս կը մնար, բայց յատուկ կարեւորութիւն ուներ մեզի համար ։ Բարեկամս սովորականէն ալ աւելի լայն մանրամասնութիւններ տուաւ այդ մասին : Անմիջապես Հրատարակեցի օրւան Թերթին մէջ։ Այդ կերպով լուրը հրատարակած կ'րլլայի պատահած ժա. մեն հինդ ժամ վերջ։ Շատ գոհ էի։ Նաեւ հպարտ։ Քիչ կը պատահի որ Թերթ մը այսքան խարմ եւ այսքան սեփական լուր մր կարենայ Հրատարակել իր սիւնակնե. րուն մէջ։ Երբ կը հրատարակէի, գիտէի Bt ուրիչ ո'չ մ էկ [եր B այդ օր, նոյնիսկ յաջորդ օր պիտի կարենար Հրատարակել ույմ. Մունն:

Լուրը բառական լայն արձագանգ գտաւ։ Բայց յաջորդ օր պատահեցաւ ղկպբ մը, որ նչանակայից էր։ Բարեկամի մր հետ կր տեսակցէի դանադան նիւթերու չուրչ: Moumhligu յանկարծ ինծի ըսшւ որ Թերթի մը մէջ կարդացած էր չահեկան լուր մը։ Եւ պատմեց այդ լուրը։ Խնդացի։

-- Մ.յդ լուրր մեր թերթին մէջ կարդա-gud bu, puh:

Բարեկամս պահ մը վարանեցաւ ։ Ցետոյ գլխովը հաստատեց.

-- Իրաւունք ունիս, ըսաւ : Քու ԹերԹիդ մ էջ կարդացի ։ Օրը չորս - Հինդ Թերթ կը կարդամ ու կր չփոթեմ թէ ինչը ուր կար-

Tugh:

Բարեկամո բնաւ չանդրադարձաւ Թէ իր այդ խոսքերով ինչպիսի ծանրութիւն մր դրած էր իմ խանդավառութեանս վրայ։ Անասասիկ նորութիւն մր կր փոխանցեր ան ինծի: Կր նշանակեր որ արնաջան աչխատանքի մր չնորհիւ ձեռք բերուած արդիւնքի մր պատիւր կրնար երթայ նաեւ ուրիչին։ Մեր բարեկամը Թէեւ կարդա... ցած էր լուրը, բայց, իրեն Համար, կա-րեւոր չեր Թե ուր կարդացած եր դայն, կարեւորը այն էր որ տեղեկունիւն ունեցած էր այդ մասին։ Եւ ատոր մէջ ալ մե. ղաղրելի չէր բացարձակապես : ԵԹԷ մեկը ծարի դն երև իր իաևմայ՝ ատևատուս_նև է յիչել եկ սա կամ նա լուրը ուր կարդացած է։ Կարդացած է, այդքա՛ն։ Եւ խըմրադիրը իր աշխատանքին պտուղը մասամբ բաժնած կ'րլլայ ուրիչ Թերթերու հետ։

Անչուչա Հակառակն այ կը պատահի: Երբեմն ընթերցող մր մեզի կր խօսի լուրի մր մասին, գոր իբրեւ թէ կարդացած է மிக்ற செத்தில் மிட்டு: கோ ரிமாக்ட புள்ளவரி வற դրև նրանի անետիոր նաշև դն էք շնաատրակած ։ Այն ատեն կը վարանի , կր յայտնե թե ներբո ունիչ ներնի ղն դէն իան-

ரயரயி ந்ற:

Անդամ մր ընթերցող մր նոյնը բրաւ: Բայց այս անդամ լուրի մր մասին չէր որ կը խոսեր այլ յողուածի մը մասին, գոր կարդացած էր մեր թերթին մէջ։ Կարծիջրբև ասում ին ենքև այս հօմուագիր դառիր։ Քաղաքավար կերպով դիտել տուի որ մենք այդաիսի յօղուած մը չենք շրատարա-புயி:

- Անկարելի է, ըստւ, հարատարակած

-- իջըչպէս կրճաս այդւքան վստագ ըլ--

- Որովհետեւ ես ուրիչ թերթ չեմ կար-

Շչմեցայ, վարանեցայ, ըսի որ չեմ յիչեր։ Բարեկամիս մեկնումէն վերջ չդիմացայ փորձութեան ու սկսայ թղթատել செடிரிம் புகழிம் யர்பாடயம் யர்பார் படւաբածոն։ Աւելի քան կէս ժամ զբաղեցայ այս հարցով:: Ի վերջոյ դաայ։ Բարեկամս իրաւունք ունկը։ Ես բոլորովին մոոցած էի այդ յօղուածը, **Թերեւս** ալ ժամանակ չէի ունեցած լրիւ կարդալու։

Մամուլի մարդու մը համար ամէնեն արեավջանի եարը է իանրւսն նունի դև վրայէն ցատրելը, այսինըն այդ լուրը չլսելը, այդ լուրին վրայէն անձայն անցնիլը։ Մամուլի մարդուն համար ամէնեն տառապալից Հոգեվիճակն է այս ։ Ան պարատուոր է ամեն վայրկեան լարուած ուչաղրութեամբ Հոկել օրուան անցուդար...

1.hUh . OLLUUUUU L. . LULAULUTE

Մանկամսուր, մանկապարտեղ, նախա... կրթարան, դպրոց. ի վերջոյ մեկր միւ... ոէն մակարդակի տարբեր զանազանումներ ունին : Բա՛յց մանեակի մը ուլունքներուն նման գիրար կ'ամբողջացնեն:

Ո՞վ կ'ըսկը որ արեւաչող Միջերկրակա. նի եզրին, Հմայիչ Նիսը, իր սակաւաթիւ (Հայաբնակ) Համայնքով դպրո՛ց պիտի ունենար ։ Երազուն ցնորը . . . :

Բայց այդ մտացածին զաղափարը, ի. րականացաւ, չնորհիւ, ազգային, հայեցի եւ Հոգեկան մշակոյնի պահպանման եւ դոլատեւման համար պայքարող, իրենց բարոյական եւ ա'ռաւելապես նիւթական աջակցութեամբ, անձերու որոնց անխոնջ աշխատունեամբ այս օրուան Պարսամեան վարժարանին հիմը գրին ։ Ջահակիր Պար. սաժեաններու եւ, անոնց նման ազգանը. ւէր բարերարներու։

Հիմա, ներկայիս ի գին դժուարու թեանդ պէտք է անիւր դարձնել առանց հպոտի

արդելջներու ։

Արտաչիսորհի բոլոր վարժարաններուն կացութիւնը, գրեթե նոյնանման է. րայց կը գործեն, ինչպես դործած են դա. րեր առաջ Հակառակ օտա՛ր սպառնայիք. Libpat:

Ուրեմն, ներկայիս ալ կարո՛ղ ենք մեր լուման բերելով բարգաւանեցնել Մեսրոպաշունչ մեր վարժարանները որպեսզի, ներկայիս մենք՝ իսկ վաղուան սերունդն այ Հպարտանայ ի՛ր անցեայով եւ ինք իր. մով, Մեսրոպի պատղամր կատարած ըլ. լալուն համար ։

Այժմ այդ հարկադրիչ պարտականու-Թիւնը կր ծանրանայ, ուսուցիչին յաղ-Թական ուսերուն վրայ:

Նա՝ մանաւանդ սկզբնական չրջաններուն երբ տղան դժուար կը հասկնայ իր մայրենին ։

Ահա հող կը սկսի դաստիարակին ամե. նագժուար մանկավարժական պարտակա. նու ժիւնը:

Ձգացում, նուիրում եւ առաւելապես, սէ՛ր. կարենալ պատրաստելու եւ դաստիա. րակելու համար, մատղաչ, ծաղկատի հո-

Ձգացում, նունրում, սէր եւ անչուչտ դատւսն ժանժանդաղը քի ժառախանակրբև պակաս չեն մեր մէջ:

Բախար ունեցայ ծանօխանալու Պարսամեան վարժարանի դաստիարակներէն ուսուցման եւ սիրոյ կերաիչներէն երեքին, որոնք սկսելով արօնքրուշիքը մեգ. ւարին պայմաններու տակ առանց ընկերւթնու ին տայճանիր վանգանարիր ժանատեւումը վառ պահելու համար, անձնազոհու թեամբ աշխատելով :

25 դար առաջ, Պղատոնին ըսածը տա-

ձերուն վրայ, որպեսզի չրլլա'յ որ կարեւոր լուր մը անտես առնէ ։ Երկար ժամե-பாட வரியாடுயும் கட பயுயார்? யுடியயன்பழ மிற յարվանգ ինրայ ատիրուվնայ նքետք, ին ամբողջ արժէջը կորսնցնել ենժէ խմբադիրը կարեւոր լուր մը փախցուցած է, կամ զայն անտես առած է։ Եւ ի՞նչ մեղբ սն տակիտ հոքանովիր տք խոլետժինիր կամ թէն կախետլ չէ : Խմբագիրն ալ ուրիչներէ կախեալ է իր աշխատան բին մ է է:

Բայց խմբագիրին Համար աւելի տառապալիցը կայ։ Հետեւեալը։

Եթէ պատանի որ կարեւոր լուր մը ցատքած ես, իրիկունը կամ յաջորդ op whպայման ջանի մը հեռաձայներ կր հասնին իսք բագրատուն ։ Ընթերցողներ հարց կուտան թե ինչո°ւ անտես առած ես այդ

իսկ եթե պատանի որ ընես չատ չահեկան հրատարակութիւն մր, նոյնիսկ եթե դիակի հելաս սեռել հաս կանբոսն ու հահեկան լուրի մը հրատարակիչը, ո՛չ նոյն opp, ny my julapa op, ith saah hul th հեռաձայներ գնահատելու համար այդ յաջողու թիւնր:

Վերջին Հայուով սակայն, հեռաձայններ տեղան կամ չտեղան, ընթերցողը տասը թերթ այ կարդայ կամ մէկ թերթ միայ^և, իսնեաժինն բևերը ի,արժնամասրան սե թերթի մր սիւնակները լեցնող անհամար արերուն ու տուեայներուն կարեւոր մեկ առկոսը իր Հասցէին պիտի չՀասնի:

OPANUS **ሪ**ሀቦታበትሆትን 268

PU - 4F - MF-P

Տարի մբ առաջ Ռուսաստանի նախագա. գր երէկուան ամենակարող ՔԱ-ԿԷ-ՊԷ-ն կը սահմանավակեր հակալրաեսական դործունկու [ժեամբ: Ատիկա ամ էնեն օրի-նաւոր ձեւն էր «ամրողջատիրական հրէ... չ»ին դեմ ներկայի ժողովրդավար իչիստնութեան մղած պայքարին ։ Մյն տպաւորութիւնը ստեղծուած էր թե նախագահը այդպեսով սանձած է յիչեալ կազմակեր... պու թիւնը, գայն ուղղելով արտաջին լրըարութաւ , Հրաս, որևերեր ճամաճարարու-

Տարի մր ետք իչխանու Թիւնը վերադար. ձաւ մեկնակէտին. նախագահ Ելցին օրենքի բանաձեւ մր ներկայացուց Դումա. յին որ գօրակցունքիւն վայելեց հակալրը... տեսական բաժնի ղեկավարին կողմէ։ Այդ րանաձեւր կ'առաջարկեր որ նոյն բաժինը պայքարի նաեւ կաշառակերութեան, կագմակերպուած ոճիրներու եւ Սահմանա... գրրունեան ոտնակոխումներուն դէմ։ Հակալրաեսական բաժնի դեկավարը ըստւ թէ արդէն աշխատանքի իրենց ծրագիրը կր ներառներ այդ բոլորը։ Այլ խօսքով, նախագահը երբեր լրջօրեն մտածած չեր ամբողջովին քայքայել քաղաքական ոս-արկանութիւնը, այլ ուղած էր միայն ա-նոր տխրահռչակ անունը անհետացնել։ Այսքանը Հարցականներ ստեղծած է չա-

կաշին իր կենսունակութիւնը կը պահէ: «Քաղաքի մր բարեւէտ վիճակը քաղաքացիին ղաստիարակութենէն եւ զարգացումէն կախում ունի»:

Ցաձախ կը Հպարտանանք մեր լեզուի சயுராடாய நயாயரிசிக்கியர், மார்த் பிடியம் է բանլով կր հեռանանք։ կարծես այլալե-ուլը աւբլի հերեր ենհան:

Մեծ մարդը Հոսանքներու ղէմ պայքա-րողն է։ Դժուար է գիտեմ , Սփիւռքի ընայջին բայլ յարմարցնելը:

Անաւասիկ այդ դժուարին կացութեան մեջ մեր նուիրեալ, մարդասեր մշակները արխորճ աշխատարճով ին մասականակար մանուկները:

Պարսամեանը իր հիմնարկուներով եւ անաչառ գործիչներով, այս օրուան անանանոմ ջևաժև վամուաը փանսոիր պիտի վերածէ ։

Գ. ԳԱՊԱՌԱՃԵԱՆ

տերու միտքին մէջ. առաջին բնիերդու... մով իսկ ընդունուած օրինադիծը ինչո°ւ րողոքի տեղի չաուաւ. ինչո՞ւ ոչ ոք չա-ղաղակեց թե ժողովրդավարութիւնը յետemil highth:

ձիչդ է որ երկու ազատական խմբակ. ներ որոնցմէ մէկր Գայդարի Ժողովրդա. վար ընտրուներւնն է, դէմ բուէարկեցին, բայց չկրցան արդիլել որ ան ընդունուի: Ձարմանալի է որ սակաւաթիւ նախկին այլախուգրեր եւ մարդկային իրաւանց ներկայի պաչտպաններ որոնք այդ կազկաղմակերպութեան նկուղներուն մօտէն ծանօ ժանալու առի ժը ունեցած են, մասնաւոր ձևւով մր ահազանգի չմատնուն...

Դումային ԱպաՀովութեան յանձնա. խումբին նախագահը եւ Համայնավար կուսակցութեան ներկայացուցիչը միայն քննադատեցին օրինագիծին անուանումը, առաջարկելով որ ան կոչուի «Պետութեան կամ արգային ապահովութեան մարմին... ներու օրէնը»: Հակալրտեսական վարչութեան նախագահը մեծ լայնախոհու-Թիւն ցոյց աուաւ : Ի°նչ էր ուրեմն, յա. տուկ սպասարկութիւններու եւ անոնց Հաւանական գոհերուն միջեւ այս մեղսակցութեան պատճառը:

Խորհրդարանական ընդդիմութենեն երեսփոխան մր որ չէ ուզած անունը յայտնել, բացատրած է թէ այսօր Ռուսաստա.նի մէջ յատուկ սպասարկութիւններ կան որոնք բաւական հզօր ու գործոն են, ինչպես օրինակ, Նախազահական պահակա... զօրքին ընդհանուր վարչութիւնը։ Անոնք հետախուզութիւն կատարելու, տեղե-կութերա հաւաքելու, հեռաձայններ մը-ախկ ընելու եւայլն իրաւունքը ունին եւ են Թակայ են միայն նախագահին հակակչուին : Կր գօրանայ նաեւ Ներքին նախա-րարութիւնը, կը գօրանան անոր գինեալ ուժերը։ Այս բոլորը կը նչանակեն Թե կատարուածը ուղղուած է գործադիր իչանութեան Տնչումի միջոցները ընդլայնելու նպատակին։ Այսպես, օրենսդիր իշխանու Թիւնը Համաձայնած է Հակալրըաեսական վարչութեան լիազօրութիւն. ները աւելցնելու, այն հայիւր ընելով որ անոր չնորհիւ Ծախապահական գաղտնի ոստիկանութեան դէմ պայքարին մէջ Հակակչուող ուժ մր պիտի ունենայ:

Եւ Դուման ասպարեզ եղած է ինքնատիպ սակարկութեան մր որուն ընթացջին ընդդիմութիւնը գօրավիդ կանդնած է Հակալըտեսական վարչութեան որ իր կարդին ձեռք պիտի չերկարէ անոր։ Ու այդոլես, քաղաքական ամեն մեկ ուժ պիտի ունենայ յատուկ իր սպասարկու-Թիւնը: Եւ նախագահը եթ կ'ուզէ տիրել բոլորին, ստիպուած պիտի ըլլայ առա... ւել Հղօրացնելու իր պահակախումբին րնու 4. անօրենու Թիւնը:

\$U.7.2U.V

2011ahp-b 201 are

ՊՈԼՍՈՑ մէջ, Դեկտեմբեր 21-ին իր մահկանացուն կնքած է Հայց. Եկեղեցւոյ Հմուտ չարականագէտներէն՝ Գրիգոր Ա. սարկաւագ Հարէլեան։ Ծնած էր Պարտիդակ, 1907-ին, նախնական կրթութիւնը ստացած տեղւոյն Ներսէս Շուչանեան վարժարանը։ Ցետագային Հարէլեան ընտանիջը հաստատուած էր Պոլիս եւ Գրիգոր Հարէլեան յանախած էր Էսաեան վարժարանը, աշակերտելով Եղիչէ Արջ. Դուրեանի եւ Մեսրոպ Արթ. Նարոյեանի: իր եւ Պէյօդյուի Աստղիկ դպրաց դաս երգչախումբի նախաձեռնութեամբ հրատարակուած են բազմաթիւ ձայնագրու--**Թիւններ: Նաեւ իր նախաձեռնու** Թեամր կացմակերպուած եւ Հրատարակուած են Կոմիտասեան եւ Եկմայեան պատարագ. ները։ Գրիգոր Հարէլեան պատրաստած է նաեւ աւագ չաբթուան համար հայկական **Հայնագրութեամբ ստուար Հատոր մր**։ Ցուղարկաւորութիւնը կատարուած է Դեկ. տեմբեր 26-ին, Պէյօղլուի U. Երրորդու*թիւն Եկեղեցին* :

ՊԷՅՐՈՒԹԻ Գլեմանոο որահին մեջ, Դեկտեմբեր 15-ին բացումը կատարուած է «Փօլ Կիրակոսեան եւ Թատրոնը» խորա-գիրը կրող Հանդիսութիւն - ցուցահանդէսի մր Հովանաւորութեամբ Սուրիոյ Մշակոյնի ճախարար՝ Նաժահ Աննեարի եւ Լիբանանի Մշակոյթի եւ Բարձրագոյն Կրթութեանց նախարար՝ Միչել Էտաէի, որոնը նաեւ խօսը առած են:

ՄՈՆՐԷԱԼԻ Հ. Բ. Ը. Մ. Այեք Մանուկ-եան վարժարանի «Ա. եւ Ն. Կէօնձեան» սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 11-ին ներկա... յացուած է Լեպլեպինի հոր հոր աղան (Կարինէ) նախաձեռնութեամբ Թէրէեան Մշակութային Միութեան։ Ներկայացումր իրազործած է Պոլսահայ Միութեան Երիտասարդաց յանձնախումբը, բեմադ-րութեամբ Հայաստանցի արուեստազէտ, այժմ Մոնրկալ Հաստատուած՝ Արմէն Երկաթի:

ՊՈԼՍՈՑ Հիլթերն պանգոկի սրահներուն մ է , Դեկտեմբեր 19-ին տեղի ունեցած է Բանկալ թիր Միրթարեան լիսէի աւանդական դարձած տարեկան բերմեսը, մեծ յաջողութիւն արձանագրելով:

no bear uzusae usneahu ter -36-

ԱԹՈՌԸ ԻՆՔՆԻՆ Ի°ՆՉ ՑԱՆՑԱՆՔ ՈՒՆԻ

Գայթակղութիւնն ալ իր «մօտա»ն ունի ։ Մ.յժմ կաչառքի հերթն է երեւի: Երկիրներու մէջ ուր բազմադարեան Հին սովորութեանց մաս կր կազմեր ան ըստ ամենայնի, իրար անցած են։ կարծեր առաջին անգամ կր տեսնեն։ Քանի' դատախաց եւ գործակիցներ կր հետապնդեն ակնառու դէմ քեր կաչառքի կապուած հարցերու համար։

Սփիւութի մէջ մենք, բարեբախտարար, դերծ ենք ծայր տուած այս հրդեհում էն . --1 - Մեկնառու դէմ ը չատ չունեինը արդեն, եղածներն այ հեռացուցած ենք, առանց որեւէ մէկ դայթակղութեան, Հանրային կետնքի Հրապարակէն։ Հետեւարար եւ ինջնաբերաբար՝ միջազգային մեծ նորաձեւու թեան այեկոծումէն գերծ ենք այս անդամ ։ 2 .- Երբեմն եթե սայթարումներ կան, ցած մակարդակի վրայ կր մնան, մեր մէջ առ այժմ տիրող կացութեան Տշգրիտ վիճակին համապատասիսան. . ազգականական յարակցութիւններ, խնսում իական կարդադրու Թիւններ, այս հիման վրայ լեցուած աթոռներ Տղջիմ հայիւներ, համեստ գումարներ, ճամ բորդու Թիւններ, որոչ մսխումներ, լուսանկարային անմահացումներ եւ մանը - մունը նման այլ բաներ։

Հիմա ի°նչ ընենը։ ԵԹԷ ըանագրենը քաւոր - խնամին , բուրգեր կը քանդենք ։ Բայց յանուն ինչի՞ : -- Ասոնց փոխարէն ուրիչներ պիտի յայտնուին նորեն, քարվե աղ էր ան ինտուրը աւրի ի՛ր մակարդակով անմահացումի։ Ուրեմն արդեօք ախոռնե ը փչրենք որպէսգի հարցը արմատէն ճղմենը։ Այս յուծումին դէմ խիղջս կ'ընդվգի. աթուր ին քնին ի՞նչ յանցանք ունի:

ՄԷ'4 ելք կը մնայ. - «Ս.յս միջազգային նորաձեւու թեան իրարանցումին 4ետ աժենեւին գործ չունինը», ըսենը եւ հարցը փակենը:

TORANGE WULLPURES

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

M D D D D D D D D OPPREMPTEP

4 5 9

Նորմա Հեռու էր կասկածելէ Թէ ի՞նչ կանցներ անոր գլխուն մէջ։ Փլաժի պայուսակը անկիւն մը նետեց, թովիկը երկարեցաւ, վայրկեսմ մը սպասեց։ Սուր չչարժեցաւ։ Նորմա ինք իր վրայ դարձաւ, թեւր նետեց Սուրի վզին եւ չրթունեն փարձուն արան հենաւրերը:

Սուր սարսուաց ։ Ակամայ փոխադարձեց համբոյրին ։ Բայց չգրկեց զայն ։ Բնազդարար, մեկ աչքով կր խուզարկեր շրջակայ-են ջիւմբնու հանուագներ։ Ատեմ շիտև։ Բաղուկը գոցեց Նորմայի ուսերուն չուրչ։ Ամէն ինչ սրբուեցաւ մարէն։ Այս պահուն համար էր որ ծախած էր հօրը վերարկուն ։ Այս պահը ապրելու համար էր որ կը զոհեր ամէն բան։ Երջանկութեան այս ருவதாவீட, யுப ...

Բամբ ձայն մր արձազանգեց։ Սուր չակուեցաւ ընդոստ։ Նորմա ճստաւ քովը, փելը վար քաշեց։ Դուրս նայեցան վրանեն։ Ուրիչ ձայն մր պատասիսանեց առաջինին : ձիւզերու, քայլափոխերու ձայն մը կար։ Հագիւ մէկ վայրկեան անցաւ, կապոյա չապիկով մարդ մր ձախկն աջ անցաւ ճամրուն վրայ, առանց իրենց կողմը նայելու։ Մանետացաւ։ Ցետոյ մեկուն ձայնեց: Անհասկնալի պատասխան մր ոտանաւ վելոակը:

Սուրին սիրաը կը բարախեր։ Ամբողջ պաղարիւնը գործածեց որպեսզի դեմ քեն յայանի չընկ ։ Նորմա իրեն նայեցաւ ։ Ան ալ պաղարիւն մնաց Սուրին անտարբեր վիճակը տեսնելով ։

- Մա րդ կայ, ըսաւ։

. Utagho huy:

Նորմա չպատասխանեց։ Սուր փոքրիկ ջարեր արձակեց վրանկն դուրս։

. Տրամագրութիւնդ տեղը չէ, ըսաւ Նորմա:

- phynoL:

. Չեմ գիտեր:

Սուր չէր կրնար մտածումը բաժնել դարեջուրի քսան պարապ շիչէն, չապիկով մարդոցմէն եւ անտառին մէջ իրարու պաատականող ձայներեն։

Նորմա խուզարկու բայց գողունի ակ.նարկ մր նետեց Սուրին։ Սրունքները կստրեց, փէշր ջաշեց ստջերուն վրայ, ծնոտը դրաւ ծունկերուն եւ սրունքները मृत्युक्तं :

- Օդր ի՞նչ տաք է, ըսшւ:

· U.jn , pume Unip :

- Պղարկ հով մր չկայ:

- U.In , Eume Unip: . Մ. Աս թեցա ը ։

- My pume Unip:

Քանի մր վայրկեան լուռ մնացին ։ Աջէն ուսրությունը կուբանություն դարդը անցաւ Հակառակ ուղղութեամբ։ Այս ան.զան, գլուխը դարձուց, նայեցաւ Նորմային եւ Սուրին, որոնը իրեն նայեցան։ Սուր նկատեց թե կօշիկներուն վրայ կո-ம்யக், பிருக்யிழ் யுத்ப சயடியக் ந்ற:

- Արտառին մէջ չատ պարտող կայ, ըսաւ

- Հը՛, ըրաւ Սուր աչքերը յառած դի--Նորմա ծիծադեցաւ բռնագրօսիկ կեր-

. Մասնը ույսնեկեննի չեն, չէ°:

Մարդր դարձեալ բան մը պոռաց ։ Ձայն մը պատասխանեց իրեն Հեռուէն։

- ԵԹԷ կ՚ուզես ելլանը Հոսկէ, ըսաւ տակ կեցած էր անտարբեր երեւոյթով եւ **Եորմա:**

- hugnor:

. Ձեմ գիտեր ։ Շատ կը ղեղերին կոր ։

- Վախնալիք բան չկայ։ Ամեն կողմ մարդ լեցուն է:

. . Գիտեմ ։ Բան մը կ'ըլլայ չեմ ըսեր կոր ։ Մախորժ է:

. Դո'ւն գիտես:

- b//m hp: . Դո՛ւն գիտես ։

Նորմա ոտքի ցատքեց, գլխու չարժումով մը մազերը ետեւ նետեց ։ Արդէն չէր չպարուած ծովեն ետք։ Համբոյրեն վերջ չրթունը վերանորողելու խնդիր չունէր։ Սուր կը հիանար այս աղջկան ամեն բան տեղին եւ ատենին ընելու Թաջթին : 2էր պատանած որ բարձր կրունկով կամ չպար. ւած աբորքև ժայր ծամաճեր մաւնս " ա-մառը մանաւանը։ Չէր պատահած որ մազերս կաւրես կոր ըսեր, կամ փէչս Տմոթեկեցաւ ըսկը, կամ թեւս պիտի սեւնայ ըսէր, կամ զինք սպասցներ չրթունք ներկելու կամ մազ սանարելու համար։ Շրջազգեստը կամ փէչը կ՝անցըներ գլխէն վար, ծովազգեստր կը հաներ տակեն, դատրբեն բնիսւ արժաղ ին ճանչիր դամբրուն մէջ. պատրաստ էր, ուտերը, Թեւերը րաց, խանծած՝ մինչեւ մազերուն արմա-மர, யாளிராடிக்கம், ராபயரிசாடிக்கம் யும் շողչողուն վիճակով զոր մարդ կ'ունենայ երկարօրէն գիրկընդիսառնուելէ ետք արեւին, ծովին, Հողին, օդին հետ։

.. Տուր ձեռքը, ըսաւ Սուր։ Քարերուն

վրայէն պիտի իջևենք:

ինը առջեւէն, Նորմա ետեւէն, ուչադ... րութեամբ սկսան առաջանալ։ Սուր դդաց թե Հորմային մատները յանկարծ պրկուե. gui pp ձեռքին մեջ:

- Մարդը Հոն կեցած է, մրմնջեց Նորմա, Գրեթե, նոյն պահուն, ինք այ տեսած էր կապոյա չապիկով մարդը որ ծառի մը

որ իրենց նայեցաւ։ . Ինծի ինչ, ըսաւ Սուր։

կարծես Թէ Նորմային ոտքին տակէն ஓயர சீர பயடியல் எட ஓாழிர் தெடிரமாரிம் ஓய-րերուն վրայ գլորած էր։ Կարծես Թէ չորցած ձիւղ մր կոտրած էր ազոաւի մր ծանրու թենկն։

Ррши бри упирадии, ршју չпр ձայն մր լաջորդեց ճիւղին ձայնին : Ցետոյ ուրիչ ձայն մը՝ աւելի խուլ՝ Հողին վրայ: Նորմա չդիմացաւ.

. Կարծեմ քար կր նետեն կոր ,ըսաւ։

- Մեդի ինչ:

Mաշոր սերկեւիլի մր մեծութեամբ **ջ**ար մը Տմլեց Հոգր իրենցմ է հինդ մեթեր հաեւ, ու գլորեցաւ զառիթափին վրայ, մինչեւ մացառ մը։ Ուրիչ քար մը, աւելի փոքր եկաւ փչրուիլ հեղեղատի քարակոյտին

- Մեցի' կր նետեն կոր, Սուր, ազգարարեց Նորմա :

ձիւղերը ճարճատեցան իրենց գլուխներուն վերեւ։ Ահագին քար մր ոստերուն վրայ յանեցաւ, մինչեւ որ բացուածը մր դատ ու դետնի Հողը փոսացուց Նորմայեն մեկ մեթեր անդին, Սուր ամչցաւ կարինունիւն ցոյց տալու իր ծիծաղելի յասակնութենեն: Կորսնցնելիք ատեն

· Sn'in dbagg, pumi:

Կրկին խլեց Նորմային ձեռթը, սկսաւ խոյանալ վար, ետեւէն քաշելով աղջիկը որ առանց բառ մը արտասանելու կը ջա... նար հաւասարակչուու թիւնր պահել, չսայ**աթիլ**, չիյնալ։

(Tup. 13)

ԻՆՆ ՍՈՒՆ ԱՄԵԱԿ ՕԾՄԱՆ՝ ՓԱՐԻԶԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻ2 ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍՏ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ

-- ՕԾՈՒԱԾ՝ 1904 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2-ԻՆ --

Յունուար 15, կիրակի օր, Ա. կիրակի Զկնի Ծննդեան։ Անուանակոչութեան տօնն է՝ Փարիզի Սուրբ Յովհաննէս - Մկրտիչ Առաջնորդանիստ Մայր Տունարին։

Անցնող՝ 1994 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2-ին, 90-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆ ԷՐ ՕԾՄԱՆ՝ ՓԱ-ՐԻՁԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ, որուն ողեկոչումը յետաձղուած էր՝ Երջանկայիչատակ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի վախճանման հետեւանքով:

Առ այդ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 15, առաւօտեան ժամը 10․30-ին, Փարիզի Ս․ Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տանարին մէջ հանդիսաւոր պատարագ, յիշատակի, երախտագիտութեան եւ յարգանքի աղօթքներ կը մատուցուին։

կր պատարաղէ եւ կր քարովէ՝

ԳԻՒՏ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ Կաթողիկոսական Պատուիրակ Եւրոպայի Առաջնորդ Հայոց Փարիզի

Պատարագի ընթեացջին կը կարդացուի Երանաչնոր Հ Վազգեն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի սրբատառ Կոնդակը՝ ձօնուած Մայր Տամարի օծման 90-ամեակին։

Պատարադի ընթացքին, մասնաւոր հոգհհանգիստ կը կատարուի՝ եկեղեցաչեն բարերար ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի, ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔի ննչեցեալներուն եւ Մայր Տաձարիս Հանդուցեալ բարերարներուն Համար։

Նոյն ատեն, արեւչատութեան մասնաւոր աղօթեք եւ թարեմադթութիւն կ՚րլլայ Մայր Տաձարիս ի կեանս եղող րարերարներուն Համար։

Մատաղ կ'օրգնուի:

Պատարագին, որուն Հրաւիրուած են Քոյր Եկեղեցիներուն Հողեւոր առաջնորդներն ու պետական պատկան մարժիններու պաչտօնատարներն, Առաջնորդարանի յարակից սրաՀներուն ու չրջափակին մէջ, Մայր Տաձարի Տիկնանց Ցանձնախումբին կազմակերպութեամբ, մատաղի, ժողովրդային ուրախութեան «Ակափ»ի՝ սիրոյ սեղան պիտի Հրամցուի ժողովուրդին, ըստ օրինակին եկեղեցիներու օծման առթեր տեղի ունեցող առանդական պատմական տօնական Հանդէսներուն։

Եկեղեցւոյ վարչական եւ Հոզաբարձական պատասխանատուներն սրտագին կոչ եւ Հրաւէր կ՝ուղղեն ամ էնուն բազմութեամբ ներկայ բլլալ ու մասնակցիլ յիչատակի եւ յարդանջի ուխտի այս օրուան արտայայտութիւննեբուն, այս առթիւ բերելով իրենց սրտէն բխած առաւելազոյն եւ բացառիկ նուէրը՝ յօղուտ և ի պայծառութիւն մեր սուրբ եկեղեցւոյն։ Այդպէսով կը հաստատեն նաեև իրենց երախտաղէտ զգացումն ու տածած Հողատարութիւնը՝ Մայր Տաձարիս թարերար առաջելութեան յարատեւման ու անոր անսասանութեան։

ԴԻՒԱՆ ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

(Շար. Ա. Էջէն)

կողմը եւ Տուի նահանդը ցուրտը զէրոյէն վար 29 աստիճանի հասած էր։

8ԻՍՈՒՍԵԱՆՆԵՐԸ իրենց 34-րդ Խոր-Հրրդարանին բացումը կատարեցին Յունւար 5-ին Հռոմի մէջ։ «Սեւ Պապը» ինչպես մկրտուած է Յիսուսի միարանութեան ընդն. մեծաւորը ցկեանս կ'ընտրուի։ 1983-ին է որ ընտրուեցաւ Փէթերը - Հանա Քոլվենպաի (ծանօթ Հայադետ նաեւ) որ ներկայիս 67 տարեկան է : Հայերէն խօսիլը «Լիպերասիոն»ն իսկ կը յիչէր Յունուաը 6-ի իր Թիւին մէջ ուր հարցադրոյց մը կը հրատարակեր։ Յիչենք որ Յիսուսի Միաբանութիւնը հիմնուած է 1540-ին իդնատիոս տէ Լոյոլայի կողմէ (պասը ագնուական մը)։ Բողոքական բարենորոգումներու ի տես, Ցիսուսեանները կը րատարը հանգև դարանվանի առասւագարաններ պատրաստելով եւ եկեղեցիին միսիոնարական տարածումին կոթնելով ոգե. կան եւ մտաւորական ամուր զարզացման մը վրայ՝ «Աստուծոյ մեծագոյն փառքին Համար» որ իրենց նչանարանն է:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՕԴՈՒԺԸ նոյն սասակութեամբ կը չարունակէ ունրակոծել Գրոդնին, մինչ Ելցինի շրջապատը մտահոգ Լ բանակին օրե օր ծաւալող իշխանու Թենեն: Սերդեյ Կովալեւ Գրողնիէն Մոսկուա վերադարձին կր պատմ է տեսածը՝ «ծեր կին մըն էր, ախոռակի մը վրայ նստած, միայն այդ մնացած էր իրեն։ Ռուս էր, աղջկան ու փեսային դիակները առջեւն էին։ Կովկասցիները կը ժողվեն իրենց մեռելները։ Ռուսերուն Հոգը չէ իրենց մեռելները»։ Ելցինի մարդկային իրաւանց խորհրդականը կ'ըսէ Թէ Մոսկուա վերադարձած է որպէսզի շեշտակի կերպով նայի իշխանութեան պատասխանաաուներուն աչքերուն մէջ։ Կը կարծուի որ Գրոզներ այս զինեալ միջամտութեան գլխաւոր դրդիչն է գօր. Ա. Կորժակով, ՔՍ, - 41 - 11-ի նախկին գործակալ, որ 1985-էն ի վեր պատասիսանատուն է Ելցինի ապահովութեան:

ՇԱՄՈՆԻԻ իր դիւղատան (շալէ) մէջ է որ Պալատիւր հիւրասիրեց վարչապետ Քոհլը Յունուար 5-ին։ Ջերմութիւնը դերոյէն վար 19 աստիճան էր։ Ֆրանսայի

նախարարապետին Համար՝ արձակուրդի օր մըն էր։ Զանագան մեկնարանութիւներ կր արուին այս այցելութեան առթիւ։ Թերեւս ՔոՀլ իր զօրակցութիւնը կր յայտնէ նաղագահական վաղուան թեկնածուին կամ Պալատիւրն է որ կ'ուղէ փարատել այն կասկածները ըստ որոնց Գերմանիա եւ Ֆրանսա չատ Լերմ յարարերութիւններ չունին։

ԻՐԱՔԻ փոխ - վարչապետը՝ Թարեջ Ադիզ Փարիզ ժամանեց եւ ընդունուեցաւ Արտաջին նախարար՝ Ալէն Ժիւփէի կոզմէ։ Կը Թուի որ Ֆրանսա կ՚ուզէ բարելաւել Իրաջի Հետ իր յարաբերուԹիւնները։

ՎԱԼԱՆՏԷՆ ԿՈՎԱԼԵՒ, Դումայի (եըեսփոխանական ժողով) փոխ - Նախադա_
Հը, Համայնավար խմբակին անդամ, Արդարադատունեան նախարար նչանակուեցաւ։ Կը փոխարինէ Եուրի Կալմիկովը որ
պաչաշնանկ եղած էր Դեկտեմբեր 7-ին,
չննադատական ելոյնէ մը ետք Ելցինի
հասցէին։

ՖԻՍ-Ը (Փրկութեան Իսլամական Ճակատ) դատապարտեց ԺԷ - Ի - Ա-ի սպառնալիջները օտարներու ղէմ ։ Սպառնական նամակներէն ետք արեւմտեան դեսպանատուները մասնաւոր միջոցներու չեն ձեռնարկած ։ Վերջնագիրը կը լրանար Ցունւար 7-ին ։

ՖՐԱՆՍԻՍ ԼՈՓԷՁ «օփէրէթի արջան» մեռաւ 78 տարեկանին սրտի տաղնապի մը պատճառաւ։ Նոր ենթարկուած էր վիրարուժական կործողութեան մը եւ տուն վերադարձին է որ յանկարծ մահաջունի մէջ ինկած է։ Իր ծանօթ դործերն են՝ Լա Պէլ տը Գատիքս, Մետիթեռանէ, Անտաղուզի եւայլն։ Իր նախասիրած մեկնարանն էր Լուիս Մառիանօ։ Ծնած էր Մոնպելիառ եւ սկիդրը ատամնարոյժ էր ու երաժչտական ոչ մէկ ուսում ըրած էր։ Չորս անդամ ստուսնացած էր։

«ՄԻԼԼԻՑԷԹ»ի Հրատարակած Հարդակողզի մը Համաձայն իսլամական կուտակցութիւնը «ՌԷֆաՀ» յառաջիսադացում կ'արձանագրէ երկրին մէջ եւ կը դառնայ առաջին կուսակցութիւնը։ Հարցաջննըւած անձերու 22.4%-ը պատրաստ է Ռէֆահի ի նպաստ ջուէարկելու, միւս կուսակցութիւնները աւելի վերջ կուդան։

h Bhousuy

Տէր եւ Տիկին Արա Տէյիրմէնձեան 500 ֆրանը կը նուիրեն «Ցառաջ»ին Էլիզ եւ Եղիջէ Այվազեանի *յիչատակի*ն։

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

SPECTACLE DE MOEL

présenté par les élèves de l'école de Vienne de la Croix Bleue des Arméniens le Dimanche 15 Janvier à 15 heures précises au Théâtre Municipal — Vienne Le « G a g h a n t B a b a » viendra de très loin avec tous ses présents. — Entrée libre —

ARBRE DE MOEL

La Croix Bleue des Arméniens
de Grenoble
vous invite à la Fête de Noël
qui aura lieu
le Dimanche 15 Janvier
à 15 heures

à la Salle des Fêtes de St-Martin d'Hères

— Ave Ambroise Croizat —

Le Spectacle est assuré par les élèves de l'Ecole Buffet Arménien

Buvette Nous vous attendons très nombreux.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

ՀԱՄԱԻՍՀԱԻԱՀՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ԴԱՄԱՄ ՊՊՈՐՄՄՄ ԱՄԱԳՎՈւսեսեն ԳԱՍԱՍԱՍԵՆ ՀԱՍՏՍ ԳԱՍԵԳՎՈւսեսեն ԳԱՍՏԱՏԱՆՔ

φυρից. .. Տիկին Գ. Ղաղարեան 200 ֆրանը։

ФИРЬ2. .. ¶. Ռ. Գրիգորեան 500 Ֆг.:

ՄԱՐՍԷՅԼ. - Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Շալձեան 250 Ֆր. չնորհաւորելով «Միտջ եւ արուեստ»ի 200-րդ Թիւը։

Séminaire

Le séminaire de Mme Anahide Ter-Minassian consacrée à l'histoire économique et sociale des Arméniens aux XIXe et XXe siècles, reprendra le Mercredi 11 Janvier à la Maison des Sciences de l'Homme 54, Bd Raspail, Paris 5e — Salle 507 de 18h à 20h, les deuxième et quatrième mercredi de chaque mois.

CHENE

TUNTZUUULhe

Շէն Միութիւնը իր խորին չնորհակալութիւնները կը յայտնէ բոլոր անոնց, մամուլ, միութիւն Թէ անհատ, որոնջ իրենց օժանդակութեամբ այս տարի եւս կարելի դարձուցին Շէն-ի հանրավաճառջի յաջողութիւնը եւ որու հասոյթեր եղաւ 75.000 ֆրանջ:

Նոր տարուան եւ Ս. Ծնունդի առի<mark>Թով</mark> Շէն Միութիւնը բոլոր ընթերցողներուն կր փոխանցէ իր լաւադոյն մաղթանջները։

HOMENETMEN FRANCE DINER DANSANT animé par

ADISS HARMANDIAN

et son orchestre

le Samedi 14 Janvier à partir de 20 heures 30 dans les Salons de l'Orée du Bois (Porte Maillot)

Pour réserver vos places téléphoner : 44 05 92 12 / 42 04 37 61 (répondeur) /

44 05 92 12 / 42 04 37 61 (répondeur) / 43 78 57 67 (après 20h)

Ghazarian

4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance

Z. I. Vitrolles à 20km de Marseille tél.: 42, 89, 27, 47

" Քացառիկ զեղչ « Ցառաջ » ի բաժանուդներուն "

trtecueph 3በՒՆՈՒԱՐ 10 MARDI 10 JANVIER

LE NUMERO : 5,00 F

CULULE RHULLEPUL **ጀ**ትቤ**ፓ**ጠታትሪ, (1925 - 1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

ARATC LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F - FAX: 48. 00. 06. 70 -

> C.C.P. PARIS 15069-82 E **ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ**

Ֆրանսա ։ Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ ։ 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) - Հատր : 5,00 Ֆ.

69° ANNEE - N° 18.501

6909 SUPh - Phh 18.501

ՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԵԼՑԻՆԻ ՍԽԱԼ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ

Չէչէնիոյ հարցը ինչպես միջազգային, նոյնպես ռուսական եւ խորհրդային նախկին արբանեակ երկիրներու մամուլին մէջ լայն տեղ կը գրուէ : Շատեր անոր մէջ կր տեսնեն էական փորձաջար մր Բ. Ել-ցինի նախագահու թեան յետագայ շրջանին համար, ուրիչներ կը ջանան դրդապատ... ճառները համախմբել, վերլուծել, փորձե. լով նախատեսել պատերաղմին ելջը։

«Մոսկովեան Լուրեր» չարաթաթերթին մէջ Գիսէլիեւ եւ Մուրսալիեւ ստորագը... րութեամբ գրութիւն մր կը մեկնի այն աուեալէն որ չէչէնական արկածախնդրու-செக்கம் மீத்த தயர்த்த வடிர் தயம் தயத்தியர் րախում մը խնդրոյ առարկայ է եւ Թէ ան կրնայ նախարան մը միայն ըլլալ նման այլ բախումներու եւս ։ Եւ պէտք է աւելցընել որ այդ չահերը կը պատկանին Ռուսաստանի քաղաքական, գրամական եւ արաբուրությունը հրակարություն։

1993 Հոկաեմբերի պատահարները արղէն նախանչան կը նկատուին՝ ռուսական շրջաններու կեդրոնին Հակադրուելու կարողութեան : Ճիչգ է որ ԽորՀրդարանին ապատամբութեան ղէպքը ու անոր վրայ հրատայլերե թացուած կրակը միջոց մր լոեցուցին քաղաքական անկախ ուժ մը ձեւացնելու կարող չրջանները։ Սակայն անկէ եաջ նոր ընտրութիւններով գործի ժարար արդար ծավաճարար աւգբև սևորճ ոչ մէկ նպատակ ունին կոյրզկուրան գործաղթելու կրեմ լինի հրահանգները։ Ասկէ զատ, նախկին միութենական երկիրները Մոսկուայի հետ սկսած են վարուիլ, ա-ռանց անոր Հանդէպ աւանդական յարդանբին : Էստոնիա օրէ օր աւելի բարձրաձայն կը կրկնե Փեզորայի շրջանին հանդեպ իր ախորժակը, Լիտուանիա կը փակէ Ռուսաստանի ու Գալինինդրադի միջեւ զինւորական ուղղակի կապը, իսկ Ադրբեջան եւ Ղաղախոստան իրաւունք կը պահանջեն

Կասպից ծովու քարիւղէն։ Այս կացութեան մեջ, անհրաժեչտ եր եաւարար մօհաւսև քբեանով մուս դն չաչեցնել, ղգրդացնելու համար դրացինե. րուն ապակիները ։ Այդ դուռը ըմբոստ Ձէչէնիան եղաւ նախագահ Ելցինի համար։ Այսքանով, չէչենական արկածախնդրու-թիւնը ուժական ցոյց մըն է ամէն բանէ шпшу:

Անցեալ Հոկտեմ բերին երիտասարդ լընաժնոմ թոնսմութի ոտարունիւրն հարակին չուրջ ազդ. դայթակղութեան մր պատճառ եղաւ։ Ձօրավար Բուրլակովի եւ Պաչտպանութեան նախարարին ուղղըւած ամբաստանութիւններ լեցուցին թեր*թերու էջերը* ։ Պաչտպանութեան պատասխանատուներու Հրաժարումը պահան... ջունցաւ ամէն կողմէ : Տագնապ մր ծայր աուաւ բանակին մէջ ու Չէչենիոյ ռուսա. կան միջամտութեան ընդդիմադիր երկու ղեկավարներու՝ ԺԴ. բանակի հրամանատար Ալ. Լեպետի ու Պաչտպանութեան փոխ - նախարար Բ. Գրոմովի ժողովրըդականու թիւնը յանկարծ ասելցաւ : Անոնց երկութն ալ մրցակից նկատուեցան Պ. Գրաչովի:

Այնքան ճակատագրական այդ պահուն իսկ նախադան Ելցին բոլոր ժամանակնե... նու թւ հոքսն գոմովունմրբնուն անոչատանութեան լաւագոյն նախարարը կոչեց 9. Գրաչովի։ Կար նաեւ զանզուած մրն ալ որ յատուկ չահ ուներ պատերազմեն: Չէչէնիոյ վրայ հրասայլեր գրկել երկրորղական կը դարձներ Հակալըտեսական կազմակերպութեան գայթակղութիւնը, ցայտուն դարձնելով այն պնդումները ԵԷ ռուսական ոճիրներու 2 / 3-ը չէչենական ծագում կ'ունենայ։

Այս պատերացմին պատճառով անցեալ

BUTH UE SUTUL

ԳՐՈԶՆԻ միչա ռումբերու տակ էր Вистистр 9- ին եւ писитрый дорег կе ջանար պաչարել նախագահական պալաար որ այլեւս խորհրդանիչն է չէչեն ղիմադրութեան։ Կ'ըսուի թե նախագահ Դուղայեւ երկրին Հարաւր ապաստանած է։ Գրողնիի անկումը այլեւս անխուսափելի էր, Ռուսերը տուն առ տուն կը գըրաւէին քաղաքը։ Կարդ մը ազբիւրներու Համաձայն ռուս գօրավար մը՝ Վիկտոր Վորոբիով մեռած է, կառքը ականուած ճամբէ մր անցած ատեն ։ Դուդայեւ Թուրքիոյ դիմած է որպէսգի դաղ Թականները րնդունի : Ամ էն պարագայի մ էջ, երկու կողմերուն այ կորուսաները մեծ են, 2500 չէչէն գինուոր մեռած է արդէն, կ'րսէ Մոսկուա, առանց ճչղելու իր կորուստներուն Թիւը։

ՊԻԻՏՃԷԻ ՆԱԽԱՐԱՐ եւ կառավարու*թեան բանբերը՝ Նիջոլա Սարջոզի յայ*տարարեց թե Պալատիւր պիտի արտայայտուի իր Թեկնածութեան մասին մինչեւ Յունուարի վերջ։ Կիրակի (Յունուար 8) օրուան «Ճչմարտութեան Ժամ»ուան, ղէմ արտայայտուեցաւ ԷՌ -ΦΕ - ԷՌ-ի ընդ . ժողովի մը՝ шյդ ուղղութեամբ։ Իրեն Համար բոլոր պարադաներուն մէջ Է. Պալատիւր կը յաղթե, թերեւս հոյնիսկ Ա. չրջանին...: Հարցախոյգներն ալ նոյնը կը կրկնեն ամեն օր։ Այս պայմաններուն մեջ, կը մընայ ջնջել ընտրութիւնները ինչ որ բաւական խմայողութիւն ալ կը նչանակե եւ Պալատիւրը Մաթինեոնեն Էլիզե փոխաղլել Մայիսին ։

ԱՆԹՈՒԱՆ ՎԷՇԹԷՐ յայտարարեց ԹԷ ինք այ Թեկնածու է նախագահական ընտրութեան, այլ խօսքով կանաչները երեք թեկնածու կ'ունենան, Պրիս Լալոնտէ եւ Տոմինիք Վուանկկ հաք։ Նոյն օրը, կիրակի, Յունուար 8-ին, Ֆիլիփ ար Վիլիե եւս իր Թեկնածութիւնը յայտնեց, ինք զինք ներկայացնելով որպես՝ հակա-Մաաս թրիլսթ, Հակա-դործագրկու թիւն եւ Տակա-կաչառակերութիւն թեկնածու մը։

ԱԼԺԵՐԻՈՑ մեջ երկու լրագրողներ եւս պաննուեցան չաբաթավերջին, մինչ Հր-

նппрь припур да:

Չէչէնիայէն:

կրկին կր հանդիպին Սանի Էնիաիս համայնքին նախաձեռնութեամբ: Հիմնուած 25 மயரி யாய் (யம்பி முய மிர்மா கா մար աղջատներուն» կախողիկէ այս Հադայրեն Վիւարաժիատիար աշխատարճներ այ կը կատարէ, ինչպես այս առնիւ։ Առաջին Հանդիպում մր տեղի ունեցած էր Նոյեմբերին, այս անդամ ալ բազմաթիւ ընդդիմադիրներ, ներառեալ ՖԻՍ-ը Հա. பயழாபயல் கீம்:

«ԷՕՁԿԻՒՐ ԻՒԼՔԷ» քրտական օրա*թերթը դրաւուած է Ուրրաթ եւ Շա₋* pult (Buluncup 6 be 7) Augung U. պահովութեան Պետական Ատեանին հրահանդով ։ Պաշտօնական մեղադրան ին է՝ «արջատողական բարողչութիւն» ։ Թերթեր ջանիցս ամբաստանուած է որպես ΦՔՔ-ի բանբերը: Միեւնոյն ատեն Shկին Թանսու Չիլլեր խոստացած է որ Սահմանադրութիւնը պիտի բարեփոխուի, դայն աւելի ժողովրդավար դարձընելու համար ։ Խոստացած է, գլխաւորաբար, ջնջել տալ այն սեղմումները որ կան բաղաքական կեանքին եւ արտայայտութեան ազատութեան մարդերուն մէջ, h մասնաւորի՝ Քիւրտերուն համար։

ՇՈՒՐՋ 5000 ՀՈԳԻ աողանցած են Փա. րիզ, Ցունուար 8-ին, «Երդիքի մր իրաւունը»ին Համար, ընդառաջելով Արբայ Фիերի հիմնարկին կոչին: Ռիւ տիւ Spшկոնի յարկաբաժիններուն գրաւումէն ի վեր, անտունիներու դատր սկսած է կարեւոր տեղ գրաւել նախագահական ընտըապայքարին դէն:

ԼՈՒԼՈՒ ԿԱՍԹԷ, ֆրանսական ժողովրրդական երգի ամէնէն Հարազատ յորինողներէն մէկը, մեռաւ 88 տարեկանին, ընդհանրացած խլիրդե ։ Իր ծանօթ երդերէն է՝ Մա քապան օ Գանատա գոր կ'երդեր իր կինը՝ Լին Ռընս: Շուրջ 1000 երդի հեղինակ է:

ՌՈՒՍ ՕՐԹՈՏՈՔՍ Եկեղեցւոյ Ծնուն. դին առնել, Շարան, Յունուար 7-ին, Ալեջաիս Բ. Պատրիարջը հիմնարկերը կը կատարեր Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ որ Ստա. լինի հրամանով քարուքանդ եղած էր 1931-ին։ Յատկանչական կը նկատուի Ելցինի բացակայութիւնը այդ արարողութեան : Արդարեւ Ելցին , իչխանութեան գլուխ գալէն ի վեր, երբեջ չէր բացակառոմի մէջ ընդոլիմադիր եւ իսլամապալտ յած Ծնարեան տօնի արարողութենեն։

աչնան վախ յայտնուած է որ պիւտնէի մասին խորհրդարանական վէները պիտի յանդին կառավարութեան հրաժարումին ։ Միայն արտակարգ կացութիւն մր կրնար արդարացնել մեծ դրամահոսքի պատճառ Ասոնցմե գատ, չէչնական հարցը քարիւցի հոտ մըն ալ ունի : խնդրոյ առարկան միայն տեղւոյն արտադրութիւնը չէ, այլեւ Կասպից ծովու Հորերուն արտադրրածը: Ծանօթ է որ Մոսկուա կը պնոլէ որ անոնը փոխադրուին իր տարած ջներէն ու իր հակակչոին ենթակայ ըլլայ նաւ-

Նախագահը այս բոլորեն զատ, ունի նաեւ անձնական պատճառներ։ ԽորՀրը... դարանը կրկին կը պահանջէ որ նախադա-Հական կանիսահաս ընտրութիւններ կա... տարուին . իսկ նախագահ Ելցինի ժողովրրդականութիւնը անկում կ՝արձանագրե մինչ ազգ. - Հայրենասէրներու Հակատր կր գօրանայ։ Նոյնիսկ նախագահին ամե... րամօտ «Ռուսաստանի ընտրութերւն»ը սկսած է միջոց մր ձգել իր եւ նախագագին միջեւ, անոր գլանալով «սկզրունքի புமாயகாடிசிடியல் மீர

Թատար խողովակաչարը որ կ՝անցնի նաեւ

Ամէն մարդ դիտէ թե ամեն պատերազմ զարկ կուտայ հայրենասիրական զգացումներու եւ միացնող լաւաղոյն չաղախը կ'ըլլայ ազգի մը համար։ Համայնավա... նավար ոտաւրանիճև անելո արժօն բև ընտրողներու ջուէները կեդրոնացնելու նախապահին անունին չուրջ։ Ուրիչ Թըչ- լեց յաջորդ տարի։

նամի մր պէտք էր գտնել։ Կովկասեան աղգութեան պատկանող անձեր որոնց կր վերագրուին միչա ոճրային արարջները, ա. մէնէն յարմարն էին այդ դերին ։ Որպեսզի նպատակները իրագործուէին, պէտք էր սև անապետանը համերարանով աշահաբև ու Ելցինի իչխանութիւնը վերահաստատւէր ամբողջ երկրին տարածջին։ Սակայն ակնկալութիւնները չիրականացան․ գօրջը գրենք կորած մնաց Հիշսիսային կովկասի ity ne millen mith ne smil naum & Ft րաշական երկար ժամանակի Համար։ Գրոզնիի գրաւումն իակ այլեւս մեծ նչանակութիւն պիտի չունենայ, ջանի որ գինուորական պատասխանատուներու անդօրութեան եւ գօրջին բարոյական հակագրրութեան փաստր տրուած է արդէն։ Ատոր ապացոյցն են ոչ միայն պարդ զինւորներու դասալքութեան ղէպքերը, այլ րաբը հուրավանրբեն աղարն հայարի մենսհութիւնը, հրաժարականը։

Երկար ժամանակ պետք է մինչեւ որ Չէչէնիա կայունանայ ու կասպից ծովու քարիւդր Հանդարա շրջանե մր Հոսի: Մինչ այդ, նախագահը պիտի չունենայ քուէրբև այր դայներուր սեսը ժառակրբրր ռազմադաչտ դրկեց․ իսկ մեծամաս-նութիւնը, չի վաշերացներ ռուսական դօրքին Չէչէնիա մուտքը։ Ելցին մենա... տիրութիւնը Հաստատել կարենալու Հա. մար կր կարձաի վերանորողուած Համայնավար կուսակցութեան որմէ բաժնուե. դաւ 1990-ին եւ որուն գոյութիւնը արգի-

LUSUUSUL

ሪካበይህ ተት ቢዓሀሶց

Երկուարթի, Ցունուար 9-ին, հեռա-க்யு நிளி நிரி கையத் பாடிடியாட சுறுவன்றி օղը Համեմատաբար մեղմ էր։ Գիչերը ձիւնած էր եւ մշուչոտ էր։ Ներկայիս օրը չորս ժամ ելեկտրականութիւն կը հայթայթուի:

«CPUPtuPPtu»

(Յունուար 6)

ՀԱՑԱՍՏԱՆ ԱՆԴԱՄ՝ ՈՒԺԱՆԻՒԹԻ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻՆ

Հայաստանի Ուժանիւթեի եւ Վառելանիւ*թի նախարար Միւռոն Շիչմանեան Լիդ-*անրի դէն ոասնասնագ է այր առևակարգիրը, որով Հայաստան անդամ կր դառ... նայ Ուժանիւթի Եւրոպական Համաձայնագրին։ Փորթուկալէ վերադարձին, նաիսարարը պատասխանելով Ադրբեջանի անդամակցութեան վերաբերող Հարցումի մը, ըսած է թէ այս վերջինը, անդամակցելու որոչ արամադրութիւն ցուցաբերե. լով հանդերձ ներկայիս Թուրջիոյ հետ խորհրդակցութեան մէջ է եւ հարցը այն է որ եւրոպական այս Համաձայնադիրը իրեն որոշ պայմաններ կը Թելադրէ դրացի երկիրներու նկատմամբ, օրինակ՝ իր տարած քով ուժանիւ թերու անարդել վորադ-மாடிசிமு:

> ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՆԻՍՏԸ

Ցունուար 5--ին, նախագահ L. Stp -Պետրոսեանի գլխաւորութեամբ գումար... ւած է Ապահովութեան Պետական Խոր--Հուրդի նիստ, որու ընթացքին քննարկըւած են 1995-ի ընկերա .. տնտեսական եւ պետական պիւտնէի ծրագիրներու նախա-

ԲԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ

Նոր տարուան այս օրերուն կը ստեղ-ծուի Հայկական բանակի եւ Հայաստան հաստատուած ռուսական զօրախումբի Համագործակցութեան միացեալ կէտ։ Այս նախաձեռնու թեան նպատակն է որոչ գործողութեանց գծով երկու բանակներու միջեւ Համախոհութեան հաստատում Հայաստան կատարուելիջ միացեալ ռագմափորձերու կազմակերպումը։

Parto and

F. դասակարգի մրցումներուն, Վալանսի Հայ Մարզականը 0 -- 4 պարտուեցաւ Նիմէն, այս վերջնոյն դաչտին վրայ։ Այժմ դասաւորման 12-րդ տեղը կը դրաւէ 30 կետով։ Դասաւորման գլուխն է կրկին 45 նկան 47 կետով : Ցունուար 21-ին, Վալանս իր դաչաին վրայ կ'ընդունի Շառլը... 4/1/ buncapp:

Այս դասակարդի հանդիպումներուն չարջին, ծանր միջաղէպեր պատահեցան Մարսէյլի ՍԹար Վելարոմը ուր տեղւոյն խումբր կ'րնդուներ Նանսիի խումբը ։ Այս վերջինին յաց թանակը (2-0) վրդովեց Մարսէյյի խումբի գօրավիզ ծայրայեղականները եւ խաղը չվերջացած բախումները սկսան, յարձակումներով ոստիկաններուն վրայ եւ կոտրելով թափելով աթոռ, նստարան եւայլն, եւայլն։ Իրաւարարը խաղը ընդ-հատեց 78-րդ վայրկեանին։

0Մ -- ի պատասիսանատուին Համար յանցաւորը իրաւարարն է որ «դրկուած էր մարզական ազգ. կազմակերպութիւննե... րուն կողմե մարսեյլցի հասարակութերւնը կատղեցնելու Համար» ինչ որ անընդուրբնի իանջին դնը է ինաշանանրբնու միութեան վարչութեան համար: Տասր Հոգի ձերբակալուած էին, ապա աղատ արձակուած ։ Մարսեյլի խումբն ալ Ցուն. ւար 12-ին պէտբ է ներկայանայ կարդապահութեան խորհուրդին եւ հասանաբար யுயாசாடி:

PPPREPAR COPUPLE

य्पर् ०४ प्रमार

1915-էն, ու յատկապես 1965-էն ի վեր Հայկական Յիլողութեան մր գոյութիւնն ու զօրունիւնը մեր գիտակցունեան կեղրոնը դրաւած է։ Ըստ պատմաբաններու, յիչողութիւնը գրեթե վաւերագրային արժեր ունի, անհատական վկայութիւնը հաւաքակար բւ «ասահիայարար» խհսվութեան մր վստահելիութեան կը մօտենայ (առարկայականի չակերաները կր յղեն արդի մտածողութեան մէջ տակաւ տեղ գրաւող վերապաՀութեան՝ «առարկայա. կան» իրողութերւններու եւ ճշմարտութերւն. ներու նկատմամբ, գիտութեան ջիչ մր բոլոր կալուածներուն մեջ)։ Գրականա... գիտական մարդէն ներս սակայն յիչողու-[ժիւնը ուրիչ պաչաւ մին ալ կ'առնե յա-Տախ անոնց մօտ որոնք կը մտածեն [] է Հայկական արուհստի զարգացումը սերտօրեն առընչուած է Աղէտի Թաջուն իմաստի յայտնաբերումին եւ արտայայտումին, ահաևճ ղև, սև ոաբուգաժոհը շիչսու գրոր կալուածին մէջ կ'իյնայ: Այսին ըն, յիչողութիւն մը կայ որ «յարութեան» իմաստ ունի եւ գործոն դեր կը կատարէ բանաստեղծութեան մէջ։ Այն Հաղուադիւտ անձերուն որ հետաքրքրուած են այս հարցով կր Թելադրեմ որ կարդան Մարկ Նչան.եանի սքանչելի ուսումնասիրութիւնը, գրուած Վահան Թեքեանի առնիւ եւ որ կր կոչուի «Վահան Թեբեեան կամ՝ ան-կարելի անցջը», լոյս տեսած ԿԱՄ վերլուծական տարեգրքի առաջին Թիւին մէջ, Փարիզ, 1980: Ինծի կր Թուի Թէ մենը անցեային չատ հաղուադէպօրեն ճիդ ը-րած ենք յիչողութիւնը ապրեցնելու, այսինըն արձանագրելու մեր ներկան։ Տասնրգինդի չի հասնիր անուններու Թիւր --Արչակ Ալպոյանեան, Թէոդիկ, Արփիար Արփիարեան, Հրանդ Ատատուր, Մեսրոպ Նուպարհան, Յարութիւն Մրմրհան, Մաղաբիա Օրմանեան , Վահան Զարդարեան , Ցովհաննես Պերպերեան եւ հաւանաբար դեռ քանի մր հոգի եւս - արեւմաահայ մտաւորականներուն որոնը լրջօրէն ջանացած են փրկել մոռացում է ողջ ու մե. ռած մարդոց, իրենց դործերուն, դարուն ու իր յարափոփոխ դիմագծին յիչատակը։ Անչուլա այս սեռին գլուխ գործոցը Вшипр Озшишир «Հшишишинир Ирыմրտահայ Գրականութեան» չարջն է որ ոչ միայն անցեալին գրական կարեւոր դէմ քերու հոգեխառնունիւնը կր վորկե կորուսաէ այլ մանաւանդ յիչատակ կամ յիչողութիւն յղացքը կը ջնջէ բառացանկէն ու տեղը ետ կեանքի կը կոչէ մարդիկն ու իրենց աչխարհը։ Անցնող սերունդներու վրայ մահուան յադ Թանակը հերջել եւ տեղը կեանքի յաղթանակը կերտելու պէս բան մրն է այդ հատորներուն կատարածր, ճիչդ «Մնացորդացին» նման որ, որոչ անկիւնէ դիտուած՝ հայ ոդիին պատասխանն է Եղեռնին, հայութեան վրէժն ու յաղ ժանակը իր վրայ գործուած ոճիրին դէմ ։ Ցիչողութիւնը ապրեցնելու աշխատանքին մէջ կենսագրականներէն աւելի վայլուն չէ նամականիներու կացութիւնը - Գրիգոր Օտեանի եւ Եղիա Տեմիրհիպաչեանի նամակներու չատ կրճատուած Հաաորներէն տասնամեակներ պէտը էր որ անցնեին մինչեւ որ 1970-ական Թուականներուն Երեւանի Պետական Համալսարանի հրատարակչականը լոյս ընծայէր ա-րեւմտանայ գրողներուն նամականինե. րը, Գառնիկ Ստեփանեանի, Գոհար Ադ-նաւուրեանի, Արփիկ Աւետիսեանի եւ Մ. Արգումանեանի խմբագրութեամբ։ Ան... չուլա Աստուած միայն դիտէ այդ քաջ բանասէրներուն վրայ գրաբննական ինչ ջրչումներ բանեցան - բայց երախտապարտ է Սփիւռջի պրպաողը այդ ջիչին համար իսկ։ Հազար տեսակ պատճառներ կան որոնը պիտի գան բացատրելու Արեւմտահայոց այս անփոյթ վերաբերումը իրենց կետնքին ու դարաչրջանին ժառանդութեան հանդէպ, սակայն ոչ մէկ հատր կը հետաքրքրե գիս : Մարդիկ են ինչ որ կ'իրագործեն, եւ ոչինչ կրնայ արդարացըրթը՝ դաշբը մաս, ինբըն արևասանաևութելրն: ի վերջոյ, ամեն ինչ նախապատ-பாட்டு நடியிக்காட், առաջնահեր Թականու-թեան, օրակարդի հարց է:

Այս քիչ մը երկար նախաբանը՝ խօսելու համար մեր ժամանակներու մէջ իրադործուած «Յիչատակ Փրկելու» նման ձեռնարկներու մասին։ «Պատմական զգայարանք» ըսուած բան մը կայ որ մեզի պէս
հին ու պարկն ժողովուրդներու պարագային ուժի հսկայ աղրիւը ըլլալու է։ Հայաստանի մէջ ատոր «աւանդութիւն» եւ
«Հող» անունները կուտան, մենք Հոս
Սփիւռքի մէջ Պատմութեան տուած առա-

ջամղումը կր կոչենը։ Ամբողջութեամբ ատաք բևբուարայուներար ու ոսւն ժետվրութեան չնորհիւ ստեղծուած ապրելու եւ աեւելու զօրութիւն մրն է, տեսակ մր գաղանի զէնք որ ամէն Հայ ունի մաքին մեց: Շուրջս կր նային ու չեն հասկնար [] է ինչպէ°ս այս Հսկայ կղզիին բուն տէրերը, առաջին բնակիչները Ապորիձին... ները որոնք չորս հարիւր դարէ ի վեր գոյութիւն ունին՝ ոչինչ կրցեր են սորվիլ պատմութենեն, ոչինչ։ Սա ի՞նչ պատմական զգայարանք է որ քառասուն Հազար տարի ապրելէ, սիրելէ, տառապելէ ու դաժան բնութեան մը դէմ յաջողութեամբ պայքարելէ բան, բնիսո շանիշն հիղան աարիներու ընթացքին բոլորովին կը քանդուի, կը պարտուի դինովներու, դիապարտներու եւ բախտախնդիրներու խուժանի մը կողմե : Քաղաքակրխութիւնը ի՞նչ կր փաստե - Հաշանաբար այն՝ Թե չի բաւեր ներկան ապրիլ եւ ազատութիւն տալ մաջին կամ ոգիին կամ ստեղծագործ երեւակայութեան որ Հետապնդէ ճչմարաութերւնը այլ պէտը է անցեայն այ ապրեցընել, ներկայ պահել զայն զգայնութեան ու յիչողութեան մեջ։ Լաւագոյն օրինակը մեր պարագային եկեղեցին է որ գանձարանն է մեր ներջին Հարստութեանց եւ Հակառակ իր բոլոր անբաւարարութեանց, իր պահպանողական Հողերանութեան , մեր անցեալի յիչատակներու մեծագոյն չտեմարանն է։ ԹԷ 19.679 Թուականին հա.-Jut செர்கு பிரா கிராட்டு மாழ்க்கு வருக்கு வரிக்கு արեզերքի մէն՝ մեծ մասով մեր եկեղե... դիին դիմանալու կարողութենեն կախուած պիտի ըլլայ:

Առջևս է Հրազդանի (Պարգև Շիրինեան) մեծածաւալ, մօտ 350 էջնոց Հատորը Հ. Մ. Ը. Մ.-ի 70 տարուան պատմութեան (1918 - 1988) նուիրուած պատկերներ Հարիւրներով, անցեայի կնիջին տակ պահւրտած հայ մարդիկ, կիներ ու պատանիներ, աշխարհի հազար կողմերէն իրարու բով եկած կարճ վայրկեան մը պատկերա-Հանին ակնարկին մէջ բոնուած ղէմբեր, տարօրինակ անուններ, Թուականներ, ամբողջ Հոսանքը կեանքերու որոնք առանց դիտնալու կամ ուղելու հոկայ ժառանդութիւն մը ստանձնած՝ ջալած են մեր պատ-போடுக்கம் கெயிறாட் கிற்ற மீழ்கியக்றும் : ந்கழ կր փաստեն այս մարդիկը իրենց ներկա... յութեամբ -- թէ մարմնամարդը անչուչտ պատրուակ մրն է, պատրուակ է նաեւ կազմակերպուներւնը ։ Հիմնականը է ոգին, சீயாரிய நிக செயறாட்க யுயியில் பி போறயրար հասկնայու թե ո՞վ ենք, ո՞ւր կ'երթանը, ի°նչ գիտենը աշխարհի ու ճչմար... աութեան մասին։ Հատորը, իր ամէն մէկ էջով, կը փաստէ Հայ ազդին մտադրութիւնը իր անցեալը ետին չմոռնալու, աէր րլյալու իր պատմութեան, մանա... ւանդ որ հիմա անկախ պետականութիւն մը ունինք որուն բուն նպատակը աշխարհի մէջ հայութեան առաջելութիւնը որո-

«Հ.Մ.Ը.Մ.-ի 70-ամեակ Յուչատետը»ը իրականութեան մէջ Հայոց Պատմութեան դիրը մրն է՝ րլյայէ առաջ Հ. Մ. Ը. Մ.-ի նման Հոկայ կազմակերպութեան մը կենսագրութեան ուրուագիծը։ Կարեւոր չէ նոյնիսկ ճանչնալ գոն իրար քով չարուած, ընկերային կարգով դասաւորուած անձերուն ինջնութիւնը։ Կարեւորը անոնց Հայ ազգին առհաւական Թափընթացին մեջ մտած ըլլալն է, այդ պատանիներուն, հին ու նոր մարդոց դիտակցութեան մէջ Հայունեան ոգին նափանցած ըլլալն է։ Ով որ յիչատակ մը կը Թոզու ազգին դիտակցութեան մէջ ան կ'երկարաձգէ ազգին գոյութիւնը, ուժ կուտայ անոր Պատմութեան չարժակին։ Ու հոն է նաեւ մշակոյթեր համեստ աշխատաւորին անձը որ հեղինակը ըլլայէ աւելի մոգական <u>էակն է որ սրաի ու խելքի ձայներուն</u> Հրասարմ, աբև քարմրաց է դրև շառաճական ժառանդութեան ու արամադրած է մեր երեւակայութեան անհրաժելա սնունդր դարը փոխելու, հինը նորոդելու, կեանքի կանչելու անցնող տասնամեակ-ները, դաղութները, դէպքերն ու դերա-կատարները։ Կախարդական Թամատայի նման բան մր...:

Դժբախտութիւնը անչուշտ այն է որ պատմութեան մասնագէտները երեւակայութիւն չեն ունենար, իսկ երեւակայութիւն ունեցողներն ալ պատմաբան չեն ըլլար։ Ցիչատակ կոչուածը հաւանաբար ձիչը այդ հակասական վիճակն է որ ապրելի կը դարձնէ, երկու տեսակի մարդիկը քով քովի բերելով։

UULUULU

BUPLUSPSL

ԹԱՐՄ ԼՈՒՐԸ

β.

Երբ ձայնասփիւռի դործիջը մուտջ գործեց բոլոր տուներէն ներս, լրադիր կոչուածն ալ դադրեցաւ Թարմ լուր Հայ- ԹայԹող հաստատութիւն մը ըլլալէ։ Լրադիրները այլեւս չէին կրնար մրցիլ ձայ- նասփիւները այլեւս չէին կրնար մրցիլ ձայ- նարդ մը Լոնտոնէն կամ Փարիդէն լուր մր պիտի հաղորդէր եւ այդ պահուն մենջ այդ լուրը պիտի լսէինջ Պոլիսէն կամ Պէյրութեն։ Ո՛չ մէկ Թերթ այդջան կայծակնային արադութեամբ լուր մը կրնար ստանալ, հրատարակել եւ դայն նոյն պահուն մայնել տուներէ ներս։

Քանի տարի անցած է ձայնասփիւռին դիւտին վրայեն ։ Թերեւս մէկ երկու տարիէն պիտի տօնուի Մարբոնիի գիւտին Հարիւրամեակը։ Այսքան ժամանակ վերք, օևակբենին աշուն ան չի ընդան դնձին գաւնաափիւռին հետ ։ Ձայնասփիւռը այսօր ալ կրնայ խնդալ օրաթերթի մր դանդաղաչարժութեան վրայ։ Որովհետեւ ձայնասփիւռը կայծակի արագութեամբ լրաասունքիւն երբեք վերջ շուտով կերու ու աւելի [ժարմացնել տասը վայրկեան ա. սան անուագ քունն: Ուրրչներ երևևն օնն մէկ անդամ լուր մը պիտի տայ եւ այնուհետեւ իր ընթերցողները պիտի սպասցնէ ըսանրչորս ժամ ։ Շատ կարեւոր դէպքերու պարագային, ատենօք ԹերԹերր կը փորձէին երկրորդ կամ երրորդ ապագըրութիւններ ընել։ Բայց ի զուր։ Գրաւոր մամուլը, այսինքն թերթը, բացարձակապես չէր կրնար հասակ չափուիլ բերանացի մամուլին, այսինքն ձայնասփիւռին

Աւելի վերջ հեռատեսիլն ալ իր կարդին եկաւ գահրնկեց ընել ձայնասփիւռը։ Ի.րականութեան մէջ հեռատեսիլը ուրիչ pub 15 மிர் ny வயியயடும் மிற, np வயுնին վրայ կ'աւելցնե նաեւ պատկերը : Ուրեմն կրնայինը հեռատեսիլը նկատել ձայնասփիւռին ամէնէն կատարելագործեալ ձեւը։ Հեռատեսիլին դիմաց դրաւոր մամուլը բոլորովին անձրկեցաւ։ ԵԹԷ դիմայր միայն ձայնասփիւռը ըլլար, կրը-նար անոր վրայ առաւելութիւն մր ունենալ: Այո', ճիչդ էր որ ձայնասփիւռը չատ թարմ լուր կը հաղորդեր, բայց կը հա.ղորդեր միայն ձայնով։ Պատկեր չկար։ ԵԹԷ ձայնասփիւռը խօսեր երկրաչարժի մը մասին, իր խօսջը միայն ձայնէ կը րազկանար ։ Քանի մը ժամ վերջ, կամ յաչորդ օր լրագիրը պիտի գար այդ լուրին վրայ աւելցնել լուսանկար մը։ Տարրեր բան էր երկրաչարժի մր մասին լսելը, ատրբեր բան՝ երկրաչարժին մասին լու-սանկար մը տեսնելը։ Գրաւոր մամուլը, ուրեմն, իրեն կը վերապահեր լուրը լուսանկարով տալու առաւելութիւն մը։ Հեռատեսիլը ահաւասիկ գրաւոր մամուլին ձեռ բէն այդ Հպարտու Թիւնն այ խյեց: Այսօր աշխարհի ո°ր կատարելագործեալ լրագիրը կրնայ մրցիլ հեռատեսիլէն նոյն վայրկեանին իսկ սփռուող չարժանկարա... յին հիանալի պատկերներյուն հետ ։ Հեռատեսիլը, ձայնասփիւռին գիւտէն Հարիւր տարի վերջ, հասած է այնպիսի կատարելագործութեան մը, որ լուրերը կը հաղորդե ո՛չ թե պատահելեն կես ժամ վերջ, այլ մինչեւ իսկ պատահած պահուն ։ Եթե սենեակիս մեջ նստիմ ու դիտեմ «կենդանի» Հաղորդումով սվառուած ֆութ. պոյի մրցում մր, եւ մրցումին մէկուկէս ժամուան տեւողութեան ընթացքին ամէն վայրկեան, ամէն երկվայրկեան ամէնեն Թարմ ու տեսանելի լուրեր ունենամ այդ մրցումին մասին, գրաւոր մամուլը յաջորդ օր ի°ևչ պիտի գտնէ ինծի տալիք որ-

Գրաւոր մամուլը ուրեմն այլեւս պարտաւոր էր ուրիչ առաքելութիւն մր փընտռել եւ այդպէս ալ ըրաւ։ Լրագրի մր պարտականութիւնը այլեւս թարմ լուր տալ չէր։ Լրագրի մր պարտակութիւնն էր օրուան այս կամ այն թարմ լուրին մասին կարծիջ մր յայտնել, մեկնարանութիւն մր ընել, այդ լուրը իր սեփական ակնոցէն անցրնել եւ ջանալ նոյն լուրին մասին անծանօթ մնացած կէտեր դանել, եւայլն։ Գրաւոր մամուլը այս կերպով դոյատեւման նոր պայմաններ ստեղծեց իրեն Համար եւ յաջողեցաւ դոյատեւել։ Նոյնիսկ չուտով վերադատու ձայնասփիւ-

SCUAPANT PUPUELE

«ԵրկաԹէ վարադոյը»ին անկումեն ի վեր Սեւ Ծովու Թրջական այս նասահանգիստ - ջաղաջը նախասիրած մեկ վայրն է դրլխաւորաբար վրացի դնորդներու։ Տրապիզոնի պանդոկներուն պաչտօնեուԹիւնը վարժուած է անոնց երԹուդարձին։ Մեծ մասով ծովու ձամբով կը հասնին, մեկ երկու օր կը մնան ու դնումներ ընելով կը վերադառնան։ Կը դնեն ձերմակեղեն, կաչի բաձկոններ, ելեկարոնիկ դործիջներ, ժամացոյցներ։

Թուրջեւվրացական տահմանային անցջը որ փակ էր տասնամեակներէ ի վեր, բաց. ւած է ու երթեւեկը կրկին աչխուժացած։

Սկիզբի չրջանին «Ռուսերը» որ խորհրդդային քաղաքացիներուն տրուած ընդհանուր անունն էր, կուգային ձեռնունայն առանց դրամի։ Անոնք բերած կ՚րլլային իրենց ընտանեկան արժէքաւոր իրերը ու կը ջանային դանոնք վաճառել։ Շահուած դումարներով մեծ դնումներ չէին ըներ. մինչդեռ այսօր հակառակն է պատկերը։

Տրապիդոն Հասնողներուն մէջ կ՚րլլան նաեւ մաֆիայի դէմջեր. անոնջ կուդան օրինականացնելու իրենց ապօրինի դրամ. ները։ Իտալական զգեստեղէն ու ֆրանասական անուչահոտեր կը դնեն։ Սոչիէն նաւով կը Տամբորդեն մինչեւ Տրապիզոն,

USU8UV#

ԷՋԵՐ ՀԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

Ընտրութիւն Ամենայն Հայոց կաթողիկոսներու մահ եւ յիշատակ

Հեղինակ՝ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ

Նիւ . Երրք , 1994

ռին ու հեռատեսիլին դիմաց իր կորսընցուցած հեղինակութիւնը։ Մարդիկ, հիմա որ այս կամ այն լուրը կը լսէին հեռատեսիլէն կամ ձայնասփիւռէն, հետաքրքիր էին այլեւս կարդալու թեէ այդ թերթին մասին ի՞նչ պիտի ըսէր իրենց նախասիրած թերթը, կամ ուրիչ թերթ մը որ իրենց նախասիրածը չէր։

Բայց դրաւոր մամուլի ու բերանացի մամուլի միջեւ այս մրցակցութիւնը նոր վաանդներ կը ստեղծէր չարունակ։ Այդ վտանդներէն ամենակարեւորը Թերեւս հետեւեալն էր. դանադան Թերթեր, այս կամ այն լուրին մասին նոր մեկնարանու-Թիւն մը ընելու, նոր հետաքրքրութիւն մր ստեղծելու իրենց ստիպողութեան մէջ երբեմն կը հակասէին իրարու, նոյն լուրը կուտային տարբեր համեմատութիւննելով, տարբեր դիծերով, յաձախ կը խեղա-Թիւրէին ձշմարտութիւնները, կամ վերջապէս լուրի մը մասին կը հրատարակէին ո՛չ Թէ բացարձակ ձշմարիտը, այլ իրենց սեփական ձշմարիտը։

Բերանացի մամուլը այս կերպով ծնունը տուաւ գրաւոր նորատեսակ մամուլի մը, որուն ազդեցութեան գօտին այսօր Հասած է մտահոգիչ ծաւալներու։ Այդ ագեցութիւնը չատ անդամ կրնայ կործանարար ու ջանդիչ ըլլալ։ Եւ այդ կործանարարութիւնը ալ աւելի կը մեծնայ, երբ իւրաջանչիւր Հգօր թերթ կը սկսի բանկանն նաեւ իր սեփական Հեռատեսիլի կայանը։ Գրաւոր մամուլը այս կերպով իր ուժին կը միացնէ իր ամէնէն ոխերին մրցակցին ուժը, այսինջն Հեռատեսիլին ուժը, եւ կը դառնայ միահեծան ու բըունակալ։

Այս զարգացումներուն քանդիչ ազդերցուններուն տակ է որ այսօր ամենեն գրատապ հարցը դարձած է մամլոյ ազատուժեան սահմաններուն հարցը։ Մամոււլի մարդիկը կ՚ուղեն տիրանալ մամլոյ առաւելադոյն ազատուժեան։ Սակայն ո՛չ ձրչդ, անխարդախ, բարեացակամ, վըստահելի, անկողմնակալ լուր մը ստանալու աղատուժեան եւ իրաւունջին մասին։

կամ կը նաիրընտրեն օդային ճամրան. օրական տասը օդանաւ կը հասնի նախկին խորհրդային երկիրներէն Տրապիդոն։

Usu Snugg warmann bound to no denfunch երբեմնի բաւական պահպանողական բազաքին դիմագիծը։ Դրամական բազմա... թիւ մասնանիւղել ու լումայափոխու ժեան կեղ բոններ բացուած են Հոն : Խանութներէ ամանց լուսաւոր վերաառութիւննե. րը եւ կեղրոնական փողոցներու անուն... ներ ռուսերէնի Թարդմանուած են : Կուսակալը պատրաստել տուած է երկու լեղւով դրջոյկ մը, դիւրացնելու համար ռուս առեւարականներուն դործը։ Ան կրսե թե ատրին շուրջ մեկ միլիոն է նախկին խորհրդային այցելուներուն Թիւր: Նաւահանգիստի մաքսատուրքը դերծ 40արին մեջ 57 ընկերութիւններ կր գործեն ու անոնց գործառնու թիւնը վերջին տարւան ընթացքին քառապատկուած է։

կովկասցիներու այցելութիւնները բարքերու որոշ փոփոխութիւններ բերած են քաւական աւանդապահ այդ չրջանակին։ ձիչդ է որ խարտեաչ ու աչքառու չպաըութիւններուն իսլամականներու յաջոդութենկն ի վեր նուաղ ուչադրաւ դարձած են, բայց տեղացի երիտասարդուհիներն ալ իրաւունք չահած են խանութներու եւ ճաչարաններու մէջ աչխատելու, կը նկատուի:

சோழி மயமு போரமு முயார்க்டி மி மியர்க் Հարիւրի չավ առեւարական Հաստատութիւններու ներկայացուցիչներն են, Հաստատուած են Սոչի։ Ուրիչներ կովկասեան կամ ռուսական այլ չուկաներ փընտռելու լծուած են, մինչեւ կեդրոնական Ասիոյ «փութը Հանրապետու Թիւն»ներուն մէջ։ Ու այդ ընթացքին պայման է ձեռքե չձգել ամեն զգուչունիւն։ Տրապիզոնի առեւտրական սենեակի նախագահը կը յայաներ են այդ ճամբորդութիւններուն ընթացքին ոչ երեկոյեան դուրս կ'ելլէ, ոչ ալ նոյնիսկ ճաշարան մը կերթեայ։ Պանդոկ մնալն ալ այնքան խոհեմութիւն չի նկատեր. «Հանդստեան տուն»երը աւելի սուղ են, բայց աւելի ապահով : Անկե անդին սրճարանի մը, ինքնաչարժի մը մէջ կամ «Նաթաչա»ներուն քով, մարդ միչա յարձակումի են Թարկուելու վաան... գին տակ է:

Տրապիդոնցին որ վարպետ առեւտրականի Համբաւով ծանօխ է, չատ չի Հետաբրրքրուիր քաղաքականուխեամբ։ Ինչպես կ՚րսէ քաղաքին կուսակալը, Չէչէ՛սներու վիճակած Հարուածը կր յուղէ դիրենք, բայց այդ պատճառով կատարուած ցոյցերը Պոլիսի ու Անդարայի մէջ տեղի կ՚ունենան ու պատերազմը Հեռու է Տրապիողնէն։

\$U.7.2U.V

AUBHUHUT PHITUPUPUPAP

Հայերէն գիրերու ստեղծումով սկիզբ առաւ հայկական գրաղարաններու պատմութիւնը։ Միջնադարուն անոնք ... կոչւած են գրատուն, գրանոց, արկեղջ գրոց, գանձատուն, մատենադարան, դիւան, երբեմն ալ՝ նչխարանոց, նչխարախուց։ Գրադարանները եղած են վանջերուն եւ մենաստաններուն կից, կամ տեղաւորուած՝ առանձին չինութիւններու կամ վանջերու մօտակայ ջարայրներու մէջ։

Հայերէն գիրջի կարեւոր կեդրոններն էին Սանահինի, Հաղրատի, Տախեւի, Գլաձորի վանջերը, ինչպէս նաեւ՝ Էջանիածինի ձեռագրատունը, Արգինայի եւ Հռոմկլայի կախողիկոսական, Անիի արջայական, Գեղարդի, Յովհաննավանջի, Սաղմոսավանջի, Արձէչի, Գետիկի վանջերու, Լիմ անապատի եւ այլ գրադարան

ԺԹ. դարուն գրադարաններ բացուած են նաեւ ուսումնական Հաստատութիւն-ներու մէն՝ Երեւանի մանչերու (1832), Հոիփսիմեանց աղջիկներու (1850) կրբ-ժարանները, ինչպէս նաեւ՝ Թեմական եւ Հոդեւոր կարդ մը դպրոցներու մէն։ ԺԹ. դարու 90-ական Թուականներուն դրադա-րաններ ունեցած են նաեւ տարրական եւ ծիական որոշ դպրոցներ։

1902-ին Երեւանի մէջ բացուած է ջաղաջային դրադարան ընթերցարանը ըստեղծուած են նաեւ անձնական դրադարաններ, որոնցմէ անուանի էր Աւետիսեանի դրադարան - ընթերցարանը : 1913-ին Հայաստանի մէջ կար 13 դրադարան՝ վեց հաղար դիրջով :

Մինչեւ 1920 Թուականը մեծ գրաղարաններ ստեղծուած են Հայաստանեն
դուրս։ Վենետիկի եւ Վիէննայի միարանութիւններուն, Երուսադէմի եւ այլ վայրերու մէջ, հին ձեռադիրներէ դատ, հաւաջուած են հայագիտական դիրջեր, պարբերական մամուլի հաւաջածոներ։

Մեծ Համբաւ վայելած է Լազարեան Ճեմարանի (Մոսկուա) դրազարանը, ուր 1910-ական Թուականներուն կար աւելի ջան 45 Հազար գիրջ։ Բաջուի «Մարդիսիական Ընկերու Թեան» դրադարանը 1914-ին ունեցած է մօտ 22 Հազար գիրջ, ստացած՝ 68 պարբերական։

կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան (Թիֆլիս) գրադարանը 1917-ին ունեցած է 17 Հազար գիրջ եւ տարեկան սպասարկած է մօտ 40 Հազար ընթերսոսի:

Հայագիտական Հարուստ գրադարան.ներ ունեցած են Հայոց Աղդագրական

Ընկերութիւնը եւ Ներսիսեան ղարոցը Թիֆլիսի մէջ, Սանասարեան վարժարանը՝ Կարինի մէջ, Կեդրոնական վարժարանը՝ Պոլսոյ մէջ։

1920-ական Թուականներուն Հայաստա. նի մէջ եղած են 60 դրադարան եւ 245 խրճին ըններցարաններ։

ՄԱՏԵՆԱԳԱՐԱՆ

Կարելի չէ Հայկական գրադարաններու մասին խօսիլ առանց անգրադառնալու մատենադարանին ։

Մատենադարանի մասին առաջին տեւղեկութիւնները մեզի հասած են Ե․ դարէն։ Ըստ Ղազար Փարպեցիին, Էջմիածինի կախողիկոսարանին կից գործած է
դրատուն մը, ուր պահուած են հայերէն
և յունարէն մատեաններ։

Ռուսաստանի հետ Արեւելեան Հայաստանի միաւորումէն (1828) ետք, բարենպաստ պայմաններ ստեղծուած են մատենադարանի հաւաքածոներու հարըստացման համար : 1828-ին հոն կար 1809 միաւոր ձեռագիր, 1914-ին՝ 4660 :

1920 Դեկտեմբեր 17-ին պետականացուեցաւ Էջմիածինի մատենադարանը, իսկ
1921 Փետրուար 5-ին մատենադարանի
չենքի վրայ ստեղծուած է Մչակուժային - Պատմական Հիմնարկը։ Մատենագարանին մէջ կր պահուին Ե․ - ԺԸ․ դարերու ձեռադիրներ, ԺՁ․ - ԺԸ․ դարերու
հնատիպ դիրջերու եղակի հաւաջածոներ,
հին եւ միջին դարերու հայ պատմադիրներու, դրողներու, փիլիսոփաներու, թըսարանագերու ստեղծադործութիւններ, հին
յունական, արարական, լատինական աչկատութիւններու թարդմանութիւններ,
որոնց մէկ մասը բնադիրի արժէջ ունին։

Մատենադարանին նպատակն է կազմակերպել հին ձեռագիրներու պահպանութիւնը, վերականգումն ու պատձէնահատնել հաւնը, հաւաքել զանոնք, կազմել հաւյերէն ձեռագիրներու մայր ցուցակ, ուսումնասիրել եւ հրատարակել կարեւուրադոյն բնագրերը, հայկական մանրահնարչութեան նմոյչները, համաչիարհատկն նմոյչները, համաչիարհատկն հանրահան հայկական աղբիւրները, օտար լեւգուներով եւ գրքոյկներու միջոցով ժողուկորպականացնել Հայ ժողովուրդի ձեռատկիր մչակոյթի արժէջաւոր կոթողները, եւայն:

ԱԶԳԱՑԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

Հայ դիրքի ամէնեն Հարուստ դրապահոցն է աշխարհի մէջ։ Հիմնուած է 1832-ին, Երեւանի մէջ։ Հոն կր պահուին (1512-էն ի վեր) Հայատառ դրականու-Թիւն, Հայերէն պարբերականներու Հարուստ Հաւաքածոյ (1794-էն ի վեր), ԺՋ.

201,0kP-t

ՓԼՈՏԻՒԻ Հայ Մչակոյթի Տան մեջ, Նոյեմբեր 26-ին Հասաքոյթ մը տեղի ու-նեցած է կազմակերպութեամբ Հ.Օ.Մ.-ի տեղւոյն մասնաձիւդին։ Սօսք առած է վարչութեան ատենապետուհին՝ Վիջթորիա Ներսէսեան որ նաեւ երկարամեայ ուսուցչուհի է։ Ան յիչած է Հ.Օ.Մ.-ի դերն ու գործունէութիւնը իրը մարդասիրական կաղմակերպութիւն Պուլկարիոյ, Հայաստանի եւ արտասահմանի մէջ։

ՓԼՈՎՏԻՒԻ Հայ Մշակոյթի Տան մէջ, Դեկտեմբեր 3-ին տեղի ունեցած է «Երեւանեան մանրապատումներ» խորագրով Համերդ մը որու մասնակիցներն ու ղեկակարները եղած են Հայաստանեն դաղթած Հայեր ։ Գեղարուեստական բաժինը ապա-Հոված են Վ . եւ Գ . Թիւթիւնձեան վարժարանի աչակերտները ։

ՎԱՌՆԱՑԻ մէջ, Նոյեմբեր 19-ին նաիսաձեռնութեամբ Հ. Օ. Մ.-ի տեղւոյն մասնաձիւդին բարեսիրական պարանցիկ Հաւաքոյթ մր տեղի ունեցած է կազմակերպութեան 85-ամեակին առթիւ եւ որու Հասոյթին մէկ մասը նուիրուած է եկեղեցիին դմբէթին եւ դանդակատան վերաչինութեան։

.. ԺԹ. դարերու հազուադիւտ արժէջ ներկայացնող օտար լեվուով դրականութիւն, եւ այլ թարդմանութիւններ։

1986-ին գրադարանը ունեցած է 5583 Հազար դիրջ (41 Հազար ընԹերցող) ։

ԱՑԼ ԳՐԱԳԱՐԱՆՆԵՐ...

Գիտական կարեւոր դրադարաններեն են Գիտութիւններու Ազգային Ակադեմիայի հիմնակազմ դրադարանը, հիմնուած՝ 1935-ին։ Ունի չուրք 2.800 հագար
դիրջ, որոնց չարջին հաղուադիւտ եւ
հնատիպ դիրջերու ֆոնտ, ուր կր պահւին ԺՁ. - ԺԹ. դարերու հայկական, ռուսական եւ օտար լեզուներով հրատարակութիւններ։ Կապեր հաստատած է արտասահմանեան 49 երկիրներու 620 դրադարաններու եւ դիտական այլ հիմնարկներու, հայադետներու եւ հայադիտական
կեղոններու հետ։

Երեւանի Պետական Համալսարանի դրադարանը հիմնուած է 1921-ին, ունի չուրչ 1415 դիրջ եւ պարրերական։

> պատրաստեց՝ ՇՈՒՇԻԿ ՄԱՒԻՍԱԳԱԼԵԱՆ

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

UPPULLUAU PETULLUAU

4 6 9

Վերէն տեսած րլլալու էին անոնց փա. խուստը։ Ալ չջանացին պահուրտիլ։ Քարեեն որոտը աբվան անընտը հաջար սև ասսուազն երեք - չորս Հոգիի կողմ է պէտք եր արձակուկին : Սուր չէր նայեր թե ո'ւր կ՝ իյնային անոնը։ Միակ փրկութիւնը ժամ առաջ ճամրայ իջնելն էր։ Անտառին խիտ մասին մէջ քաշած էր բանան սեռերզի վերէն չկրնան նչան առնել, եւ որպեսզի չոճիներու ճիւղերը կեցնեն քարերը: Վերեն, ՀայՀուչներ ալ սկսած էին։ Ծանր լկաի հայՀոյան ըներ կը տեղային քարե... րուն հետ, եւ քարերէն աւելի կ'ազդէին Սուրին որ արդէն ինջզինջը խայտառակուած կը զդար այդ խունապահար փա-խուստէն : Բայց ընելիք բան չկար : Իսկապես չկար։ Միայն խոյս տալ, ազատիլ թարկոծումի տարողութենկն, ազատել **Եորման**։ Խօլ վաղբ մըն էր։ Իյնալու, ծառերուն զարնուելու, մէկ տեղը կոտրելու վտանգը ոչինչ էր գլխուն ահագին բար դն ուաբնու վատըութը ճում:

Երբ անտառին պառիթափը վերջ դտաւ ու ոտք դրին մայր ճամբուն Հոդին վրայ, չկրցան անմիջապէս զսպել իրենց Թափը։ Սուր դնաց փակաւ ճամբուն դէմքի եղերըն՝ վարի դառիթափին վերեւ երկարած

չոճիի մը բունին։ Նորմա ինկաւ Սուրին վրայ։ Եւ սկսաւ խնդալ։ Սուր Զղային չեչտ մը դգաց այդ խնդութին մէջ։ Ինջ ինդալու փափաջ չունէր, ոչ իսկ ի ցոյց մարդկանց։ Ձեռջերը մէջջին, դէմջը անտառին, ակռաներուն մէջէն մոլտաց.

- Վա՛յ սրիկաներ ։

Խիտ չոճիները կածանները անդամ ծածկած էին։ Այդ ստուերոտ Հողամասէն, ձայներ կը բարձրանային։ Երդի մը եղանակը, ջանի մը խնդուջ, զուարք խօսակցուքիւններ, իրարու ներկայունիւնը ստուդող կանչեր՝ աչէն ձախէն։ Եւ ահատ ՀայՀոյանջ՝ անհասկնալի խօսջերու իստոնուած։

.. Ցանց Հիւսեր են, մրմնջեց Սուր Թար-Թիչներուն արանքչն նայելով անտառի մութ դանդուածին, որ վտանդաւոր միջատներով լեցուն ստեւի մր տպաւորու-Թիւնը կը դործէր իր վրայ։ Ծուղակ լարեր են։ Բնաւ մտքչես չանցաւ։ Այս տեսակին չէի Հանդիպած։

- Աժան ազատեցանք, ըսաւ Նորմա։

Ստուգեց Թէ պայուսակէն բան մը Թափա՞ծ էր փախուսաի միջոցին։ Սուր ԹեԹեւ դող մը ունեցաւ։ Հիմա կ՚անդրադառնար Թէ ի՛նչ մեծ վտանդէ պրծած
էին։ Մինչդեռ վերը՝ քարկոծումի ու փախուստի ընԹացքին՝ ոչ մէկ վախ զգացած
էր։ Այս հաստատումը վերակենդանացուց դինք։ Փարատեցաւ այն ամօԹը զոր
կը դրնք։ Փարատեցաւ այն ամօԹը զոր
կը դրնք։ Նորման դրկեց։
- Վախցա՞ր, ըսաւ։

- Քիչ մը։ Վախնալու ատեն չեղաւ որ։ Հիմա աւելի կը վախնամ կոր, երբ կը խորհիմ…

Սուր պիտի ըսկր Թկ ինք չկր վախցած, մաքեն իսկ չկր անցած վախնալ։ Հանոյարով պիտի ըսկր։ Չըսաւ։ Թերեւս Նորմա պիտի չհաւատար, եւ զինք պիտի հեզներ, դե Թ ներընսօրկն, որպես յոնսորտացող մը,

«ճախաճի» մը՝ *ինչպէս կ՚ըսէր երբեմն* ուրիչներու Համար։

- Ելլանք սա անտառէն, ըսաւ Նորմա։ Կղզիին ալ Համը փախաւ, ՇարաԹ Կիրակի օրերը։

-- Դուն չարթու մէջ չես կրնար դալ որ, ըսաւ Սուր։

Եւ յիչեց Թէ չարթու մէջ ալ դարանակալ ռէօնթկեննիներ չա'տ տեսած էր անտառին մէջ։

Երկու գինով մարդեր, Թեւ Թեւի, ճամբուն վրայ գիկզակներ գծեցին հայհոյանջներ արձակելով իրարու։ Սուրին
անհանգստուԹիւնը վերածնաւ։ Դէմջին
խիստ արտայայտուԹիւն մը տուաւ, գինովներուն սեւեռեց ակնատկը։ Նորմա
կառչեցաւ անոր Թեւին, որուն դնդերները պրկուած էին վայրկեանարար։ Պահ
մը այնպէս Թուեցաւ Թէ մարդիկը գոյգին
վրայ պիտի իյնային, ա՛յդ նպատակով
կը լարէին իրենց գիկզակները։ Տասը
ջայլ անդին, ճամբուն դէմի եդերջն էին։
Սկսան Սուրին եւ Նորմային կողմը գալ
աւելի եւս տատանելով ու պոռչտալով։

Սուր կանգ առաւ։ Սպասեց որ գան ։ Մարդիկը մօտեցան ։ Սուրին նայեցան ։ Սուր անոնց նայեցաւ ։ Գրպանի ռատիօ մը սկսաւ երգել անտառին անորոչ մէկ կէտէն ։ Մարդոցմէ մէկը իր ընկերը սաստեց կեղծ խստուԹեամը .

-- Շիտակ կեցիր ծօ՛, անասուն։ Ի՛նչ վայրենի բան ես։ Շիտակ չթալե՞ս։

Միւսը ահռելի հայհոյանքով մր պատասխանեց : Գրեթե Սուրին քսուելով անցան : - Ի՞նչ վայրենի բան ես ծօ, կր պոռար մարդը քրջիջներու մէջ : Քաղաքակրթուէ՛ : Այստեղ Իսթանպուլ է : Ասկէ ուրիչ Իսժանպուլ չկայ : Հայրենակիցը անհան-

գիստ կ'ընես կոր։ -- Տեմոքրասի կայ, ուլան։

2իրար գրված Հեռացան երդելով։ Մերժ ընդ մերժ ետեւ կր դառնային ու

«Ալլա՛հ» կ'աղաղակէին իրենց ձայնալարերը պայԹեցնելու աստիձան։ Եւ կր չարունակէին ՀայՀոյել։ Սուր ուչադրու-Թիւն ըրաւ. անտառէն ներս մտան Հեռուն։ Ցետոյ ոռնումներ վերսկսան աջէն ձախ, ձախէն աջ։

-- Ասոնը ալ անոնցմէ էին, մրմնջեց Սուո

-- Դուրս ելլեն_ը սա տեղէն, Սուր։ Կր վախնամ կոր։

գարստա վոր. Երըմային դէմջը աւրուած էր այս ան--

Առանց խօսելու քալեցին, արագ արագ։
ԱսֆալԹին մօտեցած էին բաւական։
Նուադ մը զիրենք սԹափեցուց։ Գլուխնին
վերցուցին, չուրջը նայեցան, դանդադեցուցին իրենց քայլերը։ ԿիԹառ մրն էր։
Մեղմ, ջաղցը ձայն մը երդեց.

«Թի՛ նէ աֆթ.օ...»
Ծառերուն մէջեն նչմարեցին երկսեռ
խումբ մը, որ դէպի ասֆալժ իջնող դառի-Թափին փուչերուն վրայ նստած, անչչուկ մարկ կ՚ընէր երդիչը եւ կիԹառը։ Նորմա կեցաւ։

.. Նոաի_օրճ ՝ նոալ _{Ոսւև} ։

Նորմա գլուխը օրօրեց Հաստատական։ -. Շատ ազուոր կ'երգէ կոր , մրմաջեց ։

- Շատ աղուոր կերգէ կոր, սրսնչեց։
Ճամբուն եղերքը նստան քով քովի։
Նորմա ալ, խումբին աղջիկներուն պէս,
ծունկերը ծնօտին բարձրացուց, Թեւեըովը դրկեց որունքները, անչարժացաւ։
Սուր փրոֆիլէն դիտեց զայն։ Մանկական
դէմք մր ունէր, յափչտակուած արտայայտութիւնով։ Կ՝ ըսէիր Թէ հիմա պիտի
սկսէր ծափ դարնել։ Սուր այդպէս խորասուղուած մնաց անտր փրոֆիլին մէէ։ Երբ
դգաց Թէ բան մր կը փոխուէր Հոն։ Ինչպէս
որ ապակին կը պղտորի անձրեւէն։ Նորմային չրթները դողացին մեղմօրէն։ Աչջերը ընդլայնեցան։

Aurimi:

(Tup · 14)

Տիկին Լիւսի Միլաոնեան,

Տէր եւ Տիկին կարօ Միլտոնեան եւ դաւակները,

Տէր եւ Տիկին Ժան Միլտոնեան եւ զաւակները,

Պր. Այպես Միլաոնեան

սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մեծ - հօր՝ QUALL UPLSALBULL

մահր որ պատահեցաւ Ցունուար 3-ին։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Յունուար 5-ին, ընտանեկան չատ սեզմ շրջանակի մեջ, Համաձայն ննջեցեալի புயமிழிம்:

Ըրադրեն հատանբի քառառու սոնգութեր Հոգեհանդսանան պալաօն, Կիրակի, Ցունւար 15-ին, Սէն - Լու-ի Ս. Գէորդ Եկեդեցին, եւ այդ առ թիւ կ՝ ընդունի ցաւակ.ցու թիւններ:

ի գիտութիւն ողբացեալին ծանօթներուն եւ յիչատակը յարգողներուն։

«ՅԱՌԱՋ». - Մեր ցառակցութիւնները Միլտոնեան ընտանիքին։

U. BILLING - LIMIL

ՈՒՐԲԱԹ, Յունուար 13, Տոն է Անուանակոչութեան:

Այս առ թիւ Լիոնի Մ. Ցակոր Մայր Ե. կեղեցող մէջ առաւօտեան ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի ։

Պատարագր կը մատուցանէ՝ **ԻՍՍ.ՀՍ.Կ ՔՀՆՑ. ՀԷՔԻՄԵՍ.Ն**

Պատարագի աւարտին Եպիսկոպոսարա... նին Տնօրհնէքը կը կատարուի նախագա-

ՆՈՐՎԱՆ ԵՊԻՍԿ. ՁԱՔԱՐԵԱՆԻ

ւՅԱՌԱՋ,Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ZUUTUP ATULOPP UPPPP ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒՔԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱՆՔ

ΦԱՐԻՉ․ -- Փիէր Թերկանեան 1000 Ֆր· :

ՕՐՄԷՍՈՆ. - Պր. Գրիգոր Ռահանեան 200 Br ·:

ՄԱՐՍԷՑԼ. .. Պր. Վահան Արպոյեան 100 Br ·:

BULCHSPR

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ Փարիզի Ա. Թաղկոսեան մասնանիւրի ժողովը, Շաբաթ, Ցուն. ւար 14, ժամ ր 10-ին Փարիզի Հայ Մշա-կոյթի Տունր 17 ռիւ Պիշ ։

LALUFSTP ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

12-14, rue St-Bazile Marseille 1°

՝ ԿԻՐԱԿԻ, Յունուար 15, ժամը 15-ին՝

SoruvuA

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի եւ Հայ Մչա-կոյնի Տան Շաբանօրեայ դպրոցին ։ Գեղարուեստական բաժին, նույրներու րաշխում , ժամր 16-ին՝ ԼՈԹՕ ։ Բազմաներ արժեջաւոր նուկրներ։

RECHERCHE

Le journal «Haïastan» recherche les numéros manquant de ses archives :

Du n° 201 (avril 67) au n° 300 (décembre 1969) — n° 334 (janvier 73) n° 344 (décembre 73) — n° 345 (janvier 74) — n° 357 (janvier 75) — n° 358 (mars 75) — n° 359 (avril 75) — n° 365 (décembre 75) — n° 400 (mars 79) n° 434 (juillet 82) — du n° 442 au 447 (1983-84) — n° 450 (avril 84) — n° 475 (juin 87) — n° 546 (1992), ainsi que les 5 numéros parus avant guerre datés de

Contacter au plus vite le journal Haïastan 17, rue Bleue - 75009 Paris

Tél.: 42 46 29 74

Fax: 48 00 94 51.

SPECIAL JEUNES

Le Fonds Arménien de France invite les Jeunes Arméniens de la Région Parisienne

A UNE

RENCONTRE-DEBAT

au cours de laquelle BEDROS TERZIAN

présentera et commentera un Diaporama sur les Réalisations et les Projets du Fonds

Gazoduc IRAN - ARMENIE KARABAGH - ZANGUEZOUR

le Mardi 17 Janvier à 20 heures 30

dans la Salle de l'UGAB 118, rue de Courcelles, Paris 176 M° Courcelles

CCICSCUAS Atelier de Théâtre Arménien

Գործնական վարժութիւններ դերակատարներու համար 6 6 6 8 4 1 1 2 6 11.4 11.6

6 6 6 4 11 8 1

կազմակերպու թեամ բ՝ ԱՐԲԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ եւ ԺԻՐԱՅՐ ՉՈԼԱՔԵԱՆի

Շաբան օրերը՝ Յունուար 28, Фытрикшр 4 hr 11 Just 18.30 - 22.30

Zung 5' MAISON D'ARMENIE 57, Boulevard Jourdan, Paris 14e

M° Porte d'Orléans/Cité Universitaire Արձանագրութիւն տեղւոյն վրայ, Յունուար 28, ժամը 18-ին։

Մասնակցութեան ծախք՝ 300 Ֆր. Սահմանափակ Թիւով տեղ կայ:

L'ECOLE TEBROTZASSERE

propose

un Cycle de Conférences-Débats

animées par ONNIK JAMGOCYAN Docteur en Histoire

La Puissance économique des Arméniens

Généralités

le 13 Janvier;

• Les Arméniens à l'Hôtel des Monnaies de Constantinople le 10 Février

du 17ème au 18ème siècle

• Les financiers arméniens et l'industrialisation de la Turquie le 24 Mars

• Rôle des banquiers dans la vie communautaire arménienne à Constantinople

• Les financiers arméniens à Venise le 9 Juin.

Les conférences ont lieu à 21 heures à l'Ecole Tebrotzassère : 1, Bd du Nord, Le Raincy Participation : 50 F. au profit de l'Ecole. Le débat sera suivi d'un cocktail. Renseignements au : 43. 81. 01. 72.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

ԻՆՆՍՈՒՆԱՄԵԱԿ ՕԾՄԱՆ՝ ՓԱՐԻԶԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍՏ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ

-- OԾՈՒԱԾ՝ 1904 ՀՈԿSԵՄԲԵՐ 2-ԻՆ --

Ցունուար 15, Կիրակի օր, Ա. Կիրակի Ձկնի Ծննդեան։ Անուանակոչու թեան տոնն է՝ Փարիզի Սուրբ Յովհաննես - Մկրտիչ Առաջնորդանիստ Մայր

Անցնող՝ 1994 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2-ին, 90-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆ ԷՐ ՕԾՄԱՆ՝ ՓԱ-ՐԻՉԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՑՐ ՏԱՃԱՐԻՆ, որուն ոգեկոչումը յետաձգուած էր՝ Երջանկայիշատակ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի վախմանման հետեւանքով:

Առ այդ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 15, առաւօտեան ժամը 10։30-ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տանարին մէջ հանդիսաւոր պատարագ, յիշատակի, երախտագիտութեան եւ յարգանքի աղօթքներ կր մատուցուին։

կը պատարապե եւ կը քարովե՝

ԳԻԻՏ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ կաթողիկոսական Պատուիրակ Եւրոպայի Առաջնորդ Հայոց Փարիզի

Պատարադի ընթացջին կը կարդացուի ԵրանաչնորՀ Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակը՝ ձօնուած Մայր Տամարի օծման 90-ամեակին։

Պատարագի ընթացքին, մասնաւոր հոգեհանգիստ կր կատարուի՝ եկեղեցաչէն բարերար ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի, ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔի ննչեցեալներուն եւ Մայր Տանարիս Հանդուցեալ բարերարներուն Վամար ։

Նոյն ատեն, արեւչատութեան մասնաւոր աղօթը եւ բարեմադթութիւն կ'ըլլայ Մայր Տաձարիս ի կեանս եղող բարերարներուն Համար։

Ummun 4'on Sunch:

Պատարագին, որուն Հրաւիրուած են Քոյր Եկեղեցիներուն Հոգեւոր առաջնորդները ու պետական պատկան մարմիններու պաչտօնատարներն, Առաջևորդարանի յարակից որաշներուն ու չրջափակին մէջ, Մայր Տաձարի Տիկնանց Ցանձնախումբին կազմակերպութեամբ, մատաղի, ժողովրդային ուրախութժեան «Ակափ»ի՝ սիրոյ սեղան պիտի հրամցուր ժողովուրդին, ըստ օրինակին եկեղեցիներու օծման առԹիւ տեղի ունեցող աւանդական պատմական աշնական Հանդէսներուն ։

Եկեղեցող վարչական եւ Հոդաբարձական պատասխանատուներն սրտադին կոչ եւ հրաւէր կ'ուղղեն ամ էնուն բազմութեամբ ներկայ րլլալ ու մասնակցիլ լիչատակի եւ յարդանքի ուխտի այս օրուան արտայայտութիւննե. րուն, այս առեիւ բերելով իրենց սրտէն բխած առաւելագոյն եւ բացառիկ նուէրը՝ յօգուտ և ի պայծառունիւն մեր սուրբ եկեղեցւոյն։ Այդպէսով կր Հաստատեն նաեև իրենց երախտագէտ զգացումն ու տածած Հոգատարու Թիւնը՝ Մայր Տաձարիս թարերար առաջելուԹեան յարատեւման ու անոր անսասանու-செய்ய :

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

U. BALZ .- UYPSP2 UUBP 6462681A8 ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՆ ԵՆ. -

Եկեղեցաչէն բարերար՝ Աղեքսանդր Մանթայեսն, Արուսեակ Ազարեան, Հմայեակ Ալեքսանեան, Quint U.L. *Թունեան*, Արաջոի Ակոնայեան, Մարիամ եւ որդի Գուրգեն Ակոնայեան, Հայկ Աղապեկեան, Հրանդ Աղապեկեան, Վերթեայմ Աղապեկեան, Նոյեմի Ամպերեան, Վահրամ Արսլանեան, Վիջխորիա Արսլանեան, Ժան - Փիկո Անուանեան, Լեոնդին Անուանեան, Լիւսի Ալձեան, Եււրիմ է Աւետիսեան (Անայիս), Մարիամ եւ Ցովհաննես Բարսեղեան, Միհրան եւ Թագուհի Գավեզեան, Սեդրակ Գաւունեան, Մայրանոյչ Գործունեան, Արժենակ Գույումնեան, Պերճ Գույում ձեան , Սրբուհի Ձատիկեան , Նչան եւ Հայկանոյչ Ձէլվէյեան, Հայկ Ձրուանդեան, ԱԹանագինէ Էդնայեան, Օննիկ եթեմ է բնեան, Իրեն ենկել - Գույում ձեան, Յով Հաննես Ըչբլեան, Վարդան եւ Երանուհի Թիւթիւնձեան, Աստրա Թորոսեան, Ձարուհի Թորոսեան, Խաչիկ Թորոսեան, Յարութիւն ժամկոչեան, Եսթեր իչքալացեան, Վահագն իչքալացեան, Ճէյմս եւ Ռոզա Խըտըրչահ, Բիւզանդ Խոտիկեան, Սիրվարդ Խուկանեան, Տիգրան եւ Մարիամ Կակազեան, Անգրանիկ եւ Փայլիկ կէնձեան, Վրոյր Հալէպլըետն, Արմենակ Համրարձումեան, Գարրիել Համբարձումեան, Աբրահամ Ղուկասեան, Վալանթեն Ղուկասեան, Աննիձա Ճիհանհան, Սարգիս - Մինաս Ճի-Հանեան, ՅովՀաննէս Մալեանց, Արմէն Մամէզ, Եսթեր Մամէզ - Գարամանեան, Ռափայէլ Մարկոսեան, Արժինէ Մելիբ -Գալէնտերեան, Միհրանոյչ Մեսրոպեան, Եփրեմ Միհրան - Եփրեմեան, Տիրուհի Միջայէլեան, Գառնիկ Մոմնեան, 204րապ Մուրատեան, Ձարմայր եւ Վարդուհի Մուսայեան, Կարապետ Յակորեան, Վարդանոյչ Յակոբեան, Սիմոն Յովնանեան, Վանուհի Յովնանեան, Պօղոս Նուպար Փաչա, Մարկրիտ Շմաւոնեան, Ցարութիւն Որբերեան, Ռուբէն եւ Մարի Որբերեան, Մարդրիա Ուզունեան, Ցոլինե Չիլինկիրեան, Ռոզա Պազրըձեան, Գարրիել Պալապանեան, Արա Պարթեւեան, Եղուարդ Պապեան, Երուանդ Պարկիրձեան, Թամար Պարպիրօթ, Թագուհի Պետոյեան, Արմէն Պետրոսեան, Խաչաաուր Պետրոսեան, Մելջոն Պետրոսեան, Մուչեղ Պետրոսեան, Պետրոսեան, Ձապել Պեօնեքեան, Վեհա-

նոյչ Ջրրաչեան , Ձօհրապ Սանթուրձեան ,

Բարսեղ եւ Թագուհի Սարաֆեան, Ցարու-*Թիւն Սետիկեան*, Վահրամ Սէֆէրեան, Լէա Սէրայտարեան, Թաղէոս ՍԹաԹեան, Հայկազ Սինանեան, Սիմոնն Տակառ. եան, Օգան Տակառեան, Մարտիկ Տակառեան, Բարտեղ եւ Ազնիւ Տամ... լաժեան, Ցակոբ եւ Մարիաժ Տաժլամեան, Մովսես եւ Նարդուհի Տեմիրձեան, Մարի Ա. Տէտէյեան, Արաքսի Տէր - Մեսրոպեան, Թորդոմ Տէր - Մեսproubent, Vhopping U. PSby. Stp - Vhuրոպեան եւ Երէցկին Փերուդ Տէր - Մեսրոպեան, Ցակոր Տէր - Ցակորեան, Սիրարփի Տէր - Ներսէսեան, Բարդէն Տէր -Սարգիսեան, Ձաւէն Տէր - Սարգիսեան, Գրիդոր Փաթթեուբեան, Առլեն Փափաղեան , Հերմին Քանթար, Սօֆի Ռօդ Քանձեան, Սեդրակ Քարեան, Մանիա Քոչարեան, Ստեփան Քոշարեան, Աչոտ Ֆրէնկեան , Միրանոյչ Ա. Ֆրէնկեան, Մօրիս Օպեր, Աղաւնի Թորոսեան, Սրբուհի Թորոսեան, Արամ Մարտիրոսեան, Անտրէ **B**արութիւնեանց, Սեղրակ եւ Ալիս Bովսէփեան , Արա Սերորեան, Մարգրիտ Փա. փազեան, Վերժին Մոմ ձեան, Մարիամ Տակառեան, Միհրան Եփրեմեան, Գառզու-Հի Զաբարեան, Վարդավառ Կեօվչենեան, Փերուզ **Յակորեան**, Մարի Պէկեան, Ցոլինե Պերպերեան, Լիւսի Աչնեան, Նուրգան Ֆրէնկեան, Սիրարփի Սանթուրձեան-Հալէպլեան, Ցարութիւն Ֆիրէնկիւլեան, Ա.հարոն Հիշիչեան, Արեզնազ Հիւրէ, Գոհար Միլոֆ, Սարգիս Միլոֆ, Լուսիա Միտիլիեան ։

ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՍ Ի ԿԵԱՆՍ ԵՂՈՂ **ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՆ ԵՆ. -**

Անանուն բարերար մը, Աննիձա Ալեջսանեան, Անուանեան ընտանիջ, Մարիամ Գաւունեան, Մարի Ժամկոչեան, Միջելլ Ժամկոչեան, Նչան Ժամկոչեան, Արմենուհի Խոտիկեան, Պատրիկ Կէնձեան, Սոնիա Կէնձեան, ՅովՀաննես Միտիլի-եան, Արչալոյս Միւթեվելեան, Ցարութիւն Միւթեվելեան, Արաքսի Մուրատեան, Թադուհի Ցարութիւնեան, Ցարեթ **Ցարութիւնեան**, Վահէ Չիլինկիրեան, Գէորդ Պադրընեան, Անանիտ Ռաֆայէլլ Պետոյեան, Գարօլ – Անոյչ Պետոյեան, Էմ մանուէլլ - Աստղիկ Պետոյեան, Մարիամ - Սէսիլ Պետոյեան, Միչելլ Պետոյեան – Քրէթեիկն, Սարգիս Պետոյեան, Վարդզէս Տակառեան , խտմոն Ղազերեան , Մարգրիտ Ղազերեան, Հայկանոյչ Մարարրոսեան, Արա եւ Հուրի Երեւանեան, Պարպարա Միլոֆ, Սաթեննիկ Ֆիրէնկիւլ-

antecuren **ያበ** ትህበት ሀቦ 11 MERCREDI 11 JANVIER 1995

orupbre

LE NUMERO : 5,00 F

ชนหนาช เหมนะชนน (1925-1957) **፲**ትሆኔሀንትቦ`

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE - 75010 PARIS Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F - FAX: 48.00.06.70 -C.C.P. PARIS 15069-82 E

₽ԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա ։ Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ ։ 510 Ֆ.

Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 Ֆ.

69e ANNEE - N° 18.502

6909 SUPP - Php 18.502

LUBUUSUL 260-260 APUUFUCE

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ 50-ԱՄԵԱԿԸ

4C FUTh

Bունուար 9-ին սկսած է թանիլ Հեր --4եր չրամրարը որ մեծ կարեւորութիւն կը ներկայացնէ Հայաստանի Համար։ Ան տարեկան 20 միլիոն խորանարդ մեթթ ջուր կը հայթայթե Սեւանին ։ Ութաւնական Թուականներու կեսերեն ակսած կա... ռոյցի չինարարութեան Համար միայն անցեալ տարի ծախսուած է 45 միլիոն Դրամ : Ջրամբարը կը ծառայէ ոչ միայն ոռոգման նպատակներու այլեւ նաախտեսւած 2200 քիլովախ ուժով չրաելեկարակայանը ելեկտրականութիւն կր Հայթայթե վայթի եւ մերձաւոր չրջաններուն :

(Cruevalen)

(Յունուար 9 / 10)

ՆԱԽԱԳԱՀԸ 50 ՏԱՐԵԿԱՆ

Выгрить деру Статитира пр полия է Հանրապետութեան նախագահ L. Stp -Պետրոսեանի 50--րդ տարեղարձը։ Բացի «Հայաստանի Հանրապետութիւն» օրաթերթին մէջ այս առթիւ լոյս տեսած բազմանիւ չնորհաւորական գիրերեն, իրիկունն ալ հեռատեսիլէն ափռուած է այս յորելեանին նուիրուած 20 վայրկեաննոց ժապաւէն մր, խորագրուած՝ «Պատրաստ անկծքի եւ օրհնանքի»:

Նախադահին տարեդարձր չնորհաւորած են Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութիւնը, փոխ - նախագահը, ՀՀԾ-ի վարչութիւնը, Ղարարարի նախագահը եւլն.: Ծնորհաւորական հեռագիրներ ալ ղրկած

են ջերմ բարեմագ թութիւններով՝ Ելցին, 9. Գլինթերն եւ բազմաթիւ այլ ղեկավար-

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԷՋ

Նախազահ Ռ. Քոչարեան հրամանագիր մը ստորագրած է Յունուար 9-ին Լ. Ղարարացի մէջ Պաչապանութեան նախարարունիւն մը ստեղծելու համար : Մէկ այլ

Հրամանադրով ալ Պաչտպանութեան առա. ջին նախարար նչանակուած է գօրավար Սամուէլ Բաբայեանը որ ցարդ Ղարաբաղի ինքնապաչապանութեան բանակի ւրք մղատատանակե

> ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԸ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Впешпешр 6-р шпипев, 4пд ридипеթեան մր ներկայութեան Էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ պատարագած ու քարողած է կաթեողիկոսական տեղապահ Թորդոմ Արթ. ։ Ծննդեան այս յատուկ եկեղեցական արարողութեան վերջաւորութեան տեղի ունեցած է ջրօրՀներ։ Պատարադին ներկայ եղած են Լ. Տէր - Պետրոսեան, Գ. Ցարութերւնեան, Հ. Բագրատեան, Գ.Խ.-ի փոխ - Նախագահ Ա. Սահակեան, բազմաթիւ օտար գիւանագէտներ, Հոգեւորականներ, արտասահմանէն հիւրեր։ Ապա ներկաները առաջնորդուած են Վեհարան, ուր տեղի ունեցած ընդունելութեան ընթացքին խոսք առած են Հանրապետու_ թեան նախագահը եւ Թորգոմ Արջ.:

4.8.3. ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԳՈՐԾԵԼ

Յունուար 9-ին , ԱԻՄ-ի (Պ. Հայրիկեան) կեղրոնատեղիին մէջ տեղի ունեցած է 2.8.7. Կեդր. Կոմիակի մամուլի ասուլիսը: Այսպեսով, կը հաղորդե «Արմեն. փրէս», ակամայ արձանագրելով Հ. 8. Դ. Հասարակական -- քաղաքական կազմա-կերպունեան դործունկունիւնը ժամա. նակաւորապէս դադրեցնելու մասին նախաղահի հրամանագրի գործադրութիւնը, Հ. 3. Դ. Կեդը. Կոմիայի անդամները, սակայն , ասուլիսի մասնակցողներու կազմով իսկ (Հրայր Կարապետեան, Լեւոն Մկրաչեան, Գաղիկ Մկրաչեան) դեռ մինչեւ բուն յայտարարութիւններուն անցնիլը, կը փաստէին նախագահի հրամանագրի պահանջներու ոտնակոխում նչուած ընկերներու կողմ է : «Դրօ» գաղտնի կառոյցին անտեղեակ Դաչնակցական... ներու գլխաւոր ըսելիջն այն էր որ կուսակցութիւնը կը յայտարարէ Հանրապետութեան նախագահի Հրամանագրին չեն... Թարկուելու մասին եւ ՍաՀմանադրութեան շրջանակները կր պայքարին ոտնա-Հարուած իրաւունըներու վերականգնու-சிந்த சுறியும் படி சிம் கியிழ் கியிரு

Ասուլիսին ընթացքին բացատրուած է թե ի°նչ կը նչանակե ՍաՀմանադրութեան չրջանակներուն չեն թարկուիլ նախագահի գրամանագրին կամ թէ ի°նչ չափով օրի-Նականութեան հետ կապ ունի ի հենուկս

գործելու մաադրութիւնը:

ԱԶՆԱՒՈՒՐ **ጓሀՅሀሀՏሀՆԻ ԴԵՍՊԱՆ**

Երեջչաբթի (Յունուար 10) ժամը 16-ին, Շառլ Ազնաւուր կ'ընդունուէր ԻՒՆԷՍՔՈյի րնու և անօրեն՝ Ֆետերիքօ Մայորի կողմե եւ անոր կր յանձներ նախագահ Լեւոն Տէր - Պետրոսեանի նամակը, ուր ան կր դիմէր կազմակերպութեան (UNESCO = Միացեալ Ազդերու Կազմակերպութիւն կրթութեան, գիտութեան եւ մշակոյթի համար) Հայաստանի անդամակցութիւնը խնդրելով:

«Ժուռնալ տիւ Տիմանշ» (Ցունուար 8) կ'արձագանուեր այս լուրին, տալով նաեւ Ազնաւուրի տպաւորութիւնները այս առ--PfrL:

«Խեղկատակ մր (սալթէնպանք) Հայաստանի պատուիրակ ղեսպան ԻՒՆԷՍՔՕ-ի вош, читирашір в, гр.» пр пиштира Ազևաւուր, որ չատ գու է որովհետեւ իր րբևսևույն ծումածարար դրույն ի, ասրբ:

«Ազճաւուր փուր լ'Աոմենի» և ստեղծու-մէն ետք, կը գրէ լրագրողը, Ազնաւուր չրջուն դեսպան դարձաւ 1993-ին, մարդասիրական մարզին համար։ «Նուիրուեցայ արմատներուս պատճառաւ, ծնողջիս եւ անոնց համար որոնջ ջարդուեցան, կր րացատրէ, նախջան աւելցնելը ամօԹիսա-ծութեամբ` յաջողութեան որոչ մակարդակե մր սկսեալ, պարտականութիւն է բանով մր զբաղիլ»:

Նոր դեսպանը արդէն ծրադիր մր ունի Հայաստանի մչակութային եւ գեղարուեստական դարդացման ։ «Պէտք է պայքարիլ մչակոյթին համար, եթե ոչ այդ քաղաքակրխունիւնը, չորս Հաղար տարուան Հնութիւն ունեցող, կ'անհետանայ»:

Ազնաւուր արդէն Ֆ. Մայորի ուչադ. րութիւնը հրաւիրուած է Հայաստանի սաիպողական կարիջներուն, կրխական Տիւղին մէջ, Թուղթի չդոյութեան որ անկարելի կր դարձնէ դպրոցական գիր-բերու տպադրութիւնը ։ Բայց , քինկ (թադաւոր) Շառլը ինչպես զինք կ՝անուանեն Բրիտանացիք ճիչղ չի դիտեր Թէ ինւչի գէն ին իավարայ ին ըսև «տահաօրն»: «Շատ բան ունիմ սորվելիք, կ'ըսէ, նախ աեսնեմ թե ի՞նչ կ'ընեն ուրիչ երկիր-Ներու Համար ։ Շուտ պիտի սորվիմ ։ Նոր արհեսակ մր աւելի՝ նոր կոչում մրն է»:

BUFLE LURUPP

ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՆԱՄԱԿԸ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ

Յունուար 20--ին Եւրոպայի Խորհուրդը պիտի դումարուի, օրակարդի վրայ ուրբրանով նուներու այս րոնշունսեր դուրս ձղուելու Հարցին ըննութիւնը: Կանլիսելու Համար նման անթաղձալի Հաւանականութիւն մր, Անդարա Յունուար 5-ին, նոյն խորհուրդին խորհրդարանականներու ժողովին Թուրք խմբակին նախադահին ստորագրութեամբ նամակ մր յղած է նոյն ժողովին նախագահ Մարթի-

Շարագրուած այդ նամակին Հաւանութիւն յայտնած են Հանրապետութեան նախաղանը, Աղզ. մեծ Ժողովի նախագա-Sր եւ վարչապետը: Մ.JI խօսքով, նամա-կը կը ներկայացնե պետութեան տեսա-

Նամակը նախ ապահովունքիւն կուտայ թե Թուրջիա անդառնալի ձեւով հետե. ւորդ է ժողովրդավարուԹեան, բազմատա. րութեան եւ արդարութեան սկզբունջնե... րուն ։ Ասոր հետ , կ'ըսուի Թե ճիչդ է որ Ազգ. Ժողովը լուրջ դժուարութիւններու առջեւ է ժողովրդավարացման ընթացջին մեջ։ Մանաւանը, միչա ներկայ է ահաբեկչութեան երեւոյթը որ սպառնայ երկրին Հողային ամ բողջականութեան ու թիրախ առած է մարդկային իրաւունջները։ Այսուհանդերձ, ապահովութիւն կը արուի որ «Թուրքիա այդ ահարեկչութեան դեմ պայքարը պիտի շարունակէ իրաւական սահմանները յարգելով»:

Նամակր կ'ըսէ նաեւ Թէ այս նիւթին շուրջ թուրք Հանրային կարծիջը չատ ղդայուն է եւ դուրսէն կատարուած յիչեցումներ ժողովուրդին կողմէ կր նկատւին Թուրքիոյ ներքին գործերու միջա-சீரமாட்டுர்டி கட முயுத்ப யரு, உயம் மயரய-աական ազդեցութիւն կ՝ունենան ։

Փուրք դողսուն որևևհումուրոնով բա-մակին, կը գրէ թե եթե ան յուսալի աղդեցունիւնը չունենայ, Թուրջիա դէմ յանդիման պիտի մնայ Եւրոպայի Խոր--Հուրդէն արտաքսուելու վտանդին։

PULL BUT SUTUA

ԵԼՑԻՆ 48 ժամուան միակողմանի հրաղաղար յայտարարեց Ձէչէնիոյ համար, Ցունուար 10--<u>էն սկսեալ։ Միաժամանակ</u> հրահանդեց անկախապաչաներուն որ վերջ ատը սերբե ժեղաժեսուկգրոր բւ մերերև վար դնեն : Տեղւոյն վրայ սակայն դիդամեսունիւրն էի մասենաջ բւ Մաւոբևն ստենալով հանդերձ, այր չեն դարձած ^{հախաղա}Հական պալատին ։ Ձօր . Լեպետ , աչճասու մօհավանրբևէը սուսանար ևա-նակի, «ոճրային եւ անհեթեթա որակած է ռուսական գինեալ միջամաութիւնը եւ шւելցուցած է. .. «Ձեռը ձղուած միակ արդիւնքն այն եղաւ որ բոլոր Չէչէնները միացան Ռուսաստանի ղէմ ազատագրու-Մեան պատերազմ մը մղելու համար։ Արդ, պատերազմ մր չահիլ դինուած ժովովուրդի մը դէմ ոչ ոքի յաջողած է: Աֆղանիստանի սխալները կրկնելու վրայ ենը»: Վիճարանու Թիւններ ալ կան քաղաքական շրջանակներու մէջ։ Մինչ Ձէչէնները կատաղութեամբ կը կռուին, Պաչտպանութեան նախկին նախարար մը՝ մաոելալ Շապոլնիկով յայտարարած է որ ենք 2էչենները այդջան լաւ դինուած են, պատճառն այն է որ ներկայ նախարարն է, զօրավար Գրաչով որ այդ գէն.- ջերը տուած է Դուդայեւի։ Երեջչաբներ (Յունուար 10) առաու Հասած լուբերու Համաձայն, Հրադադարը չէր յարդուած Ռուսերու կողմ է իսկ եւ Գրոզնի կը ուրմրակոծուէր:

ՎԱՌԵԼԱՆԻՒԹԻ գիները զգաւլի յաւեյումներ կրեցին Ֆրանսայի մէջ, Յունուար 11.- Էն սկսեալ ։ Այսպես լիթրը 33 սանթիմ աւելի սուղ կ'արժէ սիւփէրին Համար ա-ռանց կապարի եւ 24 սան թիմ՝ կապարով ։ Այս նոր (4-րդ , յաւելումը 146 միլիառ Ֆր. կը բերէ այս տարի Պետութեան : Ծանօթ է որ վառելանիւնքի գինին մեծ մասը (80%) աուրջերէ կը բաղկանայ, ինչ որ աննախընթաց պարագայ մըն է եւ յատուկ

ՇԻՐԱՔ, որ քանի մր չարան է արդեն որութ է իր երահատանետեն , քայո երջայեց նաեւ խորհրդածութեանց երկրորդ Հատոր մը գոր խորագրած է «Ֆրանսան բոլորին համար» եւ ուր, առանց տալու Պալատիւրի անունը, կը դատապարտէ պանպանողական քաղաքականուխիւնը, ղեն կ՝արտայայտուի այն գործելակերպին որ կ'արտայայաուի սապէս՝ «բնացէ՛բ, կը Հոկեմ»: Հաւանական կը նկատուի որ Պալատիւր իր Թեկնածութիւնը յայտնե Впечистр 20-ри:

ԲՆԱԿԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐԸ՝ Հերվէ տը Շառէթ, ւներչնչուելով Պալատիւրի օրինակէն (5000 ֆրանջի պարդեւ 10 տար-ւան կառը ունեցողներուն որոնը կ'ուղեն նոր մր գնել) կ'ուցէ 5-էն 15 հազար Ֆր.ի պարզեւ մը Հաստատել քաջալերելու Հադան ատրաբնբնն սնաբուն վանջու ատր իրենց արամադրելի յարկարաժինները։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ աձրային ոստիկանութեան պետր յայտնած է որ իսլամական ոճրա... փորձերու լուրջ վախ կայ։ Ներքին նախարարն ալ Հրաւիրած է Գերմանիա ապնում իսնադատանուրբենն ոն իսուսափիր սներ երևա անաևեք:

ԱԼԺԵՐԻՈՑ իշխանութիւնները բուռն կերպով կր բողոքեն խտալիոյ դէմ որ քաջալերած է ընդդիմադիր ուժերու Հանդիպում մր Հռոմի մէջ։ Այժերիոյ համար միջամաու ժիւն մրն է օտար երկրի մր ներքին գործերուն եւ խնդրոյ առարկայ կ'ընկ երկրին անկախութիւնը: Հռոմ ներկայ եղող դանադան Հոսանքներու ներկայացուցիչները կը չարունակեն իրենց խoսակցութիւնները եւ չեն ուգեր միջամուխ րլլալ դանավենին։ Սան Թենիաիս Համայնքին (նախաձեռնողը Հանդիպումին) Հիմնադիրը՝ Անտրէա Ռիջառտի կը ցաւի որ Այժէի իշխանութիւնը կը բացակայի

եւ Հակասական կը գտնէ այդ դիրքը, քարի սև դեմեուրեսվ՝ դիչա նոագ է սև երկասութիւնը անհրաժելա է:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ կեղբոնական Դրամատունը մէկ միլիոն Թրքական ոսկիի (մօտ 135 Ֆր.) Թղխադրամ մը Հրապարակ պիտի հանկ Յունուար 16-ին։ Նոր Թղթադրամը՝ գոց կարմիր եւ կապոյտ նախորդներուն պես պիտի կրէ Աթաթիւրջի պատկերը:

ԱՐԱՖԱԹ ցաւ կը յայտնե որ Պառոն ար Ռոչիլաի համահաւասար Պաղեստին. ցի մր չկայ։ «Տասնեակներով Պաղեստինցիներ կան նոյնքան ձեռնհաս որքան Ռոչիլա, բայց ոչ մէկ Պաղեսաինցի Ռոչիլա կայ» ։ Պառուն ար Ռոչիլա (1845 - 1934) օժանդակած է Սիոնականութեան զարգացման, նախքան Իսրայելի ստեղծումը 1948-ին:

ԻՐԱՆ, Նիւ-Եորք Հրապարակուած պաչաօրանար մբիսյում դն ին ստասրա՝ ճարղել Իսրայելը եթե ան համարձակի յարձակիլ հիւլէական իր հաստատունեանց վրայ։ Նախապես Իսրայելի պատասխանատու ղեմ բեր յայտարարած եին թե կը նախատեսեն կանխարգելիչ Թոիչքներ կաատրել այդ ուղղութեամբ:

ՆԱԽԿԻՆ ՀՀՇ-ԱԿԱՆԸ

«ԵՐԿԻՐ»Ի ԷՋԵՐԷՆ

Տարին փակուեցաւ քաղաքական մարդի ուժեղ ցնցումներով որոնք հետեւանք եղան Հ. Գայստեանի սպանութեան ու տասը օր ետը նախաղահ Լ. Տեր - Պետրոսեանի հեռատեսիլի ծանօթ ելոյթին։ Երկու պարադաներն ալ ունեցան չչմեցնողի ու յե... ատագայ լուրջ վերիվայրումներու վախը առթողի Հանդամանը։ Որջան ալ ջաղա... ճարար մեղ ճի դև ասանիր ոտարունգիւրև չրլյար Հ. Գայստեանի ոճրափորձը, որ-ճար ան ըբևեիր ճամաճակարուկբար դՀն վճռական առաջին հանգրուան մր չնչուէր նախագահին ելոյթով, երկու պատա--Հարները ծանր մաահոգութիւններու, վախերու ներչնչողը կ'րլլային, Հայաստանի ներկայ փափուկ կացութեան մէջ։ Ժողովուրդի մր համար որ մէկ օրէն միւոր ատորաանարկուած ին աբորբև չանի դինը, որ մեծ համեմատութեամբ ան. պաչապան էր ցուրաբն դէմ, ջաղաջական բնագաւառի հման վորձաբարեր պիտի չյորդեցնէի°ն համրերութեան, ըմբոնումի ու տոկալու բաժակը:

Նոր տարուան առաջին օրերը արդէն անցան տօնական օրեր էին ու Սփիւռջին Հասնող Հայաստանեան լրասփիւռները արձակուրդի լռուժեան մատնուած ըլլալ կը Թուին : «Արմէնփրէս»ը որ տնոնց գրլխաւորն է, լռած էր նոյնպէս ըսուեցաւ Թէ կազմածներու խանդարում մըն է

արաջասը:

Նման շրջաններու երբ առօրեան ծանրացնող ազդակներ, պատահարներ ներսի ու դուրսի ուչադրութիւնները կեղրոնացուցած են Երեւանի վրայ, լրասփեւոներու լռութիւնը անտանելի բանի մը կը վերածուի ։ Ու մարդ աւելի բծակմնդրօրէն կը կարդայ Դեկտեմբերի վերջին օրերու Թերթերը, լաւաղոյնս որսալու համար նախապատրաստական որեւէ նչոյլ ։ Այս կարդի ընթերցում մը բաւական ուշագրաւ բաներ նչմարել կուտայ «Երկիր» օրա-Թերթի Դեկտեմբեր 24-ի թիւին մէջ ։

Հ. 8. 7.- և Հայաստանի Կեդրոնական Կում իայ ի պաշտօնա Թեր Թին առաջին էջ էն տեղ արուած է նախ Աշոտ Աբրահամեան անուն անձի մը, յիչեալ կուսակցութեան ուղղուած խոստովանութիւններու նիւ-Թին. ան, հետեւցնելով U. Հովեանի գրրութենկն, նախկին կուսակցական մբն է որ ձեռնարկած է ժողովուրդին խնայողութիւնները իւրացնելու ծանօթ գործարքին որուն հետեւորդներուն աւանդատու անունր կր արուի Հայաստանի մեջ ։ Աւանդաաուներու գումարներուն բացառիկ առկոսներ խոստանալէ ետը, Հաստատութեան պատասխանատուները յանախ կծիկը կր դնեն, տուժած դժրախաներու բազմու-Թիւն մր ձգելով իրենց ետին որոնը չեն գիտեր ուր փնտոել իրենց իրաւունքը։

Ա. Արրահամեան այդ մարզին «հերոս»ներէն է, ըստ կատարուած լրատուու... թեան, որուն տկարութենկն օգտուած է Ներբին նախարարութիւնը ու խոստովա. նութիւններ կորգած: Ինչ որ հետաջրջը... րական է, հեռատեսիլէն ծանուցուած այդ հեռասփռումին առընչութեամբ կատարուած նախատեսութիւնն է։ Թեր... թին աշխատակիցը այդ ծանուցում էն Հոտ կ՝ առնէ Թէ խնդրոյ առարկայ խոստովա... նութիւնը նիւթ պիտի ծառայէ նախագահին ամանորեայ ելոյթով ընդդիմութեան մերկացումին : Ճիչդ է որ չորս օր ետքի ելոյթեր չմեկնեցաւ Ա. Արրահամեանի խոստովանութիւններէն, բայց թիրախ ունեցաւ Հ. 8. Դ.-ը, անոր «մերկացու-մ»ր, աննախընթաց ջանագրութեամբ մը:

Ան իրեն հետ կատարուած հարցադրոյցին մէջ կը ծանրանայ ընկերային, արնտեսական, ջաղաջական բարդ կացու-

செக்கு முயுத்ப யுய்களோ யாயி ஓராடயி யுய. տերազմին եւ շրջափակումին վրայ. ան կր յիչէ նաեւ թէ նախկին վարչապետ Խոսրով Ցարութիւնեան եւ ներկայի վարչապետը Հ. Բագրատեան արտայայտած են այն միաքը Թէ այս թարդութիւննե. րուն միայն 30 տոկոսին Համար վաւեր է անուագ անաաջաստետրուներւրն։ իրե ամէն ժիստական երեւոյթ պատերազմով ու շրջափակումով բացատրելու երեւոյթը «ամենաթողութեան» պատրուակ կը նկատէ, ուղղակի Թիրախ առնելով Հանրապետութեան նախագահը։ Ան հարց կուտայ. «ի°նչպէս կարող է պետական պաշտօնեան, ունենալով եկամուտներ ոչ թէ պետութիւնից, այլ կողմնակի աղբիւըներից, ունենայ պարտաւորութիւն... ներ պետութեան, այլ ոչ կողմնակի աղբիւրների առաջ»: Ան կր մեղադրէ նաեւ պետութիւնը որ «բազում տնտեսական յանցագործութիւններ» կը Հովանաւորէ. եւ վստան է թէ հանրապետութեան նա-խազագն ալ տեղեակ է ամէն բանի։ Իր կարծ իջով, «Եթէ իշխանութ-իւնները չգիտակցին եւ չձեռնարկեն քայլեր, պէտք է հեռանան, որովհետեւ չեն կարողանում երկիրը գերծ պահել ապակայունացումից եւ սպանութիւններից»:

Doubjud 2. Գայստեանի եւ անկէ առաջ իր խորհրդականներէն Մ. Եուդրաչ-եսմեր սպանութեան մասին, Ա. Բարդասարեան կր ծանրանայ առաջինին աշխաաու թեան եղանակին վրայ. կ'րսէ թե «նա անձնական քաղաքականութիւն չէր վա.րում։ ... Սեփական քաղաքական կամ այլ ապականութիւնը նրա սկզբունքը չէր» եւ թե ընդհանուր դործունեութիւն կը ատրեր արդեն քավաճապետ նքնաք ա-սան: իր կարծիքով գայն սպանողները ճարի դն ատնեբնաի ընտաի ասաջ բը. անտեսական վարկածէն դատ, կ'ենթադրէ թե մտածած են որ պատահարը «կը բար. դուի ենթադրենք վանօ Սիրադեդեանի վրայ, հաշուի առնելով վերջին ամիսներին նրանց յարաբերութ-իւնները»:

Շարունակելով խօսիլ սպանութիւններու մասին, եւ յատկապէս անոնց միչտ անբացայայտ մնալուն, Ա. Բաղդասարեան անուղղակի, բայց բաւական ծանր մեղադրանքներ կը ներկայացնէ իչխանու-Թեան։ Ան կ՚ըսէ... «Եթէ լինէր առարկա յական հետաքննութիւն եւ գոնէ մէկ անգամ բացայայտուէր որեւէ սպանութիւն, այդ ժամանակ կը մտածէի որ այս իշխանութիւնները այնքան էլ կապ չունեն բոլոր սպանութիւնների համար, չնայած ամէն դէպքում պատասխանատու են»։

Ծանրագոյն դատումները կը չարունակուին երբ նաեւ ան կը խօսի երկրին մէջ տիրող մենոլորտին մասին. «Բռնութիւնը տնից տուն է շրջում։ իրագործողներին խորհուրդ կը տամ պատմութիւն ուսումնասիրել, որովհետեւ այսօրուայ իրագործողը վաղուան զոհն է որովհետեւ պլան պէտք է կատարուի»։ Այս մենտարանը այսօր ոտնահարւում է անպատիժ», ան պատարանահարւում է անպատիժ», ան պատարունընն և «յատկաւ այս նրա աստուածապաշտ նախագահը՝ Ռափայել Պապայանը»։

Հայաստանեան ներկային իսկապես բարդ կացութեան մէջ ի՞նչպէս կը դիտուի նալնկին Հ.Հ.Շ. ... ականի մր հարցազրոյցր որ լոյս տեսած է ընդդիմադիր մամուլին գլխաւոր անունին էջերուն մէջ։ Տե_-பயடி மீழ ருயாயக்யக்காடிரிரி மீட்டி த் வம் ந்தியம்படթեան գլխաւոր բաղկացուցիչ Շարժումին Հանդեպ, թե ըսուածները իրենց Հանդամանքով, չէին կրհար այլ թեմ ունենալ։ Հաւանօրեն, սխալ չրլլայ մտածել Թե երկու դատումին տէր ընթերցողներ այ եղած են, Համաձայն իրենց դանուած դիրքերուն։ ԱյսուՀանդերձ, Ա. Բաղդասարեանի զրոյցին մէջ մէկէ աւելի մատնանչումներ կան որոնք յատկապես նախադահին Դեկտեմբեր 28-ի ելոյթեն ետք, երկրորդական, երրորդական կ'ընեն դաւաջանութեան կամ բեմի կարելիութեան

մեկնարանութիւնները։ ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՑԵԱՆ

UUCUUCU

BULGASPEL

ԹԱՐՄ ԼՈՒՐԸ

4

Թարմ լուր մր տալու մտաՀողութիւնը ի վերջոյ գրաւոր ու բերանացի մամուլը Հասցուցած է այնպիսի Համեմատութեան մը, որ վախ պէտք է պատճառէ այդ երկու տեսակ մամուլէն օգտուող մարդոց: Արդարեւ այսօրուան հեռատեսիլն ու գրրաւոր մամուլը, ուրիչէ մը աւելի արագ, աւելի թարմ , աւելի ցնցիչ լուր մը հաղորդելու սեւեռումով կը մանեն անհատներու անդունաբարելի մաերմիկուԹեան ու դաղանապահութեան սահմաններէն ներո եւ անհատր անկողջորեն կը գործածեն որպես իրենց աշխատանքին նախանիսթեր։ 2ாடி 25 இத் மையோ மிற யுற்பார் புறுகோடர், Հանրութեան աչքերուն առջեւ պիտի մերկանայ, Թերեւս պիտի խայտառակուի, կը եաւք որ ժետուսն ու ջայրաւսն դադունիր հերոսները զանգուածը ցնցող Թարմ նիւթ մր դանեն եւ գայն չահագործեն իրենց չահերուն ու համրաւին ի նպաստ:

Առ այժմ միայն այդ երկու մամուլներու դործունկութենկն առւժողներն են որ կր սարսափին ու այդ մամուլին դէմ կր սայջարին։ Իսկ այն միւսները, որոնջ կր դիտեն կամ կր կարդան առանց իրենց սեփական մորթին վրայ վնաս մը կրելու, անտեղեակ են թէ աղկար հասած է ինչարի համեմատութիւններու եւ թէ ինչակի իրենջ ալ կը դանուին նոյն աղկաին դոհ երթալու վտանդի չրջադծին մէջ։

Մամուլը անհատին հետ կը խաղայ այնպես ինչպես կատուն կը խաղայ մուկին հետ : Եթե, որպես անիրաւուած կամ բրոնաբարուած անհատ, քիչ մը ձայն բարձրացնես, կամ օրէնքին պաչապանութիւնը պահանջես, դիմացինները անմիջապէս պիտի գիմեն մամլոյ ազատութեան գրականութեան ։ Մամուլը ազատ պէտք է ըլլայ, մամուլը աւելի ազատ պէտք է ըլլայ, մամուլը առաշելագոյն չափով ազատ պէտք է ըլլայ, մամուլին առջեւ որեւէ փակ դուռ պէտք չէ մնայ, եւայլն : Եւ տակաւին ինչե՛ր։ Մամուլը կը պաչապանե անհատին լուր ստանալու իրաւունքը, մասուլը կը կատարէ իրականութիւնները մերկացնելու սրբազան պարտականութիւնր, եւայլն։

Բայց մամուլը արդեօք որջա՞ն անկողմնակալ, ճչմարտախօս, լաւատեղեակ է, իրը Թիրախ ընտրուած անհատներու իրաւունքին նկատմամբ որջա՞ն պատուախընդիր է, մանաւանդ որջա՞ն անչահախնդիր է երբ մամլոյ ազատուԹեան անունով սանձարձակ կը դործէ եւ վար կ'առնէ բոլոր պաչտպանեն դանդուածներու անիրաւու-Թիւններէն եւ յարձակումներէն։ Այս հարցումները քիչ անդամ կ'ուղղուին։

Երբեմն կր մտածեմ որ, եթե այսպես չարունակուի, Աստուած չրնե, մամուլի մէջ օր մը պիտի գտնուին Թղթակիցներ, որոնը, լուսանկարի կամ չարժանկարի գործիք մր ի ձեռին, ոճրագործ մր վարձելով մարդ մը սպաննել պիտի տան, որպեսզի այդ պահուն չարժանկարեն այդ ոճիրը եւ գայն անմիջապես հաղորդեն որպես ամենեն անմիջական ու Թարմ լուր: Ուչադիր ընթերցող մր կամ դիտող մր արդէն այսօր իսկ կրնայ զարմանալ որ , ի՞նչպես պատաներ է որ սա կամ նա անակրնկալ պատահարի ընթացքին հեռատեսիլի չարժանկարիչ մր կրցեր է Հոն ներկայ գտնուիլ եւ արձանագրել աննախատեսիլի այդ պատահարը։ Հարցը այն է որ, այսօր մամույի ներկայացուցիչները ոստիկաններուն, ոստիկան գինուորներուն, հրչէջներուն, Հիւանդանոցի պաշտօնեաներուն ու բժիչկներուն, խնչպես նաեւ Գաբրիել Հրեչտակապետին հետ օրը քսանըչորս ժամ Թեւ Թեւի կը շրջին, որպեսզի ամենախարմ ու դդայացունց լուրը ձերբակա. լեն : Ինչ կը նչանակէ այս միասնութերւնը ։ Կր նչանակե որ մամուլի ներկայացուցիչներու այլեւս ամենակարեւոր նպատակն է չարագուչակ, տխուր ու նողկայի պատա-Հարներ որոնել, առանց խարը դնելու միջոցներու ու զուերու միջեւ:

Բնաւ չեմ կասկածիր որ մամլոյ աղատութիւնն ընդարձակելու սանձարձակ այս արչաւին օր մր պիտի յաջորդէ մամլոյ աղատութիւնը սահմանափակելու ու Հակակչռելու Հակադիր արչաւ մր։ Մամլոյ ዕՐበՒ**Ա**Ն ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

8ԻԿԱՆՆԵՐԸ Ո°ԻՐ Կ'ԵՐԹԱՆ

Ցիկան 60 - 80 Հազար ընտանիք կր չրջի ամբողջ տարին Ֆրանսայի Տամբաներուն վրայ։ Միչտ նոյնն է անոնց նպատակը. դանել բանակավայր մը ուր կարելի ըլլայ կարաւանը պահել միջոց մը։ Հարցը հոն է սակայն որ համայնքները ջախջախիչ մեծամասնու Թեամբ կը նախընտրեն որ այդ Թափառաչըջիկները այլ տեղ փնտռեն իրենց կայքը։

Այս կացութիւնը վՀատեցուցած պէտը է ըլլայ անոնցմէ չատերը, ինչպէս բանաստեղծի խառնուածքով Լուպան որ կ՚րսէ. «Եթէ կարելի ըլլար երկնքեն ձղուած թելէ մր առկախել մեր կարասանը, ամէն

բան գիւրին պիտի ըլլար»:

Ամրան վերջաւորութեան անոնցմէ խումբ մը Արժանթէօյի Հանրապատկան պարտէզը իջեւանեցաւ։ Ոչ մէկ արտօնութեւն խնդրած էին արդէն, նոյնիսկ եթէ խնդրած ըլլային, պիտի չտրուէր։ Հաղիւ տեղաւորուած, կը սկսին շրջապատին դժղութիւնները։ Լուպա չատ լաւ դիտէ թէ ինչեր կը պատահին անկէ հաջ։ Օր մբ պաշտօնեայ մը կուդայ իրենց պատճառած վնատները ճչղելու, յետոյ դատ, դատարան ու խորհրդանչական դատապարտում մը։ Պէտք կ՚ըլլայ Հանրարյին պարտէղին խորտակուսած դուռին նուրութեան ծախքը վճարել։ Ատիկա մեծ բան չէ, իրենց միջեւ կը Հաւաքեն դուժարը։

Երբ աչնան անձրեւներու եղանակը հասաւ, Արժան Թէօյի պարտեղէն պէտը էր տեղափոխուիլ կպրապատ դետին մը, աժ մեն ըայլի ցեխին մէջ մխրձուելու համար։ Սէն է Մառնի Ռուասի ան Պրի կոչուած անկիւնը սիրելի վայր մըն է ցիկաններուն համար։ Քաղաջապետարանը ինչ միջոցի որ ալ դիմէ, չի յաջողիր արդելը ըլլալ անոնց ժամանումին։ Աւելորդ է արդարադառւթեան դիմել. վտարման հրամանարի մր ստանալու համար երեք չաբախ սպասել պէտը է. գոյացած վնամներն ու բանակավայրին մաջրութեան ծախըն ալ ջաղաջապետարանին իր վիճակի։

1990-էն ի վեր օրէնքով նախատեսուած է որ Հինդ Հաղարէն աւելի բնակչութեամբ

մարդիկը օր մը պիտի հասկնան որ Թէջնիջ հիանալի այն յառաջդիմուԹիւնները,
որոնջ կայծակնային արադուԹեամբ լուըեր ու պատկերներ կը փոխադրեն աչիարհի մինչեւ միւս կողմը, ստեղծուած
չեն որպէսգի լրադրողներ զանոնջ իբր
միջոց դործածեն բռնի ուժով խեղձ ու
անպաչտպան մարդոց անձնական կեանջէն
ներս մանելու ու այդ մարդոց մտածումներն ու զաղանապահ կեանջէն պատկերներ դողնալով զանոնջ հրատարակելու համար:

Բարերախտաբար այսօրուան Թէքնիք այն Հրաչալի միջոցները որոնցմով լուր ու աե. սարանին նոյն երկվայրկեանին իսկ կրնան փոխադրուիլ մինչեւ աչխարհի ամէնէն հե. ռաւոր անկիւնները, կրնան գործածուիլ չատ ազնիւ նպատակներով ալ։ Այդպիսի ազնիւ նպատակի մը զարմանահրաչ մէկ օրինակը երկու օր առաջ կր հաղորդուհը ֆրանսական հեռատեսիլէն : Փարիզի հի. ւանդանոցներեն մեկուն մեջ քննունեան կ՝ են Թարկուէր հիւանդի մը ուղեղը։ Ֆընարուանի եգիշիրբեն ՀՀիր ինձագ արատ-Տանաչում մր ընել ուղեղային խանգարումներ ցուցաբերող հիւանդին մասին: Եւ անոնը կապ Հաստատած էին Մոնրէալի մէջ այդ Հարցով մասնագիտացած չատ կարեւոր կեղթոնի մը հետ ։ Հիւանդր Փարիզի մեջ Թոմակրաֆիի դործիքեն կ'անց. ներ եւ նոյն վայրկեանին Մոնրէալի մեջ մասնագետները ուշի ուլով կր հետևւեր թոմոկրաֆիր պատկերներուն։ Այս կերպով, հիւանդը, առանց Փարիզէն մինչեւ Մոնրկալ երթալու, կր քննուկը այդ հե. ռաւոր քաղաքին մասնագէտներուն կողմէ։

Աւելորդ է ըսել որ Մոնրէալի մասնապէտները հիւանդի մը մահը դիտելու համար չէ որ հաւաջուած էին պաստառին առջեւ, այլ հիւանդի մը կեանջը փրկելու համար։

Թարմ լո՞ւր ։ Այո՛ ։ Բայց մինչեւ որոչ սահման մը ։ Կամ մինչեւ աղնիւ նպատակ

. · · · · ·

PULAHA-L

Pladship Zaj Vzmhajet Smu 1862, Գեկտեմբեր 11-ին, տեղի ունեցած է Հ. Մ. С. Մ .-- 76-- թղ տարեղարձին նուիր-ուած Հանդիսու թիւնը: Բացման խօսքը արտասանած է վեխերան եղբայր՝ Պերձ Օգանեան : Ձեկուցումը կարդացած է Հ. Մ. С. Մ.. ի Փլովաիւի վարչութեան աաենապետ՝ եղբայր Ապրօ Մինասեան, ներկայացնելով Հ. Մ. Ը. Մ.-ի կարած ուղին: Մօսք առած է նաեւ Սոֆիայի մասնանիւդի ատենապետ՝ եղբայր խորէն Գիրագետն : Փլովտիւի եկեղեցական վարլութիւնը 2000 լեւ նուիրած է բանակումի Ֆոնաին։ Եգած են նաեւ սրտաբուխ նրւէրներ ներկաներուն կողմե :

11100003 U. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցին Հիմնական նորոգութեան են-**Թարկուած է չնորհիւ անանուն բարե**ըարի մը։ Դեկտեմբե-ը 28-ին կատարուած է Գոնրացէքն ու օծումը ձեռամբ Գարեգին Պատրիարջի ։ Երգեցողութիւնը կատարուած է Ուխտաւոր Դալիըներու կողմ է դեկավարունետաքը՝ Հաճի Ստեփան Սարկաւագ կարապետեանի ։ Արարողութենէն ետբ ընդունելու [իւն մը տեղի ունեցած է :

M88PTUPGPPP, ԾԱՐԻԶԻ ՄՍՈՒՐԻՆ

Չորեքչարնի օր, Դեկտեմբերի 21-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, Իսի-լէ-Մույինոյի Հայ Առաջելական Եկեղեցող Միօրեայ Դպրոցի աչակերտութիւնը ապրեցաւ յուզիչ ու անմոռանայի պահեր։

Հովանաւորութեամբ եկեղեցող Հոգաբարձութեան ու կազմակերպութեամբ ուսուցչական կազմին ու աչակերտութեան ծնողական մարմնի, ղպրոցի ներկայ 68 աչակերտներ, ուսուցչուհիներ ու ծնողջներ այցելեցին Փարիզի քաղաքապետ Ժագ Շիրաքի կազմակերպած Մսուրին ի հպաստ Վանաձորի (Կիրովական) երկու դպրոցներու վերաչինութեան (տե՛ս. «Вшпше» 7-44. 12, 49 2):

Սուրթ Փրանկիսկոս Ասեղացիի կեան. ջին ու Մանուկ Յիսուսի ծննդեան պարագաներուն նուիրուած պատմութիւնն ու կերպարները, վստահարար մեծ արպաւորութիւն ունեցան աչակերտութեան մատաղ սրտերուն ու Հոգիներուն վրայ, ու երբ վերք գտաւ ցուցագրութիւնը, այն դաղափարը կը տիրեր, կարծեք Թե փոքրիկները չէին կամենար որ վերջանար Փրկչի հրաչալի ծննդեան տեսարաննե-

շրջանները Թափառաչրջիկներուն յատկացուած դետին մր ունենան ։ Ռուասի ան Որիի քաղաքապետու թիւրը ալ սևսչած <u>Հ</u> որպես այդ օգտագործել լքուած կայարան մր։ Սակայն երկաԹուղիի տնօրենութիւնը երկար վարանումներէ ետբ ըսած է թէ կերու օև դն աքան աւրբրու ուև իույարանին, անլոյծ ձգելով քաղաքապեաարանին հարցը։

Այն շրջանները որոնք ունին օրենքով նախատեսուած Հասարակաց դետինները, կր գանգատին անոնց չարաչար գործածութենէն. ելեկտրական Թելերը միչտ փրցուած կ'րլլան, լուացարաններու տաչտերր կոտրտած։ Մնաց որ ցիկանները օրինաւոր գետին գտնուի կամ ոչ, յաճախ կր բանակին որեւէ տեղ որ իրենց Հաձելի կը Թուի : Օրինակ , Մոյի մեջ անոնցմե խումը մը կանոնաւորապես կր հաստատւեր չուկայի մեծ հրապարակին վրայ։ 1993-ին քաղաքապետութիւնը 600 Հազար ֆրանջի պիւտճէ մը յատկացուցած էր անոնց պատճառած վնասները դարմանելու

Անոնը նախապես փոքր խումբերով կը

չրջեին. քաղաքաչինութերւնը մղեց գիրենը խումբերը մեծցնելու, որպէսզի աւելի դիւրաւ դէմ դնեն թչնամական կեցուած բ. ներու։ Ցածախ ալ կրօնական հիմերով կ՝ ըլլան անոնց խմբաւորումները. Ցիկան. ներու միջեւ բաւական նորոյն է հոգեդա. լըստեանական ըլլալ։ Այս վերջինները չատ կարեւորութիւն չեն տար մարդոց որոշած օրենքներուն, Աստուծոյ որդիները նկատելով իրենք գիրենք։ Եւ վիճակադրական տուեալներով անոնք են որ ա_ մէնեն քիչ դպրոց կը դրկեն իրենց զաւակ-

Անոնց Համար լաւագոյն լուծումը պիտի րլլար իրենց պատկանող Հոդի կտոր մր ունենալ։ Բայց ատիկա անկարելի կը թուի : Կան ցիկաններ որոնը, օրինակ, Նան թեռի մէջ նոյն տեղր կ'ապրին 40 տարիքի վեր ու ելեկտրականութիւն չունին։

Առնուացն հինդ դարէ ի վեր 8իկաննե. րր սորված են թե սեփականութեան բացակայութեան պետք է իրենց տան մէջ դգան իրենք գիրենք ափ մր Հոդի վրայ որ իրենց չի պատկանիր։

4117, 211.6

նն այլ ին փափանքիր ոն բևիան - բևիան չարունակուէին :

Կարելի է այստեղ վերջացնել նկարաժետրար այս ասմբեն...

Բայց ... 15 օրեր առաջ Դեկ. 7-ին, երկրաչարժի 2. տարելիցն էր։ Առաւստեան, ուսուցչուհիներ թե Հոգեւոր Հովիւ ամբողջութեամբ կեղբոնացանը այդ முமாடு எட தயாயடு ஏத்யு அம் சிறயு, கயியռակ անոր որ հանելի չէ եւ ոչ ալ դիւրին, 4-էն 14 տարեկան փոքրիկներուն խօսիլ, բացատրել ու մանաւանդ կերպով մը ստիպել որ գիտակցին Եե իրենք ձեւով մր րախտաւոր են այս օտար բայց հիւրընկալ ափերուն վրայ ապրելով, թե այսօր ցաւ ի սրտի, նոյն ժողովուրդի իրենց տարեկից քոյրերն ու եղբայրները նոյն կարելիու Թիւնները չունին եւ վեց տարիներէ ի վեր են Թարկուած են ամ էն տեսակ գրկան ըներու...։

Իսկ մեծերը կը չարունակեն ըսել. «Այդջան դրամ եւ ապրանք դրկեցինը չրաւեց։ ի°նչ եղաւ, ամէն տարի նո°յնը պիտի չաըունակենը...»:

Շուրջ 100 աչակերտներ, ծնողջներ ու հասատացեալ հաւաբուեցանը ու ջերմե. <u>யைப்பு யருசிக்கும் முரிக்கும் வெடிக்கிறாட்</u> Հանգստեան եւ ողջ մնացածներու դործոց յաջողութեան համար։ Եւ չատ յաւ է, քանի բոլոր եկեղեցիներու մէջ նոյնը կատարուեցաւ ... Բայց ...

Բայց առանց Թերազնահատելու կաատրուած անուրանայի աշխատանքն ու զոհողութիւնները, Թող Թոյլ արուի ինծի ըսել որ բաւական չէ, այսօր բոլորս ալ գիտենը Թէ Հակառակ բոլոր դժուարութիւններուն բոլորս այ կարելիութիւնը ունինք աւելին ընելու, ջանի այսօր բոլորս ալ Համեմատաբար բարեկեցիկ վիճակի մէջ ենք եւ երբեք այ դժուար պիտի չըլլար այս ցուրտ օրերուն աւելի ու միասնական համագործակցութեամբ չինիչ ու դրական ջայլեր կատարել ու Մայր Հայրենիքի կարօտեալ աղդաբնակչութեան մեր օժանդակու-[ժիւնը բերել:

Ապա քաղաքապետարանի հրապարա. կին վրայ աչակերտութեան փափաջով *միասնարար երդեցինը* Փուր թուա Ար. մենի՝ Ազնաւուր - Կառվարենցի գեղեցիկ երգը:

Վերադարձին կարծէք նե ևոլոր աչակերաները գոհ էին ու միաժամանակ հր պարտ, քանի վստահ էին որ իրենց պարտքը կատարեցին եւ իրենց լուման բերելով օրինակ եղան իրենց նմաններուն :

AL மம்டியர் சீழ கடம் புற சியயல்கர் சித் வழத் օր աւելի դժուար կը Թուի այս պայման-மக்றாடு மீட்டு எட வாய்ற யுப் மழிக்றாடு ஆயு ապրիլ, Հայ մնալ ու մեր հայկականունիւնը պահել ու գալիք նոր տերունդին ժառանդ ձղել։

ሆኮኮቡበኒ ፈቦት.

LEUNDE

Ճաշերուն, աղցաններուն, Թացաններուն, նոյնիսկ անուշեղէններուն համ ար-டார புகிலிமு வடிழ் மாசிழ், யகிறழித் கட மழնուցիչ բազմանիւ յատկունիւններ։

Լեմոնը հարուստ է Ա., Պէ եւ Սէ կեն. սանիւ թերով, ինչպէս նաեւ երկաթի, կիրի եւ ֆոսֆորի նման տարրերով:

Գիտենը արդէն, որ Սէ. կենսանիւթեր կը գօրացնէ արեան երակներուն գիմադրականութիւնը եւ ձկունութիւն կուտայ անոնց։ Լեմոն յանձնարարելի է անոնց, որոնը երակներու ակարութքիւն ունին կամ լինտերը չուտ կ'արիւնին:

Լեմոնը ունի մանրկասպան յատկութիւն : Քանի մը կաթիլ լեմոնի հիւթը կրնայ սպաննել բոլերայի, Թիֆոյիտի կամ տիղանթերիի մանրէները։ Այս իսկ պատճառով կարելի է լեմոնի քանի մր կանիլ հիւն դնել այն ըմպելի ջուրին մէջ, որուն մաջրութենկն կը կասկածինք։

Շնորհիւ իր պարունակած սիթրիք կոչւած թթուին. անիկա մեծապես կ'օգնե մարսողութեան եւ կը Հականեխէ մարսոդական գործարանները։ Դժուարամար. սութեան պարագային կարելի է լեմոնի կեղեւները 10 վայրկեան եռացնել եւ այդ Surpe mus - muse hull:

I hadn'th sheld po ozwowyh &bend, shewisդանոցներուն մէջ կը տրուի հիւտնդնե. րուն, անոնց ծարաւր յադեցնելու եւ արեան չրջագայութիւնը բնական զարձնելու

կոկորդի ցաւի կամ բորրոքումի լաւա... գոյն դարմանը դաղջ ջուրի մէջ լեմոնի հիւթ լուծելն ու կոկորդը լուալն է:

Երբ այլ միջոցներէ զուրկ ենք, քիթի արիւնահոսու թիւնը կրնանը դագրեցնել, բամպակի կտոր մր լեմոնի Հիւթին Թաթխեցնելէ ետբ, ենթակային ռունդերուն 159 मुक्तिमार्ग :

Շարաթեր երկու անդամ կարելի է ակռաները խողանակել լեմոնի հիւթով, եթե կ'ուղենք ձիւնի պէս հերմկցնել ու փայլեցընել զանոնը:

իսկ այն կիները, որոնք իւղոտ մորfe ունին, կրնան օրական իրենց ղեմ ըր օծել լեմոնի հիւթեով եւ կարճ ժամանակի մեջ օգուտը կը տեսնեն:

«U. Ф.»

LIVRES REÇUS

LA COMMUNAUTE ARMENIENNE DE LYON

ET DE LA REGION RHONE-ALPES Խմբագրեց՝ ՄՈՎՍԷՍ ՊՉԱՔՃԵԱՆ Lyon 1994.

ደሀኑቲን ባኮባԵቡ ԵԱՆ

AS AND LY OPPREMILE

4 म न

- Pugner ynejmu ling:

- Չեմ գիտեր ։ Ջիզերս խանգարուեցան ։ Unch dama ջինս min, երք uh ակակ ժետև բեյ փաճևիի ամչրաի դև Լաև ճովի-կը։ Ոչ մէկ ֆիզիքական ցանկութիւն։ Ջերմ զուրդուրանը մր միայն։ Ձայն մը.խիթարելու, արցունքները կեցնելու, պաշտպանելու տենչ մը։ Մինչեւ հիմա, քիչա անկէ բան մը առնել խորհած էր։ Հիմա, յանկարծ, անոր ամէն բան տալ կը խորհեր ։ Եւ ուրիչ ոչինչ ։

Եւ ա՛ յն քան քաղցր էր որ տղուն ձայնը. «Մաղափօ, սաղափօ, սաղափօ…»

- Նորմա, ամուսնանանք։ խումբը կը ծափահարէր երդիչը։

Աւչադրութիւնը երկուքի բաժնուած մարդու ակներեւ ճիգով, Նորմա ակնարկը Սուրին դարձուց : Լաւ չէր ըմբոնած : then the probet by afrant lamp to be be ջանար հասկնալ։ Սուր ուգեց պարտկել իր ծանր խոսվ գր, Նորմային ձեռգը բրոնեց: Վստան չէր թե ճիչը բառը գտա ծ th: Urbs front the ammy: "Auchen կինս ըլլալ» ... «Ինծի հետ կ'ամուսնա-հա⁰ս» ... Շատ տափակ էին այս Հար-

ւին ծայրը։ Ինքնաբերաբար։ Արդեօք Նորմա ատո[°]ը ալ պիտի ծիծաղէր:

Ծիծաղելու երեւոյ չուներ : Երկարօրեն նայեցաւ Սուրին։ Աչքերը խոնաւ բոցա... վառեցան : Մեզմ ժալիտ մը, յուզուած ժալիտ մը ունեցաւ ։ Փոխաղարձեց Սուրին ձեռքի սեղմումը:

- Ձես գիտեր որչափ կ'ուզեմ , մրմնջեց ։ Հեգնանը չկար այս խօսքերուն մէջ։ Ոսւն՝ սն ին եսևսն ժեռովանարրբենով հանուած էր՝ անոր խօսքերուն, անոր ձայնին, չեչաին, արտայայտութեան ամենայետին նրրերանգներն անգամ ճշգրիտ կերպով իմաստաւորելու համար, ոչ մէկ Հեղնանը զգաց ։ Նորմա երբեր այս աստի-கவம் பாடிர, யுப் யயாடிகவம் நாடியடன், யுப யாயர்கியப் ஏரயராடி திர கூறும், மடிய' புக்கு ամիս է որ դիրար ճանչցած էին:

Նորմային այս լրջութերւնը անակնկայի մը ազդեցուներնը գործեց իր վրայ։ Եւ վախցուց դայն ։ Մարրադարձաւ Թէ պրլէօֆ մը ըրած էր նորէն։ Ու Նորմա ըն.դունած էր իր պլեօֆը։ Հիմա ի՞նչ պիտի : יולעים

Փրկութիւնը դարձեալ Նորմայէն եկաւ ։ Արժիջապես գրեթե : Ձգեց Սուրին ձեռբը, մատներուն ծայրը Թարթիչներուն վրայ կորսեց մեզմօրէն՝ արցունքի հետքերը ջնջելու Համար, իր սովորական ջիչ մր ծաղրածու ժպիտով յարեց.

-- Երկու անկուտի սիրահարներ ամուս--

նանալու են ելեր...

U.ju dandafunt filip 452 Show forther-**Երեն մր պատճառեց Սուրին։ Փոխանակ** ովտականը դգալու որ անելէն իրականու-թեան վերադարձած էին , կարomnվ փընտռեց այն նոր, այն հրաչալի յուղումը զոր புறமைக் தில டிக்க யும்ச மீழ மாய் தி, கட மு முறுքան չուտ, այնքան անակնկալ եւ դիւրին ցնդած էր, մէկ խօսքով, մէկ չեչաով, մէկ ժայրաով : Կառչեցաւ պլեօֆին, խորհելով ցումները։ «Ամուսնանանը»ը եկած էր լեղ- թե ինչո՞ւ պլեօֆ ըլլար ի վերջոյ.

- Ո՛չ երբ չոճոխ են:

- Մենք չոճո՞ր ենք:

- Մենք չոճոր ենք չըսի ես: -- Ի°նչ ըսիր հապա:

Նորմա տեսաւ Թէ Սուր չէր հասկցած ։ Նախընտրեց այդպես ձգել։ Լրջացաւ։ Սաքի բլաւ:

-- Մոռցար որ դուն ուսանող ես, ըսաւ: Սուր չպատասխանեց ։ Նորէն վերադարճաւ իրականութեան: Այո, ուսանող էր, գործ չուներ, դրամ չեր չահեր, հացիւ տասնրինը տարեկան էր, բան մր ընել չեր գիտեր, չեր գիտեր նոյնիսկ թե ե րբ պիտի գիտնար բան մը ընել, ի՞նչ պիտի կրնար ընել:

Կեանքի սեմին վրայ, ոտքին տակ բաց-டார பீரட்டு பிர்சிம் யாடிக், புடியாட யுமாரமா ունեցաւ, ու սարսափ մր զգաց։ Երբեջ չեր խորհած հօրը տունը ապրելե, հօրմեն գրամ ուղելե, մօրմեն գրամ առնելե, րոլորեն առնելե, բան մր առնելե, եւ ոչ որի բան մր տալէ տարբեր կեանք մը։ Ոչ մէկէն բան մր առնել, ընդհակառակն ուրիչին տալ ... Ի նչպես, ո ւրկե...

Խունապի մատնուեցաւ։ Իրեն այնպես Թուեցաւ Թէ այդ վիհին մէջ կր գլաորէր, կլոր կլոր դառնալով ինք իր վրայ։ Անվախջան անկում մը՝ անյատակ պարապութեան մը մէջ։ Ուզեց աչքերը փակել, ա՛լ չրանալ, չտեսնել չուրջի աչխարհը։ Ուզեց տեղ մը, մէկու մը ապաստանիլ։ Բայց չխոստովանեցաւ Նորմային թե, այդ պահուն, առաջին անգամ ըլլալով եւ ամրողջ սասակութեամբ, զգացած էր կեան. சி பியியு:

Նորմա, ժպտուն, ձեռքը երկարած կը ոտարբև ասչեւն։ - Չե°ս ելլեր կոր:

Կիթառը նոր եղանակ մր կուտաը ։ Բայց

- Անկուտի սիրագարները չե՞ն ամուս- գմայքը խզուած էր. Նորմա մտիկ չէր

Սուր ոսւթի կանդնեցաւ: Առանց խօսեքերու երթեւեկը աւելցած էր։ Ցամրօրէն թալեցին կողջ կողջի։ Նորմա նայեցաւ Սուրին մտածկոտ երեւոյթին, թեւր մրատւ, բայց բերան չբացաւ։

- Այս մարդոց, պիտի երթաս ոստիկան րերես, ձերբակալել տաս...

Նորմա դարձեալ նայեցաւ Սուրին։ Համկցաւ թե անոր միտքը վերն էր տակա-

- Գործնականօրէն անկարելի է, ըսաւ:

- ինչո՞ւ ։ Եթե զբաղիլը աչք առնես ։ - Անկարելի է։ Նախ՝ պէտը է նաւա-

சியமாது டிடும்பப : - Նիզամի ոստիկանատունը գնա:

- Նիզամ Թող ըլլայ։ Ոստիկանը պիտի գայ, մարդիկը պիտի չգտնել։ Եթե գտնե, դո'ւն պիտի չկրնաս փաստել որ յարձակած , թարկոծած են ։ Առանց փաստի, ոստիկանը բան մը չըներ։ Արդէն ընել ալ չուղեր Հոգին։ Մէկ ոստիկան մր ի նչպես գլուխ կելլայ տասը Հոգիի հետ ։ Եթե չատ նեղը մնան , քե՛զ յանցաւոր կը Հանեն։ Ձրպարտութերւն մը կ՚ը-նեն, 452 դիրքի մեջ բոնեցինք կ'րսեն: Ոստիկանը փոխանակ անոնը տանելու բե՛զ կր տանի ոստիկանատուն ։ Հայ րլլալդ ալ մէջտեղ կ'ելլայ, ա՛լ բնաւ կարեւորութիւն

Սուր խորհեցաւ դիչերապահները, пնորճ դուն արկերորբենն արադրիանի ին երերը շուղեսանուսն հանգերև բարաան կր կորգեն՝ պահականոց տանելու , անրարոյունեան ամբաստանունեամբ գործոցութեան ձեռնարկելու սպառնալիջով...

Fmjg · · ·

(Tup. 15)

Տեր եւ Տիկին Տիգրան Թորոսեան, Տէր եւ Տիկին Շաւարչ Թորոսեան եւ դաւակները,

Տոքնոր Վահե Թորոսեան,

Տէր եւ Տիկին Արամ Հայրանեան եւ զա-

Տեր եւ Տիկին Վահան Հայրանեան եւ ղաւակը,

Հայրանեան ընտանիջները (Հայաստան) Տեր եւ Տիկին Վահէ Ալեքսանեան եւ

զաւակները,

Տեր եւ Տիկին Վահազն Պալթայեան եւ զաւակները,

Այրի Տիկին Մարի Քէչիչեան եւ զաւակները,

Տէր եւ Տիկին Սարգիս Քէչիչեան եւ գաւակները,

Տեր եւ Տիկին Համրարձում Մնապեան եւ ղաւակները,

Տէր եւ Տիկին Յակոր Ալեքսանեան եւ դաւակները,

U.jph Shiph burphus,

Տեր եւ Տիկին Դանիէլ Նուրեան եւ դա. Luly,

ինչպես նաեւ Վարդեան եւ Սարաֆեան րնտանիքները (Միացեալ - Նահանգներ) ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ... մօր, հօրաբրոջ եւ աղդականին՝ WUAUFER PARAUEULE

(Ծնեալ՝ Հայրանեան)

մահր, որ պատահեցաւ Յունուար 8-ին 95 տարեկանին ։

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի, Հինգչարթի, Յունուար 12-ին, ժամը 14-ին Փարիզի U. Ցովհաննես - Մկրտիչ Եկեղեցին

15, rue Jean Goujon, Paris 8° ուրկե մարմինը կը փոխադրուի St --Germain - en - Laye-ի զերեղմանատունը 80, rue Léon Desoyer

Ըստ ողբացեային փափաջին, ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղկեպսակ :

Նուէրները նախընտրաբար բարենպա- տակ Հաստատութեանց ։

Որեւէ մահազդ դրկուած չրլլալով, կր խնդրուի ներկայս իրրեւ այդ նկատել։

«ՑԱՌԱՋ». .. Մեր ցաւակցութ-իւնները Տէր եւ Տիկին Տիգրան Թորոսեանի եւ զա. ւակներուն:

> L'ECOLE TEBROTZASSERE

propose

un Cycle de Conférences-Débats

animées par ONNIK JAMGOCYAN Docteur en Histoire

La Puissance économique des Arméniens

du 17ème au 18ème siècle

- Généralités
- le 13 Janvier;
- Les Arméniens à l'Hôtel des Monnaies de Constantinople le 10 Février

- Les financiers arméniens et l'industrialisation de la Turquie le 24 Mars
- Rôle des banquiers dans la vie communautaire arménienne à Constantinople le 12 Mai
- Les financiers arméniens à Venise le 9 Juin.

Les conférences ont lieu à 21 heures à l'Ecole Tebrotzassère : 1, Bd du Nord, Le Raincy Participation : 50 F. au profit de l'Ecole. Le débat sera suivi d'un cocktail. Renseignements au : 43. 81. 01. 72.

DATE A RETENIR

COUSCOUS-PARTY

organisé

par la Section «Issahakian» de Bagneux-Cachan de la Croix Bleue.

Le Samedi 28 Janvier à l'Ecole primaire Rabelais de Montrouge.

OTUUT ԻՆՆՍՈՒՆԱՄԵԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ԱՌԱԶՆՈՐԴԱՆԻՍՏ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ

-- OTHUT 1904 ZH4SbUFbF 2-bb --

Յունուար 15, կիրակի օր, Ա. կիրակի Զկնի Ծննդեան։ Անուանակոչութեան տօնն է՝ Փարիզի Սուրբ Յովհաննէս - Մկրտիչ Առաջնորդանիստ Մայր Sulimphi:

Անցնող՝ 1994 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2-ին, 90-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆ ԷՐ ՕԾՄԱՆ՝ ՓԱ-ՐԻԶԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ, որուն ողեկոչումը յետաձրուած էր՝ Երջանկայիչատակ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի վախճանման հետեւան թով :

Առ այդ, կիրԱկի ՕՐ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 15, առաւօտեան ժամը 10.30-ին, Փարիզի Ս․ Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տանարին մէջ հանդիսաւոր պատարագ, յիշատակի, երախտագիտութեան եւ յարգանքի աղօթքներ կը մատուցուին։

կր պատարաղէ եւ կր քարովէ՝

ԳԻՒՏ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ կաթողիկոսական Պատրւիրակ Եւրոպայի Առաջնորդ Հայոց Փարիզի

Պատարագի բնթեացջին կը կարդացուր Երանաչնոր Վազգեն Ա. Ամենայն Հայոց կաթեոդիկոսի սրբատառ կոնդակը՝ ձօնուած Մայր Տաձարի օժման 90-ամեակին։

Պատարադի ընթեացջին, մասնաւոր հոգեհանգիստ կը կատարուի՝ եկեղեցաչէն բարերար ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի, ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔի ննջեցեայներուն եւ Մայր Տահարիս հանդուցեալ բարերարներուն համար։

Նոյն ատեն, արեւչատութեան մասնաւոր աղօթը եւ բարեմադթութիւն կ'ըլլայ Մայր Տանարիս ի կեանս եղող բարերարներուն Համար։

Tummy hopstruch:

Պատարագին, որուն Հրաւիրուած են Քոյր Եկեղեցիներուն Հոգեւոր առաջնորդներն ու պետական պատկան մարմիններու պայտօնատարներն, Առաջնորդարանի յարակից սրահներուն ու չրջափակին մեջ, Մայր Տաձարի Տիկնանց Յանձնախումբին կազմակերպութեամբ, մատադի, ժողովրդային ուրախութեան «Ակափ»ի՝ որրոյ սեղան պիտի հրամցուի ժողովուրդին, ըստ օրինակին եկեղեցիներու օծման առնիւ տեղի ունեցող աւանդական պատմական աշնական հանդէսներուն :

Եկեղեցւոյ վարչական եւ Հոգաբարձական պատատիսանատուներն սրտադին կոչ եւ հրաւէր կ'ուղղեն ամէնուն բազմութեամբ ներկայ բյալ ու մասնակցիլ յիչատակի եւ յարդանքի ուխտի այս օրուան արտայայտութիւննե. րուն, այս առներ բերելով իրենց սրտէն բխած առաւելագոյն եւ բացառիկ նուէրը՝ յօգուտ և ի պայծառութիւն մեր սուրբ եկեղեցւոյն։ Այդպէսով կր Հաստատեն նաեև իրենց երախտագէտ զգացումն ու տածած Հոգատարութիւնը՝ Մայր Տաձարիս թարերար առաջելուԹեան յարատեւման ու անոր անսասանու-Bhuis:

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑՒՈՑ

411908S MUS

THE HOTEFULLETU ՓԱՐԻՉԻ ՄԻՋ

Ֆրանսահայ Կապոյա Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը փարիզեան իր մասնաճիւղերով կը կազմակերպէ աւանդական «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը, կիրակի, Յունուար 22, ժամի 15-ին։

«Centre Valeyre» — 22, rue de Rochechouart, Paris 9e կաղանդ Պապան պիտի այցելէ:

Բոլոր երախաները Հրաւիրուած են մասնակցելու այդ օրուան Հանդիսու-विष्णा :

SPECIAL JEUNES

Le Fonds Arménien de France invite les Jeunes Arméniens de la Région Parisienne

A UNE

RENCONTRE DEBAT

au cours de laquelle BEDROS TERZIAN

présentera et commentera un Diaporama sur les Réalisations et les Projets du Fonds

Gazoduc IRAN - ARMENIE KARABAGH – ZANGUEZOUR

le Mardi 17 Janvier à 20 heures 30

dans la Salle de l'UGAB 118, rue de Courcelles, Paris 17º M° Courcelles

UULUF8LP LUS UCULANSAL SOLV

12-14, rue St-Bazile Marseille 1°

ԿԻՐԱԿԻ, Յունուար 15, ժամը 15-ին՝

Sound

Ֆրանսահայ Կապոյա Խաչի եւ Հայ Մշակոյթի Տան Շաբաթժօրեայ դպրոցին ։ Գեղարուեստական բաժին, նուէրներու բաշխում, ժամը 16-ին՝ ԼՈԹՕ։ Բազմանիւ արժեքաւոր նուկըներ։

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

organise

son séjour familial d'hiver à Bellefontaine (JURA) du dimanche 26 février au dimanche 5 mars

Inscrivez-vous dès à présent auprès de : Marie Abousefian — 47 84 82 90 qui vous donnera tous renseignements utiles.

Les enfants âgés de plus de 8 ans, même non accompagnés, seront les bienvenus et entourés d'animateurs.

U. BUYNP - LIND

ՈՒՐԲԱԹ, Յունուար 13, Տոն է Անուա. նակոչութեան։

Այս առներ Լիոնի Ս. Ցակոր Մայր Ե. կեղեցւոյ մէջ առաւօտեան ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի։

Պատարագր կը մատուցանէ՝ ትህህ.2U.4 \$268 . ՀԷՔԻՄԵԱՆ

Պատարագի աւարտին Եպիսկոպոսարա.. նին Տնօրհնէքը կը կատարուի նախագա... Sneldburg p

ՆՈՐՎԱՆ ԵՊԻՍԿ. ՁԱՔԱՐԵԱՆԻ

Comité de Secours pour les Orphelins

Le Comité de Secours pour les Orphelins informe ses membres que la prochaine assemblée générale ordinaire suivie d'une assemblée générale extraordinaire aura lieu le Lundi 30 Janvier 1995 à 15 heures à son siège

15, rue Jean-Goujon, Paris 8e

EN ASSEMBLEE ORDINAIRE:

- Examen et approbation des comptes de l'année 1994

Nomination d'administrateurs

- Projet de budget 1995 - Questions diverses.

EN ASSEMBLEE EXTRAORDINAIRE : - Adoption des nouveaux statuts

4น ขกายร ๒ น 2

BUHCUSPEL ርህጉረ. ԺጠՂበՎ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Շրջ. Վարչութիւնը ընդե. ժողովի կը հրաւիրե Մարսեյլի չրջանի բոլոր անդամուհիները, Շարաթ, Ցունուար 14, ժամը 15-ին, Մարսէյլի Հայ Մշակոյթի Տունը, 12 - 14 որև Սեն - Պազիլ, Մարսեյլ, ներկայութեամբ Շրջ. վարչութեան անդամուհիներուն ։ Բոլորին ներկայունիւնը անհրաժելա է:

40.9088 ԽԱՉԻ Փալիզի Ա. Թաղէոսեան մասնաճիւղի ժողովը, Շարաթ, Ցուն. ւար 14, ժամը 10-ին Փարիզի Հայ Մշակոյներ Տունը 17 ռիւ Պլես։

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

SPECTACLE DE NOEL

présenté par les élèves de l'école de Vienne de la Croix Bleue des Arméniens le Dimanche 15 Janvier à 15 heures précises au Théâtre Municipal - Vienne Le «Gaghant Baba»

viendra de très loin avec tous ses présents. Entrée libre —

** ARBRE DE MOEL

La Croix Bleue des Arméniens de Grenoble vous invite à la Fête de Noël qui aura lieu

le Dimanche 15 Janvier à 15 heures

à la Salle des Fêtes de St-Martin d'Hères - Ave Ambroise Croizat -

Le Spectacle est assuré par les élèves de l'Ecole

Buffet Arménien Buvette Nous vous attendons très nombreux.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

2ԻՆԳՇԱԲԹԻ ՑՈՒՆՈՒԱՐ 12 JEUDI 12 JANVIER 1995

A CO. Complete Sec.

ZHUBURHY CURUPT UNULPHU (1925-1957)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville — 75010 Paris
Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F
— Fax: 48. 00. 06. 70 —
C.C.P. Paris 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. ... վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատը : 5,00 Ֆ.

69° ANNEE — N° 18.503

69ቦዓ ያԱቦት - ውኑት 18 · 503

LE NUMERO : 5,00 F

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

գրոցչիի նախագահական պալատը տեղացիներուն ձեռջը կը մնայ եւ ռուս ու չէչեն գիրար կ'ամրաստանեն որպես պատասխանատու Հրադադարի խղման։ Հոս Հոն հրդեններ աւեր կը դործեն, մինչ ումրակոծութիւնները չեն դադրած։ Ռուսաստանի Ներջին նախարարութիւնը կր հերբէ որ իր զինուորներէն ոմանը դասալքութեան դիմած ըլլան ։ Մաչումի պաաերազմ մըն ալ սկսած է, ջուր, դեղ, ուտելիք չկայ ։ Չէ չէնիոյ հարցը անակորժ Հանդիպումի մը պատճառ եղած է ռուս եւ **Եուրջ դեսպաններու միջեւ։ Դեսպան** վոյքան վուրալ Անգարայի ռուս դես. պանին յայտնած է եե Թուրջիա մտահող է Չէչէնիոյ կացութենկեն. ռուս դեսպանն այ պատասխանած է որ ինչպէս Թուրքիա, Ռուսաստան եւս բծախնդիր է իր Հողային ամբողջականութեան ու 25:5նիոյ հարցին մէջ խնդրոյ առարկայ է այդ ամբողջականուներւնը։ Թուրք մամուլը կ՝եզրակացնէ Թէ այդ պատասխանով դեսպան Գուգնեցով լոելեայն զուգահեռի մը վրայ գետեղեց Հարաբային Անատոլուի պարադան ու Չէչէնիոյ խնդիրը։

ՊԱԼԱՏԻՒՐ, ընդունելով մամուլը, անուղղակի պատասխանեց Ժ. Շիրաջի ջննադատութիւններուն որոնչը կը վերաբերկն կառավարութեան պահպանողականութեան եւ անչարժութեան։ Ըստ Պալատիւրի ոչ մէկ կառավարութեւն այնջան բարենորոգումներու ձեռնարկած է որջան իրը։ Պալատիւր ընդհ. ձեւով չատ դոհ է կառավարութենն տարած դործուներննեն եւ պորութենն եւ կը չեչտէ որ ժողովուրդը հասկցած է դինչը եւ ղօրա-

Վիդ է իրեն։

ՊԱՊԸ, Հակառակ իր առողջական բացայայտ վատքարացած վիճակին, Ցունուար
11-ին ձեռնարկեց իր 63-րդ համբորդուժեան։ Այս անդամ յաջորդաբար պիտի
այցելէ Մանիլլա, Փափուադի - Նոր Կինէտ, Աւստրալիա եւ Սրի - Լանչա։ Հռոմ
կը վերադառնայ Ցունուար 21-ին։ Այս
այցելուժիւններուն գլխաւոր մլահը կը
նկատուի Մանիլլա, ուր տեղի կ՚ունենայ
երիտասարդուժեան «Համաչխարհային
10-րդ օրը»։ «Երիտասարդներու հետ հան-

ՖՐԱՆՍԱՅԻ մէջ, դիներու յաւելումը 1994-ին 1.6-էն 1.7%-ի միջեւ է ինչ որ լաւաղոյն պարադան է 38 տարիներէ ի վեր, ըստ ԻՆՍԷԷ-ի (վիձակադրական էիմնարկ)։

45 min to pumb 5

ՀՌՈՄ Հաւաթուած ալժերացի ընդդիմա. Դիրևերը (ՖԻՍ, ԷՖ-ԷԼ-ԷՆ եւ ԷՖ-ԷՖ-ԷՍ, այլ խօսքով իսլամական Փրկութեան ձակատ, Ազգ. Ազատագրութեան Ճակատ եւ Ընկերվարական Ուժերու Ճակատ) Համաձայնութեան եկած են։ Իսլամական Ճակատը կը ներկայացներ Անուար Հարտամ որ Միացեալ - Նահանգներէն կուզար, ան յայտարարած է <u>Ի</u>Բ այս կայ ճամաճարար լուծում մր գտնելու, տագնապին ։ Ամեն պարագայի մեջ, Հռոմի այս ժողովին մասնակցողներէն ոչ մէկր դատապարտած է ծայրայեղականներու աՀաբեկչութիւնը Ալժերիոյ մէջ, Ալժերացիներու ջարդը, աչակերաներու սպանունքիւնը եւայլն, եւայլն : Ժողովականները ծրագիր մը պատհասաագ բր սև վե գեակ բևվիսոու հիւրև վերագաստատել վարչակարդին եւ ընդ*լիմու [եեան դանադան հոսան քներուն մի*ջեւ, բայց, Ալժերիոյ իշխանութերւնները, ի յառաջազունե, դատապարտեցին այս չարժիասույն:

ՓԱՐԻՋԻ 20-րդ Թաղամասի մէկ եկեդեցիին մէջ (ռիւ տէ Փիռէնէ) Հոդեւոր Հովիւը սպաննուած է։ 66 տարեկան ջահանան ծանօԹ էր որպէս ազնիւ, Հանդարտ, ժպտուն անձ մը որ տակայն չատ Կ՚ընդունէր բանտարկեալներ եւ «լուսանցջային անձեր» (մառժինօ) ինչպէս կ՚ըսւի։ Տեղւոյն բնակչուԹիւնր չատ ցնցուած է, ոճիրը եկեղեցիին մէջ իսկ կատարուած ըլլալով։

LUSUUSUL

Հ. Ց. Դ.-Ի ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՑՈՒՆՈՒԱՐ 12-ԻՆ

Հ. 8. Դաչնակցութեան դատը կր բացւի Հինգչարքի, Յունուար 12-ին, Երեւանի դատախաղութեան բարձրագոյն ատեանին առջեւ։ Այս դատավարութիւնը կոչուած է քննելու այն փաստաթուղթերը գորս նախագահ Լ. Տէր - Պետրոսեան [ժուեց Դեկտեմբեր 28-ին եւ ըստ որոնց 4p հաստատուկը թե 2.8.7. «Դրօ» դադանի կազմակերպութիւն մը ահաբեկ-չական, ոճրային եւ Թմրեցուցիչի ինչ ինչ գործունկութիւններ ունեցած է Հայաստանի մէջ։ Վստահելով հանդերձ արդարադատութեան, Հայաստանի Հ. 8. Դ. պատասխանատուները մեծ յոյսեր չունին, դատաւորները նկատելով իչխանութեան մարդիկը։

Ցունուար 10-ին տեղի ունեցած է Ապահովութեան (Անվտանդութեան) խորհուրդի նիստ նախագահութեամբ Լ․ Տէր --Պետրոսեանի ։ Քննուած է Հիւլէակայանին վերաբացման համար տարուած աչխատանջներու ընթացջը ։

Փոխ - Նախագահ՝ Գագիկ Ցարութիւն եան Յունուար 13-ին Պոխում կր մեկնի մասնակցելու Հայ Մչակոյթի նուիրուած ցուցահանդէսին որ կը բացուի յաջորդ

Ֆրանսայի Հայ Բժիչկներու Միութեան (ԻՒՄԱՖ) օդանաւր Հայաստան տարած է 26 թեր, մարդասիրական օդնութիւն (դեղ եւ բժչկական կազմածներ) որոնք յանձնուած են Էրերունի բժչկական կեդրոնին, հանրապետական ծննդատունին եւ Արովեան լուծոյթներու դործատան:

*

Ցունուար 10-ի տուեալներով Հայաստանի Արդիւնաբերութեան, նախարարութեան Համակարգի 128 ձեռնարկութիւններ կը բանկին ։ Կը սպասուի որ այդ թիւր մօտ օրկն Հասնի 160-ի ։

*

Կապանի մէջ, պետական հեռատեսիլը փոջը յապաղումով սկսած է հեռասըփ ռել չարաթեր երկու օր։

CPAT 61.136051 «E4.21P+40»5 TF30504 TC 640 4C U80503

Գանի փառատօնին ստացած դատական կազմի մրցանակէն ետը (1994, Մայիս) Աթեսն Եղոյեանի Էկզոթիքան արժանացած է Սինեմայի Քննադատութեան Պելժիական Միութեան այս տարուան մեծ մրցանակին:

Այս առնիւ պելժիական օրաներները կ'անդրադառնան ֆիլմին եւ Հեղինակին («լա Լիպր Պելժիք», «լը Սուար», Յունւար 9) յիչելով ներ բազմանիւ այլ ֆիլմերու միջեւ եղած է ընտրունիւն։

ԹበՒՐՔ ՄԱՄՈՒL

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԻՐԱՔԸ ԿԸ ՄՏԱՀՈԳԷ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Տարեվերջին Հիւսիսային Իրաքի քրաական դօտիին մէջ երկու պարագլուինեւրու՝ Թալապանիի ու Պարգանիի ուժերուն բախումները Անդարա գիտած էր որպէս ներքին Հարց։ Սակայն երբ Պարզանին գինեալ Հակակչոին ենժակայ Էրպիլի չըրջանը գրաւուեցաւ Թալապանիի ուժերուն կողմէ, Թուրքիա բողոքագիր -- ազդա-րարուժիւն մը ուղղեց երկու ղեկավարեներուն։ Ատոր դրդապատճառը այն էր որ Անդարա Թալապանիի ճակատը կը նկատէ ՓՔՔ-ին կողմնակից ու ձեռք ձրգւած յաջողուժիւնը բրաական դինեալ վախո կը ներչնչէ իրեն։

Քիւրտ երկու ղեկավարներուն դրկուած ըստուն Հանդերձ, Անդարայի ազդարարուժիւնը ուղղուած է դլիսաւորաբար
ծալապանիի որուն ըսուած է Թէ Թուրջիա չի կրնար արտօնել որ իչխանուժիւնը
տարած է դրաւած չրջանները եւ պէտջ է
Էրպիլէն ետ ջաչուի : Հակառակ պարադային խախտած պիտի նկատուի չրջանին
հաւասարակչռուժիւնը :

Թուրջիա որ վճռած կը Թուի ամբողջապես չեզոքացնել ՓՔՔՖ, կը հաւատայ որ հիւսիսային Իրաքի մեջ անոր զօրավիդ ոչ մեկ ուժ պետք է մնայ, որպեսզի յաջողի իրադործել իր մտադրութիւնը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՄՈՒԼԸ

Հայաստանի մէջ Հ. 8. Դաչնակցութեան մամուլի Հրատարակութեան առկախումէն ետք, գրոյցներ կը չրջադային թե ուրիչ Հրատարակութեիւններ եւս դադրեցուած են նախագահ Լեւոն Տէր - Պետրոսեանի Հ. 3. Դ.-ի գործունկունեան ժամանակաւոր կասեցման Հրամանագիրին պատճառով։ Այդ գրոյցներուն մէջ մասնաւորաբար կր յիչուի ՌԱԿ-ի դաղափարախօսական օրկան «Ազգ» օրաթերթին անունը։ Գրասենեակս լիզօրուած է հանրութեան յայտնելու թէ՝ Ամանորի եւ Ս. Ծնունդի զոյգ աօներուն ասելիւ ատանարի (ուն ին ատաւիր ետժ. մանիւ ներներ) անձնակազմի երկար արձակուրդին պատճառով՝ Հայաստանի թերթերուն մեծամասնութիւնը մինչեւ 1995, Յունուար 9 լոյս չաեսաւ:

Այս տարուան «Ազգ» օրաթերթի առաջին թիւը լոյս տեսաւ Երեքչաբթի, Յունւար 10-ին, եւ յաջորդական թիւերր կը չարունակեն լոյս տեսնել, ընդհատուելով միայն ելեկտրական հոսանքի դադրեցման օրերուն երբ կ՚անդամալուծուին Թերթի դրաչարական եւ տպադրական կեղ-

ըոնները:

րոսսրը։
«Ազգ» օրախերթը ժողովրդավարական դաղափարներ տարածող առաջին լուրջ հրատարակութիւնն է Հայաստանի մէջ, որ մեծապէս դնահատուած է Հայաստանի կառավարական շրջանակէն, մտաւորականութենէն, դիւանադիտական մարմիններէն եւ օտար լրատու դործակալութիւներեն։

«Ազգ»ի խմրադրապետն է ականաւոր

Ռ.Ա.Կ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՄԼՈՑ ԴԻՒԱՆ

Յունուար 11, 1995 Պոսթ-ըն

8ՈՎՀ. Ծ. ՎՐԴ. ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ՄԻԱՑԵԱԼ - ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԱՆԱՏԱՑԻ ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԷԿԶԱՐՔՈՒԹԵԱՆ

1995 Յունուար 3-ին Գերլ. Հ. ՅովՀաննէս Ծ. Վրդ. Դերձակեան անուանուեցաւ Առաջնորդ Ամերիկայի Միացեալ - Նա-Հանդներու եւ Գանատայի Հայ ԿաԹողիկէ ԷկղարջուԹեան ։

Հ. ՅովՀաննկս Վրդ. Դերձակեան ծնած է Հալէպ 1924 Յունուար 3-ին ։ Սուրբ աւազանկն կոչուած Եդուարդ, մանկուխիւնը անցուցած է ծննդավայրին մկջ, ուր յաձակած է Մարիստ Եղբայրներու վարժարանը ։ 1935 Նոյեմբեր 20-ին մեկնած է Վենետիկ՝ Ս. Ղաղարի մայրավանջը, միջնորդուժեամբ Հ. Վրժանկս Վրդ. Խանակեանի, որ առաջին Տեսույն էր Հալկաի Միիժարեան վարժարանին ։

1939 Սեպտեմբեր 17-ին սկսած է վահական նորընծայուԹեան շրջանը, եւ 1940 Հոկտեմբեր 24-ին ուխտերով անդամակցած Միրիժարեան ՄիաբանուԹեան։ 1942-էն մինչեւ 1949 յաճարած է Քահանայապետական Գրիդորեան Համալսարանը, եւ բարձր գնահատանջով ստացած իմաստասիրուԹեան եւ աստուածաբանու-Թեան պսակաւորի վկայականները։ 1948 Սեպտեմբեր 8-ին ան ձեռնադրուած է կուսակրօն ջահանայ Ս. Ղազարի մէջ։

Այդ թուականեն սկսած է Հ. Ցովգաննես Վրդ.-ին դաստիարակչական ա. ռաքելունիւնը, զոր ան վարած է աչալուրջ բարեմասնութիւններով եւ վարչական խո-Հական ձիրքով: 1949 - 1956 ան պաշտօնավարած է Աղեքսանդրիոյ, Եղիպաոս, Միսի Թարեան Վարժարանին մէջ, որպես ուսուցիչ եւ լետոյ որպէս ուսումնապետ։ 1956 - 1970 ան ձեռնհասօրեն վարած է Հայեպի, Սուրիա, Մխիխարեան Վարժարանին ուսումնապետութիւնն ու մատակա. րարութիւնը, և ապա գործած այստեղ որպես տեսուչ - մեծաւոր ։ 1970-ին Միրթարեան Միաբանութեան ընդհանրական ժողովեն ան ընտրուած է ընդե. առաջիկայ, եւ միաժամանակ անոր յանձնուած է տեսչութիւնը Մուրատ - Ռափայէլեան վարժարանին ։ 1976-ին ան ընտրուած է Մխիթարեան Միարանութեաց, ընդՀանրական մատակարար. իսկ 1979-ին դրկուած է Միջին -Արեւելը եւ մինչեւ 1980 պաշտօնավարած է որպես մեծաւոր եւ մատակարար Հալէպի եւ Պէյրութի Մխիթարեան վարժարան. ներուն եւ վանատուներուն։ 1980 - 1982 տարիներուն եղած է Սեւրի, Ֆրանսա, Սամուէլ - Մուրատեան Վարժարանին տեսուչն ու մատակարարը։

1982 Յուլիս 16-ին ան ընտրուեցաւ Ընդհանրական Աբրահայր Մաիթարեան Միաբանութեան։ Այդ միաբանութեան վարչական տաղնապին հետեւանքով՝ 1984 Յունուար 4-ին ան հրաժարեցաւ եւ եկաւ Միացեալ - Նահանդնե ը կրթական առաջելութեամը, դոր իրականացնելու համար հետամուտ եղաւ նախապատրաստական աշխատանքներուն, նախ Լոս - Անհրլըս, ապա Նիւ - Եորք, Պոսթըն, Մոնրէալ, Թորոնթե եւ Հուսկ Տիթրոյիթե։

Ընդառաջելով Արհիապատիւ Ներսէս Եպիսի Սեժեան Արտւթելական Էկզարջի հրաւէրին, 1988 Յուլիս 1-էն ի վեր Գեր. Հ. Յովհաննէս Վրդ. Դերձակեան կր վարէր տեսչուժիւնը Ս. Աննա Մայր Տաճարին, Նիւ - Եորջ ջաղաջին մէջ: 1989 Փետրուար 9-ին Արհի. Ներսէս Եպիսկ Սեժեան դայն անուանեց Էկզարջուժեան տեղակալ եւ 1990 Յուլիս ամսուն Գեր. Հ. Յովհաննէսին տուաւ նաեւ Ժեմին դիւա-նապետուժեան պաշտօնը:

Եպիսկոպոսական ձեռնագրութեան եւ դահակալութեան մասին կը հաղորդուի ատենին։ ԴԱՌՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄՆԵՐ՝ ՆՈՐԱՏԻՊ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԻԹՈՎ

«ՑԵՂԱՍՊԱՆ ԻԹԹԻՀԱՏԸ 1908 - 1923»

(Հեղինակ՝ ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ) Պէյրութ - 1994

Մեծ Եղեռնի 80-ամեակի համազդային ողեկոչումներու նախօրեակին, չահեկան պիտի ըլլար անկասկած Թարմացնել դրպրոցական գասագիրջերէն կամ մեր ծնողներէն մեզի աւանղուած ընդհանուր տեղեկութիւնները՝ Հայկական Հարցի ծաղման, ցեղասպանութեան պատմութեան ու պահանջատիրական մեր պարտաւորու-[ժետնց մասին : Աւելի անհրաժեշտ պիտի նրոն ատիաւիր, ոնոշ դն հաղբրան դբև Տակատագիրն իսկ կնքող անցեալի այդ սեւ տարիներուն պատմական եղելութեանց երկար չարջին առջեւ, Թափանցել ներս, քրքրել, խորագննել, ճանչնալ հարցերուն ներջին երեսակը։ Բաւ է որ ընթերցումի ներջին գրդիոր չպակսի ձեզի ու չտառապիր ... ժամանակի չդոյունենեն։ Հայ պատմագրութիւնը բաւական Հարուստ է այլեւս այս, կարուածին մէջ ու նոյն բնոյ*թեր օտարադիր (անդլերէն, ֆրանսերէն)* հատորներն ալ նուագ չեն կչոեր որպես քարակ թե որակ:

Ժամանակի սահանքին հետ՝ լոյսին պիաի գան տակաւին բննական նոր աշխատասիրութիւններ եւս ։ Հայկական Ցեղասպանութեան մասին Անկախ Հայաստանի ժա. մանակակից պատմադիրները դեռ չեն աւարտած իրենց խօսբը։ Նոյնն է պարադան սփիւռջեան մեր Թեւին ալ, որուն նկրտումները առաւելաբար կեղրոնացած են եւրոպական դիւաններու եւ արխիւային թորժածրարներու յայտնաբերման վրրայ: Այս առընչութեամբ կը բաւէ յիչատակել ամերիկարնակ պատմաղէտ փրոֆ. Վահագն Տատրեանի մշտանորող հրապարակումները, պարզ, յստակ, մեկին եւ

Սփիւռջեան Հայատառ Հրատարակու-թիւնները սակայն, միչա չէ որ կը յաջողին արդարացնել իրենք -- զիրենք ու յուսաղ-րել մե՛զ եւս ։ Գիտական - փաստագրական 4 էնքի պակասը կը կրծ է զանոն ը չարունակ ու ընթերցողն ալ կը դատապարտէ կրելու այդ ... փչեպսակը։ Հրանդ Գանգրունիի «Ցեղասպան իթթիհատր» նորատիպ Summpp (95,1pm. F., 1994, 240 59) Funմագոյն նմոյչն է մեր այս հաստատումին։ Ու ափսոսալին այն է, որ նման գիրք մր հրապարակ կը հետուի հեղինակի մր կողմ է, որ լման 50 տարի է ի վեր գրիչ կը շարժ է Լիրանանի մ էջ, կուսակցական թերթ կր խմբագրէ այնտեղ ու պատմու-թիւն կր դասաւանու Հայ սերունդնե. pn. 1 . . . :

Ի°նչ է ներկայացուածը սոյն գրջին մէն: Mանաժնքը մաարքավ, ի հասաճամուրբ այն տպաւորութենը կ'ունենանը, թե Մեծ Եղեռնի պետականօրէն ծրագրաւորման եւ գործադրման միին ծալքերն են որ լոյսին կուղան ու կը պարզարանուին։ Այդպէս կը յուչեն գրջին ենթարաժանում. ները եւս ։ Բայց ․․․ ձեր առջեւ կը բացուի Հոկայ դարպաս մր անվերջանալի մէջբերումներու, գանազան գիրջերէ ու Թերթերէ անտեղի քաղուած քներու եւ տակաւին՝ պատմագրութեան հետ առընչութեւն չունեցող Հրապարակագրական գոչիւն.ներ, հեղինակին կողմե իւրաքանչիւր հատուածի կցուած քաղաքական չջնա՛ղ «տեսու թիւններ» ու դա րձեալ մ էջբերումնե'ը ու մէջբերումնե'ը։ Եւ ըսել, որ այս բոլորը չարադրուած են այնպիսի այլան... դակ լեզուով մը (Մեզա'յ Մեսրոպին), որ զարմանք ու խրտչում կ'առաջացնե տարրական հայերէն գիտցող կիսագրագէտ ըն թերցողին մօտ իսկ։ Անփութութեան գլուխ - գործոց մը իրաւամբ, Հաւանաետև արդախնընցան, ոփիւս քբար «ատա-մադրական» կալուածին մէջ։ Որպէս նախանաչակ, տանք քանի մը օրինակներ, պարրերու Թիւնները արտագրելով նոյնու-[] hull p . --

- «Հայ ժողովուրդին 4000 տարուան ազգ որպես Հայաստանի մեջ ապրելուն եւ քաղաքակրթութիւն զարգացնելուն մասին օտար ադրիւրները կր վկայեն։ Հայ ժողո. վուրդը՝ Խուրի - Միտանիներու, Ազգիներու, Ուրարտացիներու, Արմեններու միա. ցումով կազմակերպուած ազգ մր բլլա-յով՝ Փոքր Ասիոյ մեջ՝ 200 թուին Ն. Ք. 300 հազար քո. քլմ. սահման ունենալը Արտաչէսեան հարստութեան շրջանին եւ 200 հազար քո. քլմ. Երկրամասի վրայ ապրած թլլայր Արշակունեաց եւ Բագրատունեաց շրջանին իրականութիւն է» (էջ

... «Անգարայի պետական արխիւներէն մի. այն հարազատները կրնան օգտուիլ՝ պատ-

մութիւնը պահանջուած ձեւով գրելու համար մրցումի ելած են»: (էջ 7):

-- «Հայ -- թուրք փոխ - յարաբերութիւններու բարելաւման պայմանները բարդա. ցան՝ Արցախի պաշարման, Ազերիներու Արցախը իրենց անգիջելի հողամասը որպես բոնատիրելուն, թուրք - ազերի սահdwillby about phylor dwwhogorpbudy»: (69 9):

- «Էնվէր փաշա Ռումանիա մինչեւ print gopf aphly, be while phagigniմին այ պատճառ դարձաւ։ 33 տարեկան թուրք զօրավար էնվէր, ինքզինք Նափո... լիոնի հետ կը շփոթէր, մեծամտութենէ կը տառապէր, նոյն ատեն ամեն ճիգ կր թափեր Մուսթափա Քեմալի Տարտանելի մէջ ցոյց տուած քաջութիւնը արհամարելու եւ զայն սպայակոյտեն ներս չէզոքա... ցրնելու համար» (էջ 27):

- «Հ · 8 · Դ · 1913-ին կր զգար իթթիհատի ճանկին սրութիւնը, 1914-ին Էրզրումի համաժողովը Հ. Ց. Դ.-ի, Պէահէտտին եւ Նանի պեյերուն Թուրքիոյ կողքին Ռուսիոյ դէմ դիրքորոշուելու դէմ դիրքո-

րոշուհցաւ...» (էջ 96):

-- «Սով . Հայաստան մասնանիւդ մրն էր կեդրոնին վարչութեան աչքին։ Ափսո՛ս, ո՛չ թէ կը պակսէին Աղասի Խանճեաններ եւ Սահակ Տէր - Գարրիէլեաններ, այլ անոնց լեզուն ու ոտքերը (կապարի սպառ... նայիքին տակ) չէին կրնար խօսիլ եւ քա. 151 · · · » (to 125):

-- «1957--ին Գորբաչովեան իշխանութ-իւնր ազատութեան շունչը տուաւ Հայոց»

-- «Էջմիածինի կշիռը խոշոր է սփիւռքի hugnip-bull dom» (to 235):

-- «1979-ին էջմիածնի մէջ գումարուած ժողովին երկու կաթողիկոսութեանց մի-ջեւ ստեղծուած, երկփեղկումին դէմ նա... խորդ շրջաններու գործակցութեան շուրջ համամայնութիւն ստեղծուեցաւ...» (էջ

Վերեւի մէջբերումները բաւարար են, կր խորհինք, դաղափար մր կազմելու նոնաական այս ժենիը հովարմակուկբար ու «արժէջ»ին մասին։ Նչենք սակայն, որ Հատորը ամենեւին զուրկ է նաեւ տրամարանական յաջորդականութենէ։ Անկապ ու կցկաուր պատումներ խնողած են դիրար ու խոյլ չեն տար որ ընթերցողը իր ուշջը կեղրոնացնե հիմնական հարցին վրայ...։ Ընդհակառակն, զայրոյթ կր յառաջացնե անոր մօտ ։ Իսկ եթե պատա-հարար քանի մը էջ հեղասահօրեն յաջոդեցաք կարդայ (ո'վ հրաչք), ապա դա'րձեալ պիտի ընդմիջուիք, այս անդամ ալ... Հաչակեան տեսաբան Սապահ - Գիւլեանի խուհերով ու ... ու ... Քեօսթեններ Հրևչակետը համազումարի որոչումներով...:

Սփիւռջի մշակութային նահանջը պարտկող բարեմիաներէն չենք երբեք, երղուեալ յոռետես մը չըլլալով Հանդերձ։ Աւերը սակայն ակներեւ է բոլո՛ր ճակատներուն վրայ, գրական ածուէն մինչեւ կրթականը, լեղուականեն Հոգեւորը։ Եւ անկասկած՝ Հրատարակչականը։ Առ ի չգոյե հեղինակաւոր քննադատներու, ըՍփիւռջը տեղի տուած է նաեւ ա՛յս մարզին մէջ ու հրապարակը ողողուած անորակ Հրատարակու Թիւններով։ Օրինակ մը, րոլորովին պատահկան, պարզապէս միտը րացատրելու Համար․ -- Պէյրութ վերաՀր-րատարակուող «Նոր Կեանք» դունատիպ ամսադիրը, պարապաբանութեանց ու թե.. թեւ ժամանցի իր (ան)բովանդակութեամբ ամէնեն յայն տարածում գտած հայերեն հրատարակութիւնն է Սուրիա - Լիրանանի մէջ։ Աւելի քան Հազար օրինակ առանձինն կր սպառի Հայեպի մեջ։ Եւ ըսել, որ դեռ երկու տասնամեակ առաջ, այդ նոյն դաղութներուն հայութիւնը «Նա. յիրի» եւ «Սփիւոք» կր կարդար անյադ ծարաւով ...;

Ժամանակները փոխուած են ի հարկե ու դարուն ալ պահանջջները այն չեն՝ ինչ որ էին երէկ։ Բայց դո'նէ պատմագրական Հրատարակութեանց առիթով - այն ալ Եղեռնին առընչուող - կարենայինք լրջութիւն ցուցաբերել ու գնահատանք կորզել: Մ.յստեղ , անփութութիւնը աւելի քան պախարակելի է ու դատապարտելի։

Ամ փոփենք:

Պատմագրական աչխատասիրութիւն մր mith publy want be hupomp LUNKS

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

4U34. 46U5FC ԼՈՍ-ԱՆՃԸԼԸՍԻ ՄԷՋ

ՏԻԳՐԱՆ ԹՈՍՊԱԹԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Կլենտեյլի Եունայթերա Գոմիւնիթի Չրրչի սրահին մեջ, Դեկտեմբեր 23-ին, աեղի ունեցած է Տիգրան Թոսպաթի լրագրական գործունկութեան 65-ամեակի յոբելեանը, կազմակերպութեամբ Հայրենակցական Միութիւններու միացեալ մարմնին եւ Հայ Գրողներու Միութեան: Ձեռնարկը Հովանաւորած է աղդային բարերար Վաչէ Մանուկեան եւ նախագահած է ազգ. բարերար Վահան Շամլեան։ Ներկայ եղած են չուրք 600 հոգի:

Բացումը կատարելով Հանդիսավար Գրիգոր Շէնեան, անդրադառնալէ ետջ Տիդրան Թոսպախի շօչափելի եւ ազդու աշխատանքներուն, մատնանշած է այն ախուր իրողութիւնը, որ Թոսպաթի բարիջներն ու ծառայութիւնները 1950-էն սկսեալ Պուրճ Համուտի թե Լիբանանի այլ շրջաններու մէջ վայելած մարդիկ կր փայլին իրենց բացակայունեամբ որահին 159:

Թոսպանին կենսադրականը ներկայա... ցուցած է Հրանդ Անենեան։ Ողջոյնի խոսքով հանդէս եկած է կրթական մշակ Երուանդ Պապայեան, պանծացնելով յո-թելեարին հրապարակագրութիւնը, լրագրական տաղանդը եւ Հայրենասիրական

பிழ் :

Օրուան բանախօսը՝ Տիգրան Ոսկունի, ներկայացուցած է յորելեարին Հրապարակազրական, ազգային, քաղաքական եւ յատկապէս մարդկային արժանիջները։ Արժետմանգագ է լիետրարի ճամաճարար կեանքի վերիվայրումներուն, չեչտելով որ այդ բոլորին մէջ Տիգրան Թոսպա մնաց հաւատարիմ ինչըլինջին, յամառ պայքարող, բայց նաեւ զիմացինին Հա.մողումները յարգող աղնուասիրտ մարդ, որուն համար միչտ անսակարկելի մնացին իր սկզրուն քները։ «Տիգրան Թոսպաթի պարադային, -- ըսած է թանախօսը -- հրապարակագրութիւնը զուգանեռ ընթացաւ քաղաքական իր ասպարէզին ։ Ձոյգ ասպարեզներու մեջ յաջողութենե յաջողութիւն ոլացող այս մարդը ամեն օր, ամեն ժամ ապրեցաւ իր Հայութքիւնը։ Ո՛չ իր ժամանակը խնայեց, ոչ ալ իր օգնուներւնը սակարկեց, ամէն անգամ որ իրեն դիմուեցաւ իրրեւ երեսփոխան, լրագրող եւ պետական չրջանակներու մէջ ազդեցիկ անձ... նաւորութիւն»:

Գեղարուեստական բաժնին Հանդէս ե-կած են Անահիտ Իշխանեան՝ արտասանե-լով Համ օ Սահեանեն բանաստեղծութիւն. ներու փունջ մբ, Հեղինկ Հարպոյեան՝ ղաչնակի ընկերակցութեամբ Արփի Պարսումեանի, մեկնաբանելով Գուրգէն Ա.լէմ չանկն երկու երդեր եւ Անանիտ Մար-ախրոսեան՝ արտասանելով Սիլվա Կապուախկեանէն երկու բանաստեղծութիւններ։

Ապա, սրաի խոսը արտասանած է Վագան Շամլեան՝ ի մէջ այլոց նչելով . «ընդ--Հանրապես, արժանաւոր մտաւորական... րբևուը հոերքրարրբևն հատանած աբմի ունեցած են, իսկ չատ ուրիչ մեծարժկը հայ գրագէտներու վաստակը գնահատ-ուած է անոնց մահէն ետք։ Մխիթարա-

ՊԱՏՄԱԳԷՏԻ ՄԸ, բառին ամբողջական ու խոր իմաստով («Արարատ» իմրագրելը րոյորովին տարբե՛ր բան է)։ Երկրորդ ու նոյնքան անհրաժելա ատաղձ մըն է ԼԵ--2016 , թերականօրէն ամրապինդ ու իր ոճին մէջ իսկ՝ «պատմագիտական» ։ Եր-րորդ ու վերջապես՝ BUPAUVA ZUB SPA ՈՒ ՏԱՌԻՆ որ խարիսխներեն մին է (արդէն դիւրաբեկ) սփիւռջեան մեր մշա... կոյթին, այսինքն՝ արեւմտահայերէնին։

Այս իմաստով ալ, Հրանդ Գանդրունիի «Ցեղասպան իթթիհատը» *վրիպած Հրա*-տարակունիւն մըն է դժրախտարար։ Ան.պատուաբեր՝ ո՛չ միայն տասնամեակներէ ի վեր գրիչ չարժող անոր հեղինակին, այլեւ սփիւռքեան հայ պատմագրու ենան համար եւս ։

ԼԵՒՈՆ ՇԱՌՈՑԵԱՆ

կան է որ, թեև ուչ, այս յոբելենական Հանդիսութեամբ կը պատուենք իսկա.. կան, ամբողջական Հայ մտաւորական մր, որ իր ազգային ու լրագրական եռանդուն டிவும் வடிக்காட்டுக்காக முற்று முறியாக மேற் குடி օտար պետական շրջանակներու մէջ ըս... տեղծել հեղինակունիւն մը, որ ունեցաւ իր մեծ օգտակարութիւնը ազգային չատ մը խնդիրներու կարգադրութեան մէջ»:

Հուսի, խոսճ տարբնով հանրքարև՝ նոագ 5. «Թեև 1911-ին ծնած եմ , սակայն ինթ. զինքս 19 տարի աւելի երիտասարդ կը կր Նկատեմ , որով հետեւ այդ տարիջս է որ լրագրական ասպարէզս սկսայ։ Լրա... գրութիւնը, ըստ Քամիւի, աշխարհի ամենագեղեցիկ ասպարեզներեն մեկն է : ե-րախոսագիտական խօսք ունիմ յատկապես Լիբանանին, որ ինժի եւ իմ ժողովուրդիս առիթ առաւ ազատութեան եւ ժողովրը... ղավարութեան պայմաններուն մէջ գրե... լու, պայքարելու յանուն իրաւունքի եւ க்கம்யுமாட்டுக்கம்: சமீ முமைய்மை த், வு கம... juithing, Zujphuheh att ft Uhheneh, գարկ տայ միասնականու Թեան, միասնա. կան աշխատանքով լուծէ իր դժուարու... թիւնները, դիմագրաւէ թչնամիները եւ յառաջ ըն ժանայ» :

Հանդիսութենկն ետք, Տէր եւ Տիկին Գրիդոր եւ Արշօ Շէնեան -- «Նոր Կեանք»ի այեր եւ անօրեն - ընդունելուներն մր աուած են Քիքս ճաչարանին մէջ, ուր ներկայ եղած են չուրջ Հարիւր հոգի: Սե. դանը վարած է Սարդիս Մահառեան։ Moup առած են տարրեր կազմակերպու-թիւններու եւ թերթերու ներկայացուցիչ...

Նոր Սերունդ Մ չակութային Միութեան Կլէնաէյլի հաւաքատեղիին մէջ, Դեկտեմ. րեր 16.-ին, նչուած է Միութեան հիմնա... դրրութեան 40-ամեակը ։ Բացումը կատարած է Միութեան ատենապետը Ցարութիւն Stp - Դաւիթեան։ Noug առած են տութթ. Արչակ Գագանձեան (Պէյրութեն), Ղեւոնդ Գասլաբեան (Հալեպեն), Գաբրիէլ Մոլոյեան, անդրադառնալով Միութեան ծնունդին - Պէյրութի Լոռի պանդոկի սենեակներէն մէկուն մէջ -- եւ արձանագրած նուանումներուն : Միութիւնը ներկայիս 10 երկիրներու մէջ ունի 12 մասնահիւղեր:

Կլէնաէլլի Ս. Աստուածածին Եկեղեցող սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 20-ին, նշուած է «Ազդարար» թերթին 200-սահետկը, կաղմակերպութեամբ Համազդայինի տէյլի մասնանիւղին։ Բացումը կատարած է Գրիչ Դաւթեան վեր առնելով «Ազդա... րար»ին դերը մեր պատմութեան մէջ։ Դասախոսութիւն մը տուած է Օննիկ Հայրապետեան, անդրադառնալով տպագըրութեան սկզբնաւորման, Հայկական ապագրունեան գարդացման եւ «Ազդա... րար» ի բովանդակու Թեան:

Կլենաեյլի Քիջս ճաշարանին մեջ, Դեկտեմբեր 19-ին, տեղի ունեցած է Հաւա-բոյթ մը, որուն ընթացքին Շուչիի Դանիէլ Ղաղարեան երաժչտանոցի կառուցման ընկերակցութիւնը տեղեկութիւններ տըւած է իր աշխատանըներուն մասին : Ղարաբաղի իչխանութիւնները ընկերակցութեան արամադրած են 3 ընդարձակ եւ բազմայարկ չէնքեր, որոնք ռմբակոծում-ներու Հետեւանքով կիսաքանդ վիճակի մ էջ կը դանուին ։ Ընկերակցութիւնը այդ կառոյցը պէտը է վերականգնե եւ հիմնե ծրագրուած երաժչտանոցը։ Անհրաժեչա 122 Հազար տոլարի 31 Հազարը ցարդ կա. րելի եղած է գոյացնել։ Երաժչտանոցին անօրէն նչանակուած Կարէն Ղարիպեան երգահանդէսներ տալով կը ջանայ անհըրաժելա դումարը Հաւաքել։ Հաւաքոյթեն pour առնելով փրոֆ. Նիկողոս Թա4միզեան ներկայացուցած է Շուչիի աչխարհագրական դիրքը եւ անոր փառաւոր անցեալը:

Կլենտեյլի Ճոն Մարչալ Հայ Սքուլի որրահին մէջ տեղի ունեցած է Հայաստանեն եկած 3-էն վեց տարեկան մանուկներու «Հրաչը» համոյներն երեկոյներ։ 25 հոգիկ րազկացած համոյթեր իր մեկնաբանու-Թիւններով մեծ խանդավառութիւն ստեղծած է լեփ - լեցուն սրահին մէջ։ Вшյտագիրը բաղկացած է «Սուլթան կ'ուզի», «Հենզելի», «Սուրերու պար», «Կարապե լին», «Թիֆլիսեան կատակներ», «Ին Գիւմրին», արարական, վրացական եւ այլ պարերէ ։ Համոյնին ղեկավարն է Հայկազ Շահպադեան։ Խումբը, որ հանդէս եկած է Գիւմրի, Երեւան եւ Հայաստանի տարրեր չրջանները, ելոյթներ կուտայ Սան --Ֆրանսիսթо, Ֆրեզնо, Պոսթերն եւ Նիւ-Եորը, հրաւէր ստացած է նաեւ Եւրոպա-

P-7 P-1141-8

Հալէպ

Crabbus

ՎԱՐՈՒԺԱՆ կիրիր և ՂԵԱՆԻ 80h8UZUVAFUPV ԱՌԹԻՒ

իր գոյունեան մոտ մեկ տասնեակ տարիների ընկժացջում «Հարիւրի» ցուցաարանը պարբերաբար ցուցադրում է Հա. յաստանի եւ Սփիւուքի նկարիչների դաահղծագործութիւնները։ Այս անդամ Buchnemph 11-fig detrette 28 «Zupheph» ցուցասրանը ներկայացնելու է դործեր, որոնց Հեղինակը մարմնաւորում է իր մեջ թե Հայաստանը եւ թե՝ Սփիւռջը: իսկապես, Ժան-Վարուժան կիւրեղեանը, վարուժան՝ եկարչի իր անունով , իր ասպարերը սկսել է Հայաստանում, իսկ ապա՝ չարունակել Ֆրանսիայում, 1965 Թուին իր ծննդավայր Փարիզում վերա-Հաստատուելուց յետոյ։ Նա պատկանում է Ֆրանսահայերի այն մեծ ընտանիքին, որ արձադանդելով Հայրենիքի կանչին Հայաստան էր ներդաղ [ժել 1947 Թուին: վարուժանը տասերեք տարեկան էր այդ ժամանակ։ Նա իր միջնակարգ եւ բարձ. րագոյն կրթուքքիւնը ստացել է Հայաս տանում, սովորել է Երեւանի Պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ճարտարապետա. կան բաժնում եւ այդ ժամանակ է Հէնց որ սկսել է լրջօրեն զրաղուել նկարչութեամը: Դա մի ժամանակաշրջան էր սակայն, երր արուեստաղ էտի որեւ է ազատ միաք գոյուներն ունենալու իրաւունք շունքը, երբ վերացական արուեստր՝ վարուժանի նախընտրած ուղղութիւնը նկարչութեան մէջ, խորհրդային «գեղադէսո» ների կողմից դիտուում էր իրրեւ րուրժուական, անկումային եւ այլասերուած մի արուեսա : Պէտը է ասել, որ չընայած խորհրդային երկիրը աշխարհի մնացած մասից բաժանող երկաԹեայ ծանր վարագոյրին արեւմտեան ժամարակարին անուբուրի մանևածնչուդրբենն իրենց արձագանդն էին դանում Խորգ. Միութեան մայրաբաղաբներում, Մոսկուայում, բայց նաեւ՝ Երեւանում ուր Վարուժանը իր կարեւոր ներդրումն է կատարել Հայկական վերացական նկար լունեան հիմնադրման համար: Այդ ժամահակաչըջանի Համար դա կատարեալ մի բաջութիւն էր, իսկ ՔԱ - 46 - Mb-ի պաչաշնեաների Համար՝ քաղաքական մի յանցաղործունիւն : ի զուր չե, որ նրանցից մի բանիսը Հարցաքննել են Վարուժանին իր նկարչութեան վերաբերեայ եւ այդ յատկապես 1961 Թուին Երեւանի նախաղծային գիմնարկութիւնում նրա ունեցած առաջին ցուցադրութերւնից յետոյ. - «Խելքի արի , մե չարունակիր նկարել

யருவுத்ப, செத் 25 பிக்றிர பியமா புற புக்கில் սպառնացել են նրան։

Վարուժանի նկարչութիւնը մի նոր տարողուներն է ստանում սակայն Ֆրանսիա՝ Փարիդ վերադառնալուց յեսույ։ Այստեղ է, որ նա 1968 Թուականին սկր. սում է հետեւել Փարիզի Գեղարուեստնե. րի Բարձրագոյն ուսումնարանի գասըն. Թացներին եւ կազմակերպում ցուցադրութիւններ Փարիզից բացի Քանն, Սէնթ Մաջոիմ , Ավինեոն բաղաջներում ։ Վարուժանի գործերից մի քանիսը յանախ տեղ էին գրաւում «Պատմանեան» ցուցասրահում ։ Պէտք է ասել որ նրա տնօրէն Կարիկ Պասմաձեանը բարձր էր գնահատում Վարուժանի Հայաստանեան չրրջանի վերացական գործերը դրանց մէջ տեսնելով սյատմական մի արժէք։ Իր ողբերդական մահից մի քանի ամիս առաջ նա առաջարկել էր Վարոշժանին դնել նրա Հայաստանեան գործերի ամբողջութիւup: «Ming & funumnifullads muned & Luրուժանը, «որ Կարիկի չնորհիւ ես էլ սկսեցի գնահատել այգ չրջանի գործերս, որոնց ես երբեք չէի տուել պատմական նչանակու [քիւն»:

1981 թուին Վարուժանը մասնակցել է Նիւ-Եորքում կազմակերպուած ռուս ոչպաշտօնական նկարիչների ցուցահանդէuhu, hul 1990 Anchi uluphy Jun Junզուի Հովանաւորու թեամբ իր մի մեծա. ծաւալ կտաւով ներկայ եղել Մոնաքոյի իչիսանական տան նախագահութեամբ Մոնքե - Գաոլոլում տեղի ունեցած ժա. մանակակից արուեստի միջազգային ցուցադրութեանը։ Վարուժանի կտաւները ներկայացուած են Հայաստանի Ազգային Թանդարանում :

Այս նոյն Յունուար ամսի 23-ին է որ նկարչի դործերից երեքը վաճառքի են Հանուելու Фшրիզի «Ѕрпсо» шепграшսրահում Հայաստանի նկարիչների ստեղծագործութիւնների հետ միասին։ Իսկ աւելի ուչ՝ Յունիս ամսին Վարուժանը ցուցադրելու է Երեւանի ճարտարապետների Տանը՝ Հայաստանի ձարտարապետ ների Միութեան եւ Ֆրանսիայի Հայկ. Միջմասնագիտական Միութեան՝ ԺԻԱ-ի Համազործակցութեան չրջանակում ։

«Հարիւրի» ցուցասրահում ներկայացուելու են Վարուժանի վերջին չրջանի ըստեղծագործութիւնները, բայց լինելու են գործեր նաեւ Հայաստանեան շրջանից ։ Ցուսանը, որ այս ցուցադրութեւնր իր կրկնակի երեսակներով կր հետաբրրքրի Փարիզի արուետասէրներին։

p. 4.

«Les Cent» : 8, rue de Jouy, Paris 3º

USU8UL#

ԱՄՐԱՆ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ fhppnumdlikp BUAR UNU Abut

Фшрру, 1994

ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԿՈՉ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ 80-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ԱՀա կը բացուի 1995 Թիւով նչուելիք

Աշխարհի ժողովուրդները տարբեր -տարբեր Հայցեացջներով, ձգտումներով եւ հեռանկարներով կը նային այսպես կոչուած՝ «Նոր Տարի»ին, ժամանակի «նոր» միաւորի մր, դայն արժեցնելու համար իրենց պատմութեան մէջ։

Մենք՝ Հայ ժողովուրդի զաւակներո՝ մեր մօտաւոր անցեալէն ունինը այնպիսի գրուադ մր պատմական կեանքի, որ լուսարձակի պէս կր բացուի մեր բոլորի գիտակցունեան մէջ։ Արդարեւ, Ապրիլեան, Եղեռնին, մեր ազգին գէմ Թուրջիոյ կողմէ գործուած ցեղասպանութեան գու գացած աշելի քան մէկուկէս միլիոն նա-Հատակներու քրիստոնէական եւ Հայկական վկայութեան 80.-ամեակն է այս տարին : Կոչուած ենք Համազգայնօրեն գիմաւորելու եւ բարձրագոյն աստիճանի կարեւորութեամբ արժեւորելու զայն մեր այսօրուան կեանքին մէջ, մեր վաղուան կետևքին սիրոյն:

ԱՀա այդ դգացումով , դիտակցութեամ բ եւ նախանձախնդրութեամբ առաջնոր... դուած՝ Մենը՝ Հոգեւոր Պետերս Մեծի Տանն Կիլիկիոլ Կաթեոդիկոսութեան, Հայ Կաթողիկե Եկեղեցւոյ եւ Մերձաւոր --Արեւելքի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Միութեան՝ որոչեցինը միասնահան բո բմեայնահան սոժմել զբոն, շայ ժողովուրդի մեր բոլոր զաւակներուն անկարիր , Մեր միակամ խոսքը. ..

Ութսուն տարիները անցան սեւ օրուան վրայէն, որ Հայոց տարեդրութեանց մէջ արձանագրուեցաւ «1915 ԱՊՐԻԼ 24» Թուանչաններով եւ տառերով։ Անցնող տարիներուն, որպէս մէկ ազգ, անընդմէջ հաւատարմութեամբ, անոնց յիչատակը պայծառ պահեցինը։ Անոնց նուիրական կտակին՝ Հայ ժողովուրդի արդար իրա-ւունըներուն ձանաչման եւ Հատուցման Համար անվունջ աշխատանը կատարեցինը։ ԱՀա Հասած ենք 80-ամեակին ։ Բնականարար, կարելի չէ յստակօրէն նախատեսել թե երբ իրականութեան կր վերածուի մեր երազը։ Բայց այնջան ատեն որ արդարութիւն չէ եղած մեր աղդին հանդէպ՝ Մենը յանուն Աստուծոյ, որ աղբիւրն է արդարու թեան, եւ յանուն մարդկային արժա... նապատուութեան ու ազգային իրաւունը... ներուն, պիտի չարունակենը Մեր նուիրական պարտաւորութիւնը, որովհետեւ

անժամանցելի է նահատակներու կտակը։ Նահատակները իրենք գոհ դացին. բայց իրենց իրաւունքը կտակ Թողուցին մեղի։

Բնականօրեն կր հրճուինը մեր Հայրենիքի վերանկախացումով եւ դերիչիան Հայկական պետութեան վերստեղծումով: Չօրավիդ կր կանդնինք ի խնդիր անոր ամրացումին եւ գարդացումին։ Փառը եւ գոհութիւն ընծայելով Աստուծոյ, ժողովուրդի արդար իրաւունքին ամբողջական վերականգնումը։ Հայ ժողովուրդի իրաւուրերբեսո ժատն ին դրա դբև հանսեր նուիրական պարտաւորութիւնը:

Այդ նախանձախնդրութերւններեն մրդ-

ւած՝ 80-ամեակին առիթով՝

Ա) կոչ կ'ուղղենը քրիստոնկական մեր Հաւատակից եկեղեցիներուն, աշխարհի պետու թիւններուն, Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան, միջ -- պետական, միջազգային բոլոր Հաստատուներւննե. րուն, մարդկային իրաւունքներու ձանաչ-ման ծառայող բոլոր կազմակերպութիւն. ներուն, միջ - եկեղեցական միութիւններուն եւ կառոյցներուն, որ զօրավիզ կանդնին Հայ ժողովուրդին եւ կատարեն իրենց պարտքը, որպէսզի ցեղասպանութիւնը միջարդայնօրեն հանչցուի եւ արդարուներնը իր տեղը դանկ մեր ժողովուրդի իրաւունքներու ճանաչումով եւ յարդումով:

B) 4ng G'nenghup dag pagap Hadapac եկեղեցիներուն, անոնց Առաջնորդներուն, հովիւներուն , Թեմական վարչական կագ. մակերպու թիւններուն, որպեսգի ոչ մեկ ջանը խնայեն եղբայրական սերտ միասնութեամբ եւ մեր համայնըներուն մէջ գործող ազգային - քաղաքական կազմակերպութեանց եւ միութեանց ու հաստա-աու թեանց հետ գործակցութեամբ նչելու Հայկական Մեծ Եղեռնի 80 ամեակը եկեղեցական եւ աշխարհական ազգու հաւաքական ձեռնարներով։ Մեր բոլոր ընելիջները պէտք է գոպանակուին համահայկական ոգիի եւ տարողութեան գաղափա-րով ու չափանիչերով, որպեսգի անոնց մէջէն զգացուի միութիւնը հայ ժողովուրդին, հայրենի պետութեամբ եւ արտերկրի հայունեամբ, անջակտելիօրէն չաղախուած իրարու, եւ միութեան մէջէն ձևուր բերուի հարկ եղած զօրուներւնը մեր իրաւունըներու արդար պահանջին։ Սուրբ Պօղոս Առաքեալի պատուերը այսօր կ'ուղդենք յատկապես ձերի. «գնոյն խորհիջիք, գնոյն սէր յանձին ունիջիք, համաչունչը եւ համախորհուրդը» (ФРДРД. В. 2):

Թող Աստուածն խաղաղութեան եւ արդարու Թեան առաջնորդե ձեղ բոլորդ ձեր Հաւտաարին ծառայութեան մէջ իր փառքին, մարդկունեան եւ մեր ազգի արգարու ժեան եւ բարօրու ժեան Համար:

BN42 .- 968PNU &C. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

կաթ. . Պատրիարք կաթողիկե Հայոց

1994, Դեկ. 24, Պէյրութ

ዓሀ. የ ተምክ የ ተ կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

46P. BN42. PUPZEUL Նախագահ Մերձ. Արևելքի Հայ Աւետ. Եկեղեցիներու Thurphuli

ՁԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

पंढियोगिएर ध OPPUZUPTEP

4 5 9

- Դուն ո°ւրկէ գիտես այս բաները։

- 104 th about 1: Սուր չատ բնական գտաւ Նորմայի դէմքին արտայայտութեւնը։ Ինքգինքը մե-^{Ղաղբեց} որ կասկած մր ունեցած էր : Նորմա նիւթի փոխեց.

- Աղուոր սուրճ մր ըլլար, խմէինը: Այս խոսքը չղայնուցուց Սուրը։ Իրեն այնպես Թուեցաւ թէ Նորմա ես չափահաս եմ , սուրճ կր խմեմ ըսել կ'ուղէր : Մինչդեռ ինք մաքեն չէր անցըներ սուրճը, ու տակաւին նողկանքով կը խմեր ոեւէ ըմպեքի, Հբուրարճի աստահիան Հահանու շաղտև ։

- Խմենը, ըսաւ պաղ չեչառվ մը։ Նորմա ծիծաղեցաւ, աւելի ուժդին փա-

լեցաւ Սուրի թեւին.

- Prich San sta : Port anche: வாயுமா ճարիւր ոսկիկն առեր է երկու Հարիւր յիսուն կրամ ։ Մամայիս համար ։ Մամաս չատ թիրիաքի է։ Ես այ անոր սուրճեն կը գողնամ երբեմն : Խեղձ պապաձիկս բերանը չի զներ, որպեսգի մամաս առանց

սուրճի չմնայ ։ Բայց ես անձնասէր եմ ։

Սուր չպատասխանեց։ Նորմա խորհեցաւ թե իր չաղակրատութիւնը դուցե կը ջղագրդույր դայն : Իրաւունը ուներ աղան : Այսօրուան պատյան ալ հարաժ եղած էր։ - மோசாட மீட்ட விட முள்ளும் பார்.

ըստւ առանց Սուրին նայելու։

.. சயடிசெர_் பிர்டி:

- Մ.յո ։ Թերեւս օր մը կրտամ կախել

Սուր կանդ առաւ, ուչադրութեամբ նայեցաւ Նորմայի աչքերուն մէջ։ Տեսաւ Թէ կատակ չէր։ Տեսաւ Թէ դեղևորակ բիրերը չարաձնի չարաննի կը ծիծաղէին։

- Եաշչա՛ պէ Նորմա, Հոյյակա՛պ աղջիկ

க்ய ராட்டு, ராத்க்ற ; Թեւր անցուց անոր ուսին, ոսկորները ճարճատեցուց ։ Չուարթօրէն ուղղուեցան

դեպի Երւրիւքայի: իրենք ալ լոեցին:

Ս.յն. թան անորորը, լուռ էր ամ էն կողմ ։ Արջարանելի էև մանցաց հերբիսւար Երւրիւ քալին՝ Տիլէն փլաժ , փլաժ էն որձարանին բարձունջները։ Բիւրեղ ծովին յատակը, աւազին ակօսները կը գծագրըւէին յստակօրեն : Հիւսիսի առօրեայ Հույն ալ շիջած էր արեւին հետ։ Մերթ ընդ մերթ, մեզմ չունչ մր չոճիներու կատար... ներէն մազուելով Հագիւ տեսանելի սարսուռ մը կը պարացներ ջուրի մակերեսին

Շոգենաւր առած նաբամատոյց տարած էր Եիւրիւթալիի բազմութիւնը։ Փլաժի աւազին վրայ, տակաւին ջուրին հետ կր իսավար բևիազբայ իսահաբաչ նաիսա ըն միայն, որուն վարտիկը վար կը Թափէր փոփոյին տակէն։ Պիջինիաւոր մաման մէկ ավեր տակը, մէկ ափը ուսին դնելով

վերցուց տարաւ զայն հագուելու, առանց ուչ դնելու անոր Տիչերուն։ Սուր նչմարեց Bt Նորմային աչքերը կր փայլէին սիրով եւ գուարթութեամը՝ լակոտին վիճակը

-- Դուն պզաիկ կը սիրե°ս, Սուր, Հար--

9ாட்த போறிய :

- 115 : 2 tof quater :

- Ես չատ կր սիրեմ ։ - Աղջիկները կը սիրեն ։

-- Ես արդէն ձագ չատ կը սիրեն ։ կենդանիի ձադերու Հետ մեծցած եմ ։ Հիմա անդամ , կատուի , չունի ձագերու հետ ձոյե ինծի, ժամերով կր խաղամ, չեմ զգուիր։ Դուն չունի ձագի եւ մարդու ձադի իրարու հետ խաղալը տեսա⁰ծ ես։

Չես կրնար երեւակայել ։ Լակոտին մեկնելեն ետք, լռութիւնը եւ ամայութիւնը կատարեալ եղան փլաժին վրայ։ Իրիկնամուտի այն անհաւատայի Հանդարտութիւնը Երւրիւթալիի։ Սրճարանի ընդարձակ տարածութեան վրայ, իրենցնէ դատ միայն երեք սեղան մնացած էր։ Երեքն ալ իրենցմէ հեռու, ան... மயாடும் மீத்ற: குறக்கும் யு யம்க்யும்:

Դիմացը, Տիլին ծառերուն միջեւ, պրառյաէ վերադարձող խումբի մր պոռչը... աուբները, երգերը խոտվեցին լոտւԹիւնը։ 8 հատ յ մարեցան :

կառը մր մեկնեցաւ պիւֆէին առջեւէն, Հաւանաբար տանելով վար Թափած վար.արկով լակոտը եւ մայրը:

իչապան մը, աչքը սրճարանի գոյգերուն, էչերը կը սպասցներ տակաւին։

Չիերուն ամրակները չաչեցին Տիլի ասֆալեին վրայ, դիմացը։

Լոութիւնը վերահաստատուեցաւ ։ Ամէն աղմուկէ ետք՝ աւելի խոր:

Սուր, որ այդ տեսակ լռութեան չէր վարժուած, պարապունիւն մր զգաց գրլխուն մէջ, կարծես Լութիւնը կը պարպըւէր։ Նորմային մեզմ ձայնը անդամ դրնցեց գինք Թնդանօնի ոլորտի մր պես.

.. Լուսինին ձայնը կ'իմանա⁰ս կոր ։

-- Լուսինին ձա[°]յնը...

Նորմա ծիծաղեցաւ։ Մատովը ցոյց տրւաւ լուսնի ցոլջը ծովին վրայ, որ կը սկսէր սեւնալ : Ձեռքը դրաւ Սուրի Թեւին, ականց աուաւ՝ Սուրն ալ հրաւիրելով նոյն բանը ընելու։ Հագիւ լսելի չչուկ մր կուտար ջուրը աւազին վրայ, եւ խուլ կլուք - կլուբներ՝ ժայոր խոռոչներու մէջ: Մերթ ընդ մերթ, ծովը չը'վ կ'ընկը:

- Ասոնը, ըսաւ Նորմա ժպատւն, լուսնի լոյսին ձայներն են ։ Հիմա ծովեզերը իջիր, լոյսին մէջ ծովին տակը նայէ, ինչե՛ր կը տեսնես : Տեւական չարժում մր կր տես...

նես : Ամ էն բան կ՝ապրի : - Դուն ո°ւրկէ գիտես այդ բաները։ Նորմայի ժպիտը չեչտուեցաւ։ Աչքերը

կորսուեցան ծովին մեջ:

- Մենք, ըստւ, ջանի' տարի Ֆեներպահչէ հոտած ենք։ Պապաս Հոն զոնապանու թեան գործ մր դաած էր։ Ցունաստանեն նոր եկած էինք: 1944-ին էր կարծեմ ։ Ես վեց - եօթեր տարեկան բան մր րլլայու էի: Ես գրեթե Ֆեներպահչէ մեծ. ցայ ։ Չուկերը, քարիտեսները, խեչափառները կը վիստան Հոն՝ ծովեցերքը, ժայռերուն տակ ։ Ֆեներպահչէն դիտես Հար-

- Հը°, ըրաւ Սուր, որ Նորմայի տուած թուականին հիման վրայ կը ջանար արագօրէն Հաչուել անոր մօտաւոր տարիer: Ֆեներպահչէն ... Հա'րկաւ գիտեմ: (Tup. 16)

h 8hcusu4

Տիկին Շահան Պիւրթե 3000 Ֆր. կր նուիր է «Ցառաջ»ին իր ամուսնոյն՝ Փիէր Պիւրթէի, *եղբօր*՝ կարպիս կարապետեանի եւ ծնողջին՝ Պետրոս եւ Արուսեակ կարա. պետեանի *յիչտակին* ։

Paris: EXPOSITION DE PEINTURES

L'UGAB et le GIA présentent

VAROUJEAN

(Jean Varoujean Gureghian), le pionnier de la peinture abstraite en Arménie, qui expose ses œuvres à LA GALERIE LES CENT

du 11 au 28 Janvier

Ouverture du mardi au samedi de 14h à 18h30 ou sur rendez-vous 8, rue de Jouy, Paris 4º Tél.: 42 77 30 00 M° St-Paul ou Pont-Marie

4นๆกลร ๒น๑

BULLSPR

ርህጉረ ታበሚበፈ 4U.9088 ԽU.91 Շրջ. վարչութիւնը միջմասնանիւղային ընդե. Ժողովի կը հրաւիրէ փարիզեան չրջանի բոլոր մասնաձիւղերը Ուրրաթ, Յունուար 13, ժամը՝ 20.30-- hu phap Zuj Vzudnje Snihe 17, rue Bleue, Paris 9e

TUS YUPGHAP OPUYUPA

4U.9038 ԽU.2h Շրջ. Վարչու Թիւնը ընդե. ժողովի կր հրաւիրե Մարսեյլի չրջանի բոլոր անդամուհիները, Շարաթ, Висинстр 14, ժամը 15-ին, Մարսեյլի Հայ Մշակոյթի Տունը, 12 - 14 ռիւ Սէն - Պազիլ, Մարսեյլ, ներկայութեամբ Շրջ. վարչութեան անդամուհիներուն ։ Բոլորին ներկայունիւնը անհրաժելու է:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ Փարիզի Ա. Թաղկոսեան մասնանիւղի ժողովը, Շաբաթ, Ցուն. ւար 14, ժամը 10-ին Փարիզի Հայ Մշակոյներ Տունը 17 ռիւ Պլես։

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

SPECTACLE DE NOEL

présenté par les élèves de l'école de Vienne de la Croix Bleue des Arméniens le Dimanche 15 Janvier à 15 heures précises au Théâtre Municipal — Vienne Le «Gaghant Baba» viendra de très loin avec tous ses présents. Entrée libre —

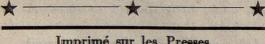
** ARBRE DE NOEL

La Croix Bleue des Arméniens de Grenoble vous invite à la Fête de Noël qui aura lieu le Dimanche 15 Janvier à 15 heures

à la Salle des Fêtes de St-Martin d'Hères — Ave Ambroise Croizat — Le Spectacle est assuré par les élèves

de l'Ecole Buffet Arménien Buvette

Nous vous attendons très nombreux.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

U. BUYNE - LHAY

ՈՒՐԲԱԹ, Ցունուար 13, Տօն է Անուանակոչութեան:

Այս առ թիւ Լիոնի Ս. Ցակոր Մայր Եկեղեցույ մէջ առաւօտեան ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի ։

Պատարագր կը մատուդանէ՝ **ԻՍԱՀԱԿ ՔՀՆՑ․ ՀԷՔԻՄԵԱՆ**

Պատարազի աւարտին Եպիսկոպոսարա. նին Տնօրհնէքը կը կատարուի նախագա-4படிக்யமீடி

ՆՈՐՎԱՆ ԵՊԻՍԿ. ՁԱՔԱՐԵԱՆԻ

SULLIY8ULBHY?

Ֆրանսահայ Կապոյա Խաչի Լիոն Վիլեօրպան մասնանիւդի վարչութիւնը եւ ընկերուհիները իրենց խորին ցաւակցու-*Երւրրբեն ին համարբը նրի*. *Վանմու*ջի Սահակեանի եւ գաւակներուն Աննիի եւ Գրիստոֆի ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարադաներուն իրենց մօր եւ մեծ... մօր՝ Տիկին Վրէժուհի ինկիլեանի մահ.-பயங் யாடிசோடி:

ԷՍԱԵԱՆՑԻՆԵՐՈՒ FUJUAN TUZC

Կիրակի, Յունուար 29, ժամը 12-ին «Տիամանիեր» ճաչարանը:

Կր հրաւիրուին Էսահանցիներն ու համակիրներ այս աւանդական օրը բաժակ բարձրացնելու դարաւոր Էսաեանի եւ Էսաեանցիներու կենաց ու յիչատակին ։

Zmugt . -RESTAURANT DIAMANTAIRES 60, rue La Fayette — Paris 9e

Տեղերը ապահովել մինչեւ Ցունուոր 23, հեռաձայնելով հետեւեալ Թիւե.

> 43 - 08 - 12 - 06 444 46 -- 32 -- 35 -- 42

Ճաշագին՝ 170 Ֆր.:

GONCERT **E**XCEPTIONNEL

Samedi 21 Janvier à 20 heures 30 au Centre Culturel et de la Vie Associative 234 Cours E. Zola, 69100 Villeurbanne

sous la présidence d'honneur de M. GILBERT CHABROUX Maire de Villeurbanne Conseiller Régional

organisé par la MCA Villeurbanne

en hommage à

Charles HERNU

Ministre et Maire de Villeurbanne décédé le 17 Janvier 1990 lors d'un meeting de solidarité avec l'Arménie et le Karabagh

avec la participation exceptionnelle du QUATUOR KOMITAS D'ARMENIE de renommée internationale

et de la cantatrice SONIA NIGOGHOSSIAN interprète de Delé Yaman dans le film Mayrig d'Henri Verneuil

Prix des places : 80 F. Renseignements au : 78. 93. 57. 43.

UTTOF8TP ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

12-14, rue St-Bazile Marseille 1°

կիրԱկի, Յունուար 15, ժամը 15-ին՝

SOLUTUIL

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի եւ Հայ Մշակոյնի Տան Շաբանօրեայ դպրոցին ։ Գեղարուեստական բաժին, նուէրներու բաշխում, ժամը 16-ին՝ ԼՈԹՕ։ Բազմաներւ արժեջաւոր նուկրներ։

PETUALTURE OTTUE ՓԱՐԻԶԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍՏ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ

-- ՕԾՈՒԱԾ՝ 1904 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2-ԻՆ --

Ցունուար 15, Կիրակի օր, Ա. Կիրակի Զկնի Ծննդեան։ Անուանակոչու թեան տօնն է՝ Փարիզի Սուրբ Յովհաննէս - Մկրտիչ Առաջնորդանիստ Մայր

Անցնող՝ 1994 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2-ին, 90-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆ ԷՐ ՕԾՄԱՆ՝ ՓԱ-ՐԻԶԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ, որուն ողեկոչումը յետամարուած էր՝ Երջանկայիչատակ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի վախնանման հետեւանքով:

Առ այդ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 15, առաւօտեան ժամը 10։30-ին, Փարիզի Ս․ Ցովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տանարին մէջ հանդիսաւոր պատարագ, յիշատակի, երախտագիտութեան եւ յարգանքի աղօթքներ կը մատուցուին։

դն աատանամբ բւ դն ճանսմբ,

ԳԻԻՏ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ կաթ-ողիկոսական Պատուիրակ Եւրոպայի Առաջնորդ Հայոց Փարիզի

Պատարագի ընթացջին կը կարդացուր ԵրանաչնորՀ Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակը՝ ձօնուած Մայր Տաճարի օծման 90-ամեակին:

Պատարագի ընթացջին, մասնաւոր հոգեհանգիստ կը կատարուի՝ եկեղեցաչէն բարերար ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի, ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔի ննջեցեալներուն եւ Մայր Տաճարիս Հանգուցեալ բարերարներուն Համար։

Նոյն ատեն, արեւչատութեան մասնաւոր աղօթը եւ բարեմադթութիւն կ'ըլլայ Մայր Տաձարիս ի կեանս եղող բարերարներուն Համար։

Մատաղ կ'օրհնուի:

Պատարագին, որուն Հրաւիրուած են Քոյր Եկեղեցիներուն Հոգեւոր ա. ռաջնորդները ու պետական պատկան մարմիններու պաչտօնատարներն, Առաջնորդարանի յարակից սրաՀներուն ու չրջափակին մէջ, Մայր Տաճարի Տիկնանց Ցանձնախումբին կազմակերպութեամբ, մատաղի, ժողովրդային ուրախութեան «Ակափ»ի՝ ոիրոյ սեղան պիտի Հրամցուի ժողովուրդին, ըստ օրինակին եկեղեցիներու օծման առնիւ տեղի ունեցող աւանդական պատմական տօնական հանդէսներուն ։

Եկեղեցւոյ վարչական եւ Հոգաբարձական պատասխանատուներն սրտազին կոչ եւ Հրաւէր կ'ուղղեն ամ էնուն բազմութեամբ ներկայ ըլլալ ու մասնակցիլ յիչատակի եւ յարգանքի ուխտի այս օրուան արտայայտութիւննե. րուն, այս առներ բերելով իրենց սրտէն բխած առաւելագոյն եւ բացառիկ նուէրը՝ յօգուտ և ի պայծառունիւն մեր սուրբ եկեղեցւոյն։ Այդպէսով կը Հաստատեն նաեև իրենց երախտաղէտ զգացումն ու տածած Հոգատարութիւնը՝ Մայր Տաձարիս թարերար առաջելուԹեան յարատեւման ու անոր անսասանու-செய்ய :

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Ս. ՅՈՎՀ.-ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Բարսեղ եւ Թադուհի Սարաֆեան, Յարու-ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՆ ԵՆ. -

Եկեղեցաչէն բարերար՝ Աղեքսանդր Մանթայեան, Արուսեակ Աղարեան, Հմայեակ Ալեբսանեան, Զապել Ալ*եռւնեան*, Արա*բսի Ակոնայեան*, Մարիամ եւ որդի Գուրգէն Ակոնայեան, Հայկ Աղապէկեան, Հրանդ Աղապէկեան, Վերթեւայմ Աղապեկեան, Նոյեմի Ամպերեան, Վահրամ Արսլանեան, Վիջթեորիա Արսլանեան, Ժան - Փիէռ Անուանեան, Լէոնդին Անուանեան, Լիւսի Ալձեան, Եւփինէ Աւետիսեան (Անայիս), Մարիամ եւ ՑովՀաննէս Բարսեղեան, Միհրան եւ Թագուհի Գավեզեան, Սեդրակ Գաւունեան, Մայրանոյչ Գործունեան, Արժենակ Գույումճեան, Պերճ Գույում ճեան , Սրբուհի Զատիկեան , Նչան եւ Հայկանոյչ Ձէլվէյեան, Հայկ Ձրուանդեան, Անանագինե Էգնայեան, Օննիկ իթաներնեան, Իրեն ինկել - Գույումնեան, Յովհաննես Ըչբլեան, Վարդան եւ Երանուհի Թիւթիւննեան, Աստրա Թորոսեան, Զարուհի Թորոսեան, Խաչիկ Թորոսեան, Ցարութիւն Ժամկոչեան, Եսթեր Իչքալացեան, Վահագն Իչքալացեան, Ճէյմս եւ Ռոզա Խըտըրչահ, Բիւզանը Խոտիկեան, Սիրվարդ Խուկանեան, Տիգրան եւ Մարիամ Կակազեան, Անգրանիկ եւ Փայլիկ Կենձեան, Վրոյր Հալեպլըեան, Արմենակ Համբարձումեան, Գաբրիել Համրարձումեան, Արրահամ Ղուկասեան, Վալանթեն Ղուկասեան, Աննիձա Ճիհանեան, Սարգիս - Մինաս Ճի-Հանեան, ՅովՀաննէս Մալեանց, Արմէն Մամէզ, Եսթեր Մամէզ _ Գարամանեան, Ռափայէլ Մարկոսեան, Արմինէ Մելիջ -Գալէնտերեան, Միհրանոյչ Մեսրոպեան, Եփրեմ Միհրան - Եփրեմեան, Տիրուհի Միջայէլեան, Գառնիկ Մոմճեան, 204րապ Մուրատեան, Զարմայր եւ Վարդու**հի Մուսայեան, Կարապետ Ցակորեան,** Վարդանոյչ Յակորեան, Սիմոն Յովնանեան, Վանուհի Ցովնանեան, Պօղոս Նուպար Փաչա, Մարկրիտ Շմաւոնեան, Ցարութիւն Որբերեան, Ռուբէն եւ Մարի Որբերեան, Մարգրիտ Ուզունեան, Ցոլինէ Չիլինկիրեան, Ռոզա Պադրրձեան, Գարրիէլ Պալապանեան, Արա Պարթեւեան, Եղուարդ Պապեան, Երուանդ Պարկիր- րիամ – Սէսիլ Պետոյեան, Միչէլլ Պետոյ-Տեան, Թամար Պարպիրօթ, Թադուհի Պե- եան – Քրէթէիէն, Սարդիս Պետոյեան, տոյեան, Արմէն Պետրոսեան, Խաչա- Վարդդէս Տակառեան, Էտմոն Ղադերեան, տուր Պետրոսեան, Մելջոն Պետրոս- Մարդրիտ Ղաղերեան, Հայկանոյչ Մար-

Թիւն Սետիկեան, Վահրամ Ս**էֆ**էրեան, Լէա Սէրայտարեան, Թաղէոս ՍԹաԹեան, Հայկազ Սինանեան, Սիմոնն Տակառեան, ՕՀան Տակառեան, Մարտիկ Տակառեան, Բարտեղ եւ Աղնիւ Տամլամեան, Ցակոբ եւ Մարիամ Տամ-լամեան, Մովսես եւ Նարդուհի Տեմիրճեան, Մարի Ա. Տէտէյեան, Արա**ջ**սի Տեր - Մեսրոպեան, Թորգոմ Տեր - Մեսրոպեան, Մեսրոպ Ա. Ք4նյ. Տէր _ Մեսրոպեան եւ Երէցկին Փերուդ Տէր .. Մես. րոպեան, Ցակոբ Տէր - Ցակոբեան, Սիրարփի Տէր - Ներսէսեան, Բարդէն Տէր -Սարգիսեան, Ձաւէն Տէր - Սարգիսեան, Գրիգոր Փախխուբեան, Առլէն Փափազեան, Հերմին Քանթար, Սօֆի Ռօդ Քանճեան , Սեդրակ Քարեան , Մանիա Քոչարեան, Ստեփան Քոչարեան, Աչոտ Ֆրէնկեան , Սիրանոյչ Ա. Ֆրէնկեան, Մօրիս Օպեր, Աղաւնի Թորոսեան, Սրբուհի Թորոսեան, Արամ Մարտիրոսեան, Անտրէ **Ցարութիւնեանց, Սեղրակ եւ Ալիս Ցով**սէփեան, Արա Սերոբեան, Մարդրիտ Փա. փաղեան, Վերժին Մոմնեան, Մարիամ Տակառեան, Միհրան Եփրեմեան, Գառզու-4*ի Ձաջարեան*, Վարդավառ Կէօվչէնեան, Փերուզ Յակորեան, Մարի Պէկեան, Ցոլինե Պերպերեան, Լիւսի Ալճեան, Նուրհան Ֆրէնկեան, Սիրարփի ՍանԹուրձեան-Հալէպլեան, Յարութիւն Ֆիրէնկիւլեան, Ահարոն Հիշիչեան, Արեղնագ Հիւրէ, Գոհար Միլոֆ, Սարդիս Միլոֆ, Լուսիա Միտիլիեան:

ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՍ Ի ԿԵԱՆՍ ԵՂՈՂ **ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՆ ԵՆ.** _

Անանուն բարերար մը, Աննիձա Ալեբսանեան , Անուանեան ընտանիջ, Մարիամ Գաւունեան, Մարի Ժամկոչեան, Միչեև Ժամկոչեան, Նչան Ժամկոչեան, Արմենուհի խոտիկեան, Պատրիկ Կէնձեան, Սոնիա Կէնձեան, Յովհաննէս Միտիլի-եան, Արչալոյս Միւթելվէլեան, Ցարու*թիւն Միւթելելեան*, Արաքսի Մուրատեան, Թագուհի Ցարութիւնեան, Ցաբեթ Ցարութիւնեան, Վահէ Չիլինկիրեան, Գէորդ Պազրընեան, Անահիտ Ռաֆայէլլ Պետոյեան, Գարօլ – Անոյչ Պետոյեան, եննանուէլլ - Աստղիկ Պետոյեան, Մաետն, Մուչեղ Պետրոսեան, Սոֆիա տիրոսեան, Արա եւ Հուրի Երեւանեան, Պետրոսեան, Չապէլ Պէօնէջեան, Վեհա- Պարպարա Միլոֆ, Սաթենիկ Ֆիրէնկիւլնոյչ Ջրրաչեան , 204րապ Սանթեուրճեան , եան ։

nhreup **ያበ**ትՆበትԱቦ 13 VENDREDI

13 JANVIER

1995

LE NUMERO : 5,00 F

69ቦዓ ያԱቦት . ውኑት 18.504

OPUPERP

CULUIC UNULPHUZ (1925-1957) ZHUTUTHP'

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

ARATC

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE - 75010 PARIS Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F - Fax: 48.00.06.70 -C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 **Ֆ**. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատը : 5,00 Ֆ.

69e ANNEE — N° 18.504

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ALTH UE 8 11 14

ԴՈՒԴԱՑԵՒ յայտարարեց Թէ պատ-րաստ է բանակցելու եւ խօսելու Ձէչէնիոյ ապադայ կառոյցին մասին։ Հարկ է որ երկու կողմերուն պատուաբեր լուծում մր դանուի : Կ'ըսուի թե ցարդ 18 հաղար Չէչէն մեռած է այս պատերազմին ըն... **Թայջին:** Դուդայեւ քանի օր է մեջաեղ չեր ելած եւ Ցունուար 11-ին մամուլի шипւյիս մր աուած է Գրողնիի չուրջը: Ցարդ Մոսկուա կարեւորութիւն չէր տար Դուդայեւի առաջարկներուն, բայց, այս անդամ Հաւանական կը նկատուի որ նկատի առնուին, քանի Ելցինի վիճակն ալ չատ փայլուն չէ։ Ցայտարարուեցաւ Թէ ինք ձեռք կ'առնէ սպայակոյաի ղեկավա. րութիւնը, որ այլեւս մաս չի կազմեր Պաչսպանութեան նախարարութեան։ Այս կարդադրու Թիւնը որ ոչ Հաստատուած , ոչ ալ հերջուած է Կրեմ լինի կողմ է, փաստն է որ զօրավար Գրաչովի աստղը սկսած է տժղունիլ։ 1991-ին, դեմոկրատ եւ բարենորոգիչ նկատուող Պաւել Գրաչով այսօր խորհրդանիչը դարձած է պատժողական քաղաքականութեան մր (Չէչէ.նիա)։ Դեռ այլ ամրաստանութիւններ ալ կան իր հասցէին որոնը կաչառակերու-**թեան կը վերաբերին, զէնքի առուծախի** եւ աշնան բաւական վտանդուած էր իր դիրքը երբ սպաննուեցաւ երիտասարդ րրագրող մը՝ **խոլո**վում որ յօգուածաչարը մը կը պատրաստէր այդ ուղղութեամբ։ Աալանահան Ուխաի Խորհուրդը (անդամ 16 պետութեանց դեսպանները) կոչ մը ննաց է սև մասենի երևա ուգի ժոնջածութիւնը ՉէչԷնիա Հաստատելով տակայն «Ռուսաստանի Հողային ամբողջա-կանութիւնը»: ՉԷչԷններէն դատ, Ռուսերն ալ մեծ կորուստներ ունին եւ ականատես. ներ կ'ըսեն թե Հարիւրաւոր ռուս զին... ւորներու դիակներ դիզուած են Գրոզնիի փողոցները։ Նուազագոյն 2000 կը նկատւի վուլուած ռուս վերուսերբեսու երւն:

ԱԼԺԵՐԻՈՅ մէջ ահարեկչական արարըները չեն դադրիր: 48 ժամուան մեջ 15 ճամաճանի ումարըստուց է աջևափանգրու

հետեւանքով։ Միայն Պաթնայի մէջ, 11 րանուոր մեռած է եւ վեց ուրիչներ ալ վիրաւորուած հանրակառքի մր վրայ յարճակումի մր ընթադրին:

ԱՆԳԱՐԱՅԻ ապահովութեան պետական ատեանը անպարտ Հույակեց մարդկային իրաւանց այն վեց զինուորեալները որոնք ամբաստանուած էին որպես «անջատողա... կանութեան» քարողչութիւն ընողներ:

ՓԱԹՐԻՔ ՏԷՎԷՃԵԱՆ յայտարարած Է որ չատ կր փափաքի նիւթժական Հաւասարակչուսած օժանդակութիւն մր ԷՌ -ΦԷ - ԷՌ-ի կողմ է երկու թեկնածուներուն ալ, որպեսգի կչիութը հաւասար ըլլայ Շիրաբի եւ Պալատիւրի միջեւ:

ԹՈՒՐՔ ԳՐԱԳԷՏ՝ Ծնաւթ Քությար որ նաեւ չարժանկարի մարդ էր եւ խմբագիր «Ճում հուրիյե Թ»ի, մեռած է Ցունուար 11-ին, իբրեւ հետեւանը այն վերջերուն գորս ստացած էր Դեկտեմբեր 30-ին Մարմարա պանդոկի ոճրափորձին ատեն։ Ծայրայեղ իսլամականներու ահարեկչա... կան այս արարջէն արդէն մէկ մեռեալ եւ երկու վիրաւոր կար, որոնցմէ մէկն էր գրագէտը:

ԾԱՆՕԹ ՎԻՊԱԳԻՐ Եաչար ՔԷմալ ծանր քննադատու Թիւններու Թիրախ դարձած է, դերմանական «Շփիկըլ» ԹերԹին մէջ լոյս աեսած իր գրութեան պատճառով ։ Գրադէտր Հոն խստօրէն դատապարտած է Թուրքիոյ Հանրապետութիւնը, ըսելով որ տասնամեակներուն ընթացքին վայրադու.. թեան ու կեղեքումի գրութիւն մը ստեղ-ծուած է երկրին մէջ։ Բազմաթիւ Թուրբ դատուսնարրբեն արտնման ու չափամարցուած նկատած են իր քննադատութիւն...

ԻՐԱՆԻ Հանրապետութեան «առաջնոր... գը» Այաթոլա Խամէյնի արդիլած է կա... դային ըմպելիներու (թոթա - թոլա, փեփսի - ջոլա) դործածութիւնը, որով հետեւ դանոնը դնելը կ'օժանդակէ սիոնականութեան ։ մա իրմաակիրման ։

4UBUUSUVh SUUC LULUANSV ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ

«Մարդական Հայաստան» ԹերԹը, մարզական լրագրողներու եւ մասնագէտներու աջակցութեամբ ընտրած է 1994-ի Հայաստանի 10 լաւագոյն մարզիկները. ցանկը հետեւեա, պատկերը կը պարզէ. --

ԵՐՋԱՆԻԿ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

(Արտաչատ). Հրաձգութիւն. Եւրոպայի եւ ՀամաչիսարՀային ախոյեան կլոր மியம்பா மகிர் :

ՍԵՐԳՕ ՉԱԽՈՑԵԱՆ

(Գիւմրի). Ծանրարարձութիւն. Համաչխարհային ախոյենութեան 83 թկ. դատակարդի արծաթ մետալակիր, հրումի տոկի մետալակիր։

ՀՈՎԻԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

(Վանաձոր). Սամբօ. Եւրոպայի ախոյեան եւ Համաչխարհային ախոյենու *թեան Բ. մրցանակակիր* (57 *ջկ*) · ։

ԱՐՄԷՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

(Մասիս). Յունահռոմէական ոճի ըմբ-

շամարտ. Եւրոպայի երիտասարդներու եւ մեծերու ախոյեան (52 քկ.)։

ԳԱԳԻԿ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

(Վանաձոր) . Սամբօ . Համայիար Հային րաժակակիր, Համաշխարհային ախոյենութեան պրոնզէ մետալակիր:

ՆՇԱՆ ՄՈՒՆՉԵՍՆ

(*Երեւան*). Կուիամարտ. Համաչիարհային բաժակակիր (48 թկ.):

ԱՐՄԷՆ ՄԿՐՏՉԵԱՆ

(Արարատ). Ազատ ոճի ըմբշամարտ. டோராயுய ரி யழாரிக்கம் (48 ஓழ்.) :

ԱՆՈՒՇԱՒԱՆ ՍԱՀԱԿԵՍՆ

(*Երեւան*). Ազատ ոճի ըմբշամարտ. Եւրոպայի ախոյեան (57 թկ.):

ԽԱԶԱՏՈՒՐ ՔԵՍ.ՓԱՆԱԿԵԱՆ

(Գիւմրի). Ծանրաբարձութիւն. **Ե**ւրոպայի փոխ-ախոյեան (76 քկ.) պոկումի ոսկէ մետալակիր:

ԱՇՈՏ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

(*Երեւան*). Ծանրաբարձութիւն. *Երի*տասարդ դերծանրերու համաշխարհային

LUBUUSULL ULA Հ. 3. Դ.-ի ԱՐԳԻԼՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

4. 8. P. ՀԱԿԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Հինդչարթի օր, Ցունուար 12-ին, Երե-ւանի մէջ, Գերագոյն դատարանին առջեւ կը բացուէր Հ. 8. Դ.-ի դատավարութիւնր։ Արդարադատութեան նախարարութեան ներկայացուցչութիւնն է որ դիմած է Գերագոյն դատարանին որպէսզի Հա.յաստանի մէջ, օրինաւոր կերպով, դաղրեցուի Հ. 8. Դ.-ի գործուներութիւնը (տես՝ «Ցառաջ», Ցունուար 4)։ Հարցը պատ հառաբանուած է հետեւեալ ձեւով. --- Հ. 8. Դ. Բիւրոյի եւ Հայաստանի կեղը. կոմիայի կազմին մեջ կան այլ եր-կիրներու քաղաքացիներ։

- Հ. 8. Դ. կшռոյցին մեջ դործած է գազանի կազմակերպութիւն մը։ Նիստին հրաւիրուած են Հայաստանի

Հ. 8. Դ. -ի երկու ներկայացուցիչներ։ Պարդ է որ Հ. 8. Դ. Հակարդեցութիւն. ները չեն դադրած Հայաստան [ժէ արտասահման ։ Հայաստանի Կեդը . Կոմիտէն նոր (Յունուար 9) յայտարարութիւն մը հրապարակած է ուր նոյն ընդվզումը կը յայտնուի ։ Անկի առաջ , Յունուար 5 - 6-ին , արտասահմանի մէջ ժողով մր գումարած ţ 2. 8. 7. Fpipob, 2. 8. 7. 4hqp. bi մեկուսի կոմիաէներու ներկայացուցիչներու մասնակցութեամբ եւ այդ առթիւ հրապարակած է յայտարարութիւն մը, որու ակիզբը կ'ըսուի. --

«Հ. 8. Դ. Բիւրոն,, Հ. 8. Դ. Կեդրոնական եւ Մեկուսի կոմիտէութեանց ներկայացուցիչներու մասնակցութեամբ 1995 Ցունուար 5 - 6-ին ժողով գումարելով քննեց Հ. 8. Դաշնակցութիւնը ապօրինի հոչակելու եւ Հ. 3. Դ. հայաստանեան գործունէութիւնը արգիլելու Հ.Հ. նա... խագահին 1994 Դեկտեմբեր 28-ի հրամանագիրը եւ անոր հետեւանքով հայ իրականութեան մէջ ստեղծուած ազգային քաղաքական ծանրակշիռ կացութիւնը»:

Ս.յս առաջին Հատուածին կը յաջորդեն կարդ մր հաստատումներ որոնը ամփո-փումն են պատահած ղէպքերուն, կուսակցութեան արդելում, թերթերու փակում, եւայլն, եւայլն, ու կ'եզրակացնե. --

«Մեկնելով այս հաստատումներէն ժո... ղովը

1. - 1994 Դեկտեմբեր 28-ի հրամանագիրը կր համարի ապօրինի ու հակաժո... ղովրդավարական եւ կը պահանջէ, որ Հ. Հ. նախագահը յետս կոչէ զայն իբրեւ երաշխիք Հայաստանի Հանրապետութեան իրաւական եւ ժողովրդավարական կարգե-

րը յարգելու ու պաշտպանելու իր պարտաւորութեան:

2. - Կարականօրեն կր մերժե Հ. 8. Դ. Բիւրոյին եւ Հ. 3. Դ. Հայաստանի կեդր. կոմիտէին վերագրուած դաւադրական յատուկ ծառայութիւն ունենալու եւ քրէա. կան գործունէութիւն տարած ըլլալու բոլոր զրպարտութիւնները. պաշտօնապէս իր պատրաստակամութիւնը կը յայտնե աջակցելու արդար դատաքննութեան, ո.րուն համար անհրաժեշտ պայման կը նկատէ հայ թէ օտար միջազգային հե.ղինակութեան տէր քննիչ - դէտերու մասնակցութիւնը. միաժամանակ կը պահանջէ, որ Հ. Հ. նախագահն ու գործադիր իշխանութիւնը չխափանեն դատաքննութեան իրաւական ընթացակարգը եւ ամբողջականօրեն ու հրապարակայնօրեն ենթակայ բլլան դատաքննութեան՝ իբրեւ զրպարտող կողմ:

3. - Կր պահանջէ Հ. Հ. իշխանութ-իւններեն, որ անմիջապես դադրեցնեն յերիւ- ւանման ։

րանքներով Դաշնակցութ-իւնը վարկաբե. կելու պետական քարոզչութ-իւնը:

4. - Կր պահանջէ Հ. Հ. նախագահէն, որ յարգէ Հայաստանի Անկախութեան հոչակագրով, օրէնսդրութեամբ եւ միջազգային ուխտագրերու ստորագրութեամբ իր ստանձնած լանձնառութիւն. ներն ու պարտաւորութիւնները՝ մարդկա. յին եւ քաղաքացիական իրաւունքներն ու ժողովրդավարական ազատութիւնները յարգելու, միաժամանակ երաշխաւորե... լով դաշնակցական ձերբակալուած ըն.կերներու անյապաղ եւ արդար դատաքննութեան արժանանալու իրաւունքը եւ վերջ տալով անոնց դէմ կիրարկուող վարկաբեկումի ապօրինի քարոզչութեան։

5. - Կր վերահաստատէ Հ. 8. Դ. վրճռականութիւնը՝ բոլոր ուժերով շարունա. կելու հայրենի հողի վրայ հայ ժողովուրդին ծառայելու իր առաքելութիւնը, ինքնավստահութեամբ եւ մարտունակու -թեամբ դիմագրաւելով բռնատիրական ա.ith ithonguinned:

«Ուստի, Հայ Ցեղափոխական Դաշնակ... ցութիւնը կր պահանջէ Հ. Հ. իշխանութիւններէն՝ վերջ տալ պետական - ահաբեկչական իրենց վարքագծին, որուն շարունակումով Հայաստանի ներքին քաղաքական պայքարի սրումին եւ անոր բոյոր հետեւանքներուն ամբողջական եւ միակ պատասխանատուն կը հանդիսանան Հ. Հ. նախագահն ու իր վարչախումբը»:

«arrevoreu»

(Յունուար 12)

ՀԱՑԱՍՏԱՆ -- ԻՐԱՆ՝ ԿԱՐԵՒՈՐ ՔԱՅԼԵՐ

իրանական բարձրաստիճան պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ Տրնաեսութեան եւ Ելմտական նախարար՝ Մ․ Մանի, այս օրերուն պաչաշնական այցելուԹեամբ Հայաստան կը դանուի։

Висинскир 11-ին սկսшծ Հայ - իրանա կան յարաբերութիւններուն նուիրուած ւստաչըջանին կը ըննարկուին անտեսական, ելմաական, փոխադրութեան, մաջսային Հոկողութեան եւ չարջ մր այլ մարդերու մէջ համագործակցութեան

Յունուար 12-ին ալ Հանդիսաւոր բացումը կը կատարուէր իրանական «Մէլլաթ» գրամատան Հայաստանի մասնա-Տիւզին։ Յաջորդ օրն ալ կը սպասուէր երկու կողմերու միջեւ բազմանիւ պայմանագրերու ստորագրութեան։

ՆԱՑԻՆԵՐԷ ՀԱԼԱԾՈՒԱԾՆԵՐԸ

Ցունուար 10-ի աուեալներով, Հայաստանի Աշխատանքի եւ Ընկերային Ապա-4ndne செய் மய மய மய மாட்டுக்கம் மீலா, 50 էր Թիւը անոնց, որոնը արձանագրուած էին որպէս նացիներէ Հալածուածներ։ Անհրաժելա փաստաթուղթերու ներկալացման պարագային, անոնը կ'օգտուին Գերմանիոյ կառավարութեան արամաղրած յատուկ Հատուցում էն, զոր կը ստանան Ռուսաստանի, Ուկրանիոյ եւ Բելառուսիոյ Հիմնադրամին միջոցով։

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ՊՏՈՒՂԸ

Աշտարակի չրջանին մեջ, պատմական Օշականի մօտերը կը կառուցուի Հան. գրստեան համալիր մը։ Ծրագիրը, որ կ'իրագործուի չնորհիւ Աչտարակի եւ Ալֆորվիլի բարեկամական յարաբերուԹիւն... ներուն, կր նախատեսէ 100 Հոգինոց պանդոկ, մարզասրաններ, խաղասրաններ, շարժանկարի սրահ ։ Համալիրը, տարին բացի այն մէկ ամիսէն որու ընթացջին պէտք է տրամադրուի ֆրանսացի հիւրե... րուն, մնացեալ շրջաններուն կը չահագործուի Հայաստանի կողմ է եւ հասոյ թը կը տրամադրուի դպրոցական Հիմնարկներու եւ մշակոյնի օճախներու բարդա-

SUPEUEPSP IILBIIPPII 3 4 6 1 1 4 4 4 4 4

U. 15 ம் மம்புயர் எர மம்வேர் எட நமக்யும் மம்-Հասկնայի ստուերներ կ՝իջնեն ազգային երազներու իրականացման ճամբուն վրրայ, անախորժութիւն ու մտահոգութիւն արթնցնելով Հայաստանի առօրեային մասին, ակնարկները կը դառնան Արցախ։ Լաւագոյնին ու աւելի լաւին ձգտումը մեծագոյն յոյսերով կը սեւեռի այդ Հողակաորին վրայ։ Կ'ուզենք որ Հոն իրականանայ այն որ կէս մնաց, կամ քայքայուեցաւ Հայաստանի մէջ։ Կակնկալենը որ ընդհանուրը ըլլայ մաահոգութիւննե. ըու առարկան. փայփայուած արժէջները եսլոնիրն ըրհաասւիր ու եսլոնիր առարանին. բարօրութիւնը, ապահովութիւնը թերան առնուին ամէնուն համար։ Ու երբ այս սպասումները խոչընդոտներու կը հանդիպին, կամ տարբեր ուղղութիւն. ներ կը բոնեն, յոյսերը կը փոխադրուին Երեւանէն Ստեփանակերտ ։ Մինչեւ հիմա , բոնաւորի լուծէն անկախ Հանրապետութիւն ստեղծելու պայբարով Արցախը ներկայ է ամէն Հայու գիտակցութեան մէջ, առաւելաբար որպես ազգային Տպարտութեան, արժանաւորութեան հր. նոց : Ու որպես այդ , անոր յաջողութերւնները կը նկատենք աւելի մօտիկ, դրժւարութիւնները աւելի սիրտ մաչեցնող:

Տարւոյն աւարտի օրերը անդամ մր եւս չեչտեցին այս ապրումը. Հայաստանեն հասած լուրերը տխուր էին, վրդովիչ, վախեր նիւթեող։ Իսկ Արցախը որպես իր նպատակին վճռակամ Հետեւորդ, Հեր-Թական քայլը կ'առնէր անկախութեան ճամբուն վրայ, ընտրելով Հանրապետութեան առաջին նախագահը։ Ու հայաստանեան մամուլի էջերը Թերթատող մը երեւանեան անախորժութիւններէն ապասատը վատողի արգիուներուն ին վարաբ Մ.րցախի դոհացնող լուրերը։

Ու կան անոնը, 172-ի առընչուած գըրեթե ամէն էջի, ամէն տեղեկատուութեան մէջ։ Տարւոյն վերջին մամուլի Թիւերը վարավար դանվենով արև քառապը այմ տեղեկատուութեան։ Դեկտեմբեր 30-ի «Ազգ»ր Վահրամ Աղաջանեանի ստորագըրութեամբ կ'ամփոփէ անցած տարին։ 17.2-ի փոխ - վարչապետ Բորիս Առուչանեանի ըսածով, անտեսու Թիւնը կը գար. գանայ երեք ուղղութիւններով . արդիւնա. բերութիւն, դիւղատնտեսութիւն եւ են... **ժակառուցուած ջներ** ։ Կարեւոր աչխա... տանը կատարուած է բարձր հղօրութեամբ ելեկտրայարերու Հաստատման գործին մէջ. նոյնն է պարագան ջուրի մատակա... րարման բնագաւառին մէջ։ Մօտ օրէն կ'աւարտին երեք Հիմնական ջրատարներ որոնը չուր կր Հայթայթեն Ասկերանի, Հագրութի և Մարտունիի ։ Կը յառաջանայ ճամ բաներու ցանցին չինութիւնն ալ որ <u>էական կարեւորութիւն ունի յատկապես,</u> պատերազմական ներկային մէջ։ Ըսուածը այն է որ միայն այս մարզին համար ծրագրուած է յառաջիկայ քանի մր տարուան րն թացջին 15 - 20 միլիոն տոլար ծախnpl:

Կայ տակաւին պատերազմէն աւերուած չէնքերու նորողութեան գործը։ Ստեփանակերտի մէջ կիսով միայն նորոգուած են վնասուած չէնքերը, որովհետեւ շինարարներու ப்பாழ் முற்ற முடிւած է պաշտպանութեան գործին։ Կը նախատեսուր երկու տարիէն աւարտել մայրաբաղաքին եւ շրջաններուն վերականգ... նումի աշխատանքները:

Արդիւնաբերութեան ոլորտի ոչ լուրջ յաջողութերւններուն փոխարէն, բարւոջ կացութիւն կր պարզէ զիւղատնահաու-Թիւնը։ Նախորդ տարուան կրկնապատիկը եղած է ցանքը:

Այս բոլոր մարդերուն, Բ. Առուչանեան չի ժոռնար Հայաստանեան մասնակցու-Թիւնը որ կրճատած է իրագործումներուն ժամանակը:

«Երկիր»ի Դեկտեմբեր 28-ի Թիւին մէջ ալ ԼՂՀ-ի Կրթութեան, Գիտութեան, Մշակոյթի եւ Մարդական նախարար Նեյլի Ոսկանեանի հետ «Հայլուր»ի կողմէ կատարուած Հարցագրոյց մը կը խօսի այս Տակատին մասին: Ընդհանուր առումով «բաւարար» նկատելով իր գլխատորած մարդին գործունկութիւնը, նախարարուհին նախ կր խօսի դպրոցներու մասին:

Արցախի հանրապետութեան չրջաննե. րուն մեջ 148 Հանրակրթական դպրոց կը

գործ է. 100-ը միջնակարդ են, 35-ը՝ 8-ամեայ, մէկր յատուկ մասնագիտական, մնա. ցածը տարրական ։ Բոլորը միասին 20 .000 աչակերտ ունին , ինչ որ 1.5 անդամ առելի է նախորդ տարիէն։ Միայն ազատագրրւած գիւղերուն մէջ սկսած են գործել 17 Հանրակրթարաններ որոնց 11-ր Մարտակերտի մէջ են, միւսները՝ Հաղրունի։ Քատրերու պատրաստութեան վայր են 17.2-ի չորս մասնագիտական ուսումնարանները, Սաեփանակերտի եւ Շուչիի գիւղատնտեսական եւ մշակութային թէբնիջ վարժարանները։ Մայրաջաղաջի րժչկական եւ երաժչտական ուսումնա... րաններուն մէջ 1500 ուսանող կը հետեւին 23 մասանդիտութիւններու։ Ստեփանակերտի, Մարտունիի, Շույիի Թեջնիք ուսումնարանները 434 ուսանող ունին իսկ 17.2-ի միակ բարձրագոյն հաստատութիւնը մայրաքաղաքի պետական Համալսարանն է 2764 ուսանողներով : Բոլորին ալ թեքնիք միջոցները ձեռք ձգուած են գրլիսուսնահաև հանբևանրբևու օգարմակու-செய்யிர:

կայ մեծ պակաս մը դասագիրջերու։ Այս տարի 19 անուն դասադիրը, 14 հազար դիրք արուած է ձրիարար։ Դասագիրջե. րը կ'առնուին Հայաստանեն ուր ծանօթ պատճառներով չեն տպագրուած նախատեսուածներու կէսէն աւելին։ «Արցախը կարիք ունի մեծ թիւով դասագրքի։ Մենք միայն կողջունենք այդ հարցում նախարարութեանը աջակցողներին» կ'ըսէ Նելլի Ոսկանեան ։

Այնքան նեղ են միջոցները որ լուրջ պակաս կայ նաեւ պատմութեան դասագիըջերու։ Արցախի Հարուստ պատմութիւնն իսկ կարելի չէ հարկաւոր ձեւով ուսուցանել նոր սերունդին ու որպես դասագիրք կը գործածուին Րաֆֆիի «Խամսայի մելիջութիւնները», Բագրատ Ուլուբար-եանի եւ Հայ պատմիչներու, պատմաբաններու գրութիւնները։

Պատերազմական առօրեան գասագիրջերու, Թեջնիք միջոցներու, ուսուցիչներու եւ այլ բազմատեսակ նեղութիւններու ճով իև հայարուի աւբլի մգուան աարբլի Հանդամանքով մրն ալ. ինչպէս կրսէ *նախարարուհին*, «պատերազմի դրոշմն ահոելի է։ Այսօր ԼՂՀ-ի ուսումնարաննեւ րում սովորում է մօտ 2500 միակողմ եւ 100 երկկողմանի որը աշակերտ։ Միւս--ների հայրերը ծառայում են բանակում։ Արցախի բալիկների մօտ 90%ը մեծանում է առանց հայրական գուրգուրանքի հոգատարութեան եւ ուշադրութեան»:

Ցատուկ ուչագրութեան արժանի է ուսուցչական մարդը. Հանրապետութիւնը 250 ուսուցիչի պէտը ունի։ Գործող 2752 մանկավարժներու մօտ 100-ը մասնազէտներ չեն, 71-ը ուսանող են ։ Դպրոցներուն մէջ գրեթե բնաւ չեն դասաւանդուիր աչխատանքի ուսուցում, մչակոյթ, երաժրչտութիւն, նկարչութիւն։ 148 դպրոց... ներէն միայն 18-ին մէջ օտար լեզուի դաս կր տրուի ։

Մչակութային մնացեալ բնադաւառը, կարելի է րսել Թէ բաւական առողջ է, պատերազմի, չրջափակումի պայմաննե. րուն մէջ ապրող երկրի մր Համար : Կր գործեն պետական արամանիը Թատրոնը, «Համազգային»ի պետական երկու խումրերը, 122 ակում բներ, արկնիկներու թատրոնը, 122 գրադարաններ, հինդ երաժըչտական դպրոցներ, արուեստի դպրոցը, չորս պատմա - երկրաբանական եւ երկու տուն .. Թանգարաններ եւայլն։

Չրոյցին վերջին հարցումը անձնական բնոյթ ունի. «Ձեզ համար դժուար չէ» լինել միաժամանակ մայր, կին եւ նախա. րար» Հարց կուտայ լրագրողը ։ Պատասխանր կարեւոր չափով մր կ՝ամփոփէ դարաւոր այն դադանիքը որ կ'ոդեկոչուի ամէն անդամ որ խօսք կ'րլլայ Հայ ժողովուր-դին առկայու, տեւելու գրենք առեղծուածային երեւոյթին մասին։ Նեյլի Ոսկանեան կր պատասխանէ. .. «Արցախի խոր... հրրդանիշր դարձած «Մենք ենք մեր սա. րերը» յուշարձանը մի թէ չի խորհրդա. նշում նաեւ կնոց ու տղամարդու հաւասա. րութիւնը։ Դա պատմականօրէն ձեւաւորւած յարաբերութիւն է։ Արցախի կանայք երբեք երկրորդական դեր չեն կատարել»:

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՑԵԱՆ

UULUULU

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՑԹ ԱՐՑԲՈՐԻ ՆԲՆ ՑԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ՑՈՒՍԱԽԱԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

U.

1956, Յունիս 13, Չորեբչարթի կեսօր, ժամը 12-ին Գարագիւդի քարափին վրայ, խումբ մը երիտասարդ ընկերներ, կը ջանայինը խեղդել մեր յուզումը եւ ողջերի մաղթել մեր երիտասարդ գրչեղբայը, **Թատերագիր ու նորավիպագիր՝ Վարու**ժան Անէմեանին։ Կը գաղթեր։ Կերթար իրեն հետ տանելով իր կինը, իր որդին, իր փոքրիկ խնայողութիւնները, իր տետրակներն ու ԹուդԹերը, իր յիչատակները, գրական իր բոլոր երազներն ու ծրագիրները։ Այդ բոլորին փոխարէն, ինչպէս պատմութեան բոլոր դաղթականները, չատ բան կը Թողուր Հոս, ծննդավայր հողի վրայ, ծննդավայր քաղաքին մէջ։ Պօմոնների իր փոքրիկ յարկաբաժնին մեջ այլեւս ուրիչներ պիտի ապրէին ։ Այդ պաաէն վար առնուած էր Վարդ Հագրրեանի հիանայի մէկ ջրաներկը, որ ո'վ գիտէ որուն ծախուած էր։ Ասոր անոր տրուած էին իր գիրջերը, իր փոջրիկ գրադարանին գանձերը, գրեթե ձրի գիներով ծախւած էին իր կարասիները։ Պարպուած յարկարաժնին մէկ անկիւնը Թերեւս մընացած էին զինիի պարպուած քանի մը չիչեր, որոնցանով ամեն դիչեր կը սիրեր զարդարել իր ընթերիքի սեղանը, առանց ծայրայեղութեան երթայու։ Պարպուած յարկաբաժնին պատերուն միջեւ տակա... ւին կ'արձադանդէին Թերեւս մեր գրական Հաւաքոյթներէն ու ժողովներէն յամեցող խօսքեր ու երազներ։ Բայց անկասկած չուտով նոր վարձակալ մը պիտի բանար այդ յարկարաժնին պատուհանները եւ Հոնկէ դուրս պիտի նետէր, պարպուած சித்திராடு கோ சிற்றும் , வுடும் மீட்டு கழ்யுցող բոլոր խօսքերն ու երազները։ Եւ մենք երեսուն, քառասուն տարի վերջ, այլեւս պիտի չյիչէինը թե այդ փոքրիկ յարկաբաժինը ո°ր չէնքին մէջ էր, ճչգրիա կերպով ո°ւր կը դանուէր:

Այդ Չորեբչաբնի կեսօր, քարավոր կանդնած, կր նայէինը առանց ապազան յստակ կերպով տեսնելու։ Հոն էին Վարուժանին արդականները։ Հոն էին գրա... գէտ Արեգ Տիրագանը, Ձարեն Խրախունին, Ձահրատր։ Եկած էինք Թաչկինակ չարժելու իր ետեւէն։ Հաճելի պարտակաերկար ու երկար տասնամեակներ՝ անգամ մըն ալ պիտի չկարենայինը տեսնել Վարուժանը։ Ուսաի կ'ուղէինը վերջին բանի մը խօսք փոխանակել անոր Հետ ։ Բայց ան չատ ժամանակ չուներ։ Հոս - հոն կը վաղէր, ասոր անոր հետ կը խօսէր : Ցուզում չուներ։ Շատ կը գարմանայի։ Նաեւ կը հիանայի իր քաջունեան վրայ։ Բնաւ տխուր չէր։ ԸնդՀակառակն ուրախ կ'երե. ւէր, կր ժպակը, իր ամկնօրեայ որամը... աու թենկն ու դուար թու թենկն ոչինչ կոր-

սընցուցած էր:

Մենը երիտասարդ գրողներս՝ Թերեւս այդ օր մենք մեզի կը հարցնկինք Թե ի նչ պիտի նչանակեր Վարուժան Անէմեանին մեկնումը մեզի Համար։ Ան մեր վրայ խորունկ ազդեցութիւն գործած էր ո՛չ թե իր գրականութեամբ, այլ իր ընկերային Հաղորդականութեամբ: Մօտաւորապէս քառասուն տարեկան էր եւ արդէն ունէր գրական կոկիկ վաստակ մը։ Այդ վասատիր արերարաարքի էք ողորդ աչենը: Օրինակի Համար մեր երէց գրչեղբայրը, Վարդան Կոմիկեան, կը հաւատար որ Վարուժան անկման չրջան մը ապրիլ սկսած էր Արեգ Տիրազանին հետ բարեկամու... թիւն մշակելեն ասզին: Ես չէի բաժներ այդ կարծիջը։ Արեգ Տիրազանի նման ծանր ու անհաղորդ գրադէտ մր ի°նչպիսի աղդեցութիւն մր կրնար գործել Վարուժան Անէմեանի նման զուարթ, ժողովրը. դական ու երդիծաչունչ դրադէտի մր վըրայ։ Վարուժանը մեծ հիացում ուներ Արեգ Տիրագանին նկատմամբ, բայց այդ. ջան ։ Բացարձակապես չեր կապկեր դայն , րացարձակապես չեր ձգտեր անոր մօտե. նալու, անկէ բաներ մը փոխ առնելու։ Վարդան Կոմիկեան Թերեւս նկատի կ՝առ. የበՒԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ի՞ՆՉ ՉԱՓՈՎ ՈԳԵԿՈՉԵԼ ՈՂՋԱԿԻԶՈՒՄԸ

Վերամիացած Գերմանիան ընկերային, արաբուրարը ու այլ Հարցերու ծարրու... թեան տակ իսկ չի մոռնար ազգայնական - ընկերվարականներու մենատիրութեան գործած ոճիրներուն յիչատակութիւնը։ Հակառակն ըլլալով առաջին տասնամեակ. ներու տատամսումին, մարդկութեան դէմ ոճիրին նուիրուած յուչակոթեողներ կանդ. նեցնելու գործը առաջնահերթ պարտակա. նութեան մը Հանդամանքը ստացած է։ Ներկայիս, Ողջակիզումին ողեկոչման նուրրուած աւելի քան 200 նախաձեռնու... թիւն կայ. այս թիւը վերջին տասնամ... եակին կրկնապատկուած է եւ աւելնալու միտում ցոյց կուտայ։

Այս գարգացումը ուչագրաւ է յատկա... պես Պեռլինի մեջ որ բնաջնջումի քաղաքականութեան կեղրոնն էր. քաղաքին 23 չրջաններուն իւրաքանչիւրը կ'ուղէ իր յուչակոթեողը ունենալ։ Կան տակաւին մասնայատուկ զանազան Հիմնարկները։ Տակաւին որոշուած չէ այն յուշարձանին դարիը սև ակակ ետևջնարում ծամածիր նախարարներու ապազայ Թաղամասին մէջ որ Հիթելերի նախկին ընդհանուր կեդրո... նատեղին էր։ Այսուհանդերձ, հոն պիտի գտնուի մեծագոյն յուչարձանը, նացիներու կողմ է բնաջնջուած Հրեաներուն նր... ւիրուած : Շատեր կր փափաջին որ Պեռ. լինի մէջ Ողջակիզման Թանդարան մըն ալ հիմնուի : Իսկ ուրիչներ հարց կուտան ԹԼ նացիներու ոճիրին միւս զոհերը - Եհովայի վկայ, միասեռական, ցիկան եւայլն - հոյհպես պիտի ունենա՞ն նման բարձրարժեք վայրերու մեջ յուչակոթող բարձրացնելու իրաւունքը։

Գերմանիոյ վաղուան մայրաբաղարին մէջ ողեկոչումի Թափր արդէն բազմաԹիւ արդիւնքներ արձանագրած է. փողոցներ կան որոնը «ողեկոչման վայր»ի վերածուած են, իրենց անունը փոխուելով: Արեւելեան Եւրոպայի Հրեաներուն կեանջը ցուցադրութիւններու նիւթ կ'րլլայ, ստորգետնեայ գրադարան մր որուն բոլոր դիրքերը պարպուած են, կոչուած է յիչեցընելու նոյն վայրին մէջ կատարուած դիրքերու հրկիզումը:

Ձանազան ձեւերով կ'րլլան ողեկոչումները, միչա մատնելով գեղադիտական մաանոգութիւն մր. արուհստագետ մր Սարպրիւջի մէկ Հրապարակին տալաջարերուն վրայ արձանագրել աուած է հր. րէական 1926 գերեզմաննոցներու անունները։ Քասէլի մէջ «Յուչաքար»երու նա-

նութիւն չէր։ Գիտէինը, կը զգայինը որ նէր Վարուժանին գրական այն չրջանը, երբ ան «Մարմարա» ի մ էջ ստորագրած էր քանի մր հոդեվերլուծական պատմուածբներ։ Կը յիչէի որ այդ պատմուած քներէն մեկն եր «Ծիսամորձաւոր Մարդր»: Այդ யுயாரியாக் திக்ற முக்கை திங், கிழு த், րայց Վարուժան շուտով փոխած էր իր գրելակերպը, այնուհետեւ տուած էր մեծ Թիւով պատմուած քներ, որոնք սիրուն ու կոկիկ նորավէպեր էին, որոնք ընկերային սիրուն պատկերներ կր ցոլա-១០៤៩ គ្រម :

> Այդ օր կը խորհեի որ Վարուժանին մեծաղոյն յանցանքը այն էր Թերեւս, որ Պոլիսէն բաժնուելէ առաջ, պատմուած բներու երկրորդ Հատոր մին ալ չէր կրըցած աւելցնել նախապես հրատարակուած իր «Քովնաի Փողոց»ին վրայ։ Մինչդեռ այդալիսի երկրորդ Հատոր մը լեցնելու չափ պատմուածը հրատարակած էր արդէն մամուլին մէջ։ Հիմա որ կը մեկներ եւ այլեւս դէմ յանդիման կր մնար ուրիչ ափերու վրայ ընտանիք պահելու ծանր հոգին հետ, երկար ժամանակ կարելիութիւն պիտի չունենար նոր դիրք մր Հրատարակելու, Թերեւս մինչեւ իսկ գրականութեամբ զբաղելու։

> Հոն, ջարափը՝ այդպես կանդնած, Չահրատ, Խրախունին, Տիրադանը եւ ես մ էկ կողմ է կր նայ էինք Վարուժան U.Stdեանին տենղոտ վաղվղութներուն, մէկ կողմ է ալ կր խոսէինը գրական նիւ թերու մասին : Եւ ի°նչի մասին կրնայինք խոսիլ այդ օր, ենել ոչ այն Հաւաքածոյին մասին, որ Արաժեան Սանուց Միութեան նախաձեռնութեամբ պիտի հրատարակուէր եւ որ կռուաիննձոր մր դարձած էր երկար ժամանակէ ի վեր։

1. 2.

BUTTE TUTUL

«ՆՕՔԹԱ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ 304114175

շԱՑԵՐԸ ԲԱՒԱԿԱՆԱՉԱՓ **266** የሚያለው የተመሰው የተመሰው

«Նութա» չաբաթաթերթի Ցունուար 1ի **சிடிர்ம் கீட்டி கியச்சிய சியர்கியம் பமாரயடிறு** րած է Հայերու նկատմամբ Համակրանը யுமையுய்றார் முராடயல் கிழ: பிராடயல்டும் խորադիրն է «Դարերէ ի վեր կողջ կողջի իտարինը, բայց չենը ճանչնար Հայե-

Bonnemamahpp հախ իր տպաւորութիւնները կը փոխանցէ մեր ազդայիններէն Սարդիս Սերովբեանի ընտանիջին նկատմամբ։ Սարդիս Սերովբեան ցաւով կ՝ արտայայտէ հետեւեալը._ «այլեւս չատ այ կարեւորունիւն չեմ ընծայեր, երբ 40 வுடியுடியு இத் போடியடியும்படிக்கம் வீட்டி անդիտակից մէկը մեզ կր նուաստացնէ։ վարժունցայ փութրամասնուներւն րլլալու։ Բայց չատ կը ցաւիմ , երբ կր տեսնեմ որ բացայայտօրէն մեզի պատկանող մչակոյթի դործ մր անտես կ'առնուի, կր ժիստուի։ Օրինակ, Վանի Աղժամար եկեդեցին Հայերու կողմե չինուած է, մինչդեռ այդաեղի ուղեցոյցը կը պնդէ Թէ սելճութեան ճարտարապետութիւն մրն

Սերովբեան ընտանիջը, Հին անունով Թաթավյա, ներկայիս Գուրթուլուչ ան. ուանեալ [ժազամասին մէջ համեստ հայ ընտանիք մբն է։ Ջերմ ընդունելուԹիւն ցոյց կու տայ մեզի։ Մայրը նախակրը-**Թարանի** ուսուցչուհի, հայրը արհեստաւոր, իսկ երկու գաւակները՝ Համալսարանական են։ Այս ընտանիքը երեք սերունդ առաջ Իս ժանպուլ եկած է : Այս ընտանիջին արմատները մինչեւ Անատոլու կ'երկարին : Երբ գիտել կու տանք Թէ չենք ուղեր քաղաքական Հարցերու մէջ մանել, Պ. Սերովբեան կը պատասխանե

որ բոլոր նիւթերը և վերջոյ քաղաքակա-Encotonie ato 14 விரும் விரும் : 6194 4ppaկան հարցի մասին խօսինք, չենք կրնար չ արիլ փութրամասնու Թեան դարոցներուն Հարցերուն։ Բնականարար այս բոլորին մ էկ ծայրը կերքայ ու կը կոնենի բաղաքականութեան։ Պ. Սերովբեան չատ ալ անիրաւ չէ, երբ այսպես կր խօսի:

Bonnemanthen ապա կր խout Մարմարա Համալսարանի կրթական դիտու-Թիւններու ֆաջիւլ Մէի գիտաչիսատողներեն Շույէ Գայայի կողմե պատրաստրւած թեցի մր մասին, որ կ'ուսումնասիրե Հայերու մասնակցութիւնը՝ արդամիջեան խնանկարին։ Ան ուսումնասիրած է թե Թուրքերը ի°նչ կր խորհին Հայերու մասին եւ ԹԷ Հայերը ի՞նչ կը խորհին Թուրքերու մասին։ Այս բոլորեն վերջ յայտնի դարձած է, որ Թուրքերը լաւ չեն ճանչնար Հայերը, տեղեակ չեն Հայերու վերաբերեալ մանրամասնութիւններու եւ կր չարժին պարզապէս Թերթե. րու կողմե հաղորդուած ձեւակերպական աուեալներու համաձայն ։

Ուսումնասիրութիւնը ցոյց տուած է որ նոյն հոգերու վրայ ապրելով, նոյն օդր չնչելով հանդերձ, Թուրքերը մեծամասնութեամբ օտարացած են Հայերու։

Մինչդեռ Հայոց կողմե եթե դիտուի, պարադան գոլորովին Հակառակն է։ 0. րինակ, գրագետ Էժիեն Մահչուպեան կ'ըսկ թե Հայերը չատ լաւ կը հանչնան Թուրջերը եւ բնական է որ փաջրամասնութիւնը լաւ ճանչնայ մեծամասնութիւնր եւ մեծամասնութիւնն ալ լաւ ձանչնայ փոքրամասնութիւնը։

Ուրիչ յատկանչական կէտ մրն ալ այն է, որ Հայերը իրենք զիրենք կր զգան Թուրք դրջուդադրունգրոր ետևունակար ջրչումին տակ եւ կ'ապրին վախի տպաւորու-

செடிய மிற:

Ընդհանրապես հայաբնակ, Եչիլդիւղ, Պադրրդիւդ եւ Սամաթիա թաղերու մէջ 40 Հայ , 40 այ Թուրք հայրենակիցներու վրայ կատարուած այս աշխատանքը ցոյց шпим в, пр Дшуврпи свы вотру шщնում Նուներև հաա ըտատարան իաևծիքներ ունին Հայերու նկատմամբ ։ «Ի-

րարու նկատմամը միասնական, մարդկային յարաբերու Թիւններու մէջ բարե. սէր, դրացիներու նկատմամբ յարդալիր, իրենց թարեկամութիւնը կամ ընկերու Թիւնը ջերմ , տաքուկ մարդիկ են Հայե-

Ատոր փոխարեն, Թիւով քիչ ալ ըլլայ, տեսնուած է որ կարգ մր Թուրջեր யு ஆயுந்நாட் ருத்வீ திக்ருயயுய் தா மீக்றக்கு நடவி մր ցույց աուած են, պնդելով որ Հայե. րր յետագիմական, անվստահելի, կեղտոտ, մոլեռանդ, վերապահ մարդիկ են։ կո տեսնուի որ Թուրքերն այ հակասական գաղափարներ կ'արտայայտեն Հալերու նկատմամբ։ Շուլէ Գայա իր ու սումնասիրութեան մէջ այն Համոզումը կո լայանէ, Թէ թաղաբական կեանքը եւ ընկերային կեանքը պէտք է զատորոչել իրարմէ : «Տեսայ որ պետութեան ջաղաթականութիւնը եւ ժողովուրգի կեց. ուած բր իրարմ է բոլորովին տարրեր են ։ Մինչ անոնը որոնը Հայերը չեն ճանչնար, յարձակողական կեցուածը մր կը ցուցաբերեն, անդին Հայերը ճանչցողները հա-

դարևարեսվ իև դօաբրար այս իրրերիր»: Հայերը ի՞նչպես կը պատկերացնեն

Թուրքերը.

«Թուրքը լաւ դրացի է, հիւրընկալ, բարեսէր, կռուագան, չուտ բռնկող, թինախնդիր, մոլեռանդ, Հպարտ, բայց մարդամեր, բաց խoung, քաջարի, մաքուր, ծոյլ, ոչ այնքան աշխատասեր, ոչ ալ ստեղծագործ, որ սակայն չատ շուտ ընկերութիւն կը հաստատէ, կը կա. րեկցի, բայց Հեղինակաւոր ըլլալ կ՝ուդէ, կրոնասէր է, կեանքի ծանր պայմաններ կապրի եւ ժամանակը չռայլօրեն டி'யயுடி , கடயாடு»:

Իսկ Թուրքերը սապես կը պատկերացը

նեն Հայերը.

«Թուրքերու հետ լաւ լարմարող, իրարու նկատմամբ միասնական, բարեսէր, իրենց դրացիներուն օգնական, ջիչ մը յետազիմական, նախապաչարեալ գա. ղափարներու տէր, ոչ մարդասէր, որոնց սակայն բարեկամութիւնը լաւ է, որոնք կը կազմեն անվնաս փոքրամասնութիւն մը, կարգապահ, գործունեայ, եւայլն»։

Անսքիջական յիչողութեան կորուստը պէտը է դարմանուի զանագան բեմադ... րութիւններով ։ Բայց ցեղապաչաութեան եւ օտարատեացութեան դէմ պայքարելու կոչուած նախաձեռնութիւնները երբ չափաղանցուած Թիւերու հասնին, վտանդ կայ որ յիչողութեան ծիսական կողմը բնացնե նոր սերունդին դդայնունիւնը։ Կայ նաեւ Հարցին նիւթական չահու կողմը։ Ինչ առարկութիւն որ ալ րլյայ յուշարձաններու բազմացումին դէմ, կարելի է մտածել որ տեղական իչխանութերւններ, ձեռնարկութիւններ մերժեն յատկացում ընել Ողջակիզումի հիմնադրամին, երբ նոյնիսկ իրենց նիւթական վիճակը այնքան փայլուն չէ:

4U.7. 2U.V

348119211111

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Անդամական Ընդհանուր Ժողովս, զումարուած Կիրակի, 1995 Յունուար 8-ին Փարիցի Հայ Մշակոյթի Տան մէջ, կարե.ւորութեամբ անդրադարձաւ Հայաստանի մէջ ստեղծուած ծանրակչիռ կացութեան, նախազահ Լեւոն Տէր - Պետրոսեանի 1994 Դեկտեմբեր 28-ի Հեռատեսիլային ելոյթին եւ անոր հետեւող նախագահական հրամանագրին որ կ'առկաիներ Հայ Ցեղափոխական Դաչնակցութեան եւ անոր ուղեկից կազմակերպութերաներու գործուներութիւնը Հայաստանի մեջ։

Պր. հախապահը յիչելով հանդերձ անմեղութեան կանիսավարկածը գայն կ՝ան... տեսէ եւ առանց նկատի առնելու օրէնքը կր վ հուէ արդային հարուստ կենսափորձ ու անցեալ ունեցող կազմակերպութիւններու գործունկու թիւնը։ Կը յուսանք որ յարդելով պետութեան երեք իչխանութիւն... ներու - գործաղիր, օրէնսդիր եւ արդարադատական -- անկախութիւնը, նախադահր յետս կր կոչէ այս ըստ ամենայնի անընդունելի որոչումը որ կր վիրաւորե Zmj Vzmhnjeh ummumphar dep Vharթեան եւ անոր անդամներու արժանա-պատուու/ժիւնը:

Համադղայինի Փարիզի մասնահիւզի անդամական ընդ4. ժողովը կը դանէ որ նախապահական հրամանագիրը, արգիլելով մեր մշակութային միութեան գործունեութերւնը վճաս կր հասցնել Հայաստան --Սփիւռը յարաբերութիւններու բնականոն զարդացման որուն քատագովը եղած ենթ միչտ։ ՑարաբերուԹիւններու սերտացման եւ աղդային միասնութեան ամրապնոման մէջ սեպ կր խրեն պարոն նախագահը եւ իր գործակիցներն ու խորհրդականները։ Քաղաքական ընտրական Հաչիւներու եւ մրցակցութիւններու սեղանին կարելի չէ գուել արդային, պատմական եւ մշա. կութային կչիս ունեցող Համազգայինը:

Անդամական Ընդհանուր Ժողովս բուռն կերպով կը բողոք նախադահական կամայական եւ վնասակար հրամանագրին դէմ, կը պահանջէ որ պատկան իշխանութիւնները, սահմանափակելով չարիքր, յեսոս կոչեն գայն, և եթե անհրաժեչա է, Թոյլ տան որ Արդարադատութերւնը, Իրաւական Պետութեան մր արժանի ձևով, անկախաբար օրուան իչխանութեան պարասարանքեն, ազատօրեն քննե եւ վճոէ:

Անդամական Ընդհանուր Ժողովս կոչ կ'ընկ Հայաստանի եւ Սփիւռջի մտաւորականութեան եւ մաքի աշխատաւորներուն որպեսգի, յանուն մշակոյթի, ժողովրրդավարութեան եւ աղդի միասնութեան զօրավիդ կանդնին Համազդայինին եւ պահանջեն որ յեսոս կոչուի ըստ աժենայնի անյագունելի եւ վնասակար Հրամանա... գիր մր : Կոչ կ'ընենը հայ մաաւորական.ներու քաջունեան, ազգային գիտակցու--[ժեան եւ մտաւորական պարկելտու[ժեան : ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ

ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

խաձեռնու թեամբ մր կարելի պիտի ըլլայ խորհրդանչական ձեւով, Ողջակիզումի որհի մը տիրութերւն ընել :Վիզպատընի մ էջ ալ «պատմունեան աչխատանոց» մը բացւած է էՍ - ԷՍ-ներու տանջանքի սրաՀնե-פלע של אחבע שלץ: Պերլինի յուշարձանին համար փափաք կր

յայտնուի որ գանագան նախաձեռնու Թիւն. ներ միաւորուին , ստեղծելու համար խորգրրդանչական վայր մը ու արժանաւորութեան գրոչմ մը: Լրագրող մըն ալ որ ոգեկոչումներու նոր ալիքին ռաժվիրաներէն է, կուղէ որ արուեստագէտները խորհրդդանչեն Հրեաներու երկու հազարամեայ ் பிசுரியடியர்மா

կան նաեւ լրագրողներ որոնք ի տես այս եռանդին, Հարցադրում մը կը ներկայացընեն։ Արդեօ՞ք այս չավտագանցուած մի երեւոյթը կը բացատրուի վերապրող.. ջանջերը մակերեսային բանի մը չեն վե. ներու սերունդին օրէ օր նօսրացումով։

րածեր ողեկոչելի պատահարը։ Ի վերջոյ, երբ ոգեկոչումը ամէն չափազանցութեան սահմաններէն անդին կ՚անցնի, ի՞նչ իմաստ կ'ունենայ։

Ասոր քով, յուչակոթողներու խորհրըդանիչի Հանդամանքեն զատ, չատեր կ՝անդրադառնան նաեւ վերամիացած ու Հոր Գերմանիոլ մր առԹելիք Հաւանական վախը փարատելու անոնց պարտականու-*ենան ։ Այս պարագան եւս ոմանը Հարց* տալու կը մղէ թէ նկատի առնելով Պատ-մութենէն դաս առնելու Հարցը, որպէսդի «երբեք չկրկնուի պատահածը», ոգեկոչումի վայրերուն Թիւին ու լայնախոհութեան մարդկային սահմաններուն միջեւ իսկական կապ մր կա[°]յ։

Ոզեկոչումի ձեռնարներուն բազմացու-

որ աղջիկ ծներ եմ ։ Մանչե՛րը կր հաւէի ։

եմ որ եղբայր չունիմ ։ Սուր երբեք չէր տեսած Նորմային Հայրը, ոչ ալ մայրը։ Բայց Նորմա քանի՛ կր խստեր հորը մասին, իր աչքին առջեւ կր կազմուէր «պապա»ի կերպար մը, դրոնապանի, պարտիզպանի թիրի մբ՝ խոչոր, պեխերով, Թաւ յօնքերով, բայց ժրպ-տաղէմ , բամբ ձայնով բայց բարեսիրտ ։ Ֆիլմերու Թիփերուն պէս ։ «Պարպա»ի Համակրելի թիփ մը։ Բոլորովին տարբեր՝ իր հորմեն։ Ու կը սիրեր այդ Թիվոր, որ իր հօրը չէր հմաներ։ Որ Նորմայի չբրերբևուր այս ծամոն գախան բւ արտանինը այդ կարօտալի արտայայտութիւնը կը ներչնչէր, մինչդեռ իր Հայրը իրեն դառն արտայայտութիւն մր եւ սրտի սեղմում կուտար միայն ։ Նորմա կը սիրէր իր դըռհապան Հայրը, մինչ ինք կ՝ամչնար իր

- Խոչոր, հրաչալի ապարանը մին էր, րսաւ Նորմա։ Մենք պարտեղին ծայրը պղտիկ չէնւքի մը մէջ կը բնակէինը: Ես չէի ախորժեր այնտեղէն։ Կարծեմ կր վախնայի, չեմ գիտեր, տարօրինակ զգացում մր ունէի։ Օտարութեան պէս։ Պաղ կ'երեւար աչջիս։ Ես ընկերուհիիս կ'եր... [ժայլի : Տալեանի փողոցներէն մէկուն մ էջ: Պգարկ, փայտաչէն, Հին տուներ, պղաիկ պարտեգներով։ Երբ ծովեզերբը չէի ըլլար, անոնց կ'երթայի ճաչէն ետք։ Փողոցը մութ էր։ Մենք մութին մէջ կր

վրայ կր նստէին ։ Դիմացի տուներէն ալ ։ Ընկերուհիիս հետ ծունկ ծունկի կը նստէինը։ Կր պատմէինը։ Ի՛նչ պատմութերւններ կր պատմեինը։ Մեյ մր մէկը կը պատմեր, մեյ մր միւսը։ Դուն գիչեր ատեն գուռի տակ հստա⁶ծ ես փողոց , տունէ տուն խօսա[°]ծ ես ։ Աչքերդ մութին ալ կր վարժուին, իրարու երես կր տեսնես, ասանկ, տարօրինակ, աչքերր փայլուն՝ կատուի պես...

Ձայնը կակուղցած էր հին յիչատակնե... րէն ։ Երադային աշխարՀ մր կր պատկե-րանար Սուրին: Մուքքին մէջ կորսուած բարեկամ մարդոց ջերմութիւնը ... Խոշոր պեխերով պապան որ կը յանդիմանկ լեղ-ւին ծայրով ... Նորմա ո՛րչափ պարդ, բնական կ'րոէր Թե մութ վողոցին փայտաչէն գին տուները կր նախընտրեր։ Այնակո, կրչակո ի,նորև նք չայնն մարուար էր : Ինչպես ուրիչներ կ'րսեն՝ մենք խոչոր վիլլա մր ունէինը, կամ՝ պապաս վա-Տառական է։ Պղարկութիւն զգաց, թէ ինւք չէր կրնար իմ հայրս ալ դունապան է, կամ երկախագործ է ըսել։ Երբեջ այս աստիճան չէր ատած եւ արհամարհած չուկայի մարդը։ Եւ ազգայիններ , վրադիրը: Պատճառ չէր գտներ իր հորմով պարծենալու, բայց սա պահուս ամէն ա... տեն է աւելի ամ չցաւ անկէ, որ գոն է դրոնապան մր անդամ չէր։ Եւ ինք որ, Նորմային հետ նոր ծանօքացած ատեն, ա.որթ չէր փախցուցած ըսելու թե Հայրը முயமாட்டு எடித்த ...

- Այնչափ կր սիրէի որ Ֆեներպահչէի րնկերուհիս, ըսաւ Նորմա։ Չեմ յիչեր որ

ոեւէ մէկը այդքան անոյչ սիրած րլլամ ։ Այս խոսքը Հաճոյք պատճառեց Սուրին: Բայց բարկանալ կեղծեց.

- 4m' 1···

Նորմա խնդաց:

-- பிழியி 12, மயட மிடிரியல்யரம்:

Սուր ժպիտր դակեց:

- Ընկերուհիդ Ֆեներպահչէ° մնաց, Հարցուց բան մը ըսած ըլլալու Համար: Կարճ յոու թիւն մր եղաւ:

-. Մեռաւ, ըսաւ Նորմա։ Մենենժիթ

Սուր չէր սպասեր այս պատասխանին։ Տիսրութիւն մր համակեց Էութիւնը։ Ինթ այ գարմացաւ թե այդքան կր տիսրեր մեկու մր համար գոր չեր ճանչնար ան-नुमार्ग :

Պահ մր, միայն «լուսինին ձայնը» ես ամենամօտիկ գոյգին փոփսուքը լսուեցան ։ Անակնկալ Հով մր ցատրեց ԽրիսԹոսի կատարէն, Այրբլարէն անցած ատեն Թեւբ մ տաւ գինով Յոյնին որ գինին, ձուկը, խմբապարը կր գովերդէր սրճարանին փի. քափէն, միասին եկան տատանելով, աջ ու ծախ գարնուելով, լեզու հանեցին եղեւինները, ինկան անտարբեր չէնքերուն վրայ, հեռացան զացին ղէպի Մարմարայի ազատութիւնը:

Սուրին աչքր կր պաղէր : Փլաժին խցիկները տակաւին կը գանազանուկին չնորհիւ իրենց սպիտակ պատերուն : Աւերակի մր, Հնադարեայ լբուած կոթողի մր արպատորութիւնը կր գործեր չենքը:

Նորմա այլուր էր:

(Tup. 17)

ՁԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ M & A O D D & D OPPLEAPTOR

4 1 9

Ուրախացաւ նորէն Հաստատելով Թէ իրմէ մեծ էր տարիքով: Աւելի՛ հպարտ պիտի ըլլար են է աւելի մեծ ըլլար, օրիրակ, ճոտրնէիրու ատևբիար դն տորսբամը։ իր վարկը արդեն բարձրացած էր ընկեր-ներուն մօտ, որոնք իմացած էին ԹԷ Հասուն, աշխատող աղջկան մր հետ կր խօսէր։ Շատ մը ընկերները հիմա հեռուէն բարեւ կուտային իրեն, լուրջ ձեւով մը, կարծես սեւ կատու անցած ըլլար իրենց

- Ես գիչերները, լուսնկայ եղած ատեն, ծովեղերբէն չէի բաժնուհը։ Բոնի կը խոթերն ինծի ներս : Քանի' անդամ ծեծ կերած եմ պապայէս ։ Շատ անառակ էի , գիաե⁰ս , պղարկ եղած ատենս ։ Մանչ -- աղջիկ բան մըն էի: Որո°ւ ելած էի, չեմ գիտեր: Մամաս բնաւ մանչ - աղջիկ չէր: Դուն որո°ւ ելար ասանկ , կ'ըսէր , կը զարմանար: Ես մանչ ըլլալ կ'ուղէի: Կը ցաւէի

Կր նախրնարէի։ Գիտե՞ս ինչ տերա ըրած

չուկայի մարդ հօրմէն...

նուսերին հուսորբուր առակջարրբեւուր վրայ : Քովի տուներէն ալ կ'ելլէին, սեմին

ՀԱՄԱՆԱՎԱՐԳԱԻԱՀՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊՊՊՊՊ ՊՊՊՊՊՄՄՄ ԳՄԱՑԱՏՍ ԳՍԱՅԳԻՈւսում

ФИРЬЯ. - Համակիր մը 5000 Др.: **

ՌՈՔԸՖՈՌ. Շաջէ Ցակոբեան - Գլաուսն 1000 Ֆր. ։

ՊՈՒՐԺ․ ... Պ. Ճարիկեան 500 Ֆր․։ **

ՎԻԼԸՆԷՕՎ . .. Սամուէլ Ներկարարեան 500 Ֆր · ։

ФИРР2 - Տիկին V · Աչնեան 300 Др · : ** ՌՈՄԱՆ - Ե · Լпւսեղէնեան 300 Др · :

ԷՇԻՐՈԼ . . Կ . Խաչատուրեան 100 Ֆր · ։

6 Bhcusu4

Տէր եւ Տիկին Վաղզէն Մելջոնեան իրենց ջեռայրին եւ եղբօր՝ Գրիգոր Հարէլեանի յիչատակին (մեռած Պոլիս) 300 Ֆր. կը նուիրեն «Ցառաջ»ին։

THUSH ANTIBULL

ԿՈՄԻՏԱՍ-ի Ծննղեան 125-աժեակին նուիրուած Հաժերդ

Շարախ, Փետրուար 25, ժամը 20.30-ին Էջս - ան - Փրովանս ջաղաջի ՀամերդասրաՀը։

Մանրամասնութիւնները լետագային ։

MAISON ARMENIENNE DE LA JEUNESSE ET DE LA CULTURE MARSEILLE

A A MARKE S A

EXPOSITION

Du 20 Janvier au 18 Mars

Artisans d'Arménie

« Matériaux et Traditions »

à la Maison de l'Artisanat et des Métiers d'Art 21, Cours d'Estienne d'Orves, Marseille 1er

Inauguration le Jeudi 19 Janvier à 19 heures

En présence de :

— Vahan TER-GHEVONDIAN, Chargé d'Affaires de la République d'Arménie

— Henri VERNEUIL, Cinéaste

- Franck FERNANDEL, Artiste.

Sous la présidence de ROBERT P. VIGOUROUX Sénateur Maire de Marseille

Avec la participation du groupe instrumental «Kéram» et de la Chorale «Sahak-Mesrop»

A l'issue du vernissage à 21 heures, à la Maison de la Culture Arménienne 12-14, rue St-Bazile, repas animé par un orchestre et projection du film sur le tournage à Marseille de «Mayrig» et «588 Rue Paradis» d'Henri Verneuil. Participation : 200 F. — Réservations : 91. 50. 15. 09.

SPECIAL JEUNES

Le Fonds Arménien de France invite les Jeunes Arméniens de la Région Parisienne

A UNE

RENCONTRE-DEBAT

au cours de laquelle BEDROS TERZIAN

présentera et commentera un Diaporama sur les Réalisations et les Projets du Fonds

Gazoduc IRAN - ARMENIE KARABAGH - ZANGUEZOUR

le Mardi 17 Janvier à 20 heures 30

dans la Salle de l'UGAB

118, rue de Courcelles, Paris 17e M° Courcelles

DATE A RETENIR

. COUSCOUS—PARTY
organisé

par la Section «Issahakian» de Bagneux-Cachan de la Croix Bleue.

Le Samedi 28 Janvier à l'Ecole primaire Rabelais de Montrouge.

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

SPECTACLE DE MOEL

présenté par les élèves de l'école de Vienne de la Croix Bleue des Arméniens le Dimanche 15 Janvier à 15 heures précises au Théâtre Municipal — Vienne

Le « G a g h a n t B a b a »

viendra de très loin avec tous ses présents.

— Entrée libre —

ARBRE DE NOEL

**

La Croix Bleue des Arméniens
de Grenoble
vous invite à la Fête de Noël
qui aura lieu
le Dimanche 15 Janvier
à 15 heures

à la Salle des Fêtes de St-Martin d'Hères — Ave Ambroise Croizat — Le Spectacle est assuré par les élèves de l'Ecole

Buffet Arménien Buvette

Nous vous attendons très nombreux.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET : 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire : N° 55935

ԻՆՆ ՍՈՒՆ ԱՄԵԱԿ ՕԾՄԱՆ՝ ՓԱՐԻԶԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍՏ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ

-- ՕԾՈՒԱԾ՝ 1904 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2-ԻՆ --

Ցունուար 15, Կիրակի օր , Ա. Կիրակի Զկնի Ծննդեան։ Անուանակոչութեան տօնն է՝ Փարիզի Սուրբ Ցովհաննես - Մկրտիչ Առաջնորդանիստ Մայր Տանարին։

Մացնող՝ 1994 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2-ին, 90-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆ ԷՐ ՕԾՄԱՆ՝ ՓԱ-ՐԻՉԻ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ, որուն ողեկոչումը յետաձգուած էր՝ Երջանկայիչատակ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի վախճանման հետեւանքով։

Առ այդ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 15, առաւօտեան ժամը 10·30-ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տանարին մէջ հանդիսաւոր պատարագ, յիշատակի, երախտագիտութեան եւ յարգանքի աղօթքներ կը մատուցուին։

4ը պատարագե եւ կը քաևսնե,

ԳԻՒՏ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ Կաթողիկոսական Պատուիրակ Եւրոպայի Առաջնորդ Հայոց Փարիզի

Պատարադի ընթացջին կը կարդացուի Երանաչնորհ Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի սրբատառ Կոնդակը՝ ձօնուած Մայր Տաձարի օծման 90-ամեակին։

Պատարադի ընթեացջին, մասնաւոր հոգեհանգիստ կը կատարուի՝ եկեղեցաչէն բարերար ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի, ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔի ննչեցեայներուն եւ Մայր Տաճարիս Հանդուցեալ բարերարներուն Համար։

Նոյն ատեն, արեւչատութեան մասնաւոր աղօթեք եւ բարեմաղթութենն կ՚ըլլայ Մայր Տաձարիս ի կեանս եղող բարերարներուն Համար։

Մատաղ 4'0րհնուի:

Պատարադին, որուն Հրաւիրուած են Քոյր Եկեղեցիներուն Հոդեւոր առաջնորդներն ու պետական պատկան մարմիններու պաչտօնատարներն, Առաջնորդներն ու պետական պատկան մարմիններու պաչտօնատարներն, Առաջնորդարանի յարակից սրահներուն ու չրջափակին մէջ, Մայր Տահարի Տիկնանց Ցանձնախումբին կազմակերպուժեամբ, մատաղի, ժողովրդային ուրախուժեան «Ակափ»ի՝ սիրոյ սեղան պիտի հրամցուի ժողովուրդին, ըստ օրինակին եկեղեցիներու օծման առժիւ տեղի ունեցող աւանդական պատմական տօնական հանդեմներուն։

Եկեղեցւոյ վարչական եւ Հողաբարձական պատատխանատուներն սրտադին կոչ եւ Հրաւէր կ՚ուղղեն ամ էնուն բազմութեամբ ներկայ ոլյաութիւններուն, այս առթիւ բերելով իրենց սրտէն բխած առաւելագոյն եւ բացառիկ նուէրը՝ յօգուտ և ի պայծառութիւն մեր սուրբ եկեղեցւոյն։ Այդպէսով կը հաստատեն նաեև իրենց երախտագէտ զգացումն ու տածած Հոգատարութիւնը՝ Մայր Տաձարիս տարերար առաջելութեան յարատեւման ու անոր անսասանութեան։

ጉኮՒԱՆ ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE

Vous êtes musiciens!

Vous êtes particulièrement brillants et doués! —ceci quelque soit votre niveau —

Vous êtes d'origine arménient

Vous êtes d'origine arménienne!

N'hésitez pas à participer à l'AUDITION DE SELECTION en vue

du CONCERT JEUNES TALENTS

organisé par la M.C.A. le Samedi 25 MARS en soirée

Date limite d'inscription 21 Janvier Date de l'audition 29 Janvier

9, rue de Madrid, 94140 ALFORTVILLE Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64

Paris: EXPOSITION

DE PEINTURES

L'UGAB et le GIA présentent

VAROUJEAN

(Jean Varoujean Gureghian),

le pionnier de la peinture abstraite

en Arménie,

qui expose ses œuvres

à LA GALERIE LES CENT

du 11 au 28 Janvier

Ouverture du mardi au samedi

de 14h à 18h30 ou sur rendez-vous

8, rue de Jouy, Paris 4e

Tél.: 42 77 30 00

M° St-Paul ou Pont-Marie

2มิศ อธิกับมห

entcuster

ርኒጉረ. ታበጊበՎ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Շրջ. վարչութիւնը միջմասնաձիւղային ընտեն. Ժողովի կը հրաւիրէ փարիզեան չրջանի բոլոր մասնաձիւղերը Ուրբաթ, Յունուար 13, ժամը՝ 20.30-ին Փարիզի Հայ Մչակոյթը Տունը 17, rue Bleue, Paris 9°

TUS HUPEHAP OPUHUPA

**

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ Շրջ. Վարչութիւնը
ընդեն ժողովի կը երաւիր Մարսեյլի
չրջանի բոլոր անդաժուհիները, Շարաթ,
Ցունուար 14, ժամը 15-ին, Մարսեյլի Հայ
Մշակոյթի Տունը, 12 - 14 ռիւ Սեն - Պագիլ, Մարսեյլ, ներկայութեամբ Շրջ.
վարչութեան անդամուհիներուն։ Բոլորին
ներկայութիւնը անհրաժեչու է։

* **

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ Փարիզի Ա. Թաղէոսհան մասնաձիւդի ժողովը, Շաբաթ, Ցունւար 14, ժամը 10-ին Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տունը 17 ռիւ Պլէս։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

12-14, rue St-Bazile Marseille 1°

կիրկկի, Ցունուար 15, ժամը 15-ին՝

Soruruf

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի եւ Հայ Մչակոյթի Տան Շաբաթօրեայ դպրոցին։ Գեղարուեստական բաժին, նուէրներու

րաչխում, ժամը 16-ին՝ ԼՈԹՕ։ Բազմախիւ արժէջաւոր նուէրներ։

TUPUP - HIPUH 8በՒՆՈՒԱՐ 14_15 SAMEDI - DIMANCHE 14-15 JANVIER 1995

LE PREMIER OUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

HARATC

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — FAX: 48. 00. 06. 70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա ։ Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ ։ 510 Ֆ. Արտասահման ։ Տար . 1.300 Ֆ . (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 Ֆ.

69d ANNEE - N° 18.505

LE NUMERO : 5,00 F

CULUCE UPULAPHIE (1925 - 1957)YPRPHJPL,

69ቦት ያሀቦት - Թኮት 18 · 505

2. 8. A. but ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ U4UUL

ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԵՑԱՒ 4. ՍԱՐԴԱՐԵԱՆ

ինչպես գրած էինք, Հինգչաբնի, Յունուшր 12-ին ршупскуше 2.8.7. приншվարունիւնը։ Գերագոյն Դատարանին կը նախագահեր Վարուժան Աբելեան։ Ներկայ եղած են, թացի լրադրողներեն, ுடிழ் 300 காடிடும் கயம்பார மயவுர் வடிடும் մր, ինչպես նաեւ, անշուլա, 2.8.7. երեսփոխաններ եւ ներկայացուցիչներ, ինչպէս՝ Ռուբէն Ցակորեան, ՎաՀան ՑովՀաննիսեան , Գիմ Բալայեան : Այս վերջինները բացատրած են որ լիազօր... ուած չեն կրնար ըլլալ ներկայացնելու կուսակցունիւնը, քանի որ այդ լիազօրութիւնը իրենց կրնայ տալ Բիւրօն եւ կեդրոնական Կոմիտէն եւ քանի որ նախագահական հրամանագրով այդ մարմինները չեն կրնար գործել, ուրեմն չեն կրնար լիազօրութիւն ունենալ։ Այս հարցր պատճառ եղած է ընդմիջումի մը, որմէ ետք Դատարանը յայտնած է Թէ ինք կը լիազօրե այդ անձերը որպես 2.8.7. . ներկայացուցիչ, բայց, Ռուբէն Յակոբեան առարկած է որ իրենք միայն կուսակցութեան կողմէ կընան լիազօրուիլ ու որոշած են ձգել դահլինը եւ հեռանալ ու դատավարութիւնը չարունակուած է առանց իրենց:

Վիճարանութիւններ ալ եղած են նախագահական հրամանադրի գործադրրութեան մասին։ Այլ խօսքով մինչեւ ե րբ ի գօրու է այդ Հրամանագիրը, բանի որ դատավարութիւն սկսած է։ Ցստակ բան մր չէ բսուած այդ մասին. հախ ըսուած է մինչեւ Դատարանին վճիռը, ապա միայն դատավարութեան սկսիլը։

Դաչնակցականներու մեկնումէն ետը, դատավարութերւնը չարունակուած է եւ ամբաստանող կողմը -Արդարադատու**ժետր րախարարութիւրը-** թբերայացուցած է իր պատճառաբանու Թիւնները՝ Հայաստանի Հանրապետութեան օրենքի ակընյայա խախտումներ, կուսակցութեան դուրսէն դեկավարուիլը եւ կանոնագրութեամը չնախատեսուած զազանի ծառայունեան ստեղծում ։ Կ'առաջարկուի, ուրեմն, 6 ամիսով կասեցնել կուսակցու**ժեան գործուներւ ժիւնը**:

Դատավարութիւնը կը չարունակուէր **ி**ரடியடு , போட்டிர 13-66:

Հանրապետութեան նախաղագր՝ Լ. Տէր-Պետրոսեան ԽորՀրդարանը արտակարդ նիստի հրաւիրած է Երեջչաբներ, Յունուար 17-ին, որու ընթեացջին նախաղահը պիտի տերկայացնե 1994-ի հաչունկչիոր եւ այլ Հարցեր:

L. Տեր-Պետրոսեան Հրամանագրով նախաղահի խորհրդական նչանակած է Կըսրին Սարդարեանը։

«Cruevareu»

25215 44.2

Հայաստան Հասնող կազր Ցունուար 10.էն ի վեր դգալապէս նուագած է: Ասոր պատճառը, ըստ Ալիսապատեն հասած հեռագրի մը, սակագիներու չուրջ Թիւրքննստանի, Ռուսաստանի եւ Ուզեքիսաարի դինբ գահագ ատևաիտևանու*երւնն է։ Ի տես ստեղծուած ծանր կա*ցութեան, Հայաստանի Հանրապետական շտապը արտակարգ նիստ գումարած է եւ որոչած՝ պահեսաներու վառելանիւթը մատակարարել միայն անհրաժելա ձեռնարկութերուններուն եւ բնակչութեան չեռուցման։ Ելեկտրականութիւն ալ, օրական միայն մէկ ժամ կը տրուի

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՌՈՒԱՍԱԿԱՆ 200ՔԸ կր պատրաստըւէր «վերջնական ձակատամարտը» մղել չաբախավերջին Գրոգնիի վրայ։ Զանղուածային ումբակոծութիւնները վերբոկըսած էին Ուրբաթ օր (Յունուար 13) որոչ Հանդարտու նեն է մր ետք։ Ձէչ էններու կարծիքով Ռուսերը կ'ուզեն յաւիտենապես Թաղել Գրողնին:

ՊԱՊԸ շատ խանգավառ ընդունելութեան մը արժանացաւ Փիլիպպեաններու մայրաբաղաքին մէջ ուր ժամանեց Вистици 12-ին: Фիլիպպեանները Ասիոյ ամ էն էն կաթողիկ երկիրն է։ Պապին օդանաւային ճամբորդութիւնը 12 ժամ տեւած է։ Ցովհաննես - Պօղոս Բ. Ֆրանսա պիտի այցելէ 1996-ին (Ռէնս) եւ 1997ին (Փարից): Մէկ միլիոնի կը հասներ դինք դիմաւորողներու Թիւը։

ՊԵՐՆԱՐ ՔՈՒՇՆԷՐԻ նախագահական թեկնածութեան մասին սկսած է աւելի յանախ խօսուիլ։ Ռատիջալ Կուսակցու*թիւնը* (Ժան - Ֆրանսուա Հորի, Պերնար Թատիի) կը պնոլէ այս Թեկնածութեան ரிறயு மிழுருத்தி சோயித்திர், முயுத்ய கய்கியիւրաքրան թեկնածու մը, բայց ընկերվարականները չատ ջերմ ընդունելունիւն չեն ըներ նման պաղափարի մը։ Աջ ճակատի վրայ ալ, Պերնար Փոնս «դաւանանութեան ձեւ մը» որակեց Պալատիւրի թեկնածութիւնը:

рше призидь ГИ4-р певыр Зыпивши իր Հողամասէր մինչեւ Մարտ 31: Պութրոս Պութրոս - Ղալի ցաւ յայտնած է այդ որոչումին համար որ կրնայ կոիւներու վերսկսման պատճառ ըլլալ։ 14 Հազար է **Խրուաթիա դանուող կապոյա սաղաւար**տաւորներու Թիւր եւ ըստ խրուան իչխանութեանց որեւէ օգուտ չեն ունեցած 1992-54 / 46/1:

ՍՊԱՆԻՈՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ՝ Ֆիլիսիկ Կոնսալէս չի յաջողիր համողել քաղաքական չրջանակներն ու ժողովուրդը որ ինք եւ իր կառավարութիւնը որեւէ կապ չեն ու... Նեցած ԿԱԼ-ի հետ : ԿԱԼ-ը «մահուան ջոկատներ» են որոնք 1983-էն 1987 պասը யிடியும்யயுய் தய முச்சும் தி 24 யிடியம் முட պաննած են ։ Վերջերս յայտնուեցաւ որ անոնը Հովանաւորութիւնը վայելած են կառավարութեան։ Այս ամբողջը պատջառ եղած է որ կոնսալես ժողովրդա կանու Թիւն կորսնցնէ, Հակառակ անոր որ իր անաեսական թաղաքականուներւնը դրրական արդիւնը տուած է եւ դործագրրկութիւնը զգալապես նուազած է, բայց Սակարանը եւ ելմտական չուկաները վրատահութիւն չունին։ Չի կարծուիր սակայն որ Ֆելիւիէ Կոնսալէս Հրաժարի։

ΦԱΦԱՆՏՐԷՈՒ վեց մաերիմներէ (ե. րեքը՝ իր նախարարներն են) 90 միլիոն տականիի (երկու միլիոն Ֆրանք) զումար մը փոխ առած է առանց տոկոսի, 532 քառակուսի մեթը տարածութիւն ունեցող չքեղ ապարանք մր գնելու Համար իր կնոջ։ Լուրը հրապարակած է ձախակողմեան Էլէֆթերոթիփիա Թեր-

ԹՈՒՐՔԻՈՑ քրտական կուսակցութեւնը ՏեՓ որ փակուած է ներկայիս եւ որուն երեսփոխանները բանտարկութեան դանազան պատիժներու դատապարտուած են, Պրիւսելի մեջ մամուլի ասուլիսի մր ըն**գրում և այստանանագրութ է և աշխատարը**ներ կր կատարուին Մարտին «աջսորի քրաական խորհրդարան» մր հիմնելու։ Ցայտարարու Թիւնը ջրաերէն կարդացած է ՏԵՓ-ի նախկին նախագահը, ՓՔՔ-ի դործորու թիւնները որակելով «Ազգ. ազա... տագրութեան պայքար»: Ատիկա Թուրք մամուլին գրել կուտայ թե ՓՔՔ-ն եւ ՏԵՓ-ը սերա գործակցութեան մէջ են։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Ապահովութեան պետական Ատեանը դատական Հետապնդումի ձեռ. նարկած է վիպադիր Եաշար Քէմալի դէմ որ Թուրջիոյ Հանրապետութեան վերագրած էր «Վայրագութեան եւ կեղեջումի համակարդ»ի մր ստեղծումը։ Ե. Քէմալ կ՝ամ բաստանուի անջատողականութեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ

268

ՉԷՉԷՆԻԱՆ brupnp ԱՖՂԱՆԻՍՏԱ°Ն ՄԸ

Չէչէնիոյ դիմադրութիւնը ռուսական դօրքերու, ամէն օր աւելի լայն տեղ կու-տայ այն հարցումին Թէ նախազահ Ելցինի իչիսանութեան աւարտը մօ°տ է։ Հարցումը աւելի դիւրաւ դրական պատասիսան մր պիտի ունենար , եթե Մոսկուայի քաղաքա. կան շրջանակներուն մէջ յաջորդութեան ցայտուն թեկնածու մը գտնուկը։ Քիչ մը անորոչ այդ մարզին մէջ յանախ կր արուի զօրավար Լեպետի անունը։ Մն ԺԴ. բանակին Հրամանատարն է ու ծա.. նօթ է Ելցինի ու Պաչապանութեան նախարար Գրաչովի հանդէպ քննադատական բաւական խիստ կեցուած քով ։

«Մոսկովեան լուրեր» չաբախախերթին մէջ լոյս տեսած գրութեամբ մր ան կը դատապարտէ Մոսկուայի Չէչէնիոյ ջա-ղաջականութիւնը։ Դեկտեմբեր 31-ի յարձակումը Գրոգնիի վրայ որուն նպատակը ամանորեան նուէր մը ընել էր նախագա-4ին, յանդած է ամօթալի պարտութեան մր ։ Ռուսական գօրախումբերը Չէչէնիա դրկուած են առանց մարտական ծրագրի, առանց քարտէսներու, առանց յստակ նպատակի։ Ամբողջ յոյսր կապուած է զրահակառջերու որոնջ սակայն առանց Հրետանիներու կրակին, վերածուած են յամրաչարժ Թիրախներու։ Կրկնուած է Նոյեմբեր 26-ի ձախողութերւնը, սակայն այս անգամ աւելի բարձր եղած են ած... խացած մետաըներու կոյտերը ու ռուս զինուորներու գիակները անհամեմատօրէն աւելի մեծաթիւ:

Ձօրավար Լեպետի համար անհասկնալի է ակնկալութիւնը զոր ունեցած է այս գործողութեամբ, Պաչտպանութեան նա. խարարը։ Բայց ակներեւ են կորուստնե... րը։ Այլեւս ամբողջ աշխարհի տեղեակ է թե ռուսական բանակին բարենորոգումը որ «բոլոր ժամանակներու եւ բոլոր ժողո. վուրդներու լաւագոյն Պաշտպանութեան նախարար»*ին ղեկավարուԹեամբ առաջ կը* տարուէր, աւարտած է ամբողջական կործանումով: Ան կր գրէ. .. «Դառն է ու ահարկու, նկատել որ Ռուսաստան այլեւս բանակ չունի, այլ միայն օփէրէթի խըմ. բակներ որոնք մեծ բան ընելու կարող

5 h li»: Աֆղանիստանի պատերազմին գործուած բոլոր սխալները կրկնուած են Գրոգնի. ոչ որ գրադած է գործողութեան ծրագրաւո. րումով . ամէն բան մնացած է դիպուածի ։ Միւս կողմե, այս տկարութիւնը թչնամին կր վերածէ վարպետ զինուորի։ Այսօրուան չէչէն զինուորը երէկուան խամամ ժիւմանին է որ այր ատաւսնունիւրն կր գործեր որ պատերազմը գինքը չի հետաբրբրեր։ Սակայն օր մը երը ինք արտը կ՝աշխատեր, ռումբ մը ինկաւ իր տան վրայ, ծնողջին, կնոջը եւ դաւակներուն մահուան պատճառ ըլլալով. այդ պահէն դեղացին վերածուեցաւ զինուորի այլեւս իր անձնական կետնքը իմաստ չուներ իրեն Համար, այլ պայքարը որով կրնար יווגלף וחוצבו:

«Իմաստուն» Գրաչովի ռազմավարու-[ժիւնը, իր օդային բարբարոս յարձակում.

քարողչութեամբ։ Եթէ որոշուի դատ բանալ իր դէմ, պիտի դատուի 2 - 5 տարւան բանտարկունեան պատիժի պահանջջով ։ Գրագէտր, ինջը, պատասխանելով Հակադդեցութիւններուն, ըսած է. «Դուք տուէ՛ք Քիւրտերու մարդկային բոլոր իրաinitibpp, office we apply winig how գլուխ - գլխի։ Եթէ իրենք հարց ունին, թող իրենց միջեւ կարգադրեն»:

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԱՍԻՆ

Վրաստանի եւ Հայաստանի հետ սահմա... րային անցջերու բացումը որպես երկրին արեւելեան չրջաններու տնտեսութեան դարկ տալու գործոն, յայանապես կարեւոր Հարց մըն է Թուրբ իչխանութեան Համար։ Թուրջիոյ եւ Վրաստանի նախագահները հանդիպումի մր ընթացջին որոչած են Յունիսին վերաբանալ ԱբԹաչի սահմանային անցքը։ Այս մասին խօսելով կարս .. իզաիր - Արտահան չրջանի գործի մարդոց հետ, U. Տէմիրել ըսած է ԹԷ Կարսի սահմանային անցջն ալ բանալ կր փափաջին, տակայն ատիկա կապուած է Հայաստան - Ադրբեջան Հարցին կարդաւորման, որովհետեւ «Թուրքիա ոչ մէկ քայլ կ'առնէ որ կրնայ վնասել Ադրբեջանի շահերուն» ինչպես չեչտած է Թուրք նախագահը:

Ս. Տէմիրել խօսելով Կովկասի ներկայ կացութեան եւ Թուրջիոյ Հետ յարաբե... րութիւններու մասին, ըսած է. - «Մենք կովկասեան երեք հանրապետութիւննե... րուն այ անկախութիւնը միաժամանակ ճանչցանք։ Սակայն Հայերը մեծ սխալ գործեցին պատերազմ հռչակելով։ Մենք իրենց րսինք. "ազգերը պատմութեան մեջ չեն ապրիր. ոչ ալ թշնամութեամբ: Թշնամութիւնը վերջ չունի, պէտք է օր մը խաղաղութիւն հաստատել։ Եթէ կ՛ու.. զէք հոս ապրիլ, կարօտ էք Թուրքիոյ։ իսկ Թուրքիոյ հետ ձեր լաւ յարաբե.րութիւնները պայմանաւորուած են Ադրըրեջանի հետ ձեր լաւ յարաբերութ-իւններով: Եթէ ջարդէք Ադրբեջանի ժողո... վուրդը, Թուրքիոյ սահմաններէն ասփիրին մր անգամ չէք կրնար անցընել։ Պէտք է հաշտութեամբ կարգաւորէք ձեր խրնդիրը": Սակայն անոնք մտիկ չըրին: Գրաւեցին հողեր ու իրենց մէջ կան մարդիկ որոնք մտադիր չեն պարպելու այդ շրջանները»:

Տէմիրէլ չարունակելով գործի մարդոց հետ իր հանդիպումը, լայն տեղեկութիւն տուած է Վրաստանի հետ սահմանային կարգագրութիւններու մասին, ապա ըտած. «կը յուսամ որ ոչ շատ երկար ժա... մանակի մէջ կովկաս նորանոր զարգա... ցումներու թատերաբեմ պիտի րլյայ։ Եւ այս զարգացումներու շրջանակին մէջ բաւարարութիւն պիտի գտնէ սահմանային անցքը բանալու կարսի փափաքը»:

ներով ու ռոքբակոծութեամբ, վրկժիմնդիր դինեայներու պիտի վերածկ ամբողջ 25չենիոյ ժողովուրդը։ Ի հենուկս պաշտօ-Նական տեղեկութեան որ «Հրոսակախումերևու աանսերրի իանդաւսևուդրբև մերոթափել»ու յանկերգը կը ներկայացնէ, երկար ատենէ ի վեր ռուսական յարձա... կումները ամբողջ չէչեն ժողովուրդին պա. տերազմը կր նկատուին կովկասեան բնակչու թիւններու կողմ է:

Ռուսական օփերեխային խումբեր պատե. րազմ կը մղեն ժողովուրդի մր դէմ ու այս պարազան է որ գանոնը պարտութեան կր դատապարտէ։ Վիէ Թևամը, Աֆղանիստանր եւ նոյնիսկ Սոմալին փաստր տուին որ ժողովուրդ մը պարտութեան մատնել կարելի չէր։ Ռազմական տեսակէտէ անգօր բանակ մը կբնայ տառապեցնել իր ուլը, հայն էի ինրաև վասկել արևև:

Հաւանաբար Գրոգնիի ումբակոծումը պիտի չարունակուի. քաղաքին որ արդեն ուրուական մր մնացած է, կրնայ միայն մոխիր ու աւերակ մնալ. յետոյ պիտի կրկնուի այն, ինչ որ պատահեցաւ Աֆզանիստան. անվերջանալի կեռիլլայական բախումներ:

Այս բոլորէն ետք գօրավար Լեպետ կ'եգրակացնէ. «ինչ որ ներկայիս կը պատահի Չէչէնիա, իշխանութեան ոճիր մըն է սեփական ժողովուրդին դէմ»:

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐԸ

\$U^646^\$\ U^8U\b\U\ 3U∂\\\

(Բ. եւ վերջին մաս)

Դեկաեմբերը գործոն չրջան մը եղած է 17.2-ի Գերագոյն խորհուրդին համար։ Անոր պաշտօնաթերթին այդ ամսուան թիւերը լայն արձագանդ կուտան տարուած դործունկունենկն : Օրինակ , Դեկտեմբեր 7-ի Թիւին Բ. էջր ամբողջովին յատկացւած է կարգ մը որոշումներու եւ օրենքի րախասերջի դն. այս վերջիրը ին վերարերի լեզուի մարզին։ Քանի մը տողնոց նախաբանով, Կրթութեան, Գիտութեան, լեզուի, մշակոյնի եւ լրատուունեան նախագահը Համլետ յանձնաժողովին Գրիգորեան կը ներկայացնէ նախագիծը, ըսելով. «Ժողովուրդը գոյատեւում է ոչ միայն հողով, այլ նաեւ լեզուով»:

Նախագիծին առաջին յօղուածը կ'ըսէ. «ԼՂՀ-ի պետական լեզուն հայերէնն է։ Պաշտօնական լեզուն գրական հայերէնն է»: Ասով մէկդի չի դրուիր Ղարաբաղի բարբառը որ զուգանեռաբար կարելի պիաի ըլլայ դործածել ժողովներու, Հանրահաւաջներու, նիստերու ընթեացջին։ Թերեւս այս վերջին արձանագրութիւնը րոյրիսի աւբևոնե գուի եսևսն արսրձ ս.րոնը տեղւոյն վրայ տեսած են թէ մտաւորական շրջանակներու մեջ իսկ ինչ բնականութեամբ խօսակցական լեզուն այդ րարրառը կ'րլլայ որմէ ոչ Հայաստանցին, ոչ ալ - ո'ւր մնաց - արեւմտահայը մեծ բան կը հասկնան հանդիպումի առաջին யுயதாடு :

Այս երկու կարեւոր նչումներէն ետք, լեզուի օրինագիծը իրենց լեզուներուն ազատ դործածութեան իրաւունք կը ձանչնայ Հանրապետութեան փոքրամասնութենն արև չանրուն ։ Անոնք նաեւ պիտի կարենան իրենց լեզուով կազմակերպել Հանրակրթական ուսուցում, «հայերէնի պարտադիր ուսուցմամբ», մինչ Հանրապետոււ թեան կրթական եւ ուսումնական լեզուն գրական Հայերէնն է։

Օրինագիծին Գ. յօդուածը կը վերաբերի ճամաճանիրբևու Гրմուտիար առևատիանութիւններուն: Այդ յօղուածը որ ամասուն ուներ ուրի ակարձրերը իսսեցնելու Հայաստանի ղեկավարներէն չատ չատերու, կ'րսէ. - «պաշտօնատար անձինք եւ սպասարկման առանձին ոլորտներում աշխատող լՂՀ քաղաքացիները պարտա. ւոր են տիրապետելու հայերէնին» ։ Կ'րս-ւի նաեւ ԹԷ ԼՂՀ-ի ներկայացուցիչներու պաշտօնական ելոյթներու լեզուն ալ հայերէնն է, եթե ատիկա չի հակասեր աուեալ միջազգային ատեանի մր ընդուն_ ւած կարդին։ Պաչտօնական մարզին աորնչուած հաստատումները կ'աւարտին հետեւեալ տողով. «Պաշտօնական խօսքում ԼՂՀ քաղաքացիները պարտաւոր են ապահովել լեզուի անաղարտութիւնը»:

Ցաջորդ յօդուածը կը պարտադրէ Հաստատունիւնները՝ դործավարունիւնը կատարել Հայերէն, Համադումարներուն, ժողովներուն, Հրապարակային ոչ Հայերէն ելոյններուն քով ապաՀովել Հայերէն նարդմանունիւնները եւ ցուցանակները, նամականիչերը, կնիջները եւայլն պատրաստել Հայերէն:

Նոյն Թիւին մէջ Հարցագրոյց մրն ալ տեղ գրաւած է, կատարուած 172-ի Հայաստանի ներկայացուցիչ Մանուէլ Սարգրսեանի հետ ։ Ան հաղրութեյի երիտասարդ ճարտարապետ մըն է ու «Ղարաբաղ» Կոմիտէի հիմնադիրներէն ու առաջին անդամներեն մեկը։ Կը խօսի պետականութիւն հիմնելու դժուարութիւններուն մասին, որոնը ներկայիս ծառացած են իրենց առջեւ։ Ան կ'ըսկ. «հսկայական պատրաստուածութիւն է պահանջւում։ Հասարակ գիւղացին սովորել է օգտա... գործել ժամանակակից hulywonwihli պաշտպանութեան բարդ համակարգը, այլ զինատեսակներ։ Առաւել դժուար է դի. ւանագիտութեան բարձր արուեստը իւրացընելը»: Ու կը չարունակէ. «եթէ մենք կարողանանք աշխարհին ապացուցել որ

իրօ՛ք պետութիւն ենք, համոզուած եմ, մեզ կ՛ընդունեն որպէս պետութիւն։ Իսկ պետութիւնը մելիքութիւն չէ, այլ մակարդակ է»։

Ցետոյ զրոյցը կառընչուի խաղաղութեան գործընթացին. աղրբեջանական եւ Հայկական մօտեցումներուն ։ Մ . Սարգրսեան կ'ըսէ թե Բաբու կը ձգտի ետ առնել իր Հոգերը, փոխարէն ոչինչ տալով. մինչդեռ իրենց տեսակէտը ուրիչ բան կ'րսէ. «ռազմական գործողութիւնների ընթացքում ձեւաւորուած ռազմաքաղաքական հաւասարակչոութեան համակարգն իր մէջ առնում է նաեւ մարտերի ժամանակ գրաւուած որոշակի տարածքներ, որոնք հանդիսանում են ԼՂՀ-ի անվտան. գութեան համակարգի բաղկացուցիչ մասր։ Ուստի, գրաւեալ տարածքների ազատման, փախստականների վերաբնակեցման հարցերը մենք լուծում ենք մեր հանրապետութեան անվտանգութեան հա. մակարգին առընչուող հարցերին զուգակցուած»: Իր կարծիքով, Ադրբեջան ալ Հասկցած է այս կէտը ու կը ջանայ ժամա. նակ չահիլ, պատրաստուելու համար ռազմական նոր գործողու թիւններու:

Վերջին պարբերութեամբ մը ԼՂՀ-ի ներկայացուցիչը իր մէջ միախառնուած կուսակցութիւններէն, Հոսանջներէն աշելի ուժեղ կը նկատէ ղարարարադեան չարժումին զօրութիւնն ու եռանդը. եւ իչխանութեան դլուխը դանուողը այդ չարժումն է։ Իրեն համար ղարաբաղեան չարժումին դաղափարները միակ սրբութիւնն են ու անկախութեան դաղափարէն ոչինչ աւելի բարձր ու վեհ է։ Ու Մ. Սարդսեան կը հասատեր թե «շատերի մօտ, անկախ կուսակցական պատկանելիութիւնից, այդ դաղափարը ուժեղ է։ Հենց դա է այսօր փրկում Ղարաբաղը»։

Հայկական այս երիտասարդ Հանրապետութեան մասին խօսող ամենեն թարմ հարցագրոյցը կատարուած է անոր առաջին նախադահին՝ Ռոպեր Քոչարեանի հետ։ Լոյս տեսած է «Հայաստանի Հանրապետտութիւն» օրաթերթին մեջ (Դեկտեմ բեր 27)։ Նախադահը կր խօսի նախ պարտականութեան բաժանումին մասին, ինջ պիտի զբաղի իրաւապահ մարմիններու դործունեութեան ու արտաջին ջաղաջականութեան հարցերով, իսկ վարչապետոլ՝ Լերնար Պետրոսեան տնտեսութեան ու կառավարման իներիներով։

Այն հարցումին ԹԷ ԼՂՀ-ր ե'րբ կ'ունենայ իր Սահմնադրութիւնը, ան կր պատասխանէ որ ներկայի Գերագոյն Խոր--Հուրդը իր կազմով ու կազմակերպման ձեւով ի վիճակի չէ աշխատելու Սագմանադրութեան վրայ, Այսօրուանը կազ... մուած է մեծ մասով պատասխանատու պաշտօններու այր անձերով, օրինակ՝ գինուորական Հրամանատարներ որոնք ժամանակ չունին նստիլ, Սահմանադրութիւն մշակելու։ Այդ պատճառով ալ խորհրրդարանը որոշած է մինչեւ Ապրիլ 30 նոր ընտրութիւն կատարել։ Այդ ընտրութեամբ ստեղծուելիք նոր խորհրդարանին պիտի վիճակի 122-ի Սահմանադրութիւնը մշակել։ Ռոպէր Քոչարեանի են. խաղթութեամբ բնականոն աչխատելու պարազային այդ Սահմանադրութիւնը պատրաստ կ'րլլայ 1995-ի վերջաւորու-

Այսպես է Լեռնային Ղարարադի Հանրապետութիւնը 1995-ի սկիզբին։ Ռ. Քոչարեան պետական լրջագոյն տիպարի տրպաւորութիւն գործած անձնաւորութիւն է. Հաւատալի է ըսածը թէ 1995-ի աւարտը կը բերէ ԼՂՀ-ի Սահմանադրութիւնը։ Եւ Թերեւս 1996-ի ընթացջին ալ ԼՂՀ-ի

Եւ խերեւս 1996-ի ընխացքին ալ ՀՀ-ր Գերագոյն Խորհուրդը կը մչակէ Հայաստանի Սահմանդրութիւնը։

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՅԵԱՆ

ԼՈՍ-ԱՆՃԸԼԸՍԻ ՀԱՑԿ. ՄԱՄՈՒԼԻՆ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՄԷՋ

Հայաստանի Հանրապետութեան նախադան Լեւոն Տեր - Պետրոսեանի 1994 Դեկտեմբեր 28-ի Հրամանազիրը - Հայաստանի մ էջ Հ. 8. Դ.-ի գործուն էու թիւնը կասեցընող - մեծ յուզում եւ վրդովում յառաջացուց Դառնակցութեան Լոս - Անձրլսի շարքերուն մեջ։ Հ. 8. Դ.ի 4. 4.-ի պաշտօնա թեր թ «Ասպարէդ», Դեկտեմ բեր 29-ի իր Թիւին առաջին էջով, արտայայտելով կուսակցութեան ընդվումը յիչեալ գրամանագրին կապակցութեամբ, ի մէջ այլոց դրեց. . «Հայաստանի պետութեան պատասխանատու դիրքեր գրաւած անպատասխանատու այրերու հակադաշնակցական այս գործունէութեան զուգահեռ դի... տումնաւոր կերպով յառաջ կը տարուի ահի ու սարսափի մթնոլորտ մր։ Հայաստանի իշխանաւորներու բոլշեւիկեան ա կունքներէ ջուր խմող բռնապետական էութիւնը իր ամբող, տարողութեամբ րազայայտուած է համայն հայութեան»:

Ցաջորդ օրը, «Ասպարէգ» - Դեկտեմբեր 30-31-ի Թիւ - խմբադրականով մը անդրադառնալով դէպքին, կը դրէր թէ «դաժան եղաւ Դաշնակցութեան կտրած ճանապարհր վերջին տարիներուն։ Մինչ արդարօ... րէն կր սպասուէր, որ Դաշնակցութիւնը, իբրեւ հայ ժողովուրդը ստրկութեան ճիրաններէն ազատագրող ու հայութեան ա. զատատենչ ձգտումները մարմնաւորող միակ կուսակցութիւնը, գրկարաց ըն.դունուէր Հայրենիքեն ներս, պատահեցաւ անսպասելին։ Խորհրդային երկարամեայ բոնատիրութենեն ձերբազատած, սակայն նորելուկ իշխանաւորներու քմայքներուն զոհ դարձած պաշտօնական Հայաստանը օրուան քաղաքական "մո.. մենտ"ի լրջութենէ զուրկ մօտեցում ունեցաւ Հ. 3 . Դաշնակցութեան նկատմամբ։ Եւ ոչ միայն Դաշնակցութեան նկատ.-

Խմբադրականը նշելէ ետք թէ Դաշնակցութեան եւ իր ուղեկից կազմակերպութիւններու «չարջերն ու Համակիր դանդուածները իրենց դերադոյն ներուժը
արամադրեցին ի խնդիր Հայրենիջի փըրկութեան», կ'աւելցնէ. «Սակայն, հակառակ այս բոլորին, այսօր, 1995-ի սեմին,
Լեւոն Տէր - Պետրոսեան, միահեծան կերպով իշխանութեան գլուխն անցած, կը
փորձէ լուծարքի ենթարկել Հայ Ցեղափոխական Դաշնակցութիւնը Հայաստանի
մէջ։ Այս վատոգի վերջին արարքն է, որ
երկրի մը նախագահը կրնայ կատարել իր
զաւակներեն լաւագոյնին հանդէպ»։

«Ասպարէդ», Դեկտեմբեր 31 Թուակիր բացառիկ Թիւ մըն ալ լոյս ընծայեց, ձե. ւով մը ներկայացնելով նախագահական որոչման եւ անոր կապակցութեամբ Հ․ 8. Դ.-ի Հակազդեցութեան Թղթածրարը։ 8 էջևոց բացառիկով տրուած է նախաղա. գին գեռատեսիլեն ելոյթը, Հ. 8. Դ. Բիւրոյի խոսքը ընկերներուն եւ Հայ ժողովուրդին, Հ. 8. Դ.ի Հայաստանի Կ. Կ.ի իսչը՝ ուղղուած ժողովուրդին եւ չարքերուն, հարցագրոյց մր Հ. 8. Դ. Բիւրոյի քաղաքական ներկայացուցիչ Վահան Յով-Հաննիսեանի Հետ եւ այլ նիւթեր։ Նոյն թիւին մէջ հրատարակուած է նաեւ Հայաստանի Ուաչինկներնի դեսպան Ռուբէն Շուզարեանին ուղղուած Հ. 8. Դ. Արեւմրտեան Ամերիկայի Կեղը. Կոմիտէի նամակը, ուր նչուելէ ետք թէ «Հայաստանի մէջ, վերջին շաբաթներու ընթացքին իշխանութ-իւններու կողմէ առնուած հակա. ժողովրդավարական քայլերը խորապէս կր մտահոգեն», կ'աւելցութ. «Այս մթնոլորտին մէջ, յետ քննութեան, Հ. 8. Դ. Արեւմտեան Ամերիկայի կեդր. կոմիտէն, նախ կ/արձանագրէ իր խոր ընդվզումն ու րողոքը Հայաստանի մեջ Հ. 8. Դաշնակ. ցութեան աշխատանքներու (թէկուզ ժամանակաւորապէս) ատկախման որոշման դէմ։ Նաեւ կ'ուզենք փոխանցել ձեզի, որ ժամանակաւորապէս վերատեսութեան ենթարկած ենք մեր համագործակցութիւնը Հայաստանի իշխանութ-իւններու եւ պետական ներկայացուցիչներու հետ» ։

«Ասպարեդ»ի 1995 Ցունուար 4-ի Թիւին մեջ լոյս տեսան Համազգայինի Կեղը. Վարչու Թեան, Հ.Մ.Ը.Մ.-ի Կեղը. Վարչու- Թեան եւ Հ.Օ.Մ.-ի Կեղը. Վարչու- Թեան բողոքի խօսքերը, ուղղուած նախագահն որուման դեմ։ Մինչ Համազգային ական որուումը, որ կ'առկախ է Հ. Ց. Դաչնակցու Թեան դործունեու Թիւնը Հայաստանի տարած քին», Հ. Մ. Ը. Մ. նկատել կուտայ «Հայաստանի իշխանա...

ւորներուն, որ Հ. Մ. Ը. Մ.-ը անձի մը սեփականութիւնը չէ եւ նոյնիսկ նախագահական մակարդակի վրայ գտնուող անձ մը չի կրնար կամայական որոշումով Հ. Մ. Ը. Մ.-ի յառաչդիմութեան թափր կասեցնել կամ գործունեութիւնը խափանել», իսկ Հ. Օ. Մ.-ը իր խոր մաաՀոգութիւնն ու կսկիծը կը յայանէ նախագահին որոշումին առելիւ։ Նոյն մարմինները բողոքի նամակներ, դրկած են նաեւ Հայաստանի Ուաչինկերնի դասպանին։

«Ասպարեց» Ցունուար 5-ի իր Թիւով արձագանգած է Նոր Ջուղայի «Արարատ» Միութեան սրահին մեջ, Դեկտեմբեր 30-ին տեղի ունեցած բողոքի հասաքոյի մը, որու ընթացքին խոսք առնեոլվ Թաթուլ ՕՀանեան՝ ի մէջ այլոց ըսած է. «... բայց անոնք (իմա՝ իշխանութիւննե. րր - Հ · Ա .-) կր մոռնան, որ կազմակեր-պութիւն մը որ պայքարած է օսմանեան ու ցարական կայսրութեանց դէմ, տոկա. ցած են անոր գաղափարները բոլշեւիկեան համակարգի ճիրաններուն մէջ, նման հարուածներով պէտք չէ վհատի, այլ ա. ւելի կոփուի։ Պր. Տէր - Պետրոսեանը քաջ գիտէ, որ եթէ լեցուի Դաշնակցու.. թեան համբերութեան բաժակը, ան գիտէ թէ որու եւ ինչպէս կր պատժէ» ։

Մնալով Դաչնակցութեան հակազդե. ցութեան մարզին մէջ պէտը է ըսել, որ եկեղեցիներու շրջափակին մէջ, ինչպես նաեւ Ամանորի առԹիւ տեղի ունեցած ձեռնարկ - պարահանդէսներու ընթեացջին, ստորադրութիւններ Հաւաջելու արչաւի մր ձեռնարկուած է, դանոնք դրկելու գամար հախագահ Գլինթերնին։ «Ասպարեզ»ի մեջ հրատարակուած է այն խընդ.րագիրը, որուն տակ ստորագրելու առա. ջարկ կը ներկայացուի ; Ծնդրագիրը նչելէ ետք թե «Հայաստանի նորանկախ եւ ժո. ղովրդավար Հանրապետութեան մեջ բըոնատիրութիւնը սկսած է իր դիմագիծը յստակացնել», *կ՝անդրադառնայ Դեկտեմ*. բեր 28-ի Նախազահական միջոցառման եւ անոր գործագրութեան, աւելցնելով. «Պր. նախագահ Գլինթըն, անցեալ Օգոս... տոսին, Սպիտակ Տան մէջ Պր. Լեւոն Տէր - Պետրոսեանի հետ ձեր հանդիպման ընթացքին, դուք գնահատելի գտաք Հայաստանի մէջ ժողովրդավարութեան զարգացումը։ Մենք, ստորագրեալներս, կր հաւատանք որ Հայաստանը պէտք է շարունակէ ժողովրդավարութեան իր գործրնթացը։ Ուրեմն, այս խնդրանքով, կր դիմենք ձեզի, որ անմիջապես միջամտեք եւ ճնշում բանեցնէք Պր. Տէր .. Պետրոս.. եանի եւ իր կառավարութեան վրայ, որ 1) կասեցնեն ժողովրդավար ազատութեանց, քաղաքացիական ազատութեանց եւ օրենքներու կրճատումները, 2) ջնջեն Դաշնակցութեան եւ անոր ուղեկից կազմակերպութիւններու գործունէութիւննե. րր արգիլող նախագահական հրամանագի. րը՝, 3) վերադարձնեն պետականօրեն բրոնագրառուած բոլոր ստացուածքները իրենց օրինական սեփականատէրերուն եւ 4) գործադրեն օրենքով սահմանուած գործընթացքները՝ ձերբակալուած եւ բանտարկուած բոլոր անհատներու իրավիճա. կի յստակացման նպատակով»:

«Ասպարեգ»ի Ցունուար 7-ի Թիւին մեջ՝ «Գալիֆորնիահայ մտաւորականները նախաղանեն կր պահանջեն համախմբել բոլոր ազդային ուժերը» խորագրին տակ հրատարակուած է Թոթակցութիւն մը, ուր կը խօսուի Դեկտեմբեր 30-ի իրիկունը Կլէնաէյլի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ սրահին մէջ տեղի ունեցած Գալիֆորնիոյ Հայ մտաւորականներու Հաւաքոյթի մը մասին, որուն ներկայ եղեր են չուրջ 100 Հողի ։ Հաւաբոլ [] էն տեսարաններ պատկե. րասփոռւեցան «Հորիզոն» հեռատեսիլէն, ուր արուած Թիւին հաղիւ կէսը նչմարելի էր, իսկ «ԳալիֆորնիաՀայ մտաւորականներ»ը բացառապէս բաղկացած էին Լոո --Արջանու արարևան արգբան : թուն աարբենով իրենց ընդվգումը արտայայաող 10 Հոդիներէն 9-ը Հայաստանէն արտագաղթողներ եղած են : Հետաբրբրական է նչել որ Հաւաջոյնին անունով հրապարակուած է յայտարարուներւն մը, գոր ստորադրած է «Հայ Մաաւորականների Միութիւն»ը: Միութիւն մը՝ որուն գոյութենկն դայժմ դաղութը տեղեակ իսկ չէր։

Նախազահական հրաժանագրին արձագանդեց նաեւ Ռ.Ա.Կ.-ի Միացեալ - Նահանդներու պաչտօնաթերթ «Նոր Օր» եռօրեան : Թերթը, Դեկտեմբեր 31-ի իր թիւով տուաւ լուրը, առանց մեկնաբանութեան, իսկ Յունուար 7-ի Թիւին առաջին ենով արուեցաւ Ռ.Ս.Կ.ի կեղրոնական վարչութեան 1995 Ցունուար 5 Թուակիր Հաղորդագրու թիւնը (*):

Մ. Դ. Հ.4. ի Արեւմ տեան Ամերիկայի անաչացրանգրենն «լևառիս» հասեանգանգևթի Bունուար 7-ի Թիւին առաջին էջին վրայ կը կարդանը՝ «Հայաստանի ժողո. վուրդը հանդարտ մթնոլորտի մէջ կր դիմաւորէ Նոր Տարին» *խորադիրը*, որուն տակ տրուած է նախազահական ծանօր գրամանագրին եւ անոր գործադրու-նետր վերաբերող լուրը, աւելցնելով որ «Հ.3.Դ.ի դաշնակից ընդդիմադիր միւս կուսակցութ-իւնները ընդհանրապէս դրսեւորեցին սպասողական կեցուածք, ի բաց առեալ Ազգային ինքնորոշում Միաւորումի նախագահ Պարոյր Հայրիկեա նի կողմէ կազմակերպուած բողոքի ցոյցը, որուն մասնակցեցան շուրջ 100 Երեւանցիներ։ Նախագահի ելոյթին յա. ռաջացուցած քաղաքական փոթորիկը երկար չտեւեց ու Հայաստանի ժողովուրդը հանդարտ մթնոլորտի մէջ դիմաւորեց Նոր Տարին»:

«Նոր կեանը» անկախ շաբախաթերթի Вистир 5-р Ергер п 468, Евребри диղաջական մեկնաբանը՝ Տիդրան Ոսկու ջի, իր սիւնակը խորադրած է՝ «խաղա դութիւն հոգիներուն»: Նչելով որ «Տրխրութեան քօղ մր իջած է մեր կեանքին վրայ ու հայ մարդիկ, որեւէ ժամանակէ աւելի, կապրին յուսախաբութիւնը փըշրուած երազներու...», կ'աւելցնեւ «Ու ափսոսալին, ցաւալին այն է որ այս բոլորը կը պատահին, երբ մեր հաւաքական խանդավառութեան մէջ, կը կարծէինք թէ համայնավարութեան պարտադրած եօթանասուն տարուան ստրկատիրութենէն ետք, հայրենիքին վերագտնուած անկախութիւնը մեկնակէտ պիտի ըլլայ ազգային նոր երթի մբ, հայրենակցական նոր արշաւի մը, որ մեզ պիտի տանի իրականացմանը դարերով փայփայուած երագ. ներու։ ... Ըստ երեւոյթ-ին, այս տարի Երեւանէն հասած տխուր լուրերու փաստին առջեւ, հացէն եւ լոյսէն աւելի, պէտք ունինք հոգիներու խաղաղու. phuli»:

Նոյն Թերժին Յունուար 12ի Թիւին մէջ որ երարութի մարրին բողբաղլ երժան սիւնակը յատկացուց նախագահական հրրամանագրին : Ան յիչելէ ետք «նախա_ գահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի Լոս-Անճրլըս այցելութեան առթիւ արձանագրուած մեծ յացողութիւնը եւ անոր պատգամը» որ «յոյսերով լեցուցած էր մեզ բոլորս», կը գրե. «Ձեռք առնուած միջոցները վարչական հանգամանք ունենալով եւ հիմնուած / ամբաստանութիւններու վրայ, զորս Երեւանի իշխանութ-իւնները արդա. րացուած, պարսաւելի եւ ապահովութեան համար վտանգաւոր կը նկատեն, չենք կրնար մեզի թոյլ տալ խառնուելու երի-

տասարդ Հանրապետութեան ներքին գոր. ծերուն։ Օրէնքը դժնդակ է։ ... Լեւոն Տեր-Պետրոսեան եւ Հայաստանի ժողովուրդը -որ զինք իշխանութեան գլուխը դրաւ, առաջին անգամ րլլալով, հանրաքուէով. կրցած էին հարիւրամեակներու երազ մը իրականութեան վերածել։ Այդ օրուրնէ Հայաստանի պետութեան ղեկավարը արժանացած էր մեր հիացու. մին եւ երախտագիտութեան։ Ո՛չ մէկ ա. ռիթ փախցուցինք յայտնելու համար մեր անսպառ սէրբ Հայաստանի եւ մեր հա. ւատարմութիւնը անոր նախագահին նըկատմամբ։ Ըստ այս դիրքորոշման, վերապահութ-իւն կը յայտնենք դաշնակցա. կան մամուլի դադրեցման կապակցու թեամբ»։ Ու կ'աւելցնե. «Լեւոն Տէր-Պետրոսեան որ ժողովրդավարական իր ծրագրի գլուխը դասեց յարգանքը բոլոր ազատութիւններուն եւ մարդկային իրաւանց, յանուն նուիրական արժէքներու, պէտք է զգուշանար յարձակելէ մամու. լին վրայ .ինչ որ ալ ըլլան թերթերու գոյները եւ յատկապես իշխանութեան ընդ. դիմադիր մամուլին-, մեկնելով այն ըս. կրզբունքեն որ ընդդիմութեան մր գոյութիւնը անհրաժեշտ է եւ երաշխիք ժողովրրդավարական վարչակարգի մը ծաղկումին համար» :

Անկախ այս արձադանդներէն, Յունուտը 8-ին, Փաստաինայի Սիվիջ Սեն-Թրրին մէջ տեղի ունեցաւ ժողովրդա. յին հանրահաւաբ մը, կազմակերպութեամբ Հ.8. Դ Արեաքտեան Ամերիկայի կեղը. Կոմիային, 2.0. V.h. 2.V.C. Մ.ի եւ Համադդայինի Շրջ. վարչութիւններուն։ Սերկայ եղաւ բազմահազար բազմութիւն մը։ Ընդվղումի, ցասման եւ բողոքի զգացումներով յազեցած էր մ Թնոոլրաը։ Խօսք առին կազմակերպող միութիւններու ներկայացուցիչները, ինչպես նաեւ յանուն Ա. Ի. Մ. ի Արմեն Զատիկեան եւ երեւանցի լրագըրող Արմէն ՅովՀաննիսեան, բողոքելով Նախագահական հրաժանագրին ղէմ եւ պահանջելով անոր ջնջումը, բանտարկուած դաչնակցականներու ազատ արձակումը, գրաւուած գոյքերու վերադարձր եւ վերարաօնութիւն փակուած թերթերու լոյս ընծայման։ Այլապես, ըստւ օրուան Հանդիսավարը, «Հայաստանի մէկ ծայրեն միւսը յառաջիկային պատահելիք աննախատեսելի դէպքերուն համար ծանր պատասխանատուութիւնը պիտի իյնայ նախագահին ուսերուն» ։

Ցանուն Հաւաբոյթի մասնակցողներուն բողոքի Հեռադիրներ զրկուեցան նախադաններ Պիլ Գլինթերնին եւ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին։ Հաւաբոյթեր վերջ գտաւ «Արիւնոտ Դրօչ»ի միահամուռ երդեցողու թեամ բ ։

ՀՐԱՆԴ ԱՃԷՄԵԱՆ

(*) Տե՛ս «Ցառաջ» Ցունուար 7/8:

2ULALA-L

ՊՈԼՍՈՅ Դպրեվանքի երդիքին տակ, Դեկտեմբեր 29-ին տոնուած է Ամանորը դուարթ մինոլորաի մր մկկ։ Նախագա. Հած է պատրիարջական փոխանորդ Շա. Հան Արթ. Սվահետն։ Աչակերտները ներ-կայացուցած են դեղարուեստական կոկիկ յայտագիր մը։ Խօսած է տնօրէնը՝ Հայկ Նչան ։ Ծնամակալութեան անունով այ խօսը առած է Պարոյր Քէպապահեան ։ Մեծ խանդավառութիւն ստեղծած է աչակերտներու երգչախումբը որ հանդես եկած է Հայերէն, Թրջերէն, դերմաներէն եւ անդլերէն երդերով: Մօսելու հրաւիրուած է «Մարմարա»ի խմրագրապետը՝ Ռոպէր Հատակնեան ։ Վերջին խօսքը արտասա-նած է Շահան Արջեպիսկոպոս։

ՊՈԼՍՈՅ Ս. ՓՐԿԻՉ Հիւանդանոցի եր-դիջին տակ, Դեկտեմբեր 29-ին, տոնւած է Ամանորը նախագահութեամբ՝ Գարեղին Պատրիարջի ։ Ցանուն Հոգաբար-ձութեան խoup առած է Գրիդոր Stort. մ է ձեան ։ Ելոյթ ունեցած է նաեւ Պատ-

ՊԻՅՐՈՒԹԻ Հ. Կ. Մ ... В по 4 шть и Доղոսեան սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 11-ին, նչուած է մէթը Հրաչեայ Սեդրակեանի ոսկեայ յոբելեանը՝ կազմակերպութեամբ Թէբէեան Մչակութային Միութեան եւ Հայ Երիտասարդաց Միութեան որու գիմնադիր առաջնորդներէն եղած է յոբելեարը։ Հանդիսու Թիւնը Հովանաւորած է Լիբանանի արաբոունբար բւ ասբւասւրի նախարար՝ Յակոբ Ե. Տէմիրձեան։ Ներկայ եղած են պետական Հայ երեսփո... խաններ, ՌԱԿ-ի, Հ.F. C.V .- fr, 26V-ի եւ ԹՄՄ-ի ղեկավար ղէմ քեր, կազմակերպութերւններու եւ միութերւններու ներկայացուցիչներ եւ բազմանիւ հիւրեր Հա. լեպեն, Դամասկոսեն, Ամմանեն։ Բացու-մր կատարած է (արարերէն) Արտաւազդ Մելիբոէ թեան ։ Առաջին բանախօսը եղած 5 2 . F . C . V .- ի Ցովակիմեան -- Մանուկ-եան եւ Դարուհի Ցակորեան վարժարան... րբևու արօնքը, Գինայև Ժարիբքբար սև ընդդծած է մէքեր Հ. Սեդրակեանի բերած նպաստր Հայ Երիտասարդաց Ընկերակ... ցութեան։ Երկրորդ բանախօսը եղած կ ՌԱԿ-ի կեղրոնական վարչութեան անդամ՝ Ցակոր Գասարձաեն որ ծանրացած է յոբելեարին Հանրային գործունկութեան վրայ։ Օրուան անակնկալը բերած է Հանրապետութեան նախագահ՝ Իլիաս Հըրաուին որ գնահատելով մէթեր Սեդրակեանի ծառայունիւնները զայն պատուած

Muspuus Zuanhush Antbusut Loui

Պատրաստ Հագուստի գործատան նման պատրաստ խօսքերու կեղեսորրեն ան կար րուռ մը անձերու ղատումին ձղուած ։ Թերիները դեռ ոչ իսկ սրբագրած՝ ընդմիչա արդուկուած, այդպես

ծրարուած արտադրութեան մէջ մասնադիտացած ։

Այստեղ կը ծագի սակայն երկու Հարց։ Նախ Հմաութիւնը գործը ձեռք առած ու աեզաւորոսած այլեսայլ մարդկանց։ Ապա ճաչակը իրենց ունեցած՝ արդի պահանջին հետ համեմատած ։ կարծեր չեն տեսներ, թե դարն է

կամուրջին տակեն չատ ջուր է անցած եւ ժողովուրդին լեզուն երկարած:

ԵԹԷ Հետեւին դարուս պարտադրած վերանորոգման Համայնատարած շարժումին իսկոյն, կ'ապրին անկասկած ։ Բայց եթե կառչին այժմ կիրարկած դործելաերպին, որ ունի վարկած թե ժողովուրդին կրնան ցանկացած լողունդր ծախել իրենց յղացած, ղուցէ ստիպուին, աւաղ չատ չանցած, պատրաստ խօսքերու կեղրոններն անզամ փակել Հագուստի գործատան նման, որ ականջ չի տար յանախորդութեան մօտ զարդացած նոր նրբազդածութեան <u>։</u>

ՇՐՋՈՒՆ ՄԱՆՐԱԴԷՏ

է լիրանանեան չքանչանով, որու աուչութիւնը կատարած է նախարար Ցակոբ Տէմիրձեան։ Յուչանչան մըն ալ պարզե. ւած է Հ. Բ. Ը. Մ.-ի կեղրոնական վարջական ժողովը որու յանձնումը կատա-րած է նոյն վարչութեան անդամ, ազդ. բարերար՝ Սարդիս Տէմիրձեան։ Երրորդ շարչար դեր ալ չրոելուած է ԹԱՈ-ի բւ ՀԵՄ-ի կողմե ։ Պաշտօնական այս բաժ-նին յաջորդած է ճալ մր Ձ. Մովսկսեան կեղրոնին մեջ:

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

M 2 4 M b S b UPPULUPTEP

4 5 9

- Ասիկա լուսին չէ որ, ըսաւ։ Դուն լուսինը պիտի տեսնես երբ կր ծագի Ֆեներպանչեր վրայ։ Արդեն ես պայծառ երկինքի մէջ չեմ սիրեր լուսինը։ Ամպոտ երկինը ըլլալու է։ Ժամերով կը նստէի, լուսնին խաղերը կր դիտէի, կ'երաղէի: Մոիլս անդամ չէի դղար ։ Ամպոտ երկին բի դէն քաւոկրիր հափ ոչ դէի հար բևանբն կուտայ ինծի։ Ատկէ մնացած է երազելու սովորու Թիւնս ։ Մամաս այ դեր ունեցած **է։ Ինծի խորհրդաւոր պատմունիւններ կը** պատմեր զիչերները, պարտեզը, ելեկթըլիկի լոյսով: Տերեւները ցերեկեն աւելի կանանց կ'երեւան ։ Կենդանիի պէս կը չարժին, չուքեր կը չինեն...

- Ռոմանթիք մարդ ես եղեր։

- Ամեն աղջիկ ռոման Թիք է : Մանաւանդ երբ Ֆեներպահչէ կ'ապրիս ։ Ընելիք ուրիչ րան չունեի որ ։ Ձմեռը մարդ չրլլար Հոն ։ Աչնան ալ։ Ընելիք ունիչ հան չկար։ Պըարտիլ, երագել ... Կեանքիս ամէնէն երջանիկ տարիները եղան կարծեմ ։ Հակառակ չջաւորութեան։ Միայն Յոյները դալոոց մը ունէին Քալամըչ։ Երկու տարի հոն գացի։ Պապաս կը բաւէ, հիմա ալ

դրու ինծի։ Ամէն օր Հանրակառքով կ՝եր- օրերը կ՝ոդեկոչէին։ Թայի, քաւելով կը վերադառնայի՝ Եո-- Իրենը սեղենը երա ղուրթենիչն, ծովեղերքչն, դրամը կը Հաւաքէի, սինեմա կ'երժայի, պալքոնը։ Գատրգիւդի սինեմաները աժան էին ։ Ամէն չարթու մենմուաս ալ կ'առնէի։ Դուն կը կարդայի՞ր ։ Խենք բաներ ։ Տղան աղջկան սիրահարեր է, աղջիկը տղուն երդում ըրեր է։ Ետւջը մէկը դէչունիւն կ'ընկ, կը բաժնուին։ Ետրը մեջտեղ կ'ելլէ նորէն կը միանան ... Հեւ ի հեւ կը կարդայի, Ֆեներ կ'երթայի, մինակս, լալու ։ Հիմա միտքս գայ նէ կը խնդամ ։ Արամեանն ալ չաւարտեցի։ Երկու տարի դացի : Ետբը վար իջանք : Պապաս հոս գործ դատւ, ձգեց դունապանութիւնը։ Էսաեան երթայ սկսայ։ Կը յիչեմ, ա՛յն... չափ լացած եմ ։ Փանկալներն կ՝ատէի ։ Ես այստեղը չեմ ապրիր, կր մեռնիմ կ'ըսէի:

Չուարթօրեն խնդաց.

- Կը տեսնաս որ ողջ եմ ։ Եւ վարժուած եմ Փանկալ թիին : Թեեւ չեմ սիրեր : Ֆեներպանչէն միչա կ'ապրի յիչողութեանս

-- Ով գիտէ որչափ կ'երթաս Հոն ։ Նորմա մտածկոտ մնաց։

- Ոչ, ըսաւ յամրօրէն, բնաւ չեմ եր-Թար ։ Կը վախմամ որ ՀիասԹափ կ՚ըլլամ ։ Մանկ կ'րլլայ, գիտե°ս։ Չեմ ուզեր կորսընցնել այդ հրաչալի յիչատակս, հերեա թի երկրի մր պէս:

Սուր մաիկ կ'րներ՝ երջանիկ, նոյնիսկ երբ ըսուածը չատ չէր հետաջրջրեր զինք։ Երջանկութեան այս տեսակը նորութիւն դեր բև ինբը։ բիւնիւճանիի արմաննու-[ժիւնը իր Լու [ժեան մեջ վագած էր : 4'b. ձած, միջին տարիջի Հասած էր, կնոջը ջանայ կոր։ Մարր Համար չատ չսիրեցի:

Հայերէն Թող սորվի ըսաւ, Արամեան Հետ պտոյտի եկած՝ կր խօսակցէին, Հին

իրենը վիրենը երբեք այսքան չատ, այսծար դարևադարը այոճար դաբևիդ ՀՀիր պատմած իրարու։ Անապարանքովը մարսեսն, սնորը ուհանագ բր միևան ջարչրալու եւ կ'ուղեն չահիլ կորսուած ատենը, տարբեր զգացումներով, մեզմ եւ քաղցր ղգացումներով իրարու հանդէպ ։ Մինչեւ சிவிய எத் ஈடி பாடிரிம் செய யுரயுத்ப முமைல் եւ զինքը այսպես մաիկ ըրած էր։ Ըրայ աունը, ըլլայ դպրոցը, «մեծ»երը միչա ի-րենց յօնջերը կը պոստէին երբ խօսջ կ'ուղղէին իրեն ։ Անպայման կր զգացնէին [ԺԷ իրենը «մեծ» են, իսկ իրենց խօսակիցը՝ «աղայ»: Ինք ալ անո'նց 4ետ «չը-նորգքով» չէր խօսեր Հարկաւ ։ Արդէն ի՞նչ պիտի խօսէր որ: Ոչ «մեծ»երուն խօսքե... ըն վիրեն ին չաչաժնմաքիր, ոչ ան ին նիւթերը՝ «մեծ»երը։ Այնչափ ապէտ են ուս «մեծ»երը, եւ նորէն ալ «մեծի Հովեր» կ՝ առևեն մարդուս գիմացը, եւ կ՝ուղեն որ մարդու տեղ դնես գիրենը։ Գիրք մր ան. գամ չեն կարդար...

.. Կարդացի°ր ՍԹրաԹին, ըստւ։

- Հա՛, պիտի բերէի, մոռցայ նայէ։ կարդացի ,

- Թող քուքը մնայ: Հաւնեցա[°]ը: Նորմա գլուխը ծոեց, վարանեցաւ.

- 952 25:

... Շատ չհաւնեցար, ըսաւ Սուր։

- 9է, չատ չէ։ Այդ մարդը տառապիլը կր սիրէ կոր : Ոչ թե տառապողները, ինչպես կր կարծես ամենեն առաջ : Ես տառապիլը չեմ սիրեր։ Ես երջանիկ, ուրախ ըլլալ կը սիրեմ ։ Աղէկ ապրիլը կը սի-րեւակայեր թե մեծցած, չափահաս դար- թեմ։ Այդ մարդը դէ՛չ ապրիլը սիրցնել կր

կորջին կր սիրեն ։ Ես չատ կարդացած եմ Կորջի։ Պապաս կը կարդար։ Ան դէչ եարբևև էի որևնրբև։ 4,նրևելեբնրբ։

- Մերանին անանկ ապրեր է։ Անանկ

տեսեր, վարժուեր է:

- խելըս չի հասնիր։ Կը ներես, դուն չատ հաւներ ես Մ թրա թին : Այո , 452 չի գրեր կոր։ Բայց չեմ Հասկնար, մարդ ինչպես կը վարժուի տառապանքի : ինչ-պես կր սիրե տառապիլ ։ Ես ինչե՛ր տեսայ Фիրեայի մեջ ` չողենաւ չմաած : Մակե առաջ ալ կը յիչեմ ։ Անքինա խորտուբորտ փողոց մը կայ, միաքս է, բլուրի կողին: Այդ բլուրկն Աբրոփոլիս կ'ելլայ։ Հոն հին աուն մը կը բնակէինը։ Ա՛յսչափ կը յիչեմ կոր: Այդտեղ օր մր Նացիները աղ-ջիկ մը եւ մարդ մը մեռցուցին։ Փարթի... գան էին կարծեմ : Ես դիտեցի : Մինչեւ այսօր, տակաւին նոյն տառապանքը կը զգամ երբ միտքս կուգայ տեսարանը։ Փիրէայի գիակներն ալ։ Ես չվարժուեցայ ատանկ բաներու։ Ես պզտիկ էի ըսենք։ Պապաս ալ չէ վարժուած ։ Ա՛ յնչափ կ'ատէ որ Գերմանները։ Անոնց անունը անզամ լսել չուղեր։ Ձեմ խմացած որ անուչու-[Jեամբ, կարօտով յիչէ այդ տարիները: Մամաս ալ չէ վարժուած ։ Միչա դդայուն է։ Ինծի չափ մամաս ալ լացաւ երբ ընկեpmishu மீக்கமா:

Աչքերը սեւեռուն էին, ընդլայնած, եւ տարօրինակ կերպով կը փայլէին, կարծես աենդ ուներ:

- Ես ընկերուհիիս մահուան անգամ չվարժուեցայ: Միչա կը յիչեմ: Ան ուրիչ րան մըն էր ինծի Համար։ Անոր ղէմբը Ֆեներպանչէի կապուած է միաբիս մէջ։ Թերեւս ալ անո՛ր պատճառով է որ չեմ ուղեր Ֆեներ երթալ։

(Tup. 18)

Տիկին Նորա Քալանիժարեան, Էլիզապեթ Քայանթարեան, Լինտա եւ Ֆրանսիս Էմար Փիէր - Անթուան, Պենժամեն եւ Քափիւսին Լոքար

խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ա.-Incubagu, son be dbb - sop'

ՍԵՐԺ ՔԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆԻ

பீயதோ வர யுமாயதிக்கும் பேடியாமர் 10-மும், 76 տարեկանին։

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի Երկուչարքի, Ցունուար 16, ժամը 15-ին Փարիզի U. Ցովհաննես - Մկրտիչ Եկեղեցին՝

15. rue Jean-Goujon, Paris 8° ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Մոնփարնասի գերեզմանատունը ։

Ըստ ողրացեալին փափաջին ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղկեպսակ։ Նախընտրաբար նուէրներ՝

ENFANCE - ARMENIE (Association La Harpe) 134, rue de Vaugirard, 75015 Paris

Մահազդ չստաոցդներէն կր խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել։

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ

Փարիզի եւ Շրջակայից Հայաստան. եայց Առաջելական Եկեղեցույ Կրоնական Ընկերակցութեան Վարչական խորհուրդը գոհունակութեամբ կր ծանուցանէ, թէ նախանցեալ տարիներու *օրինակով կը կաղմակերպէ* ժողո-վըրդային լսարաններ *Եկեղեցին յու*զող այժմ էական նիւ թերու չուրջ:

Ժողովրդային Լոարանները տեղի պիտի ունենան Առաջնորդարանի Նուրգան Ֆրէնկեան սրագին մէջ, 2nրեքշարթի իրիկունները՝ ժամը 8 - 9 (կես ժամ զեկոյց, կես ժամ հարցպատասխան՝ օրուան զեկուցումին չուրջ), ըստ հետեւեալ ժամանակա... 9"19/1. --

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Փետրուար 1-ին Chr 1 4,

UNULTANAPHELL 2hV 6467681118

Ներսեհ Ծ. Վրդ. Բապունեան

2ՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Փետրուար 15-ին

OFFER th 4U.P.A. Ձեկուցող իրաւարան՝ Սարգիս Պալեան

200 ԵՔՇԱԲԹԻ, Մարտ 1-ին 6/12/88 5° ՊՈԼՈԺԵՆԻԱ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ UULUULUAPARARE

26 yneyng Sneffing

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Մարտ 15-ին Chr 18 5' ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ

Օննիկ ժամկոչեան

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ **ՀՆԴՄԷՋԷՆ՝ ՑԱՑՍՕՐ**

Գիւտ Արքեպիսկ. Նագգաշեան

Կը հրաւիրուի մեր ժողովուրդը իր մասնակցութեամբ ծանօթանալու մեր եկեղեցույ կարգ ու սարջին։

քոտնարի առանակը, հըսևուրբնու-**Երւն՝ Մայր Եկեղեցւոյ Տիկնանց** Ցանձնախում բին կողմ է:

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

TUNY ZULYULP

Կապոյա Խաչի Իսիի S. Սերենկիւյեան մասնաճիւդը չնորհակալութեամբ ստացած t 300 Ֆր. Տեր եւ Տիկին Փաթերիկ Ասլան. եանք Մարտիկ Տակառեանի մահուան மாயாயாடும் நிழ் யாடுழ்:

SPECIAL JEUNES

Le Fonds Arménien de France invite les Jeunes Arméniens de la Région Parisienne

A UNE

RENCONTRE-DEBAT

au cours de laquelle BEDROS TERZIAN

présentera et commentera un Diaporama sur les Réalisations et les Projets du Fonds

Gazoduc IRAN - ARMENIE KARABAGH – ZANGUEZOUR

le Mardi 17 Janvier à 20 heures 30

dans la Salle de l'UGAB 118, rue de Courcelles, Paris 17e M° Courcelles

Un Séjour Ski

du 18 Février au 25 Février retrouves tes ami(e)s!

tes animateur(trice)s tes directeur(trice)s de juillet et août 1994.

en venant t'éclater au Séjour Ski à Bellefontaine, Colonie organisée par la Croix Bleue.

Ton inscription se fera soit: à la Croix Bleue de Paris 48.24.46.57 auprès d'Isabelle Tchydemian 39.85.09.75

auprès de Sébastien Harian

39.87.42.86

Prix: 2500 F. Ce prix comprend:

- Transport

- Hébergement en pension complète

- Location de skis

- Cours de skis

- Forfait remontées mécaniques

— Animations

- Folle journée déguisée sur les pistes Et plein d'autres surprises! Colo ouverte à tous les enfants de 8 à 14 ans. PARLES-EN A TOUS TES AMI(E)S

GONCERT **E**XCEPTIONNEL

Samedi 21 Janvier à 20 heures 30 au Centre Culturel et de la Vie Associative 234 Cours E. Zola, 69100 Villeurbanne

sous la présidence d'honneur de M. GILBERT CHABROUX Maire de Villeurbanne Conseiller Régional

organisé par la MCA Villeurbanne

en hommage à

Charles HERNU

Ministre et Maire de Villeurbanne décédé le 17 Janvier 1990 lors d'un meeting de solidarité avec l'Arménie et le Karabagh

avec la participation exceptionnelle du QUATUOR KOMITAS D'ARMENIE de renommée internationale

et de la cantatrice SONIA NIGOGHOSSIAN interprète de Delé Yaman dans le film Mayrig d'Henri Verneuil

Prix des places: 80 F. Renseignements au : 78. 93. 57. 43.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

4นๆก35 ๒ น2

THE HOLD HOLD OFF **Ф**ԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ֆրանսահայ կապոյա Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը փարիզեան իր մասնաձիւղերով կը կազմակերպէ աւանդական «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը, կիրակի, Յունուար 22, ժամը 15-ին։

«Centre Valeyre» — 22, rue de Rochechouart, Paris 9e

կաղանդ Պապան պիտի այցելէ ։

Բոլոր երախաները հրաւիրուած են մասնակցելու այդ օրուան հանդիսու विष्णि :

4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance

Z. I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél.: 42. 89. 27. 47

" Բացառիկ զեղչ « Յառաչ » ի բաժանուդներուն"

ԷՍԱԵԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ԲԱԺԱԿԻ ՊԱՀԸ

Կիրակի, Յունուար 29, ժամը 12-ին «ՏիամանԹէր» ճաշարանը։

կր հրաւիրուին Էսահանցիներն ու համակիրներ այս աւանդական օրը բաժակ բարձրացնելու դարաւոր Էսաեա. նի եւ Էսաեանցիներու կենաց ու յիչատակին ։

RESTAURANT DIAMANTAIRES 60. rue La Favette - Paris 9e

Տեղերը ապահովել մինչեւ Յունուոր 23, հեռաձայնելով հետեւեալ Թիւե. րուն. ..

43 - 08 - 12 - 06 4mil' 46 - 32 - 35 - 42

Ճաչագին՝ 170 Ֆր.։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE

La M.C.A. a le plaisir de vous convier à la

SOIREE GUITARE

Classique - Jazz - Flamenco

avec la participation de BERDJ KOUYOUMDJIAN Guitariste

dans les œuvres de Sabicas, Flamenco

Vendredi 20 Janvier à 20h45

— Entrée libre —

9, rue de Madrid, 94140 ALFORTVILLE Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64

PARIS-EREVAN-PARIS VOLS HEBDOMADAIRES

- ASSISTANCE A L'AÉROPORT
- ORGANISATION D'ACCUEIL ET DE TRANSFERT
- RÉSERVATION D'HÔTEL
- LOCATION DE VOITURE AVEC CHAUFFEUR
- EXCURSIONS GUIDÉES
 VOYAGES ORGANISÉS **EN GROUPE**

PARIS-EREVAN **VOL CARGO MENSUEL**

SABERATOURS 31, RUE D'ARGENTEUIL - 75001 PARIS-TEL 42 61 51 13 - FAX 42 61 94 53

SEVAN VOYAGES 48, COURS DE LA LIBERTÉ - 69003 LYON TEL 78 60 13 66 - FAX 78 60 92 26

EREVAN 37, RUE HANRABEDOUTIAN - EREVAN 10 TEL 52 85 48 - FAX 52 54 48

EN COLLABORATION AVEC ARMENIAN AIRLINES

brtecueph **ՑበՒՆՈՒԱՐ** 17 MARDI 17 JANVIER 1995

OPUPERP

LE NUMERO : 5,00 F

ชนหนาช เหมน**ครน**ช (1925-1957) **ጀ**ኮቤያብታት_し,

Pondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

HARATC

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — Fax: 48: 00. 06. 70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

₽ԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. - Վեցամսեայ : 510 **Ֆ**. Արտասահման ։ Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) - Հատր : 5,00 **Ֆ**.

69° ANNEE - N° 18.506

69P4 SUPH - PHH 18.506

LUBUUSUL

4ጃኮቡር ՏՐՈՒԵՑԱԻ՝ 2.3. h. v ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՎԵՑ ԱՄՍՈՒԱՆ LUUUL

ինչպես կը նախատեսուեր Յունուար 13-ին, իրիկուան ուշ ժամերուն, Բարձրագոյն Դատարանը սպասուած վճկոր արձակեց Հ.Ց.Դ.եան ղէմ, անոր դործունկուներւնը արդիլելով Հայաստանի մէջ, վեց ամսուան Համար։ Այդ էր արդէն, Արդարադատութեան նախարարու-**Երար անջև։ Վջիսի անգակդար ա**-யுடிர் மாடியிர் பாப்படிருந்தி நட சுறிசுபிறை ներ բարձրացած են սրահին մէջ, գլիսա-

ւորաբար դատաւորին դէմ ։ Դէպքերը ծանօթ են ։ Դեկ. 28-ին , Հանրապետուխեան նախադահը երկար ելոյթե մր ետաջ, ուր մանրամասնօրեն կը Թուէր Հ.3.Դ.եան դադանի («Դրօ» կաղմակերպու Թիւն) գործունկու Թիւնը ահաբեկչութեան, թեմրեցուցիչի եւ սպանութիւններու մարզին մէջ, կր ստորագրէր Հ. 8. Դաչնակցութեան գործունկութիւնը արգիլող Հրամանագիր մը։ Այդ Հրամանագրէն ետք է որ «Ս.րդարուԹեան նախարարութեան միջնորդութեամբ», ըստ ரூறியிக்காயி நயியக்காவிடிய, ஆயுமாயட նի Հանրապետութեան Գերագոյն Դատարանին մէջ կր ըննուէր Հ.8.7. ի դործունէութիւնը դադրեցնելու վերաբերող գարցը: Եւ որով հետեւ խնչպես գրեցինը, Հ. 8. Դ. չ լիազօրուած ներկայացուցիչներ չէր կընար ունենալ, դատավարութիւնը տեղի կ՚ունենար ի բացակայութեան անոնց եւ Հապձեպ (Ֆրանսացիք պիտի ըսէին՝ պաքլէ) կերպով կը շարունակուէր եւ վճիռն ալ կ'արձակուէր։ Պարզ է որ կատարուածին ձեւր չի Համապատասխաներ իրաւական Պետու**իրոր դն տանատաննագ մանջբ**նարբենոնիր, անկախ՝ եղած ամբաստանութերւններու ճիչը կամ չինծու րլյալէն։ Նախընտրելի պիտի ըլլար, անկասկած, որ ամ էն ինչ կատարուեր օրինաւոր ձեւով, այս-முற்ற முடிய பாயாயியம்படிழ்ற்ற வடிபடு பட նենար, ուր պիտի բննուկին փաստա-Թուղթերն ու տիսքէթներն ու ինչ որ կար որպես փաստ ու արդիւնքին Հիման վրնան անուբն վջիսն բու ևչ նք իատանարն վաւերացնէր նախագահին հրամանագիեն. առեմ է սե ատենբե վջիս էքե ինրաև

Շաբաթ, Յունուար 14-ին, կազի ջարավուներոր են դն ապենհաց բև բւ հանակցութիւնները կը չարունակուէին, բայց, վախ կար որ նոր դժուարու-**Երւններ ծաղէին, Թիւրքմէնստանէն** զատ, Ռուսաստան ալ գիներու յաւելում կը պահանջե ։

Հաստատեցինը Թէ Պէյրութի Հայասատրի ժբոտարաասերը փակ է աւբլի ճար բնիու շաբանել ի վեր եւ դեսպանին բացակայութիւնը միայն արձակուրդով չի կրտար բացատրուիլ։ Դրօչակ ալ չկայ չերնիր վևան եւ մեսանրաասուրն փար ուած է առանց որեւէ տեղեկութիւն տալու նախապես:

«Cruetoreu»

(Յունուար 12/13)

անուիլ։

ԱԳՐԲԵՋԱՆԱԿԱՆ **ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ**

Վերջին շրջաններուն 112-ի հիւսիսային (Մարտակերտի) եւ Հարաւ -- արեւելեան

(Շար.ը Դ. էջ)

ornhus J-Fa-8PLC

ዋԱՆԻ ሆር ՏՈՂՈՎ

ՄԱՆԻԼԼԱՅԻ մէջ, Պապր աննախընթաց երժուրբեսւնբու դն անգարաձաւ Հոնո օրերու երկայնքին։ Չորս միլիոն կր նր. կատուի հասաբուած հաւատացեայներու թիւր Երիտասարդութեան Համաչխարհա... յին 10-րդ օրուան։ Կիրակի, Յունուար 15-ին ալ 2 միլիոն եղած է պատարազին Հետեւողներու Թիւը։ Աւելի քան 60 համբորդու ժիւններու ընթացքին, Ցով 4. Պօ-ղոս Բ. երբեջ այսջան բազմունիւն չէր Տամախմբած , ինչպէս հաստատեց Վատիկանի բանբերը ։

ՎԱՏԻԿԱՆ պաշտօնանկ ըրաւ Էվրեօյի Եպիսկոպոսը՝ Գերպ. Կայօ որ քանիցս չէ Հետեւած Վատիկանի ազդարարու--[ժետնց եւ չարունակած է «խանդարել» Եկեղեցւոյ ընական ընթացքը։ Ծանօթ է որ Գերպ. Կայօ չատ կ'օգտագործէ մե... տիաները, մասնակցած է մինչեւ իսկ Քրիսթին Պրաւոյի Ֆրու -- Ֆրու յայտա-ժնիր, ժէղ է իանժ դն անժբլերբնու ժոնո Եկեղեցին կը պարտաղրէ (սերմապարկ, பிட்ச்பட்டி கடயு பிற்ற கடி தமாய விறை த «கோயருուածներուն» ։ Գերպ . Կայօ «անառակ որդին» է Եկեղեցւոյ, բայց եւ այնպէս Վա. աիկանի պատիժը նեղ կացութեան կը մատնէ ֆրանսական Եկեղեցին։ Կիրակի, Bունուար 15-ին, Էվրեօյի սարկաւաղնե... նուր իսչիր երժատանբեսվ եսժանի հունեւ եղան բազմաթիւ քաղաքներու մէջ : 5000 էին արդէն Էվրէօյի եկեղեցող առջեւ, գեզնական պաստառներով՝ «առանց մր-նայուն թեմի» որ ֆրանսերէնի մէջ նոյն սան տոմիսիլ ֆիքսի սկզբնատառերն ունի ։ Բանտարկեալները նամակներ ուղղած են յայարբլով իրբոց ժօհարձունգիւրը, «երժի հետ կը կրենք խաչը, տեղի մի' տար»: Պելժիոյ մէջ ալ ցոյցեր եղած են։ Այս պատժամիջոցով կր խուի որ փոսը ջիչ մը աւելի կը խորանայ վատիկանեան նուիրապետունեան եւ կաթողիկե Հանրային կարծիջին միջեւ։ Եպիսկոպոսական ժովովի հախապահը՝ Գերպ. Տիւվալ չատ կը ցաւի եղածին համար։ Չուղեր դատել Պապին վճիռը, բայց կ'ափսոսայ որ կարելի չէ եղած աւելի եղբայրական յարաբերութիւններ Հաստատել Գերպ. Կայոյի հետ ։ Կը չեչտէ սակայն Թէ իր դիրքորոչումները չէին համապատասխաներ Վաաիկանի դիրջորոչումներուն։ Աւանդա. պալուները բոլորովին համամիտ են վաարկանի որոշուժին հետ։ Վախ կայ որ պառակտում մը ստեղծուի Ֆրանսայի Եկեղեցւոյ ծոցը։

ԱՒԵՐԱԿԻ վերածուած քաղաք մրն է Գրոզնի որ կր չարունակէ ղիմադրել Ռուսերուն ։ Ձէչէնները կը սպառնան պատերազմը չարունակել լեռներու մէջ, ինչ-այես անցեալ դարուն, երբ իրենց նախնիները գլուխ բռնած են ցարին բանակին։ Բազմանիւ ռուս գինուորներ դերի ինկած են եւ ժողովուրդը ընաւ միաք չունի տեղի տալու: Մոսկուայի մէջ, քանի մր Հադար Հոգի ցոյց մր ըրած են, կիրակի օր, Յունուար 15-ին, բողոքելու Համար ռու-սական միջամաութեան դէմ ։ Ժիրինովսկի Հարցագրոյց մը տուած է դերմանական «տէո Շփիկրլ» չաբաթաթերթերն, ուր կ ըսկ թե Չէչ կնրոյ Հարցին լուծումն ունի: «Եթե Հրամանատար րլլայ, Գրողնի այսօր ռում բերու խառնաբան մը կ'ըլլար ։ Այլեւս חצ שלון זחבע שונים, שבת, חצ שלון קושון, միայն՝ խառնարան մր»։ Ինք, սակաւաթիւներէն է որ գօրավիդ է Ելցինի:

ΦԱՍՔՈՒԱ «յուզիչ» նամակով մրև է Ժաղ Շիրաջի , որ կը յայոնե Թե զօրավիգ

է է. Պալատիւրի Նախագահական Թեկնածութեան համար։ Քանի մր տարի է արդէն, որ Փասբուա չի հաւատար Շիրաբի «Տակատագրին», թայց, չար լեզուները կը խորհին նաեւ թե Պալատիւր կրնայ նա. խարարապետի պաչտօն մր խոստացած ւ դվետահակադ դվեն գոր հանունաև է

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Թեկնածու՝ Ռոպեր Հիւ հիւրն էր, Յունուար 15--ին, Անն Սէնթլէրի 7 / 7 յայտագրին։ Անդամ մը եւս ասպարէզ կարդաց Պալաարւրի, որու հետ վիճարկում մր կ'ուզե ընկերային Հարցերու, ի մասնաւորի ընկերային ապահավագրութեան իր ծրագիրներուն մասին։ Այս առթիւ, յստակ եւ խիստ ոնով դատապարտեց Ռուսերու յար. ձակումը Չէչ էնիոյ վրայ, ինչ որ կր կատարուի անպատասխանատու եւ սարսա... փելի է ըսելով:

ՊՈԼՍՈՅ մէջ, Հազարաւորներ Հետեւած են Օնաթ Քութլարի դադաղին։ Գրագէտը վու դացած էր Դեկտ. 30--ին Մարմարա պանդոկին մէջ գործուած ահարեկչական արարջի մը։ Ժողովուրդը բացագանչած է. -- «Թուրքիան աշխարհական է եւ աչխարհական պիտի մնայ» այպանելով իսլա. մապաչաներու ոճրափորձը։

ԻՏԱԼԻՈՅ նախապահը՝ Օսքար Լուինի Ոճանֆանօ ի վբևչու վանչապեա դն ըչարակեց յանձին՝ Լամպերթ Տինիի որ Պերլուսքոնիի մօտ անձ մր ըլլալով Հան... դերձ, մաս չի կազմեր անոր կուսակցու*թեան* : 63 տարեկան, Տինի որ, Գանձի րախահաև Հե րախահե իասավանունբար մ է ջ , ինւ քվին ը առուելաբար կր հերկայա... ցընկ որպես թեքնիսիէն մը, ելմտական իր ծանօթութիւմները եւ ձեռնՀասութիւնը այդ մարզին մէջ, յոյսեր կր հերչնչեն նաեւ լիռի վերականդնման Համար։

ԹԻՖԼԻՍԷՆ 500 զինեալ անձեր ճամբայ ելած են, Յունուար 13-ին, դէպի Արխագիա իրենց գլուխն ունենալով Պաչտպանութեան նախկին նախարարը՝ Տենկիզ Կիտովանի։ Վնռած են վերադրաւել Աբ. խագիան որ ինքզինք անկախ Հոչակած էր 1992-ին եւ պարտութեան մատնած վրացի դինուորականները։ Նոյն օրը, վրացի իչխանութիւնները յայտարարած են որ ձերբակալած եւ դինանափ ըրած էին անոնոյն է ոմանը։ Ասոնը կր պատկանին Ազգ. Ճակատ ազգայնական շարժումին։ Շվարնածէ հրահանգած էր որ այդ կա... մաւորները ձերբակալուին, որովհետեւ ուսու լախագրութիւն դե ինրու ահաւ Տառ ըլլալ որ Վրացիներու եւ Արխադներու ղիչեւ «բաղաքացիակար» պատերամլը վերսկսի ։ Նախապէս , արդէն , Արխագիոյ կառավարութիւնը ամբաստանած էր վրրացի զինուորեալները որոնք աՀարեկչական արարջներու ձեռնարկած են Արխազիոյ մէջ եւ խափանարարական արարջով այ ելեկարական գիծ մր ջանդած եւ արխաղ ոստիկաններ առեւանդած։ Ցիչենւք որ Արխազիա կը գտնուի Վր-րաստանի հիւսիս - արեւմուտքը, մայրաջաղաբն է Սոխումի, 1994 Յունիսի կորւներէն ետը, արխագ իշխանութիւն. ները Թոյլ չաուին որ 250 Հաղար փախըսատկան Վրացիները վերադառնան։

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ծայրայեղ չարժումը՝ ԺԷ-Ի.Ա. այտարարած է թէ պատրաստ է «պատերազմը դադրեցնելու» որոչ նա-խապայմաններով, զորս իչխանուներննեւ րը անընպունելի կը նկատեն: կ'րսկ թե Այժերիոյ կառավարութիւնը պէտը է ընդունի Հռոմի ընդդիմադիր կողմերու ժողովին առաջարկները, բայց երեք ուրիչ պայմաններ կը կցէ եւ ասոնք են որոնք անընդունելի են նախադահ Ձերուալի Համար: ԺԷ-Ի-Ա. կը պահանջէ անոքիջական եւ առանց պայմանի ազատ արձակումը Ապանլհաջ Լայարայի ԺԷ.ի.Ա.ի նախկին պետ, մակուան դատապարտըւած եւ ուրիչ անդամի մր այդ խումբէն, րաբւ՝ «Մասուգոյ օրերներ կիրարկումը» Հուսկ՝ Համայնավար եւ անհաւատ բոլոր

«ZUBUUSUL» ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ ԲԱ8ՈՒԵՑԱՒ ՊՈԽՈՒՄԻ ՄԷԶ

Գերմանիոյ Պոխում քաղաքին Թանդա... րանին մէջ, պաշտօնական հանդիսու-թեամբ մր Յուկուար 14 , Շարաթ յետմիջօ. րէին բացումը կատարուեցաւ Հայաստանի նուհրուած փառաւոր ցուցահանդէսի մը։ Ձեռնարկը որ իրականացած է Պոխումի Հայկ. ուսումնասիրութիւններու կեդրոնին նախաձեռնութեամբ ու նոյն թանդա... րանին եւ Հայաստանի Մշակոյթեի նախա. րարութեան գործակցութեամբ, կը վայե. յէ երկու երկիրներու Հանրապետութեան նախագահներուն հավանաւորութիւնը։

Ցուցահանդեսը ուրարտական շրջանեն սկսած , Հայաստանը կը գետեղէ իր գոյունեան լայնածիր չրջանակին մէջ, մինչեւ ներկայի օրերը։ Անով իրագործուած ձեռնարկը առաջինն է իր տեսակին մէջ որ անցեալն ու ներկան միասնական ներ... புயு முறு மாய் பிர மாய் புக்கி மாய் பிர்கு மாய்க் է նաեւ Հայաստանը եւ Սփիւռջը, որպէս «Հայութեան» անանջատելի բաղկացու-ցիչները։ Այդ ըմբոնումին չնորհիւ է որ ժամանակակից չրջանին յատկացուած սրագներուն մէջ կարելի է քով քովի դիտել օրինակ՝ կորջի ու Մինաս Աւետիսեան, կամ Թիւթիւնձեան, Ցակոր Ցակորեան ь Рипупь:

Բացումին, տեղացի պաչտօնական բարձրրաստիճան անձնաւորութիւններու հետ ներկայ եզաւ Հայաստանի վորի - նախադանը Գ. Ցարութիւնեան եւ իր ելոյթով ողջունեց ձեռնարկը։ Ներկայ էին նաեւ Մչակոյթի նախարարը Ցակոր Մովսէս, Մատենադարանի տնօրէնը Սեն Արեւչատեան ու այլ ղէմ բեր։ Հանդիսու Թիւնը փակուեցաւ բուք եկլով մը որմ է եաք ներկայ հրաւիրեալները չուրջ 300 հոգի, այցելեցին ցուցահանդեսը։

Նոյն առիթով պատրաստուած է նաեւ շուրջ 500 էջնոց դերմաներէն Հատոր մը ուր եւս Հայ եւ օտար Հեղինակներու գըրութիւններով արուած է Հայկական պատմուներան ու մշակոյներ, ձոն պատկերա. գարդումով մր:

Մանրամասնօրէն կ՝անդրադառնանը յե... աագային ։

Ա. ԹՈԹՈՑԵԱՆ

կուսակցութեանց լուծումը։ Մինչ այդ, Փոխանդման Ադդ. Խորհուրդի անդամ մր սպաննուած է, Ալժէի մէկ արուարձանը։

ՈՒԶԲԵԿԻՍՏԱՆԻ երեսփոխանական ընտ. րութիւններուն նախկին համայնավարներու (Ժողովրդական Դեմոկրատ Կուսակցութիւն) յաղթանակը Հաստատուեցաւ ջախջախիչ կերպով Բ. շրջանին : Արդարեւ պաշտօնական արդիւնքներու Համաձայն ձայներու 95%-ին տիրացած են, այլ խouթով 231 ախոռի կը տիրանան 244-ի վրայ։

ԻՐԱՔԻ Հիւսիսր Քիւրաերու եղբայրաս... պան կռիւները սաստկացած են չաբախա... վերջին ։ Վերջին 48 ժամերուն (Ցունուար 14 -- 15) Պարզանիի զօրջերը երեք գիւղեր դրաւած են, Թալապանիի կողմնակիցներն այ յարձակած են ուրիչ գիւղի մը վրայ։ Երկու կողմերն ալ կը խոստովանին որ տասնեակներով մեռեալներ կան։

ԹՈՒՐՔԻՍ, Եւրոպայի տասը երկիրներու մօտ ղիւանագիտական չփումներ ունեցած ու ազդարարած է չՀամակերպիլ քրտական աջարի խորհրդարանին. Անդարայի ազդարարութիւնը ըսած է նաեւ թե հակառակ պարագային երկկողմանի յարաբերու. [ժիւնները կրնան լրջօրեն mni4pl:

208402600 TIP Leantvere

Լուսնին վրայ, օր մը մեկը որոշեց հայերէն սորվիլ։ Որոչ դիրքերու եւ ժապաւէններու միջոցով քանի մը տարիէն երկու հայերէն լեզուներուն կր տիրապետեր առանց դժուարութեան թե՛ Դանիել Վարուժան, Թե' Պարոյր Սեւակ կը կարդար։ Որոչեց որ այլեւս ժամա-Նակը հասած էր մեր երկրադունաին հայախօս վայրերը այցելելու։ Այդ վայրերուն ցուցակը կազմեց ու ճամբայ ե-

Առաջին Հանդրուանը եղաւ Փարիզ։ Բախար բերաւ, օդանասին մէջ իր քով նստած էր Ֆրանսահայ մը, որ Փարիզի մ'oտենայու ընթացքին, սկսաւ իրեն խոր-காபுரிக்கு மயு:

«Վոլը գիչ մը որթար ունի, լաւ որ այ-ம்ற மிறக்கர் கயியார்பிகட தாடிடும்: 2 நமீய պետք է այս Թուղթը ռամերլիր ընտս : Մ.վեոնեն գուրս ելլելեր յեսույ փոլիսին կու տաս, իրենք փասփորըդ դամփոնե կ'ըրբը: ըևե արսնգիունե առանագրբես նոտանաս, վալիզդ եւ սաքգ տուանին փրեդանքե կ'ընես: Աէրոփորին գոն էնքերնասիոնայեն դուրս, փորքերներ կը புமைய், மிர் புரக்டி மீர் தம். மிரும்யும்யնն չղսարուո»:

Մեր խեղջ լուսնաբնակը բան մը չհաս. կըցաւ, ու, սարսափած, որոշեց Փարիղեն խուսափիլ, մաածելով. «Ուդղակի Հայոց հայրենիքը կ'երթամ, դոնէ այնաեղ իրենց խօսած մաքուր Հայերէնը կը Հասկնամ»: Օգակայանեն դուրս չելած, դէպի Երեւան առաջին Թոիչքին արձա. նագրուեցաւ ։ Երբ Հայաստանի մայրաքաղաքին մօտեցան, իր քովը նստած Հայաստանցի ուղեւորը տեսնելով Հայա-ம்வ வயர வீர், வுளயியர் முழயுட்ட பெயியர் աստակցիլ սկսաւ.

«Ռեյսր մի քիչ ուլացել է, հենց հիմա սամալիոթեր իջնում է։ Երբ դուրս գանը՝ պասարորադ եւ դոկումենաներդ միլիցիային կու տաս՝ որ փեչաղեն ։ Ցետոյ, չա-பியருயரு எட பித்திரரு மாய்வீ வசிமிந்தாட்டி முயற կ՝անես, էրպորտից ղուրս կը դաս եւ տրրանսպորտ կը փնտոես ։ ԵԹԷ չկայ, որև է գրուղավիկի չոֆերի մը կը խնդրես, բոլորը մոստին ներքեւ կանգնած են»:

Այս երկրորդ Հարուածը ա՛լ աւելի ադդեց մեր Հայանսո լուսնաընակին վրայ. «Ուրեմն այդ բոլոր ջանքերուս արդիւն. Հայերէնի (ֆ) կամ թը шյи է, пе Հшյшишшир հшյերէնն իսկ пէնի (4)...:

չեմ հասկաար» : Մեկեն ակատեց որ օդակայանին մէջաեղը, հսկայ օդանաւի մը մէջ մեծ բազմութիւն մր կր կուտակուէր. տեղեկացաւ որ Լոս-Անջըլըսի Թըուրչըն էր ։ Անաքիջապես մտածեց. «Հաւանօրէն ասոնը իսկական հայախօսներն են, որոնք, այս աղաւաղուած լեղուէն զգուած, կր մեկնին դէպի այն վայրը, ուր իսկական Հայերեն կը խօսուի»: Ուսար, որոշեց ինչըն ալ այդ Թոիչքին մասնակցիլ։ Քանի մր ժամ յեսույ, երբ Լոս-Անձրլըսի լոյսերը կը փայլէին, իր ջովի ճամ բորդը սկսաւ խօսիլ.

«Մեր ֆլայթը գրեթե ֆուլ էր, բայց ամեն ինչը օքել անցաւ ու չուտով էրւիլէյնը սթուփ կ՝ընէ։ Ես՝ Իսթեքոսթեն եմ, եայն ին-ին դուվ ննի ջում դն ժարթիսո Համար. ՈւեսԹբոսԹը աւելի ջուլ է։ Հիմա, էրփորքին մէջ կրնաս դառ մր ոենն ընել, ենք ոչ ես քեզի մինչեւ Հո-[ժելդ արայվ կ'ընեն : Բայց պետք է որ Հրրի ըփ ընհան. ֆոնով քզնիս ՀԼլլօ մի կ'ըսեմ ու կնոջս իր օֆիսէն փիջըփ կ'ընեմ : Իր պոսին հետ պրիֆինկի օրն է» :

Այս երրորդ փորձառութիւնը վճռա. կան դարձաւ։ Հայախօս լուսնաբնակը որոչեց անմիջապես լուսին վերադառնալ, եզրակացնելով որ իր սորված Հայերէնը հին ու մեռած լեզու մըն է:

Փաստորեն, առիթ չեղաւ որ մեկր իրեն բացատրեր ողբերդութեան պատճառ. ները։ Հին ժամանակին կար մէկ հայերէն, ժետետև քաշաւագն. հրաս քաժմուեցան միջին Հայերէնն ու աչխար-Հաբարը, որ բաժնունցաւ արեւելա եւ արեւմ տահայերէնի։ Սակայն չուրջ կես ղարէ ի վեր, բացի Միջին Արեւելբի բանի մր վայրերէն, այս երկու տարբերակներն ալ խօսակցութենէ անհետացան . իրենց տեղը գրաւեցին նոր ստեղծըւած «լեզուներ»: Արեւելահայերէնին տեգր Հայաստանահայերէնը կայ, իսկ արեւմտահայերէնը զանագան ձիւդերու բաժնուհցաւ, որոնց ամենակարեւորներն են՝ ամերիկահայերէնը եւ ֆրանսահայերէնը:

Դեռ Համապատասխան բառարաններ չկան. մինչ այդ ահաւասիկ քանի մր նրմոյչներ, ուր կու տանք Հայերէն որոչ թառերու Թարդմանութիւնը, ֆրանսահայաստանահայե.

uuruuru

BULGASPEL

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՑԹ ՄՐՑԲՈՐԻ ՂԲՆ ՑԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՈՒ 80իՍԱԽԱԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ NF3

Այսօրուան մեր գրասէրներուն համար գիւրին չէ հասկնալ Եե գրականութեան Հաւաջածոյի մը պատրաստութիւնը ի՞նչպես կրնայ այնքան մեծ փոթորիկներ ստեղծել, գրողներու միջեւ այնջան սուր ճակատում մը յառաջացնել, որջան 1955 եւ 1956 Թուականներուն ստեղծած էր այն հաւաքածոն, որ պիտի կոչուկը Հանրա... պետական Շրջանի ՊոլտաՀայ Գրակա.նութեան Համայնապատկեր եւ որ ի մի պիտի բերէր անուններն ու գործերը այն պոլսահայ բանաստեղծներուն ու գրա... գետներուն, որոնք ներկայունիւն մր ու-նէին Հանրապետութեան Հոչակումէն ասդին անցած չրջանի գրական կեանքին մէջ։ Այս հաւաքածոն պիտի հրատարակուէր Արաժեան Սանուց Միութեան նախաձեռնութեամբ եւ այդ Միութեան վարիչները, գլխաւորութեամբ մեր գրա... սէր բարեկամ Տիգրան Պալեանին, յանձ.-Նախումը մր կազմած էին ատոր պատրաստութեան Համար ։ Բայց չուտով յանձ.. նախումբը բաժնուած էր երկու ճակատներու։ Կոմիկեանական խմբակ եւ Թեւեանական խմբակ ։ Մենք առաջին խմբա-կին մաս կր կազմեինք եւ համախմբուած *էինը* Վարդան Կոմիկեանին չուրջ։ Ոմանը ալ մաս կազմած էին «Երջանիկ Տարեգիրջ»երու հեղինակ Բազարատ Թեւեանին չուրջ։ Մինչեւ Սեպտեմբեր 6 . 7-ի դէպջերը, յանձնախումբը իր ժամանա... կին մեծ մասը անցուցած էր ամուլ վի.-**Տարանութիւններով: Արդէն յանձնա**խումբն ալ կայուն յանձնախումբ մր չէր։ Ոմանը նոր կ՝անդամակցէին, ուրիչներ կր Հրաժարէին այս կամ այն գրողին հետ խնդիր մր ունենալով ։ Երկու կարեւոր Հարցումներ չարունակ կր գրադեցնէին մեր միտջերը։ Առաջին հարցումը սա էր. որո՞նք իրաւասու պիտի ըլլային այս Հաասնիր տասնառասւնքիւրն ռատրջրբնու։ Այս պատասիսանատու գործին հեղինակ... ները լաւ ընտրուելու էին, որպեսգի արդիւնքն ալ լաւ ըլլար ։ Երկրորդ հարցումն այ հետեւեալն էր. ո՞ր հեղինակներն ու րանաստեղծները արժանի պիտի նկատուէին այս Հաւաքածոյին մէջ յիչուելու որպես կազմուած ու վաւերական գրողներ։ Այս երկրորդ Հարցումն ալ կարե.. ւոր էր, Թերեւս աւելի կարեւոր ջան առա- ունեցած էինք որպէս Հասարակաց երագ

Կոմիկեանական մեր խմբակը խիստ մերձեցում ունէր։ Կը պաշտպաներ այն տեսակէտը, թե Պոլսոյ մեջ հացիւ թե ութ կամ ինը գրողներ կրնային կազմուած որակաւոր գրողներ նկատուիլ եւ միայն անո'նց էր որ պէտը էր տեղ տրուէր Հաւաբածոյին մէջ։ Մնացեալները երկրոր-դական գրողներ էին եւ կարելի չէր գանոնը գնել առաջնակարգ գրողներու հետ նոյն սակառին մեջ:

Մյս տեսակէտը կը խրտչեցներ Թեւես. նական խմբակը։ Այդ խմբակին անդամ.. ները, ինչպէս նաեւ Արամեան Սանուր Միութեան վարիչները, կը հասատային որ կարելի չէր այդջան քիչով սահմանա. փակել պոլսահայ գրականութեան հա. մայնապատկերը։ Հառաջածոյին մէջ տեղ գտնելու էին բոլոր գրողները, որակի ինչ. պիսի տարբերութիւններ ալ ներկայացը.. նէին անոնը։ Մմբագրական յանձնա.. խումբին մէջ իսկ այնպիսի գրողներ կա... յին, որոնք դուրս պիտի մնային, եթե ամէն մարդ իւրացնէր կոմիկեանական խմ բակին տեսակէտը: Ի°նչպես կարելի էր ընդունիլ այդպիսի հեռապատկեր մը։

Այսօր կը մաածեմ որ մեր խմբակին ահսակէտը չատ խիստ էր։ Կը նայիմ այդ չևչարի օնաժնիս ու ին աբորբը սն բո ան վարանումներ ունեցեր եմ եւ յաձախ պաշտպաներ եմ աւելի լայնախու կերպով շարժելու տեսակէտը։ Ժողովներու ընթացջին բուռն վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենային եւ երբեմն մինչեւ իսկ գրողներ կը վիրաւորէին գիրար, դառնութիւն. ներու տեղի կուտային : Միջոց մր որոչւեցաւ որ յանձնախումբը չօչափեր կար... ծիբը դատական մարմնի մր, որուն մաս պիտի կազմեին մտաւորականներ ու գը... րագէտներ ինչպէս՝ Ցակոր Մարժահան, Ցովսեփ Քելիլեան, Արեդ Տիրագան, Եղիչէ Այվագեան, Ձոհական։ Նամակ... րբև ժերկիրճ այս հանժբելի արգրաշահու-Թիւններուն եւ Հարցուցինք որ ըստ իրենց, որունք պէաք էր արժ ժարքին այոպիսի հաւաքածոյի մը մէջ։ Դատական մարմնի անդամներէն միայն Յակոր Մար. *Թահանն ու Ցովսէփ Քէչիչեանը պատաս*... խանած էին մեր Հարցումին երբ արդէն վրայ հասան Սեպտեմբեր 6 -- 7-ի տիսրա-հոչակ դէպքերը։

1955 Սեպտեմբեր 6--7-ի դէպքերը, որոնք պայթած էին կիպրոսի խնդրի կապակցու**ժեամը**, մէկ գիչերուան մէջ խորտակենիր դբև եսնսև բևամրբևն: **Փ**սճնադասրունիւրրբեն արժող ղն թւո ժևսու քիր լինելու և չլինելու Հարցի մր առջեւ : Քաղաքին մէջ քարուճար բան բար բան և հուսե այն խանութներն ու չէնքերը, որոնք Ցոյներու ու Հայերու կր պատկանեին ։Փոբրա. մասնու Թիւններու խանու Թներուն, չէնքե. րուն և ապրանքներուն Հետ միատեղ փչրըւած , բզիկ - բզիկ փողոց Թափած էին նաեւ անոնց աննիւթական Հարստութիւնները՝ որոնք էին ապագայի նկատմամբ յոյսերն ու ծրագիրները, երազան քներն ու ցանկութիւնները։ Բիրտ ուժը իր հարուածը իջեցուցած էր ո՛չ միայն նիւթեն, այլ նաեւ միաքին ու աննիւթականին վրայ։ Մեկ գիչերուան մեջ չատեր որոշած էին իրենց ճամպրուկները հաւաքել ու մեկ. նիլ։ Ահաւասիկ անոնցմէ մէկն էր Վարուժան ԱՏԷմեանը, որ իրեն հետ կը տանէր ո՛չ միայն իր սեփական ապրումը, այլ նաեւ այն ամէն ինչը, գոր մենք իրեն հետ ու ցանկութիւն ։

Ս.յս պայմաններու մէջ ո°վ այլեւս, կըրնար մտածել գրականութեան մասին։ Բնականաբար կանգ առած էր նաեւ մեր Հաւաքածոյին պատրաստութեան Համար ատրուած աշխատանքը։

1. 2.

Ազնիւ --Անցագիր --Առարկայական --Աւանդութիւն --Բանաստեղծութիւն --Բացառիկ --Բեռնատար --Գաղափար __ Գարեջուր --Գետնախնձոր __ Գործադուլ --Գրասենեակ --Գրաւուած --Երաժիշտ --Երաժշտութիւն --Երեսփոխան --Զրօսաշրջիկ --Զինուոր -mhif -ժապաւէն -ինքնաշարժ --Լրացնել -խնդիր -խորհրդանիշ -կանառ -կամուրջ -կնիք --Հետաքրքրական __ Հեռաձայնել -Հիւպատոս --Ձայնագրել --Ճամպրուկ --Vmfumunili --

Մշակոյթ --

ச்பியும் (\$), Φ шифир (\mathbf{P}) , Oயுச்சு சிழ் (\$), Թրատիսիոն (\$), Фпцур (Д),

Pullfing (\$), Aptr (\$), Фш_[Тш[Д ц (Д) ,

4pt (\$) Приро (\$), Միոգիսիեն (\$), Uprape (\mathfrak{P}) ,

Stuffelet (\$),

சாடியு (\$), 4m1 (\$), ியப்பா (\$) OF. (\$),

Ռամփլիր ընել (\$)

Updun (\$, 4) U.pumbil f (\$),

செயர்ப்பட்ட (\$), த்பிருத் பயம் (த) செடிக்கியை மிக்ட (\$), Polinfel (\$), Usund huldet put [4) Цш[ра (\$), Sпиши (ф)., Phillipper (\$),

Սիմպատիկ (4) ியப்புாறம் (4) Opstaluntil (4) Տրադիցիա (4) Antapur (4) Ունրկալ (4) Գրուղավիկ (4) P75m (4) Բիրրա , պիվա (4) சியாசாடிய (4)

Flipo (4) 04ாட்யுய் தாட்ய (4) **U** படிழ் இயல்பா (4) போடிக்கா (4) **ிக்யுக்கள்** (4) Surphum (4) 2ш глин (4) 11-5 Ju (4)

U சுழக்கார் (4)

ிமாநுக்கீ (4)

Ակադեմիա (4) Unum (4) किर्माम् (४)

2 mbqt (4) 4 munt (4)

2швиди (4) Sund not lift (4) புபட்டுயாட்டிய (4)

Նախագահ --Նախարարութիւն --Vunj2 --(ցուցահանդեսի) Նուագախումբ --Նուագահանդէս --Շապիկ ---Ունկնդիր --Ջղային __ Ulmf -Վարչապետ --Վերանորոգում --Վերացական -վերելակ ... Surhum --Տոպրակ --Ցուցահանդէս --Փաստաթուղթ --Քարոզչութիւն --

Օդանաւ __

Φրեզիտան (\$), Մինիսթեռ (\$),

புடிய சுட்டி (\$), சிம்ப்படு (\$),

பாட்டுர்வட் (இ)

B152 (\$) **Φրըմիկ մինիսթը** (\$), பியும் செர் (\$) Unuluntop (\$),

Ump (\$) Էջափողիսիոն (ֆ), Snephed யம் (\$) *Φրոփականա* (\$),

Պրեզիտենդ (4) Մինիստրութիւն (4)

ந்தயயுள்கிக்கா (4) 0 மழக்களை (4) 2 million (4) **பயராத்தய** (4)

Ներվային (4)

Պրըմիկը մինիստը (4) Petit noun (4) Արսարակա (4) L/4m (4) சோடியு (4)

Էքսպոզիցիա (4) Polyous Line (4) ிராயுயியுயம்புய (4) **U** w f w [f n] # (4) :

ԱՐՄԷՆ ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ

ወՐՈՒՄՆ **ጽ**ሀር ժ በ ት ሀ ኮ ኒ ኒ ቴ Տ

ՆՈՊԷԼԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒ ՈՒՆԻ՞Ք

Նիւ-Եսևճի երևերերչը դէրուր էնրևչը «Իրարակարրբի և Հարեքրբար ան հարորանի «Իրարակարրբի և Հարեքրբար ան հարորանի արաջրախուպեն իրարբան արև է ճառ աւբնր հանաարուպես արարարի ան շատ աւբնր Համաւտակար ան հարորանի ան Հայան ։ Ուն արևա արևքը արարարի ան Հայան ։ Ուն արևա արևքը արարարի ան Հայան ։ Ուն արևա արևքը արարարի ան Հայան ։ Ուն արևա արևքը իր ըստերը չեր ինրան կապ պետն չէ անսիչուի ին ըստեն աստաները արևան արարարերուները չեր ինրան աստաները արևան արևան արարարերը արարարարերության արարարերը կարարարերության արևերը և արաջրանարույների կարարարերության արևերը և արաջրանարարերը արարարարերը և չեր ինրար կարարարերը և արաջրանարարերը և չեր ինրար արարարարերը և արաջրանարարերը և չեր չարևան աստանարին արևերը արանարարերը և չեր չեր չեր չեր և արևերը արևերը արևերը արևերը և չեր չեր ինրար արևերը արևերը արևերը և չեր չեր չեր և արևերը ար

Մրցանակը անունը առած է Ալֆրէտ Նոպէլի հեռաւոր մէկ դարմիկէն որ Իդնատիոս կը կոչուէր եւ որ հաստատողն է մրցանակը։ Անոր հովանաւորներն են Մասաչուսէցի Թէջնիջ հիմնարկը եւ դիտական երդիծաԹերԹ մը։

Հարաւային Գարոլայնէն Հանդըստեան կոչուած ճարտարագէտ մը մաժեմաժիկի ճիւղին մրցանակին արժանացած է, չափած ըլլալով Գորբաչովի կեղծ Քըրիստոս մը ըլլալու Հաւանականուժիւնը, որ մէկի դէմ 8606 միլիառով Հաստատուած է…:

Գրական մարզի վերջին մրցանակը արուած է բժ չկական Թերքին մր մէկ յօղուածին 976 հեղինակներուն ։ Ինչպէս յայտնած է արարողապետը, այս Թիւն ալ մերձաւոր է, քանի որ ոչ ոք համբերու-Եիւնը ունեցած է բոլորը համրելու եւ ստոյդ Թիւը ունենալու ։ Թերքին տնօրէնուհին ստացած է մրցանակը, յանուն հեղինակներուն որոնք ինչպէս ըսած է ան, չեն յաջողած համաձայնիլ մրցանակաւորի իրենց ճառին բնագրին վրայ ։

Արարողութիւնը տեղի կ՚ունենայ ամէն Հոկտեմբերին, չուրջ Հազար Հոպիի ներկայութեան։ Բեմին վրայ բազմած հեղինակութիւններէն դատ, իսկական Նոպէլեան մրցանակին արժանացած ջանի մը դափնեկիրներ ալ կ՚րլլան Հոն, բաւական ծիծաղելի զգեստաւորումներով։ Կ՚րսուի որ ոմանը յատուկ ջարոզչութիւն կը կատարեն, , չարժանանալու Համար իդին։

Միչիկընեն ելեկտրադետ մը որ մրցա-

401,010-1:

ՊՈԼՍՈՑ Մայր Եկեղեցւոյ Պէզձեան սրահին մէջ, Ցունուար 1-ին տեղի ունե-ցած է Մանկանց ամանորի հանդէսը նա-իսադահութեամբ Գարեդին Պատրիարջի։ Հանդիսավարը եղած է Գնալը Կղզիին Ներսէսեան դպրաց դասու դպրապետ՝ Ռօյսարկաւադ ՔիւչիւջաԹէչ։ Աւելի ջան 500 աչակերաներ, աղդային բոլոր վարժարաններէն լեցուցած են սրահը։ Ամէն մէկ վարժարանի աչակերտութիւն իր մասնակցութիւնը բերած է դեղարուեստական յայտադրին։ Ապա, Պատրիարջը խօսած է փոջրիկներուն Կաղանդի եւ Ամանորի հայկական աւանդութիւններուն, մասին։

նակի արժանի նկատուած է, ըսած է Թէ այդ պատիւին համար չարժեր մինչեւ Գէմպրիձ ձամրորդել։ Ան հնարած է օթօվիզիոն-ը որ կարելի կը դարձնէ կառջ մարելու ընթացջին հեռատեսիլ դիտել։

Ուրիչներ անհամրեր կ՚ըլլան Գէմպրին երթալու եւ չնորհակալութեան իրենց ճառը արտասանելու:

Մրցանակաւորները որոչելու համար յանձնախումբը կը հիմնուի մրցանակին տիրուժիւն ընող երդիծախերթին ընթերցողներուն առաջարկներուն վրայ։ Շատեր կ'առաջարկեն իրենց ամուսինը կամ դործատէրը։ Ցաձախ կը պատահի որ մարդիկ իրենջ զիրենջ առաջարկեն։ Բայց, ինչպէս կ'րսէ արարողապետը, առաջարկ-նամակներուն մէջ դրեթէ միչտ ուղղադրական սխալներ կ'րլյան, որոնջ մէկրի դնել կու տան դանոնը։

ԵԹԷ կը ձանչնաք մէկը որ արժանի կը նկատէք Իդ Նոպէլին, դրեցէ՛ք մրցանակի յանձնախումբին, տալով ենԹակային անունը, ՀետաքրքրուԹեան մարդը, 25 բառով բացատրելով Թէ ինչո՛ւ դինքը արժանի կր նկատէք մրցանակին։

Հասցէն հետեւեալն է.

Ig Nobel, c/o MIT Museum 256 Mass. Ave. Cambridge, MA 02139, U.S.A.

Ամեն ապահովութիւն կը տրուի որ առաջարկողներու անունները պիտի չհըրապարակուին ։

4U.7.2U.V

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՐԱՆ ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՌՈՆ-ԱԼՓԻ ՀԱՑՈՑ

ፈሀጊበቦብሀብቦበኮውኮሶን

Մայր Ախոռ Սուրբ Էջմիածնի տեղապա-Հին եւ Գերագոյն Հոդեւոր ԽորՀուրդի որոչումով , տարւոյս Ապրիլ 3-ին պիտի դումարուի Ազգային - Եկեղեցական ժոդով ընտրելու Համար Ամենայն Հայոց Կախողիկոսուխեան դահակալը։

Մ,յս առնքիւ նեմերու առաջնորդներուն հրահանգուած է կատարել պատդամաւորներու եւ անձնափոխանորդներու ընտրունիւն եւ արդիւնւթը տեղեկացնել ընտրունեան գրասենեակի պատասխանատուին

մինչեւ 1995 Bունուար 31:

Ռոն - Արիի չրջանը երեք պատգամաւորի իրաւունք ունենալով , 1994 տարւոյ Դեկտեմբեր 29-ին , երեկոյեան ժամը 8։30-ին եկեղեցւոյ «Կարպիս Մանուկեան» սրահին մէջ , Հայրապետական պատուիրակի փոխանորդ՝ Գեր․ Տ․ Նորվան Եպիսկոպոս Ձաջարեանը բացառիկ ժողովի Հրրաւիրեց չրջանին բոլոր Հոդեւոր Հովիւները եւ ծուխերուն պատուիթակները, ուրներ համայն Մայր Ախոռէն դրկուած «Պայմաններ պատգամաւորի ընտրու- Թեան» չրջաբերականի 3--րդ յօդուածի Բ. պարբերութեան, գաղանի ջուէարկու- Թեամը կատարեցին ընտրութիւնը երեջ պատդամաւորներուն եւ երեջ անձնափո-իսանորդներուն:

Պատղամաւոր ընտրուեցան Հետեւեալ... ները. ...

Պարոններ՝

Արման Պահատուրեան (*Լիոնէն*) Ռոպէր Տօնիկեան (*Լիոնէն*) Մանուկ Ստեփանեան (Վալանսէն)

Անձնափոխանորդ ընտրուեցան . ..

Պարոններ՝

Մանուկ Միրզոյեան (*Տէսինէն*) Հանրի Սինանեան (Վ*ալանսէն*) Սահակ Սուքիասեան (*Լիոնէն*)

Առ ի գիտութիւն կը Հաղորդենը Լիոնի եւ Ռոն - Ալփի Հայութեան ։ ԴԻՒԱՆ

Յունուար 5

Rate P

ՆՈՐԱԾԻՆՆԵՐՆ ՈՒ ՄԱՑՐԵՆԻՆ

Վերջին տարիներուն ուշադրութիւն դրաւած է նորածիններու լեղուական դարմանալի կարողութիւնը Մասնադէտներու Համաձայն երբ տակաւին միայն 4 օրուան են ,
անոնք կրնան դանադանել իրենց մայրենիին ու օտար լեղուի չեշտերը։ Օրէկոնի
համալսարանէն մասնադէտ մը յատուկ
սարքով մը քննած է նորածինին ուղեղին
դործունէութիւնը ու հաստատած որ ուդեղին կեղրոնները անհամաչափ մասնակցութիւն ունին ատոր. լեղուի չեչտերը
հանչնալու մէջ աւելի դործօն է ուղեղին
ձախ կէսը։

ՊԵՂՈՒՄԻ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Ուկրանիոյ մէջ պեղումներու Համար բաւարար է տեղական իչխանութեան մը արտօնադիրը։ Ձայն ունենալէ ետք կարելի է աղատ, անվրդով պեղել որեւէ տեղ։ Այս դիւրութիւնը պատճառ եղած է որ մարդիկ քանդեն դերմանները։ Նման դէպք մը վերջերս պատճառ եղած է որ Խարկովի մէջ տեղացիներ դայրանալով Բ. աչխարհամարտի դուերու դամրանի մը ջանդումին, փողոց իջնեն ու բողոքեն քաղաքակալուած են, բայց յետոյ դէպքը մուղուած է։

կասկածելի գործունչունեան տէր կարգ
մը ճարպիկներ այդ դերեզմաններէն հետ
տաքրքրական, առարկաներ ու փաստատ
նուղներ դտած են ու լծուած չահարհր
դործի մը այդ դործր կը կայանայ դամբաններէ ձեռք ձդուած իրերը հաւաքածոյի սիրահարներու, կամ անհետացածնեւ
րու ընտանիջներուն ծախելուն մէջ ։ Կիեւեան ներն մը ահազանդ հնչեցուցած է
երեւոյնին մասին ու ազդարարած ուչադիր ըլլալ սեփական դինուորներու դամբաններուն, որովհետեւ դերմանացի դոհերու նալանեն ետք, վախ կայ որ կարդը
անոնց հասնի ։

ՁԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

UTUPSH UPPULUPTP

4 6 9

Ժպտեցաւ, վերսկտաւ չատ արադ խ**օ**-

սիլ.
- Երբ Յունաստանեն եկանը, ես այն-

- Երբ Յունաստանեն եկանը, ես այնչափ նիհար եմ եղեր որ Ֆեներպահչէի տանտերը ինծի համար մասնաւոր ուտեւրջ կը դրկէ եղեր ակիզբը։ Հակատակ որ չատ մարդու մեղջցող մարդ չէ եղեր։ Պապաս անա՛նկ ոխ ունի Գերմաններուն ղէմ;

Սուր երեւակայեց Նորման բարակ որլուն քներով ու [ժեւերով: Sեղ մը, կմախացած մանուկներու նկարներ տեսած էր։ Պատերազմի գոհերու, կամ նացիական Տամբարներու վերաբերեալ գրութեան մը մեջ։ Այն ատեն տպաւորութիւն չէր գործած իր վրայ։ Հիմա՝ այդ բաղդատու-Թիւնը դպաւ իրեն ։ Ուրիչ տեսակ զգաց ցնցումը՝ չիւդի պէս սրունքներ ու Թեւեր ցուցաղրող Հայած աղջնակներու տեսա-րանին ։ Ու ի՛նք ալ ատեց «գերման» անունը անգամ ։ Նորմային 4օրը պէս ։ Հակեցաւ սեղանին վրայ, Նորմային ձեռջը բոնեց, թեւր բոնեց, ազահօրէն դիտեց եւ չօչափեց անոր մարմինը՝ արեսահամ, առողջ, մաջէն փարատելու Համար տխեղծ մանուկի կերպարը։ Հոգին ա՛յնքան ուզեց որ՝ գրկել, Համբուրել, չոյել։

. Ինչո°ւ լուրջի չես առներ կոր ամուս... նութեան առաջարկս, մրմնջեց։

ութեան առաջարկս, միմնջեց։ Նորմա յօնջերը վերցուց, իննդաց․

.. Ես ամուսնութեան առաջարկները լուրջի չեմ առներ ։ Տղոց բերնին ծամոց է ։ Այդ խօսքերուն Հաւատալու տարիքը անցուցած եմ ։

- Ուրիչներ ալ ամումնուԹեան առաջարկ րրա՞ծ են թեղի։

.. Ատանկ առաջարկի մը արժանի չե՞ս տեսնար կոր ինծի։

-- Աա նոբլ չումբնի...

-- Zmmm.:

- Ատանկ մէկը եղա⁰ծ է։

-- Արտակ անդամն էր որ այս տեսակ Հարդում մր ուղղելու առիթեր դտած էր։

ցուս սը ռուրգորու եր Սուր Հոդի աուած եր միչտ՝ ատիկա Հարցնելու Համար։ ՊաՀ մը նայեցաւ աչքերուն մէջ, ուր տաըօրինակ, նոր փայլ մը կար։ ԱԹոռին յենարանին կութնեցաւ։

-- Եղած է Հարկաւ, ըստւ։

Սուր անախորժ զգացում մը ունեցաւ։
Ձէր սպատեր, կամ չէր ուղեր սպատել,
այս պատասխանին։ Ցետոյ, իրեն այնպես Թուեցաւ Թէ Նորմայի չեչտին մէջ
Թաջուն Հպարտութիւն մր կար։ «Ինծի
ի՞նչ կարծեցիր» ըսելու Հեղնական յոխորտանը մը։ Եւ արՀամարՀանը մը՝ իր միամրտութեան Հանդեպ։ Հահրկաւ իրմէ առաջ ուրիչ տղոց Հետ ալ խօսած ըլլալու
էր։ Ինը չէ՞ր ջանացած ուրիչ աղջիկներու
Հետ խօսիլ՝ Նորմայէն առաջ։

Մատները ինջնարերարար դադրեցան չոյելէ անոր ձեռջը։ Ինջ ալ, անոր պէս, ակնարկը այդ ձեռջին յառած մնաց։ Կը դղջար այդ Հարցումը Հարցուցած ըլլալուն։ Նոյնիսկ այդտեղ ժամերով նստած եւ այդջան մտերմացած ըլլալուն։ Հասկրցաւ Թէ չատ վստահած էր ինջգինջին, կամ այն կեղծաւորուԹեան գոր կին մը կունենայ միչտ այս նիւԹին չուրջ։

Ցանկարծ կոխած էին դետնի մր վրայ ուր արագօրէն կը բաժնուէին, կը Հեռանային իրարմէ, նոյնիսկ Թչնամի կընային ըլլալ։ ՏխրուԹիւն մը Համակեց զինզը։ Կարծես սիրած աղջիկը լջած ըլլար դինջ։ Քիչ առաջուան երջանկուԹիւնը դացած էր։

Նորմա անդրադարձաւ անակնկալ օտարութեան որ իրենց միջեւ մտած՝ դիրենջ ետ կը Հրէր իրարմէ։ Իր սովորական դըւարթ ծիծաղը արձակեց, թայց կեղծ Հընչեց։

չոց։ -- Տղայ մը կար, ըսաւ ինծի ֆլէօր[ժ հ'ոներ։

կ՝ընչը։
Բայց ի՞նչ եղած էր Նորմային այն ըսքանչելի ԹաքԹը։ Մի պատմեր, չեմ ուղեր
իմանալ, պիտի պոռար Սուր։ Սուտ
խօսէ, խարէ ինծի, Թող միայն կասկածով
մը մնամ, պիտի աղաչէր։ Ինքդինքին
չկերցուց։ ՀետաքրքրուԹիւնն ալ կը կրծէր
դինքը։ Մէկ յօնքը ինքնարերաբար վեր
բարձրացաւ։ Ջանաց անտարբեր երեւոյԹով մը մտիկ ընել։ Կուրծքը պիտի պայ-

- Ջղերուս կը դպէր։ Օր մր օրանց, առանց փողկապի, կամ փողկապը կէս սանԹիմ քով փախած, կամ տափատը չարղուկուած չեմ տեսած։ Շապիկին Թեւերը
անպայման երկու սանԹիմ պիտի երեւային։ Անդադար դուրս կը քաչէր ժաքէԹին
Թեւերէն։ Օր մր չդիմացայ, մանչեԹներդ
ժաքէԹիդ Թեւերուն չկարե՞ս, ըսի։ Սանկ
երեսս նայեցաւ, լուրջի առաւ։ Գէչ դադափար չէ ըսաւ։

Դարձեալ խնդաց : Կարձ , քիչ մր ջդային ինդուք մր : Ինծի Հաձելի Թուելու Համար վար կր դարն է կոր աղան , ըտաւ Սուր : Բայց Հաձոյք չղգաց : Երեւակայեց Թէ ինք ուրիչ մէկն էր , եւ Թէ Նորմա դի՛նքը կր Հեպնէր այդ ուրիչ մէկուն : Ու երեւակայեց Թէ ապադային մէջ տեղի կ՚ունենար այս տեսարանը : Եւ այսուՀանդերձ Հե-

տաջրջրութեամբ մտիկ ըրաւ Նորմային ձայնը, ինչպէս մտիկ պիտի ընկը գուչա-

կութիւն մը.

- Մէկ քիլոմեթը հեռուէն կը հասկնայիր որ ես աղուոր տղայ եմ կ՚ըսէ կոր
անցնող դարձողին։ Վստահ եմ որ օրը
քտան անդամ ինքզինքը հայելիին մէջ կը
դիտէր դիմացէն, փրոֆիլէն...

Սուր կարմըեցաւ։ Ինք ալ ինքգինքը չատ դիտած էր Հայելիին մէջ։ Բայց Նորմա չէր կրնար այլեւս տեսնել կարմրիլը։ Մութը կատարելապէս կոխած էր։ Միայն ոռիներու ձիւղերէն սպրդող լուսինն էր որ տեսանելի կը դարձնէր դիրենք իրարու։

- Ամէն Հագուստի Համար մասնաւոր փողկապ ուներ : Միչտ նոր փեսայ էր մարգը : Ամէն օր կօչիկ ներկել կուտար կարծեմ : Սեւ կօչիկով , թոսԹիւմով , փողկապով փլաժ երԹալը տեսած եմ : Ինթզինթին այնչափ Հխացած էր որ , չկար մէկը որ չծաղրէր :

խնդուք մը եւս արձակեց.

- Մազերը տեսնուելիք բան էին։ Դանակով կտրուած ձեղք մը ունէր։ Միչտ
նոյն կէտէն։ Միչտ փայլուն էին մազերը։
Մուկի պէս։ ՊրիյանԹինով փակած։ Աջ
կը պառկեցնէր, ձախ կ՚ուռեցնէր։ Բայց
մէ՛կ բան չէր փոխուեր. մուկի պոչի պէս
խուրձ մը ձակտին վրայ պիտի իյնար անպատձառ։ Միչտ նոյն տեղէն, նոյն ձեւով։
Առաջ կը կարծէի որ բնական էր այդ Թափած մազը։ Օր մը Հայելիին առջեւ բրոնեցի։ Տեսայ որ ինսամքով այդ մազը վար
կը կախէր ձակտէն՝ ղէպի աչքը։ Հասկընալիքդ, կնիկի պէս ԹուալեԹ կ՚ընկը։

Սուր կրկին չիկնեցաւ։ Նորմա արդեօջ անդրադարձա՞ծ էր Թէ ինջ ալ երբեմն մազ կը ձգէր Հակտին վրայ։ Քա՞ր կը

նետէը:

(Tmp. 19)

(Շար. Ա. Էջէն)

(Հադրութի) հատուածներուն մեջ արձանագրուած են ագրբեջանական բազմաթիւ դնդակոծումներ, Թիրախ ունենալով Հայկական կողմի պաչապանութեան կէտերը։ Նչանառու եւ այլ գէնքերով գործուած այս ոտներու թիւններու գոհ դացած են 3 հայ մարտիկներ, կան նաեւ վիրաւորներ։ Վերոյիչեալ հատուածներուն մեջ նկատուած է աղրրեջանական կարեւոր դօրաչարժ։ Այս առթիւ ԼՂՀ-ի Արտաջին նախարարու-. թիւնը յայտարարութեամբ մը հանդէս դալով դգուչացուցած է ադրբեջանական կողմը ըսելով որ նման դէպքերու կրկնութեան պարագային 122-ի ուժերը կր հակադարձեն եւ հրադադարի խախտումի ամ բողջական պատասխանատուութիւնը կր կրե Ադրբեջան :

ԱՐՏՇԻՆԲԱՆԿԸ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻՆ

Արտչինբանկի ներկայացուցիչները Впевитир 10-ры шյуырга «Հшушишы» Հիմնադրամի դրասենեակը, յանձնած են րաժնենուղնի ձեւի տակ 5 միլիոն Դրամ նուէր եւ աւելցուցած են թե դրամատան պաշտօնեաները որոշած են այսուհետեւ ամ էն ամ իս Հիմնադրամ ին վճարել «ադ-դային տուրը», իրենց կարելիութեանց սահմաններուն մեջ,

Paris: EXPOSITION DE PEINTURES

L'UGAB et le GIA présentent VAROUJEAN

(Jean Varoujean Gureghian), le pionnier de la peinture abstraite en Arménie,

qui expose ses œuvres à LA GALERIE LES CENT

du 11 au 28 Janvier Ouverture du mardi au samedi

de 14h à 18h30 ou sur rendez-vous 8, rue de Jouy, Paris 4e Tél.: 42 77 30 00

M° St-Paul ou Pont-Marie

ՀԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ LULAPTANTTER Pusho «USF»Fr

Փարիզի եւ Շրջակայից Հայաստանեայց Առաջելական Եկեղեցող Կրձնական Ընկերակցութեան Վարչական Խորհուրդը, ներկայիւս գոՀունակութեամբ կր ծանուցանէ մեր ժողովուրդին, Թէ Կիրակի, Ցունուար 8-էն սկսեալ՝ կանոնաւոր յա-ջորդականութեամբ՝ կրօնա - բարոյական, դաստիարակչական, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ հոգեւոր արժէքներուն *վերա*երեալ յայտագիրներ պիտի սփոէ՝ ռաmpo «UBF» h shingur:

Հաղորդումները պիտի կատարուին Ձորեջչաբնի եւ Կիրակի օրեր՝ 30-ական վայրկեանի տեսողուԹեամբ յայտագրե-

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԵՐՈՒ Հաղորդումները տեղի պիտի ունենան առաւօտեան ժամր 8.30-5% մինչեւ 9: Այս օրուան հազորդումները կը վերաբերին՝ Մանուկնեևուր, արսրն ինօրա - ետևս հարդար մաոտիարակութեան։ Հաղորդավարն է՝ Օր․ Ռոգիկ Թաչճեան ։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՈՒ Հաղորդումները տեղի պիտի ունենան առաւօտեան ժամ ը 9.30. էն մինչեւ 10 եւ կր վերաբերին ամ էնուն ։ Հաղորդավարն է՝ Յարութիւն Քահանայ மெழுகியம்:

կոչ կ'րնենը ամենուն՝ խանդավառութեամբ ողջունել բարի այս նախաձեռնութեւնը, որ կր միտի մեր Սուրբ Եկեղեցին րոլորի սրաին մօտ պահել։

8ULLU48NLPhL&

կապոյա Խաչի Լիոն - Վիլեօրպանի Ա-րաքո մասնածիւղի վարչութիւնը եւ բոլոր ընկերուհիները իրենց խորին ցաւակցու-Թիւնը կը յայտնեն ընկերուհի Ձարուհի Ներենեանի իր ամուսնոյն Գիրով Ներե-Տեանի, դաւակներուն եւ ընտանեկան բո. լոր պարադաներուն, ինչպես մօր, կեսրոջ եւ մեծ -- մօր Սառա Նէնէնեանի մահուան யா சிட :

MAISON ARMENIENNE DE LA JEUNESSE ET DE LA CULTURE MARSEILLE

IN THE PARTY OF TH

EXPOSITION

Du 20 Janvier au 18 Mars

Artisans d'Arménie

« Matériaux et Traditions »

à la Maison de l'Artisanat et des Métiers d'Art 21, Cours d'Estienne d'Orves, Marseille 1et

Inauguration le Jeudi 19 Janvier à 19 heures

En présence de :

- Vahan TER-GHEVONDIAN, Chargé d'Affaires de la République d'Arménie

- Henri VERNEUIL, Cinéaste

- Franck FERNANDEL, Artiste.

Sous la présidence de ROBERT P. VIGOUROUX Sénateur Maire de Marseille

Avec la participation du groupe instrumental «Kéram»

et de la Chorale «Sahak-Mesrop»

A l'issue du vernissage à 21 heures, à la Maison de la Culture Arménienne 12-14, rue St-Bazile, repas animé par un orchestre et projection du film sur le tournage à Marseille de «Mayrig» et «588 Rue Paradis» d'Henri Verneuil.

Participation: 200 F. — Réservations: 91. 50. 15. 09. 10 Mars of Carlo of Mars of Carlo of Ca

Imprimé sur les Presses de Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris Commission Paritaire : No 55935 SIRET : 51027317 A

JOEL M. MILLON &

CLAUDE ROBERT COMMISSAIRES PRISEURS ASSOCIES

LARMENIE A DROUGT

2ème VENTE AUX ENCHERES DE 200 TABLEAUX DE PEINTRES ARMENIENS

le Lundi 23 Janvier à 14 heures à Drouot-Richelieu - Salle No 11 **VERNISSAGE:**

le Jeudi 19 Janvier de 21h à 23h 5, avenue d'Evlau, 75116 Paris

EXPOSITIONS AVANT LA VENTE:

du 16 au 19 Janvier 5, avenue d'Eylau, 75116 Paris

le 21 Janvier de 11h à 18h et le 23 Janvier de 11h à 12h DROUOT-RICHELIEU — Salle N° 11 9, rue Drouot — 75009 Paris

Pour tous renseignements, contacter à l'étude : William LE CALVEZ :

Tél.: 47 27 95 34 / 47 27 89 91.

Un Séjour Ski

du 18 Février au 25 Février retrouves tes ami(e)s!

tes animateur(trice)s tes directeur(trice)s de juillet et août 1994.

en venant t'éclater au Séjour Ski à Bellefontaine, Colonie organisée par la Croix Bleue.

Ton inscription se fera soit: à la Croix Bleue de Paris 48.24.46.57 auprès d'Isabelle Tchydemian 39.85.09.75

auprès de Sébastien Harian 39.87.42.86

Prix: 2500 F.

Ce prix comprend:

- Transport

- Hébergement en pension complète
- Location de skis
- Cours de skis
- Forfait remontées mécaniques
- Animations
- Folle journée déguisée sur les pistes

Et plein d'autres surprises! Colo ouverte à tous les enfants

de 8 à 14 ans. PARLES-EN A TOUS TES AMI(E)S

4UNNES IVUS

TU JOH JOHN OPP ՓԱՐԻՁԻ ՄԻՋ

Ֆրանսահայ կապոյո Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը փարիզեան իր մասնաճիւղերով կը կազմակերպէ աւանդական «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը, կիրակի, Ցունուար 22, ժամը 15-ին։

«Centre Valeyre» — 22, rue de Rochechouart, Paris 9º

կաղանդ Պապան պիտի այցելէ:

Բոլոր երախաները Հրաւիրուած են մասնակցելու այդ օրուան Հանդիսու-विक्रिया :

L'UGAB - Jeunes organise

SA

SOIREE

DE LA

SAINT-VALEN

le Samedi 4 Février à partir de 22 heures 30

au Centre Culturel Alex Manoogian 118, rue de Courcelles, Paris 17e

TENUE CORRECTE EXIGEE INTERDIT AUX MINEURS

Prix unique: 80 F. (avec 1 consommation non-alcoolisée)

UCIVUSUVAS Atelier de Théâtre rméni

Գործնական վարժութիւններ դերակատարներու համար

6 P 6 8 4 A P 2 U. A. U. 4 U. E 6 6 6 4 11 8 6

կազմակերպութեամը՝ ԱՐԲԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի եւ ԺԻՐԱՅՐ ՉՈԼԱՔԵԱՆի

மேடியடு வுக்கும் போர்யான் 28, Фытристр 4 ыс 11 +usfp 18.30 - 22.30

MAISON D'ARMENIE

57, Boulevard Jourdan, Paris 14e M° Porte d'Orléans/Cité Universitaire

Արձանագրութիւն տեղւոյն վրայ Յունուար 28, ժամը 18-ին։

Մասնակցութեան ծախք՝ 300 Ֆր. Սահմանափակ Թիւով տեղ կայ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE

La M.C.A. a le plaisir de vous convier à la

SOIREE GUITARE

Classique - Jazz - Flamenco

avec la participation de BERDJ KOUYOUMDJIAN Guitariste

dans les œuvres de Sabicas, Flamenco

Vendredi 20 Janvier à 20h45

— Entrée libre —

9, rue de Madrid, 94140 ALFORTVILLE Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64

SULPEPER 8በትՆበՒԱՐ 18 MERCREDI 18 JANVIER 1995

LE NUMERO : 5,00 F

69ቦት እሀቦት _ ውኑት 18.507

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ TUNUT UNULPHUE (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — FAX: 48.00.06.70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

ዶԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 **Ֆ**. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամէնօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) - Հատր : 5,00 **Ֆ**.

69° ANNEE — N° 18.507

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ 4QU68NԻՄԷՆ ԵՏՔ

նկիկԳԱՀԻՆ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԻՆ **ՄԱՄՈՒԼԻ ԱՍՈՒԼԻՍԸ**

Ցունուար 13-ին , Հայաստանի Գերագոյն Դատարանին արձակած վճիռեն ետր Հ. 8. Դաչնակցութեան գործունե. ութեան կասեցման մասին վեց ամսուան համար, հակապահ Լ. Տեր-Պետրոսեանի մամուլի քարտուղարը՝ Լ. Զուրաբեան մամուլի ասուլիս մը տուած է այդ առընչութեամբ, Ցունուար 16--ին, գոր կուտանը ստորեւ։ Ցետազային կը Հրատարակենը Դատարանին վճիռը ամբողջութեամբ, որպես «նիւթե պատ-போடுக்யது 4யவீயமு» : U. பய சுகீ அடு தக்க வு վճիռին մեջ կը չեչտուի թե «Հ. 3. Դ ն խախտած է հասարակական - քաղաքական կազմակերպութեան մասին Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքի ա. ռաջին կէտը եւ օտարերկրացիների կարգավիճակի մասին Հ.Հ. օրենքի յօդուածը»: Կը նչուր որ Բիւրոյի 13 անդամներէն 9-ը՝ Հայաստանի քաղաքացի չեն եւ կեդը. Կոմիայի 11 անդամներյեն մեկն ալ Հայաստանի քաղաքացի չէ:

Դեկտեմ բերի 28-ին, օգտուելով «ՀՀ նախագահի մասին» օրէնքի 8-րդ յօղ-ாடய்சி 13-மர புத்யாரி முறாடய்சு முயமுறையட **Երաններից**, այն է՝ ՀՀ եւ նրա քաղաքացիների պաչտպանութեան եւ անվտանգութեան ապահովման համար անհրաժելա միջոցներ ձեռնարկելու իր իրաւունջից ՀՀ նախագահը ժամանակաւորապես (մինչեւ օրենքով սահմանուած կարզով հարցի լուծումը) կասեցրեց ՀՅԴի գործունկու / իւնր:

Որեւէ կերպ չփորձելով ներկայացնել նման ջայլի պատճառարանութիւնը, որը ամենամանրամասն կերպով տրուած է նախաղանի ելոյթում ես կ'աչխատեմ պատասխանել մեր մամուլում յանախա-

կի Հնչող Հարցերին:

1. Արդեօ՞ք նախագահը օրինական իրաւունք ունէր ստորագրելու նման հրամանագիր: Այդ Հարցին ես արդեն պատասխանեցի, իսկ որ այդ օրերին լուրջ վատնգ էր ստեղծուել Հանրապետութեան եւ նրա քաղաքացիների անվաան-

գութեան համար, կասկածից վեր է։ ՀՅԴ «Դրօ» կառոյցի բացայայաման ուղղութեամբ իրաւապահ մարմինների կողմից Դեկտեմբերի սկզբին կատարուած զգալի առաջընթացը առաջացրեց այդ աշտրեկչական դբերրայի եւ րևա իսմմից օգտագործուող կուսակցական կառոյցների սաստիկ հակազդեցութիւնը։ Դա յզի էր ճորանոր ահաբեկչական գործողութիւնների ծաւալումով, որի միակ րատարն ախակ հիրբել, րբևնտմանական իրավիճակի սրման եւ երկրում Հադնաելարուն վախի ու արանիրայի լաոտատանան գնով խուսափել օրենքի առջեւ պատասխանատուու Թիւնից ։

«Հասարակական-քաղաքական կազմակերպութիւնների մասին» օրէնքում նախատեսուած կասեցման մեխանիզմը ըսարնագարի լուգորը գուլու չափազանց դանդաղաչարժ էր եւ ան.

յաստանի պետութեան եւ քաղաքացինե-

պաչտպան Հնարաւոր ահարեկչական ճընչ-பீயம் யாழிட்ட: U. ப ப ப யுய மியம்ம் b p n ப , n p யு த ப 2 ய -

նի արվատրժունբան ը առանանալնբար

ապահովման անհրաժելա միջոց ՀՀ նա-

խազահը ստորագրեց իր յայտնի հրամանագիրը, որի հիման վրայ իրաւապահ մարմինների կոչտ եւ վճռական գործողութիւնների չնորհիւ յաջողուեց հիմնականում վճասագերծել գաղանի այդ կառոյցը, վերադարձնել Հասարակական կեանքը նորմալ Հունի մեջ եւ ստեղծել հանդիստ պայմաններ քաղաքակիրի եւ օրէնքով սահմանուած կարգով գործի ըննութեան համար։

Այժմ, երբ կայ Գերագոյն Դատարանի որոշումը, նախագահի միջամաութեան անհրաժելտութիւն այլեւս չկայ եւ հրամանագիրը, կատարելով իր առջեւ դրուած խնդիրը, կորցրեց ուժր:

Նախագահի , Աղդային Անվտանգութեան Պետական Վարչութեան, Ներքին Գործերի Նախարարութեան, Դատախաղու-թեան, Արդարադատութեան նախարարութեան, Գերագոյն Դատարանի Համատեղ ջանջերով յաջողուեց դեռ ձեւաւոր.. ման չրջանում՝ արմատախիլ անել ջա. դաբական ահաբեկչութիւնը, կանիսել ժեռին ճամաճարար տայճանի վատաժսյր աւանդոյթեները Հայոց հողի վրայ փոխադրելու փորձերը։

2. Արդեօք կարելի էր հրատարակել առգրաւուած փաստաթղթերը նախքան

դատավարութիւնը:

Նախ, ոեւէ անհատի անժեղութեան կանխավարկածը չի խախտուհլ։ Երկրորդ, «Դրօ» կառոյցի փաստաթղթերի հրապարակումը, նորից, դիտարկուել է որպես անհրաժելա միջոց, քանի որ հասարակութեան կողմից ամբողջ վտանգի գիտակցումը եւ համարժեք ըմբոնումը **Տգնաժամի յաղ** թագարման կարեւոր գրրաւականներից մէկն էր։

3. ՀՅԴ-ի կասեցումը չի բերի ժողովբրդավարութեան ու կուսակցութիւն. ներում ազատօրէն միաւորուելու իրա-

ւունքի սահմանափակմանը:

ՀՅԴ-ի գործունկութեան կասեցումը կատարուած է օրենքի խստագոյն պա-Հանջներին Համապատասխան։ Որեւէ, նոյնիսկ ամենաժողովրդավարական պեաութիւնը չի հանդուրժի, որ յանուն իր թաղաքական ըատարկրբեկ ինտեսևջորջորը գետախուղութեամբ, միջազգային թրմրապիզնեսով, ահարեկչուխեամբ զբաղուող եւ դրսից ղեկավարուող կուսակցու. թիւնը գործունկութիւն ծաւալի երկ shearth

Մէկ պետականութեան չրջանակներում կարող է լինել կուսակցութերւնների փլիւրալիզմ , բայց ոչ պետութիւնների, կամ յատուկ ծառայութիւմների փլիւրալիզմ ։ Քաղաքական ահարեկչութիւն կիրառող նրմ հատորբան անո հասանի վրասանբեծումը կոչուած էր Հէնց գործնականում ապահովելու լիակատար քաղաքական ազա-

աութիւնները երկրում ։ Կուսակցութերւններում ապատօրէն միաւորուելու իրաւունքը հիմնարար ժողովըրդավարական ազատութիւններից մէկն է, եւ Հայաստանի իշխանութիւնները երաչխաւորում են այդ սկզբունքի իրագործումը։ Դրա հետ մեկտեղ Հայաստանում տեղ չունեն այդ կուսակցութիւնները որոնը մերժում են ազատ գաղափարական մրցակցութիւնը, փառլամենթարիզմի չրջանակներում քաղաքական պայ*թար վարելու սկզբունքը, ստեղծելով* յանցաւոր ընդյատակեայ ուժային կառոյցներ:

Նման քաղաքական ուժերի գործունէութեան կասեցումը կենսական նչա. նակութիւն ունի ժողովրդավարութեան եւ փառլամենթարիզմի Հաստատման Հա-பியர:

4. Եթէ դաշնակցականների 90%-ը չգի. տեր յատուկ ծառայութեան մասին, ինչո°ւ «Դրօ» կառոյցի գործունէութեան պատճառով կասեցուեց ամբողջ կուսակցութեան գործունէութիւնը։

«Դրօ» կառոյցը դա առանձին յանցաւոր կուսակցականների գործունկունիւն չեր, այլ կուսակցութեան կողմից յանձին իր հանգնաժոշը մբիավան դանդրի, Բիւրոյի, ծրագրուած եւ իրագործած քաղաքական պայքարի միջոց։ Շարքային դաշնակցականները իսկապես կարող

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՔՍՈՐԻ ኮበቦረቦԴԱՐԱՆԻՆ ՀՌՉԱԿԱԳԻՐԸ

Թուրքիա լոյս տեսնող քրտական Էօգ.կիւր իւլքէ Թերթին Ցունուար 14-ի Թիւին մէջ ամբողջ էջ մր յատկացուած է քրտական աջսորի խորհրդարանին Հիմնադրու-թեան որ տեղի ունեցաւ Պրիւսելի մէջ: Հոն գրատարակուած է նաեւ նոյն խոր-**Հրրդարանին Հռչակադիրը։**

Առաջին մասին մեջ ԺԷ. դարեն ասդին երկարող պատմական ամփոփ ակնարկով մը կը յիչուին Սեւրի ու ապա Լօգանի դաչնագրերը։ Կ'րսուի Թէ երկրորդը եւ 0ս-

մանեան կայսրութեան աւերակներուն վրրայ հիմնուած Թուրքիոյ հանրապետու-թիւնը դարասկիզբին չորս մասի բաժնե-

ցին Քիւրաիստանը:

Ըսելէ ետր [ժէ 1970-ական Թուականնե. րուն աշխարհի մէջ սկիզը առած ազատաժևուղի տայճաևն իև հանգարճիր դէն ա-ռած էր նաեւ Քիւրտերը, Հռչակադիրը «օտար գրաւումին դէմ ազգային ազատա. գրումի ծաւալուն պատերազմ» կը կոչէ

ներկայի պայքարը։

Քիւրտիստանի պատերացմը կր դիտուի որպես ոչ միայն Թուրջիոյ ներջին մէկ Հարցը , այլեւ չրջանային ու ընդՀանրական հարց մը։ Քիւրտ ժողովուրդին Թիւր կ'րսուի թէ 40 միլիոնի մօտ է ու ան զրըկուած է ՄԱԿ-ի Մարդկային իրաւունը... ներու միջազգային Ցայտարարութեան եւ այլ բոլոր միջազգային ընդունուած չա... փանիչները ունենալէ։ Մինչ 100 Հագարնոց Հաւաքականութիւններ ու ժողովուրդներ ազատօրէն կրնան կիրարկել իրենց Խորհրդարանն ու ներկայացուցչական մարմինները ունենալու իրաւունքը, 40 միլիոնևոց ազգ մը զրկուած է ատկե ու Քիւրաիստանի ժողովուրդին կամքը படிரிம் கிறாபிடு கிடியடியு 5:

Հոչակագիրը կ'րսէ. -- «Անգարա եւ Թուրքիոյ Ազգ. մեծ ժողովը որոնք Քիւրտիստանի ներկայի բնաջնջման պատերազ. մը կը ղեկավարեն, երբեք չեն ներկայա...

ցուցած քիւրտ ժողովուրդին կամքը։ Այդ ժողովը եղած է բոլորը բռնութեամբ թբրfugliting dunny up»:

Յիչեցնել եաբ ջիւրա երեսփոխաններու վերջին դատավարութիւններն ու դա. տապարտութիւնը, կ'ըսուի թե քիւրտ ժողովուրդը կը պահանջէ իր ճակատագինն սնաքրքաւ ինտւուրճն հարգրբ անժայիր ժողովի մը:

Հոչակադիրը Քիւրտերու երկիրը դրաւման տակ կը նկատէ ու այդ գրաւումին ղէն ուղղուած ազատագրումի հերոտական պայքար կր նկատէ ներկայիս տարուածը։

Քրտական աջսորի խորհրդարանը պիտի դանդրաշանք ճիշնա գանաքաշնաքիր ինտւունջները եւ պաչտօնական կարդավիձակը։ «Քիւրտիստանցի ժողովուրդներ»ը պարտաւոր կը նկատուին միջազդային բեմին բարձրաստիձան ատեանով մր ներկայանալու, Քիշրտիստանի քաղաքացիական իրաւակարգը մշակելու, մասնակցու --**Երւն բերելու պատերազմին ու խաղա-**ராடிச்சும்:

Հոչակագրին երկրորդ բաժնին մէջ տեղ գտած են խորհրդարանին սահմանած

սկզրուն քները.

-- Խորհրդարանը կը մերժէ Քիւրտիստա. முடு வாயா யாழ் ரியாயிடி பியாபாடி பட லாழ்նաւոր կը նկատէ, կը զօրակցի ու կը դարգացնէ անոր դէմ տարուած ազգային ա.դատադրութեան պայ<u>ճարը</u>։

- խորհրդարանը կը հիմնուի Քիւրաիսաարի ու ամժայիր ամաստանևունբար առո քարին վրայ. ժողովուրդին արտասագ... մանեան գոյութիւնը կր պահպանէ, կը զարգացնէ ու այդ նպատակով Հարկաւոր որոչումները կուտայ։

-- Խորհրդարանը կ'ընթեանայ համաձայն Քիւրտիստանի ժողովուրդին ազգային կամ քին որ պիտի յայտնուի հանրաբուէով ։ Ասոնոյու կատ , խորհրդարանը կը ստանձնե միջազգային յարաբերութիւններ հասատաելու, Քիւբաիստանի քաղաքացիա. կան օրէնքը մշակելու պարտականութիւրև։ դ,նոսշի եք աճոսևի խոսելեմահարարն առաջին քայլը պիտի Հանդիսանայ Քիւրախստանի ազգային քոնկրէսին ։

Քրաական խորհրդարանին լեզուն ջրտե-गुर्देशक है :

Տիկին ՇԱՀԱՆ ՊԻՒՐԹԷ

Ցաւով իմացանք որ Ցունուար 15-էն 16-ի գիչերը սրտի տագնապի մը գոհ գացած է Տիկին Շահան Պիւրթե, մեկը այն նուիրեալ կիներէն որոնը տասնամեակներու եր.. կայնքին բեղուն գործունկունիւն ունեցած են Փարիզի կանանց միութիւններու ծոցը:

Ծնած էր Պոլիս 1905-ին եւ զաւակն էր Սկիւտարի Կարապետեան դպրոցի հիմ-նագիր՝ Պետրոս Կարապետեանի։ Ամուս-նացած էր Պոլիս Փիէր Պիւրթեի հետ 1928-ին եւ նոյն տարին փոխադրուած **Փարիդ**:

Գործոն անդամուհիներեն էր մինչեւ ջանի մր տարի առաջ, Փարիզահայ Տիկ... նանց Միութեան Որբերու Օգնութեան մարմնին ուր իր գործակիցներուն հետ մեծ աշխատանք տարած է ի նպաստ Հայկական դպրոցներու, չջատոր աչակերտներուն ապահովելով Թոչակներ եւ միչտ

Եւս մեկ հանդամանը. ինչպես յանա.

խակի է լինում նման դէպքերում «Դրօ»

կառոյցը դադարել էր լինելու ՀՅԴ-ի

գործիք եւ Հենց ինքը վերածել էր կու-

பீயடு 4யபியர :

on பாட்டுக்கும் கோர்க்கு வர் வடி வடி வடு குக்கு த் :

Վերջին տարիներուն, իր ամուսնոյն մանկն հար, վատիարացած էր իր առողջութիւնը, թայց միչտ կր պահեր մաքին արթնութիւնը։ Չորս - Հինդ օր առաջ կր հետամայներ մեզի իր հարազատներուն յիչատակին նուէր մր ընելու Համար «Ցա-ாயி> நி மாட பாம் புயயுாடயி த்ர : படியխութեամբ կը յայտնէր թէ իր ժամանակը կ,արոնրգեն ասաւբետետն նգրևիր երևբենynednd ne երբ шռողջութեան մաղթանըներ կ'ընէինը, կր պատասխաներ. -- «Ժա-մանակս եկած է»: Ձէր կրնար զուշակել, ாத யு மீகிய , ஈடி முயிழ் மீழ வு கியதி պիտի հաստատուէր իր հախազդացումը ու երբ իր զաւակը կր Հաղորդեր մեզի իր մահը, կաւելցներ թե վերջին անձն էինք nunt then poums by:

Անհետացման ճամբուն վրայ գտնուող Շահան Պիւրթեի սերունդը, կենսական դեր մը խաղացած է այս գաղութերն մէջ եւ որու շատ բան կը պարտին յաջորդական այն սերունդները որոնք կապուած մնացին Հայկական կետնքին եւ իրենց կարդին իրենց մասնակցութիւնը բերին Հանրային աշխատանքներու։

Մեր ցաւակցութիւնները իր զաւկին՝ Ժան . Փիկր Պիւրթեի:

է ոչինչ չգիտէին «Գրօ»-ի մասին, բայց սակցու թիւնը իր դործիջի: քանի որ կուսակցութիւնց է որպես ամ. արողջութեւն, ձեւաւորել Բիւրոն, ապա կուսակցութիւնը որպես ամբողջութիւն բաղաքական պատասիսահատուութերք է կրում այդ յատուկ ծառայութեան ստեղծ-

5. Արդեօք երաշխաւորւո°ւմ է «Դրօ» կառոյցի վերաբերեալ քրէական գործե. րի օպյեկտիւ եւ հրապարակային դատա_ վարութիւնը:

«Դրօ» կառոյցի Հետ կապուած բոլոր ճնգարոր ժոնջբնն ին ճրրուբը մորհան դատավարութիւնների ժամանակ, որոնց կր կարողանան մասնակցել միջազգային

(Շար.ը Դ. էջ)

«FILAILAPPS»

Այս խորադիրով նոր թաժին մը Հաստատած է «Հայաստանի Հանրապետութիւն» օրաթերթը Դեկտեմթեր 30-ի Թիւին մէջ։ ՑովՀ Ղաջարեանի վարած այս բաժինը որ երկու դոյգ սիւնակ գրաւած է, ունի ենթախորագիր մը որով կը Թելադրուի «փորձենը կատարելագործել մեր լեղուն»:

Անդրադառնալով վերջին տարիներու քաղաքական փոփոխութիւններուն ու անոնց հետեւորը այլ մարզերու, անոնցմե կ'առանձնացնէ լեզուականը։ Անցեալին ռուսերէնի միահեծան տիրապետութեան տակ էին ազգային լեզուները. ան նաեւ պատնել էր անգլերէնի, ֆրանսերէնի, անաերևքրի բւ այլ քրմուրբնու ումմարկ ազդեցութեան ղէն ։ Երբ ռուսերէնին ձրև. շումը մեզմացաւ, յայտնուեցաւ երե. ւոյթ մը ուր այդ դերին լծուեցան անգլերէնը, ֆրանսերէնը, եւայլն։ Եւ հա... յերէնը տակաւին չթօթափած ռուսերէնին ազդեցութիւնները, սկսաւ ենթարկուիլ անգլերէնին, ֆրանսերէնին։ Եւ ինչպես կը գրե Յով. Զաքարեան, «տրնտեսական ու մշակութային ճգնաժամերին աւելացալ նաել լեզուականը»:

Այսուհանդերձ, որպէս դրական երեւոյթ, ան կը յիչէ լեզուն օրէնքի պահպանութեան յանձնելու ջանքերը եւ ազգային
լեզուներու պետական մակարդակի բարձրացումը։ Ատոր քով, կ'ըսուի որ զարկ
արուեցաւ օտար լեզուներու ուսուցման։
Ցայտնուեցաւ ազգային - լեզուական գարթօնք մը եւ սեփականը դնահատելու փափաքը։

Այս նչումները, ինչպէս նախկին խոր
հրդային բոլոր լեզուները, կր վերաբերին
նաեւ Հայերէնին։ Անոր մաքրութեան,
կատարելագործումի ձգտումը ակներեւ
է։ Եւ պէտք է ըսել որ ամէնէն աւելի մա
մուլը եղաւ այդ ձգտումին Հայելին օրէ
օր դգալի էր մաքրագործումի այն թափը
որ անցեալին «միջաղգային» կոչուած
օտարամուտ բառերը դուրս կը մղէր Հա
յերէն բնագիրներէ։ Ու մամուլին այդ
թափը երբեմն ի՞նչ դօրաւոր Հակասութիւն
կր կազմէր անկախութեան օրերու դեկա
վար դէմքերու գործածած Հայերէնին
հետ...։

Այսուհանդերձ, ինչպես կր գրե «Բառագիւտ»ի վարիչը, մաքրագործումի հոլովոյներ մէկ ուղղուներւն չի հետապնդեր: Անիկա արդելը չի կրնար հանդիսանալ օտարամուտ կորունիւններու որոնք մնա-յուն սպառնալի**ջ բ**ը լեզուի յարաբերական միատարրութեան։ Միատարրութիւնը խանդարող աղդակ է նաեւ «աննոռնի բա... ռաթխութիւն»*ը որ Հետևանք է մաքրադոր*ծումի հոլովոյնը արադացնելու ոչ միչտ մտածուած անապարանքին։ Մինչդեռ ինչպես կր գրե 8. Ձաբարեան, կարելի է խելամաութեամբ չարժիլ, կազմակերպել բառակերտումի ընթացը որ ենթակայ ըլ-լայ դիտական վերահոկումի, «ներգրաւե. լով ոչ միայն լեզուաբաններին, այլեւ ժողովրդական զանգուածների լեզուայի. նական . բառաստեղծական ներուժը» ։

Այս համոզումին արդիւնքն է Թերթին «Բառադիւտ» բաժինը։ Անոր նպատակն է կազմակերպել ու խթանել մարդոց բառաստեղծական կարողութիւնը, հաւաքել, համակարդել տարերային ձևով կատարուող լեզուաչինութեան պաուղը, լետոլ դայն կանոնաւորել ու ժողովրդա... կանացնել։ Փափաքելի ընթացքը պիտի ունենայ իր «մասնագէտ» կողմը եւ «ըն-[ժերցող» կողմը: Առաջինը կը ներկայա... ցրնեն լեզուարաններ ու այլ մարզերու մասնաղէտներ. երկրորդը կը բաղկանայ բոլոր անոնցնե որոնը իրենց առաջարկ. ներով, արժեւորումներով կը մասնակցին երկիսսու թեան ։ Գործը կը ծրագրուի առաջ տանիլ գլխաւոր երեք Հանգրուանով. առաջինը վերաջննելի բառերու, արտայայտունիւններու ընտրունիւնն է եւ ա... նոնց ամենեն առաջնահեր Թներուն ցուցակադրումը (սեւ ցուցակ)։ Երկրորդը որը հումարիը համասենիչըբևուը դառիը քիչ [ժէ շատ արժեք ներկայացնող առա... ջարկներու հրապարակումն է, անոնց մասին կարծիջներու համակարդումը։ Եր-ևսևս փուլև արար քանդ քաշամանրբերու ընտրուներնը, պաշտօնականացումը եւ Հրապարակումը (կանաչ ցուցակ) ։

Այս բացատրութիւններուն կը յաջորդէ լեզուական կարդ մը կանոններու յիչե...

UULUULU

BULGASPEL

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՑԹ ԱՆՑԵԱԼԻ ՄԵՐ ՑԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ՑՈՒՍԱԽԱԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

g.

Սեպտեմբեր 6 - 7-ի գիչերկն տարիներ վերջ գրչեղբայրս Ձարեհ Խրախունին ինծի յանախ պիտի յիչեցներ Թե ինչպիսի հիասթափութիւն մր ապրած էինք երբ ղէպքեն ետք այցելած էինք այդ չրջանի մեր սիրելի բարեկամ Սարզիս Թէրզեանի «Վա.րոլ» տպարանը։ Հո՛ն էր որ կը չարուէր ու կր տպուէր Մխիթարեան Սանուց Միութեան «Սան» գրական ամսագիրը, զոր մենք կը խմբագրէինք մեծ խանդադատանթով: Սեպտեմբեր 6 - 7-ի բիրա ուժը տակնուվրայ րրած էր նաեւ այդ սիրելի տպարանը։ «Սան»ի յառաջիկայ Թիւին էջերը, որոնը չարուած էին ու պատրաստ էին տպագրուելու, գետին Թափած էին ու փչրուած էին։ Գրաչարներուն աչջի լոյսով չարուած այդ էջերուն հազարա-ւոր, տասնեակ - Հազարաւոր մետադեայ տառերը ցիրուցան եզած էին եւ այլեւս மு மீட்டி மடச் புறம்யு புயழக்கியு ஓரி ஓரிழ் րերել: Մեջենաները վնասուած էին, գր-

ցումը ու գրութեան վերջաւորութեան կը տրուի առաջին բառացանկը ։ Անով , Հա. յացումի կարօտ բառեր ու բացատրու... **Թիւններ նկատուած են Հետեւեալները** ֆինանս, էստրադա, տիզայն, մեխանիզմ, մասշտաբ, քոլաժ, մուլտիպլիկացիա, նաթիւրմորթ, շօ, ներկայացուցչութիւն, հոլա գնալ, ակտիւ գործողութիւն։ *ինչ*պես կը տեսնուի, 8. Ձաբարեան օտարա... մուտ բառերու հետ որպէս վերաջննելի ու «Հայացնելի» եզը, նոյն ցանկին մէջ զետե.. ղած է սկզբունքով հայերէն «ներկայա... ցուցչուներւն»ը եւ կէս հայերէն «եռլա գնալ» ու «ակտիւ գործողութիւն» բացաարութիւնները։ Նկատելով որ օտարամուտ բառերուն մեծ մասը արեւմտաչա... յերէնի հետ ամէն օր գործ ունեցողներուն Համար եւս նեղացուցիչ պարագայ է, յուսայի է այս ճակատին այ մասնակցու-Թիւնը «Բառագիւտ» բաժինին ։ Եւ ամէնէն հիանալի արդիւնքը ձեռք պիտի ձգուի, **டிரி**த் வு விறு சித்' யுக்டவியைவேது, சித்' யுக்டக்-լահայ հատուածէն ընդունելի հայացումներ կատարուին։ Կարելի է նոյնիսկ սեւ ցուցակի Թեկնածու «բառաԹիմումներ» առաջարկել արեւմտահայերէնի կալուածեն ուր պատկերը ընդե. առմամբ Հայաստանեանեն չատ տարբեր չէ եւ ուր դժուար է ըսել թե կայ համակարդումի, սրբագրութեան անկեղծ փափաք. ամէն դանս աշրճալը մու գ ին մանջագագ քրնուէն ալ, բառապաչարէն ալ։ Հակառակ ոնաևամայիր՝ արկանբիի արաի նևան ումի-மாயிடு பிரார மக்கார் புராகாக், மாயுகாயக் கட ըն թերցողին հրամցուած տեսնել հետևեալ բարբարոսու Թիւնները. «անդամահամա... կրական անուշապուրասեղան - արտակարգ կարիքի վիճակ - իրար հետ ուտուիլ շարժի ցնցում - զինասիրաբանութիւն»

Հաւանօրեն, իմասա չունի հոս կրկնել ցաւ մը որ այդ ընկալումը չունեցաւ ու չունի անկախացած Հայաստանի մէջ եւ որ ուղղադրութեան Հարցն է. Հարց որ եթե նոյնիսկ պոյութեան նչաններ ցոյց யாடயட யயக் மிழ, யுமும் சியாராடயர் த் நக்க տաղիմական տղէտ մտայնութեան յաղթա. նակի աղաղակներուն մէջ։ Ու այնպես կը Թուի որ այդ մաայնութեեան աէրե. րուն չահադիտական կեցուածըը բոլոր Հեղինակութիւններուն Համար աւելի նրկատառելի գործոն էր, քան՝ որբապղծու-**Թեան մր արդէն յապաղած սրբադրութիւ...** նը։ Այլապես, հաւանօրեն, 8. Ձաբար-եանի վարած բաժինը բառերու ձիչդ Հա... յացումի մաահոգութենկն առաջ, պիտի ունենար նախ անոնց խեղուած չրջանակը ուղղելու մտահոգութիւնը։ Բայց ատիկա չէ պարադան . ափսոս ։

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՑԵԱՆ

րաչարական կազմածներն ու տուփերը խորտակուած էին։

Այդ չրջանին տակաւին գրաչարութիւնը կը կատարուէր մետաղեայ տառերով, սևորճ դի աս դի ճով ճովի ին երևուքիր գրաչարին կողմե ։ Գրաչարին առջեւ գրրւած որասարի դն դէն աղէր ատա ուրբև ին տեղը, իր փոքրիկ տուփը։ Գրաչարը անժին ժիաբև այժ ատաբևուն աբմբևև բւ րառ մր կազմելու համար իր պէտը ունե. ցած տառերէն իւրաքանչիւրը կր վերցը-ம்த்ர யுரு மயாழ்ம் மாடிழ் மட க்காழி மீக்ատղեայ կարկինին վրայ զանոնք քով քովի կր չարեր։ Այսպես է որ տողերը իրարու տակ կր չարուէին ու կը կազմ էին էջերը : Եւ երբ տպագրութիւնը կր վերջանար, այն ատեն ահա կը սկսէր գրաչարին բո'ւն իսկ վարպետութիւնը։ Գործածուած այդ տառերը իրենց տուփիկներուն վերաղարձնել։ Եւ այս մէկը աւելի դրժւար էր քան նել աողերը կազմելը, որով-հետեւ գրաչարը, ճանչնալու համար տառերը, մէկ կողմեն պիտի հետեւէր չար-ուած գրութեան պատճէնին եւ միւս կողմէ, հոնկէ կարդացուածին համաձայն, տառերէն իւրաքանչիւրը պիտի տեղաւո-முத்ர ந்ர மாட்டிந்த மீத்9:

Այդ աշխատանքը, որ այսօր մեզի ահաւոր կը Թուի, այդ չրջանին համար ո՛չ միայն չատ բնական էր, այլեւ մինչեւ իսկ կր նկատուէր չատ արդիական։ Աւելի վերջ, երբ ստեղծուեցաւ լինոթիւիր, որ ամբողջական մէկ տողի ձեւով կր ձուլէր քով քովի եկած տառերը, մամույի մարդիկը անդրադարձան որ նախապէս որջան նախնական պայմաններով կ՚աչխատէին։ Լինոթիփը հրաչալի գործիք մին էր։ Այդ գործիջին առջեւ գրաչարը այլեւս պարզապես կը մեջենագրեր եւ ստեղնաչարին վրայ կոխուած իւրաքանչիւր տառին պատկանող մաթերիս մր վար կուդար եւ իր տեղը կը գրաւէր տողին մէջ։ Երբ տողը կ'ամբողջանար, ինւքնագործ Թեւ մր կուդար ու քով քովէ չարուած դանևիրորբևի կը տաներ ու կը դպցներ հալած կապարով լեցուն Հնոցի մը հակաին։ Մաթրիսներուն ու Հալած կապարին Հպում էն ծնունդ կ՝առներ կապարե տողը, որ կուդար աւելնալ աւելի առաջ ճուլուած տողերուն վրայ: Այնքան հիանալի կը գործեր այդ դործիջը, որ կարելի էր ժամեր ամբողջ կանգ... նիլ զիմացը ու զիտել գայն ։ Գործածուած տողերը յետոյ պարզապէս Հնոց կը նետէին

ու դարձեալ կը Հալեցնէին։

Ի՛նչ արդիական աշխատանը, կ՚ըսէինը այլեւս, երբ կը նայէինը այն դրաշարեներուն, որոնը սակայն պարտաւոր էին ամէն օր կուլ տալ դաւաժ մը մածուն, որպեսզի չժունաւորուին կապարին Հոտեն։ Գրաշարուժիւնը արդիական էր այլեւս, բայց առողջապահական չէր։ Օրէնքը կը ստիպէր որ տպարանատէրը ապահուկի դրաշարին մածունը, կամ պարդապէս վաճարէր մածունին փոխարժէքը։ Ի՛նչ դրաշարներ կային, որոնը այդ յաւելուածական դումարը եկամուտ մը կը նկատենն ու դանց կ՚առնէին իրենց առօրեայ մածունը։

Աւելի վերջ լինոթիփը իր տեղը թողուց լուսանկարի դրութեամբ դործող արդիական այլ տողաչարներու, որոնք իսկապես դլուխ դործոցներ էին իրենց տեսակին մէջ։ Հայ դրչի մչակները քիչ մը սպասեցին, մինչեւ որ այդ դործիջները հայկական տառերու ֆիլմերով ալ օժտուեցան։

Այսօր Համակարդիչը այդ բոլորը ետին Թողած է եւ մենջ անցեալի ամէնէն արդիական դործիջն իսկ այսօր կրնանջ նրկատել ծիծաղելիօրէն յետամնաց ու դրժւար։ Բայց պէտջ չէ խարուիլ այսօրուան
այս պատկերէն։ 1955-ի վերջերը եւ 1956-ի
սկիզբները մենջ պաշտելու չափ կը սիրէինջ դրաշարական տուփերը, որոնջ
լեցուն էին ձուլուած փոջրիկ Հայերէն
տառերով եւ մինչեւ իսկ կրնայինջ նաիսանձիլ վաստակաշատ ու կորաջամակ այն
դրաշարներուն, որոնջ ամէն օր այդ տառերը չարելու, անոնցմով պատձէններ կաղմելու երջանկուժիւնը ունէին իրենց մատներուն ծայրը։

Բայց Սեպտեմբեր 6 -- 7-ի յաջորդող այդ օրը ես եւ Սրախունի որջա՛ն տառապե-ցանք, երբ «Վարոլ» տպարանին մէջ տե-սանք դետնէ դետին զարնուած դրաչա-րական տուփերը եւ դետին Թափած Հա-րիւր - Հագարաւոր տառերը։ Ձեմ դիտեր Թէ Սարդիս Թէրգեան եւ իր դրաչարները բանի՞ ամիս աշխատեցան ոպէսգի կարե-նան այդ տառերը մի առ մի վերադարձընել իրենց տեղերը։ Նոյնիսկ չեմ դիտեր Թէ կրցա՞ն դանոնք վերադարձնել, Թէ ոչ պարդապէս նոր տառերու կաղմածներ

օՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ ԳԵՐՄԱՆԱԿ**Ա**Ն ՈՃՈՎ

Գերմանիաներու վերամիացումով 1990-ին կազմուեցաւ սեփականաչնորհումներու գրասենեակ մը որ պիտի զբաղէր նախկին Արեւելեան Գերմանիոյ ձեռնարկութիւն. ներուն վաճառքով։ Այդ գրասենեակին նախագահ նչանակուած էր Պիրկիթ Պրէնել անուն կին մը որուն աչխուժութեան ու աչխատասիրութեան չնորհիւ նախատես... ուած Թուականին (Դեկտեմբեր 30) գրա. սենեակը աւարտած է գործը ու փակուած։ Պետութիւնը այդ սեփականաչնորհում էն իրեն բաժին պահած է մեծ ձեռնարկու... Թիւն մր, 80 փոքր եւ միջակ ձեռնարկներ, դղեակներ եւ քանի մր հազար հեկտար հող : Մնացեայր ծախուած է մեծ մասով արեւմտեան գերմանացի գործատէրերու, 10%-ը օտարներու կամ ձեռնարկութիւն... ներու աշխատաւորներուն ։

Գրասենեակին պատասիսանատուներին մեկը կր խոստովանի որ երբ դործի կը ձեռնարկեին, չէին դիտեր Թէ ինչ պիտի պատահի։ Ոչ մէկ ծանօԹուԹիւն ունեին խնդրոյ առարկայ 14 հաղար նախաձեռնոււ Թեան մասին։ Իսկ նախադահուհին 600 միլիառ մառջ արժեւորած էր այդ չրջանին վաճառելի ապրանջը։ Այսօր, ձեռջ ձգուած դումարը 270 միլիառ է, նախատեսուածին ոչ իսկ կեսը։

Գրասենեակը նիւթական նեցուկ արամադրած է կարդ մր ձեռնարկութիւններու, որպէսզի կարենան որպէս ինչնուրոյն կառոյց, չարունակել իրենց դոյութիւնը։ Սակայն այդ ձեռնարկութիւնները որոնջ ծանր ցնցում կրած էին դրամական միութեամբ, չեն յաջողած իրենջ դիրենջ պահել ու փակած են իրենց դուռները։ Անչուչա, կատարուած յատկացումներն ալ աւելորդ կորուստ եղած են։

Գրասենեակին դործունկունեան ժիստական կողմերկն կը նակտուի նաեւ այն տանտիրական կեցուածքը դոր ունեցած են դործադիր անդամները, բնաւ չեն հետաքրքրուած հարցին ընկերային տարածքով ու վարուած են բաւական մենա-տիրական ոճով։ Ատիկա տեղի տուած կ

երած են նաել արաւմներու:

Եղած են նաեւ չարաչահումներ այն վարպետորդիներուն կողմ է որոնը յաջողած են մաս կազմել դրասենեակին։ Այսուհանդերձ, արուած Թիւր բաւական համեստ կր Թուի։ 14 հաղար ձեռնարկու-Թեան վաճառքին 80 հաղար պայմանադրուԹիւններէն 100 - 150 հատր անկանոն նկատուած են ու դատարան յանձնուած։ Խնդիրը կարդադրուած է առանց մեծ աղմուկի կարդ մր տնօրէններ որոնք օրէնքով պէտք է բանտարկուած ըլլային, դիմած են հրաժաբականի։ ԳայԹակղուԹիւն նկատուած է միայն բարձրաստիճան 11 պաչաօնեաներու դանձած չուրջ 50 միլիոն մառքի պատուագինը։

Գերմանական գրասենեակին յաջողու-Թեան գլխաւոր ազդակը կր նկատուի անկախ դործելակերպի կարելիութիւնը. Թէև ան ձեւականօրէն կապուած էր ֆինանսի նախարարութեան, սակայն, միայն 130 Թղթածրար ներկայացուած է նախարարին վաւերադումին։

Ներկայիս դերմանական նոյն դրասենեակը որպէս լաւատեղեակ , կը մասնակցի նախկին խորհրդային այլ երկիրներու սեվշականաչնորհումի դործընԹացին , ինչպէս Էստոնիոյ օրինակը ։

\$U.7.2U.V

န် မောင် မောင် အသည် အသည် အသည်။ ကို မောင် မောင်

Անի եւ Բաֆֆի Պետրոսեանի դաչնակի ունկնորութիւնը տեղի կ՚ունենայ Կիրակի, Յունուար 22-ին, ժամը 17.30-ին Փարիդի Կավօ սրահը (45, ռիւ լա Պոէսի)։ Ցայտադիրը կը բաղկանայ Շոփէնի, Լիսթի, Շէրնիի, Միւլընպախի, Ռաջմանիոֆի եւ Մոսկովսկիի դործերէն։

UNSPER AUPUNED

THE SUPPING րի ԾննԴԵԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

TUPULBL. - («Bunus»). -

Bունուար 6--ին, Ծնունդի օրը, երեկոյ-եան ժամը 19-ին, Սահակ - Մեսրոպ Մշակութային կեղբոնի Ա. Ջրբաչեան որահին մեջ, Տարոն Եպիսկոպոս Ճերենեան՝ Հարաւային - Ֆրանսայի համար Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիթակի **Փոխանորդ եւ Առաջնորդական տեղապա**հը ներկայացուց Նոր տարուան եւ Ծնունդի իր բարեմադնուներննները տեղական իչխանութիւններու ներկայացուցիչներուն՝ ջաղաքական , զինուորական եւ եկեղեցական, Հայկական բոյր եկեղեցիներուն ու կազմակերպու Թիւններուն՝ ներկայացուցիչներուն եւ անձնաւորու թիւններու:

Ցակոր Վարժապետեան նախագահ Հայ Առաջելական Եկեղեցւոյ Ներկայացուց. չական ժողովին բացաւ ձեռնարկը պատչան խօսքերով ։ Բնորոչեց արարողութեան աւանդական եւ ներկայացուցչական հան-

Տարօն Եպիսկոպոս Ճէրէնեան իր ուդերձին մէջ նախ յետադարձ ակնարկ մր րրաւ 1994-ին Հայ կեանքը յուղող կարդ մը դէպքերու վրայ։ Գոհունակութեամբ Հաստատեց զարաբաղեան Հողին վրայ տիրող Համեմատական Հանդարտութիւնը, մարդասիրական միջազդային միութիւն_ ներու եւ Հայ կազմակերպութիւններու Համակամութեան գործողութերւններու չարունակութիւնը Հայաստանի մէջ։

Նոյնպես Հայերէն լեզուին արուած պաչաշնական տեղը, Ֆրանսայի Լուսաւորու-**Երար դարարարութեար համել՝ արու** ւած օտար լեղուներու չարջին, Կոմիտաս Վրդ.ի ծննդեան 125-աժեակի նշուժները եւայլն...: Ցատուկ յիչատակութեամբ մը ընդգծեց Վազգէն Ա. Կաթեողիկոսի վախմանումը եւ անոր հետ կապուած եկե. ղեցւոյ նուիրապետական կարգը։ Իսկ 1995-е, пише, ун ридаер 1915-р стур. ցեղասպանու [ժեան 80--ամեակի ոգեկո_չումներուն վրայ։ Տարօն Եպիսկոպոս մաղ թեց որ խաղաղութիւնը տիրէ ամբողջ աշխարհին վրայ եւ մարդկութիւնը առաջ... արդուի միչա յոյսով:

ժան **Փի**կո Պէրպէրեան յանուն Փրո. վանա Ալվո- Քոթ - տ՝Ազիւո Շրջանային Խորհուրդի նախագահ Ժան Գլom Կomthh

見も日本

TUP SATULSE THEFF THE

Դեկտեմբեր 14-ին ամերիկեան Հանրածանօթ այս ձեռնարկութիւնը ճաչարան մր բացած է իսլամական աշխարհի սրբագան վայրին մէջ։ Ցանախորդներու ան-վերջանալի Հերթերը ցոյց կուտան Թէ Քեապայի ուխտաւորները որքան կր գնահատեն ամերիկեան այդ ուտելիքը։ Ապահովութիւն կը տրուի թե 95 աշխատողները բոլորն ալ մահմետական են եւ գործածուած միսը պատչան է Գուրանի հրահանդներուն։ Մաբ Տոնալար արդեն կը գործ է Տուպայի մեջ ու կը ծրագրե յաջորդ քայլ մր առնել Պահրէյն...:

արտայայտեց Համակամութեան խօսքեր հանդեպ հայ դաղութերն, վերյիչեց Շրջ. Խորհուրդի օգնութեան ծրագիրները դէպի Հայաստան եւ չեչտեց չրջանի ԻԻ.ՏԷ-ԷՖ եւ իր. Փի-իր երեսփոխաններու վերջին այցելու թիւնները Հայաստան։

Քաղաքապետը Ռ. Վիկուռու հասաւ Տիչդ պաչաշնական բաժնի աւարտէն քանի մր վայրկեան առաջ եւ ներկայացուց իր բարեմադԹութիւնները։ Վեր առաւ գայ գամայնքին օրինակելիութիւնը եւ անոր բերած Թանկագին մասնակցութիւնը քաղաքի ընկերային, մշակութային, տընաեսական և Համայնական կեանքէն ներս։ Անդրադարձաւ իր կատարած այցելութեան Հայաստան 1994 Յունիսին եւ խօսե. ցաւ Մարսէյլ ջաղաջի իրագործած գոր-ծողութիւններուն մասին ու յայտարարեց որ Յունուարի վերջին Մարսէյլի ջաղաքապետարանը կ'ընդունի Երեւանի Օփերայի երիտասարդ երաժիչտներու նուտ. դախումբը բացառիկ համերզի մը համար Մարսեյլի Օփերային մեջ։

Այս Հանդիսու թեան ներկայ եղողներու կարգին յիչենք երեսփոխաններ՝ Կի Թէսիէ, Պեռնար Լեցիա, Ռոլան Պլում, քաղաքապետական խորհուրդի անդամներ՝ Մօրիս Տի Նոսկաա, Ժորժ Ենովջեան, Ժագ Սամուէլեան եւ ուրիչներ։ Ներկայ եղան ջոյր եկեղեցիներու Հոգեւոր պե-տերը, Անտոն Վրդ. Սարոյեան Հայ կաթեո. դիկե Եկեղեցույ Համար եւ Վեր. Ժոել Միջայելեան Հայ Աւետարանական Եկեղեցւոյ համար։

Ձեռնարկը չարունակուեցաւ ջերմ Հիւրասիրութեամբ մը պատրաստուած Սրբոց Թարգմանչաց Եկեղեցւոյ Տիկնանց Ցանձնախումբի կողմէ։ 40.00 304014605

264088

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻԻԼՊԻՆԿԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

1995 . 1996 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ՀԱՄԱԼ ՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԹՈՇԱԿՆԵՐ

1. - Գայուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան հայկական բաժանմունքը 1995 -1996 ուսումնական տարեչրջանին համար, վերանորոդելի կրթախոշակներէն դատ, պիտի յատկացնե նաեւ՝ որոշ Թիւով նոր կրեավեսչակներ արժանաւոր ուսա. նողներու:

2. - Հիմնարկութեան ներկայ ծրագիրը կր վերաբերի միմիայն ա՛յն ուսանողնե. րուն՝ որոնք Համալսարանական լրիւ մա_ կարդակ ունեցող՝ ուսումնական Հաստաաութեան մր մէջ են՝ պիտի յանախեն կանոնաւորաբար երկրորդ տարուան մասնա. զիտական դասընթեացջներ։ Գիչերային, մասնակի կամ ոչ ակարեմական ուսում մաս չեն կազմեր ներկայ ծրագրին։ Թեկնածուները պարտին 32 տարեկանէն չուազ տարիք մր ուրբրալ։

3. - Կրթաթոչակներու յատկացումը կը կատարուի ընտրութեամբ, Հայկական ծագում ունեցող ուսանողներու՝ որոն**ջ** բարձրագոյն ուսման հետեւելու համար ղուրկ են նիւթական անհրաժելա միջոց. ներէն։ Սկզբունթով՝ հիմնարկութիւնը չի քաչալերեր ուսանողներ որոնք իրենց ուսումը կ՝ուզեն չարունակել իրենց ընա-կած երկրէն դուրս դանուող Համալսա_ րաններու մէջ։

4. - Թեկնածուները պարտին ունենալ ուսումնական բարձր մակարդակ, լրացըցընել անհրաժեչտ բոլոր պայմանները, ընդունուած ըլլալ նուաղագոյն Sophomore դասարանը ամերիկեան Համալսարաննե... րու մէջ, կամ համապատասխան դասա_ րան մր այլ Համալսարաններու պարագային, եւ պարտին յաջողութեամբ աւարաած նեան ասածիր աահուար մասնը-[ժաց քրբ և և ։

5․ - Ներկայացող Թեկնածուներէն կ՝ընտ. րուին Հիմնարկութեան դատողութեամբ արժանաւորագոյն նկատուածները միայն։

Միեւնոյն ընտանիջին պատկանող երկու անդամներ միաժամանակ չեն կընար օգաուիլ Հիմնարկութեան ներկայ ծրագրէն։ <u>Ըախընտրութիւնը կը տրուի արժանաւոր</u> այն ուսանողներուն որոնց՝ ընտանեկան անոքիջական պարազաներուն մէջ օգտրւող չէ եղած անցեալին Հիմնարկութեան Համալսարանական կրթավերչակներէն։

6. - Բոլոր Թեկնածուները, ուր ալ բընակին անոնը, իրենց ձեռագիր դիմում.-րաժիհև անած է րբևիայանունագ ևևար ստորեւ նչանակուած Հասցէին 1995 Փետրուար 1_էն մին.չեւ Ապրիլ 30, ամէ. ներ ուշ (Հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն՝ ինչպէս Աւստրալիոյ Համար այս *Թուականները պիտի ըլլան* 1995 Մեպ . 1-էն ամենեն ուշ մինչեւ Նոյ. 30):

CALOUSTE GULBENKIAN FOUNDATION

Department of Armenian Communities Avenida de Berna 45-A P-1067 LISBOA Codex PORTUGAL

ԿԱՐԵՒՈՐ

Մ. - Դիմումները պարտադրօրեն պետք է կատարուին Թեկնածուներու կողմ է անձ_ նապես եւ ձեռագիր:

F. . Իր ուղարկած դիմումնագրի Թուղթին ու պահարանին վրայ՝ թեկնածուները պարտին յստակօրեն նչել իրենց ինքնու-թիւնն եւ Հասցէն լատինատառ։

Գ. - Կը խնդրուի նկատի առնել նաեւ որեւէ ԹղԹատարական ուչացում՝ կամ կորսուած նամակներ Թեկնածուներէն՝ Հիմնարկունքիւնը ինւրդինը պատասխանա_ տու չի նկատեր ։

Դ. - Դիմումնագրին մէջ, դիմող - ուսա. նողը պարտի մանրամասնօրէն տեղեկու. Թիւններ տալ ուսման ընթացքի ու տեւողութեան մասին։

Վերոյիչեալ կէտերը չյարգող Թեկնա_ ծուներու դիմումները նկատի չեն առ.

Առ ի պատասխան , թեկնածուներուն կը ղրկուի հարկ եղած տեղեկութիւնները, Հարցաթղթիկներն ու կանոնադիրը։

> ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ *ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ*

Lhaung Յունուար 1, 1995

ՁԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

Tranksh OPPREMEDER

- Եա՛, ասանկ սինիր աղայ մըն էր։ - Բայց ատիկա արդելը չէ եղեր որ Հետը houhu:

Սուր չկրցաւ յստակօրեն տեսնել Նորմային դէմբի արտայայտութիւնը։ Բայց կարձ նուրքիչը դն աինբն բանդանիր ոքաատարաանեն առաջ:

- Հետը խօսելով է որ սինիր ըլլալը հատկցայ:

- Սկիզբը սինիր չէր հարկաւ ... Ա՞ն է երժի աղաւորուները ատաճանքուն:

Նորմա գլուխը չարժեց հաստատական։ Բայց Սուր չտեսալ Թէ ուչադրութեամբ իր աչքերուն մէջ կը նայէր եւ մութին մէջ ին ճարան վանման ին դատգուդրբեն: Սատանան կ'րսեր. «Մի Հաւատար։ Ամուսնութիւն մամուսնութիւն չէ առաջարկած : Տղան ատեն անցուցած է հետը : மோழு கிருயு புயாதயு த் : புயார் மிருத் யாயு... ջարկած է, խարելու համար է։ Աշխարհի ամենեն դիւրին բանն է աղջիկները խարել Քեզի պիտի առևեմ ըսելով : Տղան ուղածը ըրած է, ետքը ձգած է։ Աղջիկը որ ունի, անկե՛ ղեմ կը խօսի կոր»: Սատանային ձայնը կը տիրապետէր ։ Տառապիլ սկսաւ,

ցցուէին Նորմայի եւ «սինիր տղուն» կերպարները՝ Թեւ [ժեւի , գիթ գիթի , գաղաքին մութ անկիւնները, Հանրային պարակղներու մէջ, ծառերու, պատերու տակ ... Պահապաններուն չանԹաժը, պահա-պաններուն ... Սուր քրաինքով ողողուե... ցաւ ։ ինքզինքը անիծեց իր տիմարութեան, Համար։ Ձէր արթնդած՝ երբ Նորմա ոսաիկաններու վերաբերմունքին մասին խօսած էր իրագեկի հեղինակութեամբ։ Նոր-ரிய யிரு மாராட்டி தேபா «மாழயாடாடு» பிரியியாட էր գիչերապահներու կողմէ:

Տասապանքը այնջան սրուեցաւ որ ջիչ մնաց պիտի լար ։ Չարմացաւ Թէ ինչ սուր ցաւ կը պատճառէր իրեն՝ հիմա իրեն պատկանող այդ մարմինը ուրիչի մր Թեւերուն մէջ երեւակայելը անդամ ։ Այս տեսակ ցաւ ո՛չ զգացած , ոչ ալ երեւակայած էր երբեք կեանքին մէն։ Ցաւ մը դոր անկարելի էր լուեցնել, ոչ իսկ մեզմացնել, եւ որ տակունումիայ կ'ընկը սիրտը, ստամոջսը, աղիջները եւ ուղղեղը։ Քանի ինւքվինւքը վոպել կ'ուղէր, այնքան յստակ կը դառնար պատկերը աչջին առջեւ. սինիր տղուն ձեռջերը Նորմային կուրծ... քին վրայ, Նորմային սրունքներուն միջեւ, սինիր աղուն ինքնագու եւ Հպարտ ժալիաը Նորմային գալարուող մարմինին யாடுக்க, கோறவியு நிய வெகிறுழி கிக்கிக்கம்டிները, իրեն ա՛յն քան ծանօԹ Հակադդեցուրբևն, սեսրո զբոնրային ններ էր զահանատցած էր միչտ, որոնը դինգը աւելի' կապած էին անոր ... Նոյն Հանոյքը ուրիչ մ է կը աուեր էր Նորմային ... Եւ ինք եարւէն վաղած էր աղջկան մը որ ուրիչ աղու մը ետեւէն վաղած էր եւ մերժը-

ետյն շիննաւ իրճեկիրճն ամաաբն տիս ձավասբիր։ բւ իրճեկիրճն ա, իրճար անն-։ Աչջին առջեւ յամառօրէն կը տիկ կը զգար, որ անոր հանդէպ զգացած էր տարբեր բաներ, ջան ինչ որ պէտը է զգալ պարզ Հաճոյքի աղջիկի մր Հանդէպ ։ Ապույի տեղ դրուած էր։ Թերեւս Նորմա որենթությ ին վնայ իրմանած բև։

Հեռուէն, չատ հեռուէն լսեց Նորմային ծայնը որ տակաւին կը չարունակէր պատ-

.. ինծի Հանդէպ ալ անանկ էր։ Երեսս րայելէ առաջ վրայ - գլուխիս կը տայէր։ Իրեն Համար չէ։ Ուրիչներո՛ւ աչքով կր Նայեր ինծի: Տեսնողը ի°նչ պիտի ըսէ, ի°նչ տեսակ աղջկան մը հետ կը պտրտէր կոր պիտի րսէ : Իր քրետի՞ն պիտի կոտրի ։ Կրնար ամ չնա՛լ ինձմ է : Երեւակայէ՛ , իմ Հագածես ամ չնալ: Ասանկ մարդ մըն էր: Ես ինձմե ամ չցող, ինձմե առաջ զուլպաս, փէչս, պայուսակս տեսնող մարդ չեմ ուդեր ըսի: Աղեկ չբրի :

Սուր մեծ բան մը չէր հասկնար խօս... քերէն : Նորմային ձայնին մէջ ոխակալու-[ժիմ կը վառու<u>եր</u>:

- Շատ կր խօսիս կոր այդ տղուն վըրայ : Շա° ա մաերիմ էիք :

சுமுடிர் யுளாயுர் மாறை த்ர யு மும்மழக்րը։ Նորմա գարմացած մնաց անոր բիրտ रृष्टियार्थ :

- Ոչ, ըսաւ քիչ մր երկչոտ։ Արդիջապես սնափեցաւ, աւելցուց.

-- Այսիներ, ի՞նչ ըսել ուղեցիր։ Ձայնը լրջացած էր։ Սուրին լեզուին ծայրն էր՝ «Պահապաններուն հետ գործ ունենալու չափ մաերիմ»ը։ Բայց Նորմային ձայնին մեջ տեղի ունեցած փոփոխութիւնը ընկրկեցուց գինք։ Վախցաւ որ չափը անցուցած էր։ Հոգի կուտար բացէ ի բաց խոսելու, հարցնելու, ուղղակի խորհածը ըսելու Համար ։ Բայց անկարելի Սուրին մազերուն արմատները կը բո- էր։ Եւ ինջզինքը կ'ուտէր։ Ուսերը Թօթ-

վեց փոխան պատասխանի.

Երկար լոութիւն մը եղաւ։ Սուր գլուխր անդին դարձուցած էր, ծովին ։ Նորմա դիտէր Թէ իրեն չէր նայեր։ Մինչդեռ Սուր չէր գիտեր՝ Նորմա իրեն կը նայէ՞ր

முடும் பு'டியிடிரம்த் குமீராடிக்கம் மீற மீத்த, զգաց որ Նորմա իր ձեռքը կը բռնէր սեզանին վրայ։ Կենդանացաւ։ Բայց չյայտնեց իր ուրախութիւնը։ Ոչ մէկ չարժում րրաւ ։ Ու մատները ձղեց անկենդան՝ ա.նոր ափերուն մէջ։

-- Սուր, վշտացա՞ր ինծի։

- | huyno L:

.. Ձեմ գիտեր ։ Կր Հարցնեմ կոր ։

Գլխովը ժխտական չարժում մը ըրաւ: Jumms 250 64 பாரிய மக்பய 8 50 மிர் շարժումը։ Կր նախընտրեր որ տեսած չրլլար, վստահ չրլլար իր վչտացած չրլ-լալէն, սիրա հատցներ, մաստանջուեր, **Հոգ ըն**էր, հետաքրքրուէր, վախնար։ Վախնար որ կրնար վչտացած ըլլալ իրեն, րարկացած ըլլալ։ Վախնար որ կրնար անգամ մըն ալ տեսնել չուղել գինջը: Շո... յեր զիներ, աղաչեր, սիրար առնել ջանար։ Կարծես այս բոլորը փաստր պիտի կաղմեին եե ինք չեր սխալած Նորմային եւ «սինիր տղուն» յարաբերութիւններուն մասին : Կ'ուզեր որ պզաիկնար Նորմա : Ետւթր կը ներէր:

-- Unip, யரு யுயாரியி மாரா°ட்ப பா--

Սիրար կը տրոփեր։ Ըսել է անո՛ր ալ միտըը ան էր ։ Ըսել է նորմալ կր նկատէր որ այդ աղուն համար ղեմքը կախեր: Դէմը կախելիք բան մր կար հարկաւ ։ Եթե րան մր չկար, ինչո՞ւ կատու կ'ըլլար, ձեռբր կր չոյէր երկար, երկար, կր ջարան արանանրբ և միրճն....:

(Tup. 20)

Ժան .. Փիէր Պիւրթե եւ դաւակները

ՏԻԿԻՆ ՇԱՀԱՆ ՊԻՒՐԹԷԻ

(Ծնեալ՝ Կարապետեան)

մահր որ պատահեցաւ Յունուար 16-ին 89

Հինդչարթի, Ցունուար 19-ին ժամը 14-ին

Փարիզի U. Ցովհաննես - Մկրաիչ Եկե.

15. rue Jean-Goujon, Paris 8°

ուրկե մարմինը կը փախաղրուի Անիկոի

Որեւէ մահազդ դրկուած չրլլալով կը

MARSEILLE

խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել։

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի

168 -- dop

աարեկանին։

Հին գերեզմանատունը։

ղեցին

ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր եւ

(Շար. Ա. Էջէն)

իրասապաչապան կազմակերպութիւնների դիտորդներ, դատարանին կր փոխանցուեն «Գրօ» կառոյցի գործունկունեան եւ 287-ի հետ իր կապի բոլոր ապացոյցները:

6. Արդեօ ք նախագահի հրամանագի. րր քաղաքական ակցիա չէր, որ նպատակ ունէր ընտրութիւններից առաջ հեռացնել հիմնական քաղաքական հակառակորդին անհրաժեշտ 6 ամսով։

Նախ, ՀՅԴ-և ընտրական մրցակցու-[hehned լուրջ հակառակորդ չէր: Միակ Հաստատուն եւ օպյեկտիւ չափանիչը որեւէ քաղաքական ուժի ժողովրդականութիւնը որոչելու համար՝ ընտրութիւնների արդիւն աներն են ։ Ոչ խորհրդարանային, ոչ նախագահական, ոչ տեղական ընտրութիւններում մինչեւ այսօր ՀՅԴ-մ որեւէ արդիւնքի չի հասել, իսկ ԳԽ-ի տասնեակ դաչնակցական պատգամաւորրբևին ոչ դէին նրաևուագ չի բաբ անուքո դաչնակցական ։ Հենց զա է պատճառը, որ ՀՅԴ նախապատուութիւնը տուեց ջա-<u>մաճարար առ</u>ներութ, արօներարար աւգային մեխոտների:

Երկրորդը, ենք սա մչակուած սցենարով քաղաքակար արհիա էև՝ ատա տերաճ է խոստովանել, որ ակցիայի գլխաւոր ժբևարատանն, «"Նևօ» իասունն փանքուր կերպով կատարեց իրեն տրուած դերը՝ 4. Էնց Դեկտեմբերի 2-ին փորձելով 4երոյինի մեծածաւալ ջանակուԹիւն անց-կացնել Երեւանից Մոսկուա , կատարելով իր սպանութիւնները եւ այլ յանցաւոր գործունկու Թիւններ :

Այնուհետեւ նախագահի բանբերը պատասխանած է լրադրողներու Հարցումներուն ։ Ցատկապէս , անդրադառնալով դաչնակցական մամուլի փակման, ան նշած & appet shouthofunc field mann from the դող ուքի վբևանբերու իշխարուն իւրդբեն քաղաքականութեան մեջ չկայ, եւ Հայաստանի իշխանու [ժիւնները հաւաստիացրնում են եւ վերահաստատում իրենց Հասատարմութիւնը մամուլի ստեղծման եւ գործունկունեան լիակատար ազատութեան սկզբունքին։ Ինչ վերաբերում է դաչնակցական պաչաշնաթերթեն, ապա *Նախա*գահի հրամանագրով դադարեցուել է, իսկ Գերագոյն Դատարանի վճռով կասեցուել ՀՅԴ-ի ամբողջ գործունկունիւրն ին եսնոն ժնոբrսնուդրբևով»:

FUED UC SUJUA

ՊԵՌՆԱՐ ԼԷՈՒԻՍ Յունուար 19 - 20-ին Պոլսոյ մէջ պիտի մասնակցի գիտահաւաքի մը որ կազմակերպուած է Եւրոպայի խորհուրդին ու Թուրջիոյ Արտաջին նախարարին գործակցութեամբ եւ նուիրուած է «ցեղապաչտութեան եւ Հակասեմականութեան դէմ Թուրբիա՝ իր համաչխարհային արժէջներով» նիւթեին։ Կր սպասուի որ փրոֆ. Լեուիս խօսի պատմութեան ընթացքին Հրեաներու հանդեպ Թուրջիոյ ցոյց աուած ջերմ վերաբերու... մին մասին : Ձեռնարկը կր պայելէ «500ամեակի կազմակերպունեան» (Հրեաներու Թուրքիոյ կողմ է վայելած ասպնջականութեան) զօրակցութիւնը։

ՃԱՓՈՆ կը չարունակէ երկրաչարժի դաչա ըլլալ եւ վերջին ցնցումը ամէնէն ծանրակչիոր եղած է վերջին եօթանասուն տարիներու ընթացքին։ Յունուար 16-էն 17-ի գիչերը, տեղական ժամով Երեքչար-[ժի վաղ առաւօտեան Թոջիոյեն 450 թիլոմե թր Հարաւր գտնուող Քոպէ քաղաքն է որ չատ զօրաւոր ցնցումի մր են թարկուած է (7.2 Ռիիսթերի աստիճանաչափով) որ 40 երկվայրկեան տեւած է։ Առաջին հաշւեկչիոի մր համաձայն 1000 մեռեայ կար, யாக்டு ஓய் 2000 பிற்றாம் கட மாழ் 600 անհետացածներ:

ՍԵՐԳԵՑ ԿՈՎԱԼԵԻ , Ելցինի մարդկային իրաւանց պատուիրակը որ խզած է Ռուսաստանի նախագահին հետ Չէչէնիոյ յարձակում էն ի վեր , մամուլի ասուլիս մր տուած է Նագրանի (Ինդուչիա) իր պան... nafe be min watthe punt, fo it g milang . --«Մնչուչա, Ռուսաստան կրնայ ակը դառնալ Գրոգնիի, բայց Հարկ պիտի ըլլայ ամբողջ ջաղաքը վերածել ադիւսի կոյտի մր։ ... Քաղաքը պարպուած պիտի ըլլայ իր բնակիչներեն եւ գրաւուած Ռուսերու կողմ է : Պատերազմը Հող պիտի չկենայ : Նախատեսումները սարտափելի են 25չէններուն եւ հիւսիսի բոլոր կովկասցիներուն Համար, բայց նաեւ Ռուսերուն»: Ինչ կը վերաբերի Ելցինին, կր խորհի որ մարդը սպառած է այլեւս։ Սկիդրեն հետեւեցաւ, կ'ըսէ կուսակցութեան մէկ հին որհանրեր աև որ է, անահաջուր ապրար իրմել աւելի ապուշ եւ տկար անձեր, որոնց գիծին վրայ, Վալանսեն անդին: h Shousu4

Տիկին խնկարեր Թորոսեանի մահուսան առներ Պր. Օննիկ Թորոսեան կը նուիրե 300 Ֆր. Կապոյա Խաչի Պանեկօ - Քաչանի մասնանիւդին (ստանալ «Ցառաջ»էն) եւ 300 Ֆր. «Ցառաջ»ին։

Zthustuhl

կիրակի, Յունուար 22, ժամը 9.30-ին՝ Ս. Գրիդոր Լուսաւորչի կեանքը, Ս.

MAISON ARMENIENNE DE LA JEUNESSE ET DE LA CULTURE

MAISON DE L'ARTISANAT ET DES METIERS D'ART

EXPOSITION

Du 20 Janvier au 18 Mars

Artisans d'Arménie

« Matériaux et Traditions »

à la Maison de l'Artisanat et des Métiers d'Art 21, Cours d'Estienne d'Orves, Marseille 1er

Inauguration le Jeudi 19 Janvier à 19 heures En présence de :

- Vahan TER-GHEVONDIAN, Chargé d'Affaires de la République d'Arménie

- Henri VERNEUIL, Cinéaste

- Franck FERNANDEL, Artiste.

— Jacques ROCCA-SERRA, Sénateur, Adj. au Maire, Président de la M.A.M.A.

Sous la présidence de ROBERT P. VIGOUROUX

Sénateur Maire de Marseille Avec la participation du groupe instrumental «Kéram» et de la Chorale «Sahak-Mesrop»

A l'issue du vernissage à 21 heures, à la Maison de la Culture Arménienne 12-14, rue St-Bazile, repas animé par un orchestre et projection du film sur le tournage à Marseille de «Mayrig» et «588 Rue Paradis» d'Henri Verneuil. Participation: 200 F. — Réservations: 91. 50. 15. 09.

4UMUSS MUS

TUTUPATERUF OPE ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ֆրանսահայ Կապոյա Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը փարիզեան իր մասնաձիւղերով կը կազմակերպէ աւանդական «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը, Կիրակի, Յունուար 22, ժամը 15-ին։

«Centre Valeyre» — 22, rue de Rochechouart, Paris 9º կաղանդ Պապան պիտի այցելէ։

Բոլոր երախաները Հրաւիրուած են մասնակցելու այդ օրուան Հանդիսու-मिर्मार्थ :

միակ վառամոլու թիւնն է ամ էն վայրկեան Հաձելի ըլլալ ղեկավարներուն։ «Դիւրին է այդպես ապրիլ, վոտկա խմելով, բայց այդ մարդիկը աշխատելու անկարող են։ Ելցին քաղաքական դիակ մրն է»: Մոս-կուայի մէջ, վարչապետ՝ Ձերնոմիրդին կոչ կ'ընկ կրկին բանակցութիւններու համար, մինչ Գրոզնի աշերակներու վերած. ուած ուրուական .. քաղաք դեր է : Ռյո ճադաքին քանդումը Ռուսերն այ պետք չ<u>է</u> անտարբեր ձգէր, ջանի պատմական նկարադիր ունի եւ Հանդրուան մը եղած է ռուս գրագէտներուն Համար ինչպէս՝ Լերմոնաով, Թոլաոоյ, նոյնիսկ Ալեբսանդը Տիւմա Հոն մնացած է Կովկաս կաաարած իր ճամբորդութեան ընթացքին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ յաւելումներ պիտի ըլ-լան Յունուսար 22-կն սկսեալ ։ Ընդեն. ձեւով 2.4%-ի յաւելում մը կր կիրարկուի, բայց ոչ բոլոր գիծերուն վրայ օդանաւի հետ մրցակցութեան պատճառաւ: Այսպես յա. ւելում չկայ ԹԷ-ԺԷ-ՎԷ-ի Միջերկրականի

FRANCE 2

Zahahuhilt, U. Vbupay:

20 4 4 100 4 4 100 4 1 100 4 4 100 4 4 100 4 4 100 4 4 100 4 1 100 4 1 100 4 1 100 4 1 100 10 10 10 10 10 10 10

ԱլՖորվիլի ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE

D'ALFORTVILLE

JOEL M. MILLON

&

CLAUDE ROBERT

COMMISSAIRES PRISEURS ASSOCIES

LARMENIE

A DROUGT

2ème VENTE AUX ENCHERES

DE 200 TABLEAUX DE PEINTRES

ARMENIENS

le Lundi 23 Janvier à 14 heures

à Drouot-Richelieu - Salle No 11

le Jeudi 19 Janvier de 21h à 23h

5, avenue d'Eylau, 75116 Paris

du 16 au 19 Janvier

5, avenue d'Eylau, 75116 Paris

le 21 Janvier de 11h à 18h et

le 23 Janvier de 11h à 12h

DROUOT-RICHELIEU — Salle N° 11

9, rue Drouot — 75009 Paris

Pour tous renseignements, contacter à

Tél.: 47 27 95 34 / 47 27 89 91.

l'étude : William LE CALVEZ :

EXPOSITIONS AVANT LA VENTE:

VERNISSAGE:

La M.C.A. a le plaisir de vous convier à la

SOIREE GUITARE Classique - Jazz - Flamenco

avec la participation de

BERDJ KOUYOUMDJIAN Guitariste dans les œuvres de Sabicas, Flamenco

Vendredi 20 Janvier à 20h45

— Entrée libre —

9, rue de Madrid. 94140 ALFORTVILLE Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

organise

son séjour familial d'hiver à Bellefontaine (JURA) du dimanche 26 février au dimanche 5 mars

Inscrivez-vous dès à présent auprès de : Marie Abousefian — 47 84 82 90 qui vous donnera tous renseignements utiles.

Les enfants âgés de plus de 8 ans, même non accompagnés, seront les bienvenus et entourés d'animateurs.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

L'UGAB - Jeunes organise SA SOIRE DE LA AINTOVAL

le Samedi 4 Février à partir de 22 heures 30

au Centre Culturel Alex Manoogian 118, rue de Courcelles, Paris 17º

TENUE CORRECTE EXIGEE INTERDIT AUX MINEURS

Prix unique: 80 F. (avec 1 consommation non-alcoolisée)

LE NUMERO : 5,00 F

Pondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

TUHUNG UHULPHUY (1925-1957)

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — Fax: 48.00.06.70 —

C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման ։ Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) - Հատը : 5,00 Ֆ.

69e ANNEE — N° 18.508

69ቦት ያሀቦት - Թኮት 18.508

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ PUSUAULSUT 2ብ464

Ստորեւ, որպես «նիւթ պատմութեան գամար» երկու մասով , կը Հրատարակենք Հայաստանի Գերագոյն դատարանի արձակած վճիռը, Ցունուար 13-ին, որ վեց ամսուան համար կը կասեցներ Հ. 8. Դաչնակցունեան գործունեուներնը Հայաս-பாயம்டு மீட்டு. --

Ցանուն Հայաստանի Հանրապետու-Phul,

Գերագոյն Դատարանի քաղաքացիական գործերի դատական կոլեդիան 1995 Թրւականի Յունուար 13-ին , Երեւանում , նաիագանութեամբ Աբէլեանի, անդամակցութեամբ Աւանէսեանի, Մաթեւոսեանի, քարտուղարու[ժեամը Ղաղարեանի , դատախազ Արչակեանի , փաստաբան Խաչատրըեանի , դիմումատուի ներկայացուցիչ Պետթոսեանի եւ Մանասերեանի՝ ըննութեան ասաւ ժութեան ժաատիար րիսասւդ ճաղաբացիական գործը ըստ Հայաստանի Հանրապետութեան Արդարադատութեան նախարարութեան գիմումին՝ «Հայ Ցեղափոխական Դաչնակցութիւն» Հասարակական - քաղաքական կազմակերպունեան դործունկութիւնը կասեցնելու մասին. Պարդեց.

Հայաստանի Հանրապետութեան Արդա. րադատութեան նախարարութերւնը, դիմելով Հանրապետութեան Գերագոյն Դատարանին, յայտնել է ,որ Հայ Ցեղափոխական Դաչնակցութիւնը որպես հասարակական -ջաղաքական կազմակերպութերն գործում է Հայաստանի Հանրապետութեան արդարադատութեան կոլեգիայի 1991 թուականի Յուլիսի 2-ի Թիւ 38/1 որոշանամր հաստատուած կանոնագրութեան հիման վրայ։ Նչուած կանոնադրութեան «Ընդ-հանուր սկզբունւջներ» բաժնի առաջին յողուածի համաձայն, Հայ Ցեղափոխական Դաշնակցութիւնը պէտը է գործի Հայաստանի Հանրապետութեան ՍաՀմանադրութեան, Հանրապետութեան տարածջին գործող միւս օրենքների եւ իր կանոնագրութեան գիման վրայ։ Դրանով իսկ Հ. 8. Դ. կազմակերպութերւնը ընտրունել է, որ պետը է գործի 1991 Թուականի Фեтристрի 26-ի «Հшишршկшկши - ешдшքական կազմակերպութիւնների մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքով։ Համաձայն վերը յիչատակուած օրենքի առաջին յօդուածի «Հասարակական .. քաղաջական կազմակերպութքիւնը կամաւոր հիմուն ըներով միաւորուած Հայաստանի Հանրապետութեան ընտրական տարիք ունեցող քաղաքացիների միաւորում է»: போர் வரிக்கி நம்பிக்கி விரும் விரும் விரும் նում է, որ «Հասարակական - քաղաքական կազմակերպութեան ղեկավար մար-մինը դանւում է Հայաստանի Հանրապեաութեան տարած թում ։ Հասարակական -*թաղաջական կազմակերպուԹիւնը իրա-*ւունք չունի ղեկավարուել Հայաստանի տարած քից դուրս գործող կազմակերպութիւնների, պետական մարմինների կող.մից, մանել այդ կազմակերպութիւնների կառուցուած թի մ է 9» ։ Սակայն Հ. 8. Դ. կազմակերպութիւնը, խախտելով վերը ևշուած օրենքի, ինչպես նաեւ իր կանոնագրութեան «ԸնդՀանուր սկզբունքներ» րաժնի առաջին կէտր, իր չարքերում ընդգրկել է այլ երկիրների քաղաքացիներ՝ նրանց ընդդրկելով Հ. Յ. Դ. Գերագոյն գործադիր մարմնի՝ Բիւրոյի կազմում: Հանգամանը, որն հիմնաւորւում է Հայաստանի Հանրապետութեան Արդարագատութեան նախարարութեան Հարցմանը Հ. 8. Դ. Կեպրոնական Կոմ խուքի՝ Թիւ 177, 1993 Նոյեմբեր 19 Թուական գրութեամբ,

PULLE LURULF

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆԻՆ ԲԱՆԱՁԵՒԸ ԵՒ ԵՐԵՒԱՆ - ԱՆԳԱՐԱ **ՑԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ**

Անդարա մեծ ուչադրութեամբ կր հետե. ւի Միացեալ - Նահանգներու հանրապետական ծերակուտական Պոպ Տոլի իր աթուրով իաչուած հարաջրւն անահաջրարունացնելու գործունկութեան։ Ծանօթ է որ **ջբնարարարն ա**նե հարագրւն դարաայես ալ քանիցս չանացած էր օրակարդի րերել ու վասերացնել, բայց չէր յաջողած ։ իրունավ աստանիան հարագրւն ին դախա-տեսէ Միացեալ - Նահանդներու օժանդակութիւնը դադրեցնել այն երկիրներուն որոնը արդելը կ՝ըլլան Ուաչինկթերի կողցէ այլ բևինի դն իտատնուտգ դանմառի-րական օգնութեան տեղ Հասնելուն ։ Ասկե, ինչպէս արդէն ծերակուտականը անցեալ տարի բացայայտօրէն յայտարարած էր, կը հետեւի Թէ Թիրախը Թուրջիան է որ իր սահմանները փակած է ու Հայաստանի կատարուած օժանդակութեան անցջ չի աար իր աարած քեն ։

Քաղաքական դէտերու Համաձայն, ինչ պես դիտել կուտայ Թուրք մամուլը, Տոլի ջաներերը ուղղուած են ամերիկահայ դաղութին քուէները ունենալու 1996-ի նախաղահական ընտրութքիւններուն որոնց ինքը որպես Թեկնածու պիտի ներկայա. նայ։ Մոյն դէտերը կ'աւելցնեն որ նման նախաձեռնութիւններ նոր կնձիռներ ըս-աեղծելու յատկանիչը կը կրեն Անդարա --Երեւան յարաբերութիւններուն մէջ։

Տեղեկատուու Թիւնը կը յիչեցնէ նաեւ *թ*է անցեալ տարի նախագահ Գլինթիրն յստակօրեն դեմ դիրք դրաւած էր Տոլի րանաձեւին, ըսելով Թէ ինք նեցուկ չի կարմերին արաև :

ԹԻՒՐՔՄԷՆԱԿԱՆ ԿԱԶԸ եՒ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Թիւրքմ էնիստանի ընական կազը խողովակաչարով մը Իրանի վրայով Թուրջիա ու Հոնկէ Եւրոպա Հասցնելու ծրագրին ջննարկում ին համար Թիւրքմ էն նախագա. 5ր Նիյադով Անդարա դացած է։ *Խնդրոյ* առարկայ ծրագիրը կը գնահատուի չուրջ 6 միլիառ տոլար. այս գումարը Հայթայթելու համար տեղի ունենալիք միջազգային ժողովի մը մասնակցելու համար Անդարա կը դանուի նաեւ Միացեալ -- Նա-Հանդներու Արտաջին նախկին նախարար Ալեքսանար Հայկ։

Թուրքիոյ եւ Թիւրքմենիստանի նախա-பாதாடிய வுடியிரை கவிடிய காய்கள் குடிக்கம் Հանդիպում ունեցած են նոյն Հարցին

առընցութեամբ:

Եթէ հանսն դանդենուր դինբւ վբենրոկան համաձայնութիւն գոյանայ, նաւթամուղին չինարարութիւնը հինդ տարի պիտի տեւէ ։ Նախատեսուած պիւտճէին 2 -- 3 միլիառ տոլարը պիտի ծախսուի Իրանի, 2 միլիաոն ալ Թուրջիոյ Հատուածին Հա.մար։ Նաւթժամուղը 2500 թիլոմեթեր երկա... րութիւն պիտի ունենայ։

Թիւրջմէնիստանի նախազահը ըսած է թե նոյն ծրագրին առընչութեամբ չփում-ներ կունենան նաեւ Ռուսաստանի ու ի.. րանի հետ։ Առաջինը ստանձնած է չինարարական գործէն բաժին մը, երկրորդը յայտնած է որ իր տարածքին վրայ ինք կ'ուղէ չինել նաւթամուղի հատուածը։

Այսուհանդերձ , առաջին չփումները որոչ դժուարութիւններ ալ սեղան բերած են։ Թուրքիա այնքան վստահ չէ Իրանի գոր... ծացութեան անկեղծ փափաջին, ջանի որ նոր չէ Թուրջիա - Իրան կազամուղի մը ծրագիրը, բայց ան 18 տարի ձգձգուած է Թեհրանի կողմե։ Թրջական ընկերութիւնը որ պիտի կառուցանէ կազամուղին Թուրջիոյ բաժինը, ուղած է որ Թիւրջո՞էնիստանի ու Իրանի հատուածներուն չի... նութեան սկիգրի ու աւարտի թուականնե. րր յտաակօրէն արուին իրեն։ Այս կէտը եւս անորոչ կր Թուի Իրանի նկատմամբ Անդարայի վերապահութեան պատճառով ։

որ ստորագրուած է Հ. 8. Դ. Հայաստա. նի Կեդրոնական Կոմիտէի անդամ Ռուբէն Ցակորեանի կողմից։ Համաձայն այդ գրրութեան, ի խախտումն նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան «Օտարերկրեայ քաղա. ծանկրբենի խնտուրքու վեջարի դառեր» Հ. Հ. օրենքի 25-րդ յօդուածի՝ օտար-երկրեայ քաղաքացիները Հայաստանի Հանրապետութիւնում չեն կարող անդա... մադրուել Հայաստանի Հանրապետու-[ժեան Հասարակական - քաղաքական որեւէ կազմակերպութեան մէջ։ Հ. 8. Դ. Բիւ.. րոյի եւ Կեդրոնական Կոմիտէի կազմում են Հայաստանի Հանրապետութեան ջաղաքացիներ չհանդիսացող անձինը։ Դիմումի հեղինակը միաժամանակ յայտնել է, որ Հ. 8. Դ. կազմում ստեղծուել է «Դրօ» յատուկ ծառայունիւնը, որի առի... [ժով Հայաստանի Հանրապետութեան Ադգային Անգաանգութեան Պետական Վարչունեան ըննական բաժնի կողմից յարուց-ாடயத் த சிர்ட 268 ஓர்த்யடியம் புரடிக்ட : «டுமுல յատուկ ծառայութեան կանոնագրու... թեամբ, որ հրապարակուել է Հայատանի Հանրապետութեան Գերագոյն Խորհուրդի «Հայաստանի Հանրապետութիւն» պաչ--மலிய சிக் நிராவி, கிய மயமாகமடாவி கிம வுறுծողութիւններ, որոնը Հակասում են Հանրապետութիւնում գործող օրէնսդրու*թեանը*։ Այս կապակցութեամբ Հայաս-

աութեան նախարարութեւնը 1994 թուա-

կանի Դեկտեմբերի 29-ին, ըննունեան

յանձնելով վերոնչուած հարցը, որոշել է դիմել Գերագոյն Դատարան՝ «Հայ Ցեղա. վորական Դաչնակցութիւն» Հասարակա.կան - քաղաքական կազմակերպութեան գործունկութիւնը կասեցնելու միջնորդու...

Մինչ գործը ըստ Էութեան ըննելու ըսկիզբը, Հայաստանի Հանրապետութեան Արգարադատութեան նախարարութեան դիմումի հրապարակումը, դատական կոլեդիան 1995 Թուականի Ցունուարի 12-ին կայացած որոշմամբ, Հիմը ընդունելով Հ. 8. Դ. Հասարակական - բաղաքական կազմակերպութեան Կեդրոնական Կոմի... տէի անդամ Ռուբէն Ցակորեանի յայտարարուներւնը, ինչպես նաեւ լսելով Հ. 8.7. Բիւրոյի անդամ Վահան Յովհաննիսեանի եւ Հայաստանի Հանրապետութեան Գերա. գոյն խորհուրդի Հ.8.Դ. խմրակցութեան անդամ Կիմ Բալայեանի յայտարարու--*Երւնը, Եռոլատրել է Ցակոբեանին, Ցով--*Հաննիսեանին, Բալայեանին՝ ներկայացընելու Հ. 8. Դ. Հասարակական -- քաղա-ջական կազմակերպութեան չահերը, սակայն վերջիններս Հրաժարուեցին մասնակցելու դատաըննութեանը եւ պատճառաբանելով, որ օրէնքով սահմանուած կարգով լիազօրուած չեն, հեռացան դահլինից։ Դատական կոլեդիան ստեղծուած իրադրութեան պայմաններում որոչեց տանի Հանրապետութեան Արդարադա. դործը ջննել նրանց բացակայութեամը։

(Մնացեալը յաջորդով)

arahus. 4F44PLC

ቆዜኒኮ ሆር ያበጊበዺ

ձԱՓՈՆԻ երկրաչարժին 4ետեւան քները շատ աւելի աղկաալի են ջան ինչ որ կը կարծուէր սկիդրը։ Արդարեւ ժամէ ժամ զոհերու եւ աւերներու ծաւալը աւելցաւ։ Յունուար 18-ին, մեռեալներու Թիւր 3300 կը նկատուէր, 1058 անհետացածներ կային, 12000 վիրաւոր, աւելի քան 10 Հաժան արատարար։ Գոմովունմն հաշական խունապի մատնուած է, հաստատելով Թե ինչ որ տոկուն կր նկատուեր երկրաչարժի պարադային չէ դիմացած եւ այն մտավախութիւնը, որ դեռ ցընցումներ կրնան պատահիլ, մինչեւ իսկ Թոջիս խոր մտահողութիւն կր պատճառէ ։ Երկրաչարժը ցնցած է Քոպէ, Օսաքա եւ Քիոթο քաղաքները։ Հետաքրքրական կը նկատուի այն զուդադիպութիւնը որ այս երկրաչարժը տեղի ունեցած է Լոս-Աննըլըսի երկրաչարժէն ձիչդ մէկ ատրի բան, րուր օևն։

ՍԹՐԱԶՊՈՒՐԿԻ եւրոպական խորհրրդարանին առջեւ, Ֆ. Միթերան ձառ մր խոսեցաւ Յունուար 17-ին, ֆրանսական նախագահութեան ստանձման առթիւ։ Կր [ժուի որ , հակառակ նախապես ըսածին, Միթերան պիտի չարունակէ կտակի նմա. նող ելոյթեներ ունենալ, նման այն դերասանին որ չարունակարար վերջին ներկայացումներ կու տայ։ Ֆրանսայի նախաղագր կր գանէ որ պէտը է արագօրէն կիրարկել մեկ գրամի դրութիւնը եւ կը շելաէ ընկերային բաղաքականութեան աներաժելաութիւնը։ Յուդած է ունկըն. դիրները յիչելով տարիքը, անցեալը, այն իրողուներնը որ կը պատկանի վերջալոյսը ապրող սերունդի մը, ողեկոչելով պառակտումներու եւ ցաւերու դարը։ Հարկ է, կ'ըսէ նախագահը, յաղթել նախապաչարումներուն; Հակառակ պարագային մէկ թան ինքզինք կը պարտադրէ՝ զգայնականութիւնը եւ ազգայնականու-[ժիմեր՝ պատերազմ է: Պատերազմը միայն անցեալը չէ, թերեւս ապագան է։ Նախագահ Միթերան խօսած է նաեւ մրչակոյթի մասին եւ թելադրած՝ որ Մչակոյթի եւրոպական գործակալութիւն մր ստեղծուի որ իսկական առանցջն ըլլայ գամագործակցութեան մը։ Ագազանգ կը Հայեցնէ որովհետեւ ազգային լեզուները վաանդուած կը տեսնել:

ՉԻՉԻՆԻՈՅ Համար Հրադադարի մր Համաձայնութիւն գոլացաւ Յունուար 17-ին, uh Imquited our part mitut to he dolur դառնար, հինդ չաբաններու արիւնալի կարւներէ եւ գուերէ եաք: Բոլոր դէտերր կր Հաստատեն որ խառնակ պատերազմ մրն է որ մղուած է, ռուս անտիորձ գինուորներով եւ ռուսական սպայակոյան ալ ինանու վնա հանմագ է որակրբևև յանպատրաստից յարձակումներով։ Քանդուած հրասայլերու մ էջ, դինուորները ողջ-ողջ այրած են։ Ներկայիս ալ ռուս րանակը ներքին պառակտումի մէջ է եւ ընհադատութիւններն այ չատ են Պաչտպանութեան Նախարարին հասցէին։

իՏԱԼիՈՅ նոր վարչապետը կազմեց իր կառավարութիւնը, բայց վախ կայ որ երկար կետևը չունենայ եւ երեսփոխանական կանխահաս ընտրութիւններ անխուսափելի ըլլան (ինչ որ Պերլուսքոնիի ուգածն է)։ Արդարեւ Լամպերթե Տինիի կառավարութիւնը պետք է Խորհրդարանին վաշերացումը ստանայ ինչ որ չատ Հաւանական չէ, Պերլուսքոնի իր դօ-

(Tup.p 4. 12)

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԸ ՑԱՒ ՈՒՆԻ

Ժիրայր Չոլաջեանի «Սփիւոջեան Հողը, սփիւոջին դպրոցը» խորագրուած գրուԹիւնը որ լոյս տեսաւ «Ցառաջ»ի Ցունւար 5-ի Թիւին մէջ, ուչադրուԹիւն կը Հրաւիրէր դաղուԹին ամէնօրեայ միակ վարժարանին՝ Դպրոցասէրի կացուԹեան վրայ։ ԱՀազանգի մը Համաղօր յօդուածը Հանարորութ անակնկալ մը եղաւ չատերու ընդՀանրապես դօտեպնդիչ լուրեր ստացած էին նոյն ՀաստատուԹենէն։ Որպէս այդանակնկալեն ծադած Հաւանական Հարսականներու պատասիան, աւելորդ պիտի չըկան վերջին տարիներու ընթեր ան փորդ ականին հուրը ան արանական հար-

Դալոդասերը 4 - 5 տարի առաջ ուսանողուժեան չատ նուագած Թիւով բաւական ծանր տազնապ մը անցընելէ ետք, բռնած էր վերելքի ճամբան ։ Կրժական դաստիարակչական լուրջ քայլեր առնըւած էին նոր նչանակուած տնօրէն Կարապետ Տաքեսեանի կողմէ, որոնց գլխաւորը մեծ մասով գործին լաւտտեղեակ ուժերու համախմբումն էր վարժարանին չուրջ ։ Այդ քայլերը տուին յուսալի արդիւնքը ու աչակերտուժեան Թիւր աճ արձանադրեց տարուէ տարի ներկայիս հասած է 220-ի ։

Հայկական դպրոցի մը հանդէպ հետաքրրքրութիւնը տակաւին պահած ու անով մտահոգ մարդիկ, դուրսէն տեսնուած չատ քաջալերական այս տուեալէն բաւարարւած, երկար ատեն չգիտցան թե տարբեր բաներ էին դպրոցի մը կրթական կետնջն ու պիւտնէի ծանրածանր հարցերը։ Եւ թե այս վերջինները աստիճանաբար կր սպաոնային Դպրոցասէրի յետագայ ընթացքին ու մինչեւ այսօր անկէ թելադրուած դոհունակութեան»

Պիւտնէի մեծ մասով ենթադրելի հարցերուն գլխաւոր պատճառը այն էր որ նոր տնօրէնը իր պաչտօնին հետ ստանձնած էր աւելի քան մէկ միլիոն ֆրանքի պարտը մը, դոյացած՝ ԻՒՐՍԱՖ-ի չվճարուած դումարներէն։ Այսօր, ի հաչիւ դպրոցին նիւթական ու բարոյական վերելքին, անկարելի խնայողութիւններու եւ թերեւս ոչ միչտ ընդունելի կարդադրութիւններու դնով, դրեթէ հատուցուած է ան։ Բայց, ինչպէս ըսուեցաւ, վարժարանը դէմ յանդիման է նոր տադնապի մը։

Անոր ահաղանդը Հնչեցուց, ինչպէս կ՚ըսէր Ժ. Չ. իր դրութեան մէջ, դպրոցին
պաշտօնէութենկն դժդոհ մը որուն դիմումը պատկան իշխանութերններու,
պատճառ եղաւ որ աշխատանքի բննիչ
վարչութիւնը կատարուած բողոքը հետաջըննելու նպատակով, ստուդիչ խմրակ մը
դրկէ Դպրոցասէր։ Այդ բննիչներուն հետաջննութեան արդիւնքը ամփոփուեցաւ
առաջին տեղեկադրի մը մէջ որ դրկուած
է տնօրէնութեան:

կամաւոր աշխատող անձնակազմի մր կատարուած առարկութերւններու հետ, Հոն կարեւոր տեղ կը գրաւեն վարժարա. նին չէնքին կրթական - դաստիարակչական գործունկութեան չատ մր բաներով անյարմար վիճակին մասին դիտողու--**Երւններ : Անյապաղ նորողութեան կար**օտ են տանիքը, դասարանները, արտաքնոց ու լուացարան, եւ ինչ որ ամ էն էն անյե... ատգոելին է՝ ելեկարականութեան ամ... արողջ սարջաւորումը։ Միայն այս վերջինին համար, ըննիչներու տեղեկագրին վրայ, դիմում կատարուած է մասնագի... տական հաստատութիւններու, որոնք ա-ւելի քան 800 հազար ֆրանքի գումար մր աներաժելա նկատուած են հարկաւոր նորոգութեան համար։ Տակաւին, ըստ պատասխանատուներու, ատոր կրկնապատի կր պետք է տանիքին համար : Եւ պետք չէ որ կրան անվերակերի արող ու արադրույ யர்பாடயு யுயு நியியிசயர் மாடயி த மு-ակագի չէնքին վերաբերող այս «սրբագրրութիւն» ները կատարուին ու 220 երախաները ունենան «դպրոց»ի կարդաչափերու յարմար չէնք մը:

Այս Հանդրուանին , Հարցումներու բագսուժիւն մը կր խուժէ միտքերէ ներս . անդամ մը տեղեկանալէ ետք Հաստատու-Թեան ներկայի կացուԹեան , Փարիզի Հայ Համայնքը պիտի արտայայտէ անոր չա-

HUCUUCU

BUPLUSPSL

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՑԹ ԱՆՑԵԱԼԻ ՄԵՐ ՑԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ՑՈՒՍԱԽԱԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Դ

Արաժեան Սանուց Միութեան վարիչները Սեպտեմբեր 6 -- 7-ի տխուր ու անիչխանական դէպջերը իրը պատրուակ դործածելով ժեղի չնորհակալութիւն յայտնած էին «Հանրապետական Շրջանի Պոլսահայ դրողներու Համայնապատկեր»ին
չուրջ ժեր տարած աշխատանջին համար
եւ դիտցուցած էին թէ այդ դործը իրե՛նջ
պիտի կատարէին իրենց ժիջոցներով։
Կարձ ժամանակ վերջ ալ լսած էինջ որ
այդ պարտականութիւնը յանձնած էին
Բադարատ Թեւեանին։

Այնուհետեւ երկար ատեն ոչինչ լսուե--ցաւ այդ համայնապատկերին մասին։ Ցայտնի էր որ Թեւեանն ալ դանդադեցու-ցած էր դործը, որովհետեւ նախ ժամա--նակները լաւ չէին, յետոյ ան ունէր իր «Երջանիկին Տարեդիրը»ը, որուն հրա-տարակութիւնը իրեն համար աւելի կեն--սական էր, ջան թէ Արամեանցիներուն դիրջին հրատարակութիւնը։

1956-ի Մայիս ամսուան մէջ յանկարծ հաղորդագրութիւն մր երեւեցաւ Պոլտա-Հայ մամուլի մէջ։ Արամեան Սանուդ Միութիւնը իր տարեկան ընդհանուր ժողովի ընթացքին որոչած էր «Համայնա-պատկեր»ին պատրաստութիւնը չարու-նակել, պայմանաւ որ այդ կարեւոր գործր խան թագրելու պաշտօնը յանձնուի ո՛չ [ժէ միակ անհատի մը, այլ յանձնախումբի մր։ Սանուց Միութիւնը այս կերպով գործը դարձեալ կ'առնէր Բաղարատ Թեւեանին ձեռքէն եւ կր կազմէր յանձնա... խում բ մ ը, որուն կազմ ին մ է կ առնուած էին հետեւեալները. Արրահամ Եանրջեան կամ Անդան Էօդէր, Խաչիկ Ամիրեան, Վ. Ս. Ծովակ, Սիրավարդ Կիւլպէնկեան,

Երբ այս յանձնախումբին մաս կազմե. լու պաչուշնական հրաւէր ստացայ, յայտնեցի մաահոգութքիւններս։ Ես այդ յանձնախումբը պակասաւոր կը նկատէի եւ կը

րունակունեան փափաջը։ Անկէ առաջ, Հաժայնքին «պատասիանատու» իշխանունիւնները, մարժինները, պիտի չարժի՞ն տադնապը փարատելու անՀրաժեչտ մասնակցունիւնը բերելով։

Երբ կ՚րսուի «պատասիանատու իչիանութիւն», այս պարագային առաջին դիծի
վրայ յիչուածներն են Բաբեդործականը
որուն կը պատկանի սկզբունքով, որքան
դիտենք, դպրոցին կալուածը, ապա եկեդեցական իչխանութիւնը որ առ ի չդոյե
լաւադոյնին «տէր»ը կր նկատուի համայնքին։ Այս երկրորդին մատնանչումը կը
կապուի ընդհանուր կանոնի ու աւանդութեան մըն ալ, քանի որ անցեալէն ի վեր
Սփիւուքի հայկական վարժարանները դետեղուած են այդ իչխանութեան մատակարարութեան ներքեւ։

Ցստակ է մէկ բան. ինչպէս բոլոր միւսները, որպէս Սվշիւռքի Հայկական վարժարան, Դպրոցասէրը չի կրնար առաքելունիւնը չարունակել միմիայն անօրէնի մը, կամ խնամակալունեան մը ջանքերով: Անհրաժեչտ է որ մնայուն դրունիւն մր մչակուի ու ի դործ դրուի, այսուհետեւ վանելու Համար նիւնականէն ծագելիք բոլոր տաղնապները:

Կա[°]յ ատոր կարողականութիւնը, անկեղծ տրամաբրութիւնը։ Դպրոցասէրի պարտաբրուած ներկայի ջայլերը առիթ պիտի տան նման Հարցումներու պատասկանները ունենալու։ Մինչ այդ, Հարցը կը կարօտի ընդՀանրացման ու անՀրաժեչտ վիձարկումի մը։

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՑԵԱՆ

Հաւատայի որ դայն պէտք էր դօրացնել ուրիչ ջանի մը անուններով եւս։ Ուստի նախ մերժեցի Հրաւէրը ընդունիլ, եւ երբ պնդեցին, խնդրեցի որ դոնէ Վարդան կոմիկեանին ու Արեդ Տիրազանին անուն-ները աւելցնէին այդ կազմին վրայ։ Երկու օր վերջ Արամեանցի մեր թարեկամները պատասխանեցին որ ընդունած էին առաջարկս։ Նոյնիսկ իրենց Հետ բերած էին դանազաններու Հրաւէրի նամակները։ Արեդ Տիրազանին նամակը յանձնուեցաւ ինծի, որպեսզի ես դայն Հասցնեմ տիրոջը ձեռըը։

1956 Յունիս 13 ՉորեբչաբԹի, երբ Գահամիւմի ճահափիր վհան ին ստառեկրծ սև Վարուժան ԱնԷմեանի նաւր մեկնի, այդ նամակը յանձնեցի Արեդ Տիրադանին։ Ա-րեղ Տիրադան իւրայատուկ գարմացկոտ ու ջիչ մր Հպարտ նայուածքով ակնարկ մը նետեց նամակին վրայ եւ իր ակնոցին ապակիներուն ետեւէն ինծի նայեցաւ, որ.. պեսզի լսե թե ինչի մասին է այդ նամա. կր: Մինչդեռ նիւթին անժանօթ չէր արդէն։ Միայն Թէ դիտէի որ անմիջապես պիտի չրեղուներ հրաւերը, դժուարու-*Երւններ պիտի յարուցաներ*, վերջապես ղժկամակութիւն ցոյց պիտի տար ։ Իրա--புயமாடுக்கம் மீட்டி உயரை சிநமி முயமுறையு பட்ட նէր խմբաղրական այդ մարմնին մաս կազմելու ։ Այդ չրջանին , բոլորս ալ բացառիկ Տետաքրքրուներւն կը զգայինք Արամեան.. ցիներու այդ Հաւաքածոյին նկատմամբ եւ կ'ուղէինը որ մենը այ ներկայ գտնուէինը այդ աշխատանքին խոշանոցին մէջ։

Բաւական լեզու Թափեցի որպեսզի Արեզ Տիրադանը Համոգեմ եւ ստանամ իր խոսաումը յառաջիկայ ժողովին ներկայ դրանուելու: Երբ Վարուժան Անկնեան վերջին անդամ մրն ալ մեր քովը եկաւ իր վերջին մնաք բարովը ըսելու համար, Արեզ Տիրազան արդէն մէկդի ըրած էր Արաժետնցիներուն հրաւէրը ընդունելու իր «նազ»ը եւ սկսած էր խանդավառու... **երույն վանջին հուսորը եք ի**ջրչաբո պէտք էր ըլլար այդ հաւաքածոն, [] է ինչեր կը խորհեր ինք այդ մասին։ Արեգ Տիրապան մէկն էր այդ հեղինակաւոր արցբեր անարծ ին իանգերը ներ ոչ ղերև իրաւունը ունի իրենց ըսածին առարկելու, Հակառակ որ ընդՀանրապես ամէն մարդ ամէն Հարցի մէջ տարակարծիք է իրենց

Վարուժան ԱնԷմեան այդ օր, իր փոքրիկ հասակով, իր փոքրիկ յաւակնութիւններով, սակայն իր ընտանիջին ապագային նկատմամբ մեծ մտաՀոգութիւններով, կարծես կորսուեցաւ Հարիւրաւոր Տամբորդներ փոխադրող այդ ընդարձակ նաւուն մէջ։ Շողենաւին կամրջակէն հազիւ թե վերջին անդամ մրն այ կրցանը տեսնել գինքը, կամ կարծեցինք տեսնել դինքը: Վոտան չէինք: Կամրջակը լեցնող Տամբորդներու բազմութեան մէջ կանդ... նած էր անոր նմանող փոքրահասակ մէկը, որ խաչկինակ կր ճօներ քարափին վրայ մնացածներուն։ Մենք ալ ձեռը ըրինք իրեն ։ Շաղենաւր դանդաղ սկսաւ հեռանա, ջարափէն։ Մեր չատ սիրելի մէկ ընկերը յաւկա կը բաժնուկը Թէ՝ մեզմէ, Թէ մեր գրական Հաւաբոյթներեն։ Տիսուր էինը։ Բայց գիտէինը որ կեանքը պիտի չարու-նակուէր : Հոն քարափին վրայ կանդնած, արդէն իսկ սկսած էի մտածել թէ ինչեր պիտի գրէի Վարուժան ԱՏԷմեանին ուղղեալ առաջին նամակիս մէջ։ Աստուած hu , who year sale 5p , zonghowefile 159, be ես կը մաածէի Թէ այժմէն պատմելիր որքալը հատ հար ուրքի վանուգարիր։

n. 2.

2ԵՐՆՈԲԻԼԸ ՓԱԿԵԼ, ԲԱՅՑ ԻՆՉՈ°Ւ

Երկար ատենկ ի վեր Ձերնորիլի հիւ. յեակայանին փակումը աւելի քան՝ թր. նահապական, քաղաքական հարց քր ե. դած է։ Բնապահական միջազդային կադ. մակերպուներեններե զատ, օտար բազմա. Թիւ երկիրներ ալ միջամաու Թիւն կր կա. տարեն այդ ուղղութեամբ։ Նոյնիսկ կեր. պով մր կր պահանջուի բոլորովին վեր տայ Ուկրանիոյ մեջ հիւլեական ուժա. նիւնի գործածունեան որ երկրին ելեկ. արրականութեան գրեթե միակ կայուն ադրիւրն է : Ասկէ գատ , ամ բողջ աչխարհ դիտե թե օրինակ Ֆրանսան իր ելեկտր. րականութեան 80%-ը հիւլէակայաննե րե կր հայթայե : Ճափոն նոյնպես, որ երկրաչարժի սպառնալիջի են ժակայ եր. կիր է : Իսկ բնապահական տեսանկիւնե, թերեւս ջերմակայանները աւելի վնասա. կար են քան հիւլէակայանները։

ԵԹԷ Ուկրանիա լրջօրէն մաած է այս վերջինները փակելու մասին, ի՞նչպէս կրնայ ուժանիւԹի հարցը լուծել։ ԵԹԷ նոյնիակ ձեռնարկուի ուժանիւԹի այլ աղբիւրներու օդաադործումին, դանոնջ չահարկելի դարձնելու համար կրկին անհրաժեչու է հիւլէական ուժը։ Կարելի է մաածել նաեւ նոր աղբիւրներու յայտնարերման մասին։ Այս բոլորին հետ պետք չէ սակայն մոռնալ ԹԷ Ուկրանիոյ անկախուԹեան յատուկ երաշխիջն է հիւլէական ուժանիւԹը ու ասկէ դատ, երկի-րը հարուստ է ուրանիոմի հարուստ հան

Ephud:

Արդեն, Ձերնոբիլի կայանը լրիւ կարողունեամբ չի բանիր ներկայիս . ու վառելանիւնի լուրջ հարցեր ունի: Ուկրա. மிய முடியாக த புயருத், யகாடியத் கட ஓயրիւղէ որոնք անհրաժելա են հիւյէական մի բանեցնելու համար։ Այս պայմաննե. րուն մէջ, ինչպես կր պատճառաբանեն Ուկրանիոյ Հանրային կարծիքը ներկայացնողներ, ի նչպես կարելի է պահանջել որ երկիրը դիմ է Ձերնորիլը փակելու քայլին: Ասոր հետ, անոնը կ'անդրադառնան այլ գրդապատճառներու. միջադդա-John Appending beng fin 12 1 mնոնը կր տեսնեն ռազմական նպատակներ որոնը դիւրունեամը խոստովանելի չեն։ Ձերնորիլի կայանին մեջ կարելի է փլիւ-*Թոնիոմ արտադրել*, ինչ որ կորիդային դէնորերու հիմնական բաղադրեալն է:

Խորքին մէջ Չերնորիլը երկակի դործածունեան կը ծառայէ. ան նաեւ ռազմակար Հանգամանը ունի. կրնայ այդ նպատակով գործաուիլ ելժէ Հարկ ըլլայ : Այլ խօսքով , անոր չնորհիւ Ուկրանիա կարողութեիւնը ունի հիւլէական գէնք պատրաստելու, ինչ որ կրնայ գայն կրրկին անդամ դարձնել հիւլէական ուժի այ երկիրներու ակումբին։ Մինչդեռ, մեծերուն Համար -ԱՄՆ, Ռուսաստան եւ մէկ ջանի ուրիչներ- փատփջելին ապաspectulum Ուկրանիա մրն է: Ասիկա կը րացատրուի նաեւ անով որ մինչ Ռուսո տանի մէջ ալ տասնեակներով նման կայաններէ կ'արտադրուի ելեկտրականու-Then, Unternemph it no ne 4p mmհանջէ անոնց փակումը: Ամէնթը դիտակից են են նաև պահանքը դատապարաուած է անարձադանդ մնայու: Այս մասին արդեն միակ ձայն բարձրացնողները டிருழுயி யாளியயுயகோடுக்கி மட நியயுய-Տութեան մարդերու մտահողութիւնը ու-

\$U.7.2U.V

«Cruttoffu»

ԻՐԱՆԵԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՄՕՏ

Ցունուար 13-ին Լ․ Տէր - Պետրոսեան ընդունած է իրանեան բարձրաստիճան այն պատուիրակունիւնը, գոր կը գլիսաւորէր Երքտական եւ Տնտեսական նախաւրարը։ Երկու կողմերն ալ յայտնած են իրենց դոհունակունիւնը ի տես ձեռը ձրգւած համաձայնունեանց եւ ստեղծուած համադործակցունեան մննալորտին։ Հատյաստնի նախագահը յոյս յայտնած է որ վարչապետ Հ․ Բադրատեանի իրան այցելունիւնը ալ առելի կը տերաացնէ ստեղծուած յարաբերունիւնները։

Ֆ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ՀԱՒԱՏԱՐՄԱԳԻՐԸ ՅԱՆՁՆԵՑ

Պոնի մէջ, Յունուար 11-ին Հայաստանի լիազօր դեսպան Ֆելիքս Մամիկոնեան իր Հաւատարմագիրը յանձնած է Գերմանիոյ նախագահ՝ Ռոման Հերցոկի եւ անություն։ արդաջապես արդած, իր պաչաօրիր

ՔԱՔՈՒՒ ՊՈԳՐՈՄՆԵՐՈՒ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ

Հայաստան բռնադաղ Մած Բաջուցինե. րու, բազմանիւ Երեւանցիներու, դաղնականներու կազմակերպունեանց եւ դիւանագիտական օտար ներկայացուցիչներու ներկայունեան, Ցունուար 13-ին Ծիծեռնակարերդի յուշահամալիրին մեջ ողեկոչուած է 1990-ին Բաքուի պոգրուններու ղունրուն յիչատակը։ Ձուներու ընտանիջներուն ուղղուած ցաւակցական ելոյթով մր հանդէս եկած է Բոնադաղ թածներու պետական վարչութեան նախադահը ։ Ապա ողեկոչման Հանդիսութիւնը չարունակուած է Լրագրողներու Տան մեջ, յիչատակի արարողութեամբ մը, որու ընթացքին վերապրողներ պատմած են իրենց յուչերը եւ թարեսիրական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ ալ ելոյթներ ունեցած

ausubp 9Uhune b

ԱԲՈՎԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏՈՆԱԾԱՌ - ՀԱՆԴԷՍԸ

UU. PULBL . --

Տարիներէ ի վեր Մարսէյլի «Խաչատուր Արովեան» Միօրեայ դպրոցը ասանդու-**Երւն դարձուցած է Կաղանդի իր աշնա**ծառ - Հանդեսը կատարել Ծնունդի մ -տակայ Կիրակին ։

Այս տարի եւս , Կիրակի առաւօտ Յունւար 8, դպրոցին աչակերտները Սրբոց Թարդժանչաց Մայր Եկեղեցւոյ մեջ հաարուեցան, Հետեւեցան պատարագին եւ Հաղորդուեցան։ Պատարաղիչ Ձատիկ վարդապետ Աւետիջեան իր օրուան քանոմն դառրաբանանան փաճնիիրբևուր ում--

կեսօրին, դարոցին վարչութիւնը հաչով Հիւրասիրեց աչակերտութիւնը եւ ծնող-ները Մայր - Եկեղեցւոյ Ա. Ջրբաչեան սրահին մեջ։ Հոն, վուքրիկները իրենք միաբերան ըսին Տէրունական Ազօթեր եւ «Ճայակեսցուք»ը յուղելով ներկաները։ Прив зыпо Ушур вирадения спавить հովիւ Ձատիկ Վրդ. օրհնեց սեղանը: Դպրոցի վարչութեան ատենապետուհի՝ Տիկին Տօնիկեանի բացման եւ բարի դա-பாயார் ம்வழிய நியார், கியாரிய பிக்றி, முறுրիկները՝ իրենց ուսուցիչ - ուսուցչուհիներու ներկայացումով՝ կոկիկ յայտագիր մր գործաղրեցին բաղկացած առանձին թե խմրական արտասանութերւններե, եր-դերէ եւ վուար Թ արամախօսու Թիւններէ :

Հանդիսու թիւնը կատարեալ պիտի չրլ-բար, եթե նայն ժամուն կաղանդ Պապան չման ին ասանարն առնաբնու, աշարբևասւնբրար եագրբնով իամարմեներևն։

Հանդէսի աւարտին եղան սրտաբուի նուէրներ դպրոցի բարդաւաձման Համար։ Ներկաները վայելեցին հանելի օր մը, վերյիչելով անչուչա իրենց - աւազ չատ չուտ անցած .. մանկութեան տարբները:

Դպրոցի վարչութեան ուսուցչական կազմին եւ բոլոր երախտաւորներուն կ՚ըոբրե «8բև վաևզեն քաատև» սև արրաշարչ կը չարունակեք Հոսանքն ի վեր Թիավա... րել յանուն մեր Մեծասբանչի գոյատեւ-

U. 7.

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴԻ 31184118118

UU.PULBL . - («8 mnm9») . -

Շարա , Յունուար 7-ին , Մարսեյլի Հայ Մ չակոյնի Տան սրահներուն մեջ, Կապոյա Wաչի Utu - Ժերոմի Q. Շանթ մասնա-Տիւգի անդամուհիները կազմակերպեցին պարանցիկ երեկոյթ մը հայկական ծնուն. சிம் யாசிட்:

Տարեկան ձեռնարկ մըն է որ կը պահե աւանղութիւնը, հայկական սովորութիւնները եւ երեկոյի մը համար ուրախութեան պահեր կը ստեղծէ, եւ' սեղանի, ե՛ւ միժնոլորտի, բոլոր անոնց համար որոնք ամէն տարի ներկայ կ՝րլյան ծննդեան այս ժամադրութեան, մերթ Սէն - Ժերոմի Ս. Սահակ - Մեսրոպ Եկեղեցող սրահը, մերթ Հայ Մշակոյթեի Տան մեջ:

Տիկիններուն վերապահած ջերմ եւ համակրելի ընդունելունիւնը, սարջած ծաղկազարդ եւ դեղեցիկ սեղանները, պատրաստած եւ հրամցուցած համեղ եւ ճոխ ճալերը միչա գնահատուած են։ Եւ դարմանալի չէ որ մեծամասնութեամբ նոյներ կր հաւաքուին ամէն տարի ։

Այս անդամ , տեղր ընդարձակ ըլլալով , նորեր եկած էին որոնց մէջ նկատելի Թիւով ոչ Հայեր, Սէն - Ժերոմի չրջանի Հա. յերու Հարեւաններ ու բարեկամներ։

Կարպիս Ցարութիւնեանին (Արթեն) վստահուեցաւ երեկոյթին զեկավարումը։ Հայերկնով եւ ֆրանսերկն, նախ բացատրեց օրուան աշնախմբութեան աւանդա.կան իմաստր, չնորհաւորեց Նոր տարին։ Ապա, սեզմ գիծերու մէջ ներկայացուց Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի նպատակները, սործունկութեան ուղիները եւ կատարած օգնունեան վերջին գործողունիւնները դեպի Հայաստան։ Կարպիս Ցարութիւն. եան ամբողջ դիչերուան ընթացքին (ձեռ-նարկը երկարեցաւ մինչեւ առաւօտեան ժամը չորս) բարձր պահեց տրամադրու-Թիւնները ստեղծելով խանդավառութիւն երդերով, իսքրական պարերով օգնու-թեամբ երաժչաութեան որ յանձնուած էր «Տիսը - Ժոքե» Վանիկին : Հայրենաբնակ երիտասարդ մր սրինդով եւ դաչնակով

ԼիՈՆ - ԵՐԵՒԱՆ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Լիոն - Երեւան Համագործակցութեան կամուրջը անդամ մր եւս իրականութիւն դարձաւ, երբ Հինգչաբ թի, Յունուար 5-ի երեկոյեան ժամը 7-ին, «Փար Տիկօ»ի կայարանը կը մանէր Փարիզէն հասնող ձե. պրանացր, հետր բերելով եօթեր հիւրեր Հայրենիքեն:

15-էն 17 տարեկան պատանի հայուհի-ներ էին անոնը։ Քրիսթեին, Մարիան, Լուսինե, Փերուգա, Լիւամիլա, կրկին Քրիսթինկ ու իրենց գլխաւոր վարժուհին՝ Վիրթարիա Նագարեան։ Բոլորն ալ կր ժամանկին Երեւանկն , Լիոնի ու Ռոն նա-Հանդի Արձեստներու Ուսուցման Ընկե. րութեան Հրաւէրով, որոնց ներկայացու-ցիչները ներկայ էին կայարանին մէջ մինբրճ միդաrսնբլու:

Անցեալ տարփ, Նոյեմբեր 10-ին է որ վերոյիչեալ ընկերու Թեան պաշտօնակից--

նուագեց Հայկական երաժչտութիւն, երդերուն ծանօթ եղանակներ ցոյց տալով գնահատելի կարողութիւններ։ Երեկոյթի ընթացքին եզան ինքնաբուի նուէրներ մասնաձիւդին որոնց գումարը բարձրացաւ վեց հաղար ֆրանջի ։

Սէն - Ժերոմի Կապոյա Խաչր իր չրջա-ներ ներս միչա արրական ներկայունիւն մը եղած է իր կազմակերպչական մեբենա. յով եւ գործունկու Թիւններով , բայց նաեւ ընդհանրապես դաղութեն ներս եւս վա. յելած է ու կը վայելէ համակրութիւն։

Իր այժմու վարչութիւնը ունի հետեւ-եալ կազմը՝ նախագահուհի՝ Ազնիւ Հօ--**ДоДьши, филичетиписер, филер рид**եան, դանձապահուհի՝ Մոնիը ար Սի-մոն, հայուապահուհի՝ Տանիել Խաչատուրեան եւ խորհրդականներ՝ Սիմոն Թոքաթյեան, Էլիզ Ձարուգլեան եւ Էլէն Սեֆերեան:

ԿԱՐՕ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

ներէն մին՝ Լիւբ Մանծանարէս եւ իր Հայ կինը մեկնած էին Հայաստան հանդիարումներ մշակելու այդ օրերու Լուսաւորութեան նախարար՝ Հայկ Ղազարեանի ու փոխ - հախադահ՝ Արտակ Սահրաթեանի հետ ։ Պր. Մանծանարէս հասած էր Երեւան լուրջ յանձնառութիւններ խատացընող հրաշէրով մը, որ Պր. Տօրել՝ սոյն Ընկերութեան անօրէնը կնքած էր անձամբ։ Եւ Ցունուար 5-ին, Հագիւ երկու ամիս ետք, ՎիջԹորիա Նազարեան ու իր աչակերտուհիները կը դանուէին արդէն

Մինչեւ Փետրուար 16, կրկին Հայաստան վերադարձի Թուականը, անոնք հիւրերը պիտի ըլլան Ռոնի Արհեստներու Ուսուցման Ընկերութեան, հետեւելով ա... նոր գիչերօթիկ կեղրոնին մեջ (22, Ժրնեվ փողոց, Լիոն) կաչիի ու հաղուստեղենի մասնածիւղերուն, երկու հաղարէ աւելի ուրիչ երկու սեռէ աչակերտներու հետ։ Պր. Մանժանարէս տեղեկութիւններ տր-ւաւ մեզի անոնց կեցուԹեան պայմաննե... րու մասին, մատնանչելով Թէ իւրաքան. չիւր չարախավերջի երկու օրերը պիտի անցընկին հայ ընտանի ըներու հետ , անոնց கெயியிக்றாட்ட மீத்த, வுறிமு முய்றாடயுக் வட որոշուած էին նախապես։

«Մեր փափաջն ու նպատակն է» բա.ցատրեց ան , «որ. բոլորն ալ վկայական.րբևով օգուսութ վերամարդութութ բեբուր ու իրենը իրենց կարգին դառնան ապագայի մասնագէտներ՝ կարի ասպարերին մեջ»:

ինչպէս անցեալ տարի, (տես՝ «Ցառաջ» 1994, Մարտ 2) Հայրենի հիւրերուն ի պատիւ պիտի տրուի հայաչունչ նուագա-Հանդէս մը նոյն կեղբոնի Հանդիսասրա... 4 ին մ էջ, Փետրուար 9-- ին, որուն պիտի մասնակցի մանաւանդ «Սպիտակ» գործիքային համոյթը ու երգչուհի Սիլվա Ֆերմանեան - ՔարայովՀաննէսեան՝ Լիոնէն։

Մինչ այդ, Հայրենի կտուրեն հեռու, Լուսին է եւ իր ընկերուհիները՝ ամ էնօրեայ դասընթացջներուն առընթեր, պիտի մասնակցին նաեւ պաղութիս կեանքին, վերադարձի ճամրուն վրայ իրենց հետ տանելով, անտարակոյս, փունջ մը յիչատակ Հայրենիջի կարօտով լեցուն Լիոնի այս ափունքներէն:

ԹՂ Р Ц 4 P 8

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

Undonbah OPPREMEDED

4 6 9

ըսևքը հրաբան հեսարան։ Ջիշս աշրճար սևճար աբան է, գիռատիար տատասիար դև իբրեւ հաստատական մեկներանել տալու համար գիմացինին։ Նորմա Թերեւս ալ ուրախ էր խորհելով Թէ Սուր կը նախանձէր գինքը: Որով հետեւ ձայնը, փոխանակ երկչոտ, յուղուած ըլլալու, զուարթ էր եւ համարձակ։ Անմեղ մարդու կամ անմե-ղութիւն ձեւացնող մարդու համարձակու--^{Թեամ}ը։ Եւ ասիկա **Հղայնացու**ց Սուրը։

-- Իրա°ւ, այդ պատմութեա°ն Համար... Քեզի անկեղծօրէն, եղածին պէս պատմեցի, Սուր։ Ես այդ աղան երբեք չեմ սիpub np, Unip:

Շեչար չատ անկեղծ, յստակ, բաց էր։ Սուր զգաց թե կը հաւատար անոր խոսքե. լուն : Եւ չուդեց Հաւատալ : Էրիկմար-դութեանը չվայելեցուց Հաւատալը։ Թիւ կ'ընե կոր, ըսաւ ակռաները սեղմելով։ արժինն անույի վերուցբեն շուջուն անոււճառեց իրեն : Տառապիլը եւ տառապեցը-

ः मित्र - Ես քեզի կը հարցնե՞մ կոր՝ ինչեր ենագ բո կրգի ջարչրանքեն ասան:

Կատակի չեչտ մր ուներ Նորմա: Սուր ջղայնացաւ ։ Անոր համար մանասանդ որ ստիպուեցաւ խոստովանիլ Թէ իր կեան. ճիր դէն անմէր դրգ հար դե քիաև ոնաամելիք, Նորմայէն առաջ:

-- ஆய்றா'ட்ட, மய்யட்

Ու դդաց Նորմայէն տարիջով փոքր ըլլայու ստորնութիւնը։ Մինչդեռ ան, կրրրան շատ դն հարբն ննագ ննան դիրչեր Հիմա։ Քանի' տարի ունէր ետեւր։

Բերանր չրացաւ։ Ոչ մէկ ընով պիտի ուղէր յայտնել Նորմային Թէ կր նախանձէր դայն ։ Չէ որ իրենց յարաբերութիւ... նը սկիզբէն եղած էր պատահական լապ մը՝ ֆիզիջական փոխադարձ Հանոյջներու վրայ հիմնուած ։ Անանկ մե՛ծ սէր մր չէր ։ ிர மயடார: சிர்க்ட ... சிர்க்ட யரிபடம்ய-նանք հուր էև են ասու ... Արարի հուր

- Ճիչդ ես : Իրաւունք չունիմ անցեալիղ խառնուելու : ինծի ինչ :

Շատ սառն ինկաւ այս «ինծի ինչ»ը։ Նորմային ձայնը այնքան յստակ Հնչեց գիչերուան լոութեան մէջ, որ կարելի էր դետնեն հատիկ հատիկ հաւաքել բերնեն ինկած բառերը.

- Ես ամեն իրաւունը կը չնորհեմ կոր

.. Շնորհակալ եմ ։

- Չարժեր։

Նորմա դէպի առաջ Հակեցաւ նորէն ու ձայնը վերստացաւ իր բնական Թոնը, սովորականէն աւելի ջնջոյչ (պաղատական **Թուեցաւ Սուրին)** .

-- Սուր , խե ն թ ես դուն , չե և Հասկնար որ կատակ կ'ընեմ ։

- Ո՞վ ըսաւ որ չեմ Հասկնար։ Իմ ըրածս

ալ կատակ է ։ -- ինչո՞ւ գէմ թգ կախեցիր։

- bou:

- 7. m' L'II:

- Երազ կը տեսնաս կոր։ Դեմ բս ո° ւրկե

-- Չե[®]ս սրդողած ։

-- N'ng:

-- ppm° L bu:

Սուր ուսերը ԹօԹվեց, չպատասիսա-նեց։ Նորմա Համոգուելու վրայ էր։ Ու ինը չէր ուգեր որ Նորմա համոզուէր Թե չէր սրդողած ։ Կ'ուգէր որ աղաչէր տակա.

ւին։ Կատու ըլլար տակաւին։ կ՝երեւակայեր գալ իրեն փախխուիլը, ջիթը բե. րանը համրուրելը լալագին, ներողու-[ժիւն խնդրելը: Շրթունջին վրայ կը զգար արդեն անոր արցունջներուն աղի

Ատիկա երեւակայելը անգամ այնպիսի Հանոյը մը տուաւ իրեն, որ ամբողջ մարմնովը լարուեցաւ:

Նորմա չմօտեցաւ սակայն ։ Ընդհակա.ռակն հեռացաւ։ Կոթնեցաւ աթոռին։

Վայրկեաններ սահեցան։ Ծանր։ Երկար: Ծովը չը'փ կ'ընկը, չը'փ: Լուսնկան կր խօսեր ջուրին վրայ։ Լուսնկան չը՛փ կ՝ընկը, կլուք կլուք կ՝ընկը, խըչչչ կ՝ընկը: Լուսնկան կ'երգեր: Ծովը կ'ապրեր: Օգր անկենդան էր։ Սրճարանին մէջ մէկ սեղան մնացած էր միայն, բացի իրենցմէ։ Անտառին մէջ մերկ ամփուլները կր Թանձ. րացնէին խաշարը, լուսնկան սպաննելով։

Նորմա Թեթեւ մր սարսռաց ու չուրջը նալեցաւ, որպես թե քունեն արթննար։

-- Կարծեմ ելլելու ենք ա՛լ, ըսաւ։

- ինչպես որ կ'ուղես: Սուր գիտեր թե Նորմա չեր սիրեր «ինչպես որ կ'ուղես»ը, «դուն գիտես»ը։ Դիտ-

մամբ կ'ըսէր։ -- Ելլենւը, ըսաւ Նորմա ուռջի կանգնե.

լով : կես դիչերը չանցընենը գոնե : Քա... նիո°վ պիտի երժանք:

- Քանիին հասնինը նէ անով։ Նայինը կառը պիտի դանե նք: - Կառջի պէտը չկայ։ Կը քալենք կա-

մաց կամաց : Արդէն ուշ մնացինք : Ջերմի ալիք մը սողոսկեցաւ Սուրի մոր-Թին տակ։ Երեւակայեց անտառը, ուր մարդ չկար հիմա, ուր խաւարը մեզսակից

Սպասեակը, ոտքի ձայները լսելով, պիւֆէէն դուրս ելաւ, սպասեց : Երբ տեսաւ թե այն դոյդն էր որ կանխիկ վճարած էր, «Երթաք բարով» մր ըսաւ, աչք մր նետեց վերջին զոյգին որ, վերը, ծառի մր

Էր ш₫ ξ шпсы:

տակ, կը չարունակէր փսփսալ ջիթ ջիթի, վերադարձաւ Թեղկեահին։

.. Թերեւս Լունա Փառջին առջեւր կը

գտնանը, ըսաւ Սուր։ - Պէտր չկայ։ Կարձ ճամրէն ուղղակի Նիզամ կ'իջնենը, առ առաւելն երեք ջա... ռորդ ժամէն կը հասնինը։ Աղուոր գիչեր

.. Ինչպես որ կ'ուցես ։

Սիրար կը արոփեր ։ Փլաժին գովի արագրակը դաժննիլ որուր։ բանա երևն մտաւ, կոթնեցաւ իրեն։ Նորմային կուրծ. քր Հմլուեցաւ իր Թեւին վրայ։ Վղին ե. րակը սկսաւ ցաւիլ։ Միայն իրենց կօշիկներուն Հնչիւնը կար համերու քարերուն վրան ։ Երկու անդամ Սուր սայխաբեցաւ, քարի դն արմաղ ու, բանը: բաբւի m-խոռներեն ձի մը վրնչեց : Շուն մր հաչեց , երկու - երեջ չուներ պատասխանեցին։ Քանի մը վայրկեան ետք լռեցին մէկիկ --854/4:

Արահետը վերջացաւ։ Սուր ասֆալժէն չարունակեց ։ Նորմա ձայն չհանեց ։ Կառը մը անցաւ իրենց բովէն։ Մէջը վեց Հոգիէն աւելի լեցուած էր։ Իրիկնային պաոյտին եւ դիչերային պատյարն միջեւ մեռեալ ժամն էր Տիլի։ Տեղացիներուն ճաշի ժամը ։ Միայն մէկ -- երկու ուչացած զոյգեր ուրուականներու պես անշշուկ կը սահեին ծառերու տակեն։ Այնքան հանդարտ էր դիչերը, որ ոչ միայն Աչրջլարի, այլ Լունա **Փառջի փիջափը անգամ կը լսու**էր երբեմն :

Վհատութիւն մը կը համակեր Սուրը։ կը սպասեր որ Նորմա առիթ տար ոչ թե Նիդամի ասֆալթեն, այլ անտառին մեջեն

երթալու : Մրիսթոսի անտառէն :

Նորմա մունք էր: Գլխահակ՝ կօչիկներուն քիթը կը քններ կարծես : Քիչ եաք, Սուրին Թեւէն ելաւ, չակեց փլասնիք պայուսակին բռնիչները, ձախ ձեռքը առաւ

(Tup. 21)

ՏԻԿԻՆ ՆՈՒՆՈՒՖԱՐ ՃԷՊԷՃԵԱՆԻ (Ծնեալ՝ Պաղտասարեան)

if misp :

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի, Ուրաալ , Ցունուար 20, ժամը 14·15-ին Շաւիլի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցին 4, rue du Père Komitas

ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Շաւիլի դերեզմանատունը:

Մահազդ չստացողներեն կր խնդրուի ներկայս իրրեւ այդ նկատել։

Ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղկեպոսկ:

Փոխան ծագիկի նուէրներ ի նպաստ Ղարաբաղի կամ խլիրդի դէմ հետաղօտու-செய்யி

(Recherche contre le Cancer)

(Շար. Ա. Էջէն)

րակցութիւնը կր պայմանաւորէ կանխահաս ընտրուներններու խոստումով մր։ Եւ ըսել Թէ, անցեալ տարի, երբ երեսփոխանական ընտրութիւններ տեղի կ՝ունենային, Պերլուսքոնիի անակնկալ ու ջախջախիչ յաղթանակը մեկնարանելով, եսքսև «ճամաճաժՀարբևն» բւ դասրաժՀա լրագրողները Իտալիոյ Բ. Հանրապետութեան ծնունդը կ'աւետէին:

ՃԷՔ LUՆԿ պատրաստ է Թեկնածու թյլալու եթե...: Այս «եթեչ»ն կը նչանաիք, հանի անը առնասանունը բևե սշևին ըն ինդէ աւբքի քաւ դանդրաւսնք դիաոնականութեան եւ պայքարի պահանջները։ Անկարելի չէ որ Հանրի Էմմանիւէլին ալ իր Թեկնածութիւնը դնէ։ Պարզ է որ ախորժակները բացուեցան այն վայրկեանէն երբ Ժոսփէն Հրապարակ frgmr:

«Է024ԻՒՐ ԻՒԼՔԷ» քրտամէտ Թերթին կիրարկուած ձնչումներուն, ահարեկչական արարջներուն պատճառով միջագգային կազմակերպութիւններ զօրակ... ցունքիւն յայտնած են ու նամակներով դիմած Թուրջիոյ վարչապետ Չիլլերի ու Ներջին նախարար ՄէնԹէչէի։ Այս վերջինները կ'ամ բաստանուին դաղափարներու ազատութերւնը սահմանափակելու, մամուլի անկախութիւնը խոչընդոտելու յանցան բներով։ Յիչեալ Թերթը վերջին օրերուն կր հրատարակուի գրաջննուած սիւնակներով եւ էջերով:

ԵԱՇԱՐ ՔԷՄԱԼԻ դեմ դատական հետապնդումը Հաստատուեցաւ եւ Թուրջ ծանօթ գրագետը -71 տարեկան կրնայ քաոր դանի արարարարիսանքերը պարտուիլ (տե՛ս . «Ցառաջ» , Ցունուար 14/15): «Մաքատողականութեան քարոզչութեան» ամբաստանութիւնը որ կայ իրեն դէմ հետեւանը է Stn Շփիկրլի մէջ լոյս աբոած յօսեսւաջի դն բւ սնու կենջերէն Թարգմանութիւնը արդիլուած է: Հոն, գրագէտը կը դատապարտէ «Թուրքիոյ վայրագ տիրապետութիւնը իր -Թուրջ եւ ջիւրտ. ժողովուրդին վրայ 70 տարիէ ի վեր» ։ Կր նկատէ որ տարիներու արիւնալի Հալածանքե, ընակչութիւններու տեղահանութենկ ետք՝ «ծովը անապատի վերածուեցաւ բայց ձուկը միչտ ողջ է», ակնարկելով ՓՔՔ-ին:

ՀԱՏԷՓԻ (Ժողովուրդի ժողովրդավարութեան կուսակցութիւն, բրտամէտ) աեղական պատասխանատու մը սպաննըւա է Պախժանի մեջ։ Ձերի Աալիկ, 52 տարեկան, կուսակցութեան քարտուղարն

Պ. ԹԱՓԻ, լսելէ ետր Միթերանի ելոյթը Սթրագարերկի Խորհրդարանի ամ. պիոնկն, յայտարարած է թե միասնականութեան լաւաղոյն թեկնածուն է։ «Գտանը մեր թեկնածուն, ըսած է Թափի, դէին ոն հուսեկը շաջբլի նների» բւ ճովն դանուող Ճ. Լանկն ալ աւելցուցած է «Դիդբրե ինբը սետքուն դբերքա հայուրա 1» :

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

h Bhcusuu

Տիկին Սաթենիկ Ետիգարտաշեանի մահ. ւան քառասունքին առեիւ՝ Տիկին Շնորհիկ Фициинавий tr Stp tr Shiph Фррапр Фшփազեան կը նուիրեն 300 Ֆր. Կապոյտ Wաչի Շաւիլի մասնահիւղին եւ 300 Ֆր. «Ցառաջ»ին ։

SOIREE COUSCOUS

organisée par la Croix Bleue Section Bagneux - Cachan Samedi 28 Janvier à 20 heures à l'Ecole Rabelais — Montrouge Participation aux frais: 130 F Réservations avant le 25 Janvier au : 46 63 10 48 / 46 83 00 82. ---- Places limitées ----

L'ASSOCIATION ARMÉNIENNE D'AIDE SOCIALE

reconnue d'utilité publique recherche

DIRECTEUR ou DIRECTRICE pour diriger

l'Etablissement de Montmorency

Ce poste implique la gestion d'ensemble de la maison de retraite, du personnel et l'organisation. Connaissance indispensable du français et de l'arménien.

Logement assuré.

Prière de prendre rendez-vous ou adresser C.V. au Siège de l'Associa-

77, rue La Fayette, 75009 PARIS Tél.: 48.78.02.99

Secrétariat ouvert tous les jours de 14h à 18h sauf samedi et dimanche.

Paris: EXPOSITION DE PEINTURES

L'UGAB et le GIA présentent VAROUJEAN

(Jean Varoujean Gureghian), le pionnier de la peinture abstraite

en Arménie, qui expose ses œuvres à LA GALERIE LES CENT

du 11 au 28 Janvier

Ouverture du mardi au samedi de 14h à 18h30 ou sur rendez-vous

8, rue de Jouy, Paris 4e Tél.: 42 77 30 00 M° St-Paul ou Pont-Marie

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE

La M.C.A. a le plaisir de vous convier à la

SOIREE GUITARE

Classique - Jazz - Flamenco

avec la participation de BERDJ KOUYOUMDJIAN Guitariste

dans les œuvres de Sabicas, Flamenco

Vendredi 20 Janvier à 20h45

– Entrée libre ——

9, rue de Madrid, 94140 ALFORTVILLE Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64 JOEL M. MILLON &

CLAUDE ROBERT COMMISSAIRES PRISEURS ASSOCIES

LARMENIE DROUGT

2ème VENTE AUX ENCHERES DE 200 TABLEAUX DE PEINTRES ARMENIENS

le Lundi 23 Janvier à 14 heures à Drouot-Richelieu — Salle No 11 **VERNISSAGE:**

le Jeudi 19 Janvier de 21h à 23h 5, avenue d'Eylau, 75116 Paris

EXPOSITIONS AVANT LA VENTE:

du 16 au 19 Janvier 5, avenue d'Eylau, 75116 Paris

le 21 Janvier de 11h à 18h et le 23 Janvier de 11h à 12h DROUOT-RICHELIEU — Salle N° 11 9, rue Drouot — 75009 Paris

Pour tous renseignements, contacter à l'étude : William LE CALVEZ :

Tél.: 47 27 95 34 / 47 27 89 91.

CUNTILLHE

Կապոյա Խաչի Պանեկօ - Քաչանի «Իսահակեան» մասնաճիւղը չնորհակալու... թեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները...

Տիկին Սաթենիկ Ֆիրէնկիւլեան 300 Ֆր. խնկաբեր Թորոսեանի մահուան առ-Phi:

Պ. Արմէն Սարգիսեան (Անգլիա) 200 Ֆր. Մարտիկ Տակառեան*ի յիչատակին*։

ZEMUSEUPL

FRANCE 2

կիրակի, Յունուար 22, ժամը 9.30-ին՝ Ս. Գրիդոր Լուսաւորչի կեանքը, Ս. Հորդիսիսե, Ս. Մեսրոպ:

Un Séjour Ski

du 18 Février au 25 Février retrouves tes ami(e)s!

tes animateur(trice)s tes directeur(trice)s

de juillet et août 1994.

en venant t'éclater au Séjour Ski à Bellefontaine, Colonie organisée par la Croix Bleue. Ton inscription se fera

soit: à la Croix Bleue de Paris 48.24.46.57

auprès d'Isabelle Tchydemian 39.85.09.75 auprès de Sébastien Harian 39.87.42.86

Prix: 2500 F.

Ce prix comprend:

- Transport

- Hébergement en pension complète

- Location de skis

- Cours de skis

- Forfait remontées mécaniques

- Animations

- Folle journée déguisée sur les pistes Et plein d'autres surprises!

Colo ouverte à tous les enfants de 8 à 14 ans.

PARLES-EN A TOUS TES AMI(E)S

4นๆกอร ๒น๑

and authority **Ф**ԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ֆրանսահայ կապոյտ Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը փարիզեան իր մասնաձիւզերով կը կազմակերպէ աւանդական «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը, Կիրակի, Յունուար 22, ժամը 15-ին։

«Centre Valeyre» — 22, rue de Rochechouart, Paris 9e կաղանդ Պապան պիտի այցելէ: Բոլոր երախաները Հրաւիրուած են մասնակցելու այդ օրուան Հանդիսու-

CONTRACT DESIGNATION OF THE PROPERTY OF THE PR MAISON ARMENIENNE

DE LA JEUNESSE ET DE LA CULTURE MARSEILLE

MAISON DE L'ARTISANAT ET DES METIERS D'ART

EXPOSITION Du 20 Janvier au 18 Mars

Artisans d'Arménie

« Matériaux et Traditions »

à la Maison de l'Artisanat et des Métiers d'Art 21, Cours d'Estienne d'Orves, Marseille 1er

Inauguration le Jeudi 19 Janvier à 19 heures En présence de :

— Vahan TER-GHEVONDIAN, Chargé d'Affaires de la République d'Arménie

- Henri VERNEUIL, Cinéaste

- Franck FERNANDEL, Artiste.

— Jacques ROCCA-SERRA, Sénateur, Adj. au Maire, Président de la M.A.M.A.

Sous la présidence de ROBERT P. VIGOUROUX Sénateur Maire de Marseille

Avec la participation du groupe instrumental «Kéram». et de la Chorale «Sahak-Mesrop»

A l'issue du vernissage à 21 heures, à la Maison de la Culture Arménienne 12-14, rue St-Bazile, repas animé par un orchestre et projection du film sur le tournage à Marseille de «Mayrig» et «588 Rue Paradis» d'Henri Verneuil. Participation: 200 F. — Réservations: 91. 50. 15. 09. 21 | 1 | 2005 | 1 | 20

OHPPUR ցրենրեԱՐ 20 VENDREDI 20 JANVIER 1995

orupbre

TUNUT UNULPHUY (1925-1957)

LE PREMIER OUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83. Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — FAX: 48.00.06.70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 **Ֆ**. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 Ֆ.

69° ANNEE — N° 18.509

6904 SUPH - PH 18.509

LE NUMERO : 5,00 F

Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ ՇԱՐԱՆ ՇԱՐԱՆ՝ ՊԱԼԱՏԻԻՐ, ԻՄՄԱՆԻՒԷԼԻ, րրցոն ԵՒԼՆ., ԵՒԼՆ.

Выстыци 18-ры, ժыбр 13-ры, фырушպետարանն է որ նախարարապետ էտ. Պալատիւր նախագահական իր Թեկնածունիւնը յայտարարեց ։ Պարզ է որ «ոչ ... դէպը» մըն է ինչպէս կ'ըսեն, քանի ամիսրբնքը ի վեր արդէր կը խօսուէր այս մա... սին, իր կուսակցութեան մէջ իսկ բաժա... նում յառաջ եկած էր, իր եւ Շիրաջի կողմնակիցներու միջեւ եւ այլեւս ոչ ոք կը Հաւատար իր այն յանձնառութեան նուս սնուր ով ոն վանչապետ ախաի նևայ չի կրնար նախագահական Թեկնածու ըլ-լալ։ Սկիդրեն, 1993 Մարտի ընտրու-թիւններէն առաջ, ռազմավարութիւն մր ձչդուած էր ըստ որուն ժաղ Շիրաջ նախագահական թեկնածու էր, իսկ Պալատիւր՝ նախարարապետ ։ Ու կր կարծուի որ իչխանութեան ախորժակը երթալով րացուեցաւ, այսինըն Մաթինեոն տեղա... ւորուեյէն ետք, ինչ որ այնքան ալ ձիչդ չի Թուիր։ Հաւանաբար բարեմտութիւն էր, եթէ ոչ միամտութերւն, կարծել որ Պալատիւր բնաւ տրամադիր չէ նախագա... Հական աթեոռին եւ վերջն է որ միտքը փո-խեց, Հարցախոյդերու օգնութեամբ։ Ի. րականին մէջ, եթե լաւ քննուի բաղկացուցիչ տարրերը այն առաջին կառավա... ըունեան գոր կազմեց, դժուար չէ կոա... ձել թե արդեն իսկ կր պատրաստեր նա-խաղահական իր Թեկնածութիւնը։ Ու.. րեմն, Պալատիւր թեկնածու է «որպէսզի **Ցրանսան պատրաստ**է յաջորդ դարուն համար, որպեսգի ան գայն դիմաւորե իր եսլոր ուժերով, բարդաւան, արդար, ազդեցիկ, յոյն ստեղծելու համար» ։ Ինք ալ համախմբան Թեկնածու մը կը նկատէ ինթգինը, բայց որպէսզի ամէն բան կարելի դառնայ, Հարկ է որ Ֆրանսացիները Համերաչիս ըլլան ։ Գրաւարկը սա է , կ'ըսէ , «Ֆրանսացիներու Համերաչխութիւն, լաւատեսու թիւն , ին քնավստա Հու թիւն , ֆր-րահոացի ըլլալու Հպարտութիւն» ։

Ցատկանչական է այս «ֆրանսացի ըլլա. լու Հպարտութիւնը» մանասանդ երբ՝ ֆրանսացի չես ։ Բայց , բնական բարդոյթներու հետեւանք է եւ «Լիպերասիոն» չատ լաւ կը բնորոշէր այս կէտը (Յունուար 19) գրելով . - «Էտ . Պալատիւր հոյակապ կերպով տիրապետած է իր կենսագրու... թեան» ։ Բայց եւ այնպէս , ատենին Մոնտն էր որ կրցաւ մանրամասն բացատրել 17-րդ դարու Նախիջեւանեն Թուրբիա դաղ խած Հայերու պարագան, որոնց մեկ մասը լատինացած էր լետագային ։ Թուրջ մամույն այ «Իզմիրցի Պալատիւրը Ֆրան... սայի Հանրապետութեան նախագահու... թեան թեկնածու» խորագիրով տուած է վարչապետ Պալատիւրի Թեկնածութեան լուրը: Կ'ըսուի նաեւ թե հաւանական է որ րախատազ հրահուբեւու անանաժայիր թբև-կայի Ներջին նախարար Փասջուան վարչապետ նչանակե ։

Անմիջապէս յետոլ, ընկերվարական կուսակցութեան բարտուղարն էր Հանրի իննանիւէլի որ կր յատարարեր իր Թեկ... նածութերւնը, ան ալ «Համախմբումի» **Թեկնածուն է:**

Շառլ Միյոն այ (իի . Տի . իՖ) կը յայատրարեր որ պատճառ չի տեսներ Թեկրագու չևևավու։

ԱՀաւասիկ Թեկնածուներ որոնը Համա... րումի եւ Համերաչխութեան ըարողներ կը կարդան և իրենք իսկ չեն Համաձայնիր իրենց քաղաքական Հոսանքին ծոցը, այնաւելի սուր է անձնական փառամոլուերերն ճար ամմայիր հաշև: Ո'վոտեր աչև, Շիրաբ, Պալատիւր, Միյոն և դեռ քիչ մր աւելի անդին ալ՝ տր Վիլիէ, Լր Փէն, ըն-կերվարականները՝ Ժոսփէն, Լանկ, Էմմանինելի եւ Թերեւս չէ վերջացած:

Ամէն պարագայի մէջ պատկերը տըfuntp 5:

«LE COURRIER INTERNATIONAL» (19/25 Janvier) — CUMHURIYET —

Erevan musèle ses ultras

LE PARTI HISTORIQUE DU NATIONALISME ARMENIEN MIS HORS LA LOI

Ս.յս խիստ չահեկան չարաթաթերթը, ամէն չաբախ բաղուած բներ կը Հրատարակե միջադգային մամուլի էջերեն:

Այս վերջին թիւին մէջ, թարդմանաբար կր ներկայացնէ Թուրք մամուլի կարեւորագոյն օրգաններեն «Ճումհուրիյելժ»ի դէր շուսացն մոն որսնաժնաց է բանի եմիլ եօյմ էն : Ան կ՝ անդրադառնայ L . Stp -Պետրոսեանի արգելքին Հանդէպ՝ «Հայ... կական ազգայնականութեան պատմական կուսակցութեան», այսինքն՝ Դաչնակցութեան : Ցիչելէ ետք Հայաստանի նախա-գահին մեղադրանքները (Թմրեցուցիչի չահատակութիւն Լիրանանէն Երեւան, ապա՝ Մոսկուա, քաղաքական սպանու--Թիւններ եւայլն, եւայլն), Թուրք լրա-գրողը կը ջանայ գրգապատճառը գտնել։ Կ'րսէ. -- «Այս խնդիրը հարցականներ կր յարուցանէ ։ ինչո՞ւ սա պահը ընտրել ար... գիլելու համար այս կուսակցութ-իւնը։ Դաշնակցութիւնը կը սպառնա∘ր իշխա.. նութեան։ Ոչ ոքի համար գաղտնիք է որ կ՛րնդդիմանար Լ․ Տէր . Պետրոսեանի քա. դաքականութեան զոր տկար եւ անբաւա. րար կր գտնէ Ադրբեջանի հետ կնճիռին մեջ, Լ. Ղարաբաղ։ Աւելին՝ ընտրութիւն. ներ կան Մայիսին»:

Ու կր չարունակե իր վերլուծումը, հաս. տատելով թե «Այն պատմական կուսակ... ցութիւնը որ արթնցուց հայկական ազգայ. նականութիւնը անցեալ դարուն, յանկարծ ինքզինք խաղէն դուրս կր գտնէ. գլխաւոր պատճառը իր անզիջող դիրքն է Ղարաբա. դի հարցին նկատմամբ ։ Ճիշդ է, Հայաստանը օգնեց այդ հողաշերտը գրեթէ ան. կախ Պետութեան մր վերածելու, բայց կրնա՞ր աւելին ընել ։ Կը բառէ յիշել Պաշտ. պանութեան նախկին նախարարին՝ Վազ-գեն Մանուկեանի խօսքը արտասանուած 1992-ին, գաղափար մր կազմելու համար թէ ի՞նչ կր խորհի Երեւան այդ հարցին մասին ։ «Ղարաբաղը , կ'րսէր նախարարը , Հայաստանի ապագան է» ։ Ի դէպ, Հայաստան այնքան լաւ իրագործեց այդ հողա... շերտին վերաբերող իր ծրագիրը որ, հի... մա, ամէն պարագայի մէջ, անկարելի է իրեն համար ետ երթաղ։ Արդէն ոչ ոք կը ստիպէ իրեն այդ քայլն առնել»։

Ար <u>Գուն</u> հետանումն ըն ընտաբ ան չեն-ջանին մէջ պատմական գինակցութիւննե... மு மீழ்தம் டி முறாட கம், நிருக்டுவடி சித் ஆயமுட տան թրջական մասնակցութիւնը կը մեր. գրին համար, բայց սիրով կ'ընդունի յունական ներկայութիւն մր։ Ու Էտիփ Էօյմէն կ'եզրակացնէ. -- «Արգիլելով Դաշ-նակցութիւնը, կր հեռացնեն նաեւ գաղա... փարները անոնց որոնք զօրավիգ են անոր ։ Գերազգայնականութիւնը նորաձեւութիւն է ամէն տեղ, ներառեալ Թուրքիա։ Նոյն... իսկ եթէ Հայաստանի մէջ, կը սպառնայ քաղաքական վարչակարգին, կարելի է այդ հարցը լուծել քաղաքական կուսակ... ցութեան մր արտաքսումով»:

ዋሀንት ሆር ያበጊበՎ

ՊԵՌՆԱՐ ԼԷՈՒԻՍ Հասած է Պոլիս ու *յայտարարած* . «Ես պատմաբան եմ ու այս պատճառով ամէն բանէ աւելի իրականու... թիւնները կը սիրեմ»: Ծաղումով հրեայ պատմարանը խուսափած է Փարիզի մէջ իր դէմ բացուած դատերուն մասին խoubլե, ըսելով. «Թուրքիոյ մէջ արտասանած խօսքերս կրնան դատարանին մէջ ինծի դէմ գործածուիլ»:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ **FUSUAULSUT** 7447

(Բ. եւ վերջին մաս)

Հայաստանի Հանրապետութեան Արդա-րադատութեան նախարարութիւնը գործի դատաքննունեան ժամանակ, ընելով իր միջնորդութիւնը եւ լրացուցիչ փաստա-*Եղթեր ներկայացնելով*, *յայտնեց նաեւ*, որ նչած կազմակերպութիւնը գրանցելուց յետոյ, 1993 Թուականի Նոյեմբերի 19-ին Հ. 8. Դ. Հայաստանի Կեդրոնական Կոմիաէի Թիւ 177 գրութիւնից իրենց յայտնի է դարձել, որ Հ. 8. 7. Բիւրոյի 13 ան. դամներից 9-ը օտարերկրացիներ են, եւ Հ. 3. Դ. Հայաստանի Կեդրոնական Կոմիտէի 11 անդամներից 1-ը նոյնպես օտարերկրացի է։ Կուսակցութեան ղեկավար մարմիններում օտարերկրեայ քաղաքացիներ ընդգրկուած լինելը գիտելով որպես Հայաստանի Հանրապետութեան «Հասարակական -- քաղաքական կազմակերպու--Թիւնների մասին» օրէնքի առաջին յօդ-ւածի պահանջների խախտում՝ նախարարութիւնը, այդ մասին տեղեկացնելով Հ. 8. Դ. Հասարակական -- քաղաքական կազմակերպութեանը, նրան ժամկէտ է աուել նշուած խախտումները վերացնելու Համար։ Նախազգուչացնելով, որ Հակա... ாயி ரித்யு ஓாட்சி அநிக்கராக சிக்கு பயட்சியம்ուած կարդով պահանջ կր ներկայացուի կազմակերպունեան դործունէունիւնը կա. սեցնելու մասին ։

Միաժամանակ, նախարարութիւնը, «Դրօ» յատուկ ծառայութեան վերաբերեալ նիւթեր ներկայացնելով, յայտնեց, որ այդ յատուկ ծառայունիւնը ստեղծուել է Հ. 8. Դ. կազմում, որի կանոնադրութեամբ նախատեսուած են գործողու-Թիւններ, որոնք Հակասում են գործող օրէնոգրութեանը։ Այդ առթեր Ա. Ա. Պ. Վ.-ի քննական վարչութեան կողմից յարուցուած է քրէական գործ։ Ներկա. յացուած փաստաթղթերի առկայութեան պայմաններում Հայաստանի Հանրապետութեան Արդարադատութեան նախարա... րութիւնը միջնորդեց Հ. 8. Դ. Հասարա... կական -- քաղաքական կազմակերպութեան գործունկուներ կասեցնել վեց ամիս Justy tuny:

րութեան ներկայացուցիչներին, դատա. խաղի եղրակացութիւնը միջնորդութիւն բաւարարելու մասին, ծանօխանալով գործի նիւթերին եւ հետազուելով գործընդմէղ եբևուագ ատանույնթբեն, մաատիար կոլեզիան դաաւ, որ միջնորդութիւնը պէտը է բաւարարուի հետեսեալ պատճա. ռաբանու թեամ բ.

Գործի նիւթերով հիմնաւորուած է, որ Հ. 8. Դ. Հասարակական - քաղաքական կազմակերպութիւնը Հայաստանի Հանրապետութեան Արդարադատութեան նախա. րարու թեան կողմից գրանցուել է 1991 թրւականի Յուլիսի 2-ին Հասարակական -քաղաքական կազմակերպունքիւնների մա... սին 1991 Թուականի Փետրուարի 26-ի օրենքի հիման վրայ։ Նչուած օրենքի ա-யை விர் முராடய் விர் வெரியவ் வரிர், «உய்யமுய்կական -- քաղաքական կազմակերպութիւ-Նր կամաւոր հիմուն ըներով միաւորուած Հայաստանի Հանրապետութեան ընտ... րական տարիք ունեցող քաղաքացիների միաւորում է» : Հայաստանի Հանրապեաութիւնում «Օտարերկրեայ քաղաքացիների իրաւական վիճակի մասին» 1994 Թուականի Յունիսի 17-ի օրենքի 25-րդ յօդուածի համաձայն, օտարերկրեայ բադարացին Հայաստանի Հանրապետութիւնում չի կարող անդամագրուել Հայաս-տանի Հանրապետութեան հասարակական - ջաղաջական որեւէ կազմակերպութեան ։

Գործով Հաստատուեց, որ Հ. 8. 7. Հասարակական -- քաղաքական կազմակերպութեան ղեկավար մարմիններ Հանդիսացող Բիւրոյի 13 անդամներից 9-ը, իսկ Հա4. B. T.

ՑԱ**ՑՏԱ**ՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահի 28 Դեկտեմբերի հակաօրինական հրամանագրով եւ Հայաստանի Գերադոյն Ատեանի 13 Յունուարի անար-դար վճիռով, Հայաստանի իչխանու-**Երւնները 6 ամիսով դադրեցուցին Հ.** 8. Դաշնակցութեան գործունկութիւնը Հայաստանի մէջ, իրենց Հակադաչնակցական մոլուցջին եւ Հայաստանի ու Արաերկրի Հայունիւնը տարբերելու եւ ընդհանրապես հայութերւնը երկփեղկե. յու վարջադիծին իբրեւ նոր արտայայ-யாடிசிட்ப :

2. 8. 7. Բիւրոն, ականջալուր դաչնակցական չարջերուն, Համակիր զանգուածներուն եւ ընդհանրապես հայ ժողովուրդին մօտ բարձրացած ընդվումի եւ բողոբի ալիջին, որոչեց առկախել Հայաստանի իչխանութիւններու սփիւռջեան նախաձեռնութիւններուն առընչուող գործակցութիւնները, մինչեւ Հ. 8. Դաչնակցութեան Հայաստանի մէջ գործունկութեան դկմ դրուած արդելքին վեըացումը:

Առ шյդ, Հ. 8. Դ. Բիւրոն որոշեց.

Մ. .- Արգախել «Հայաստան» Համակայկական Հիմնադրամի աշխատանքներուն մասնակցութիւնը՝ բոլոր մակարդակնե. மாட் மிரயு:

Բ.- Առկախել Հայաստանի դեսպանաաուներուն եւ ներկայացուցչունիւններուն նիւթյական եւ բարոյական օժանդակու-

Հայաստանի իչխանութիւններու հետ գործակցութեան այս առկախումները արդելը պիտի չըլլան, որ Հ. 8. Դաչնակցու-**Երւնը եւ իր գործակից ու համակիր զաև**դուածները չարունակեն Հայաստանի եւ Արցախի ժողովուրդին Հասցնել իրենց բարեսիրական ու մարդասիրական օժանդակու Թիւնները եւ գօրավիզ կանգնել Արցախի ազատագրական արդար պայքա-

2.8.7. FFFF0

18 Յունուար 1995

Լսելով Արդարադատութեան նախարա.. յաստանի Կեդրոնական Կոմիտէի 11 ան.. դամներից 1-ր օտարերկրացիներ են, ինչը հակասում է վերը յիչատակուած օրենքների պահանջներին։ Հ. 8. 7. 76կավար մարմիններում օտարերկրեայ քա-զաբացիների ընդդրկուած լինելու Հանդամանթը Հաստատուած է Հ. 8. Դ. Կեղրոնական կոմիտէի անդամ Ռուբէն Ցա. կոբեանի՝ Հայաստանի Հանրապետութեան Արդարադատութեան նախարարութեանն հասցեագրուած 1993 թուականի Նոյեմբերի 19-ի Թիւ 177 գրութեամբ, րստ որի՝ Հ. 8. Դ. Բիւրոյի 13 անդամներից Ալբերտ Անեմեանը Իրանի քաղաքացի է, Բենս Թոնդեանը Լիրանանի քաղաքացի է, Վիդէն Յուլսէփեանը Գանատայի բաղաբացի է, Տիգրան Ճինպաչեանը Լիրանանի քաղաքացի է, Հրայր Մարուխեանը Ցունաստանի քաղաքացի է, Երուանդ Մոնոֆարեանը Լիբանանի քաղաքացի է, Աթօ Պօդիկեանը Ամերիկայի Միացեալ - Նա-Հանդներու քաղաքացի է, Հրաչ Տասնապետեանը Լիբանանի քաղաքացի է եւ Երւանդ Փամպուջեանը Լիբանանի քաղաքացի է : Ինչպես նաեւ՝ Հ. 8 . 7 . Հայաստանի կեղրոնական կոմիտէի անդամ խաժակ Տէր - Գրիդորեանը Իրանի քաղաpmg# 5:

முகாயத் கமிடியசியிற்ற கம்யமையாடியு த նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան Արդարադատութեան նախարարի կողմից Գերագոյն Խորհուրդի՝ Անկախ Պետականութեան Հաստատման եւ Ազգային Քա. ղաջականութեան Հարցերի մշտական

(Tup.p 7. 52)

STIPELEPSE MIZEP

Իր աւարտին հասաւ տարի մը եւս, որ հարուստ էր համաշխարհային իրադար... ճութիւններով, որոնց պարզ թուարկումն անգամ պիտի լեցնէր ԹերԹի մը տասնեակ սիւնակները ։ Միջազգային համապարփակ խաղաղութեան մր ձգտող նախաձեռնու... **Երւններ, անոնց զուդահեռ չրջանային** փութը պատերազմներ, երկրագունդի ապագային վերաբերող Հասարակաց խնդիրներ, անտեսական տագնապներ, գերհզօր պետութիւններու միջեւ Հասկացողութեան նախաջայլեր, մէյ մը մԹազնեցին եւ մէյ մը յուսադրեցին աշխարհի բնակիչները՝ հայն ին նրաէլարնունբարն դէն արվառո երազի մր կերպարանքին մէջ պահելով ցուրտ պատերազմի աւարտէն ետք ակրն. կալուած խաղաղութերւնը:

Երեւութապես անհետացած է Համաչխարհային Երրորդ Պատերազմի մր ուր. ւականը։ Միացեալ - Նահանդներու եւ Ռուսաստանի ղեկավարներուն միջեւ հանդիպումները, միջուկային պետու-[ժիւններու կողմէ գինաթափման պայմանագիրները, փոքր պետութիւններուն առջեւ միջուկային գէնքի իւրացման առջեւ դրուած պատուարները, աւելի ապա. հով ու խաղաղ աշխարհի մր հետանկարը րացած են մարդկութեան առջեւ ։ Սակայն , նրություն անաբանանի ուն ռանսափն փոխարինուած է անտեսական ահաւոր պատերազմով, ուր հանդէս կուդան արդիւնաբերական Հոկայ երկիրները իրենց ներ. ջին հակասու Թիւններով եւ աչխարհի կոյս շուկաներուն աիրանալու անհաշտ պայքանով: Ո'ղեսոն աշխանշե ին ժարաւի անաեսական ճգնաժամ ի մր մէջ եւ Ժի -- 7 արդիւնաբերական երկիրները ի վիճակի չեն նախ լուծելու իրենց հարցերը, մնաց որ օժանդակունիւն ընձեռեն երրորդ աչխարհի չջաւորութեան մէջ տուայտող պե տունիւններուն։ Այս բոլորին մէջ տակաւին կայ Եւրոպային եւ Ռուսաստանին վրնայ ին մբնափայունքիւրն անանատմերիսո Միացեալ - Նահանդներու ձգտումը, որ պատճառ կը հանդիսանայ բուռն հակազդեցունիւններու եւ բեւեռացումներու:

Ցետսովետական այս ժամանակաչըջանը լի է բազմապիսի հակասութերւններով։ ի երկական ընոյիի չրջանային պատերազմները, աշխարհի այս նոր կարգ ու սարքին մէջ, կը փորձեն սրբագրել անցեալին պարտադրած անարդարութիւննե. րը, կր ձգաին նոր դասաւորում ի ենթարկել գծուած եւ համաշխարհային համայնքին կողմե սրբագործուած տահմանները, առանց հաչուի առնելու բոլոր այն պայմանագիրները, որոնք որդեպրուած էին պաղ պատերազմի տարիներուն, աւելի մեծ խնդիրներու եւ մաահոգութիւններու օրերուն : Հիմա, որ չկան այդ մեծ խնդիրները, կամ չունին նոյն սրութիւնը, միջագդային համայնքն ալ չունի նոր պայման... ներուն պատղանող օրենքներ, այլ հինի արժ է չափերով կր փորձ է լուծումներ ասաջարկել՝ առանց յաջողելու:

Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութիւնը, որ կոչուած է հանդիսանալու միջազդային տագնապները լուծելու ֆորումը, օրի-Նակ, անգօր դանուհցաւ կասեցնելու այս դարուս ամենեն անաւոր դեղասպանու-[Frishbyth dfin, np h 4np8 դրուեցաւ Ռուսանաայի հակամարտ երկու ցեղախում. րերու կողմե : Չաեսնուած ոճրագործու--**Երեն մր, նախնադարհան իր բոլոր վայ**րագուներներով եկաւ Հաստատելու անտառի օրենքը, մինչ անպօր ՄԱԿ-ը, ակարապրո մասըանք բան աչտիահաժենի անմ ցեղասպանութեան, Հանդէս եկաւ մարդասիրական օժանդակութիւններով, երբ Հանդարտած էին գիրար խողխողելու կիրքերը։ Բայց այդ ՄԱԿ-ի Հովանաւորութեան տակ կայացաւ մարդկութեան ըսպառնացող այլ տեսակի վտանդի մը՝ բնական աճի նուիրուած համաժողովը, սանձագերծելու համար անհակակչռելի եւ Նաեւ ... անկերակրելի դարձած երկրադունդի ընակչութիւնը։ Եթե գործնական நயருக் தயாகாடக்குமை, யுயாகயாற எத சித் վատնային անտեսումն էր, այլ կարգ մր երկիրներու ցեղային եւ կրմական արմատական սկզբունքներու բախումը՝ գիտական արդի սկզբուն ըներուն հետ։ Կրոնական ենթակողի վրայ արմատական, ծայրայեղական եւ ինչու չէ ծայր աստիճան յետադիմական շարժումներու վերադարթեւնքը, դարմանալի արադութեամբ, սկսած է խախտել աշխարհիկ պետու նիւններու հիմերը, փորձելով գարորճ րբաբ գիչրամահբար իրաշահայնտու թեան դիրկը:

Արորող տարելրջարին յուսադրիչ քայլ մըն էր Իսրայէլ - Պաղեստին խաղաղու*երար առանարկեն* : Հունչ իքս մաև Համաչխարհային տագնապներու ցանկին ամենավերեւը գտնուելով, ի վերջոյ գույ յացաւ նախնական Համաձայնունքիւն մը եւ կարծէք Հակամարտ կողմերը ընդունեցան երկիսսութեան ուղին՝ ճակատփոխարէն։ Այդ պայմանագիրը, որջան ալ անգոհացուցիչ, ճամբան հարթեց Միջին Արեւելջի խաղաղութեան ապագայ Վեռանկարներուն։ Յորդանան Հանդիսացաւ արաբական երկրորդ Պեաութիւնը՝ Եգիպաոսէն ետք, որ վերջ տուաւ Իսրայէլի հետ պատերազմական վիճակին ։ Սակայն տազնապին պատմական արմատները այնջան խոր են, որ այդ քայլը այս անդամ որեց Յորդանան. Պաղեստինցիներ Հակամարտութիւնը։Իսկ Իսրայելի կողմե Հողային իսկական գի-இாயிக்கிறாட விக்றச்பாயிழ் யுயாகியா புற கெயிդիսանայ, որ ոչ միայն Գազայի եւ Երիծովի դէն ոտոանարար եսրաևաները՝ այլեւ Սուրիա մերժէ միանալ խաղազունեան գործըննացին։ Ամեն պարադայի մէջ, կր Թուի, Թէ խաղաղութեան ուղին որդեգրուած է անվերադարձօրէն եւ Հակառակ բազմապիսի խոչընդոտներու, Իսրայէլ - արաբական երկիրներ նոր պատերազմ մը բացառուած է։

Պոսնիա - Հերցեկովինի տագնապր չարունակեց մնալ միջազդային համայնքի ուչադրութեան ոլորտին մէջ։ Պոսնիան փորձադաչա մբն էր, ուր ՄԱԿ-ր, Եւրոպական Միութիւնը, ՕԹԱՆ-ը ստանձնած էին «էթնիկ մաբրագործում» մր կանխելու եւ սահմանները անձեռնմիսելի պանելու առաքելունիւնը։ Անոնք հաւաքարար գախողեցան ոչ դիայն անոր Համար որ ունէին ներջին Հակասութքիւններ, այլ որովհետեւ իրենց չահերը կը նոյնանային առնուազն մէկ հարցի չուրջ -կանիսել Թուրջիկ պետութեան մր դոյառումը Եւրոպայի սիրտին մէջ։ Մնացեալ սկզբունըները չպար էին պարտկելու հադան ինբըն հուր ըատաարրբենն:

Տարելըջանի փակման զուգադիպեցաւ Չէչենիոյ տագնապը։ Փլուզուած կայսնունգրար դն գատարժանմեն, Ասւսաստար, [ժոյլ չէր կրնար տալ, որ իր սահմաններէն ներս ստեղծուի պետական այնպիսի անկախ միաւոր մը, որ նախատիպարը Հանդիսանայ տասնեակ այլ միաւորներու անկախութեան, Հիմէն քանզելով Ռուսաստանի Դաչնակցութիւնը։ Բացի այն իրողունենեն, որ Ռուսաստանի անտեսու-[ժետչ, խիստ անհրաժեչտ կապատար խողովակներ այլեւս պիտի չհակակչոուկին կրեմ լինկն, անդին կար նաեւ Պոտնիոյ օրինակով իսյամական արմատական պեաու թեան մր ստեղծումը: Չէչ էնիոյ յաջողութեան պարագային, Ռուսաստանեն կրնային անջատուիլ այլ մարդեր, Ռուսաստանը դարձնելով հիւսիսային սառուցեալ ովկիանոսի երկիր։

Հայաստանի եւ Արցախի սահմաններու դօաիի այս ատանրապե աբբլի ետևմտնուն Ադրրեջանի հետ խաղաղութեան հեռանկարը։ Փելաայի ՍԷ - ԷՍ - ՍԷ - Ը-ի (0 - bU - Ub - C) Sududningth bung նախատեսուած խաղաղարար ուժերու կազմունիւնը, լիազօրունիւնները, այսպես կոչուած Խաղաղութեան Մեծ Համաձայնագիրը կընան ուլանալ, երբ Ռուսաստան գրադած է իր ներջին խնդիրներով։ Միջանկեալ բանակցութիւնները դեռ կրնան որոշ ատեն գրաղեցնել միջրոնմրբեն, ասարձ անդատավար եբիսւդ մր յառաջացնելու, որովհետեւ Չէչ Էնիոյ տագնապին առիթով Ռուսաստանի կարծր մաններեն ներս բացի խորՀրդանչական omme զօրքերէ եւ դէտերէ, Ռուսաստան պիտի չհանդուրժէ ներջին իր հարցերուն այլ տեսակի միջամտուներւններ։ Մինչեւ Չէչէնիոյ տագնապին աւարտը, հացիւ թե դարարադեան Հակամարտութեան վե. րաբերող լուծումները իրենց յստակ դիմարիծը ստանան։ Մինչ այդ սակայն, Ղարաբաղը ինւթգինը կը Հաստատէ պետական, այլ պատմական իր սահմաններուն մեջ, նորընարը իր նախագահով,

UBAUTH PHEPREUL եՒ ՄԱՐԳԿԱՅԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ

ԽՄԲ. .. Թուրքիոլ կառավարութեան եւ երկրին փոքրամասնութիւններուն յարա... բերութ-իւններուն յատկացուած յօդուածը զոր կուտանք թարգմանաբար, հեղինակին կողմէ նախ ներկայացուած է Քալիարիի մէջ տեղի ունեցած "Միշերկրականեան երկիրները եւ մարդկային իրառունքները" վիճարկումին, ապա լոյս տեսած է "Մարդկային իրաւունքները - ժամանակագրու-թիւններ եւ մարտեր" պարբերաթերթին 1994 Յունուար - Ապրիլի թիւին մէջ:

Այս թերթը մարդկային իրաւունքներու պաշտպան՝ իտալիոյ փաստաբաններու

կարգի միութեան պաշտօնաթերթն է, գոր կր խմբագրէ իրաւագէտ Մարիօ Լանա. իսկ խմբագրական կազմի եւ գիտական մասնաժողովի անդամներէն ծանօթ բաց. մաթիւ փաստաբաններու, դատախազնե. րու, իտալացի եւ օտար փրոֆէսէօրներու կարգին կան նաեւ Իտալիոյ Սահմա. նադրական բարձրագոյն ատեանի պատ. ւոյ նախագահներ Ֆ. Պ. Քազաւոլա, Հ. Քոնսօ եւ է. Գայլօ։ Պարբերաթերթը լոյս կը տեսնէ ԻՒՆԷՍՔՕ-ի իտալական յանձ.. նաժողովին եւ Եւրոպական Միութեան հովանաւորութեամբ:

Թուրքիոյ ՕԹԱՆ-ի եւ Եւրոպայի Խոր-Հուրդին (ոչ տակաւին Եւրոպական Միու-[ժետան) մաս կազմելը, տուեայ մըն է որ որոչ ապահովութիւն կուտայ համաչխար. Հային եւ միջերկրականեան ապագայ Հաւասարակչուութեանց, չափազանց նուրբ աշխարգադրական շրջանի մը մէջ։

Պայմաններու բերմամբ, զորս անտեղի կր համարին այժմ վերլուծել, սոյն մահմետական սիւննի երկիրը, մշակությային եւ կրօնական մեծ ասանգոյթներով արդէն իսկ համաչխարհային աւժ եղած, այսօր կը գտնուի ներքին եւ արտաքին կացութեան մր առջեւ գոր կ'արժէ ստուպել իր պատահական վտանդաբերութեան մէջ։

Այժմ մօտէն քննենք այս իրականունիւնը։ Իր սաՀմաններէն ներս, բրաական աղատագրական չարժումը ոչ միայն գիչ *թե չատ կարեւոր չրջաններու վրայ կը* Sulf, шյլ, ուժաթափ արձակադօր, բերով Թրջական բանակի միչտ աւելի մեծ ուժեր կը ներջաչէ այս պայքարին մէջ։ Դրացի Հանրապետութեան եւ Սփիւռբի Հայերը, 1915-ի ջարդերէն յետոյ Թուրքերու կողմ է գրաւուած Հողերը ետ կը պահանջեն։ Սահ. մանակից եւ արտաջին ձակատի վրալ, Անդարան պէտք է հայուակցի հարաւր՝ Սուրիոյ եւ Իրաջի հետ, Եփրատ դետին ջուրերուն Հոկողութեան Համար. Հիւսիսը՝ Արցախի հետ որուն վերջնական լուծումը տակաւին հեռու է. արեւելքը՝ իրանի հետ, որ կր մերժէ Թուրքիոյ ծա... ւալապաչաական փորձերը դէպի նախկին Խորգրդային Միութեան մագնետական Հանրապետութիւնները եւ վերջապես արեւմուտքը՝ ուր բաց կը մնայ կիպրոսի եւ Bունաստանի դեմ կնճոստ վիճակը, Եգէականի կղզիներուն եւ չրջանի նաւթեային ծրադիրներու Հարցերուն առընչու... թեամբ։ Այս բոլորին վրայ եթե աւելցընենը Թուրքիոյ Հոդածութիւնը՝ Ալպանիոյ, Քոսովոյի եւ նոյնինքն Մակեդոնիոյ իր կրօնակիցներուն նկատմամբ (Հակայոյն ակնոցով գիտուած), առանց նկատի ունենալու Պոսնիոյ մահմետականներուն ուղարկած իր նաեւ զինամ թերային օժանղակութիւնը, վաւեր պատճառներ կան որոչ ուչագրութիւն դարձնելու այս դաչնակիցին դերին, որուն կառավարութիւնը шյսօր ազնիւ աիկնոջ մր ձեռքն է:

Պէտք է ընդունիլ որ Անդարայի կառա.

վարութիւնը ճարտարութեամբ եւ չրջա... հայեցութեամբ կր չարժի : Ջինք չրջապա. աոց արդէն իսկ բարդ իրականու Թիւնները չի փորձեր բորբոջել։ Բայց մինչեւ երբ կրնայ տեւել այս ձկուն ու նրրավարի քա. ղաքականուներնը։ Որքանր կրնայ դիմա. նայ այս խախուտ հաւասարակչուու Թիւնը, միութենկն աւելի անջատումի ձղտող ի... րականու թեան մր մէջ:

1993-ին, Թուրքիան մեկուկես միլիառ աոլարի գէնք գնած է, մեծ մասամբ Գերմանիայէն, որ նախկին համայնավար Գերմանիոյ գինարաններէն 300.000 կտոր արամագրած էր չահամրցական գիներով։ Գնումներ որոնց մեծ մասը, անգործածե. լի ըլլալով, իր բանակին չեն ծառայեր, այլ՝ վերսաին արտածելու այնպիսի երկիրներ ուր նուաղ կատարելագործուած զէնքերու կարիքը կայ։ Փաքիստանը, օրինակի համար, Թուրքիայէն պատերադմական ինթնաթիոներ կ'ուղէ գնել։ Կամ Եղիպաոս եւ այլ արաբական երկիրներ օղանաւեր կ'ուզեն գնել Անգարայէն, որ դանոնը միաւորելու եւ ծախելու Ամերի... կայի Թոյլատուու Թիւնը ունի ։

சாடி முடியாபாய்க்கா காக்கி கா րացումը եւ ինընիթեն տուած պատերագ. մական եռանկիւնաձեւ վաճառականութեան դերը, Ատլանթեան Ուխաի չրջածիրէն ներս իր արամաբանական բացա... արրութիւնը ունի, բայց հետաքրքրական եւ վիճելի կը դառնայ այն պահուն, երբ ապազինման Հարցերը ՀամաչխարՀային արտագրա .. տնտեսական Թուլացումի

ծանր Հարցերը գիմագրաւելու մակարդակին կր հասնին ։

Ոչ ոք կր հաւատայ պատմութենեն դերազանցուած եւ ժողովրդավարական ա-ՏԷն դատապարտուած «փանԹուրանականու թեան» վերահաստատումի մր : Բայց անտեղի չէ զգուչութեամբ հետեւիլ, մա. նաւանդ երբ դժուարաւ կը հայտուին այս երկրին արեւմահան եւ եւրոպական կոչումները ծայրայեղ մահմետականութեան անին հետ, տակաւին ոչ չատ բացայայտ, ույր որարածուած, արջայնաջին ժառա-ուր որանագրուաց, արջայնաջին ժառաեն կամ նոյնիսկ անգոյ:

Հարցը գիչ կչիռ չունի, մանաւանդ երբ կարեւոր ռազմադիտական եւ աշխարհաբաղաքական դիրքով, 00 Մ.Ն-ի եւ Եւրո-

Ռոբեր Քոչարեանով։ Ոչ Ղարարադի եւ ոչ ալ անոր նախապահին պիտի վի-Տակի այն դժրախա ճակատադիրը, որ ունեցաւ Կիլիկիան, 1920-ին, իր միօրեայ անկախութեամբ։ Վեացմեայ պատերագմի յաղթանակները, նուանուած անկախութիւնը այլեւս սակարկութեան առար.

կայ չեն կրնար դառնալ: Ղարարադեան յարաբերաբար կայուն իրավիճակին մէկ հակապատկերը կը պարզէ Հայաստանի ներջին քաղաքական կետրոն : Վենջիր շնչարի շետուայանաւած ակարեկչունիւնները, խորհրդարանական կարգ մր խմբակցութիւններու լիազօրութեանց առկախումը այնպիսի սրութեան Հասցուցած են իչխանութեան եւ ընդդիմութեան Հակասութիւնները, որ **խորհրդարանի կեանքը ամրողջական ամ**լացման վտանգը կր զիմագրաւկ։ Երբ նկատի կ'ունենանը յառաջիկայ տարուան ընտրութիւններու օրէնջին եւ երկրին Սահմանադրութեան որդեգրման յոյժ կարեւոր պարադաները, օրէնսդիր մարմինին ամլացումը մեծ Հարուած մրն է Հայաստանի ղեմոկրատականացման գործընթացին։ Ինչ ալ ըլլան արդարացուցիչ դրդապատճառները, Հադիւ Թէ ընդունելի նկատուի խորհրդարանական կարդ մր իպետինունգիւրթբես ետնաստիան այո դիրջորոչումը։ Այս երեւոյթը անդամ மிழ க்டம புழ முமையர், டுர் யழக்டம சயரியிய.

կավրեպ զարձած է այժմու խորհրդարանը եւ չի գտնուիր իրմ է ակնկալուած բարձրութեան վրայ։ Հեղնականօրեն, այս խորհրդարանն ալ ստիպուած է վաւերացնելու ինչըզինը թաղող ընտրու-[ժետնց նոր օրենքը...: Խոհեմու թիւնը պիտի պահանջեր, որ ստեղծուած տաղ-நாளிம் வக்காள்க்கிற மாகிற ஆழ்க்கிய நிடு խանութեան եւ ընդդիմութեան միջեւ երկիսսու թեան վերսկոման, երբ թշնամին կը թակե մեր դոները...:

Սփիւութը խոր մաահոգութեամբ կը Հետեւի Հայաստանի ներջադաջական կեանքի այս ժիտական զարդացումներուն, բայց կր չարունակէ մնալ կողթին Հայաստանի պետականութեան, որ անցնող տարե չրանին միջազդային ատեաններու վրայ աւելի եւս ամրապնդեց իր դիրջերը։ Միջազգային այդ վարկը պէտը չէ մեադնի ներքին լարուածութիւններով եւ 1995 տարելրջանը պէտք է կետնքի կոչէ նոր Խորհրդարանն ու Սահմանադրունիւնը, մեր յառաջըննացին որպէս երկու էական նախադրեալները։

Թող 1995 տարելրջանը թվայ մեր երկու Հանրապետու Թիւններուն ներքին կայունու թեան եւ բարօրութեան տարին:

BUARE TOLAUGUL

«Նոր Օր» Դեկտեմբեր 31

արական խորհուրդի անդամ երկրի մր կր վերաբերի: Այսպես կոչուած՝ Արեւելջի ժառան դիշա ուբեր հանա գաւասանայնենսունիւններ դատակարարելու չէսին կր դանուի, և որուն ղեկավար դասը լուծելու Հրարաւորու Թիւնը չունի եթե ոչ՝ «հեղիքակաւոր» քաղաք կանունեամբ, դարդիային իրաւունջները եւ ժողովրդավարութեան սկզբունւքները ուսնակոր ընելով: Ներքին ձակատի վրայ բաւականին ծանօի են ցեղային փութրամասնութեանց Հարցերը, որոնը չատ անգամ իսկական բայց իրաւաղուրկ «արգութիւններ» են : Արաջին գերթին կայ Քիւրտերու պարադան : Մoտաւորապես 25 միլիոն հաշուող հինդ երկիրներու մէջ ցրուած ընակչութիւն մր սևու շունչ բոնքն ոչիկիսրի խունճիսն ուք կապրի ։ Շատ գիւրին է ըսել Թէ Քիւրտենն «քբորանրակ Թուների» բր բւ եք դիայն յետին մէկ փութրամասնութիւնն է որ «Ф. Р.» ի «Աշխատաւորներու կուսակցութիւն «մարջսիսթ -- լէնինիսթներուն» կողմէ կազմակերպուած, ահարեկչունիւն կր կիրարկե : Քաղաբական եւ դինուոթական այս ուժին նկատմամբ դատումը ինչ որ այ ըլլայ, Հարցը տասնամեակներէ ի վեր (६८६ п тырьпр) կը գոյաստեւ եւ չի կրնար անչուչա լուծուիլ աեղւոյն բնակ... չունեան եւ գինը ներկայացնող ղեկավար դասի ղէմ կիրառուած արդելջներով եւ ջարդերով։ Բնականաթար քրտական Հարցը միայն Թուրջիոյ չի վերաբերիր այլեւ իրանի, իրաքի, Սուրիոյ եւ հոյնիսկ կովկասեան փոքր Հողատարածքի մր։ Բայց Թուրբիան, ինւթգինը ժողովրդավար երկիր մը համարելով, ամենեն աւելին ինք է որ պէտք է յարդե «ազգային» իրա... ւուն քները իր իսկ փուքրամասնութեանց:

Այլ չափանիչերով կր ներկայանայ, բայց սկզբունւքի տեսակէտէ Հիմնովին. յարեւնման է Հայերու հարցը։ Ճիչդ է որ այս վերջինները Անկախ Պետութեանց Համայնքին յարող անկախ Հանրապետու--சிட்ட மீட மடிம், கட மயியும் யுத்கை 25 சிக்րադնահատել միլիոններով աշխարհի չորս կողմը ցրուած Ափիւռջի մը պարագան. տասնամեակներէ ի վեր իր ազգային մչա-կոյթն ու աւանդութիւնները խիզախօրէն պաչապանող ժողովուրդ մը, գոր 1915-ի Տանմբնուր Նունճն հորի ուգով անաաւթեան մատնեց եւ Համաչիարմային ճանա. չում ունեցող իր Հողերէն դուրս քչեց:

Անչույտ մարդկային իրաւանց Հարցր կը տարբերի ընտաներ Հայերու եւ Քիւրտերուն։ Թուրքիոյ ներկայ Հայ բնակչու-թիւնը որոչ չափով միաձուլուած, չատ համեստ փոքրամասնութիւն մր ըլլալով հանդերձ, հոգատարութեան կը կարօտի: նոյնն է խարականութեան ենթակայ յոյն փոքրամասնութեան պարագան։ Հայկա... կան Հարցը Հետեսարար, Համաշխարհային բանակցութեանց նիւթ է այնու որ սահմաններու փոփոխութեան անխուսա-փելի եւ միչա բարդ Հարցեր կը յարուցէ,

րայց եւ միչա կարելի է Թուրքիոյ մէջ, մինչեւ այսօր իրենց պապենական երկիրը կազմող գրաւեալ Հողերուն վրայ Հայկա... կան հողամաս (enclave) մը իրագործել։

Առաջիններէն ենք ընդունելու որ ներ...

կայացուած երկու Հարցերը դիւրաւ լուծելի հարցեր չեն, եւ որոնց համար հաւանաբար երկար ժամանակ եւ միջազգային աւելի աչխոյժ յարաբերութիւններ պէտք են. այսուհանդերձ, թացուած քի եւ տրամադրութեան նչան մը կրնայ մեծապես նպաստել երկխստութեան մը, յօգուտ մարդկային իրաւանց եւ ազգային փոքրամասնութեանց յարգանքի հաստատումին։ Այլապես չի հասկցուիր Թե ինչու, կատարեայ զինուորական գրաւումի յատկանիչեր ունեցող Կիպրոսի 40 առ Հարիւր Հողամասին վրայ իր տարօրինակ ներկայութեամը, եւ գոնէ որոչ ժամանակամիջո. ցի մր բանակցութեանց արամադիր Թուրքիան, նոյնպես բացուածքի չարժում մր չընկ. ինչ որ, ի միջի այլոց, զինք պիտի արժեւորէ արեւմահան աշխարհին առաջ, որուն կը հայի իրաւացի հետաքրքրու-

Թրջական ջաղաջականութեան երկրորդ մէկ կերպարը, ընդհանուր առմամբ, մե. ծամասնութիւն կազմող մահմետական բր-Նակչու թեամբ Նախկին խորհրդային հանրապետութեանց կը վերաբերի։ Մչակու-**Ժային**, կրձնական եւ լեղուական մերձա-ւորութեան Հասկնալի պատճառներով, ասոնց նկատմամբ բարի զրացնութեան եւ Համադործակցութեան յարաբերութիւն. ներ կը մշակէ, որոշ «բարեմիտ» մրցակցութեամբ Իրանի Հետ։ Բայց Համադործակցութիւնը, համերաչխութիւնը եւ մի-Տաղուի նքնանու տանամար ինադ, ճամա-ճարար բւ ժամափանախօսարար առև-մանադրութիւնը երկու տարբեր բաներ

Նկատի ունիմ յատկապէս Թուրջիոյ Թիկունը կանգնիլը Ադրբեջանի, որ դրացի Հայաստանի Հանրապետութեան հետ լուրջ եւ նուրբ բանավէնի մը մէջ կր դանուի, Լեռնային Ղարաբազի Հարցին Համար. մեծամասնութեամբ Հայաբնակ Հողամաս մը որ Նախիջեւանի նման ժամանակին U,-դրրբեջանի Հանրապետութեան կցուած

Այդ ժամանակ իչխողը Մոսկուան եւ Ստալինն էին որոնք իրենց քմահանոյքին Համաձայն կրնային խորհրդային Հանրապետութեանց, ազգային Հողամասե... րու, Ինջնավար Մարզերու, եւայլն, սահ.մանային որեւէ փովախութիւն կատարել, այնպիսի չափանիչերով որոնց այժմ չեմ անդրադառնար, եւ որոնք այսօր դէպքե-րու բերումով ուժէ ինկած են ։ Ղրիմի կամ Մոլդովայի պարադաները լաւ օրինակ են։

Ստորագրեալս իրատասու չէ Ղարաբաղի Հարցին լուծումներ առաջարկելու, որոնջ

uchus. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐՈՎԻ ԲՈՒԺՈՒՄՆԵՐ

Արեան որոշ գրւանդութիւններու Համար յոյսի կարեւոր դուռ մը կը բանան նորածինները։ Ասոնցմէ մէկն է այն ախար որ մահացու կ'րլլայ եթե պատուաստի կարելիութիւն չգտնուի։ Այն հիւանդները որոնց ողևածուծը պէտը եղած քանակութեամբ արեան կարմիր գնորիկ արտադրելէ կր դադրի, իրենց յոյսը կը կապեն ոսկրածուծի պատուաստի մը։ Սակայն Հասանականութիւնը չատ փոքր է. միայն Մ խացեալ - Նահանդներու մէջ ամ էն տարի քսան Հազար Հիւանդներ կր սպասեն որ իրենց մարմնին տուեալներուն յարմար ոսկրածուծ գտնուի ու անոնցմե միայն հինգ հազարին սպասումը գրական արդիւնքի կրյանգի։ Մնացեալին Համար գիտուներնը անզօր կը մնայ։

Բժ չկական հետագոտութերմները այս ուղղութեամը կարեւոր յայտնաբերում... ներ ըրած են որոնց չնորհիւ անհրաժեչա պիտի չրլլայ յարմար ոսկրածուծի սպասել, յանախ ի զուր։ Դիտուած է որ սաղմերու պորտակապը որ երախային արեան շրջանը կր կապէ մօրը մարմնին, սպիտակ եւ կարմիր գնոլիկներ արտադրող բջիջներէն կր պարունակէ մեծ քանակութեամբ։ Մրեան այս բջիջները վերջին տարիներուն միայն գիտնականներու ուջադրու Թիւնը գրաւած են. անունք սաղմին մէջ տակաւին լրիւ կատարելագործուած չեն ու ոսկրա... ծուծին կողմե չեն արտադրուիր. զայն ի, անատաենթը ոտոնը իր քբանուր ու փանջա-որ: Այս բջիջներուն յայանութիւնը անմիջապես նկատուած է արեան _{բաղցկեղին} ու արեան այլ հիւանդութիւններու բուժումի կարելիու Թիւնը:

1989-ին ֆրանսացի բժիչկներ առաջին

անկամ անչափահաս հիւանդներու պոր... տակապի աջիջներ պատուսատեցին : Անկե ի վեր աշխարհի զանազան կողմերը գործողութիւնը 50 անդամի չափ կրկնուած է: Բոլոր պարագաներուն ալ պորտակապի րջիջները առնուսոծ էին հիւանդին մօտիկ ապգականներե ։

Այս գործողութեան ընթեացրին նախ իքա Տառագայ Թևերով կ՝ ոչնչացուին հիւանդին արեան ըջիջները. յետոյ պորտակապէն առնուսած արիւնը կը ներարկուի ենքակային մեկ չնչերակին. եթե գործողութերւնը յաջողի, եկուոր բջիջները կը տեղաւորւին հրամուրն ոսկրածուծին մեջ ու կը որորդ արեան ենիչներ ահատենբի:

Բժիչկներու Համաձայն, առաջին արդիւնքները գոհացուցիչ են, մանաւանդ որ այս ձեւը նուազ բարդ է կիրարկութեան համար : Քիչ ծախտալից է նաեւ :

ԱՄՆ-ու եւ Անգլիոյ մէջ պորտակապի արիւմսի կեղրոններ բացուած են ու ծրրադրուած է յառաջիկայ տարիներուն կարեւոր պահեստ մը ունենալ Հոն ։

կայ նաեւ խնդրին իրաւական կողմը։ Արբերիկեար երիբևուները դն անհատիր արիմիը սառեցնելով պահեստաւորելու եւ բուժման նպատակով գործածելու արաշնագրեր ձեռը ձգած է։ Այդ ընկերութեան գիմելով, ծնողջներ կրնան որոչ վճարումի մը փոխարէն սառեցնել ու պա-4ել տալ իրենց նորածինին պորտային արիւնը։ Շատ ցած ջերմաստիճանի մը մէջ, կ'ըսուի Թէ այդ արիւնը կընայ պահուիլ գրենք անսահմանափակ ժամանակով ։ Մոսնագէտները կը յուսան նաեւ որ բնագիտական անի տարրեր օգտագործելով կարելի պիտի ըլլայ գիտական աչխատանոցներու մեջ պէտք բմած ճարակութեամբ արտադրել այդ պոհեստին բը-

Նոյնպես, պորտակապի արիւնի բջիջները կարելի պիտի ըլլայ գործածել նաեւ ծիներու աուժումին ընթացքին:

4U.7. 2U.V

h sty willing Ut - to Ut - C-h jumnit յանձնախումբի մը միջնորդութեամբ զա-նագան կողմերու միջեւ բանակցութեանց առարկայ են, բայց Հարկ է նկատել որ Թուրքիան չի կրնար Ազրբեջանի անկախ Հանրապետութեան քաղաքականութեան միջամուխ ըլլայ, օրինակ՝ գինուորական ընոյնի օժանդակունեամբ:

Եթե Ղարարաղը Հայաստանի Հանրապետութեան կցելու պայմանները գոյու--[ժիւն չունին, դոնէ ան մoտակայ Նախիջե. ւանի նման ինքնավար Հանրապետութիւն մը դառնայ, ծայրագոյն պարագա... յին յետ ժողովրդական Հանրաբուէի մր։ Մարդկային իրասանց եւ ինջնորոչման սկզբունըներու ճանաչումը ոչ միչտ ժողովուրդներու ապատ ընտրութեամբ կ՚ըլ-յան ։ ԸնդՀանրապէս քաղաքական պատե-Հութեան, Համաչխարհային Հաւատարա... կրչոութեանց եւայլն, Հաչիւները չեն թուլատրեր ամէնեն արամարանական եւ ուղիղ լուծումներու որդեդրումը։ Բայց նուազագոյն ցանկալին պիտի բլլար գոնէ հետղհետէ այս հեռանկարներուն ուղղու-.

LUO LANLA Իտալ-եւ-արաբական Բարեկամութեան եւ Համագործակցութեան

Ընկերակցութեան Տնօրէն Թարդ. Մինաս Լուռեան

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

M P D D P S P OPPULLUPTEP

4 6 9

- Տուր ես կրեմ , ըսաւ Սուր ։ Մայօնե.լն ան գրան եր ։ Հարև է ։

- Ծանր չէ : Շնորհակալ եմ : Սուր սպասեց որ ձախին անցներ Թեւր մանելու համար։ Նորմա աջէն չարունա... կեց ճամրան ու թեւը չմտաւ։ «Պայուսա... կը մէկ ձեռքէն միւսը անցընելը պատրըւակ էր թեւէս ելլելու Համար ։ Բարկացած է»։ Վախ մը զգաց։ Ու անմիջապես յաերն, եր ար իշրչ իհաշուրճ ուրբև հաևիա-

նալու։ Բայց չկրցաւ վանել վախը։ Նորմային հետաբրբրութիւնը կը չարունակուէր կօչիկներուն քիթին հանդէպ: Սուր, ձեռջերը գրպաններուն մէջ, գլուլոն ձին , ի, ատաճարաև արևաևեներ երտելով։ Մազգալարար Հեռացած էին իրարմ է : Մ էկ Հոգինոց տեղ կար իրենց մ իջեւ։ Օտարներու պես հասան նաւամաառյց, օտարներու պես մտան չողենաւ։ Սուր պահ մր յուսացած էր Թէ չոգենաւի குமு மயுயாத் திரை மிர் சிரி சியர், முரா மாթեր աեղ մր կը նտակին, բան մր կը խըմ է ին, կը տաիպուէ ին, խօսիլ : Շոգենաւր

պատրաստ էր ու դոները բաց: Սուր երկու Թէյ ապապրեց ։ Նորմա Թէյը խմեց, մերսի ըստւ, Սուրին ձեռքը տուաւ

ծ ճամբորդները։

Դիմացի նստարանը գոյգ մր եկառ վա... դելով, ձեռը ձեռքի։ Սեղաուեցան նատարանին ծայրը։ Տղան գրկեց աղջիկը, գըլուի գլիսի սկսան փափսալ ու ժպարլ:

Սուր տիսրեցաւ։ Ծանր, ծանր կերպով: Սուդի պէս ։ Իրենք քսան տարուան էրիկ - կնիկի պէս նստած էին։ Նորմա կր չարունակեր պատուհանեն նայիլ։ Սուր կր չարունակեր տիւրիլ: Աչքին առջեւ կուդային օրուան անցուդարձերը՝ վերարկուն վերցնելէն ի վեր ։ Երանի թե եկած չրլլար ։ Երանի Թէ գրամ գտած չրլար։ Նորման կանած ըրար։ Գիչերը՝ քաղաքին մեջ կը պարտեին։ Առանց տասնոցի, ասելի մօտ կ'րլլային իրարու: Կոզի գալը ի°նչ տարբերունիւն ունեցած էր արդէն ջա.-புயழிய மீழ் யுளமுளிழும்: தோயுவழி வு மீழ, հրաչալի օգ մր կորտուած էր։ Հրաչալի լուսին մր կր կորտուեր հիմա ծովին վրնալ: դամև … դամև խրչս, ւմ ական: Վաղը ասանկ կ'ըլլա՞յ։ Օդը ասանկ աղւոր կ'րլլա°յ։ Շաբաթ մր եաք ի°ևչ կ'րլլայ, յայտներ է: Ողջ կ'րլլա նք: Պորիսը արժն դ,նпա, և ժան ապիս : բևիևամուրան யடிரு முறுயூர்: பியரு ... புக்கழ்க்கு மிழி վաղ չկայ որ:

Եւ երբ այսօրը կը փախցնես ձեռջեղ,

ի°նչ կը մնայ...

Արթացաւ, երբ արեւր աչքը մտաւ: Ատաղերու տողանցը կար Պոլսոյ ռատիո...

Unulungh யிச்சியட்டுக்கும் மீழ முடியத : U.z-խարհր լավեկու ախորժակ մը։ Ցիչեց Թե չէ ճաչած գիչերը։ Գալուն պէս անկողին մտած էր։ Ոչ թե անտր համար որչեր կրրնար բան մր ուտել։ Այլ որովհետեւ ա... մրչցած էր հաշելու՝ ատանկ գիչերով : Եւ யு பாட்கமிடிக்குக், மீழியி மிழிய மியமுயக் நிர

_____ արապ դառաթը, սկսաւ պատուհանկն մինչեւ առտու ։ Մղձաւանջ մր անդամ չկր խանդարած բունը։ Ու յեսող կ'ըսեն Թէ աերա ունեցողին բունը չի տանիր, գիչևրը կ'ելլէ վեր վար կը չափչփէ, մինչեւ առաու կը ծիւէ, նոյնիսկ մազերը կը Տերմկին մեկ գիչերուան մեջ...

Ս. չջը ժամացոյցին գնաց։ Ձէր բաներ։ Գիչերը մոռցեր էր լարել։ Բայց արեւէն դատելով, ութ անցած ըլլալու էր։

Վարտիկով ներս գնաց ։ Ցակոբիկ , գրծագրութեան թուղթ մր տարածած՝ սե. ղանին ապակիին վրայ, ներկ կր ծեփեր։ Մասաները գոյնոգոյն էին։ Սիլվա, բաղմոցին վրայ պատկած՝ փլեսանայով, բոկոտն, սրունքները իրարու վրայ, Թրքա-կան քոմիքսները կը կարդար կիրակնօրեայ Թերթերուն։ Մէկ ձեռքը խոչոր ողկոյգ մր խաղող կար։ Կուտերը ակուաներուն տակ կը փչրեր չբերը - չրեր։ Ո°ւրկէ ելած էր խաղողը։ Երէկ դիչեր խաղող չկար ։ Առաուն առած ըլլալու էին

- hour flamy է so' murphu : фիժшմադ ¿ 4 யடிக்டு " ப . . .

Գերրգ Թերթին մեջ խորասուղուած կ'երեւար : Ո° ւրկէ տեսած էր Սուրին վի-S ... 4 p :

Սուր չպատասխանեց ։ Ռատիոյին առ-9եւէն անցաւ , ձայնը կրկնապատկեց ։ Սիլվա ձիչ մր արձակեց, տեղեն ցատրեց, մեզմացուց ռատիօն։ Այն ատեն լսուեցաւ Գետրոլին ճայնը որ «Հերկելէ'» կր պոռար ետեւէն ։ Ցակորիկ գլուխը չէր վերցուցած սեղանեն ։ Կարծես չէր լսած անդամ ան-தயி புயழியில் :

- Ինչ կը վատես, ըսաւ Մելինե արդուն չարժումներուն հետեսելով:

Սուր չպատասխանեց ։ Գտաւ փնտռածը ։ Zui', Surfruisuz if pute, summynegte խաղողը առաուընե, կեսօրին ալ բերան-Why of his purgte:

Սուր մայրը ձպեց իր յաւխաենական խուհանոցին մեջ, վերադարձու սենեակ:

Դէորդին յոնքերը աւելի պոստուած էին հիմա: Խիստ, հեղինակաւոր ընտանիջի պետի դէմք, որ խանուներն աշկերտր կ'ա-Հարեկեր միայն ։ Աչթը վերցուց ԹերԹեն, չափչփեց Սուրը որ Թիկնաթուի մր մեջ ինկաւ, մէկ սրունքը քոկէն կախեց ու խադողի ողկոյգէն հատիկներ լափեց ակռա... ներովը։ Բան մը պիտի ըսկը, բաներ, բաներ պիտի ըսեր։ Հրաժարեցաւ, աչքերը խոնաարհեցուց թերթին։ Շրթունջները չարժեցան կատաղութեամբ։ Սուր չնրչմարեց այս բոլորը։ Մերկացած ողկոյդը հեռուէն մարրամանի մր մէջ նետեց: Վրիպեցաւ;

-- Մամաս չտեսնայ, մրմնջեց Սիլվա աչքին պոչովը ողկոյգին նայելով, ու չարուրակեց երկերցումը առանց աեղէն չար...

Bակորիկ, կէս մարմինովը սեղանին վրրայ հակած, խիստ լուրջ երեւոյթով կր չարունակեր ներկ ծեփել գծագրութեան [ժուղ [ժիմ : Նեղու [ժիւն մ ը կար Սուրի սրըարն մեջ: Տունը տակնումըայ ընել կ'ուգէր։ Մէկուն հետ կռուիլ։ Հայրը չատ ծեր էր, Ցակորիկը՝ չատ պզտիկ։ Թիկնանախունն բովէն ցատրեց տախտակամածին վրայ, գնաց առանց ազգարարութեան այեց Թերթը Սիլվային ձեռքեն, վերադարձաւ Թիկնաթու : Ու փոթորիկը փըր-செயட: பிரமுய முய்வுக்கு க்ள யாயட செக்றசே :

(Tup. 22)

(Շար. Ա. Էջէն)

Bանձնաժողովին հասցեագրուած 1994 թւականի Ցունուարի 28-ի Թիւ Ե 224 գրութեամը, որտեղ նչելով յիչատակուած խախտումների մասին՝ յայտնուել էր, որ նախարարութիւնը գրաւոր եւ բանաւոր տեղեկացրել է Հ. Յ. Դ. ներկայացուցիչին եւ առաջարկել 20 օրեայ ժամկետում վերացնել խախտումները՝ նախազգուչացնելով, որ Հակառակ դէպքում Հայաստանի Հանրապետութիւնում դործող օրէնսդրութեամբ սահմանուած կարդով Հարց կը բարձրացուի կազմակերպութեան գործունկութիւնը դաղարեցնելու մասին : Այդ փաստը, որ կազմակերպու-[ժեան դեկավար մարմիններում ընդդըըկուած են օտարերկրացիներ, հաստատ-ուեց նաեւ Ռուբէն Ցակոթեանի՝ դատաարան արան կանանակ արած յայտարարութեամբ, ինչպես նաեւ որպես վկայ հարցաջննուած Կիմ Բալայեանի ցուցմուն...

արով: Դատական կոլեգիան գտնում է, որ նախարարութեան միջնորդութեան միւս պատճառարանութիւնը, որը վերաբեր... ւում է Հ. 8. Դ. Հասարակական - քաղաթական կազմակերպութեան կազմում ըսաեղծուած «Դրօ» յատուկ ծառայութեան գործունկութեանը, ներկայ վիճակով որ-պէս ապացոյց այս պատճառաբանութիւնը ընդունել չի կարող, քանի որ այս մասին յարուցուած քրկական գործը գտնւում կ

նախաքննու թեան փուլում ։

Դատական կոլեգիան Հայուի է առնում նաեւ Արդարադատութեան նախարարու-[ժետն ներկայացուցիչների այն յայտարարութիւնը, որ կազմակերպութեան գործուներութեան կասեցումից յետոյ, օրենքով սաշկարսուած քեր ժանքուղ անե քանմակերպութեան կողմից թոյլ տրուած խախտումները վերացնելու մեխանիզմները, որի յետագայ իրականացումը նա... խարարութիւնը վերցնում է իր վրայ։

Դատական կոլեգիան հաստատուած համարելով, որ Հ.Ց.Դ. Հասարակական-քա-<u>մաճարար քանդարբ</u> հանուները իրարաբ՝ բ «Հասարակական-քաղաքական կազմակերպունիւնների մասին» Հայաստանի Հանրա. պետութեան օրենքի Ա. յողուածի և Հայաստանի Հանրապետութիւնում «Օտարերկրեայ քաղաքացիների իրաւական վիճակի մասին» Հայաստանի Հանրապետու-[ենան օրենքի 25-րդ յօդուածի պահանջնե րը, և ղեկավարուելով Հայաստանի Հանհատերուլ գբող ճամաճանիարոր մասական օրենսգրքի 190 - 197 յօղուածներով «Հասարակական-քաղաքական կազմակերպութիւնների մասին» Հայաստանի Հան.րապետու նեան օրենքի 7-րդ յօդուածով՝ Manty.

Բաւարարել Հայաստանի Հանրապետութեան Արդարադատութեան նախարարութեան միջնորդութիւնը՝ 1995 թուականի Bունուարի 13--ից, վեց ամիս ժամկէտով, կասեցնել «Հայ Ցեղափոխական Դաչնակ... ցութիւն» Հասարակական -- քաղաքական իասուարերաու արան հանջուրբու արևոր նչուած խախտում ը վերացնելու համար։

Վնիոր օրինական ուժի մէջ է մանում Հրապարակումից անմիջապէս յետոյ։

Paris: EXPOSITION DE PEINTURES

L'UGAB et le GIA présentent

VAROUJEAN

(Jean Varoujean Gureghian), le pionnier de la peinture abstraite en Arménie, qui expose ses œuvres

à LA GALERIE LES CENT

du 11 au 28 Janvier Ouverture du mardi au samedi

de 14h à 18h30 ou sur rendez-vous 8, rue de Jouy, Paris 4e Tél.: 42 77 30 00

M° St-Paul ou Pont-Marie

SOIREE COUSCOUS

organisée par la Croix Bleue Section Bagneux - Cachan Samedi 28 Janvier à 20 heures à l'Ecole Rabelais - Montrouge Participation aux frais: 130 F Réservations avant le 25 Janvier au : 46 63 10 48 / 46 83 00 82. Places limitées -

Sous la Présidence d'Honneur de M. RODOLPHE PESCE Maire de Valence

Le Fonds Arménien de France invite la communauté arménienne de

VALENCE

ROMANS

A UN

DEBAT PUBLIC

sur les

Projets et Réalisations du Fonds « Hayastan»

Gazoduc IRAN - ARMENIE ZANGUEZOUR - KARABAGH

avec

BEDROS TERZIAN Président du Fonds Arménien de France

Diaporama commenté

Vendredi 27 Janvier à 20h30 à la Maison des Jeunes et de la Culture «Le Polygone», VALENCE

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE

Vous êtes musiciens!

Vous êtes particulièrement brillants et doués! -ceci quelque soit votre niveau —

Vous avez moins de 20 ans ! Vous êtes d'origine arménienne!

N'hésitez pas à participer à l'AUDITION DE SELECTION en vue

du CONCERT JEUNES TALENTS

organisé par la M.C.A. le Samedi 25 MARS en soirée

Date limite d'inscription 21 Janvier Date de l'audition 29 Janvier

9, rue de Madrid, 94140 ALFORTVILLE Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64

Յունուար 22, ժամը 15-ին։

Կաղանդ Պապան պիտի այցելէ։

EN COLLABORATION AVEC ARMENIAN AIRLINES

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A Commission Paritaire: N° 55935

SABERATOURS 31, RUE D'ARGENTEUIL - 75001 PARIS TEL 42 61 51 13 - FAX 42 61 94 53 SEVAN VOYAGES 48, COURS DE LA LIBERTÉ - 69003 LYON TEL 78 60 13 66 - FAX 78 60 92 26 EREVAN 37, RUE HANRABEDOUTIAN - EREVAN 10 TEL 52 85 48 - FAX 52 54 48

R. C. Paris

JOEL M. MILLON CLAUDE ROBERT COMMISSAIRES PRISEURS ASSOCIES LARMENIE A DROUGT 2ème VENTE AUX ENCHERES **ARMENIENS**

DE 200 TABLEAUX DE PEINTRES

le Lundi 23 Janvier à 14 heures à Drouot-Richelieu - Salle No 11 **VERNISSAGE:**

le Jeudi 19 Janvier de 21h à 23h 5, avenue d'Eylau, 75116 Paris

EXPOSITIONS AVANT LA VENTE: du 16 au 19 Janvier

5, avenue d'Eylau, 75116 Paris

le 21 Janvier de 11h à 18h et le 23 Janvier de 11h à 12h DROUOT-RICHELIEU - Salle Nº 11 9, rue Drouot - 75009 Paris

Pour tous renseignements, contacter à l'étude : William LE CALVEZ :

Tél.: 47 27 95 34 / 47 27 89 91.

ZENUSEUFL

FRANCE 2

կիրակի, Յունուար 22, ժամը 9.30-ին՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի կեանքը, Ս. Zaphuhuft, U. Vbupny:

SEMINAIRE «Littérature et Catastrophe»

de MARC NICHANIAN Séance exceptionnelle le Lundi 23 Janvier de 19h à 21h Dr. Louise FAUVE parlera de «KOMITAS, SA VIE, SA MALADIE,

SES RAPPORTS AVEC LA CATASTROPHE». au Centre Saint-Mesrop

10 bis, rue Thouin, Paris 5°

414088 HLD

TOPO

Կապոյա Խաչի Վալանսի «Աղուիթա» մասնածիւղը կազմակերպած է տարեկան լոթեոն, կիրակի, Ցունուար 29, կեսօրե ետք ժամը 16.30-էն սկսեալ Վալանսի Հայ Մ չակոյ թի Տան մեց:

Un Séjour Ski

du 18 Février au 25 Février retrouves tes ami(e)s!

tes animateur(trice)s tes directeur(trice)s

de juillet et août 1994. en venant t'éclater au Sé jour Ski à Bellefontaine, Colonie organisée par la Croix Bleue.

Ton inscription se fera soit: à la Croix Bleue de Paris 48.24.46.57 auprès d'Isabelle Tchydemian

39.85.09.75 auprès de Sébastien Harian

39.87.42.86 Prix: 2500 F.

Ce prix comprend:

- Transport

- Hébergement en pension complète

- Location de skis

- Cours de skis

- Forfait remontées mécaniques - Animations

 Folle journée déguisée sur les pistes Et plein d'autres surprises!

Colo ouverte à tous les enfants de 8 à 14 ans. PARLES-EN A TOUS TES AMI(E)S

L'UGAB - Jeunes organise SA

SOKRE DE LA

4UNDES HUS

- S

TURANHARBENH OFE

ФԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

«Centre Valeyre» — 22, rue de Rochechouart, Paris 9e

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը փարիզեան իր մասնաձիւդերով կը կազմակերպէ աւանդական «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը, կիրակի,

Բոլոր երախաները Հրաւիրուած են մասնակցելու այդ օրուան Հանդիսու-

TOWAL

le Samedi 4 Février à partir de 22 heures 30

au Centre Culturel Alex Manoogian 118, rue de Courcelles, Paris 17e

TENUE CORRECTE EXIGEE INTERDIT AUX MINEURS

Prix unique: 80 F. (avec 1 consommation non-alcoolisée)

TUPUP - HPPUHP 8በՒՆՈՒԱՐ 21_22 SAMEDI - DIMANCHE 21-22 JANVIER 1995

LE NUMERO : 5.00 F

SPAPATHL, CULUIC UHULPHUL (1925 - 1957)

Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — FAX: 48. 00. 06. 70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

Ֆրանսա ։ Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ ։ 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շաբաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 Ֆ.

69° ANNEE - N° 18.510

1,11,11,141,2 Լ. ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ 86164USNԻՈՒԹԻՒՆԸ PORZPAUPULA Urshalle Thusha

-- ՅՈՒՆՈՒԱՐ 18 --

Հանրապետութեան նախաղահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեան արտակարդ նիստի հրրաւիրած էր Խորհրդարանը, որպեսդի ներկայացնէ անցեալ տարուան տեղեկտ. տուութիւնը։ Նիստին ներկայ եղած են ?չուրջ 170 երեսփոխան : Բացակայած են ընդդիմագիր այն երեսփոխանները ոնորճ հայատնանագ քիր եք քեր դապարքցիր խորհրդարանի աշխատանըներուն։ Նախապահը թաւական ծաւալուն ելոյթ մր ունեցած է . նախ Թուած է 1991 -1994 տարիներու գլխաւոր պատահարները յետոյ մանրամասն ներկայացուցած է անցնող տարուան կարեւորագոյն իրսերևրբերը:

Անոնց գլխաւորը, ինչպես դժուար չէ են թարրել, Ղարաբաղն է, վերջին ութ ամիոներու հրադադարով։ Անոր հետեւանքներէն գլխաւորը «Հակաւքարտութեան կարգաւորման դիւանագիտական գործընթացին վերականգնումն է. գործրնթաց, որը նախորդ շրջանում, թւում էր, մտել է անելանելի փակուղի»:

Բաւական երկար «քնարական զեղում»ով մր նախագահը կը բացատրէ որ իչխանութեան յանախ կ'ուղղուի ռազմական յաջողութիւնները դիւանագիտական նուանումներով չամրապնդելու ամբաստանութիւնը. ու ան կը բացատրէ թե «դիւանագիտութիւնը երկրի քաղաքակա նութեան հէնց այն բնագաւառն է, որը մինչեւ որեւէ արդիւնքի ձեռքբերումը պարտադրաբար գաղտնի է մնում»: Ասիկա այսպես է ոչ միայն Հայաստանի, տասնապատիկ աւելի հղօր պետու [ժիւններու <u>Համար</u>:

Հետեւեալները գիւանագիտական այն յաջողութիւններն են որոնք արձանադրըուած են Ղարաբաղի Հարցին մէջ.

ա. Ղարաբաղեան հակամարտութեան քայլ առ քայլ կարգաւորման մեթոդոլո. գիան, որն սկսեց ձեւաւորուել դեռեւս 1992 թուականից, եւ այսօր խստօրէն կիրաուում է անխտիր բոլոր խաղաղարար ծրագրերում։ Այս մեթոդոլոգիան ենթադրում է խնդրի կարգաւորման երկու աստիճան. առաջինը՝ զինադադարի կայացման, կայուն խաղաղութեան հաստատման, Ղարաբաղի բնակչութեան անվտանգութեան ապահովման, գրաւուած տարածքների ազատագրման եւ շրջափա կումների վերացման փուլն է, իսկ երկրորդը՝ քաղաքական հարցերի, այդ թըւում Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի լուծման փուլը, որը, ինչպէս արդէն նշուեց վերաբերում է Մինսկի կոնֆե. րանսի հիմնական իրաւասութեանը։ Նման մեթողոլոգիայի որդեգրման կարեւորութիւնը, կարծում եմ, ինքնստինքեան ակընյայտ է, քանի որ եթէ փորձ արուէր միանգամից լուծել բոլոր հարցերը, ապա նկատի ունենալով Ղարաբաղի կարգավի. նակի վերաբերեալ կողմերի՝ դրսեւորած բնական մաքսիմալիզմը, խաղաղութեան գործընթացը մէկընդմիշտ վիժեցուած կարելի էր համարել։

P· 1993 թուականի Նոյեմբեր ամսին հայկական դիւանագիտութեանը յաջողուեց գրաւուած տարածքներից առանց նախապայմանների ետքաշման միջազգա.

յին հանրութեան պահանջը զուգակցել Լեռնային Ղարաբաղի եւ Հայաստանի շրջափակումների վերացման քայլերին, որը տեղ գտաւ ՍԷ - ԷՍ - ՍԷ - Ը-ի Մինսկի խմբի վերամշակուած խաղաղարար ծրագրում:

գ. 1994 թուականի Մայիսից սկը. սած, հիմնականում ՀԱՊ-ի երկրների միջխորհրդարանական վեհաժողովի ջանքերով Լեռնային Ղարաբաղը վերջնականա. պես նանաչուեց որպես հակամարտութեան լիարժէք կողմ, որն արդէն իր պարտադիր մասնակցութիւնն ունի ցանկացած մակարդակի բանակցութիւննե. րում:

դ. 1994 թուականի Դեկտեմբեր ամսին դիւանագիտական մակարդակով լուծ. ուեց նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի բնակչութեան անվտանգութեան ապահովման խնդիրը . ՍԷ - ԷՍ - ՍԷ - Ը-ի պուտափէշտեան գագաթնաժողովը որոշում կայացըրեց հակամարտութեան գօտում միջազգային խաղաղարար ուժեր տեղակայելու մասին, որը փաստօրէն Ղարաբաղի խընդրի քաղաքական կարգաւորման բոլորո. վին նոր փուլ է նշանաւորում։

ե. Պուտափեշտեան գագաթնաժողովը նաեւ վերջնականապես համադրեց ՍԷ էՍ - Սէ - Ը-ի եւ Ռուսաստանի միջնորդական ջանքերը, հիմք ստեղծելով միջազգային հանրութեան կողմից Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան կարգաւորման միասնական ծրագիր մշակելու համար, առանց որի խաղաղութեան գործընթացր հասկանալի պատնառներով դատապարտուած է ձախողման։

Ղարաբաղի հարցէն ետք նախագահը կը խոսի արաբուրիուն երաժաւասիր դասին : Տրուած Թուանչանները, կատարուած համեմատականները դրենե միչտ նպաստաւոր են 1994-ի Համար ։ Աճած են արտահանման եւ ներմուծման ծաւալները, էապէս զսպուած է դրամահոսքը, դիներու յաւելումը նախորդ տարուան 55 անդամին փոխարէն միայն 11,6 անդամ եղած է։ Ասոնց զուգանեռ, արմատացած է տնտեսական բարեփոխումներու՝ սեփականաչնորգման, գարկային Համակարդի օրէնսդրական կարդաւորքան, կառավարական կառոյցներու կատարելադործման դործընթացը։

Սեփականաչնորհման գործը կը չարունակուի. պետական ձեռնարկութիւններու եւ անաւարտ չինութիւններու սե. փականաչնորհման եւ ապապետականացման ծրագրին մէջ առնուած 2750 անունը առույժմ որոշուած է սեփականաչնորգել 1185-թ։ Հայուառման ենթակայ երկու միլիոն 980 Հազար քաղաքացիներու 1 միլիոն 780 Հազարը (ընդՀանուր Թիւին 47 տոկոսը) ստացած է սեփականաչնորհ-பீயப் பிடிய புயசாடிர :

1994-ը նախագահին կողմե յաջող կը նկատուի ձմրան նախապատրաստման աչխատանքներու եւ աղկաի դօտիին շինարարութեան տեսակէտէն։ 1992-ի 29.6 եւ 1993-ի 31.1 Հազար քառ. մեթեր ընակելի մակերեսի փոխարէն, անցեալ տարի 52.9 Հազար քառ. մեթեր բնակելի տա. րածութիւն դործածութեան յանձնուած է։ Ատոր 25.7 հաղար քառ. մե*թ*երը պիստնէի, 18.8 հազար քառ. մեխրը «Հայաստան» Հիմնադրամին, 8.4 Հազար քառ. մեթրը Համաչխարհային Դրամատան յատկացումով իրադործուած է։ Այս բաժնին մէջ տեղ կը գրաւեն Հերգերի ջրամրարին յանձնումը, Աշտարակի կառունչն, բերբորի ծառճառի ոարմաւին եւ Ձանդեղուրի ճամբաներուն վերականդնուած Հատուածները։

Անցեալ տարուան ամենամեծ յաջոզութիւնը կր նկատուի միջազդային ֆինանսական կազմակերպութիւններու որոշումը՝ Հայաստանի հիմնական տնտե. սական աջակցութիւն ցուցաբերելու։ Այդ կազմակերպութիւններուն հետ մշակ-

BUFLE LATURE

ԹԱԼԱՊԱՆԻ 4'aufausute ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Իրաջի հիւսիսային կողմը, ջրտական ինորնավար շրջանին մէջ եղրայրասպան կռիւները կը չարունակուին Քիւրտիստանի Հայրենասէրներու միութեան եւ Քիւրտիստանի ժողովրդավար կուսակցութեան ուժերուն միջեւ։ Առաջինին պարագլուխ ձէլալ Թալապանի հեռատեսիլի ելոյթով ரி யும்யயினியயாக டி கிற ஆள்பிற பா անուղղակի աղդարարած Թուրջիոյ որ միջամուխ չրըայ Քիւրաիստանի ներջին գործերուն : Ան ըսած է. «Թուրք պետութիւնը Քիւրտերու միջեւ բախումներուն կողմնակալութեամբ միջամուխ է մեր ներքին հարցերուն ։ Ատիկա դէմ է միջազգային պայմանագրերու։ Թուրքիոյ Ար.տաքին գործոց նախարարութիւնը պէտք է վերջ տայ իր այս կեցուածքին»։

Թալապանի Հետեւեալ բացատրութիւնը աուած է Թուրքիոյ կողմնակալութեան *մասին*. «Թուրք պետութիւնը Քիւրտիս... տանի ժողովրդավար կուսակցութեան նիւթական եւ զէնքի, զինամթերքի օժանդակութիւն կր կատարէ։ Առաջին նպատակը մեզ մէկդի ձգել ու հարթել է այդ կուսակցութեան եւ Սատտամի յարաբե. րութիւնները․ երկրորդը՝ նոյն կուսակ.. ցութեան ուժերը եւ ՓՔՔ-ն ձգել դէմ յան-

իսկ **Փ**ՔՔ-ի պատասխանատու մը եղ-բայրասպան կռիւները ջիւրտ ժողովուրդին դէմ դործուած մեծագոյն յանցանքը կր նկատէ եւ կ'ըսէ Թէ անոնք կը ծառա... յեն Քիւրաերու Թչնամիներուն։

ուած ընկերատնտեսական ծրագիրը առիթ պիտի տայ մաքրոտնտեսական Հաւասարակչուունքիւն Հաստատելու, որուն Հիմրավար աևմերշրերն ակակ ասրուիր 1996-/2:

լեւոն Տէր-Պետրոսեան աւելորդ չի նկատեր նչել Թէ չեն արդարացած հացի զինի տարապայման յաւելումին աորնչուած խուճապի երեւոյթներու են**ժաղրու** ժիւնները. նոյնպես եւ միջադգային ֆինանսական կազմակերպութիւններու իրենց յանձնառութեան մէջ թերացումի վախը։

Ելոյնին վերջին մասին մեջ նախաղա-Հր կը յիչեցնե թե տարուան ընթացջին երեք Հրամանագիր ստորագրած է. սնընդամ թերջ ներածելու եւ վաճառջի բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու, Ա.գ. դային Ապահովութեան Պետական Վարչուքժեան վերակառուցման եւ ձեռնարկներու, հիմնարկներու, կազմակերպութիւններու մէջ ստուզումներ կազմակերպելու մասին : Կ'աւելցնէ (Եէ յառաջիկային որպես լրացում վերոնչեալներուն, երկու Հրամանագիր եւս կը Հրապարակուին. մէկը կազմակերպուած յանցագործութիւններու, միւսը անօրինական ձեւերով ելեկտրական Հոսանը ունենալուն դեմ պայքարի միջոցներու մասին։

Ելոյթեր կաւարտի Դեկ. 28-ի ծանօթ հրամանագրին յուլումով. այդ մասին նախազահը կ'ըսէ միայն հետեւեալը. «Այդ հրամանագրի շնորհիւ կանխուեց ծրրագրուած ահարեկչական գործողութիւննր փրկուեց տեռորիզմի ահաւոր վտան. qhg»:

orohus, Prayple

ዋ ሀ ኒ ኮ ኒ ያ በ ኒ በ Վ

ՉԷՉԷՆԻՈՅ դիմադրութեան խորհրդանիչը՝ Գրոզնիի նախաղահական պալատը, Ռուսերու ձեռքն ինկած ի վերջոյ, Ցունւար 19-ին եւ ռուսական դրօչն ալ կը ծա-ծանի աւերակի վերածուած պալատի մը վրայ։ Չէչէնները կ'ըսեն սակայն Թէ պատերազմը չէ վերջացած եւ Ռուսերուն յաղթանակը վերջնական չէ։ Պատանիներ, նոյնիսկ 20-ամեայ աղջիկներ կամաւոր են կռուելու Համար։ Ռուսերը պալատ பீளயத் கம் ஆடிப்டிலுயும்சிழ் வடி சயமீழ 14- மும் கட ժամ մը ետք Մոսկուա կը յայտարարէր չենքին գրաւումը եւ քիչ ետք Ելցին ռուսական բանակին գործը վերջացած կը նկատեր Ձէչէնիոյ մէջ։ Յիչենք որ նոյն օրը, եւրապական Սորհրդարանն ալ հրա... դաղարի հրահանդ մր կուտար, աւելին՝ հրադադար կր պահանջեր։ Հինդ չաբաթ է որ սաստիկ կռիւներ տեղի կ'ունենային, பீலம் 20 தெயும் இந்திய பீட்டியத் ந் கட 2000-<u>ந</u> աւելի ռուս զինուոր։ Ելցինի դիրջը ամ-րապնդուած է. արդէն Ուաչինկ[ժըն յայտնած էր [ժէ գօրավիդ է Ռուսաստանի նախագահին։ Տեղւոյն վրայ, Չէչէնները տեղի չեն տար, Գրոգնին կը Թողուն Ռուսերուն ու լեռ կը բարձրանան չարունակե. յու Համար իրենց պատերազմը։ «Ամ էն մ էկ գիւզ, կ'ըսեն, կեռիլլայի խարիսխ մըն է»:

3U. ФПՆԻ երկրաչարժին դոհերու Թիւր դեռ կ'աւելնայ։ Յունուար 20-ին, մեռեալներու Թիւր 4124-ի հասած էր եւ դեռ կան անհետացածներ։ Շարժէն չորս օր ետք, չորս հոգի ողջ գտնուած է փլատակներու տակ, 60-էն 85 տարեկան 4 կիներ։ Դեռ, չորս օր եաք, կարելի չէր եղած հրդեհնեpp (90 4mm புயு பிரும்பாயர் 19.-fu) பிய.րել, որովհետեւ օգնութեան համնելն ալ շատ դժուար է, Հաչուեկչիոր չատ ծանր է։ Մեռեալներէն գատ, 21.636 վիրաւոր կայ, աւելի քան 200 Հազար անապաստան եւ 21.696 չէնք քարուքանդ եղած է։ Նիւ-<u> Գական վնասն ալ միլիառ ֆրանքով կը</u> Smynench:

եՏ. ՊԱԼԱՏԻՒՐԻ նախապահական ընտնատաներ և արեբենը ու արօնքըն ընտնակուեցան յանձինս՝ Նիջոլա Սարջողիի եւ Նիջոլա Պազիրի ։ Առաջինը կր պահէ իր երկու նախարարութիւնները (Պիւտճ է եւ Հաղորդակցութիւն) բայց, կառավարութեան բանբերի իր պաչտօնը կը փոխանցէ Ֆիլիփ Տուսթ - Պլագիի, Առողջապահութեան ենթանախարարը։ Պալատիւր յայտարարեց (Յունուար 19) որ ընտրուելու պարագային պիտի չլուծէ Ազգ. Ժողովը։ Նոյն պահուն իր կողմնակիցներէն, Պաչտպանութեան նախարար՝ Ֆ. Լէոթար ճիչդ Հակառակը կ'ըսէր ։

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ նախագահը՝ Ֆիլիվո Սեկէն Հաստատեց Թէ զօրավիդ կը մնայ **Ժաղ Շիրաջի ։ Այս ելոյթեր ունեցաւ Նանսի** կազմակերպուած Հանրաժողովի մը ըն*թացջին ։ Սեկէն բացատրեց թե Շիրաջը* կր նախընտրե որովհետեւ ճչմարտու թեան լեզուն կր գործածէ։ Ու չարունակեց իր ելոյթեր պատկերալից ոճով. - «ինչո°ւ երկու Թեկնածուներու միջեւ չընտրել ան որ, կր պնդեն, յաջողելու լաւագոյն կա-րելիուներնները ունի: Այլ խօսքով՝ ինչո՞ւ չընտրել լաւագոյն ձին ։ Պատասիսանս պարզ է, չեմ ուղեր չփոթել քաղաքականութիւնը, Պետութեան ծառայութիւնը φե - եՄ - իի-ին Հետ» (ձիարչաւ):

ՊԱՊԸ իր չրջապաոյար լրացուց չարա... ների հաւանական շարքը եւ Հայաստա- թավերջին Սրի Լանդայով (նախկին Սէյ-

(Շար.ը Դ. էջ)

Phraepak agrapt

ՎԱՀԷ ՕՇԱԿԱՆ

Կարելի է մտածել թե պատճառներէն մեկը որուն համար Թուրք պետութիւնն ու ազգր կը մերժեն ընդունիլ հայկական ցեղասպանութեան բարոյական պատասխանատուու թիւնը հաւանարար այն է որ որեւէ խոչագարութիւն չունին այդ մասին : Արդեօք մեկ ու կես միլիոն անմեղ դարդոց սպանդը չի⁰ տանչեր Թուրջերուն խիզճը: Ազգովին գո°ւրկ են մարդկային այդ տարրական յատկանիչէն որ խղջմըտանք կր կոչուի։ Արդարեւ, դաժան ու անգութ գիծ մր կայ թուրք Հոգերանութեան մէջ որուն փորձառութիւնը Հայերէն զատ Յոյներն ու Կիպրացիջ ալ ունեցած են, արդի ժամանակներուն։ Եւ ամէնեն նորը՝ փորձառութիւնն է որ Քիւրտերը կ'ապրին : Եւ դժուար չէ նաեւ նախկին Continuent of someth were many hopeներուն սաստկութեան, եւ երկրուան դըրացիներու միջեւ չղթայաղերծուած արասելի բարբարոսութեամ բուն պատճառը աբորբի օպուրբար ժանապահ աինտոքըաու թեան ու թուրք ցեղի վայրագ նկարագրին ազդեցութեանը մէջ, Եւ վերջա... պես, Թուրք «Հոդիին» (եթե կայ ատանկ րան մը...) սարսափը Թուրբը ինք ամէն օր կ'ապրի - կը բաւէ կարդալ իրենց մե. ծագոյն վիպասան Եաջար Քէմալի որեւէ մէկ վեպը անդրադառնալու համար Թե Թուրքը բնազդային ի՞նչ հեշտանքով իր իսկ ժողովուրդին վրայ կը դարձներ իր վայրագութիւնը, յատկապես գաւառներուն մեջ: Մենք Հայերս ինչպե°ս պիտի քաղաքակրթենք գանոնը արպեսզի կարելի նքնան դիտոիր տաներ հանի ժնտորութբար մ [ժնոլորտի մ էջ , յաւիտեանս յաւիտենից --யடிய பீக்ட மாடிரம் சுறாபயல் பய மாயறவுடியியடி Հարցականը։ Քրիստոնէական բարոյակարր եւ քաղաքական չաշերը, դեռ չխօսելու Համար մեր մշակոյթեր հիմնական իմասաութեան մասին՝ որու չնորհիւ ապրեցանք ու Հոգիի ազնուու Թեան հասանք իրրեւ ազդ, մեզ կը Թելադրեն Թէ ատելութեան քաղաքականութիւնը ինքնաքանդիչ ու կարճատես ուղղութիւն մրն է: Վերջին Հաչուով, քաղաքականութիւնը шппитир է, Միջին - Արեւելեան սակարկութ իւններուն չատ նաև, «կարելի չահաւկաին» մատակարարութիւնը։ Ու չա-மாக்ட சோர்க் நாள்ளது விறை -- முழ்க்கு மூக் Թուրքին ատելունիւնը պիտի Թունաւորէ դալիք սերունդները, Սփիւռքի մէջ թե த்யு முய்யாயும் : மியயாரைந் , தயு ... சாடிற յարաբերութիւնը դրական, նոր եւ ապնելի դարանապի դն վնան մրբնու է, առանց նուազագոյն իսկ զիջում ը ընելու Հայ Դատի դբև տայճաևի ժամափանահարաբա-[ժենկն - 1915-ի Ցեղասպանու [ժեան ճանաչումը միջազգային Համայնքի եւ Թուր. թիոյ կողմե, այս վերջինին դատապար... տումը, եւ Հողային ու այլ հատուցումը Հայ ժողովուրդին։ Եւ որոշ վարկ տալու է Հայաստանի կառավարութեան որ այս மடிரும் செய்யிழ் யாய்திய ருடியு உடியய்டியւոր ջայլերը կը թուի առնել։ Որովհետեւ եթե չարունակենք մեր այս դիտցած ձե. ւով, 21--րդ դարու սերունդները վատահօ-րեն պիտի հեռանան հայկական մշակոյ-[# Lu , դայն դանելով ցեղապաչա, նախապաշար եւ անհաղորդ դարու ողիին։

Բայց հոն չհասած, պետք է Թուրբին ին թնու Թիւնը լաւ հասկնանը: Ու ատոր Համար չկայ առելի վստահելի աղբիւր քши [дигре դրшդէ шиври ррыйе: впр шնուն մր հրապարակի վրայ ելած է վերջերս, կին գրագէտ մր որուն մասին երկարօրէն կը խօսի Times Literary Supplement-ի մեջ սպանացի գրաղետ Խուան կոյ-[Junio (1994, Դեկտեմիրեր 2): Մարրիա... կան այս կարեսոր չաբախաթերթը ամ էն տարի Գեկտեմբերին Հրապարակի վրայ աչքի գարնող քսանի չափ գրադէտներէն ու մտաւորականներէն կր խնդրէ որ անցնող տարուան ընթեացջին իրենց ամէնէն Հաւնած գրքի մասին կարճ գրութիւն մր սում թերթին : Ս թանչելի սովորութիւն, որ [] է մաաւորականին դիմադիծը կը սեւեռէ եւ թե գրական կրկեսին մէկ ամփոփ պատկերը կուտայ ընթեկայողին ։

Գերմանիա բնակող ու դերմաներէն գրրող Թուրք գրագիտուհին կը կոչուի Էմինէ Սեւկի Էօգտամար եւ իր գիրքին անունն է «Կեանքը Կարավանսէրայ Մըն Է», լոյս տեսած 1994-ին: Ահա ինչ կը գրէ սպա... նացի գրագէտը:

«Հեղինակը Թրքուհի մըն է որ երիտասարդ տարիջին Գերմանիա դաղթած է ու կատարելագործած Թուրքիա իր ստացած կրթութիւնը : Իր որդեգրած լեզուով , դեր. մաներէնով գրուած այս գիրքը (Հակառակ որ թրջերեն ասոյթներ, առածներ, բացաղանչու Թիւններ կը վխտան մ էջը) երկու մչակոյթներու միաձուլումը իրադործած է։ Գիրքը կը յաջողի Թուրքիոյ այժմու կեանքի բոլոր արտառոցութիւնները նկարագրել Թէ՛ գերմանախօս Թուրբերուն եւ թե այ Գերմաններուն : Առաջիններուն Համար, իրական ընկերային, բարոյական ու գրական ռումբ մրն է որ կր պայթեր երեսնուն որովհետեւ ոչ մեկ Թուրք դըրող, ան այ կին՝ այդպես բան կրցած էր ցարդ գրել։ Գերմանացիներուն Համար, վիպային նոր տարածութեիւն մր կը բացուի իրենց իսկ լեզուին մէջ չնորհիւ երկու լեզուներուն, Թրքերէնին ու դերմաներէ--White of hundre pred his :

«Գրագէտին արտակարգ երեւակայու--செட்டிய மாட மத்த வர முறிக்கும் முத் மாழக்கம் ենիչք ժանջաց «դաժարար ինտանութիւն» կոչուած գրելակերպին հետ, լեղւական զարմանալի ձկունութեամբ մր որ անկարելի է կապկել կը միացնէ իրարու ռամիկ եւ բանաստեղծական բեզուները, կը միախառնե հեզնու Թիւնն ու գորովանեն : ինբը իշնայաասուն բմարակով դե, իմինկ իօգտամար ետ կեանքի կը բերկ մանկութեան անմեղ բարբառը եւ ատով կ՝ արտայայտէ անձնական ու ընտանեկան իր ապրումները, նոյն ատեն բառերուն մէջ բոնելով իր երկրին, Թուրքիոյ պատմական եւ ընկերային կեանքին համայնապատկերը։ Համայնապատկեր՝ որ կ'ընդգրկե իր մեծ հոր գունագեղ ու տարօրինակ պատկերացումը Խալիֆային անկումին ու ատկէ՝ մինչև 1960-ի գինուորական յեղաչրջումը եւ ՏեմոկրաԹիք Կուսակցութեան ղեկավարներուն կախաղան բարձ. րանալու միջեւ տեղի ունեցած դէպքերը:

«Թրքական պատմութեան եւ ընկերութեան իր ներկայացումը թէ՝ բազմերանդ է եւ թէ ներջնապես Հակասական ։ «Բարեմիտ»ի իր տեսանկիւնին չնորհիւ խմինկ եր ար և արև և արև է հագուր բունան եւ այրիչ ըննաղատութեան ենթարկել ամէնէն որըբաղան արժէջները իր ծննդավայրին։ Ու--Smaline & min bymand Mambehenth արձաններու եւ Անդարայի մէջ իր հակա-յական դամբարանին նկարադրութեան քայքայիչ եւ արժ է քանդիչ Հեդնանքը ։ Անչուչա իր գիրքը բացառիկ առաւելութիւն մը կուտայ իրեն երը կը վերլուծէ իր հայրենիքը, որմել Թե՛ հեռացած է եւ Թե ալ չէ, մէջն է՝ որովհետեւ այնքան լաւ կր ճանչնայ գայն : Ոչինչ այներան շինիչ է գրագէտի մը Համար քան կարենալ դիտել իր ազգային մշակոյթեր այլ մշակոյթեներու լոյսին տակ, դատել իր լեզուն՝ այլ լեզուներու անկիւնեն»:

Պէտը կա°յ աւելցնելու Թէ մենը Հայերս ալ պետաք ուրերք այդ յարևումը Թևնու-Հիին հանան վիպասանի մը, մէկը որ օտար լչակոյեր դն անգինրեսով որաջ նեւու րայց Հեռացած չրլլայ իր ազգային ա... կուն ըներեն ու տոհմային ապրումներեն: Մեկը որ անդութ Հայելի մր դնե մեր ասներ հայն երբ անժ ին որևան որնով ու ցաւով լեցուն, մանաւանդ րլյայ տաղանդաւոր: Արեւմաահայ գրականութիւնը րախար չէ ունեցած այս տեսակ գրագէտ մը ծնելու։ Մեր վերջին երգիծաբանը, Նչան Պէչիկնաչլեան բառային խաղերէ, սրամաութիւններէ ու մանաւանդ անձնական մաղձ Թափելէ պատ չատ բիչ բան րրած է որ գրականութեան պատկանի։ Երուանգ Օտեան, զուրկ՝ բարոյական զգայարանքեն՝ (իր «Փանջունին» Հասարակ մաղձոտ ծաղրն է մարդոց որոնք ի-րենց կեանքը գոհած են խաէալի մը սիրոյն մինչ ինդ իր անունը կը փոխեր ու կը Թըրջանար իր մորթեր փրկելու համար, կ'րսեն...) գոենիկին, զդայացունցին հետամուտ է միայն(*) ։ Պարոնեան թիչ մր կը մօ. աենայ գրագէտի տիպարին ու Հաւանարար Հասներ ատոր՝ եթե լրագրային մր--மய்காடியட்டும் முழ்ந்த மாட் பிரி முற்ற மட் முறுձէր իր աիպարներուն խորբը Թափանցել, Հասնիլ մարդկային էակին լայն ճանաչումին ինչպես իր վարպետը Մոլիեռ ըրած էր։ Երգիծարանը միչա հայիւ մր ունի դաներբնեն ու բևենջարնեն աս շատանակ

ԻՆՆՍՈՒՆԱՄԵԱԿ ՓԱՐԻԶԻ Ս. ՅՈՎՀ.-ՄԿՐՏԻՉ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՕԾՄԱՆ

Կիրակի, Յունուար 15-ին, ծայրե ծայր լեցուած է Փարիզի Ս. Ցով . - Մկրտիչ Եկեղեցին, ուր կ'ոգեկաչէին Եկեղեցւոյս օծման 90-ամեակը եւ բարերարներու յի-չատակը : Հանդիսութիւնը նախատեսուած եր 1994 Հոկտեմբեր 2-ի համար, որ բուն Թուականն էր, բայց Հարկ եղած էր յետաձգել Ամենայն Հայոց Վարգեն Կաթոզիկոսի վախձանման քառասունքին յի-չատակութեան պատճառաւ : Արարողու-թեան ներկայ էին բազմաթիւ ommp sheրեր, եկեղեցական թե աշխարհական ։ Ցիչենք քոյր եկեղեցիներէն Հայր Ժիրօ (կարդինալ Լիւսթիժեի կողմե), պատւելի Ժաղ Մօրի (պատուելի ՍԹիւարթ), Գրիգոր Եպիսկ. Կապրոյեան (Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցի), դերպ. Գուրի (ռուսա... կան եկեղեցի) , դերպ . Հարֆուչ (Մարոնի եկեղեցի), Ալեքսիու Եպիսկ. (Յոյն Օր.**ժոտութս եկեղեցի**), պատուելի Ժիլպէր Լէոնեան (Հայ Աւետարանական եկեղեցի), Հայր Կ. Լուրմանա (Քրիստոնեայ եկեղե. ցիներու խորհուրդ) ։ Պ.Պ. Անտրէ Տամիէն (Ներջին նախարարութիւն), 4. Քաս. փերեթ (երեսփոխան - քաղաքապետ 9-րդ *Թաղամասի*), Ֆր. Լրպել (8-րդ *Թաղա*-մաս), Ք. Թեթենժե (երեւափոխան -- քա-ղաբապետ 16-րդ Թաղամաս) , Անտրէ Սան*երնի (Իսիի երեսփոխան - քաղաքապետ)*, Фшфпрр Stiftshun (Цифпирр врыфиխան - քաղաքապետ), Անտրէ ԿրիոԹրէ (Շարանթեոնի բաղաբապետ - երեսփոխան), Ռրնե Ռուբե (Այֆորվիլի քաղաքապետ), Գլ. Ֆուբնբրօ (ներկայացուցիչ Ժադ Տում ինա [# իի) , Ֆ. In Գարփան [# իկ (ծէսերու գրասենեակի պետ), Գլ. Պիժէլ (Արևումիլի քաղաքապետ), Վահան Տէր --Ղեւոնդեան (Հայաստանի գործավար) க்டயு நிக், கடய நிக்

Ընթեացս պատարագի Մեսրոպ Ա. ՔՀնյ. Ժամկոչեան կարդաց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի այս առթիւ Հա.- նած կոնդակը (1994, Փետրուար 8)։ Ապա՝ Կաթողիկոսական Պատուիրակ եւ Փա-րիզի առաջնորդ Գիւտ Արթ. Նազգաչեան ֆրանսերեն թարող մը արտասանեց, ուր լիչեց թէ ինչ պայմաններու մէջ է որ դարուս սկիզբը չնորհիւ մեծ բարերար՝ Ա.-լեջսանդր Մանթաչեանցի կը կառուցուէր

Փարիզի եւ արուարձաններու Հայերը իրարու կը հանդիպեին դանադան վայրեր, ինչպես 8-րդ Թաղամասի ավետա. րանական եկեղեցին, ուր արարողու. *թեան աւարտին կը հաւաքուէին իրենդ* պատարագին կատարման առնիւ : Օր մր, երբ Հայերը, ցուրտին կը սպասեին որ աաջար մանեն եւ նախորդող արարողու թիւնը կերկարեր, հաւատացեալ մր կր մօտենայ պատարագիչին ու կ'րսէ... «Տեր գայր, ինչո°ւ մենք չունենանք վայր մր մեր արարողութիւններուն համար։ Ես չինել կու տամ»: Այդ օրը, Վռամչա. պուհ Աւագ Քհել. Քիպարեան կրկնել չրաուաւ առաջարկը եւ այղուես է որ, այս տաճարին մեջ, 1904 Հոկտեմբեր 5-էն ի վեր միչա վառ կը մնայ U. Գրիգոր Inc. սաւորչի ջահը։ Եկեղեցիին ճարտարա. պետը եղած է Ալպեր Տեզիրե Կիպեր որ ներչնչուած է Վանի Աղխամարի եկեղե. 9/154:

Фшрер Zшյпу Суверы : U.Ja орырый.

Պատմական այս Հակիրձ յիչատակու-Թենէն ետք, Գիւտ Արջ ևր նչէր որ 1915-ի ցեղասպանուԹենէն ետք, երբ վերապրողները Ֆրանսա եկան, բնականաբար իրենց աչքերը սեւեռեցին իրենց եկեղեցիին վրայ, որ եղաւ բարոյական նեցուկ մը իրենց Համար։ Շուտով, Հաւատացեալները իրենք տէր դարձան եկեղեցւոյ մատակարարման, բերելով իրենց լուման եւ մասնակցելով անոր վարչական աչխատանջներուն։ Քարողին վերջաւրուԹեան , Գիւտ Արջ ուբեկոչեց յիչատակը բոլոր անոնց՝ եկեղեցական, Հաւատացեալ, նուիրատուներ, որոնց չնոր-Հիւ յաւերժ եւ պայծառ մնացած է այս Մայր տամարը։

Հողեհանդստեան պաշտօնը յաջորդեց եւ արարողութեւնը վերջ դտաւ ժամը ճիչդ 12·30-ին, որմէ ետւը, եկեղեցական թե աչխարհական անձնաւորութերւնները հիւրասիրուեցան մատաղով, Առաջնորդարանին սրահը, ջերմ մինալորտի մը մէջ:

Այս 90-ամեակին առնել Հրատարակուած է 180 էջնոց Տաչակաւոր ու ինամեալ Հատոր մը, զոր պատրաստած է Գեդամ Թորոսեան։ Հոն տեղ գտած են Վագդեն Ա.ի կոնդակէն դատ, լայն եւ չահեկան տեղեկունիւններ (Հայերէն եւ ֆրրանսերէն) պատմական, եկեղեցական, կրօնական եւ այլ նիւներու չուրջ։ Հատորը Տոիացած է սեւ եւ դունաւոր չահեկան նկարներով եւ դեղեցիկ վերարտադրունիւններով։ Օդտակար եւ դնա-Հատելի աչխատանը մր։

U. U.

ատվարկը անարիլանումը է բւ խեն այմ, դատապարտելի, գեթ ինձի համար։ Մենջ որ կր գրենք ու կը կարդանք այսպիսի գրուած քներ, գրեխե բոլորս «արհեստա. վարժ» Հայեր ենք, չունինք աներաժեշտ, Պրեխթենան խմաստով «հեռաւորութեիւնը» մեր մշակոյթեն՝ կարենալ չափելու համար անոր իրական արժէջը։ «Ամաթեօր պետք է մնալ», ինչպես լուսահոգի Շա. ւարչ Թորիկեանը կը սիրէր ըսել ու իրագործել իր կեսմոքին մեջ, չվերածուիլ սովորութիւններու տոպրակի մը, այսինքն մնալ անկախ եւ սակայն յանձնառու, Թե գայ եւ թե աւրիչ բան մը որ անինքնու--**Երուս մարդը չէ որուս կը հանդիպին**ը օխաներով Շիջակոյէն մինչեւ Սիանի այլ արդի, մշակուած եւ խնթնագիտակից դանսեն թե անաւր ատանավուղն օն ի ձև ին դժուարանայ։ ԵԹԷ այս գաղափարը ասկէ ցիայն երեք ատեր ասան ետրագրւբնու նքնայիրը, դանբնի անակ նքնաև այս նբակը վերջ տալ այս յօդուածին։ Սակայն հիմա 1995-- ին, փոխուած է կացութիւնը։ Ան... կախ Հայաստանի մը, վաշերական Հայրենիքի մը գոյութիւնը անիմաստ դար... գուցած է «արագ ափերու, օտար երկինը.ներու, աքատրի» դաղափարարանութերւնը որով ապրած էինը տարիներով։ Արձա. կուրդը վերջ գտած է բոլոր անոնց համար որոնը իրենց անթաւարարութիւնները, սայթեաբումները, եւ իրենց «նահանջը» Հայրենիջէն ղուրս գտնուելուն կը վերա... டிரத் நிம்: ஆமிய கிய முறிக்கிற்கும் கிற மித்திய தி ու եսևսն ծամածական դարև ղսւրն ատևակարծութերւնները այկներ, որըն շայներիքին մէջն ենք, չենք կրնար անտեսել մեր իրասուն ըներն ու պարտաւտրուն իւնները ։ Այ անհաչուհաու, անպատասխանատու մարդիկ չենք։ Սփիւռքը այլեւս արտա-பயக்கியம் தத் , எத் யு முழ் எட மும் புயாராட்டு... ներու խճանկար մը, այլ Հայաստանի նանան ու անոր վայել ջաղաջական ինջնութեիւն մը։ Աւելի ճիչդը՝ այդ ին ընու թեան ձգտող հաւաքականու թիւն

մը : U. յդ ուրիչ որ մարդ այն տխուր տպաւորութիւնը կ'ունենայ թե Հայաստանի դեկավարութիւնն ու մտաւորականութիւնը ար հատարակ, ոչ գիտակցութիւնը ոչ ալ սիրաը ունին մեզ գնահատելու իբրեւ ւրըչ Հայաստան մը։ Ատկէ անկախ սա-կայն, այժմու Հայաստանը մեզի համար կը մնայ սկզբնատիպարը բոլոր Հայրենիջներուն : Եւ ատոր համար է որ յետ այսորիկ, Սփիւռջահայու սահմանումը ինթնիչիսան Հայրենիքին եւս կր ստանայ իր խմաստը, եւ Հայաստանը կը ներկայանայ, Սփիւուքի եւ Արեւայոեան աշխարհի կողջին, իբրեւ երրորդ բեւեռ մը մեր ինթնութիւնը ձջդելու համար։ Ինչքա՛ն ցանկալի է որ Հայաստանցի Հայր խմաստութիւնը ունենայ Հայաստանի ողեկան սահմանները ընդարձակելու եւ մէջը առնելու Սփիւռջի հայունիւնը, եւ մտածելու իր ինւջնուներնը Պեյրուներ, Փարիգի կամ Կլէնաէյլի Հայն ալ նկատի առնելով...: Դեռ կանուն է հաւանաբար, որովհետեւ հասունացման հարց մը կայ, եւ խոհուն, համրերող ու մանասանդ ներող րլլալու ենք մենք, Սփիւռքի Հայերս։

Ամէն պարադայի մէջ, կ'արժէ տպասել այս Թրջուհիին գտրծին ֆրանսերէն կամ անգլերէն խարգմանուխեան ճակատագրին հանահարգանության հանասանության հանահատությանը հան հասարականության հասարականության հասարականության հասարականության հասարական և և և առ առաւելն՝ տեսնելու ինչպէս այդ վիպասանը լուծած է իր բազմախիւ ինչակա այդ վիպասանը լուծած է իր բազմախիւ ինչակա այդ վիրջեն ու Հեղինակին աշխարհահայեացջէն նոր համարայ մը բացուի հայ եւ Թուրջ նտաւորական հարումներու, մշակութային օրակարում, ըայց նաեւ ջաղաջական հեռա-

պատկերհերով։

(*) «Ցառաջ», պարզ է, չի բաժներ այս արծիքը։

JUBJEL

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐ ՄԸ ՎԻԼԷՕՐՊԱՆԻ ՄԷՋ

Չիւնի յարատև փաթիլները չէին յուսալըջած բազմութքիւնը այն Հայրենակիցներուն որոնը՝ երեկոյեան ժամը 7-ին, Հաւաջսած էին Վիլէօրպանի Հայ Մ չակոյթեի Տանորոշին մէջ։

Առաւօտեան պատարազէն ետք, ընտանեկան մենոլորտի մր մէջ է որ Մչակոյեր Տան վարչութիւնը փափաքած էր երկարել Հայկական Ս. Ծնունդի քազցրութիւնը։ Նախագահ Գեղամ Կանանեանի նախաձեռնութեամբ պատրաստուած էր տօնական ընդունելութիւն, որուն հրաւիրուած էին նաեւ Վիլէօրպանի քաղաքապետը՝ Ժիլպէո Շապրու, իր կինը ու քաղաքական խորհուրդի անդամներ։

Նոր տարուան սեմին ու Հայկական Ծրնունդի առիթով իր մաղթան քները ներկա. յացնելէ ետը, Պր. Կանանեան արտայայաուեցաւ ի նպաստ Հայ Մ չակոյթեի Տան մայր սնարբենով «խենբե վայն դե, ուն կ՝ողջադուրուին ասպանջականութիւն, եղրայրութիւն ու միասնականութիւն» ։ Անդրադառնալէ հար Հայաստանեն հասնող վերջին լուրերուն Պր. Կանանեան երկարօրէն կեղրոնացաւ Հայ Մ չակ ի Տան սպառ. նացող քանդումի ծրադիրներուն ու քաղա. քապետականին կողմե կատարուած վարանոտ խոստումներուն վրայ։ Ու մազ-երն եսևսնիր, «ժան ատևի ինքիր ժինտև աեսնել այս յարկին տակ»։ Ապա, խօսք առաւ Պր. քաղաքապետը։ «Ինքզինքս իսկապես երջանիկ ու Հպարտ կր զգամ այս պահուս, ինծի հանդեպ ձեր ցոյց տուած ջերմագին հիւրասիրութեան համար որ դիս կը տպաւորէ միջա»: Պր. Ժիլայեո Շապրու խոստացաւ անձամբ Հսկել որ քանդումի ծրագիրը չիրագործուի, մինչեւ որ անոր փոխան չյատկացուի ու-նիչ վայր մը՝ լաւագոյն յարմարութերւններով օժաուած»: «Մյս պահուս» չարունակեց ան, «հարկ է մտածել նաեւ Հայաստանի մասին՝ ձեր Հայրենիջը, ու բոլոր անոնց որոնք կապրին Հոն : Այսօր , մենք տակաւին չենք կարող ըմբռնել։ Սակայն, այս առաուան ձիւնի առաջին փաթիլները որոնը եկան տակնումիայ ընել մեր ամէնօրեայ կեանքը, չափանիչեր են դեռ աւելի հասկնալու Հայաստանի դաժան

Հ.Մ.Ը.Մ. - Ֆրանս այլեւս աւանդական դարձած իր ձաչ - պարահանդեսը այս տարի կազմակերպած էր Յունուար 14-ին, «Օռէ-տիւ-Պուա»յի չջեղ սրահներուն մեջ։

Պելժիայէն, Ձուիցերիայէն, Անգլիայէն, Գերմանիայէն ալ ժամանած համակիրներու չուրջ 400 հոգինոց բազմու-Թիւն մր ծայրէ ծայր լեցուցած էր սրահր։

Ցայտագիրը սկսաւ անակնկալով մը արդարեւ Հանդէս կուդար «Պրաչ» խումբը, ապա երգիչ Վաչէ անդլերէն, ֆրրանսերէն եւ իտալերէն երդերով իր մասնակցունիւնը կը թերէր անակնկալներու այս բաժինին:

Վերջապէս, բեմ հրաւիրուեցաւ Ատիս Հարմանտեսն իր նուադակումբով, որ այս առքիւ յատկապէս եկած էր Միացեալ - Նահանդներէն։

Ստեղծուած խանդավառ մենոլորտին մէջ, որ տեւեց մինչեւ առտուան ժամերը, կատարուեցաւ բաւական հասուժաբեր հանդամանակուժիւն մըն ալ։

Անմոռանալի զիչեր մը, անԹերի եւ մինչեւ աժենայետին մանրամասնուԹիւնները լաւ կազմակերպուած ։

ՇԱՆԹ ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ

իրականութիւնը, որ դարձած է դեռ աւեւի անժարդկային՝ չրջափակումին պատհառով : Եւ չրջափակումը ... պատերազմի արարջ մըն է» : Քաղաքապետը յիչեց նաեւ հայ ժողովուրդին վերաբերող 1994-ի քաղաքական կարեւոր հանդրուանները, իր պաչտօնին մեծաղոյն մտահողութիւններին մին նկատելով 1915-ի ցեղասպանութեան ծանր հարցը :

Ու Պր. Ժիլպէո Շապրու եղրափակեց։ «Ս.յս դգացումներով լեցուած, ՇնորՀաւոր Նոր Տարի եւ Ս. Ծնունդ կը մաղթեն Հայաստանի ու Ղարաբաղի Հայերուն ինչպէս նաեւ ձեղի որ ներկայ էր այս սըրահին մեջ»:

Ներկաները Հրաւիրուեցան բարձրացընել բարեկամութեան բաժակը ու խմել՝ այս նոր տարուան սեմին իրարու կենացը. մինչ, Հայկական Ջերմութեամբ լեցուն Մչակոյթի Տան մէջ Ծնունդի խոր-Հուրդը կը դդենուր անդամ մը եւս իր իսկական իմաստը՝ «Ձեղի Մեդի Մեծ Ա-

411.17-11.6

t zbnushar zbnushar z

«Cruttartu»

Ռ․ ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ ԵՒ Լ․ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐԸ

1ՂՀ-ի նախագահը եւ վարչապետը Ցունւար 16-ին Հայաստան դացած են ։ Ռոբեր Քոչարեան եւ Լէոնար Պետրոսեան հան-դիպումներ ունեցած են Բ. Արարջցեանի, Հ. Բագրատեանի եւ Լ. Տէր ... Պետրոսեա-նի հետ ։ Քննարկուած գլխաւոր նիւթերը եղած են չրջանի իրավիճակը, Հայաստանի եւ ԼՂՀ-ի համագործակցութեան դարգացումի եւ ընկերա ... տնտեսական կարգ մը հարցեր։

Միւս կողմէ, Հայաստանի Արտաջին նախարարութեան պատուերակութիւն մրն ալ , դոր կը գլխաւորէր՝ նախարարի տեւդակալ Վարդան Ոսկանեան , Ստեփանա-կերտ գացած է։ Այցելութեան նպատակն է ջննարկել Փէչտա տրուած որոչումներուն առընչուտը Հարցեր , ինչպէս նաեւ վերլուծել չրջանին մէջ ստեղծուած փատիուկ կացութիւնը։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ

Հայաստանի բնակչունեան նիւին, կադմաւորման եւ տեղաբաչխումին վերաբերեալ տեղեկունիւններ ձեռը ձգելու, ինչպէս նաեւ ընկերա -- տնտեսական զարդացման նոր ծրագրին Համար անհրաժեչտ տուեալներ ապահովելու նպատակով որոչուած է 1995-ին մարդահամար կազմակերպել Հայաստանի մէջ։

ԱՆԽԱԽՑ ԿԱՐԳԱԽՕՍ

Մեր մօտ ամէն ոք քաղաքագէտ է։ Ներքին - արտաքին եւ ատկէ անդին ամէն տեսակի Հարցերը գիտէ։

Առաջին Հերքին՝ անցեալի մասին
լրիւ վերջնական տեսակչտ ունի,
լանդի պատմունեան դեպքերը յայանի
ընքացան ․․․ ըստ իր նահստաեսածին։
Գալով ներկային, անոր բանալին
աՀա ի՛նք ունի բռնած՝ իր ձեռքին։
Այս Հիմանց վրայ, ապադան ինքնին
լոյսի պէս յստակ կ՛երեւի աչքին
ամէն տեսակի Հարցերու մասին
ներքին - արտաքին - եւ ատկէ անդին։

Բնականարար, իւրաքանչիւրին խոր Համոպումով՝ դեկը մեր ազդին իրե՛ն վայել է, որպէս մասնագէտ։ Միւսները ի՞նչ են. ... աղէտ աչակերտ։

Դարերէ ի վեր, նման ընթացքով մե՛ծ յաջողութեանց հասած ըլլալով, կը յարատեւենք այսօր՝ նոյն ձեւով։ Իւրաքանչիւրը իր կողմ կը քաչէ արդին վերմակը փիրուն չղարչէ։ «Ե՛ս։ Ե՛ս»։ Մեր անիսախա կարդախօսն այս կ

Շրջուն ՄԱՆՐԱԴԷՏ

"ՈՁՆԻ,,ի urամութիւններեն

«ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԵՒ ՄԵՆՔ»

ԱቦԱ ՎԱՀՈՒՆԻ

- Ներողութիւն, ձեր խանութներում ժամացոյցներ չկա՞ն, որոնը ոչ թէ ժամերը, այլ տարինե՛րն են ցոյց տալիս։ . Ձեր ինչի՞ն է պէտը այդպիսի ժամադոյդը։

- Ամուսնուս պէտը է, նա բանտում է։

**

- Վարպետ ջան, ժամացոյցս փՏացել է, սլաքները Հակառակ ուղղուԹեամը են պարտւում ։

- Ընկեր ջան, ձեր ժամացոյցը ձիչդ է աչխատում ։ Ժամանակներն են սխալ պտրտւում ։

ՁԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

UTAUPSP OPPUZUPTEP

4 5 9

Մէկ էչը վերէն վար պատուեցաւ։ Սուր ձայնին ամրողջ ուժովը սկսաւ խնդալ։ Մարելու աստիձան, Հաձոյքով խնդալ։ Գէորդ հայհոյեց։ Ցակորիկ չարունակեց ներկերը իրարու խառնել ուշադրու-Թեամը։ Մելինէ ներա չտապեց աջ ափը ձախ ձեռքին տակ դնելով յաջորդարար, որպէսգի ձեռքեւրուն ջուրերը դետին չկաԹին։ Սուր մօրը ողբերդական արտայայտուԹիւնը դիտեց ու վերսկսաւ քրքջալ ջղային նոպայի մը պես։ Մելինէին աչքերը խոշորդան։

- Ծօ՛ ատանկ կը նստուի՞ ։ Ամբողջ ուժղ Թեւին տուեր ես , ի՞նչ կ՚րլլայ ատիկա ։ Դպրոյիդ տախտակէ նստարանը չէ աս ։

Սենեակին միւս ծայրը՝ պետնի ովկոյդը չեր նչմարած ։ Սուր երկարեցաւ ։ Սրունքներուն ձնչումին տակ ԹիկնաԹոռին Թե- ւերը ձարձատեցին եւ չարժեցան ։ Մօրը նայեցաւ ։ Մելինչ չէր լսած ձարձատիւնը ։ Սուր ջիչ մը եւս երկարեցաւ ։ Վեր- չապես հասաւ ռատիոյին՝ առանց տեղչնելելու ։ Կոձակը ջիչ մը դարձուց ։ Գոր- ծիջին վրայ մոկորամանը սկսաւ ԹրԹռալ եւ Հնչել լարի մը պէս ։

ռաց Գէորգ։ Պգտիկցուր տրւիկա։

Սուր ջրոջը ձայնեց. - Մո՛ւկ, կալ մր տուր ինծի։ Սիլվա տեղէն ցատքեց Հանոյքով. - Կալ չկայ։ Նորորակ կայ։

.. Նորորա՛կ տուր անանկ է նէ։

Միլվա Թէեւ ամ էն մանրամասնութիւն դիտէր տան մէջ բայց անդամ մըն ալջննենց Հարմանի տուփը. իրապէս չկար։
Ենինէէն Հատ մը առաւ, լուցկին ալ միասին, Սուրին տուաւ, լհտոյ բազմոցին վրրայ ցատջելով սկսաւ ըմբոչիննել տեսարանը։ Սուր վառեց տիկարէԹը։ Գէորդ չան Թերը կնտջը պլկուն, Թափեց արիւնաիսնուած դէմ բով:

- Մէջաեղուանքը ի՛նչ սիկարա կը ձրղես կոր քա՛, աս ՀերկելԷներուն ձեռքին տակ։ Հիւրի Համար կ՚առնես կոր նէ պա-

ՀԷ՛ չութոլաներուդ պէս։ Ցետոյ դարձաւ, Սիլվային նայեցաւ

.. Աս ալ Հերկելէին Հետ մէկ , ըստւ։ .. Սա Հիւրանոցը մի ճատիք կ'ըսեմ կոր ։ Ռատիօն ներս պիտի առնեմ , դուռը պիտի

... 0 մի օ մայսինիորէ, երդեց Սուր դէայ առաստաղ փչելով ծուխը։

Գուգ էր իրսն իրսնէ։ Թերւ արգաջույ էր այդ ծուլոր՝ առաու առաուանց անօներ այդ ծուլոր՝ առաու արաուանց անօներ որ՝ պապային սա վիճակը տեսնելու սի-

Մելինե չարունակեց արտնջալ, մինչ զգուած արտայայտութեամբ ետ կը դառնար խուհանոց։ Լռելեայն խոստովանեցաւ թե անկարող էր այս տղոց Հետ գլուն երբելու

-- Ասոնը Հիւրանոցի մէջ ապրելիք մա[°]րդ են ։ Լեռնցի են ։ Հիւր մը դայ նէ խայտառակ եղած ենք ։

ռակ եղած եսը։ - Ունեցածս Հիւրի Համար չէ, ինծի Համար է։ Առաջ ե՛ս պիտի վայլեմ, ե՛տջը ուրիչը։

Գէորդ դետին նետեց ծունկին վրայ Թեր-Թերը . -- Ո՞ր ունեցածդ , ծօ՛ : Ի՞նչ ունիս դուն ։ Կեանըիդ մէջ գնդասեղ մը չահա[°]ծ ես։ Հարերնիդ կը չահի, դուը կ'ուտէը։

Այս խօսջը դպաւ Սուրին։ Ի՞նչջան լաւ կ՚րլլար եթե այդ պահուն հօրը ջթեն բերնին նետեր արցակ մը դրամատոմս, ա՛ռ մինչեւ հիմա ծախսածներուդ փոխարժէ. ջը ըսէր, դլուխը առնէր երթար, ես ջու դրամիդ պէտջ չունիմ ըսէր։ Անդամ մին ալ իր երեսը չտեսնէին։ Չէր կրնար։ Ը. րաւ ինչ որ կրնար.

- Ձէ՛, գրացի՛ն պիտի ուտէ։ Հա՛րկաւ մենք պիտի ուտենք։ Ես չաղաչեցի որ աչիսարՀ դամ։ Մէկ ճաչի Հրաւիրես նէ ըստիպուած ես փորը կչտացնել։

-- Աղուոր խօսը, ըստւ Ցակորիկ պաղ չեչտով։

.. Հերկելէ՛, պառաց Գէարդ կասկարմիր կարած :Ո՞վ կը սորվեցնէ կոր այս դաղափարները ձեղի ։

Եւ կէս մը կանգնեցաւ, կարծես տղուն վրայ պիտի խտյանար ու զայն ապտակէր։ Սիլվա չտկուեցաւ բազմոցին վրայ, Հայր ու տղու կռիւը դիտելու յոյսով։ Վստահ էր որ եղբայրը յադԹական կ՚րլլար եԹէ կռիւ բնէին։ Ու եղբայրը կը բռնէր Հօրը դէմ։

Սուր ծագրածու ակնարկ մը սեւհուհց հօրը աչքերուն։ Գէորգ ահղը նստաւ։ Սուրին ժարտը չեչտուեցաւ։ ԵԹԷ պահ մը մտատանջուած էր ԹԷ պապան իրա՛ւ իր վրայ կը քալէր ու դարնել կը փորձէր, այս նահանջը դինք համոդեց ԹԷ վախայուցած էր դայն։ Վերսկսաւ երդել.

-- 0 մի օ մայ սինիորէ...

Գէորդ Հադիին ամբաղջ ատելութիւնը դրաւ նայուած քին մէջ։ Ու անգրադարձաւ, ընդվումով, թէ կը քաչուէր այլեւս Սուրէն։ Իր դաւկէ՛ն։ Անհանդստութիւն դդաց։ Կուղէր ելլել մեկնիլ այդ սենեակէն, ուր ապահով չդդաց ինքդինջը։ Հեռանալ դաւակներէն։ Ի՛ր դաւակներէն որոնք այնքան օտար կը տեսնէր ա՛յսօր մանաւանդ։ Օտար եւ թշնամի։ Այր, միայն Սուրեն չէ, երեքեն ալ կը վախնար : Երեջն ալ Թչնամի էին իրեն : Երեքն ալ չէին սիրեր զինքը։ Սիրե լր ինչ է, իրմ է չէին վախնար անդամ ։ Վախնա լր ինչ է, մարդու տեղ անգամ չէին դներ դինքը: Իր որեւէ մէկ խսսքը՝ մարկ անդամ չէին ըներ։ Չէին իմանար։ Պաաերուն հետ խօսած կ'րլլար ։ Ինք այս-պե°ս տեսած էր իր Հօրմեն։ Երբեք մրտ... թեն չէր անցած, առաջ, թե իր աունը այսքան աարթեր պիտի ըլլար Հօրը աու-ներ: Թե ինը գրամի մեջենայ մր պիտի նրան դիանը, մասանրբևուր զադան: Թէ աղաքը պիտի իչխկին տան մկջ ու ի-րենց ուղածը պիտի ընկին։ Թէ պիտի չվախնային իրմե, պիտի չսեպեին զին... բր, ոտը ոտքի վրայ, վարտիկով կամ չորքով պիտի երկննային դիմացր, պիտի ... մեղա՛յ մեղա՛յ... ծիւէին դիմացը, եւ ինք պիտի չկրնար բան մը բնել։ Բան դն նրբ₀ն իրչ նորն է. անակ վախրան պարզ խօսքով : Իրենք ասա°նկ էին, դա-ւառի յարկերը։ Մեռոն կը կաԹէր իրենց երեսէն : Կ'ամ չնային , կր վախնային մե-ծերուն առջեւ ակնարկ բարձրացնելէ։ Ոչ மீழ்யு நி சிர மிரி விரியிர் விரியிர் திரிமி կը համրուրէին։ Հիմակուանները - ձեռը Համբուրե°, ինչ ըսել է - վարպետ ունե-նայու անդամ չէին Հանդուրժեր։ Ամէն մէկը՝ ինքը վարպետ, ի'նքը փաթրոն։ Փաթրուն ինչ ըսել է. կա°յ մի հօրը դըրամը : Պապան Թող ստակ տայ եթե գործ չունի : Պիտի կարդան եղեր : Ի°նչ պիտի կարդան : Ի°նչ պիտի սորվին : Հօրը դէմ ըմբոստանա°լ։ Մեծը չյարդե°լ։ Հիները հեղնե°լ: Ծնոգքը չհաւնի°լ: Այս խլէզները ի նչ ունին հաւնուելիք, մեծերէն լաւ, մեծերէն բարձր։ Մարդ մարդու տեղ չդընե°լը։ Պակաս ըլլայ ասանկ կարդալը։ Ինչ կարդացե°ր էր։ Հազիւ դրել . կարդալ սորված, չորպանիին քով տուեր էին դինքը: Հոն մա'րդ եղեր էր, մա'րդ: (Tup. 23)

(Tup. U. էջէն)

յան), ինչ որ բաւական փափուկ Հանդրը... ւան մըն էր։ Երկիրը պուտտայական է եւ. սպառնալիջներ եղած են, Հանրադդերու վրայ յստակօրէն ըսուած էր «Պապը չենք ուզեր»: 17 միլիոն ընակիչներուն միայն 1.2 միլիոնը կախողիկե է: Դեռ Գոլոմայ ժամանումին նախօրհակին, պուտաայական կազմակերպութիւններու Դաչնակցու-**Երւսը կը պահանջեր Պապեն որ ներողու-**Թիւն խնդրէ. արդարեւ, Brufs. Պօղոս Բ. իր վերջին գիրքին՝ «Անքրէ տան լ'եսփե... րանս»ի մէջ «բացասական» որակած էր պուտտայականութիւնը ։

ԹՈՒՐՔԻՈՑ մէջ առեւանգուած են ամե. րիկացի սպայ մր եւ իր դաւակը։ Արար.քին ակը եզած են «Լիբանանի ազատութեան մարտիկները» եւ սպառնացած են սպաննել զանոնը, ըստ մամուլի Անատոլու գործակալութեան։ Շիի այս անժանօթ շարժումը կը պահանջէ Հեղարլլահի իր մէկ պարագլուխին ադատ արձակումը (Իսրայէլ արդելափակուած է) ամերիկացի սպային եւ իր տղուն ազատ արձակման փոխարեն ։

THUSH ALTERUL

ԿՈՄԻՏԱՍ-Ի Ծննդեան 125-ամեակին նուիրուած համերդ

Շարաթ, Փետրուար 25, ժամր 20.30-ին իջս - ան - Փրովանս ջաղաջի համերդաորահր:

Մանրամասնութիւնները յետագային ։

20962UV9hUS

Հայ Աղջատախնամ Ընկերակցութիւնը Հոգեհանգստեան պաշտոն կատարել կուտայ, Կիրակի, Յունուար 22, Փարիզի Մ. Bովհաննես - Մկրտիչ Եկեղեցին իր բոլոր Հանդուցեայ անդաժներու յիչատակին ։

L'ASSOCIATION ARMÉNIENNE D'AIDE SOCIALE

reconnue d'utilité publique recherche

DIRECTEUR OU DIRECTRICE pour diriger

l'Etablissement de Montmorency

Ce poste implique la gestion d'ensemble de la maison de retraite, du personnel et l'organisation. Connaissance indispensable du français et de l'arménien.

Logement assuré.

Prière de prendre rendez-vous ou adresser C.V. au Siège de l'Associa-

77, rue La Fayette, 75009 PARIS Tél.: 48.78.02.99

Secrétariat ouvert tous les jours de 14h à 18h sauf samedi et dimanche.

4UMN3S PUS

TOPO

Կապոյա խաչի Վայանսի «Աղուի թա» մասնաճիւղը կազմակերպաչ է տարեկան լոթեն, կիրակի, Ցունուար 29, կեսօրե ետք ժամը 16.30-կն սկսեալ Վալանսի Հայ Մշակոյթե Տան մեջ:

GABINET

Toutes Assurances

Toutes Compagnies

MEILLEURS PRIX — MEILLEURES CONDITIONS AUTO — MULTIRISQUES HABITATION ET COMMERCE

MALADIE - PREVOYANCE RETRAITE VIE CAPITALISATION

21, rue Lamartine, 75009 PARIS Tél. : 42. 82. 01. 41 +

Ապանովագրական Ձեր հարցերուն համար th' yurulht philling illigh

4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance

Z. I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél.: 42. 89. 27. 47

" Pugunhly qling « Gunug » h pudulinry librarli"

BAIL A CEDER

Առողջական պատճառներով ծախու է

FULARBUL SPUSARUL մատչելի պայմաններով: Phila Sambelon Phebonch 45 23 24 97

4411

43 40 92 09

Մինչ այդ դրատունը բաց է Երկուչաբթի, Չորեբչարթեր եւ Շարաթ օրերը, ժա-#_E 15·30-44 18·30:

կարելիութիւն ամէն տեսակ առևտուրի (tous commerces):

Ձեղչ Հայկական զիրքերու վրայ։ Zmugt. -

9, rue de Trévise, 75009 Paris Métro: Cadet ou Montmartre

Ztnustuhl

FRANCE 2

կիրակի, Յունուար 22, ժամը 9.30-ին՝ Ս. Գրիդոր Լուսաւորչի կեանքը, Ս. Zahihuhit, U. Vbupny:

Sous la Présidence d'Honneur de M. RODOLPHE PESCE Maire de Valence

Le Fonds Arménien de France invite la communauté arménienne de

Valence

ROMANS A UN

DEBAT PUBLIC

sur les

Projets et Réalisations du Fonds « Hayastan»

Gazoduc IRAN - ARMENIE ZANGUEZOUR – KARABAGH

avec

BEDROS TERZIAN Président du Fonds Arménien de France

Diaporama commenté

Vendredi 27 Janvier à 20h30 à la Maison des Jeunes et de la Culture «Le Polygone», VALENCE

Un Séjour Ski

du 18 Février au 25 Février retrouves tes ami(e)s!

tes animateur(trice)s tes directeur(trice)s de juillet et août 1994.

en venant t'éclater au Séjour Ski à Bellefontaine, Colonie organisée par la Croix Bleue.

Ton inscription se fera soit: à la Croix Bleue de Paris 48.24.46.57 auprès d'Isabelle Tchydemian 39.85.09.75

auprès de Sébastien Harian

39.87.42.86

Prix: 2500 F.

Ce prix comprend:

- Transport

- Hébergement en pension complète
- Location de skis
- Cours de skis - Forfait remontées mécaniques
- Animations

- Folle journée déguisée sur les pistes Et plein d'autres surprises! Colo ouverte à tous les enfants

de 8 à 14 ans. PARLES-EN A TOUS TES AMI(E)S

SOIREE COUSCOUS

organisée par la Croix Bleue Section Bagneux - Cachan Samedi 28 Janvier à 20 heures à l'Ecole Rabelais — Montrouge Participation aux frais: 130 F Réservations avant le 25 Janvier au : 46 63 10 48 / 46 83 00 82. - Places limitées -

MANDANTH

மீழ்திய மாமழி திர 4ய பிரிம் மீழ், வு மாய்րեց կնոջ մր ընկերութիւն ընկ, ձաչ պատրաստէ ։

Մնունդ եւ բնակունիւն ապահով. பாவு (மோடிடு மீட்டி) :

Հեռաձայնել առաւօտները՝ 47 50 16 28 47 09 63 80

> JOEL M. MILLON & CLAUDE ROBERT

COMMISSAIRES PRISEURS ASSOCIES

LARMENE A DROUGT

2ème VENTE AUX ENCHERES DE 200 TABLEAUX DE PEINTRES ARMENIENS

le Lundi 23 Janvier à 14 heures à Drouot-Richelieu - Salle No 11 **VERNISSAGE:**

le Jeudi 19 Janvier de 21h à 23h 5, avenue d'Eylau, 75116 Paris

EXPOSITIONS AVANT LA VENTE: du 16 au 19 Janvier

5, avenue d'Eylau, 75116 Paris le 21 Janvier de 11h à 18h et

le 23 Janvier de 11h à 12h DROUOT-RICHELIEU — Salle N° 11 9, rue Drouot - 75009 Paris Pour tous renseignements, contacter à

l'étude : William LE CALVEZ :

Tél.: 47 27 95 34 / 47 27 89 91.

Crucinampe

Фшрիզի U. Вով Сшивы - Մկртр у U.ռաջնորդանիստ Մայր Տանարի օժման (1904 Հոկտեմբեր 2), 90-ամեակի աշնակատարութեանց առթիւ Մայր Եկեղեցւոյն եղած են Հետեւեալ նուիրուտուութիւնները. --

Պ. ՑովՀաններ Գասարձեան եւ ընտանիջը 10.000 Ֆր,, Պ. Գրիգոր Շահինեան 2000 Ֆր., Տիկին Արաբսի Մուրատեան բրեմբուսյո հանբետան ին աղսեղությ, Չօհրապ Մուրատեանի *յիչատակին* 2000 ֆրանը, Տէր եւ Տիկին Արման Սանոսեան 500 Ֆր., Տիկին Սէլի Պապայեան 250 Ֆր., Տէր եւ Տիկին Ստեփան Տամյամեան 300 ֆրանը, Տիկին Էլիզ Քոչեան 100 Ֆր., Պ. Վահան Տեր - Ղեւոնդեան 100 Ֆր., Տեր եւ Տիկին Հերման Նեւրուդ 200 Ֆր., 9. Շառլ Տէրաէրեան 300 Ֆր., Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Ալթեունեան 200 ֆրանը, Պ. Երուանդ Սարուխեան 200 Ֆր., Տիկին Ռող Մ ժա թեան 500 Ֆր., Stp եւ Ship Տելեմադ Գավէդեան 1000 Ֆր., Օր. Տոլարիա Տոլարեան 300 Ֆր., Տէր եւ Տիկին Աւետիս Մինասեան 600 Ֆր., Բժիչկ եւ Տիկին Էտուար Աղամեան 2000 Ֆր., 9. Ղաղարոս Մինասեան 200 Ֆր., 9. Ժաղ Պօյանեան 250 Ֆր., Իսի լէ Մուլինոյի Հայ Աւետարանական Եկեղեցի 1000 Ֆր․, Pul It Varifursh U. Varphud Vounnemծածին Հայ Առաբելական Եկեղեցւոյ Հոդարարձուներւն 1000 Ֆր., Տիկին Անահիտ Փափադեան եկեղեցւոյս բարերար իր ա*մուսնոյ*ն՝ Առլէն Փափազեանի *յիչատակի*ն 3000 Ֆր., Պետրոսեան Հաստատունիւն Հաստատու թեան Հանզուցեալ Հիմնադիրներուն եւ Պետրոսեան ընտանիքի ննջեջ-եալներու յիչատակին 10.000 Ֆր.:

Եկեղեցւոյ պայծառութեան Համար եդած են նաեւ հետեւեայ նուիրատուունիւն.

ները. --9. Սիմոն Միւիթարհան 100 Ֆր., 9.

Շառլ Տէրաէրեան 150 Ֆր., Պ. Ալեքսանդր կիսլոյեւ 100 առլար , Տիկին Սաթենիկ Ֆինէրիիւ լեար բիբևբնույս եանբնան ին բժրօր Մարտիկ Տակառեանի մահուան քառասունքին առեիւ 1000 Ֆր., Տիկին Արաքսի Մուրատեան Մարտիկ Տակառեանի յիչատակին 1000 Ֆր., Տիկին Բորիս Մելիարֆ Մարա Տր Պիէտէրմանի յիչտակին 5000 ֆրանը, Տիկին Շաբէ Գրիգորեան Անահիտ Տալաքիւրէեանի *յիլատակին* 300 Ֆր. ։

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET : 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

brbecupeh **ያበ** ትህ ተህ ተ MARDI 24 JANVIER 1995

OPUPLIP

LE NUMERO : 5,00 F

69ቦዓ ያԱቦት - ውኑት 18.511

SPRPHUPL, TUHUNT UHULPHUY (1925-1957)

Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F - FAX: 48. 00. 06. 70 -

HARATC

C.C.P. PARIS 15069-82 E

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

₽ԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար · 1 · 000 Ֆ · ... Վեցամսեայ : 510 Ֆ · Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 **Ֆ**.

69e ANNEE - N° 18.511

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹԵԼ . ԱՎԻՎԻ մօտ, Կիրակի шпип. Ցունուար 22, եղերական ոճրափորձ մը եւս գործուեցաւ, որու հետեւանքով 19 մեռեալ կայ եւ աւելի քան 60 վիրաւոր: Ոնրափորձը գործած են երկու fuifhfuq Պաղեստինցիներ, իսլամական Ճիհատի պատկանող։ Ձուներու մեծ մասը երիտասարդ զինուորներ են որոնը Հանրակառքի կը սպասէին ։ Իսրայէլ Հակազդեց ամբողջովին չրջափակելով ինքնավար Հողամասերը։ Ռապին յայտարարած է այս առըն. չութեամը. - «Լուծումը կը կայանայ ամբողջական բաժանումի մր մէջ Իսրայէլի ևւ Գազայի ու Այսրյորդանանի Հողամասերու միջեւ» ։ Արաֆաթ , խիստ կերպով դատապարտեց ոճրափորձը որու տէր եղած էր իսլամական Ճիհատը։ Այս ծայրայեղ չարժումը զեկոյցով մր կը բացատրէ որ ըս-պաննուած երեք պաղեստինցի ոստիկան.րբևու փոխ վեքգի անաևճ է:

ԱԼԺԵՐԻՈՑ մէջ, սպանութիւնները կր չարունակուին անիննայ կերպով: Ցունւար 21-ին, այժերական ֆութարլի Դաչ-նակցութեան նախագահն է որ կր սպան. նուէր, յաքորդ օրն ալ Ֆրանսացի մը, 26-ի բարձրացնելով սպաննուած Ֆրան_ սացիներու Թիւր։ Ֆրանսական կառավա. րութիւնը անդամ մը եւս կը հրաւիրէ Ալժերիոյ Ֆրանսացիները Մայր Հայրենիք վերադառնալ, եթէ իրենց ներկայութիւնը անհրաժելա չէ ։ Միւս կողմ է ԺԷ - Ի - Ա.ն (Իսլամական Զինեալ Խմբակ) կր սպառ-նայ ձայնասփիւռի եւ հեռատեսիլի լրագրողներուն : Հրապարակուած զեկոյցով մը, ԺԷ - Ի. Ա.ն կոչ կ'ընե. . «Ձայնասփիւոի եւ Հեռատեսիլի լրագրողներուն, որ-պեսզի զաղրեցնեն իրենց աչխատանքը այս զեկոյցին Հրապարակումէն ետը, Հակա-ռակ պարագային կր Հարուածենք անմիջապես։ ... Կր պալթարինը սուրով անոնց դէմ որոնք կր պայքարին բառերով» ։ Այս սպառնալիջները յաջորդած են ԺԷ--Ի--Ա-ի վերագրուած լայտարարութեան մը, ուր 4'ըսուէր թե չարժումը ղեն է Հռոմի համաձայնութեանց:

ՆՈՐՄԱՆՏԻԻ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ բացումը, Bունուար 19-ին , առիթ էր որ նախարարապետը կատարէ առաւելաբար իր Թեկ-նածութեան բացումը։ Արդարեւ, ճամրու ընթացքին արդեն, կառախումբին մեջ, **Էտ. Պալատիւր լրադրողներու բաժինը** զացած է եւ բացատրած իր կրկնակ կացութիւնը. - «Նախարարապետ մր իրաւունք ունի խօսելու ապագայի մասին, **Եեկնածու մր իրաւունը ունի խ**օսելու ապադայի մասին, նախարարապետ - Թեկնածու մը իրաւունքը չունի։ Կրնայ միայն ներկայի եւ անցեալի մասին խօսիլ։ Իրաւունը չունի Ֆրանսայի մասին խօսելու»: Սէնի վրայ բարձրացած այս կամուրջը Գերկարի Հոնֆլեօրեն In Հավը, աշխարնի մեծագոյն չինութերւնն է իր տեսակին մեջ։ Երկարութիւնը 2141 մեթեր է, հիմրանիկչեն իրոսանութ էն գուժ ըրևուն 1988-ին, արժած է աւելի ջան երկու միլիառ ֆրանը։ Հանրութիւնը պիտի կարենայ օգտագործել Յունուար 26-5ն սկսեալ, անցջը կ'արժէ 32 ֆրանք։

ԷՎՐԷ08ի պաշտօնանակ եղած եպիսկոպոսը՝ դերպ. Կայօ իր վերջին պատարա-4ը մատոյց, Ցունուար 22-ին, հոծ բաղ-րիւրներու՝ 10-կն 30 Հազար), ինչ որ աւելի ցույցի բնույթ կուտար արարողու-**Թեան : Եպիսկոպոսը , իր պաչաշնագրկու**մեր ի վեր, կը չարունակե հեռատեսիլի

եւ ձայնասփիւռի զանազան կայաններու (Ֆրև-ռատիս) ևլն.) վրաէթեր րլլալ և դինք պաշտպանողներն ալ այնքան տեղեակ չեն [եր ի նչ կը պաչապանեն : Կասկած չկայ որ Վատիկանի պատժական միջոցը ցնցեց Ֆրանսայի Եկեղեցին , բայց , ջիչ մը անտեղի է հաեւ հահատակի վերածել կրօնաւոր մը, որ աւելի ծանօթ է հեռատեսիլի իր րազմանիւ երեւումներուն չնորհիւ (ամէն աբոտի յայտագրերու) ծար սեռեր ծաչ հովիւր իր հոտին:

ԱՈՒՇՎԻՑԻ արդելափակման կայանին ապատագրման 50-ամեակը, բուն Թուակտնեն հինդ օր առաջ, ոգեկոչուեցաւ Իսրայելի մեջ։ Արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ Երուսադէմ ողջակիզման յուշարձա... նին առջեւ, որու յաջորդեց 3000 Հոդինոց հաւաքոյի մը։ Իսրայել որոշած է Պե-տունեան ղեկավարը չղրկել Աուչվից այլ՝ **Խոր**հրդարանի նախադահը, որովհետեւ Իսրայէլի համար՝ «ողեկոչման բնական վայրը Իսրայել է»:

«ՄԻՍԹԷՐ ՖԱԼՔՈՆ 20» փոքր օդանաւ մը որ դործի մարդիկ կը փոխադրէր, ջախջախուած է Ուրբան օր, Յունուար 20-ին, երբ Թոիչք կ'առներ Պուրժեի օդակայանեն։ Հազիւ կը սկսեր բարձրանալ, երբ մէկ չարժիչը կրակ առած է եւ քանի մը երկվայրկեանկն 10 Հոգին (7 ճամբորդ եւ 3 անձնակազմէն) մեռած են։ Օդանաւը Ռումանիա պիտի երթար եւ կը փոխադրէր շաբարի Հոկայ ընկերութեան՝ Սէն - Լուիի նախաղան տնօրենը եւ նոյն ընկերութեան այլ զեկավարներ ։ Կը կարծուի որ արկածը հետեւանը է թույուններու որոնը խուժած են շարժիչին մէջ։ Հրդեհը մեծ համեմա... աութերւններ առած է անմիջապես, որով-գետեւ մեծաքանակ վառելանիւթ կր պա-

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ Պաչտպանութեան նախարարը տեղեկացուցած է Ռուսաստանի իր պաչաշնակցին՝ զօրավար Գրաչովի որ ան-բաղձալի է Գերմանիա։ Ռուս նախա... րարը ծրագրած էր Միւնիխ երթալ **Փետրուարին** ։

ՌՈՉ ՖԻՑՃԵՐԸԼՏ ՔԵՆԸՏԻ, Միացեալ - Նահանդներու տարաբախտ նախադահ՝ Ճոն Քենըաիի մայրը, մեռած է 104 տա.րեկանին ։ Առասպելական դէմը մրն էր, մայր 9 դաւակներու որոնց չորսը մեռած են եղերական պայմաններու մէջ։ Առաջինը մեռած է Բ. Աշխարհամարտին, երկ... նոնմ դն, անիագով՝ բնիսւ հաճանմրբենը ալ սպաննուած են ծանօթ պայմաններու

ՌԵՄՈՆ ՊԱՌ յայտարարեց (7 / 7 կիրակնօրեայ յայտաղիր) թե Փետրուարի կեսերուն պիտի յայտնե թե թեկնածու կ'րլլա° յ թե ոչ: Մինչ այդ, ըսшւ, մաիկ կ'ընեմ, կր տեղեկանամ, կը քննեմ, կը վերլուծեմ ։

ՉԷՉԷՆԻՈՑ պատերազմը կը տարածուի գիւղերը, մինչ Ռուսերը կր չարունակեն ումբակոծել Գրողնին որու ամբողջական այրը չեն տակաւին։ Մոսկուայի մեջ, րարենորոգիչ նախկին նախարարապետ՝ <u> Էգոր Գայգարի առաջնորդութեամբ ցոյց</u> մը տեղի ունեցած է պահանջելով կորւներու դադրեցումը:

ժ. ՄԱՐԻ ԼԸ ՓԷՆԻ մէկ երկղիմի նախադասու Թիւնը (Յունուար 21) այն տպաւորու Թիւնր Թողուց որ Ադդ . Ճակատի պա. րագլուիսը կողմնակից է Պալատիւրի ։Սիւտռատիոյի կայանէն է որ Լր Փէն բաղդա... աելով Շիրաբն ու Պալատիւրը դէմ առ դէմ գրաւ Շիրաբի մերժումը իր անձին նկատ-

LUBUUSUL

MUBBULL, ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԿԱԶԱՏԱՐԻ

போமாபா 21, யாயட்வக்கம் சயர் 10ին խափանարարական արարքով մի պայթած է Վրաստանի Գարդաբանի չրջանի Հայաստան մտնող կազատարը։

Կառավարութեան տեղեկատուութեան սպասարկութեան Համաձայն, վնասուած է մէկ մեթը տրամագիծ ունեցող խողովակի չուրջ 200 մեթերի հատուած մը։ Վերանորողման աչխատանքները սկսած են անմիջապես, մինչեւ անոնց լրանալը վըրացական կողմը խոստացած է առժամեայ լուծում մը գտնել կազի մատակարարման Համար ։

Յունուար 20-ին տեղի ունեցած է եօթա կուսակցութիւններու համատեղ նիստ, որու ընթացջին ջննարկուած են կատարուած աչխատանքները։ Խորհրդակցու-[ժեան մասնակցող եօթը կուսակցութիւններն են Հայաստանի Հանրապետական Կուսակցութիւնը, Հայոց Համազգային Շարժումը, Հայաստանի Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը, Հայաստանի բրիստոնեայ դեմոկրատ Միութիւնը, «Մտաւորական Հայաստան» Միութիւնը, Ռամկավար Ազատական ԿուսակցուԹիւնը եւ Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութիւնը։ Տրամադրութիւն յայտնած են միասնարար հերկայանալու յառաջիկայ ընտրու-[ժիւններուն :

«Crucadreu»

 $(3n \lim 20/23)$

ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐ

Նախաղագ Լ. Տեր - Պետրոսեանի ստո-րագրած Հրամանագրի մը Համաձայն Մեծն - Բրիտանիոյ եւ Հիւսիսային Իռլանտայի լիագօր դեսպան Արմէն Սարգսեան նչա... նակուած է նաեւ Վատիկանի մօտ դեսպան, կեցութեան վայրը պահելով՝ Լոն.տոն : Միւս կողմե, Եգիպտոսի լիազօր դեսպան Երուանդ Նալրանդեան ալ նչա...

մամբ եւ Պալատիւրի «համախմբումի կոչը»: Այս խօսքերը պատճառ եղան որ Շիրաջի ձակատը յայտարարէ որ Լը ΦԷն համակիր է Պալատիւրի :

ՊՐԸԹԱՆԵՐԻ Հևչարր է ժքիաւսևահաև որ տուժած է տեղատարափ անձրեւէն եւ ողողումներէն ։ Ճամբաներ փակ են , երկախուղին վնասուած եւ Յունուար 23-ին, երթեւեկը դադրած է որոչ գիծերու վրայ։ Քէնփերի մեջ, կառջերը ջուրին տակ մնացած են ։ Ամէնէն աշելի վնաս կրած է Իլ-է-Վիլէնի նահանագը։ Դպրոցները փակ են ։ Երկու մեռեալ ալ կայ ։ Սէնն ալ սկըսած է բարձրանալ եւ Փարիզի մէջ գե... աակից ուղիները փակ են:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ, ապահովութեան եզիպատվան ուժերը սպաննած են ծայրայեղ մահմետական գինեալ խմբակի մր նոր պետր՝ Մահանուտ Սայէտ Սլիմ ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ մէջ, աշխատաւորներուն կեսը ամսական 7.400-են նուազ կը չահի եւ մէկ քառորդն ալ՝ 5.500-էն։

To A to feed of A L

F. դասակարգի մրցումներու չարջին, Վալանս 0 - 0 արդիւնք մր արձանագրեց իր դաչտին վրայ Շառլրվիլի հետ ։ Դասաւորման գլուխն է Կէնկան 47 կէտով, Վա-[mu 12-pq \$ 31 45 mmy :

նակուած է միանդամայն Մարոջի մօտ

ՀԻՒԼԷԱԿԱՑԱՆԸ ԿԸ ՀԱՍՆԻ ՍԵՒԱՆԱՑ ԼԻՃԻ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ

1995-ի ընկերա -- տնտեսական ծրագրին քննարկման նուիրուած Գ. Խ.-ի մչտական յանձնաժողովներու Յունուար 19-ի նիս-աին Տնաեսութեան նախարար Արմէն Ե.ղիազարեան յայտնած է Թէ Սեւանայ լի-Տին ջուրերուն ուժանիւնի համար օգտա-சுவந்தவனிற வீலம் மய்குறத்த பக்கும் சிக նուազի ։ Ծրագրին համաձայն , տարուան ընթացջին կը վերաբացուի հիւլէակայա... նին Բ. ենթաբաժինը, գործածութեան կր յանձնուին Հրազդանի կայանը եւ Հերգե. րի ջրամբարը։ Կը սպասուի որ, միայն հիւլէակայանին շնորհիւ բնակչութեան մատակարարուող ելեկտրականու**թե**ան քանակը Հասնի օրական 10 ժամի։

Նոյն նիստին որոշուած է նաեւ ժողովուրդին ամէնէն կարօտեալ խաւերուն Համար բժչկական սպասարկութիւնը ան_ վճար դարձնել։

ԼՂՀ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՈՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐԸ

Bունուար 18-ին Ռ. Քոչարեան եւ L. Պետրոսեան Հայաստանի նախագահին կող. մէ ընդունուելէ ետք Գագիկ Ցարութիւնեանի ընկերակցութեամբ այցելած են «Հա. յաստան» Հիմնադրամի գրասենեակը։ Խորհրդակցութեանց նիւթը եղած է «Արցախ» ծրագիրը։ Ներկայ եղած են նաեւ վորադրութեան 112-ի եւ Հայաստանի գերատեսչութիւններու տնօրէնները։

ԱՑՍ ԱՆԳԱՄ ԱԼ՝ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

Վերջին չրջաններուն դարաբաղեան սահ. մաններուն վրայ յանախաղէպ դարձած ադրբեջանական գրգուութիւններէն ետբ այս անդամ Հայաստանի սահմաններուն վրայ է որ գրգռութիւններ պատահած են։ Bունուար 16-ի գիչերը Հայ - ադրբեջանական սահմանագծի հիւսիս - արեւելեան հատուածին Տաույի շրջանի մեջ, Չինարի ժիւմի տարատարութեար ժիրքերը ժրմակոծուած են խոչոր զնղացիրներով : Շուրջ կես ժամ տեւած կրակոցին հայկ. կողմը չէ հակադարձած ։ Տուժածներ չկային ։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ ՀԱՍՈՑԹԸ

Հայաստան ներածուած կամ Հայաստանէն արտածուած ապրան, ըներու Համար գանձուած հարկերէ, ինչպէս նաեւ չար. **Հանագրուած ապրան ջներու Համար պա**--Հանվուած աուդանըներէ եւ մաքսանենգութենկ գրաւուած ապրանջներկ գոյա. ցած զումարը 1994-ին ապահոված է 1 միյիառ Դրամի Հասոյթ մր։ Հայաստանի մաքսային համակարդը, որուն վարչու-թեան նախագահն է Երջանիկ Արդարեան, կր հայուկ 650 հոգինոց անձնակազմ մը: Բաղդատութեան Համար նչենը որ անոնց பீட்டி யமீழ்பட்டு க்காழ க்குயத் கேயாருந் டிர கியդատասարարբ վետնի ինբըն տահաջաօրակիցներու տարեկան հասոյներն։

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Արտակարդ իրավիճակներու Հայաստա_ նի պետական Վարչութեան տնօրէն U. Բաղալեան Ճափոնի երկրաչարժին առԹիւ ցաւակցական Հեռագիր մր ուղղած է Ճափոնի Մոսկուայի դեսպան Կ. Վաթանապէի, որ իր երկիրը կը ներկայացնէ նաեւ Հայաստանի մէջ։ Ցաւակցական տողերուն կցուած են նաեւ փրկարար աշխատան ըներու եւ վերականգնման մասնակցելու Հայաստանի պատրաստակամութեան արտայայտութիւններ:

9 n w n h U

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ ՈՐՊԵՍ ԱԶԳԱՑԻՆ ԱՑՑԵՔԱՐՏ

Պոխումի Թանգարանին մէջ Ցունուար 14 Շարաթ յետմիջօրէին բացուած «Հայաս-տան» ցուցահանգէսը կարեւորագոյն հանգրրուան մր կը նչէ երկու երկիրներու յարաբերութիւններու ոլորտին մէջ. ան բոլորովին իւրայատուկ նչանակութեամբ կը ներկայանայ, յատկապէս երբ նկատի առնուի որ Գերմանիա եւ Հայաստան մեծ Տամբայ մը կարած չեն տակաւին դիւա.նագիտական կապերու մարզին մէջ։ Ասկէ զատ, չմոռնալով որ Գերմանիա պատմական ու քաղաքական աշանդութեամբ ա-ւելի Անդարայի հակումով ծանօք է, քան Երեւանի, ձեռնարկը ինջնաբերաբար կը վերածուի մշակութայինի սահմանները դեպի աւելի գործնական տարած քներ ընդ. լայրբլու ճայլի դն:

Այս առումներով, պարզ մշակութային ներկայացում է մը աւելիին ձգտող գործօնի դերով կր յայտնուի նաեւ Պոխումի Հայկական ուսումնասիրութեան կեդրոնը որ ունեցած է ցուցահանդէսին ծրագիրը ու երեւակայելի, աներեւակայելի դրժւարութիւններ դիմադրաւելով յանդած իրագործման փույին :

Բացումի օրը, հեռուէն իսկ հոն դիմողներու ուչադրութիւնը կր գրաւէին նախ **Թանդարանին առջեւ պարզուած դերմա**. նական ու հայկական Եռագոյնները ու Ռուռի նահանգին գրօչակը։ Հրաւիրեալներով բերնէ բերան լեցուած 250 հոգինոց யுயதிம் மீந்த புகிறவியம்யுழ் எட சயு யுயமுகைրարար արգրաւսնունգիւրրբեն մաա արմ գրաւած էին Գերմանիոյ Հայոց Առաջնորդ Գարեդին Եպսկ. Պերջեան, մասնակից արւեստադետներ՝ Ֆրանսայէն, Գանատայէն, Հայաստանեն եւայլն ու ցուցահան... դէսի Հատորին մասնակցութիւն բերած դեմ քեր, զանագան երկիրներէ։

Բացումի հանդիսութիւնը որուն չատեր դուրսը գետեղուած հեռատեսիլի պաստառէն կրցան հետեւիլ, սկսաւ Ա. Խա-չատրեանի երաժշտունեամբ։ Անոր ջութակի ու դաչնակի տոնաթին առաջին մասը հուազեցին Ալեքսանար Քրամարով ու դաչնականար Ռայներ Քլաուս։

Երաժչտական առաջին բաժինկն ետը քաղաքապետ *իռնս* -- 0 թեջ Շերւպեր வுள்டிய மாய்லிற் கொடுக்கி குடியும் காட்டுக்க յայտնեց Հիւրընկալելով Հինդ Հազարամեայ Հայկական մշակոյներ ցուցահանդէսը։ Ուրախութիւն արտայայտեց որ այս ա... ռիթով իրենք կարելիութիւնը կը գտնեն Հին, բայց մոռցուած երկկողմանի մշա... կութային յարաբերութիւններ թարմացը-Libjat:

Իրեն յաջորդեց Քլաուս Վոլչլէկրը որ ցուցահանդէսին կազմակերպումին նիւթա. կան մասնակցութիւն բերողներէն «Ռուռի մարզի նախաձեռնողներու խումբ»ին ներ... կայացուցիչն էր. ան ներկայի ձեռնարկը դասեց մեծ ցուցահանդէսներու (Չինաստանի, Եգիպտոսի) կարգին, ըսելով որ ուզած էին ցոյց տալ Թէ Հայաստան կա... ռոյցի հիմնական փոփախութիւններու ներկայ չրջանին առանձին չէր եւ բարե... կամներ ուներ Եւրոպայի մէջ:

Նահանգին վարչապետ եւ Գերմանիոյ ներկայի փոխ - նախագահը Եոհաննես Ռաու ունեցաւ ամ էնեն տպաւորիչ ելոյ... թթ. ան ըսաւ թե մջակոյթ մը պատկեր... ներով եւ պատկերներէ ներչնչուածով կ'ապրի. այս ցուցահանդեսը յաջողած կ Համադրել Հայ մշակոյթին թէ՝ տեսողա... կան, թե մտաւորական երեսակները։ Ան յիչեց թե տառապած ժողովուրդ է Հայր, պատերազմի պայմաններու մէջ կապրի եւ 1988-ին երկիրը Թատերաբեմ եզաւ ա-Հաւոր աղկաի մը։ Ցիչեց թե ամբողջ ժողովուրդին կեսեն աւելին տարածուած է ուղեսոն ուշիսոնցի ոչն ու ունե գունավունդր կը պատրաստուի նչել բրիստոնկու... թեան 1700-ամեակը, մինչ Ռուսաստան միայն 1000 տարուան քրիստոնեայ անցեալ մր ունի եւ կրնալ նախանձիլ Հայաստանի: b. Ռաու այս ցուցահանդեսը ողջունեց որպես Հայաստանի Եւրոպա վերադարձի քայլը ու ըսաւ թե Փարիզ, Լոնտոն,

Փրակա Եւրոպա են, եւ Եւրոպա է նաեւ Երեւանը:

Խաչատրեանի սոնաթին Բ. մասին նը... ւագուելէն ետք ամպիոն բարձրացաւ Հա... յաստանի փոխ .. նախագահը՝ Գագիկ Ցա.. րութիւնեան, բանաստեղծական Թռիչքով հարուստ ուղերձով մը իր կարգին ողջունելու համար ձեռնարկը։ Ըստւ Թէ իրմե առաջ արտասանուած իմաստալից խօսքերէն եւ երաժչտութենկն ետք յարմարա... գոյնը «մտորելն է ու հաղորդակցուիլ յա... ւերժութեան հետ» բայց պէտք է նաեւ խօսիլ. անդրադառնալով ցուցահանդէ... սին, ներկայացուած նմոյչները նկատեց ոչ միայն արուեստի գործեր, այլեւ ամբողջ ժողովուրդի մը հազարամեայ տառապանքով ծնած փայլատակումներ, որոնք Հայր պիտի ներկայացնեին աշխար-Հին։ Փոխ - նախագահը եւս անդրադարձաւ քրիստոնեութեան 1700-ամեակի նըչումի պատրաստութիւններուն ու այդ ծրագրին առաջին քայլը նկատեց Պոխումի ցուցահանդեսը։ Մաղթեց որ ան սատարե ժողովուրդներու բարեկամութեան, դործակցութեան։ Ապա պատիւ համարելով աշխարհի մեծագոյն տաղանդները տուած դերման ժողովուրդին Հայ մշակոյթը ներկայացնելու այս առիթին ստեղծումը, մանրամասն Թուումով մը չնորհակալու--Թիւն յայտնեց ձեռնարկին իրագործման հեռուէն ու մօտէն մասնակից բոլորին: Շնորհակալունեան այս բաժնին մէջ Գ. Ցարութիւնեան գարմանալի զանցառումով մը լոութեան մատնեց այդ իրագործման մեծագոյն բաժինը ստանձնած Պոխումի Հայկական ուսումնասիրութիւններու կեղրոնը։ Բաւական անախորժ էր տպաւորու. Թիւնը երբ մանաւանդ իրեն նախորդած գերմանացի անձնաւորութիւնները որպէս գործին յաջողութեան մասնակից յիչած էին նոյն կեղրոնը։ Գ. **Ցարութ**իւնեանի այր զանցառումը անոր անդրադարձող... ներու մաջին մէջ վերակենդանա -ցուց ախուր հախընթացներ. անոնց բազմացումը այլեւս կարելի չէ Սփիւութի Հանդէպ Հայաստանեան որոշ կեցուած բի մր յայտարար նչանները չնկատել, որքան ալ զգացականը փորձէ վանել նման վարկած ։ Սակայն Թղթակցութեան մր սահ... մաններէն դուրս մնալով նման նիւթի մը ընդլայնումը, պէտք է ձգել գայն այլ էջերու եւ չարունակել տեղեկատուու-

Օրուան վերջին խօսը առնողը ցուցա... Հանդեսին Հիւրընկալ Թանդարանին անօ-րերը եղաւ։ Փիթեր Շփիլման խօսելով Հայկական պատմութեան ու մշակոյթեն բազմադարեան գոյութեան մասին, կերպով մը փորձեց գլխաւոր հանդրուանները **Ներկայացնել, ինչ որ երբեմն անհարկի** կերպով երկարեց ելոյթը։

Ճակատր Հայկական վիչապագորդերով դարդարուած սրահին այս պաչաօնական Հանդիսու Թենկն ետը, ներկաները Հրա... ւիրուեցան քոքնեյլի մը։ Անկե այ բագմութիւնը դիմեց դէպի ցուցասրահները, դիտելու համար մշակոյթի բոլոր մարգերուն ցուցանիչ Հարուստ նահոյջները:

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՑԵԱՆ

USUBLIVE

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ **6467684** U. 314 2U.V.LU - U41812 **ቀሀ.**ቦ ታ 2 ኮ UUSP SUZUPE

Խմբագրութիւն՝ Գեղամ Թորոսեանի Հրատարակութիւն Փարիզի եւ Շրջակայից Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութեան։

Фшрра, 1994

ባበኑ L կ ሀ ር ኮ በ ያ ፈ ሀ ያ ዓ ሀ ጊ ብ ኑ ው ኮ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ ՆԵՐՍ

Անցեալ Հոկտեմ թերի վերջաւորութեան րացած ըրալով «Երեւան» ղչակութային կազմակերպութեան եւ անոր Համանուն օրդան չարաթաթերթի 50-ամեակը, հիմ ք ծառայեց յոբելենական կրկնակի նշման, որ ինքնագովունեան ու պանծացում ի բացառիկ Թիւերով պսակեց Համայնա-վար վարչակարդի ծնունտլ Հանդիսացած այդ երկու պուլկարահայ միաւորները։

Մեկուն համար այլեւս գաղանիք չե, որ 45 տարիներու ընթացքում Համայնավար ղաժան իշխանութեան տակ վերցուած էին մարդկային տարրական իրաւունջները եւ զայն փնառել կամեցող յանդուդնները կ՝ են Թարկուէին բանտարկութեան, կալանքի, տեղահանութեան, աքսորի ու մա-Suif Spirit :

Հայ համայնքը Պուլկարիոյ մէջ, բոնի զրկուեցաւ իր Հայրենակցական, մշակու*թային*, մարմնամարդական, բարեդոր... ծական եւ այլ միութիւններէ եւ ստիպ. ւած եղաւ «Երեւան» Ցառաքդիմական Միութիւնը ստեղծել՝ հայ համայնա. վարհերու եւ անոնց կողմնակիցներու գրլխաւորութեամբ, պուլկար Թադաւորու-[ենան անացումով : Us առաջին մեկ օրեն ընդորկած եղաւ քաղաքական ուղին Պուլկար համայնավար կուսակցութեան, իսկ մշակու Թային գետնի վրայ գործուներւ... **Շեան ծաւալում՝ մարքսիստական պատ-**մուՏանով։ «Ազատութեան» խափուսիկ Հմայքին տակ «Երեւան» Միութիւնը չնորհ ստացաւ մշակությային աշխատանքի լրծւիլ՝ յազեցուած միջազգայնական չուն... չով եւ նախկին Խորհրդային Հայաստանի հետ մ չակութային կապեր մ չակելով ։ Այդ ուղղուխեամբ նչանակայի յաջողուխիւն... ներ ալ արձանագրուեցան երկրիս տարրեր մասնանիւղերու կողմէ, Հակառակ անոր որ ատիկա միակողմնակի էր, բանի որ նոր վարչակարգը երկու մշակոլթնե. ևու ժամափանն հասող ին ենքն բւ ժենւած ու չգրուած գատողութիւն մր կար եւ մչակութային կեանթը միակողմանի գար... զացում ունէր, բան մը, որ գիտութեան որոչ ասպարեզներուն ալ կր վերաբերեր։ Ձանցառեալ Հայ մշակոյթ մը կար ու պատմունիւն մը, որ հայ ազգին կը պատկաներ, անոր միսն ու ոսկորն էր, բայց եւ այնպես այն օրուան հայ հանրային դեկավարհերը Հնազանդութիւն ցոյց տուած րլլալու եւ Հաւատարմութքիւն վկայած ըլլալու համար «Մայր Կուսակցութեան» հանդէպ, Թապու ըրած էին Աւետիս Ահարոնեան ու Լ. Շանթ, Աղբալեան ու Մուչեղ **Իչխան**, սփիւռքի ազատ մտաւորականութեան երեւելի ներկայացուցիչներ եւ թերթեր։ «Երեւան» յառաջոլանական, իսկ յեսուսալային անչակությային -- լուսաւորա-կան միութիւնը լետամուտ եղաւ անչեղը... րէն համայնավար դաղափարախօսութեան քարողչութեան Հայկական շրջանակի մէջ, խոր արսև «գրրութ» Հահանար թերթը գրօչակակիրը Հանդիսացաւ մարքո - լենինեան զաղափարհերուն։ Կարելի չէ

բերեց ան տարիներ չարունակ ։ Կարելի չէ չյիչել եւ այն փաստր, երբ «Երեւան» Մշակութային Միութիւնը իր համագումարներէն մէկուն ժամանակ ժխանց նախկին խորհրդային Հայաստանի Հայերուս Հայրենիջը ըլլալու իրողութիւնը։ Ատեն եղաւ, երբ պուլկար ժողովուրդի հետ սերա մերձեցման գաղափարը ծնունդ առաւ եւ թերթի միջոցով տարածուեցաւ, որ Հայ դաղութիս Համար կազմակերպը... ւած ձուլում կր նչանակեր: Եւ տխուր ու աղաղակող փաստ մը եւս 1944 Սեպտեմ... րեր 9.-էն ետր ոչ Համայնավար պուլկա... րագայ գանրածանօթ ու երեւելի մշակու... *Թային ու քաղաքական ղկմ բերու ձերբա*. կալումն ու աջսորը դէպի Սիբիր՝ Գարե. դին Նեղեն, Հայկ Ասատրեան, Օննիկ Մխիթարեան, Օննիկ Փանիկեան - Չար. մունի, Ներակա Աստուածատուրեան եւ ուրիչներ, որոնցնէ ոչ բոլորը ողջ վերա-புயழக்கம் ஓயு ஓயு நாடயுக் யாபாழி படிக்கம் மு: Ս.յս Հայակուլ ողբերգութեան մեջ կեն... **ժադրուի նաեւ առանձին Հայերու մատն** ալ եղած ըլլայ, սակայն դժաախտաբար պուլկարական պետական ոստիկանական արխիւային նիսիերուն մօտենալու հնարաւորութիւնը մեզի ընձեռուած էէ, որպեսզի պարզուի այդ հարցի անվիճելիու...

մորնալ եւ այն Հակադեմոկրատ ու Հա-

կաղաչնակցական կեցուածքը, որ ցուցա...

Ոմանը ստեղծուած իրադրութիւնը ու անկէ ծնած հետեւանըները մեր հայ դաղութին համար՝ բացատրութեան եւ չթնե.

դանքի ելք մր կը փնտոեն, արդարացու մր տեսնելով վարչակարգին մէջ, որ ան... ներող ու անգիջող էր բոլոր անանց Հան. դէպ, որոնք Համայնավար դաղափարա... խօսունեան չերն ծառայեր եւ կամ նուա. գագոյն չափով անոր կ'ընդդիմանային։ Հետապնուման ու վախի վիճակ մը ստեղ. ծուած էր երկրին մեջ եւ ակամայ կծկը. առում մր՝ իչխանութեան Հարուածներուն ենթակայ չրլլալու համար։ Բայց եւ այն. պես Հայ մշակութային կեանքին ու քա. դաջական բնագաւառին մեջ կարելի էր Տեղջուածը մը գտնել պապէն աւելի պա. պական չըլլալու համար։

Երա Պուլկարիոյ մէջ համայնավար իչխանութիւնը իր փլուզումը կրեց 1989 Նոյեմբեր 10, եւ վերահաստատուեցան տակաւ առ տակաւ Դեմոկրատ Հասարա... կարդին չնորգած ազատութերւնները, փովարաւ Թիւններ սկսան տեղի ունենալ մեր հասարակութեան բոլոր բնադաւառնե... րուն մէջ։ Պէտք էր սպասուէր, որ նման փոփոխութիւններ տեղի ունենան եւ մեր դաղութի մէջ ալ, որոնը չուչացան մեծաւ մասամբ։ Վերահաստատուելով հայաչատ պուլկարական քաղաքներու մէջ Հայերէնի ուսուցմամբ վարժարաններ՝ ինչպես Фյпипре, Uпфри, Porcut be шур, уври. կանգնունցաւ մեր արեւմտահայերէնի ու. սուցումը մեսրոպեան ուղղագրութեամբ՝ արտասահմանէն ու Հայաստանէն ստաց... ուած դասաղիրջերով։ ՎերաՀաստատուեցան նախկին Բարեգործականն ու Հ. Մ. Ը. Մ.-ր, որոնց առրնքեր կազմուե. ցան 20Մ-ը, 96Մ Միութիւնները ։ Որպես բացառու ժիւն , ընդ Հանուր փոփոխու ժիւններու ընթացքի հեռու մնաց «Երեւան» անունը կրոց Մչակութային Միութիւնը եւ Համանուն չարաթաթերթը, որ կր չարունակէ նոր ուղղագրութեամբ Հրատարակ. ւիլ, անատեղիօրեն ուղղադրական միասնութեան խոչընդոտ Հանդիսանալով մեր պայմաններուն մէջ։ Նկատի առնելով, որ «Երեւան» անուամը Մչակութային Միութիւնր եւ անոր օրդանը ինչպես արդեն յիչեցինը կոչուած էին համայնավարու-**Թեան գաղափարախօսութեան ծառայե**լու, 1990 Թուականի պատգամաւորական ժողովին առաջարկ բերուեցաւ միութեան ամարդջականութիւնը պահելով ան չարունակե իր գործունեութիւնը նոր անւան տակ, այդպիսով ընդդծուած ըլլայ անջրպետը անցեալի մր հետ, որ իր անաատուսն իսոնդբեն ուրքն, աւբեր ունիչ որակում մը չտալու համար։ Նոյնը կը վերաբերէր «Երեւան» չաբաթաթերթին։ Դժրախտարար պարզ դարձաւ, որ անոր ղեկավարհերը՝ նախկին համայնավարհեր ու նորօրեայ ընկերվարականներ ու անոնց Համակիրները մեծաւ մասամբ տարրական արաժարանութեան չհետեւեցան ւազագոյն զիջում մը չկամեցան ընել՝ փովորաունիւն մացնելու միունեան եւ ա. նոր օրդանի անուան մէջ հակառակ եղած առաջարկներուն ժողովի ժամանակ եւ անկե վերջ իսկ ։ Այն ժամանակ ինչպես եւ յետագային կազմակերպութեան դեկա.. վարներէն չատեր հարկ եղած հասունու-Թիւնը կարծես չկարողացան ցուցաբերել, քասչած ուժբնիր դրաք աւարմունքիւր ժան. **க்ய**ச் வியாடயம் மீற கோ, மீழிம் யிழுநில் பாற்իսկ Համայնավար պուլկար կուսակցունիւրն ին ու ին օնժարի արուրն փոփոխութեան ենթեարկեց։ Ան կատարեց այլ վշոփոխութիւններ եւս, որպեսգի իր անցեալի յոռի իրողութերւններէն անջատուած, նոր էջ մր բանայ իր պատմունեան Համար: Միայն մեզ մօտ այդ փոփոխուներնը չեղաւ, Հակառակ անոր որ կամայ Թէ ակամայ «Երեւան» միութիւնը չէզոքու*թիւն պիտի յայտարարէր եւ վերջերս* նոյնիսկ ջաւութեան փորձ մը կատարեց անոր Գործադիր Մարմինը։ Սակայն արտառոց Հակասութեան դրութիւնը պարմոևոչ է, «բեբւար» հահանգանգենքը՝ սե տարիներ չարունակ հակադաչնակցական քարողչունքիւն կը կատարեր, հիմա նոյն այդ անուամբ խերթր ճիչդ հակառակ ընթացը ունի , ուշադրութեան արժանի դարձուցած է թէ Հ. 8. Դ.-ը թէ նախապես նդաված Գարեզին Նժդեհը եւ աղդային աղատագրական պայքարը։ Շատ Հեռու չէ անցած ժամանակը, երբ «Երեւան» *թերթը նոյնիսկ արդախեան դոյամար*այն Հանդէպ դրական դիրը չունեցաւ, դիրն այսօն ջինն շարասարն, ասարն անոր իսքրագրական կազմին մեջ փոփոխու-**Թիւն եղած** ըլլայու:

Այսօր Պուլկարիոյ մեր Հայ դաղութել

իր տարթեր միաւորումները ունի, որոնց անունները արդեն յիչեցինք եւ ումանց Համար միասնութեան խախտում մը կը թվատուի, նուր դն ոն տաևինա ամտա տնու յաններու արդիւնք է եւ պէտք չէ զարքանալ։ Պատահական ալ պէտը չէ նկաաել, որ Փլուվարեր մեջ նախկին «Երեւաարի վերջին վարչութիւնը, հիմ ը դրաւ «Համազգային» կրթական ու մշակութա. յին միութեան, որպէսզի փոփոխութիւն. ներու ոգիին համաջայլ ընթեանայ ր ժատանաչուի «բնրբւար» րախիկը միութենկն: Գեթ մշակութային դեսանի վրայ կարելի էր միասնութքիւն մր պաՀպա. ակ, եթէ «Երեւան» անրութեան եւ անոր կ կ կ ա կ ա հագաչ մումանան մաբոր ականան եւ ղեկավարունիւններու մեջ փոփոխու-**Երեն մացուած ըրար: Շատեր չկարողա...** ցան ըմբոնել, որ «Երեւան» անունը Հա.կառակ որ մեր Հայրենիջի մայրաջաղաքի անունն է, ախուր անցեալով մր ծանրաբեռնուած է եւ Հակոտնեայ զգացում-மக் டியாடும்கும் கிக் பியாவடிக் மியடிதாடթեան մէկ մասին սրաերուն մէջ: Հոդեըստական վիճակ մը,որուն չատեր անգիատկ ուղեցին ըլլալ եւ Հոգերանական նրըբունեան խնոլիրը անտես Թողուցին։

சீயாயஓர்ய வீட்டு «ஆயவியுவுயு நிடும்» ந் 4யவிய-կիրներ կան , ուրիչներ կ՝անդամակցին անոր, իսկ մաս մր Հայեր Թշնամական վերաբերում կամ հակակրութիւն ցոյց կուտան եւ անոնց մեջ մեծաւ մասամբ Նախկին համայնավարներ են ու հակա... դաչնակցականներ ։ Եւ ինչո°ւ : Լոկ անոր համար, որ «Համազդային»ը կը վայելէ. 2.8.7. Հովանաւորումը։ Իսկ երբ հարց կար փոխանակ «Երեւան» միութեան «Վա-Հան சிட்டிட்டு விராடய் மீடி முழுமாக்கு மீ 2ய ... կութային միութիւն ստեղծել որ ՀՌԱԿ-ի աջակցութիւնը կը վայելէը, «Համազգային» գաղափարի Հակառակորդները որեւէ առարկունիւն չըրին։ Պարզ է, որ մենջ տակաւին չենք կրցած նախկին պայքար-ներու ազդեցու Թենկն դուրս դալ եւ ձեր-ետվատիլ փանկիմարովար -- իսսւանանական հոգեկան գիրքերե:

ியட்டியரியை சயர் பிரிய முடி மிட்டி மிடி «Համազգային» மிநாடுக்கம் գոյու-**Երար անվիձելի իրողութիւն է, որ կ**ը գրատարակէ «ՎաՀան» չաբաթաթերթեր իր անդամներու գօրակցութեամբ, առանց որեւէ վարձատրութեան ։ Անոր վարչական կազմեն կախում ունի հայկական գետնի վրայ մշակութային կեանքի ծա.. ւալումը։ Նախադրեալներ այդ ուղղութեամբ առկայ են՝ «Արամ Խաչատրեան» Երկսեռ երգչախումբը, Պատանեկան -երիտասարդական «Արեւ» պարախումբը, «Ցակոբ Պարոնեան» սիրողական Թատե.րախումբը եւ այլն , որոնք միութեան Հիմնական օղակներն են։ Վատահօրէն մեր քաղաքին մէջ վերահաստատուելիք «Երե-

2 ԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՆ

Հ. Բ. Ը. Մ.Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Անցնող տարին եղաւ բեղուն Լիոնի Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Համար : Իր վարչական ընտրութերւններով՝ որոնը տեղի ունեցան Յունուարի ընթաց... ջին, ան կրկին ասպարէզ իջաւ, վերստին իր տեղը գրաւելու Լիոնի հայ գաղութեն ներս ։ Նախագահ Ժադ Էջմէջնեանի խան.դավառ խումբը արձանագրեց չահեկան Թուականներ՝ մչակուԹային, դեղարուես-տական եւ այլ մարզերու մէջ, որոնցմէ կարեւորագոյնը տեղի ունեցած էր Մայիս 6-ին, Վիլէօրպանի Մչակութժային Կեղրոնի հանդիսասրահին մէջ։

Սոփրանօ Սիրվարդ Գաղանձեան .. Փիրսոն՝ (Զուիցերիայէն), ուրիչ վեց երգչուհիներ՝ Լօգանի Երաժչտանոցէն, փարի-զաբնակ հայրենի արուեստագէտներ՝ Հայկ Դաւթեան ու Արթիւր Ահարոնեան մասնակցած էին այդ օրը։

Նորընտիր վարչութեան հետապնդած ծրագիրներէն մին էր նաեւ՝ Լիոնի Հ. F. C. Միութեան կեղրոնին մեջ ստեղծել վիտել - սրահ մր ։ Ու այդ ծրագիրը կարեյի եղաւ իրականացնել անցեալ Նոյեմ.րերին: Լիոնի «Լէա եւ Նափոլէոն Պիւլ--

լիւջեան» Հիմնարկի կատարած առատա... ձեռն նուիրապետութեան չնորհիւ՝ վիտ էօ - սրահր օժտուեցաւ Հոկայ հեռատեսիլով։

Չուդահեռաբար, Պր. Արթիւր Օհաննես. եան եւ իր հանրածանօթ վաճառատունը՝ «Թելէ կլոպ», *ինքնաբուխ մասնակցու*-թեամբ սատարեցին սոյն ծրագրի յաջո... ղութեան, նուիրելով տեսաձայնագրիչ գործիք մը։ Ու այսպես, Յունուար 6-ին, Հայկական Ծնունդի երեկոյեան ժամը 9.-ին, Հայ դաղութեր Հրաւիրուած էր բացումի արարողութեան ու միաժամանակ դիտել Էլիա Գազանի «Ամերիկա, Ամե... րիկա» չարժանկարի ժապաւէնը։

Նախագահ Ժագ Էջմեջնեան ոգեւորիչ խօսքերով ողջունեց ներկաները, մատնա... նչելով այն բարձր չափանիչները որոնց չնորհիւ Սփիւռջը պիտի չարունակէ ապ-ըրլ ու դայատեւել՝ հակառակ իրեն սպառ. նացող յորձան քներուն : «Այսօրուան Հան... சும்யாபிர யாயழிம் முள்றக் வீடிம் த், வுறாட யுடுաի յաջորդեն, անտարակոյս, ուրիչ Թըւականներ» ըսաւ ու քաչաքբերեց «օրէ օր դեռ աւելի ծաղկեցնել միասնականութեան ոդին ու քալել Հայ Միութիւններու Հովանիին ներքեւ, խուսափելու Համար մեկուսացումի վերարներէն։ Որովհետեւ մեկուսացումը՝ նահանջն է Սփիւռջի»:

Ստեղծուեցաւ Հաճելի մ Funլորտ ու ներկաները փոխադրուեցան Էլիա Գազանի անգուգական գոյներով նկարուած աչ--மயரசிங் மீட்டி:

Ուչ գիչերին, Հայրենակիցները կամաց կամաց կը մեկնէին սրահէն, կրին իրարու մաղ թելով՝ Շնորհաւոր Ծնունդ:

ፈԱՐԴԱՆ

ւան» նախկին մասնաճիւղը առանց գոր.ծունկութեան պիտի չմնայ, բայց հեղ-ջուած թը մեր Փլովտիւահայութեան մէջ Հացիւ Թէ կարելի րլլայ գոցել։ «Երեւան» միութեան ձգտումը իրականացնել իր չըրջագծին մեջ մեր դաղութի մշակութային միասնութիւնը, մեր Հայ բնակչութեան որոչ խաւերու մէջ մտավախութեան դուռ կը բանայ, որ դարձեալ նախկին Համայնավար ընկերները եւ անոնց կողմնակից... ները պիտի ջանան իրենց անցեալին Հե... տեւիլ։ Ատոր ապացոյցներէն Թարմ օրինակ մը կայ։ Նախկին «Երեւան» մասնաճիւղի համակիրներ ու «Համազգային»ի Հանոգկալ մասնաւոր ղիրջաւորութեամբ անձեր գաղանօրէն նչեցին Հայաստանի խորհրդայնացման 74-րդ տարեղարձը, ուր նաեւ արտասաՀմանեան խթեան մըն ալ կարելի է նչմարել։ Նման պարադաներու կարելի է մտածել համերաչխուխեան ու միասնութեան մասին, երբ այսօր Հայաստանի ՀանրապետուԹիւնը կայ՝ առանց խորհրդային ըլլալու, երբ մեր ազդի իսկական աղդային տօնը 1918 Մայիս 28-ը կը Հանդիսանայ Թրջական լուծէն մասնակի ազատագրութեան թուականը։ Փլովտիւի Հայերու այն մասը, որ տակաւին հա-մայնավարական անցեալը կ'ուզէ վերա. կանգնել եւ բոնունեան ու յոռետեսութեան ախար սերմանել մեր դաղութին մէջ դարյչ այետք է ններ հանաև արարձ Համար, որոնց Թանկ է մարդկային իրա-ւունքներու յարգումը, ազատ ստեղծա... գործելու իրաւունքը, խորքի ու հաւտաքի ազատութիւնը։

BUANE 4PLP4BUL

Յունուար 8 / 10, 1995

OPANUS **ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ**

zh@Ltr ԻՆՁԻ՛ ԿԸ ԾԱՌԱՑԷ

Հոնկ . քոնկեան երեք օրաներներ հեռատեսիլի կայանի մը ծանուցումը կատարած են ու ատով պատճառ եղած գայթակղու-թեան ալիջի մը։ Ծանուցումը պատրասաուած է Հիթլերի մէկ լուսանկարով որուն ընկերացած են «վերջնական լուծում» եւ «ամբողջական տիրապետութիւն» մակագրութիւնները։ Բողոջի նամակներ ստացուած են արեւմուտքի մէջ ապրող Հոնկ .. Քոնկցիներէ. իսկ տեղւոյն վրայ չատ քիչեր Հակազդած են. անոնցմէ մէկր եղած է Հոնկ .. Քոնկի իսրայէլեան հիւպա. աստանարն:

Թերթերէն մէկուն խմբագիրը բացատըրած է Թէ տեղւոյն ընակչութեան համար Հիթլեր պատմական չատ հեռաւոր ղենք մըն է որպէսզի անոնը եւս Արեւմուտացիներուն չափ բուռն Հակազդեցութիւն ցոյց տան։ Ան ըսած է թէ բոլորովին տարբեր պիտի րլյայ անդրադարձր եթե լուսանը... կարը Հիրոհիթ կայորին, կամ Բ. աչ-խարհամարտին մասնակից ճափոնացի ոեւէ զինուորի մը պատկաներ։

իսկ ծանուցումը պատրաստող ընկերու.. թեան պատասխանատուներէն մէկը բոլորովին արհեստի տեսանկիւնեն կը դիտե Հարցը, ըսելով թե ճիչդ է որ յղացջը գրգոիչ ընոյն ուներ, բայց ուղեցին փորձր ընել։ Չեն զգջացած , Թէեւ յետադարձ ակնարկով մր կ'ընդունին Թէ քիչ մր չափաղանցած են ։

Ուրիչներ գիտել կուտան Թէ քայլը դա-տապարտելի է, նոյնիսկ երբ մտածուի որ շատ Չինացիներ լաւատեղեակ չեն Հիթ. լերի վայրագութիւններուն եւ արեւմուտարյիի մը չափ գիւրաւ չեն դայթակ-դիր։ Հարց կուտան Թէ նոյն ծանուցումը պատրաստողները ի'նչպէս պիտի դիմա... գրաւէին Հակազդեցութիւնները եթէ Հիթելերին փոխարեն գործածած բլլային օրինակ, Թիանանմէնի ջարդէն տեսարան 1 p:

PUL ZUE

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

M P P U D P S P UPPUZUPTEP

Չորպանիին «Գէո՛րդ» պոռալը լսելուն պես մենիս մր վեր կր ցատրեր տեղեն: Ձեռջերը փորին վրայ միացուցած, գրլխիկոր, կր չիկներ, չորպանիին երեսը նայելէ անպամ կը քաչուէր։ Ասա'նկ մե-ոսնը երեսը աղաբ էին առաջ։ Բայց այն ատեն մեծ յարդել կար, մեծէ վախնալ կար, Աստուծմէ վախնալ կար, եկեղեցի երթալ, Հաղորդութիւն առնել կար, ծոմ կար, պահը կար...

Եկեղեցի[®] ;

Գեորդ չակուեցաւ ։ Մոռցեր էր եկեղե. ցին։ Տակաւին պիտի ածիլուէր, պիտի լուացուեր, հաղուէր։ Այս խլեզները կըրնային գինթը արհամարհել։ Բայց բանկալին մէջ, երբ կր բապմէր մոմերուն գլուխը, հասարակ կիրակիներու այն հաւատարին յանախորդները՝ ֆիշուլուները, ակնածանթով կը բարեւէին դինթը, յանցանք գործելու պէս կը ձգէին բսանըհինդնոց մը՝ մամ առնելու Համար։ Երբ ֆի-շուլուները, կամ պաւառէն նոր եկած Թըրթախոս ծերուկները, իրեն կը դիմէին բարեխօսու թեան մը, կամ վաւերագրի մը, կամ կնունքի, հարսանիքի, յուղարկաւորութեան մր Համար, Գեորդ էֆենտի կ'ըսեին իրեն: Գէորդ Էֆենարի°ն ինչ է.

էֆէնաի' կ'րսէին : Էֆէնաի'ս : Եւ իր шп.ջեւ կը չիկնեին, կը խոնարհեին այնպես, ինչպես ինը՝ ատենօք՝ իր չորպանիին առջեւ։ Որովնետեւ անոնը նայ ջրիստոնեայ Հաւատացեալներ էին, մեծ յարգող, երախախը գիտցող, մագլում մարդիկ։ Ա.նոնը Հարադա'տ Հայ էին, դաւառի' Հայ, որ կր յարդէ Պոլսոյ Թաղականը, Հոդաբարձուն, խնամակալը։ Հարազատ Հայ, որ աէրաէրին աջը կ՝առնէ, փէլր կը պաղնել, խաչին եստեւէն կ'երթժայ՝ ուր որ տանիս։ Ազգի խոսը ընես, կրոնքի խոսը րնես, Պատրիարջի անուն տաս, աչջերը կը փայլին, հաւատրին մեռնիմ, ուղածդ կ'րնե, ուղածդ կուտայ։ Մինչդեռ ասոնը, այլասերեցան Հոս ։ Թրջացան ։ Ֆրենկցան ։

Իր զաւակներուն, եւ անոնց վրայով՝ யர்பார் யுருபயடியு நாடுக்கம், யுப பிகிந்கழ փակցնելէ յետոյ, թեթեեւցաւ։ Գոհունա. կութիւն մը ունեցաւ: Եւ ուժ առաւ: Վա. խը փարատեցաւ։ Վախ ալ չէր եթե չիատկը կ'ուզես։ Իր զաւակներուն ինչէ՞ն պիտի վախմար։ Մլէզներուն։ Վախէ ա... ւելի ... է՛ Հ այո , ի վերջոյ կարելի էր վախ կոչել, բայց ուրիչ տեսակ վախ ։ Այս աեսակը միչա զգացած էր ոտքը Պոլիս դրնելէն ի վեր։ Պոլսեցիներուն առջեւ։ Ոչ մէկ Պոլսեցի գինը անարգած էր երբեը։ Նոյնիսկ հետր լաւ վարուած, իրեն մեղ... ճնձագ բիր, իրչաբո ին դրմերությո եսնոն դաւառէն դաղթողներուն։ Գուրդուրանք անզամ ցոյց տուած, օգնած էին։ Չորպա-Տի°ն ։ Գաւառացի ըլլալուն Համար չէր որ ահարեկած էր գինւթը։ Ան պոլտեցի պաչաօնեաներն ալ աՀարեկել կր սիրէր ։ Բայց ինը միչա վախդած էր, առաջին օրէն, որ Պոլսեցիները միչա պիտի չախկին, ծե... ծէին, նախատէին գինջը, պիտի պոռային երեսին ։ Այսուհանդերձ , պայման չէր որ իրեն բան մր ընէին։ Տարօրինակ վախ մըն էր աղ, որ գինքը միչա կը հրեր դեպի

զինւթը պոլսեցի կը նկատէին։ Եւ ինւթ ա... նոնց հանդէպ ազատօրէն կրնար վարուիվ այն խստութեամբ, մեծաղայութեամբ, գոր չէր համարձակեր ցոյց տալ Պոլսե. ցիին։ Պոլսեցին կրնար բխին բերնին պոռալ. դուն ո°վ ես, պապայիդ ապրա°նջ த் யம, நாடு வே சயாய் ந கம, சயாய் ந, நிமி ծառաս ։ Գաւառացին աստուածային չը-նորե մր կր նկատեր անոր պաչտոնը եւ երախտապարտ կը մնար անոր որեւէ բարեացակամութեան Համար։

Մինչդեռ խստութիւնը իր գաւակներուն Հոգր չէր։ Ձէին անդրադառնար անդամ [է իրենց հայրը խիստ մէկն է, այսինքն՝ կարևոր մէկը։ Մանց այս անփութու-[ժիւնն էր որ կը վախցնէր զինջը: Անո^ւնջ ալ պորսեցի էին։ «Թրջացա՛ծ, ֆրենկցա՛ծ, այլասերա՛ծ», մրմնջեց քիին տա... կեն : Հանոյքով կրկնեց : «Փիներե°ն պիտի վախնամ», ըսաւ ընդաքզումով։ Միստ ակնարկ մր նետեց տղոց վրայ, որոնցմե ամեն մեկը իր աշխարհին մեջ առանձնա...

Որիվա, ին տատիբևամանմ տապաբ-Ցակորիկ՝ իր լեռներուն, ծովերուն, ծա-

ռերուն, նաւակներուն, երկին ըներուն գոյնդգոյնին մէջ։ பாட்ட, சுமிழ்தார் வாமியாடிடுமார் வயாழ்கு-

նութեան գգացումի մր մէջ որ յաջորդած էր յարձակողական արամադրութիւննե...

Եւ Մելինէ՝ խագանոցը՝ իր գնգնութին մէջ: Դժարհ դէմ քով մը, ամ աններուն տաք ջուրեն քիչ մր տուաւ Գեորգին, որպեսգի ածիլուի : Ու Գէորգ չխորհեցաւ ԹԷ Մելիներն այդ դժվու դեմքին պատճառը ի՞նք էր արդեօք։ Ձէր կրնար մաքեն անցընել

զաւառացիները։ Ուրիչ տեսակ ինջնա.. երբեջ Թէ Մելինէ կրնար դժառՀ ըլլալ իր վատան, ապանով կը դդար ինւթգինւթը ա.. ամուսինեն, որ բարօր վիճակի մր հա.. նոնց Հանդէպ աղատօրէն կընար վարուիլ սած էր վերջին տարիներուն։ Տան ուտեռացի կ'ըլլար։ Մինչպեռ դաւառացիները՝ լիջը խմելիջը անպակաս կ'ընէր։ Տունն ի վեր մարդ էր։ Սիկարա չուներ, արձարան չուներ։ Աչքը դուրսը չեր։ Որոչ դիրք մին ալ սկսած էր գրաւել ազգային գործերու մէջ։ Վաղը կրնար դեր մըն ալ խադալ եթե նորէն տակնուվրայութիւն մր ծաղէր Համայնքին մէջ։ Թերթերը կրնային իր մասին խօսիլ ... Բայց արդեն խօ-սած էին իր մասին։ Իր անունը գրուած էր Թաղականներու ցանկի մր մէջ։ Դարձեալ գրուած էր նուիրատուութեան մր առ. Fhr: Ուրիչ ձեւով ալ կրնար խօսեցնել: Ինք գրիչի մարդ չէր հարկաւ ։ Բայց Թեր-**Թերր դժուարահաձ չեն որ։ Կր բաւէ որ** ձրի գրութիւն գայ, կր դնեն։ Գրել կուտաս, կամ սրբագրել կուտաս մէկուն։ կամ թերթը ի՛նք կը սրբագրէ։ Կամ բնաւ չի սրբագրեր. ո°վ կը կարդայ, ո°վ կը հասկնայ ։ Անունդ ելա°ւ ։ Լմնցաւ ։ Ուրիչ ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Մանաւանդ երբ միւս թերթին մէկ մարդուն կը դպիս : Ի°նչ փութ, եթե նոյնիսկ չինարէն է գրածդ: Աւելի դիւրինն ալ կայ. ջանի մը ոսկի նուիրէ Դպրեվանջին, պատրիարջին մարգր կը դառնաս։ Պատրիարջին մարդը ருயாவ்ய°ர, ய'ு வீட்டிய க் கியவியு மூழிம் வீட்டு: Ու Թերթերկն մկկր անպայման բեզ Հայւի կ'առնէ։ Դուն գրամէ'ն լուր տուր, գրամէն: Գրե°լը ի'նչ է: Խե°լգր ինչ է: Չարդացո°ւմը ինչ է:

Երբ աղոց թով վերադարձաւ ածիլուած, மயம்னராடயல் (சிர்க்ட மீக்ல _{இய}ம் மீழ தாட்டிர் սանարելիք), դուլպաները, կօչիկները ձեռջը, փարատած էր տկարութեան զգացումը:: Ի՞նչ ըսել է մարդ վախնայ կամ քաշուի իր զաւակներէն, իր ընտանիքեն:

(Tup. 24)

11-11. --

Պ. Վաղինակ Միսքնեան, Ժան . Փաթրիք Միսքsեան եւ զաւակ.*հերը*,

Սերժ Միսբնեան,

Zhodhut Uhugshuu, Ժամկոչեան, Գէորգեան եւ Խարաթեան ընտանի քները

ցաւով կր ծանուցանեն իրենց կնոք, մօր, մեծ - մօր, հարսին եւ ազգականին SPAPE USPPER UPURZOUCH (Ծնեալ՝ Ադամեան)

մահը որ պատահեցաւ Յունուար 20-ին։ Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի, Երեջչարթի, Յունուար 24, ժամը 15-ին, Լիոնի Ս. Ցակոր Եկեղեցին 40, rue d'Arménie

ուրկէ մարմինը կր փոխադրուի Լօյասի գերեզմանատունը:

Ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղկեպոակ։

Փոխան ծաղիկի նուէրներ եկեղեցիին, դպրոցին:

Ընտանիքը ներողամաութիւն կը խնդրե որ ցաւակցական այցելուԹիւն չընդունիր։

«ՅԱՌԱՎ». - Մեր ցաւակցութիւնները Պ. Վաղինակ Միսքնեանի եւ ընտանիքին ։

BULLSPR

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ Փարիզի Ա. Թաղկոսեան մասնաճիւղին անդամական ընդհ. ժողովը Շարաթ, Յունուար 28, ժամր 10-ին Փաբիզի Հայ Մշակոյներ Տունը

17 որ Պլես, Փարիդ 9-րդ

Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեչա է։

ታበጊበՎՐԴԱՑԻՆ

Փարիզի եւ Շրջակայից Հայաստան. եայց Առաջելական Եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութեան Վարչական Խորհուրդը դոհունակութեամբ կր ծանուցանէ, Թէ նախանցեալ տարիներու օրինակով կը կազմակերպէ ժողո... վրրդային Լսարաններ *Եկեղեցին յու*որդ այժմէական նիւթերու չուրջ:

Գողովրդային Լոարանները տեղի պիտի ունենան Առաջնորդարանի Նուրգան Ֆրէնկեան սրագին մէջ, Չո. րեքշարթի *իրիկունները*՝ ժամը 8 - 9 (կես ժամ դեկոյց, կես ժամ հարց-պատասխան՝ օրուան դեկուցումին չուրջ), ըստ Հետեւեալ ժամանակա--தாரதிம். -

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Փետրուար 1-ին Phrth ?

> U.LU.& TALBALLE ՀԻՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

264negny Ներսեհ Ծ. Վրդ. Բապունեան

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Փետրուար 15-ին Chr 198 7,

OFFER EN 4U.PA. «4U.U.1.41-1.4.4.18» Ձեկուցող իրաւարան՝ Սարգիս Պալեան

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Մարտ 1.-ին Chr 18 1 5'

ՊՈԼՈԺԵՆԻԱ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ UUZUULUAPAKE

Ձեկուցող ՏոքԹոր՝ Օննիկ Ժամկոչեան

2ՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Մարտ 15-ին Chr 12 1 5 ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ

bh ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ t LULUALEP thezestas ausuatetu

CULUFALL SUBUOP 26 yourgan

Գիւտ Արքեպիսկ. Նագգաշեան

կր հրաւիրուի մեր ժողովուրդը իր մասնակցութեամը ծանօթանալու մեր եկեղեցող կարգ ու սարջին:

լոտնարի առանակը, նըմաշրբնու-**Երւն՝ Մայր Եկեղեցւոյ Տիկնանց** Ցանձնախում բին կողմ է:

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

h Bhcusuu

Սիրելի եւ յարդելի Տիկին Շահան Պիւրթէր յիչատակին Տէր եւ Տիկին Գեղամ Թորոսեան 1000 Ֆր. կը նուիրեն «Ցա-ாய8்≫ழ்து:

Իրենց ծնողջին Տէր և Տիկին Զաքար Զա. քարեանի յիչատակին Տէր եւ Տիկին Միչէլ Սոների (Գլերժոն - Ֆեռան) 500 Ֆր. կը նուիրեն «Ցառաջ»ին ։

Տէր եւ Տիկին Պերն Գավաֆեան 200 Ֆր. կը նուիրեն «Ցառաջ»ին իրենց ծնողջին՝ Տէր եւ Տիկին Սելթեկեանի յիչատակին։

Տիկին խնկաբեր Թորոսեանի մահուան առնել, Տեր և Տիկին Նուպար Դաւինեան 200 9 . 4p Lanhath Forum des Associations Arméniennes-ին (ստանալ «Ցառաջ»էն) ։

4UMN3S WU2

TOPO

Կապոյա Խաչի Վալանսի «Աղուիթա» մասնածիւղը կազմակերպած է տարեկան լոթեն, կիրակի, Յունուար 29, կեսօրե ետք ժամր 16.30-կն սկսեալ Վալանսի Հայ Մշակոյթեր Տան մեջ:

TUNCZULULLE

Ս. Յովհաննես . Մկրտիչ Մայր Եկեղեց. ւոյ Հոգաբարձութիւնը Ամանորի եւ Սուրբ Ծննդեան տոնին առեիւ, չնորհակալութեամբ ստացած է իւղադինի Հետեւեալ նուէրները. --

Տեր եւ Տիկին Սարդիս Պալեան 1000, Պ. Կարապետ Դանիէլեան 200, Պ. Նչան Մարկոսեան 2000, Տէր եւ Տիկին Փաթրիկ Ասլանեան 200, Տիկին Հելէն Հանտալեան 1000, Տեր եւ Տիկին Մ. Հայմանեան 500, Տիկին Անի Իգնատիոսեան 350, Տէր եւ Տիկին Կ. Նորատունկեան 1800, Պ. Բոժէ Թօփալեան 700, Օր. Լիւսիլ Տէնիք 200, Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Ալթունեան 200, Տէր եւ Տիկին Պրիտի՝ 1500, Տէր եւ Տիկին Տէր - Դաւիթեան 1000, Տիկին Իսկուհի Բաժպուրնեան 200 , Տիկին Փաստրմանեան 100, 0թ. Ալիս Գագագեան 500, Տէր եւ Տիկին Միհրան Շեբերձեան 500, Տեր եւ Տիկին Գրիգոր Համբարձումեան 1000, Տէր եւ Տիկին Հայկիկ ՄէԹէլեան 150, Պ. Կրեկուար Ազար 500, Տեր եւ Տիկին Ժողէֆ Պագըրճեան 500, Op. Մարդրիա Տեր - Աղարեան 150, Տոբթեոր եւ Տիկին Միհրան Նոտարեան 100, Տիկին Պէաթերիս Փասմանեան 300, Stp եւ Sիկին Յակոր Սարաֆեան 100, Տէր եւ Տիկին Ժան Փափաղեան, 100, Տէր եւ Տիկին Երուանդ Ծերունեան 100, Տէր եւ Տիկին Արա Երեւանեան 1000, Պ. Մկրտիչ Հեջիմեան 100, Տէր եւ Տիկին Սիմոն Գրլրճեան 100, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Տէրգիչեան 100, Տէր եւ Տիկին Ցարեթ Ցարութիւնեան 1000, Պր. Հ. Ասшաուրեան 200, Պ. Ժան Ֆոր-[ժունա թ. 150, Պ. ժան Ձորայեա_ն 100, Տէր եւ Տիկին Ռուրէն Գրիգորեան 250, Տեր եւ Տիկին Սինանեան 150, Տեր եւ Տիկին Սարդիս Քէչիհան 100, Տիրեան ընտանիք 200, Տիկին Ժ. Գնահեան 300, Տիկին Անն Պեբեար 200, Տեր եւ Տիկին Անտ. րէ Ոսկերիչեան 300, Տէր եւ Տիկին Պ. Սրապետն 500, Տեր եւ Տիկին Յովակիմ Գայմագեան 100, Տէր եւ Տիկին Ցակոր Պէրպէրեան 250 , Պ. Փիէր Պատէյեան 100 , Պ. Վարդգես Փափազեան 250, Տեր եւ Տիկին Րաֆֆի Տէր - Ստեփանեան 100, Պ. Արթեր Պեյլերեան 150, Տեր եւ Տիկին Ն. Տասթեաբեան 100, Տիկին Գրիգոր Թե... ւանեան 500, Տէր եւ Տիկին խեմ թեմուրեան 200, Տեր եւ Տիկին ժաղ Սերվերեան 100, Տիկին Իսկուհի Քէշիչեան 200, Օր. Ռոզա Համամ նեան 100, Թորովանաէրեան ընտանիք 150 Ֆր.:

(Tup. 1)

Ալֆորվիլի Հայ Մշակոյթեի Տան վարչու.

տեւեալ նուիրատուու ժիւնները. --U.Jrh Shiph Upepat thuit 200 Br., U.jֆորվիլի Կապոյա Խաչի Էլէն Բիւզանդ մասնանիւղէն 500 Ֆր., Տէր եւ Տիկին Շահմիրեանե 100 Ֆր.:

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

Un Séjour Ski

du 18 Février au 25 Février retrouves tes ami(e)s!

tes animateur(trice)s tes directeur(trice)s de juillet et août 1994.

en venant t'éclater au Séjour Ski à Bellefontaine, Colonie organisée par la Croix Bleue.

Ton inscription se fera soit: à la Croix Bleue de Paris 48.24.46.57 auprès d'Isabelle Tchydemian 39.85.09.75

auprès de Sébastien Harian 39.87.42.86 Prix: 2500 F.

Ce prix comprend:

- Transport - Hébergement en pension complète
- Location de skis
- Cours de skis
- Forfait remontées mécaniques
- Animations
- Folle journée déguisée sur les pistes Et plein d'autres surprises!

Colo ouverte à tous les enfants de 8 à 14 ans. PARLES-EN A TOUS TES AMI(E)S

Séjour familial d'hiver

à Bellefontaine (JURA) du dimanche 26 février au dimanche 5 mars

Inscrivez-vous dès à présent auprès de : Marie Abousefian — 47 84 82 90 qui vous donnera tous renseignements utiles.

Les enfants âgés de plus de 8 ans, même non accompagnés, seront les bienvenus et entourés d'animateurs.

SOIREE COUSCOUS

organisée par la Croix Bleue Section Bagneux - Cachan Samedi 28 Janvier à 20 heures à l'Ecole Rabelais — Montrouge Participation aux frais: 130 F Réservations avant le 25 Janvier au : 46 63 10 48 / 46 83 00 82. — Places limitées —

THUSH ANDUTULL

Կապոյա Խաչի Վօ-ան-Վըլէնի Սաթենիկ մասնանիւդի ճաշը Փետրուար 18-ին։ Մանրամասնութիւնները յետադային։

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET : 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

Sous la Présidence d'Honneur de M. RODOLPHE PESCE Maire de Valence

Le Fonds Arménien de France invite la communauté arménienne de

VALENCE

ROMANS

A UN DEBAT PUBLIC

sur les

Projets et Réalisations du Fonds « Hayastan»

Gazoduc IRAN - ARMENIE ZANGUEZOUR - KARABAGH

BEDROS TERZIAN Président du Fonds Arménien de France

Diaporama commenté

Vendredi 27 Janvier à 20h30 à la Maison des Jeunes et de la Culture «Le Polygone», VALENCE

L'ASSOCIATION ARMÉNIENNE D'AIDE SOCIALE

reconnue d'utilité publique recherche

DIRECTEUR OU DIRECTRICE pour diriger

l'Etablissement de Montmorency

Ce poste implique la gestion d'ensemble de la maison de retraite, du personnel et l'organisation. Connaissance indispensable du français et de l'arménien.

Logement assuré.

Prière de prendre rendez-vous ou adresser C.V. au Siège de l'Associa-

77, rue La Fayette, 75009 PARIS Tél.: 48. 78. 02. 99

Secrétariat ouvert tous les jours de 14h à 18h sauf samedi et dimanche.

Comité de Secours pour les Orphelins

Le Comité de Secours pour les Orphelins informe ses membres que a prochaine assemblée générale ordi naire suivie d'une assemblée générale extraordinaire aura lieu le Lundi 30 Janvier 1995 à 15 heures à son siège

15, rue Jean-Goujon, Paris 8e

EN ASSEMBLEE ORDINAIRE :

- Examen et approbation des comptes de l'année 1994
 - Nomination d'administrateurs - Projet de budget 1995

 - Questions diverses.

EN ASSEMBLEE EXTRAORDINAIRE :

- Adoption des nouveaux statuts

L'UGAB - Jeunes organise SA Soire DE LA

le Samedi 4 Février à partir de 22 heures 30

au Centre Culturel Alex Manoogian 118, rue de Courcelles, Paris 17º

TENUE CORRECTE EXIGEE

INTERDIT AUX MINEURS

Prix unique: 80 F. (avec 1 consommation non-alcoolisée)

SALPECTER **ՑՈՒՆՈՒԱՐ** 25 MERCREDI 25 JANVIER 1995

LE NUMERO : 5,00 F

CULUIC UHULPHUE (1925-1957) YPUTUAPL,

69ቦዓ ያԱቦት - ውኑት 18.512

Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

₽ԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ֆրանսա ։ Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ ։ 510 Ֆ. Արտասահման ։ Տար . 1.300 Ֆ . (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 Ֆ.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83. Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F

> - FAX: 48. 00. 06. 70 -C.C.P. PARIS 15069-82 E

> > 69° ANNEE — N° 18.512

OFFIC POURC

ከተንዩ ተተ **ከ** ከነንዩ

Wer danter ucunhr.guere

Հպարտունեան արդար զգացումեն տի-_{pm} நார்களாக விரு நிரு நிரு பிருமாயர் 14-ம րոլոր անոնց Համար որոնը ներկայ էին Պոխումի Թանդարանին «Հայաստան» ցուցահանդեսին բացումին ։

Հոն բերուած էր հարուստ ընտրանի մր այն ամբողջութենեն գոր «հայկական մշակոյթ» կը կոչենք, չատ յանախ առանց արժետահասրանու իռևենիր ու իսիաիար տևժերին։ Հայուն , Հայաստանին , Հայկականին ընդ հանուր առմամբ քիչ ծանօն Գերմանիոյ փոքրիկ, այլ Համալսարանական Համալիրով յայտնի ոստանին մէջ այդ ձեռնարկին իրագործումը մեկնած էր լա. ւագոյնով ներկայանալու ջանքէն. այդ செய்தி எட் யரச் காராபி மக்றாட் முயர்கிறயரா նը ունենալու նպատակը տոկալու ուժ աուած էր ներսէն ու դուրսէն յայտնուած , ակրիանբի ու արակրիան եսնոն ետևմութիւններուն:

Գերմանիոլ ոչ մեծագոյններէն այդ քաղաքին Թանգարանին կողմ է «Հայաստան» ցուցահանդէսին հիւրընկալումը արդիւնք գր քարի դն ատևի աստ չ րսվը ճամաճիր համալսարանի շրջանակին մեջ հիմնուած Հայկական ուսումնասիրութեան կեղրոնի մը գոյութեան։ Գրեթե միակ անձի մը յամառ ջանքերով Հաստատուած Կեղրոնը գլխաւոր գործունկութիւնը կեղրոնացուցած է Ցեղասպանութեան դիտական մջակումին վրայ, այդ նպատակին ծառայե. ցընելով կարելի ամէն միջոց ու առիթ:

Ցուցահանդեսին դաղափարը յղանալով ու նախաձեռնելով անոր, նոյն կեղբոնը նաեւ ընդառաջացած էր Հայաստանի ու Հայկականին Համար «կամուրջ»ի դեր ստանձնելու ներկայի Թելադրանքին։ Այդ դերը յատուկ նչանակութիւն կը ստանար նկատի առնելով դերմանեւհայ ոչ յանախաղէպ կապը. մէկ կողմին Արեւմուտքի չափանիչներէն, մտայնութիւններէն, ճա_ չակներէն Հեռաւորութերւնը ու միւսին ընդհանրապես վերապահ կեցուածքը հայկականին հանդէպ:

Նման դերի ամէն լաւակնորդ գիտէ Թէ բարի նպատակները չեն բաւեր. պէտք է ունենալ նաեւ Համբերութիւնը՝ կողմերու միջեւ յայտնուած անկիւնները կլորցնելու, կարեւոր հարցերէն մինչեւ յետին մանրամասնութիւն խոչընդոտները Հարթե. լու, հասարակաց դետիններ հարելու, որպեսգի գործին ընթացքը չկասի, որպեսզի ծրագիրը վերածուի յաջողութեան ։ Եւ Պոխումի յաջողութիւնը դժուաը բայց չառնատանրով ժուղանը է այս եսևսնիը։ Կամուրջը դործած է անխափան ու Հակառակ սրբագրութեան կարօտ կէտերու գո. յութեան, ձեռնարկը կարեւոր քայլ մը կը նչէ հայութեան ու անով՝ Հայաստանի աշխարգ մուտքի գոլոլվոյներն մեջ:

Այս բոլորին թով սակայն, ներհայկական երեւոյն մը չեչտեց ցուցահանդեսի րացումին փոխ _ նախագահ Գ. Ցարու-Միւնեանի խոսքին մէջ յիչեալ կեղղոն-կամուրջին գրենք «խնամ բով» չրջանցումը. ան ամենայն Հարագատութեամբ կրկնըւած է Հայաստանեան մամույին մէջ ալ («Հայաստանի Հանրապետութիւն» Ցունւшր 13, «Ազգ» Высыпсыр 12): Այդ «երեւոյթ»ը այլեւս բաւական յստակութեամբ կը մատնէ Սփիւռջեան կառոյցներու, -ատրերայուներու հանդեպ անդերաացումի Հայաստանեան քաղաքականութիւն մը։ Պատահարներու, պաչտօնական կամ կիսապաչաօնական արտայայտութիւննե_ րու քիչ մը ուշադիր հետեւորդի մը համար դժուար չէ նախընթացներ ալ նչմարել։ Նախանցեալ տարի, օրինակ, անգիտացումի, չրջանցումի առարկայ եղան ԳԵՐՄԱՆԻԱ

«ՑԵՂԱՍ**ԳԱ**ՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ»

Այս բնորոչումով եռօրեայ (Ցունուար 20 - 22) դիտահաւաք մը տեղի ունեցաւ Միւնիիսի մօտակայ Թիւթեցինկի մէջ, Պոխումի Հայկական ուսումնասիրութեան կեղբոնին եւ տեղւոյն Աւետարանական ակադեմիային նախաձեռնութեամբ ու կազմակերպու թեամբ:

Աւելի քան տասնեակ մը Հայ եւ օտար դեկուցողներ դանապան մօտեցումներով սեւեռեցան ցեղասպանութեան նիւթեին, պատմական , դիտական , դրական , դաղափարական տեսանկիւններէ հետաջրջրական վերլուծումներով եւ քննական կեց_ ւած քներով:

Մեծ մասով ղերմանացի, աւելի քան հա. րիւր ներկաներ Հետեւեցան նիստերուն, մեծ Հետաբրբրութիւն ցուցարերելով («Ցառաջ»ի կողմ է ներկայ էր Արփի Թո-[ժոյեան) ։ Ուչագրաւ էր հայ եւ դերմա-նացի ուսանողներու կարեւոր Թիւը։

Ձեկուցումները ընդհանրապէս եղան գերմաներէն , երբեմն անգլերէն ։ Միաժամանակ Թարդմանութեամբ բոլոր ելոյթներուն կարելի էր հետեւիլ մէկ կամ միւս

կ՝ անդրադառնանք առանձին ։

սփիւռըանայ բանաստեղծներ երբ հայաստանեան բաւական «բարձր մակարդակի» միջամտութիւններով խոչընդոտուեցաւ արդի Հայ բանաստեղծու թեան Հայերէն եւ ֆրանսերէն Հատորի մը Հրատարակութիւնը. ան ֆրանսական կազմակերպու_ թեան մը կողմէ ծրագրուած էր Հայաստան -- Սփիւռը մասնակցութեան մր հեռանկարով: Աւելորդ է ըսել որ հատորը լոյս չաեսաւ ու տեսնելիք ալ չունի ։

Մ.յոսը տխուր է անդրադառնալ որ ջիչեր միայն որոշակի կեցուածը նչմարեցին, ամէն անդամ երբ Սփիւռջցիին ու Սփիւռջի կազմակերպութիւններու Հանդէպ դործեց նոյն մարտավարութիւնը։ Իսկ մեծամասնութիւնը տարուած՝ զգացականին տիրապետութենեն, պատահականին կամ մոռացումին վերագրեց զանոնը։ Գ. Ցարութիւնեանի անտեսումը, այս առու մով, իրատեսութեան խթան մր եղած է դերմանահայ գաղութի յատկապէս երիտասարդ տարրերուն Համար։

Երէկ, 2. Եսայեան Սփիւռջի դաղութ. ները «Фոջրիկ Հայաստաններ» կր կոչէր ։ Անոնը անկախութեան չունչէն խանդավառ, առաջին օրէն կղզիի իրենց վի_ Տակը փոխելու եւ կամուրջ վերածուելու արամագրութիւն ցոյց տուին, ամէն բանէ աւելի, նիւթապես ու բարոյապես դիւրացրնելու համար Հայաստանին ԻԱ. դարու աշխարհեն ներս յապաղած մուտքը։ Այդ կամուրջներով նաեւ վերջապես կարելի անակ նևան ինանարունգրոր դօաբնրբի «մէկ ժողովուրդ, մէկ Հայրենիջ»ի նման տեղի - անտեղի , բայց միչտ մեծ երանութեամր ծամուած լոզունդներ:

Բայց երբ այլեւս յաջորդական օրինակներով անպէտ կր նկատուի այդ ձգտումը ու Երեւան աւելի ու աւելի որոչապես կը հասկցնե Թե փոխանակ կամուրջներու, կը նախընտրէ կղզիները, յետագայ իր մար_ மையியராட்டுர்டிய கிறுக்கும் மம்பியர்க் பட மம்խուսափելի պահը Հնչած է Սփիւռջին

Ափասանքի, դառնութիւններու, բայց նաեւ իրատեսութեան այս Հանգրուանին, լաւագոյնը պիտի չըլլա[°]յ երագը, լոզունգն ու զդացականը մէկդի դնել եւ իւրացնել կղզիի առանձնութիւնը կղզեխում բի մ բ ամբողջութեան վերածելու հեռանկարը:

U. P.

ԵԱՇԱՐ ՔԵՄԱԼ . .

eup pouhus, un artus, pung ahlip ahstul' partiu pulis, jurgurulit,

·luh»

Պոլսոլ պետական ապահովութեան Ատեանին առջեւ ներկայացած է Յունուար 23-ին Թուրք ծանօթ գրագէտ՝ Եաչար Քեմալ իրեն դէմ եղած դատական Հետապնդումին առնիւ : Իր յանցանքն էր հարցազրոյց մը, տրուած գերմանական Տէռ Շփիկըլ չաբաթաթերթին ուր կ՝ամբաստաներ Անդարայի իշխանութիւններու Հա լածական քաղաքականութերւնը Քիւրտե-மாட ருத்வீ : செய்யமியவும் யுய்கியில் த மு անմիջապէս ձերբակալուի, բայց, դատարանը ընդառաջ չէ դացած։ Ե. Քեմալ պիտի ներկայանայ որպէս ազատ ամբաստանեալ։ Առաջին ունկնդրութիւնը երկու சயர மாட்டயு 5 :

Ցունուար 24-ի իր Թիւին մէջ, «Լիպերասիոն» Հարցագրոյց մը Հրատարակած է Եաչար Քեմալի հետ։ Այն հարցումին թե ինչո°ւ հիմա արտայատուեցաւ Տէռ Շփիկրլ-ի մէջ, քանի քրտական հարցը նոր չէ, գրագէտը կը բացատրէ. - «Հարաւ - Արեւելեան Անատոլուի մէջ, գիւղերու պարատմին անանույն եւ ճարմաւլն ի անտոնքո ազդեցին վրաս ։ Կր ճանչնամ Քիւրտերը եւ այդ չրջանը, որ իմ ծննդավայրս է, կ'ուղեմ որ վերջ գտնէ այս պատերազմը և այս արիւնագեղութիւնը։ Այլևս չեմ ուզեր լսել մայրերու լացը։ Տէռ Շփիկըլ չաառնց Հարցագրոյց մը ուղած էր ընդ Հ. կա. ցութեան մասին, բայց, ժամանակ չու_ ներ : Վեպիս վրայ կ'աչխատիմ , վերջինը , որ կղզիի մր պատմունիւնն է։ Եռհատոր պիտի ըլլայ, առաջին Հատորը Վերջացած է եւ կը յուսամ երրորդը վերջացնել մինչեւ տարեպլուխ : Ժիտ կ'րսեր Թե վիպասանները իրենց լաւաղոյն գիրքը կը գրեն իրենց կեանքին վերջաւորութեան»:

Անդրադառնալով իրեն ղէմ բացուած զատին, չի բացառեր զատապարտում մը. - «Շատ Հաւանաբար պիտի դատապարտեն ։ Նախատեսած էի ։ Անոնը որոնը Թուրքիան չեն ճանչնար, ինծի կ'րսեն. -«Բայց, կրնաք խօսիլ եւ ազատօրէն կը գրէք, ուրեմն Թուրքիան ժողովրդավար երկիր է»: Ո՛չ, սխալ է, կը խօսիմ եւ կը գրեն, բայց գինը գիտեն, Հաչուեցոյցը զոր պէտք է վճարեմ ։ Եւ կր ստանձնեմ ։ Թերեւս բանան է, չարչարանքը, նոյնիսկ մահը։ Օր մը, մեդմէ ամէն մէկը կրնայ իյնալ, անանուն սպանութեան մր դու ։ Բայց, յօղուածս լայն արձադանդ ունե-

ցաւ, չեմ ցաւիր գրած ըլլալուս»: Այլ հարցումներու պատասխանելով, Եաչար Քեմալ կը Հաստատե որ Մուսթա-**திய டிக்கீயு யுக்கையும் மிக்க ருத்கீழ திற க்ட** նաեւ մեծ յեղափոխական մր ։ Արեւմտեան կողմ մը ունէր, կ'ըսկ ու կ'шւելցնկ Թկ 1920 - 23 Թուականներու փաստաԹուղթեր կ՝ ապացուցանեն որ Աթաթիւրք կ՝ուղէր ինւթնավարութիւն տալ Քիւրտերուն ։ Մնատալուի ժողովուրդը - Թուրջերը թե Քիւրաերը - երբեք առիթը չէ ունեցած ինթգինք իսկապես ազատ զգալու։ Մեկ գիւղացի չկայ որ, գոնե մեկ անդամ, ծեծ կերած չրլլայ ոստիկանէն։ Ու Ե. Քեմալ կր ծանրանայ քրտական հարցին վրայ, պէտը է յարդել Քիւրտերու իրաւուն ջները եւ մարդուն իրաւունջները։ Ձգենը որ քիւրտ ժողովուրդը լուծէ իր Հարցերը ФКК-ի Shim: 95mp է Թողուլ որ մարդիկ խոսին ինչպես որ կ'ուզեն, Թրջերեն կամ քրաերէն ։ Այն Հարցումին Թէ ինք Քի՞ւրտ է, Շաչար Քեմալ կը պատասխանե. --«Այո, Քիւրտ ընտանիքի մր ծոցր ծնած եմ , յետոյ եկած ենը Կիլիկիա Հաստատուած ենը։ Հօրս՝ քիւրտ Սատրը» կ՚ը-սէին եւ ոչ Թէ՝ «Պ. Սատրը», Թէեւ Հարուստ էր եւ երեւելի մարդ : Մեծցած եմ մարկ ընելով մեծ - մօրս թրաերէն Հէջեա Թևերը, երգերը, ոտանաւորները, դիւ-

ցաղներգութիւնները։ Դեռ կր յիչեմ Վա-

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼ

ሆበሀկበՒԱ, ቅቶቶ **ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ**

Թրջական չրջանակներու դարմանք ու սաստանի Ներջին նախարարութեան յայատարարութիւնը թե «ՓՔՔ-ն օրինաւոր կապանակերպութերւն մրն է» : Ներջին նախարարութենեն պալաշնատար մր յայտնած է նաեւ թէ կատարուած հետաըննու-**Երւնը ցոյց տուած է որ ՓՔՔ-ն Ռուսաս**տանի մեջ կը դործե օրենքի սահմաններուն մէջ, այնպես որ խնդրոյ առարկայ չի կրնար ըլլալ գայն արդիլելու որոշում

Այս յայտարարութիւնը կը զուգադիպի այն օրերուն երը Թուրջիոյ Ներջին նախարարը Նահին Մէննելչ երկու երկիրներու գործակցութիւնը սերտացնեյու եւ ՓՔՔ-ի գործունեութիւնը արգիլել տալու նպատակով պատուխրակութեան մր հետ մեկնած է Մոսկուա : Կ'րսուի թե ան նպատակ ուներ հանդիպելու ռուս վարչապետին ու ՓՔՔ-ի, մասին մանրամասն տեղեկութիւն Հաղորդելու. նաեւ օրակարդի նիւթ ընելու Մոսկուայի «Քրտական տուն»ը փակելու Հարցը։ Օրակարդի գլխաւոր կէտերը, կազմակերպուած յանցադործութիւններու եւ թրմ. րեցուցիչի մաքսանենդունեան դէմ Հասարակաց պայքարի ձեւերը կը կազմեն։

Թուրք նախարարը եւ ընկերացող պատւիրակութիւնը Մոսկուայի մէջ դիմաւորուած են միայն ռուս Ներքին փոխ - նախարարին կողմե, ինչ որ այն մեկնաբանութեան պատճառ եղած է որ Մոսկուա չատ լուրջ վերաբերում ցոյց չի տար այս այցին : Մէնիեչէի հանդիպումի փափաջին ռուս վարչապետն ալ չէ պատասխանած, այնպես որ հաւանական չէր այս մակարղակի տեսակցուներոն մը:

WCWAFL

«WALL STREET JOURNAL» (24.1.95)

Crackdown in Yerevan

Վերոյիչեալ խորագրին տակ (բառացի՝ սնանկութիւն, այս պարադային՝ քաղաթական Հարուած) ամերիկեան օրաթեր-**Եր լայնօրէն կ'արձագանգէ Հայաստանի** քաղաքական վերջին դէպքերուն (Հ. 8: Դ.ի արդիլում) եւ չահեկան վերլուծում մար կ'ընդ, որու կ'անգրադառնանը վաղը։

րեր բրագ աշումրբև սևսրճ հաճանքրբևով மிக்ற மீலா புற மீய்யு நீம் :

«Միչա թրջերեն մաածած եմ, կ'աւելցրնե Քեմալ, ներջնչումիս գլխաւոր աղրիւրներն են ժԳ. - ԺԷ. դարերու տերվիչները ինչպես Եունուս Էմրե : Քրաերէն չեմ մտածեր, ուրեմն չեմ գրեր։ Որպես վիպասան, կր ջանամ ժողովրդական լեգուն մացնել գրականութեան մէջ եւ նոր լեզու մր ստեղծել Թուրք վեպին մեջ»: Ինչ կր վերաբերի իսլամականութեան, Քեմալի համար, ան դեռ իսկական վտանգ մր չի ներկայացներ, բայց ներկայ կառավանունքիւրն հայր ի, օմատահանգի անակո

(Tup.p 4. 52)

9110111

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ ՈՐՊԷՍ ԱԶԳԱՑԻՆ ԱՑՑԵՔԱՐՏ

(Բ. եւ վերջ)

«Հայաստան» ցուցահանդեսը գրաւած է Պոխումի Թանգարանին երեք յարկերն ալ։ Ցուցադրութիւնը յարդած է ժամանակագրական կարգը. այսպես առաջին յարկին առաջին սրաՀները յատկացուած են մինչեւ Ք. ա. Ե. Հաղարամեակ երկարող Հնութեամբ նմոյչներու. ատոնջ մեծ մասով պրոնզէ արձանիկներ են, կըրօնական խորհրդանիչեր, ոսկիէ զարդե. ղէններ. անոնց դրացնութեան մէջ տեղ գրաւած են քարեղէն նմոյչները. պազալտէ, մարմարէ արձաններ, յետոյ կան արծաթե մետալներ, զարդեղեններ, բեւեռազիր տախտակներ։ Ասոնը յայտնարերւած են Հայաստանի զանազան չրջաննե... րուն մէջ .. Մեծամօր, Շէնդաւիթ, Ար--Թիկ, Մոխրաբլուր, Կարմիր Բյուր, Ub. ւան, Լոռի, Ապարան, Արտաչատ, Դուին, Լճաչէն, Սանահին - տարբեր ժամանակներու պեղումներէն։ Բոլորն ալ առնուած են երկրին դանագան Թանգարաններէն։ Ցուցահանդէսին ամէնէն հետաքրքրական ու ամենեն քիչ ծանօթ նմոյչներուն մեկաեղուած այս բաժինը մեղջ որ կը տառապի անհարկի խնողում է մը. նմոյչներուն շատ մեծ Թիւր պատճառ է յոդնեցնող խաութեան մը որ ձեռնարկին ընդղէմ գործող ազդակ մր կ'րլլայ։ Ասկէ դատ, մարդ ակամայ կր մտածէ նաեւ խուեմու... թեան պակասի մր մասին որուն Ե. Ռաու իր ելութին աւարտին այնքան նրբօրէն ակնարկեց, ըսելով . «շնորհակալ ենք յատկապէս մեր հայ բարեկամներուն որոնք անվերապահօրէն այսքան արժէքաւոր բա. ներ դրկեցին մինչեւ hnu»:

Նոյն նկատողութիւնը կարելի է ընել նաեւ ձեռագիրներու բաժնին. անբաւա-նաև քուսաւսնուղ դն սև ետնտանութնա։ **Թ**է արդիւնք եղած էր աւելի ջերմու Թեամ բ անոնց չվնասելու մտահողութեան, հարեւանցի ակնարկով մը գոհանալու կը մղե այցելուն ։ Այս երկու բաժիններուն մէջ ցուցադրուած անոյչներուն կէսը կարելի էր գեղչել հանգստութեամբ. թէ՝ աւելի Հաճելի պիտի րլյար այցր եւ Թէ աւելի մեծ անոր տպաւորութիւնը։ Այդ բաժնին մէջ ցուցադրուած ձեռագիրները Մատենադարանեն զատ բերուած էին Բրիտա. նական Թանգարանէն, Միւնիխի, Թիւպինկէնի, Պեռլինի Թանգարաններէն ու Փարիզի Ազգ. Մատենադարանէն։

Այցելուն անկէ կ'անցնի խաչքարներու, ճարմավրբևու դառև ու ամը ռևաչև սև յատկացուած է հայկական ճարտարապետունեան։ Այդ բաժինը տպաւորիչ է գլխաւորարար եկեղեցիներու տուֆա... կերտ մանրաքանդակներով որոնց ընկե... րացած են նոյն տահարներուն սեւ - Տեր-մակ լուսանկարներն ու յատակագիծերը։ Այսպես, Հոն անջատ պատուանդաններու վրայ գետեղուած են օրինակ՝ Ձուար թնոցի փայտաչէն մանրաքանդակը, Գանձա. սարի, Աշտարակի Կարմրաւորին, եւ ուրիչ տանարներու տուֆակերտ մանրա... քանդակները, հանդիպակաց պատերը ամբողջովին ծածկած Անիի համայնապատ-կերի մր մէջ: Այդ բաժինին մուտքին ա... մէն այցելու ակներեւ հետաջրջրութեամ բ կանդ կ'առնէ Սեւանի Առաբելոց վանքի փայտէ ձեռակերտ գրան առջեւ որ չատ իւրայատուկ օրինակ մրն է հայ արհեստաւորին ճարտարութեան ու ճաչակին:

Առաջին յարկի վրայ կան տակաւին Թ.
- ԺԳ. դարերու կաւագործութեան նմոյչները, Քէօթահիայի յախմապակիներ եւ ԺԵ․ - ԺԸ դարերու դորդեր։

Թանդարանին երկրորդ յարկը յատկացւած է նկարչութեան եւ արձանագործութեան : Հայաստանեն ու Սփիւռջեն աւելի ջան ջսան արուեստադէտներու ԺԹ․... Ի. դարերու գործերը ցուցադրուած են Հոն, ինչպես՝ Ցակոր Ցովնաթանեան, Այվադովսկի, Է. Շահէն, Ա. Կորջի, Գ. Եակուլով, Մ. Սարեան, Ե. Քոչար, Ռ. Նագեան, Լ. Թիւթիւնձեան, Մինաս, Գառղու Ա. Չաջմաջձեան, Ասատուր, Տատրեան, եւայլն : Անջատ բաժնի մր մէջ կան նաեւ Պարաձանովի քոլաժներէն : Այնջան տարբեր Հորիգոններէ հասած այդ դործերով իսկական համայնապատկեր մը տրուած

է հայկական ժամանակակից արուեստի, որուն Կորջի, Թիւթիւնձեան դադաթներուն առ ժած հիացումն ու մնացեալ մեծ մասին հպարտացնող տպաւորութիւնը տե. զը զարմանքի զգացումի մը կր ձգէ, մարդ ջանի մօտենայ սրահին խորջի հայաս... ատրբան «անսերակար» անասատորբեսւ։ Շատ անհաւասար գործեր տեղ գրաւած են Հոն . օրինակ՝ Գայեանէ Խաչատրեանի (ծնեալ Թիֆլիս, 1942) մը ուչագրաւ պաս. տառը անկարելի գրացնութեան մր մէջ է Կորջիի ընդօրինակութիւններու, կամ Արաջս Ներկարարեանի մը աղաղակող գոենկութեան նետ որ իր կարգին յապա... դած ու աւելորդ ընդօրինակութիւն մրն է ամերիկեան կամ եւրոպական fnմիքս.ներու։ Այսուհանդերձ, այնքան տիրական է մեծերու ներկայութիւնը որ մարդ ան. ձեռնհաս ընտրութեան մր այդ մէկ քանի շեղումներն ալ չուտով կը մոռնայ։

Վերջին յարկը յատկացուած է լուսանկարչութեան. Ձաւէն խաչիկեանի սեւ ... ձերմակ լուսանկարներէն ու փորձառական քանի մը հետաքրքրական դործերէ զատ ուշագրաւ բան չկայ հոն. անհասկնալի է մանաւանդ «հայ կիներ»ու բաժինի մը դոյութիւնը, բարեբախտաբար տեղ դտած յետին անկիւնի մը մէջ: Հոն են նաեւ Սարոյեանի դծանկարները որոնք հաւանօրէն մուտքի արտօնութիւն ստացած են ծանօթ անունի մը պատկանելիութեան պատձառով:

Պոխումի ցուցահանդեսը անուանուած է «Հայաստան -- Մշակութային հին հողա-մասի մը վերայայտնաբերումը». այցե.. լունեան աւարտին իսկապես ալ տպաւորութիւններու ծանրութեան կեդրոնը կ'րլլայ «հին»ը. նախաջրիստոնէական դարերու հույչները, ձեռադիրները, տա-Տարները : Ցետոլ ժամանակակից շրջանը , այդ ծանրութեան կեղրոնը կը փոխադրկ «դուրս» ։ ՆկարչուԹիւն - քանդակագործունիւն բաժինին տիրողը այդ «դուրս»ն է, այլ րառով՝ Սփիւռջը որուն ջով Սարեան - Մինաս գոյգն է (առանց Նկատի առնելու Յ․ Ցակորեանը) առաւելաբար որ խօսիլ կուտայ Հայաստանեան արժէթ... ներու մասին. Հոս եւս Հաւանօրէն ընտըութեան սխալ ըմբռնումն է յանցաւորը։

Ինչպէս արդէն գրուեցաւ, ցուցահանդէտին առիթով լոյս տեսած է չուրջ 500 էջնոց հատոր մըն ալ որ լայնօրէն կը դերաղանցէ նման ձեռնարկներու ընթացիկ քաթալոկ-ի պարագան։ Մեծադիր էջերով, դեղատիպ հատորը կը բացուի Գերմանիոյ եւ Հայաստանի հանրապետութեան նակապահներուն գրութիւններով։ Խմբադրական կազմը կը դլիաւորեն Պոխումի Հայկական ուսումնասիրութեան կեդրոնի պատասխանատու Միհրան Տապաղ, Քըրիսթին Փլաթ եւ Գլէմէնս Ձորէնֆրէ. անոնց կը հետեւի Հայաստանկն ու Գերմանիայկն մասնակիցներու բաւական ձոխ ցանկ մը։

Ներածական բաժնին Հայաստանի Մր-չակոյթի հախարար Յակոբ Մովսէսի ու Պոխումի թանդարանին անօրէն Փիթթը Շփիլմանի գրութիւններէն ետք պատմա. կան մասր գոյացած է Ժ. Ф. Մահեի, Մ. Տապարի եւ Գ. Չորկէնֆրէի էջերով: Արուեստ .. մշակոյթ հատուածին մէջ կան Գ. Սարգսեան, Յ. Սիմոնեան, Ս. Հմայեակեան, Ֆ. Տէր - Մարտիրոսեան, Լ. Ասարեան, Ք. Լօ, Ա. Չարեան, Ժ. Մ. Թիէոի, Գ. Մութաֆեան, Ա. Քայանթար. եան, Ս. Արեւչատեան, Վ. Օչական, Գ. Պրլաեան, Ռ. Գէորգեան, Ա. Քերաքրեան, Ա. Յովհաննիսեան ու այլ բազմանիւ ըստորագրութիւններ։ Հայկական պատմու-**Թեան ու արուեստի զանազան Տիւղերուն** մասին անոնց մենագրութիւններով կարելի ամբողջական պատկեր մը տրուած է ցուցահանդեսին ընդորկուն նիւթեն:

Սեւ - հերմակ ու դունաւոր չատ հախ պատկերագարդումով ու ամբողջովին դերմաներէն այս հատորը կը սպասէ ձեռընհաս դրախօսողներու, լաւադոյն արժեւորումի մր համար:

Ցուցահանդեսը կը տև է մինչև Ապրիլ 17:

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՑԵԱՆ

VULTULPU

BUPLUSPSU

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՑԹ ԱՆՑԵԱԼԻ ՄԵՐ ՑԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ՑՈՒՍԱԽԱԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

0

b·

1956 Ցունիս 15 Ուրբաթը մեզի համար **ժուական մըն էր որուն կը սպասէինք ան**համբերութեամբ։ Այդ օր է որ քով քովի եկանը գումարելու համար Հանրապետական Շրջանի Պոլսահայ Գրականութեան Համայնապատկերի նորակազմ խմբագրական մարմնի առաջին նիստը։ Բացակայ էր միայն բանաստեղծ ու հրապարակադիր Խաչիկ Ամիրեանը։ Ի՞նչ մեղջ որ մեր սիրելի Խաչիկը չէր ուզած ներկայ գտնըւիլ այդ նիստին ։ Մենք կ'ենթադրէինք որ իր այս դժկամակութեան պատճառը ուրիչ բան չէր եթե ոչ Օր. Սիրվարդ Կիւլ-պէնկեանի ու Արեգ Տիրազանի ներկայու-Թիւնը այդ մարմնեն ներս : Ամիրեան , ի-րեն Հակառակորդ կը նկատէր Կիւլպէնկեանն ու Տիրազանը, չէր ախորժեր անոնցմէ եւ իր անձնական այս տրամադրու... Թիւնը կր ցոլացներ մեր հաւաքական աչխատանքին։ Ես այպանելի կը նկատէի այդ ընթացքը։ Կր նայիմ այդ չրջանի օրագրիս եւ կը տեսնեմ որ այդ դիչեր ես ինծի որջան ցաւեր եմ որ մենք գրողներս, այսպիսի Հակա - տրամադրութիւններ ունինը մէկզմէկու նկատմամբ։ Բայց այգ արամադրութիւնները դոնէ մէկդի ընելու էինւք, երբ քով քովի կուղայինը Հանրային գործ մր կատարելու համար։ Եւ կը հաշատայի որ հանրային իսկապէս կարեւոր դործ մր կր կատարէինք, երբ կ'шչխատերնը այդպիսի գիրը մը հրատարակելու համար։

Ուրեմն այդ Ուրբախ ժողովին ներկայ էին Վարդան Կոմիկեան, Արեդ Տիրազան, Վ. Ս. Ծովակ, Անդան Էօզէր, Արրահամ Եանրդեան, Տիդրան Պալեան, Օր. Սիրավարդ Կիւլպէնկեան եւ ես:

ժողովին վարադոյրը բացուեցաւ ԱրհղՏիրադանի Թատերական մենախօսուԹեամբ։ Տիրադան, իւրայատուկ մաջրամաջուր ու աղնուական դրադէտի բարձրաԹռիչ ոճով սկսաւ արտայայտել կարդ
մը վերապահուԹիւններ։ Կրնա՞ր վստահ
ոլլալ որ մենջ այս համայնապատկերը
պատրաստելու դործը պիտի կատարէինջ
առաւելադոյն խղճմտանջով, կրնա՞ր վրստահ ըլլալ որ մենջ պիտի յաջողէինջ
պոլսահայ դրականուԹեան չրջանի պատկերը դիրջին մէջ ցոլացնել առաւել ճչդրըտուԹեամբ ու իրատեսուԹեամբ։

Բոլորս ալ ցնցուեցանը Տիրազանի այս կանիսահաս վերապահութենեն եւ գինջը վստանեցուցինը որ ամէն ինչ պիտի ըն... *թանար լաւազոյն կերպով* : Բայց գի-աէինը որ Տիրազանի այդ արտայայտու-*Թիւնը Թատերական էր* , ան կ'ուզէր տպաւորել մեզ : Թերեւս այնքան այ հոգո չէր եք դբրճ սևճաց, անակ հաճանքիր նրև-Տամիտ ու անխերի դործ մը հրատարա... կել ։ Իրեն Համար կարեւորը այն էր որ ինք யரிடும் நிழ்வர் மீக்ற புற்பு புறைக்கு மீக்க்கட்ட թեան տպաւորութիւն մր։ Ինջնատիպ ու բարձրորակ արուհստադէտ մտաւորա... կանի մր Հովեր առած, ան իր արտայայ-աու թիւններով կ'ուգէր մեզի ըսել, որ ինք մեզմէ բոլորովին տարբեր խմոր մը ունի, ինը անդերադանցելի վարպետն է, նաեւ րծախնդիր ու դժուարահան արուհստա... բանն է, ուստի մեզի նման սկսնակներու կամ երկրորդական գրողներու Համար դիւրին չէ դու ացնել գինքը: Տիրագանի այս կեցուածքը, անչրջանակ ակնոցին ապակիներուն տակեն անոր ծակող նայւած թր, կզակին վրայի փոջրիկ փոսը, վիզին չուրջ միչա անխուսափելի կերպով փանքնուած ֆուլարը եւ տակաւին չատ րան անջնջելի կերպով պիտի մնային մաջիս մէջ երեսուն, քառասուն տարիներ, վերջ ալ եւ ես անցնող տարիներու հետ, աւելի լաւ պիտի ճանչնայի այն խմորը որով չինուած էր այդ բացառիկ մարդուն գրողի նկարագիրը։ Բայց Ուրբաթ օրուան այդ նիստի ընթացքին կը յիչեն որ ես բաCrnbbus

81148114114441

ԳԱՌԶՈՒԻ «ՎԷՐՍԱՑԼ»Ը ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

-0-

Գառզու իր առաջին մեծ ցուցահանդեսը Նիւ - Եորջի մէջ սարջած է 1959-ին Վիլարնչժայնի չջեղ ցուցասրահին մէջ։ Որջան ալ դարմանալի Թուի աչիսարհահռչակ
նկարիչի մը համար, 35 տարիներ պէտջ է
անցնէր որպէսզի մեծանուն նկարիչը իր
երկրորդ կարեւոր ցուցահանդէսը սարջէր
աչիսահի արուեստի այս մեծ կեղրոնին
մէջ։ Այս իրողուժիւնը ունի իր ցաւալի
երեսը, ջանի իրմէ նուաղ համրաւաւոր
արուեստաղէտներ իրենց մնայուն անկիւնը եւ անունը ապահոված են այս ջադաջին եւ ցամաջամասին մէջ չնորհիւ
արուեստի ձեռներէց դործակատարներու
եւ մնայուն ներկայացուցիչներու։

Փարիզեն փոխադրուելով Նիւ - Եորք, «Վերսայլ»ի Պալատին նուիրուած ստեղ. ծաղործու թիւններուն պաչաօնական ըացումը տեղի ունեցաւ Ցունուար 17-ին վե. րոնչեալ Հաստատութեան առաջին երկու յարկի սրագներուն մէջ, որոնց պալատա կան Տարտարապետութիւնը լաւագոյն չրջանակը կր ներկայացներ արջայական Վերսայյի համար։ Հրաւիրեալները նաեւ մաս կը կազմէին այս «չքնաղ քաղաք»ին ընտրանիին։ Ի տարբերութիւն Փարիզի, ուր երկու անջատ ցուցահանդէսներով ներկայացուած էին իւղանկարները եւ գծանկարները, հոս ցուցադրուած էին միասնաբար 39 իւղանկարներ եւ 48 դծանկարներ։ Իր ժամանակին արտայայտր-

ւական անհանդստացած էի է Տիրազանի կողմէ մեր վրայ ի դործ դրուած մեծու-Թեան բարդոյթին ։

Վարդան Կոմիկեան առաջարկեց որ ծրչդենք պատրաստուելիք հատորին հանգաժանքը։ Ի՞նչ էր Արաժեան Սանուց Միուժեան նպատակը։ Կազժել իսկական անժոլոժի՞ մը, այդ դիրքին մէջ բացառիկ
ու առանձնաչնորհեալ տեղ տալով միայն
հասուն, վաւերական դրադէտներու, ժէ
ոչ, պատրաստել ընդհանուր համայնապատկեր մը, ուր անխտիր պիտի տեսնըւէին բոլոր այն դէմքերը, որոնք առաւել
կամ նուտղ չափով նպաստած էին պոլսահայ դրականուժեան։ Այսինքն ընտըրեալներո՞ւ հաւաջածոյ մը, ժէ ոչ բոլորին
դործերով կազմուած հաւաջածոյ մը։

Առաջինը չատ դիւրին ծրագիր չէր։ Այդ չրջանին իսկ կրնայինը անդրադառնալ Թէ որջան փափուկ դործ էր ընտրել ու ծրչ-դել վաւերական ու աննիձելիօրէն տաղանդաւոր գրողներուն անունները։ Ո՞վ դիտէ ինչպիսի դժուարուԹիւններ պիտի ցցուէին մեր դիմաց այս կամ այն ընտրուԹիւնը ընելու ընթացքին։ Անխուսա-փելիօրէն պիտի ստեղծուէին դժդուու-Թիւններ, խծրծանք եւ ատելավառ Թըչ-նամանը։

Մինչդեռ երկրորդը դերծ էր այդպիսի վատնդներէ։ Անվնաս, Համեստ ու նուագ խոցելի այդ Համայնապատկերը աւելի ընդարձակ պատկեր մը պիտի տար պորտանի մեծ Թիւով դրողներ դոհացում պիտի դանչին անկէ, Թերեւս ալ աւելի կարեւոր ծառայուԹիւն մը մատուցուած պիտի ըլար պատմուԹեան ու դալիք սերունդներուն։

Գործին տէրերը, այսին ըն Արամեանցիները անմիջապէս ընտրեցին երկրորդը։ Մեր խմբագրական մարմնի ընկերներն այնեծամասնութեամբ Համամիտ գտնուեցան երկրորդին։ Այս կերպով մեր Հրատարակելի ը Հատորը մասամբ գտաւ իր ապադայ դիմադծութեան գլխաւոր յատկանիչները։

Այդ օր բոլորս ալ դոհ էինք։ Ժողովը բիչ մր եւս չարունակուեցաւ, բայց այս անդամ այլեւս մուցած էինք Համայնապատկերը եւ կր խօսէինք դրական դանադան հարցերու մասին։ Ամէն մարդ որքան նարդան ունէր ըսելիք։ Բայց ամէն մարդ նոյնքան արամադի՞ր էր դիմացինին ականի տայու։

ւած նпանով փանիմբար իւմարիանրբնու ցուցահանոլկսին (*) մասին, այսօր պիտի անդրադառնանը միայն դծանկարներուն։

վերսայլի գծանկարները, գունաւոր կամ գոյներով Հոխացած, տարբեր են գառղուի այդ բաղաւառի ծանօթ գործերէն, որպես ոճ եւ պատկերացում : Ոչ փչանանան աուր գիծեր ,ոչ նոյն ձեւով ըսահղծուած չուքեր, խորացումներ, մակարդակներ, եւ ոչ ալ դառղուական աչ-խարհի անդաժան առարկաներ - անիւ, թեղանօթ, կին, կամար եւայլն։ Անոնք ամբողջական պատկերներ են, ինչպես իր իւղանկարները, առաւել զգայնութեամբ եւ թափանցկութեամբ արտայայտուած։ **Ռոմանթիր** ընանկարներ, Թրթոււն, նրրրահիւս որոնը մեղի կը բերեն Վերածը... նունդի չունչն ու ոգին: Վիպապաչաութիւնը որ Գառզուի աշխարհին անրաժան մաս կազմող տարրերէն մէկը եղած է միչա, հոս կը դառնայ տիրական մ թնոլորտ : Եթէ բացառենը իր կարդ մը գործերը, ինչպէս «Դղեակին Մուտքը» եւ «Մարմարէ Բակը», ուր ընդդծուած են Տարտարապետական կառոյցը եւ ման... րամասնուներւններ, մնացեալները -- ինչ-պես «Գարունը», «Միւնաչարը» կամ «Պղաիկ Թրիանօնի Թագուհիին Հիւղակը» ամբողջական բնանկարներ են, իրենց լոյոն ու չութով եւ Թափանցկութեամը, իսկ կարդ մը պաստառները - կարելի է սործածել այս բառը - վերածուած են կանանչ Համանուադի («Պղտիկ Վենետի... 4E»):

Վերածնունդի վարպետներու հոգիին եւ դործին հաղորդ Գառզուի այս դծային պատկերները, այսուհանդերձ, իրենց մէջ **ժաջնօրէն կր կրեն կնիջը Գառզուի ոճին**, անոր ինչնու թեան, որ գործին կը պարդեւէ իր ինւջնադրում եւ եզակի բնոյներ։ Դասական մեծութիւններուն մէջ մէկը, որ կը կոչուի Գաոգու եւ որ ճանաչելի կը մնայ նոյնիսկ առանց իր ստորագրութեան ։ Ահա հոս է արուեստագետին ան-Հատականութեան ուժը եւ մեծութիւնը, որ գիտէ խոնարհունեամբ հաղորդուիլ պահելով նաեւ իր դիմադիծը։

ԳՐԻԳՈՐ ՔԷՕՍԷԵԱՆ

(*) Տե՛ս՝ «Ցառաջ», Նոյեմբեր 18:

USUSUL ...

ՑԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆԻ ՎԷՊԸ Հեղինակ՝ ՇՈՒՇԻԿ ՏԱՍՆԱՊԵՏԵԱՆ

Пурпир, 1994

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ aruguly usburze

«Տայ երախային հրաչալին այնքան ա.տեն որ կը փափաջի եւ կը փնտուէ։ Մին. չեւ այն օր, երբ իր կասկածներով եւ հարցումներով ցոյց կուտայ Թէ ա՛յլեւս կ'ուղէ մանել չափահասներու աշխարհը»:

Вուчили 4. ին, Չորե բշարքի, կեսօրկ յետոյ Մխթարեան Սամուէլ-Մուրատեան վարժարանի (չաբաթեր երկու օր , Չորեըչարքի եւ Շաբան օրերը) աչակերտները, 2-էն 12 տարեկան, նստած գորդի մր վրրայ, մեծ սրահին մէջ, կը սպասէին կա. ղանդ Պապային ։

Այդ օրը կաղանդր դպրոցը տօնելու ա... ւանդութիւնը կը յարդուէր, եւ Թերեւս կը սկսեր նոր աւանդութիւն մը...

Ժիրայր Չոլաքեան յանձն առած էր կազանդ Պապայի դերը, ան ընտրած էր մընջախաղը։ Միակ լեզուն զոր երախաները անխարիր պիտի հասկնային ։ Երաժիչար Ֆիլիփ Շահպագետն նստած ցած ախտոի մը վրայ երախաներու ղիմաց կը նուագէր եղէգէ որինգին վրայ Հայկական գեղջկական եղանակներ...

Ամեն ինչ պատրաստ էր, երկու մեծ աուփեր չարժուն... երախաները փոխադրուած էին արդէն հրաչալիջներու աշխարհը եւ ահա հեջեա Թևերէն եւ երազ-ներէն ամէնէն գեղեցիկը որ կր սկսէը... Չկար բեմ , ոչ ալ բեմայարդարում , այդ օրը կաղանդ պապան կր հաղուէր երախաներուն դիմաց իր կարմիր հաղուստը, կը դներ դիմակը, ձերմակ մօրութը, չէ որ նամակ մը կար պայուսակին մէջ, այն խոչոր տումիին մէջ, ուր կաղանդ պապան կ'ըսկը...

«Ես Կաղանդ պապա, Նոր տարուան դիչերը եկայ, բայց դուք Հոս չէիք, այն யம்கிற எற புடி முயர யும்வற சொடி ம்மீ கயգուսաները հաղուի եւ ձեզի նուէրներ րաժնէ»: Այս մասր նորութիւն մրն էր երախաներուն Համար, Ժիրայր Չոլաջեան կրցաւ Հարազատօրէն փոխանցել եւ ապ_ րեցնել, տալով մեծերուն ինջնավստահութիւն, միաժամանակ առանց յուսախար ընելու փոջրերը, այնջան կենդանի, պարզ եւ դգոյչ իրենց հրաչալի աչխար--Հին Թելերը չվիրաւորելու եւ ապրումի վերածելով ամէն մէկ չարժում. Թատերական ներկայացում մըն էր իր ամբող-9ாடிச்சுயம் மீட்டு:

Ան ցած ձայնով փնառեց անուններ, --Բարթեողիմեոս, Կիրակոս, Եղիսաբեթե, Մաջրուհի, ... ոչ, այսօրուան երախա-ներուն մէջ անոնը չկային, չարունակելով

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ -

մէջ բողութի Հաւաւթոյթ մը տեղի ունեցած է 500 Հոգիի մասնակցութեամը, նախագահ L. Տեր - Պետրոսեանի Դեկտեմբեր 28-ի ելոյնին առնիւ (արդիլում Հ.8.Դ.ի գործունկութեան Հայաստանի մկջ) ։ Բաց. ման խօսբը արտասանած է Հ. B. Դ. Unղոմոն Թեհլիրեան Կոմիտեի անդամ՝ Ստե. փան Նաճարեան, ապա թեմ հրաւիրուած է Գանատայի Կեղրոնական Կոմիտէի ան... դամ՝ Վիդէն Թիւֆէնընեան բացատրելու Համար Հայաստանի Հանրապետութեան Նախադահի Հակադաչնակցական պայքարի էու Թիւնն ու նպատակը։ Ելութներուն յաջորդած է Հարցում - պատասխանի րաժին մր:

ՎԱՌՆԱՅԻ Հայոց դպրոցի դահլիճին մէջ, Դեկա. 10-ին, դպրոցին ի նպաստ Համերգ մր տրուած է նախաձեռնութեամբ դպրոցական Հոգաբարձութեան։ Համերգին իրենց մասնակցութիւնը բերած են տեղւոյն «Տոպրի Խրիսխով» երաժըչ-տական դպրոցի սաները եւ հայկական դպրոցին աչակերտները։ Համերդը իրագործուած է չնորհիւ Էօժէն Փիլիպաոս-

ԹՈՐՈՆԹՈՅԻ Հայ Կեդրոնի սրահին հանի, Հիլտա Տէրտէրեանի, Պէյլէրեանի, 2. F. C. V .- p, 2.0.V .- p be Upupum երիտասարդական կազմակերպութեան ճի.

> ՊՈԼՍՈՅ Պատրիարջարանի կողմե, Մայր Եկեղեցող Գազազ Արթեր Ամիրա սրահին մեջ, Յունուար 10-ին ընդունելուներւն մը տեղի ունեցած է Ամանոph மாகுhe பெயியர்க்கிற தனும் மிரிքերուն եւ ներկայացուցիչներուն ի պաաիւ։ Պատրիարգր չնորհաւորած է հրաւիրեալներու Նոր տարին, մադԹելով որ 1995-ը բարեբեր տարի մը ըլլայ բոլորին

ԳՈՒՐԹՈՒԼՈՒՇԻ (Պոլիս) Տէսփինա ճաչարանին մէջ, Յունուար 10-ին, Սահակ Պենլիօգլու անունով Հայ մը սպաննած է իր երկու նախկին գործակիցները՝ Վահան Գարթալլըօգլու եւ Նչան Սրապեան։ Մարդասպանը սեփանակատէրն է Տիանա բրըդեղէններու հաստատութեան, իսկ զոհերը Արիկօդյու Հաստատութեան ակրը եւ Թաջոիմի մէջ ինջնաչարժի պահեստի կտորներու վաճառորդը:

երդեց ջանի մր բառեր ... չարական ... Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ .. . Ծնունդ

Ժիրայր Չոլաբեան այդ օրը երախանե... րուն ներկայացուց արուեստի գործ մր, անոնը լաւ ըմբռնեցին ամէն մէկ մանրամասնութիւն, անչարժ, հետաջրջրու-թեամբ, պարզապէս զեղեցիկ էր կատար... பயத் ப:

կաղանը պապան այր օրը նուրբ էր, եւ զգայուն, ան հարազատօրեն կը նմաներ երազներու կաղանդ պապային մանաւանդ որ ան բաժնեց երախաներուն նուէրնե... րուն ամենադեղեցիկը՝ արուեստի գործի பீர கிய பயழா:

ԱՀա Թէ ինչպես կարելի է խմորել փոքրիկներու Հոգիները, ար Թնցնել գեղեցիկի զգացումը, տալ այն զգայականութիւնը որ ծնունդ կու տայ չատ մը զգացումներու , մանուկները մեծերէն աւելի զգայուն են արուեստի գործի մը դիմաց։

Ժիրայր Չոլաբեան կրցաւ մօտաւորա... պէս մէկ ժամ տարբեր տարիջի երախա... ներուն ուչադրութիւնը գրաւել եւ ունե-ցաւ նաեւ մանկավարժական մօտեցում.

1. - Արագ էր ընթացջը, նուրբ էին չարժումները, յարդած էր մինչեւ իսկ ամենափոթը մանրամասնութիւնները, մատ.

չելի դարձնելու համար բոլոր տարիքի երախաներուն ։

2. .. Կար պարզու Թիւն, որուն միացուցած էր խորհուրդը, պայուսակը, նամակր, Թուդթի կաորը։ 3. - Ստեղծած էր հետաքրքրուներւնը

ղոր կրցաւ պահել ծայրէ ծայր։ 4. -- Մաածուած էր երաժչաութերւնը,

ուր իրարու յաջորդեցին բլուլը, յեաս որինգը, չւին եւ զուռնան։

Երախային արուկստի գործ մը ներկա... յացնելը կը սկսի կանուխ, երբ ան տա.կաւին փոքր է, ըլլայ այդ երաժչաութիւն, նկարչութիւն կամ թատերական ներկայացում . երախային մաջուր նայւածքը կնրայ ստարալ եսլսն լաւ բւ մբ-ղեցիկ տպաւորութիւնները որոնք կ՝ունենան իրենց կարեւորուԹիւնը երախայի մտային աշխարհին վրայ, հետզհետէ որ ան կր մեծնայ։

Մյդ օր ոչ ոք պիտի ուղէր դուրս դալ իր մանկական աշխարհեն...

ԳնաՀատելի աշխատանը մը կազմակերպուած Սամուկլ-Մուրատեան Վարժարանի ծնողական միութեան կողմե:

ՄԱՐԻ ԼՈՒՍԱՐԱՐԵԱՆ

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

M S 4 O P S P OPPULLUPTOPP

4 5 9

Մարդոցմե՝ որոնց ապրուստը դո՛ւն կը Տողաս ։ Դրամը , դրամը դուն կը ծախսես , դուն կը կչտացնես ։ Խանութե աչկերտին պես ։ Խանութի աչկերտը ինչո՛ւ կը վախ-նայ ջեզմէ։ Որով հետեւ չաբախականը քեղմ է կառն է։ Որով հետեւ կը վախնայ որ կը վոնտես դինքը։ ԵԹԷ դուն դրամ չտաս, անօքի կը մնայ։ Եքե գուն Հաց չրերես, Մելինեն, Սուրը, Յակորիկը, Սիլվան, չորս հոգի, չո՛րս, ամենն ալ անօթի կր մնան ։ Անոնցնէ ոչ մէկր դրամ ունի, ոչ մէկը դրամ կր վասակի : Հետեւարար սախպուած են քեզ յարգել, քեզմ է վախնալ:

- Գնա փողկապա բե՛ր ծօ ներսէն, Հրա-

մայեց Ցակոբիկին ։

- Չեմ կրնար հիմա, գործ ունիմ: Գէորգ յանկարծ սթափեցաւ։ Դժնդակ եղաւ երկինջէն գետին իյնալը յետոյջին դևայ։ բւ մասաժեր։ Ժունոն, «դէին» բնկատուիլ, առջեւր խոնարգեցնել խանութեն աշկերտը, եկեղեցիին ժամկոչը, աղ*ջատախնամին*, դարմանատան յանախորդները, եւ տուն դալ՝ խայտառակ ըլլալ մատ մը փիձերուն, որոնք իրենց

մարէն չեն անցըներ թե պապան եթե հաց չբերէ, անօթեր կը մնան։ Ար, ինք լաւ գիտեր անոնց խելջը գլուխը բերել, անօներ ձգել ջանի մր օր։ Աղջատախնամի զաղթականներուն պէս։ Բայց Մելիներ, այն Մելիներ...

- ிா'ட் மக்ட ஓய :

Սիլվա տակաւին տարտամ երկիւդ մը... չէ՛, երկիւղ չէ, այսպես... ըսուած բան մը չմերժելու տրամադրու թիւն մը ունէր հօրը հանդէպ։ Ձեմ բերեր չըստւ։ Բայց դժդոհունիւնը չօչափելի եղաւ : Մեկ վայրկեանի՝ չափ չարունակեց ընթերցումը առանց տեղէն շարժելու։ Գերրդ աչքերը յամառօրեն իր վրայ յառած՝ կր սպասեր։ Սիլվա, միչա կարդալով, մէկ սրունքը վար առաւ միւս սրունքեն, յետոյ մէկ ոտքը զեաին դրաւ, յետոյ միւս ոտքը վար կախեց, ոտքերովը մոքասէնները փնտուեց դետինը, վերջապես մեկ ոտքը կօշիկին զարնուեցաւ, բայց չկրցաւ մէջը մրտնել: Ցամրօրէն մարմինը վերցուց, նրատաւ բազմոցին վրայ, առանց աչքերը զատելու թերթեն։ Պահ մր եւս ջանաց ոտքերովը դարձնել կօչիկները։ Ի վերջոյ յոյսը կարեց, աչքը երկու երկվայրկեան զատեց ԹերԹէն, ոտքը անցուց մոքասէնին, վերսկսաւ կարդալ, ոտքի ելաւ կարդալով, գիչերաչրջիկի քայլերով դուրս ելաւ սենեակէն, թերթը գիթին առջեւ բռնած ։

Գերթա կեղծ ակռաները կոտրելու ասախձան սեղմելով դիտեց Սիլվան:

Ցակորիկ վրձինը սեղանին վրայ նետեց, ծունկի կանգնեցաւ ախոռին վրայ, புபடியு க்ன ஊரக்டுவர், யழ வட க்கும் செக்டுவர் դիտեց գլուխ-դործոցը:

- Գիացէջ որ դեռ կենդանի եմ , արտա. սանեց Հանդիսաւորապէս։

- Դուն մի՛չա կենդանի պիտի մնաս,

- Տգէ՛տ, Դուրեանին ով ըլլա՛լը չես գիտեր որ դուն։ - Ես գերեզմաններու հետ գործ չու-

- Ձես դիսեր որ։ Իրը թե լիսեն կր

լմնցնես կոր: Մե՛ղջ ըրած ծախջիդ։ - Հը'4, աֆերիմ ծօ', ըսшւ Գերրդ։

Վայրկենաբար մոռցած էր թե 8ակորիկ պահ մր առաջ մերժած էր փողկապր բերել։ Բայց նոյն փութկոտութեամբ պիտի ձայնակցէր եթե նոյն պարսասանթը Սո՛ւր ըրած րլլար Յակոբիկին, կամ Ցակորիկ՝ Սիլվային:

Սուր, որ գիտեր Թե Ցակորիկին ըսածը մաթրաք էր, չհանդուրժեց հօրը միջամաութեան, որովհետեւ հայրը բանե մր չէր հասկնար։

- Դուն ի՞նչ գիտես Դուրեանի մասին։ Սիլվա վերադարձաւ, փողկապը հօրը առջեւ նետեց , գնաց կռնակի վրայ երկընցաւ վերստին ։

. 25' դուն դիտես : Ծօ' դուն տակաւին աշխարհը չկայիր, մենը...

- Գիտենը, դիտենը, դիտենը, մի յունիր։ Դուն սկաուտ էիր, մի ձախ մի աջ, մի ձախ մի աջ կ'ընկիր, դուն եռագոյնը կր կրէիր առջեւէն, Բամ Փորոտանր երդել սկսաբ մի...

-- Աշխարջի ամբողջ մուկերը իրենց ծակերը կր փախկին վախերնուն, ըսաւ Ցակորիկ առանց ամենափութը ժպիտի, եւ առանց գլուխը վերցնելու նկարէն :

Սիլվա փութը ծիծաղ մը արձակեց։ Գեորդ, որ կարմրած էր, աղջկանը դարծաւ իբրեւ նոխագ ։ Բայց չհամարձակեցաւ րան մը ըսել։ Որովհետեւ Սիլվային աչբր թերթին վրայ էր, եւ կրնար որդանալ թե կարդացածին վրայ ծիծադած էր։ Գէորգ

ստիպուեցաւ մանչերուն վրայ փրկել իր

- PHS:

- Հա՛, ատոր բան մը չեմ կրնար ըսել։ Ատ պարագան գուն ինձնէ աղէկ գիտես

Ցակորիկ մեծի չեչտով մր արտասանած էր այս խօսբերը։ Սուր եղբօրը նայեցաւ հիացական ժպիտով մը։ Սիրվային պէս խնդաց ։ Յակորիկ չփանալու միտը չունէր ։ Մկան մր չչարժեցաւ ղէմ քին վրայ։ Գէորդ ըսելիք բառ չդտաւ։ Ու հակառակ իր կատաղութեան, նախընտրեց չփորձել որևէ արկածախուրութիւն որ իր պարտութեան կրնար յանզիլ միայն։ Նախընտրեց այն... պես կեղծել՝ թե չէր հասկցած, վրան முமாழ் நடியாட.

- Այո՛, մենք սինեմայով, մաչով չէինք անցըներ մեր ատենը։ Մենը...

- Դուն դպրոց գացած չես նե, ո՞ւրկե...

- Ո°վ ըսшւ ծօ՛: Այր, ես միայն չորս տարի գացած եմ զալոց, թայց մեր ատեն. ուան նախակըԹարանները Հիմակուան ձեր լիսէներէն աւելի...

- Պապաս ազգային պատմութիւն, Հին արգաց պատմութիւն, աչխարհագրու Թիւն, կրօնագիտութիւն, բարոյադիտութիւն ուսած է, ըսաւ Ցակորիկ։

- Հարկաւ, հաստատեց Գերրգ լրջօրեն: Դուք ի°նչ կր սորվիք հիմա:

- Պարապ բաներ, լրացուց Սուր։

- Հարկաւ : Դուք սինեմա , մաչ , Մայք Համեր կը սորվիք:

. Դուրեանը ի՞նչ տեսակ բանաստեղծ էր, պիտի վերլուծէիր, հարցուց Unip այնքան քաղցրաձայն ու յարդալից, որ Գերրդ անմիջապես արթնդաւ:

(Tup. 25)

Ձաւակները՝ Անիես, Ժերար եւ Սիլվի, Անահիտ, Utrzst,

Munp dente - Umfthto 4/10

Ulfin

ցաւով կը ծանուցանեն ՌՈԺԷ ՏԷՐ . ՑԱԿՈԲԵԱՆԻ

մահր որ պատահեցաւ Յունուար 21-ին, 65 տարեկանին ։

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի, Չորեզչարներ, Յունուար 25-ին, ժամը 16-ին Շաւիլի Ս. Գրիգոր . Լուսաւորիչ Եկեղեցին

6, rue du Père Komitas

ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Շաւիլի դերեզմանատունը ամփոփուելու համար ։ դմադակեսը մակերաարութ։

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի րբևիայո իբրեւ այդ րիաաբլ։

Ռոժէ Տէր - Ցակորհան քանի մր տարի առաջ հիմնած էր Energie pour l'Arménie-ն կոչուած՝ քանի մը փոքր ջրելեկտրակայաններու վերանորոգման եւ այդ առըն. չութեամբ 13 անգամ Հայաստան գացած էր 1993 Սեպտեմբերէն 1994 Սեպտեմբեր։

(Շար. Ա. Էջէն)

խրտուիլակ եւրոպացի իր ընկերակիցնե_ ராட்ட பெரியர:

Եաչար Քեմալ 71 տարեկան, ներկայի մեծագոյն Թուրք վիպասանն է որու գործերը ֆրանսերէնի Թարդմանուած են (Կալիմար) ։

PULL UC SUTUA

ՌՈՒՍԵՐԸ դեռ տէրը չեն Գրողնիի եւ այնքան ապահով ալ չէ որ նախագահաիար պարատը գրաւած ըլլան։ կ,նոսւի *թե Չեչեններ կան ներսը եւ կը չարունա*կեն կոուիլ։ Միւս կողմ է, ռուսական բանակը չատ բարոյալբուած է. տրուած պաշտօնական լուրերը, կ'րսեն գինուոր. ները, չեն համապատասխաներ իրողութեան : Ղազախոտանի նախագահը՝ Նուրսուլ Թան Նազարբայեւ յայտարարած է, մամուլի ասուլիսի մը ընթացջին, որ իր դիջրորդունիւր առաջարկած է շաբաններէ ի վեր, բայց մերժուած է։ Վախ յայտնած է որ Ձէչէնիոյ պատերազմը ծաւալի եւ վերածուի Սլաւներու եւ մահմետականներու միջեւ **Տակատամարտ**ի մը, ամբողջ Ռուսաստանի մէջ։ Մնաց որ Եւրոպան ալ չատ խոհեմ է իր արտայայաութերւններուն մեջ եւ կը դոհանայ իր «մտահողութիւնը» յայտնելով ։

ՖԻՒՐԻԱՆԻԻ (Պասթարյի մարզադաչա) աղէտին դատավարութիւնը միջադէպի մը տուն տուաւ Յունուար 23-ին։ Մինչ, Հանրապետութեան դատախազը ամբասաարաժիևն ին իաևման բւ տաագարար օներճի ասաւբնաժոյրն -- բևիսւ ատևի հարտարկուներւն - կր պահանջեր երկու ամրաստանեալներու դէմ (Սիւտ-Թրիպիւնի անօրենը եւ ՍՈՔՈԹԻՔ-ի Թեքնիք Հակակրչուոգը), գոհերը եւ մեռեալներու ընատրիջրբևն անմբլճ ի,նПար սև անոււպան փաստաբանները իրենց պաչտպանոդականը արտասանեն, այնքան վրդոված են եղածէն։ Ատեանը արտաքսել կու տայ ղուերը, որոնը այլեւս կ'որոշեն վերջնաայես չվերադառնալ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ նախաղահը՝ Հոսնի Մուպարաբ կ'ամ բաստանե Միացեալ-Նահանդրբևն սեսրճ վահանբևունիւրոբև իև դչակեն ծայրայեղ մահմետականներուն հետ ։ «Ձեր կառավարութիւնը չփման մէջ է "Մահմետական Եղբայրներ"ու ահարեկիչներուն հետ։ Այդ ամ բողջը մեծ դաղանապահութեամբ եղաւ, առանց որ, սկիդթթ, լուր ունենանը։ Կր խորհիք որ կրրար արրագրել իրան գործած ձեր սրարևերը, ուր կապ չուները Այաթոլա խուն է յնքի եւ իր մոլեռանդ իմ բակներուն Չետ, երբ իշխանութեան գլուխ անդան ։ Բայց ձեզ կը վստահեցնեմ , այդ կազմակերպութիւնները երբեք Եղիպաոսի հակակչիոր չեն ունենար» կ'րսէ Մուպարաք «Նիւ-Եորքրը» պարբերականին աուած Հարցագրոյցի մր մէջ:

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission Paritaire: N° 55935

Sous la Présidence d'Honneur de M. RODOLPHE PESCE Maire de Valence

Le Fonds Arménien de France invite la communauté arménienne de

A UN

DEBAT PUBLIC

sur les

Projets et Réalisations du Fonds «Hayastan»

Gazoduc IRAN - ARMENIE ZANGUEZOUR – KARABAGH

avec

BEDROS TERZIAN Président du Fonds Arménien de France

Diaporama commenté

Vendredi 27 Janvier à 20h30 à la Maison des Jeunes et de la Culture «Le Polygone», **VALENCE**

ՄՈՄԱՎԱՌՈՒԹԵԱՆ 80ՆԱՀԱՆԴԷՍ

կեսարական Թեյով եւ բեթեով Նախաղահութեամբ՝ Պր. ՆԱԶԱՐԵԹ ՊՇՏԻԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Փետրուար 5, ժամը 16-ին F. C. Միութեան Ալեք Մանուկեան կեղրոնի մեծ մրահին մէջ

118, Քուրսէլ փողոց, 75017, Փարիզ Գեղարուեստական բաժին ։

Հայկական նուագ, երգ, արտասանու-

Սիրայօժար կր մասնակցին՝ Լուսինէ Նաղդեան Պերճ Գույումնեան Յովհաննէս Տէմիրճեան

Սիրով կը հրաւիրուին բոլորը։ Մասնակցութերւն՝ 60 Ֆր.:

entcuster

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ Փարիզի Ա. Թաղէոսեան մասնաճիւղին անդամական ընդե. ժողովը Շարաթ, Յունուար 28, ժամը 10-ին Փարիզի Հայ Մշակոյնի Տունր 17 ռիւ Պլես, Փարիդ 9-րդ

Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեչա է։

L'ASSOCIATION ARMÉNIENNE D'AIDE SOCIALE

reconnue d'utilité publique recherche

DIRECTEUR ou DIRECTRICE

pour diriger

l'Etablissement de Montmorency

Ce poste implique la gestion d'ensemble de la maison de retraite, du personnel et l'organisation. Connaissance indispensable du français et de l'arménien.

Logement assuré.

Prière de prendre rendez-vous ou adresser C.V. au Siège de l'Associa-

77, rue La Fayette, 75009 PARIS Tél.: 48.78.02.99

Secrétariat ouvert tous les jours de 14h à 18h sauf samedi et dimanche.

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

400 150.0.h Ծննդեան 125-ամեակին նուիրուած համերդ Շարաթ, Փետրուար 25, ժամր 20.30-ին

իջս - ան - Փրովանս ջաղաջի համերդա-

Մանրամասնութիւնները յետադային։

Կապոյտ Սաչի Վօ-ան-Վրլենի Սաթենիկ մասնանիւղի ճաշը Փետրուար 18-ին: Մանրամասնութերւնները յետագային։

L'UGAB - Jeunes organise

SA

SOIRE DE LA

le Samedi 4 Février à partir de 22 heures 30

au Centre Culturel Alex Manoogian 118, rue de Courcelles, Paris 17e

TENUE CORRECTE EXIGEE INTERDIT AUX MINEURS Prix unique: 80 F.

(avec l consommation non-alcoolisée)

CUNCLUMULHE

Ս. Ցովհաննես - Մկրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը Ամանորի եւ Սուրբ Ծննդեան տօնին առեիւ, չնորհակայու-[ժետոքը ստացած է իւղագինի հետեւեալ նուէրները. --

Տէր եւ Տիկին Ալպէո Սարեան 100, Տիկին Էմ է Պէտերեան 200, Տիկին Անժէլ Մանուկեան 100, Տեր եւ Տիկին Միհրան Տատեան 500, Տեր եւ Տիկին Էտուար Թովալեան 100, Տեր եւ Տիկին Գինոսեան 200, Տէր եւ Տիկին Տարօն Սարհատեան 500, Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Եագրձեան 100, Տիկին Վարդուհի Սարհատեան 200, Տեր եւ Տիկին Ստեփան Տամյամեան 500, Տեր եւ Տիկին Դանիէլ Նուրեան 200, Պ. Միսա ը Պէնկեան 200, Օր. Սիւզան Անդրկասեան 100, Պ. Նազարկի Պչաիկեան 200, Տեր եւ Տիկին Ժան . Ժադ Լրբոբ 300, Տեր եւ Տիկին Փասբալ Գարմոն 300, Տիկին Րընկ Ծերունեան 100, Տէր եւ Տիկին Վէնսէն Գասպարեան 200, Տէր եւ Տիկին Մ. Մարտիրոսեան 100, Տէր եւ Տիկին Անթուան Սայէղ 300, Տիկին Անժելիք Հա. նրմեան 300 , Պ. Արիստակէս Պալեան 200 , Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ցակորեան 500, Տէր եւ Տիկին Նուրգան Իւիկքնի 100, Տեր եւ Տիկին Ժողէֆ Պաղտասարեան 100, Պ. Ցարութիւն Ճիրիջեան 500, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Աղատիկեան 250 , Տիկին Աղատու 4 Պեջեան 500, Stp եւ Shiph 4. Ալեջսանեան 100, Պ. Կարպիս Պէզեան 500, Տիկին Անի Գույում նեան 500, Տիկին Այիս Գալանաէրեան 200 , Օր . Օֆէլիա Գամպա... ճեան 100, Պ. Էտուար Միրակեան 500, Տէր եւ Տիկին Ալեզսանոր Ֆալզ 100, Տիկին Սոնա Մոմնեան 200, 9. Փօլ Լեպլեպիձեան 300, Տէր եւ Տիկին Արման Տէր --Սահակեան 200, Պ. Վարդույս Անդրյաս... եան 100, Տիկին Խալիլ Եաղուպ 200, Տիկին Մարի Ծառուկեան 200, 9. Շառլ կա. վարեան 100, Պ. Ժան Դաւիթեան 150, Տէր եւ Տիկին Արսէն Գալայնեան 500, Տիկին Փոլին Թերզեան 100, Տիկին Ս. Հայրապետեան 500 , Տէր եւ Տիկին Գամիյ Լանաէ 250, Տեր եւ Տիկին Հերվէ Նալ. պանա 100, 9. Фод Ильтривши 300, 9. Ժիլպես Պապանեան 100, Տիկին Վարդու-4ի Պաղտասարեան 100, Stp եւ Տիկին Մարտիկ Պալիոգեան 1500, Տէր եւ Տիկին P. Հախնազարեան 500, ¶. երիք Պագրըճեան 500, Տիկին Գոյարիկեան 200, Տեր եւ Տիկին Կ. ՕՀանեան 2000, Պ. Նուպար Պալեան 200, Տէր եւ Տիկին Անտրէ Պուր*ե* է 300 , Տիկին Մէրի Նալպանտեան 200 , Տիկին Ռոդա Ամիրալեան 50, Տիկին Չինա Վարդանեան 100 Ֆր., Տիկին Շ. Վահանեան 500, Տիկին Վ. Մուրատեան 250, Տեր եւ Տիկին Նորսիկեան 150, 9. Ժորժ Խրլագեան 200, Stp եւ Ships Վարդդես Երկանեան 200, 9. Ժան Տեվե. Տեան 1000, Տէր եւ Տիկին Հրանդ Գարաճեան 250 , Տէր եւ Տիկին Սեղրակ Կանայեան 200, 9. Ժիրայր Կիւրճեան 150, 9. Սուրէն Սարգիսեան 2000, Պ. Էտուար Նուրիձանեան 100 , Տիկին Ալիս Սմսարեան 200 , Տիկին Արչալոյս Ճէնադեան 300 , Օր. Ժանին Փրիկեան 200, Stp եւ Sիկին խաման Ալրդեան 100 , Տեր եւ Տիկին Միջայել Գարանֆիլեան 250, Պ. Ալեքաանդր Ակորոֆ 150, Տիկին Մարի - Լուիզ Արեւեան 100, Տիկին Հերմին Գերկոյեան 500, Պ. Արամ Ալձեան 200, Տիկին Սիլվա Ժիրար... արե - Բոկ 100, Պ. Ճի Ֆրենկեան 200, Պ. Ժերար Սեւեան 100 , *Տեր եւ Տիկին Սերժ*

Դաւիթեան 500, Տէր եւ Տիկին ժան Յակորհան 100, Պ. Ցարութիւն Եկէնեան

1000 , Պ. Ժաղ Գասապետն 100 , Պ. Ժան Քերովրեան 200, Տէր եւ Տիկին Չիլինկիր-

եան 150, Տիկին Մարդրիա Այթեունեան

100, Տիկին Մէլբա Թրէանթեոն 2000, դ.

Հայկ Նագարել ժետն 100, Տեր եւ Տիկին

(Tup. 2)

Վ. Ձարզավաթենան 300 Ֆր.:

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

SOIREE COUSCOUS organisée par la Croix Bleue Section Bagneux - Cachan Samedi 28 Janvier à 20 heures à l'Ecole Rabelais - Montrouge Participation aux frais: 130 F Réservations avant le 25 Janvier au : 46 63 10 48 / 46 83 00 82.

— Places limitées —

Un Séjour Ski

du 18 Février au 25 Février retrouves tes ami(e)s!

> tes animateur(trice)s tes directeur(trice)s de juillet et août 1994.

en venant t'éclater au Séjour Ski à Bellefontaine, Colonie organisée par la Croix Bleue.

Ton inscription se fera soit: à la Croix Bleue de Paris 48.24.46.57 auprès d'Isabelle Tchydemian

39.85.09.75 auprès de Sébastien Harian 39.87.42.86

Prix: 2500 F.

Ce prix comprend:

- Transport

- Hébergement en pension complète

Location de skis

- Cours de skis

- Forfait remontées mécaniques

- Animations

- Folle journée déguisée sur les pistes Et plein d'autres surprises!

Colo ouverte à tous les enfants de 8 à 14 ans. PARLES-EN A TOUS TES AMI(E)S

Séjour familial d'hiver

à Bellefontaine (JURA) du dimanche 26 février au dimanche 5 mars

Inscrivez-vous dès à présent auprès de : Marie Abousefian — 47 84 82 90 qui vous donnera tous renseignements

Les enfants âgés de plus de 8 ans, même non accompagnés, seront les bienvenus et entourés d'animateurs.

eug senpup

կապոյա Խաչի Վալանսի «ԱդուիԹա» մասնանիւղը կազմակերպած է տարեկան பாசெல், 4/ மாய்டு, கோபாடயா 29, 45 மார் ետք ժամը 16.30-կն սկսեալ Վալանսի Հայ Մ չակույթե Տան մեջ:

2ht4eupph **ՑበՒՆՈՒԱՐ 26 JEUDI** 26 JANVIER

OPUPOPP

(1925 - 1957)

SPR.PRJPC. CULUIC UPULPEUL LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925 DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47, 70, 86, 60 — Telex: HARATCH 280 868 F

— Fax: 48.00.06.70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

₽ԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 Ֆ.

6904 SUPP - ԹԻՒ 18·513

LE NUMERO : 5,00 F

Fendateur SCHAVARCH MISSAKIAN

Sturne ponet

ሀቀንቴ ዋኑ **ሀን**ሀንቴ

oscrbr4rc3bvbrc...

Ծրագրուած մտադրութեամբ չէր ան**.** շուչա որ Պոխումի մեջ Գ. Ցարութիւն. եանի Սփիւռջեան գոյութեան մը ուղղըւած անտեսումը տեղ գրուեց նախագահ 1. Տեր - Պետրոսեանի Դեկտեմբեր 28-ի Տառին ու 2.8. Դ.-ի երեւանեան երկօրեայ դատավարութեան միջեւ. ըայց այս երրորդութիւնը գրեթե բիւրեղացուց Սփիւո. ջի Հայուն հայաստանեան ընկալումին պատկերը:

Ցայտնապէս ա՛լ անցած են մեղրալուսնի օրերը. աօրակար գարդարարջներու այես யுத்தை த் செயுக்டு வட வீத்புருக் ருக்கு வீத்புவாடுக்கம் փայլուն -- իրականութքիւն րլյալու Համար չափազանց փայլուն -- տարազները, Համողումներն ու հաւատքները։ Ոչ միայն լեզու, ուղղագրութիւն եւ ճաչակներ, այլեւ չատ աւելի լուրջ բաներ կր գծեն րաժանումի դիծը։ Անոր մէկ կողմը կր գտնուի Հայաստանի նորանկախ պետակա. նութիւնը, միւս կողմը՝ անսահմանելի Սփիւռջը որ երէկ իր ոտջին տակէն ջաչուած Հողին ցնցումը կարծեց Թէ պիտի կարենար վերջապէս խաղաղեցնել անկախութեան չունչով: 26 gm'L:

Հ. 8. Դ.-ի հարցին առընչութեամբ կատարուած պաշտօնական հրապարակումներն ու պաչաշնագիրները Սփիւռջը, սփիւռքահայր մերկացուցին «հայ»ու ինք. նութենէն ու վերածեցին «օտարերկրացի. ներ»ու. ձիչդ ինչպես ժան մը, Ճորձ մը, Իղոր մը, Ահմետ մը։

Այսպես նոյն Հարցին առընչութեամբ Արդարադատութեան նախարարութիւնը յիչեցուց ԹԷ «Հայաստանում օտարերկրեայ քաղաքացիների իրաւական վիճակի մասին օրէն,ը»ը (1994 Ցունիս 17) կարգիլեր այդ տարրին անդամագրութեւնը «Հայաստանի հասարակական - քաղաքական որեւէ կազմակերպութեան» ։ Մինչդեռ, ինչպես կ'րսեր նոյն տեղեկագիրը (տե՛ս՝ «Ցառաջ», Յունուար 4) Հ. Յ. Դ. Բիւրոյին Տնչող մեծամասնութիւնը «0-ՏԱՐԵՐԿՐԵԱՑ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ» ԷԻ՞և: Մոյն լեզուն կը խoutp նաեւ 2. B. Դ.-ը դատապարտող վճիռը, ըսելով. «հաս. տատուեց որ Հ. 3. Դ. հասարակական -քաղաքական կազմակերպութեան ղեկավար մարմիններ հանդիսացող Բիւրոյի 13 անդամներից 9-ր, իսկ Հայաստանի կեդ-րոնական կոմիտէի 11 անդամներից 1-ը

08ԱՐԵՐԿՐԱՑԻՆԵՐ են»: Հարցը ոչ մէկ կապ ունի ամբաստան... ուած կուսակցութեան ու անոր յանցանքի պարազաներուն հետ : ի վերջոյ, ան վեցամսեայ պատիժին աւարտին կրնայ վե-րրստին ձեռնարկել իր գործունկութեան ու գոնկ երեւութապես, խնուիրը կը փակւի։ Կարելի է հաւատալ նոյնիսկ որ այս փոթորիկեն վիրաւոր Հայաստանի ժողովրրդավարութիւնն ալ կը յաջողի սպիացրնել վերջերը։ Ինչ որ պիտի մնայ անդարմանելի, խոր հետքն է այն հարուա... ծին որ իջաւ Սփիւուքի Հայուն գլխուն. անոր որ երէկ «վաարանդի» կոչուեցաւ, բայց եւ այնպես Հրաւիրուեցաւ մասնակցելու հայրենի պետականութեան կառուցումին. Հրաւիրուեցաւ կազամուղ կառուցելու, կամուրջ չինելու, ճամբայ գարթելու։ Ու պարտջի այդ բաժինը երանութիւն պատճառեց անոր, Հայութիւն կոչուած ամբողջութեան բաղադրիչը նը-*կատութլու պատրանքը տալով* ։

Ու փայվայեց այդ պատրանքը երբ նոյն. իսկ Հայրենիք մուտքի արտօնունեան ա.մենարարձր գինը պահանջուեցաւ իրմէ, իաղ բևե նոութար եք շաման ասնանի փոխարէն տասը տարուան անցաղիր ուներանու շրոնշիր անգարանաժաջ բև...։

Այսօր չատերու Համար փարատած է պատրանքը, երբ անոր յամառ տէրերը մէկ օրէն միւսը վերածուեցան «օտարերկրա-9 h » h :

Որքա՛ր ժիշևու<u>Թ</u>բաղե բեբւար իշևանուն

LUBUUSUL

ԿԱԶԱՄՈՒՂԸ

4. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ • ԱՐՑԱԽԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ Strugul

ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԲՈՂՈՔԸ

Ինչպես գրած էինը (Յունուար 24) անդամ մը եւս պայթած էր Վրաստանի կադամուդի մէկ հատուածը եւ դադրած էր կացի հայթայթումը Հայաստանի ։ Բարերախտարար նորոգութիւնները արագ ընթացած են եւ կառավարութեան ձեռը առած միջոցներու չնորհիւ Հայաստանի կազամատակարարումը վերոկսած է եւ նոյն բանակութեամբ կազ կը մտնէ, ինչ կը մաներ պայթումեն առաջ։

Արցախի վարչապետ՝ Լէոնար Պետրոս-եան, Յունուար 21-ին, Արտաքին նախարարի տեղակալ նչանակած է Վալերի Ա-դաջանեան ։ Ան ծնած է 1947-ին, միջնա-կարգ ուսումը կատարած է Ստեփանակերտ , բարձրագոյնը՝ Երեւան , աւարտելով Համալսարանի բանասիրական ճիւղը։ Մինչեւ այս նչանակումը ,1990-էն 1994, Ստեփանակերտի ան կր դեկավարեր «Մաչտոց» հրատարակչութիւնը եւ եղած է Պաչտպանութեան նախարարութեան «Մարտիկ» ԹերԹի Համակարգող -- Հրա-տարակիչը ։

Հայաստանի Գրողներու Միութիւնը բողոքի դամակ մը վրկած է **Բերքիր դա**րա-րար՝ Վանօ Սիրադեղեանի եւ Ապահովութեան պետական վարչութեան նախագահ՝ Դաւիթ Շահնագարեանի «Նորը» ամսա-թերթի նկատմամբ գործուած անընդու-նելի արարջներուն առԹիւ։ Յիչենք որ «Նորը» չարունակութիւնն է «Սովետա-կան գրականութերւն» ամսագրին : Հաւանաբար, «յանցանքն» այն է որ գրական այս պարբերականին խմբագիրը՝ Ռուբէն Ցովսէփեան դաչնակցական է. ԹերԹր, սակայն, կուսակցական օրդան չէ:

«արտերկիր» բարբարոս սահմանումը րուն գեղինակը ինք ալ չէր։ Ու անոր քայլ մը եւս կատարելագործուած ձեւր՝ «օտարերկրացի»ն ծառր հարուածող տապարին կոնին նմանունեամբ կ'իջնկ առաջին հերթին իրեն կեանք աուողներուն գրլխուն ։

Բողոքը կուտանք մեր վաղուան Թիւով:

ի°նչպես Հարց չտալ Թե ո'ւր են երե... ւանեան արժեչափերու հիմերը. ջանի որ օրենքը 1994 Յունիսեն ի վեր կարգիլեր օտարերկրացիներու ջաղաջական դոր-ծունեու թիւնր, ինչո°ւ նոյն օրն իսկ ш.ռարկուներւն չուղղուեցաւ յիչեալ կու-பயிு எடிக்கம், மும் நி எர மிரா யுய பாலிய-կան կազմը այդ Թուականէն առաջ գոյութիւն ուներ արդեն։ Հետեւելով նոյն օրէնքին արամաբանութեան, ի°նչպէս բացատրել երեւոյթը որ Սփիւռջէն անձ.. նաւորութիւններ գրաւեցին ու կը գրաւեն նախարարի, նախագահի խորհրդականի կամ Հայաստանի ներկայացուցչական պաչաօններու ախոռներ։ Այդ ախոռները ճամաճարաչ սեսևաիր քե_օր տաարարին :

Ոչ մէկ Սփիւռջի Հայ կրնայ հայաս-மைய்று 2யுராப் கேமா எறக்கத் கேம்மயய்றாட்ட [ժեան յաւակնիլ. բայց «Հայ»ու[ժիւնն ալ ոչ ոքի մենաչնորհ տուչութիւն մրն է գոր կարելի ըլլայ չնորհել մեկուն, ու միւսը զրկել անկէ : Հայաստանցիին «հայ»ու... թեանը վրայ եթե աւելցած է Հայաստան. եան քաղաքացիուներւն ալ, Սփիւուքցին ալ օտարահպատակ «Հայ»ն է. մինչ «օտա. րերկրացի»ն կը սահմանէ բան մը որ Հա.-டய்யாய்யுத் கொட த் சுத்' மீத்புதம், சுத்' វ ក្រកពវិក :

Դառն են այս անդրադարձները ու դրժ. ւար՝ անոնց ընկալումը. այսուհանդերձ, սնագրոժի խոսնը հբատեուն փուքբեն ըսվը սկզբունքով խաղացուին, անհրաժեչա էր որ այդ սկզբունըները յայտնի ըլլային երկու կողմերուն ալ:

2.8.9. FFFFA8h BUBSUPUPALPEUL ԱՌԻԹՈՎ

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամը ստեղծուեց Հայաստանի Հանրապետութեան Հոչակումից կէս տարի անց, մի ժամանակաչըջան, երբ ողջ հայու-Թիւնը հետեւում էր Հանրապետութեան առաջին քայլերին եւ, ի հարկէ, արցախեան իրադարձութիւններին ու պատրաստ էր ամէն գոհողութեան՝ յանուն Հայոց պետութեան կայացման ու ամրապնդնման եւ յանուն Արցախի օրինական պահանջների լուծման ։ Հիմնադրամի ստեղծման առաջին օրերին կարելի էր ուղղակի դիմել Սփիւռքահայութեանը, ուղղակի՝ այսինքն չրջանցելով Սփիւռքում դոյութիւն ունեցող աւանդական ու նորաստեղծ կառոյցները, եւ այդպէս կոչել ազգային տուրջի, կոչել ազգային միասնութեան ու բոլոր ջանջերի համախմրման։ Բայց մեր նորաստեղծ Պետութիւնը՝ սփիւռըեան կառոյցները որպես ազգային արժեք գնահատելով, անհրաժելտ համարեց դրրանը համականբել այս կարեւորագոյն ձեռնարկի չուրջ՝ ի հարկե հիմը ընդունելով կամաւոր մասնակցութեան սկրգ-

«Հայաստան» Հիմնադրամը մէկ կամ երկու տարուայ համար չստեղծուեց ։ Այն սկսեց իր դործունկուներնը մեր Պետութեան հետ եւ մշտապես կր լինի նրա կողերը, անոοն օարբնաւ՝ վասն ըատոաբնաւ՝ միւս օրը հզօրութիւնը ամրապնդելու առաբելու Թեամա։ Հիմնադրամի հիմ բում գրուած գաղափարը իրավիճակներով չէ պայմանաւորուած, այն առաջին հերթին նպատակ ունի մեր ժողովրդի համար ստեղծել մէկ բարոյական Հարթութիւն։

Դեռ անցած տարուայ դարնանը Հիմնադրամը մի լալտարարուժիւն արեց, որով կոչում էր զերծ պահել համազդա*ւեր այս կառոյցը քաղաքակար տա*յ*ճա*րի մինչեւ իսկ արձադանդների Թափանցումից ։ Այդ յայտարարութիւնը մեծ կամ փոքր դէպքերի համար չէր, այն արուած էր բոլոր դէպքերի եւ բոլոր ժամանակների համար։ Յայտարարութիւնն

արուեց մի առիթով ։ Իրականում Հայաստանում ներքաղաքական իրավիճակի սրման ղէպքերում անդամ , որեւէ կազմակերպունիւն կամ դործիչ երբեւէ չի ու-նեցել Հիմնադրամի նչանակունիւնը ստուերելու կամ գործունկութիւնը խափանելու միտում, որովհետեւ ակնյայտ է Հիմնադրամի ազգաչահ գործունեու-Թիւնը, որովհետեւ Հիմնադրամն իրրեւ նոր Համազգային կառոյց անհրաժեչտ է Հայոց Պետութեանն ու Հայ ժողովրդին, யு பி முற்ற மாயில் முற்ற மிற்ற மிற գաղարակի իշխարունգրարը ու ճամաճա-புயம் எட்சிம்:

69° ANNEE — N° 18.513

Հիմնադրամի ստեղծման դեռ առաջին տարում Հայ Ցեղափոխական Դաչնակցութեան Բիւրոն չրջաբերականներով տեղեկացրել էր իր ամբողջ կառոյցին ուղդակի չմասնակցել Հիմնադրամի աչխատանքներին ։ Որոչ ժամանակ անց նա փոխեց իր որոշումը՝ համաձայնութիւն տալով ներգրաւուելու Հիմնադրամի կառոյցներում : Կարելի է միայն եզրակացնել կուսակցունեան ղեկավարները գիտակցեցին, որ Հիմնադրամի գոյութիւնը կախուած չէ այս կամ այն կազմակերպութեան կամ անձի ցանկութիւնից, եւ չարքային կուսակցականների առաջ պարզերես լինելու Համար պէտք էր անդամակցել, թեկուղ ձեւականօրեն:

Հայ Ցեղափոխական Դաշնակցութեան Բիւրոն այս յայտարարութեամբ չարջային կուսակցականներին դնում է ընտրութեան առաջ՝ նեղ կուսակցական չա-4եր կամ մասնակցութիւն Հայրենիջի վերաչինան ու Հայաստան Արցախի գօրացման գործին։ Կարիք չկայ կասկածելու, որ չարքային եւ ոչ չարքային Դաչնակցականը նախընտրելու է երկրորդը՝ մասնակցութիւնը Հայաստանի ու Արցաար գօրացման գործին:

Այսօր Հիմնադրամն արդեն դործով հաստատուած եւ հեղինակուներւն վայելող կառոյց է եւ վստահարար կարելի ի յայտարարել, որ Հիմնադրամին մաս. նակցելուց հրաժարուող ամէն անհատ կամ կազմակերպութիւն, ըստ Էութեան, կորցնում է հայ ժողովրդին ու Հայոց Պետութեանը ծառայելու մեծագոյն Հնարաւորու թիւնը ։

« 2 U. B U. U S U. U » ՀԱՄԱՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Երեւան, Յունուար 23

WUUNAL

«WALL STREET JOURNAL» (24.1.95)

Crackdown in Yerevan

ինչպես գրած էինք երէկուան մեր Թիւով, «Ուոլ Սթրիթ Ճրընըլ»ի Ցունուար 24-ի Թիւով երկար յօղուած մը լոյս տեսած է Հայաստանի վերջին իրադարձութիւններուն մասին։ Ցօգուածագիրը՝ Ֆելիքս Գորյի, կը կատարե դեպքերու համառօտ նկարադրականը՝ խադահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի հեռատեսիլէն ծանօթ ելոյթեն սկսեալ, անդրադառնալով Հ. . Դաչնակցութեան արգիլումին, «Դրօ» գաղանի կազմակերպուժեան բացայայտումին, ձերբակալու-**Երւններու եւ բռնագրաւումներու ալի**ջին, եւլն. : Գորլի կը վերլուծէ նախագահական մեզագրանքներու իրաւացիու-[իւնը, որոնց գրդապատճառը կր դանե Մայիսի յառաջիկայ ընտրութերւններու առթած «անող ջղայնութեան» մէջ։ Կր մատնանչէ, սակայն, որ նոր խորհրդարանի մը մէջ Հաւանական մեծամասնութիւնը պիտի պատկանի համայնավարներուն, որոնք այսօր Հարցախոյգերու մէջ 15%-ի բաժին մը ունին եւ որոնց Հ. 8. Por Somta 4p Stantely:

Այնուհետեւ, յօղուածագիրը կը խօսի երկրի ներքին վիճակին ու ժողովուրդին դժղոհունեան մասին՝ կառավարունեան Հանդեպ, նչելով Հանդերձ, որ դաչնակցականները, նոյնիսկ եԹԷ իրենց արտօն-

ույր ընտրութիւններուն մասնակցիլ, Հայաստանը կառավարելու «անհաւանա_ կան խմբաւորում մը կ'երեւին»։ Ապա 1994-ի քաղաքական Հայուեկչիոր կ'ընկ, դիտել տալով որ տարեվերջի դէպքերը պարագայական եղած չեն, մինչ ընդդիմութիւնը որդեդրած է հակակառավարական չելա ընթացը մը։ Եղրափակումին 852, Angel 40 405 . --

«Իրենց երկրին դէպի մենատիրութիւն շրջադարձէն առաջ, Հայերը կրնային հրպարտանալ, որ, հակառակ պատերազմի եւ աղքատութեան, իրենց դրացիներուն՝ Վրաստանի եւ Ադրբեանի քաղաքական վերիվայրումներէն խուսափած էին։ ՀԱՊ-ի բոլոր նախագահներէն, Պր. Տէր-Պետրոսեանը համայնավար դարաշրջանի աւարտին ընտրուած միակ ոչ-համայնա_ վարն է որ պաշտօնի վրայ կր մնայ : Բայց հոն մնալու անոր որոշումը առաջնորդած է հին համայնավար համակարգի ծանօթ մեթոտներու անող գործածութեան:

Անհետացած է 1991-ի _-առաջին անգա_ մը որ Հայերը իրենց սեփական պետութիւնը ունեցած էին 1918-1920-ի երերուն անկախ Հանրապետութենեն ի վեր. լա. ւատեսութեան մեծ մասը։ "Հայրենիք" հասած Սփիւռքահայերէն շատեր, որոնք մեծ յոյսեր ունէին ազգին ի նպաստ դրնելու իրենց կարողութ-իւններն ու փորձառութիւնները, մեկնած են, պատրանա

Նախագահին կողմէ ընդդիմութեան տրուած հարուածին մեծագոյն զոհերէն պիտի բլլան Հայաստանի եւ Սփիւոքի Հայերու յարաբերութիւնները։ Աւելի մեծ զոհեր, հաւանաբար, պիտի բլլան ժո...

(Tup.p 7. 52)

U. P.

ի ՅՈՒՇ ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ 38-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ (26 3በՒՆՈՒԱՐ 1957)

Urer er duver

- ՀԱՏՈՒԱԾ ԻՐ ԱՆԱՒԱՐՏ ՅՈՒՇԵՐԷՆ --

ԱՃՄԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ

Չեմ գիտեր որեւէ ատեն մեր միտքեն անցա°ծ էր ողջունել ազատութիւնը, մէկ சித் மிர்பாம்:

Այո , յանախ երագներ կը հիւսէինք , երբ Թագաւորը կը հիւանդանար, հպարջոս կը փոխուկը կամ խորհրդաւոր չչուկներ կը հասնեին դուրսեն։ Մակեղոնական խրև... գիրը սուր Հանհամանը առած էր եւ կը [ժուէր [ժէ մենը ալ բանի մը կը սպասէինը, Հոտոտելով ԱրտասաՀմանի ԹերԹերը։

Գիչեր մր հորեն լուսցուցեր էինք:

Խմբադրապետը, Արամ Անտոնեան, մէկ մէկ սենեակի մէջ բանտարկելով մեզ, յօղուած կր պահանջեր։ Գեղամը կը սոսկար մանրէներէն եւ առածի կարդ անցած էին իր բացառիկ զգուչութիւնները։ Ճաչարա... նին մէջ, երբ ամէն մարդ տասը փարայի Հաց կ'առներ, ինք քսան փարայի կ'ապըսպրեր, արպեսդի ձեռքով բռնած մասերը բերանը չդնէ։ Ուրեմն կէսր կր նե... տէր։ Անդամ մ Եիւքսէք Գալտըրըմէն անցած ատեն, դաւազանը ձեռքեն կ'իյնայ դետին, ջիչ մը թաց տեղ մը։ Կասկածէ կասկած գլորելով, Գեղամ կը վազէ տուն, սիւպլիմէով կը լուայ ու կը լուայ, իրիկունը եւ յաջորդ առաուն։ (Սիւպլիմէն միչտ անպակաս էր գրպանեն, իբրեւ ազգու Հականեխական մր ամէն բանի դէմ ։ Գեղամի այս կասկածամաութեան մէկ պատճառն էր որ սուր Թոքատապ մր անցուցած էր ժամանակին ։ Ուրկէ՝ խժլաուք մր մնացած **Էր վրան)** :

Անտոնեան, իսկական պաշրպօզուք, որպեսզի ստիպե Գեղամր անպատճառ յօղ-ուած մր գրել կիրակի օրուան Թիւին համար, խմբագրատան խցիկին դուռներն ու պատուհանները կը փակէր, եւ ցախաւելը ձեռքն առած՝ անիննայ կ'աւլէր զետինը, անտանելի փոշի մր հանելով ։ Գեղամ քիթ - բերանը փակած կը ճչար, պատէ պատ կը զարնուկը ։ Խեղղուիլը բան մը չկր, եթկ մէկն ու մէկը տեղի չտար կամ ցախաւելը श्चीना विष्यु कि है ।

կարճ - երկան գրեցինը յօղուածները եւ գիչերուան մնացեալ մասը անցաւ գրական . քաղաքական խօսակցութերւններով ու երագներով:

Անտոնեան, որ նամակագրութեամը կապուած էր Ռուբէն Զարդարեանի հետ, կը պատմեր թե իր բարեկամը «Ռազմիկ» անուն լեղափոխական Թերթ մր կր հրատարակե Ֆիլիպեի մեջ, Թե Պոլսեն Թըղ**ժակից մր ունի որ չատ յաջող եւ յանդուղն** րաներ կը գրէ ։ Ու կր հարցներ Գեղամին թե կը ճանչնա°յ...: Երկուքս այ անգի... տանալով, ուրիչ «նորութիւններ» կ'ուդերնը լսել, իր բերնեն կախուած :

- Բաներ մը պիտի ըլլան կարծեմ։ Սա չունը սատկեր, ազատեինը...

Ուրիչ դիչերներ, Գեղամին, երբեմն այ Տիգրանին հետ, չեմ գիտեր ի՛նչ բանէ ներչնչուած, կ'երազէինը թե ահա Սուլ-թանր կր փոխուի, ազատութիւն կր հրոչակուի, գիչ մը չունչ կ'առնենք:

Եւ ծրագիրներ, ծրագիրնե՛ր.

- -- Մեր ուդածին պէս Թերթ մր կր Հարբրճ՝ ամալա՝ ժևարար - ճամաճարար։ Ցետոյ գիրքեր...
- -- Երիտասարդական Միութիւն մը կը Հաստատենք, ուսանողներ կը դրկենք Եւ-
- Ես Ժընեւ կ'երթամ Համալսարանական շրջան մը բոլորելու համար։ Ա'խ, Զուիցերիա, Ձուիցերիա'. «Դրօչակ»ն ալ հոն
- -- Հապա Հայաստա°նը, ես երթալ տեսնել կ'ուղեմ , աչքովս տեսնել ... Նաեւ Կովկասը...
- A fort surate. purple for for amկայն . . .

ընե ասասու ի,ննետև բո ճրակակար ա^չքերով դուրս կ'ելլեինք, երբ ցրուիչները աջ .. ձախ կը վազէին «Իզտա'մ», «Սա-պահ» պոռալով, երբ կը տեմնեինը նոյն դաժան ղեմ բերը պողոտային երկու ափերուն վրայ, կամ գորչ բազմութիւնները որ կը խոկային սրճարաններու մէջ, ան.-

Տոոնի խօսակցու Թիւններով, անա իջապես կը սխափէինը, .- «Բայց ափսո՛ս որ երադ

Առաու մը, սակայն, երագր դարձաւ իրականու թիւն ։

Թերթերը վախկոտ երկտող մը հրատարակած էին։ Բայց, մէկ օրեն միւսը կացութերւնը փոխուհցաւ «կայծակի արա. գութեամբ», ինչպես պիտի ըսեր Մարկոս Նա ժանեան ։

10 Յուլիս, 1908. - Եաշասրն Հիւրրի.. յէթ, հաշասըն Ատալէթ, հաշասըն Մու.սավվաթ, հաշասըն Միլլէթ...

Մ. լ չեմ յիչեր Թէ ի'նչպէս անցաւ առա. ջին օրը : Եթե չեմ սխալիր, երկրորդ կամ երրորդ օրն էր որ, Արամ Անաոնեանին, Գեղամին եւ ուրիչներու հետ խառնուելով ամբոխին, դացինը Պապը Ալի, - այս անդամ բուն իսկ պաչաշնական մեծ դուռը, կարմիր ֆեսերը ծուռ դրած, կարմիր դրօչ դնը ալ հարագ.

. փատիշահրան չօք հաշա^{*}, Սադրադամը տեսնել կ'ուղենք անպատճառ, կ'աղաղա--

կեր ամբոխը։

- Տեսնել կ'ուղենը ... ո°ւր են նախարարները, ազլ, ազլ (պաչաձնանկ)։ Եա... շասրն մեշրութիյեթ (Կեցցե Սահմանադ-րու Թիւնը), հաշասըն միլլէթ...

ԱՀա կ'երեւար Մեծ . եպարջոսը, Սա-յիտ փաչա, եւ բարեւելով ամբոխը, կը խոստանար Հրաժարիլ անմիջապէս։

- Նախարարներն ալ , նախարարներն ալ ,

.. Ձեմ գիտեր. ամէն մէկը իր պաչտօ.. նատունն է կամ տունը:

Կամաւոր առաջնորդներ յանձն կ'առ... րբին ամբոխը տարիլ իւրաքարչիւն տաչ-աօնատուն, նախարարներուն Հրաժարու-மீர யுயபெடிடுக்காட பெயியர் :

Եւ ամբոխը ճամբայ կելեր - մենք ալ միասին - դէպի մատնանչուած չէնքերը, նախարարական պաչաօնատուն կամ բնակարան, խելայեղ կանչեր արձակելով, ոտջերը զետին զարնելով, ծափահարելով, բևմբնակ քաղ քանակ:

Այսպես մինչեւ իրիկուն իրարու ետեւէ ամբոխին մարտակոչին պատասխանելով բացի մէկէն - կարծեմ կրթականը - որ չգտնուեցաւ, եւ հռչակաւոր ՖԷհիմ փա-չայէն որ փախած էր (յետոյ բզիկ բզիկ եղաւ մօտակայ գաւառի մր մէջ):

Այնուհետեւ ճառեր չանթարձակ, որոնց որիզբն ու վերջը գոց ըրած էինք.

- Վաթանտաշլաքը, օթուզ սենետեն պերի մէմլէքէթիմից իսթիպտատ փէնչէլերինտե փարչա փարչա օլուպ ... (Հայրենակիցներ, երեսուն տարիէ ի վեր մեր Հայրենիքը բուսապետութեան ճիրաննե... րուն ներքեւ բզիկ բզիկ եզած...):

Այդ օրերուն էր որ գռեհիկ ցոյց մըն ալ Օրմանեան Պատրիարջի ղէմ կը սար... ջուէր, առաջնորդութեամբ վարկաբեկ մուխԹարի մր եւ խումբ մը գրոց -- բրոց.ներու։ (Ի գո'ւր Դաչնակցութեան վերա... զրեցին այս խուժանային արարքը եւ այդ առնիւ տպուած թոուցիկները։ Ենե եղած -- չեղածը մենք էինք, լուր անդամ չու-ներնը. իսկ դուրսեն Դաչնակցականի չուքը չէր երեւցած տակաւին) ։

Դեռ բանտարկեալները չէին արձակ... ւած ։ Մինչեւ բանտին դուռն ալ գացինը, ճամ բեցին ։

- Տղա՛ք, եկեք Երլարդ երթանը։

- Երթանը, երթանը, մէկ մէկ ձի նրո-யயி துகிழ ...

Իսկապես, Գեղամր, ես եւ Ենովը Շահեր Պեշիկթաչեն մեկ մեկ ձի նստելով, քչեցինը դէպի Երլարգի պալատը : Ես չա.առնց վարժուած էի ձիավարելու։ Երբ գիչերը ուչ մնայի, Սկիւտարի նաւամա-யாருத் கி மிற மு முயிக்தி -- 100 மியமய -եւ կը բչէի դէպի տուն ։ Գեղամը նոր կը

պեցաւ այս արկածայի արչաւին ։ Ես ձին սրընթաց քչելով արդէն հասեր

նումեր եւ Հանութեամբ չէր որ համակեր-

էի Կայսերական պալատին ընդարձակ գարաստանը, ուր խայտարղէտ բազմութեւն մր խոսուած «Փատիչահըմ չօբ եաշա՛» կ՝աղաղակեր եւ ցնծութեան կանչեր կ'արձակեր : Երկու ընկերներս Հասան բաւական ուշ, հարսնեւորի պէս վարած ըլլալով ձիերը:

Գեղամն էր որ կը գրէր, մէկ տարի վերջը. -- «Հազիւ Թէ բոնած սանձերը մեր ձիերուն, որոնց վրայ Հեծած էինք, կ'արշաւէինը, կ'արչաւէինը այն ձամբաներէն որ նոր ժամանակներու ամենեն մեծ Ոճ.րագործին պալատր կը տանէին. .. մենք, ընկերներ, Երլարդ Ք էօչկի վրայ կր բա-17 / 18 8 : « Bull 19 :

ի_ջըչ նրբնու ժամբև բերճ այս անիւրաղանդ, արիւնարրու որջին մէջ։ Ի՞նչ գործ ունէինը այդ ծոպաւոր եւ փախխոցաւոր բազմութեան հետ...

Մինչեւ այսօր այ չեմ կրնար բացատըրել։ Տարակոյս չկայ [ժե նախ կ՚ուղեինը տեսնել Հրէլին երեսը։ Ի՞նչ ըսելու համար, այդ խառնիճաղանն ամբոխին մէջ։ . կրցա°նը տեսնել...

Շշուկ մը, յանկարծ, եւ մատով չարժումներ դէպի պալատին պատչդամը։ Ու թէմեննահներ, կանչեր.

- Նայեցէ՛ք, նայեցէ՛ք, փատիչահն է։ Եաշասր ն էֆէնտիմիզ, **հ**աշասըն փէտէ. րիմիզ ... Գա'հը օլսուն իսթիպտատ... (Միկցի' բռնակալութերւնը) ։

իրրեւ թէ տեսած եղանը մօրուսաւոր դեմ ք մր որ ստուերի պես երեւցաւ, քանի մր բառ արտասանեց ու հեռացաւ։

Արորճ ոև ինումեր աբույց ու նույ քիր, կր պատմեին Թե Սուլթանը իր ջեքըն ուրախութերւնը յայտնած էր ժողովուրդին, փառաբանելով Սահմանադրութիւնը եւ Ազատու թիւնը ...

Բազմութեան մէջ Հայեր ալ կային եւ այդ առնիշ իմացանք նէ բանտարկեալնե. րուն մէկ մասր արձակուած է, մէջն ըլլալով Եղևիկը։

ԱՀա Թէ ինչ ըսել է ոտքը գետնեն կրտ. րել։ Նորէն ցատջեցինը ձիերը եւ Հուռռա՝

... «Եաչասը՝ և Հիւրրիյելժ» ։ Անչուլա Ապարոլ Համիա քնին տակեն կը խնդար, այլապէս դիւային ծրագիրներ որոճալով: Այս անդամ իրբեւ «կոմիտէsh»: Ձէ° որ Հրապարակաւ յայտարարած էր Թէ ինը չատոնց անդամ էր «ԻԹԹիհատ 44 Թերազգը»ին...

- Եկե՛ր են, եկե՛ր են. առայժմ երկու հոգի : Ուրիչներ այ պիտի գան հետգհետէ : Կարծեմ Եղնիկն էր որ այս աւետիսը կուտար : Բանտէն Հադիւ արձակուած, կրակի պէս կ'եփէր, կապերը դանելու, կորիզը վերակազմելու համար։

Որոներ էին եկողները:

Առաջինը որ տեսանը, մեզի ծանօխա... ցուցին իբրեւ «ընկեր Վահագն»։ Ուրիչ ոչինչ։ Միջին տարիքով մարդ մր յադ--կուդար, բայց Հաղուած բէն, ասսուած... ջէն կ'երեւար որ Ամերիկան այ տեսած է:

Պարդ եւ եփուն մարդ, Վահագն (Տա. **Երբրար**), ին խողջև խենք հուսարնու-թեան ներկայացուցիչը։ Առանց ամէն բան ըսելու, անաքիջական ՀրաՀանդները տալով, յայտնեց Թէ բանի մը օրէն մեզի պիտի ներկայացնէ կարեւոր ընկեր մը, որ իրեն հետ միասին եկած է։

Կապր կր պահեր Եզնիկ, եւ ժամադիր եղանը Բերա , Փրթի Շանի պարտէղը ։

ՄՀա քարի օև քև սև վև ոտարքիրն ար-Համբեր։ Պղաի°կ բախտ էր, -- նորընծայ խլեղներ, ամբողջովին տենդ եւ երադ, Եւրոպայեն, յոյս աշխարհեն եկած մաաւորական , յեղափոխական , Դաչնակցական պիտի տեսներնը:

Ամպամած իրիկուն մրն էր։ Որոչուած ժամուն դացինը Փրիքի Շան և կեցանը որոչ տեղ մը, վարի ցանկապատին մօտ, Համա-**Հայն արուած հրահանդին։ Եղնիկը Վա.**-Հաղնին Հետ բաներ մը փոփոալէ վերջ, վերադառնալով, պատուիրեց որ պարտէ... զին վերի գրան կողմը նայինը։

Աչք ու ականջ կարած էինք ես ու Գե-շամր:

-- Ահա կ'անցնի, տեսա[®]ը, միջահասակ, սեւ փողկապով, ետեւէն ալ ընկեր Վա-Հագնը:

Ուրիչ մարդ չկար արդեն. Վահագնը՝ արդեն ծանօթ՝ իր ըմրիչի կերպարանքով եւ «միւսը», վայելչակազմ, դլխարկաւոր, ձեռքը ձեռնոց եւ զաւազան, քաղջենի மாபாகமார்:

«Սեպէ թե տեսանը», բանի որ կարելի չէր աւելի որոշ գիտել այդքան հեռուէն։ Պառյա մը կատարեց եւ անգետացաւ։

Արտ ւրը. - Է. Ակրուրի: Այսքար: Աչ աւելի, ոչ պակաս:

Վահագնը հաղորդեց Թէ յայտարարու...

թիւն մր պիտի բերէ, անմիջապես տպե, ատալու եւ յաջորդ օրը ցրուելու համար։

.. Մա'րդ պիտի չտեսնե ձեռագիրը. դուր երկութղ անձնապես պատասխանատու էր։ Շարել կուտաբ ձեր վստահած տպարանին մէջ, ձեր աչքին առջեւ, կը սրբագրեր, ատարրութեան ատեն ալ ուչադրութեամը Հոկողութիւն կը կատարեք որ աւելի. պակաս օրինակներ չըլլան, եւ վագր կր

Օրե'ը, օրե'ը ... երբ «բալէ'» ըսէին,

վազելը խաղ էր մեզի համար։

Ձեռադիրը ստացանը իրրեւ մասունը մը : Խոչոր , իրար հիւսուած տառեր՝ ճեր. մակ փայլուն Թուղթի վրայ: Վազեցինը «ՍունՀանդակ»ի տպարանը, իբրեւ ամէնէն վստանելին, ջանի որ տունի տղայ կր համարուէինը Հոն : Տէր եւ Տնօրէնը, Տիդ. րան էֆէնաին (Ճիվէլէկեան) մեռած ըլ.. լալով , պատասխանատու վարիչ նշանակ.. ուած էր ազգ. բաժնի լրաբերը, Ցակոր Վարժապետեան, միեւնոյն ատեն խմբա... գիր Հայատառ Թրքաբարբառ «Ճէրիտէ»ի։ Դժրախաարար հոն չէր։ «Տուն դնաց», ըսին, կարձ կապելով։

Գեղամը տպարան ձղելով, ես վաղեցի Ցակորին տունը կես ժամ հեռու, .. Եենի

Խելօբիկ մարդ, Վարժապետեան տեսակ մը խնամակալ դարձած էր ինծի, երբ ան. վորձ պատանի մըն էի։ Բայց չուքեն կը վախնար։ Արդէն գին ղլուխ, Սահմա... նագրութեան Հոչակումէն ի վեր աւելի կասկածոտ էր դարձած ։

Zhe h she hapu Simble and, whish gumbe բացատրեցի միտքս եւ պահանջեցի որ միասին ապարան երժանը, նոյն գիչերն իսկ տպել տալու համար Ցայտարարու.

Ձեռագիրը եւ ստորագրութերւնը հացիւ տեսած, Վարժապետեան ղեղնեցաւ, սկը.

பயட ராரயு கட கீர்யத . -- Խենթեցա՞ր, տղայ, գլխուս փորձա՞նը

պիտի բանաս. անկարելի՛ է...

- Դուն լուր չունի°ս աչխարհեն, Սահ. մանադրութիւն, աղատ մամուլ ... Ձկար. դացի°ր Կայս. Իրատէն։

- Կարդացի, կարդացի, բայց ես պաչաօրանար նունբներ ժունո հար քրդ աաբև. ամենեւին ... քեղի ալ խորհուրդ կուտամ որ ուրիչ ապարան չաանիս, դուն տակաւին չօնուխ ես. խելքը չի հասնիր...

կրակ կարած էի, առաջին փորձին իսկ ձախողանքի հանդիպելով։ Այն ալ բարե.

կամի մր առջեւ:

Ի°նչպես Թե ոչ ... Կարելի° է ընդդի.. մանալ Ցեղափոխութեան, լեղափոխականի կամ քին, երբ Թուրքերն անդամ «Կոմիտէնի» դարձած են եւ Երլարդի դահը կը սարսի ընդ Հանուր ցնցում էն ...

- Ցակո՛ր, այս Ցայտարարութիւնը պի տի տպուի. կարճ խօսք։ Դուն պատասխանատու չես, երկտող մը գրէ գրաչարին եւ մեջենավարին, ես կր կարդադրեմ ։

- Ձե՛մ կրնար, մի՛ պնդեր։

- Եթե մեկը ատրձանակը բռնե գլխո°ւդ ... (ատրճանակը գրպանես Հանելու ձեւ մրն այ փորձելով):

- Գլուխս ալ կարէք, չեմ կրնար, վե սելա'ն ... Ոչ ես կուպան, ոչ Թուղթ կուտամ . տպարանն ալ կր գոցեմ ։ ԱՀա վեր-Shi houpu...

ձաթիլը բան մր չէր: Բայց ճաթելու կամ «դալմադալ» Հանելու ժամանակ չէր։ «Այս գիչեր պիտի տպենք եւ վագր պիտի ցրուենը» ։ Ցետոյ կր տեսնուինը այս «Հակայեղավորխական»ին հետ...

Վերադարձայ Գեղամին պատմեցի անցուղարձը, փրփուր տեղալով:

Իրիկուն էր արդէն։ Ո°ւր կրնայինը դի. դրք, ուշ տաբը: «Ռյո ժիշբև ախախ անա.

ձիվելեկեան տպարանին գիմացը, պարսիկ Թէյավաճառին մօտ, կարծեմ ճիչդ այն չէնքին մէջ ուր յետոյ Եփրատ դոր-

ծակալունիւնը բացուհցաւ, կը գտնուկը փոքր տպարան մը։ Տէրը, Կեսարացի երիատոտրդ մը, որ ամէն բանէ առաջ դործ կը փնառէր, յանձն առաւ դիչերանց մեր աչջին առջեւ չարել, տպել տալ եւ յանձնել, պայմանաւ որ իր ուգած գինը վճա-15 hup:

.. Փատիշահըմ չօք հաշա': Եւ դործի սկսան ։

Педшь прир 150 4шв 180 дриг 50: Կանխիկ վճարեցինը, տաքուկ, պատուական Թեյ մըն ալ հրամցուցինը, որպեսզի ատ ը սրաով աշխատին եւ Հասցնեն ։

Ո՛վ որ տեսած է Ակնունիի դիրը, ան միայն կընայ ըմբռնել խեղջ դրաչարին կրած չարչարանքը։ Մենք իսկ գօրութեամբ կը Հասկնայինը չատ մը բառեր եւ գրաշարին գլուխը կեցած՝ տուն կուտայինը։

Հարելը վերջացած պիտի ըլլար մինչեւ կես գիչեր, բայց հաղիւ լրացաւ կես գիչերէն երկու ժամ վերջը, բազմանքիւ սրբրադրութիւններով : 8ետոլ յանձնուեցա

ապաղրութեան, միչա մեր աչջին տակ։ ջոլնիսկ ապագրական մեջենան դարձու... դինք փոխն ի փոխ : (Ելեկտրական չաբգանիւր արդիլուած էր):

բեն աղջը նար դբնչանաւ ՝ քայոն նանուպ էր արդէն : Քանի մր ժամ ընանալէ վերջ, գործի սկսանը:

Ցայտարարութեան մէկ մասը Եղնիկը ցրուել պիտի տար Հայաչատ Թաղերու մէջ, «նացեալը Գեղամն ու ես պիտի ցրրւկինը ամեներ բանուկ հրապարակին՝ կա-போழிய மிரார்:

եւ ագա ժամաւնչեր բնվու ծայրերը ենսնած ենք, իրիկուան դէմ. Գեղամը՝ Պոլոս կողմը, ես՝ Ղալաթիսյ կողմը։

Թուղթերը Հալեցան կէս ժամուսն մէջ։ Ցայտարարութեան բովանդակութեր .-նր։ Դժրախտարար աչքի առջեւ չունիմ։ Բայց դժուար չէ գուչակել, յիչելով ա՛յն օրերը, - Սահմանագրութիւն, ժողովրըդապետական կարդեր, տարրերու Համե. րաչխութիւն : Անկցի' բռնակալութիւն :

Ցայտարարութեան տակ, իբրեւ ստորագրութիւն՝ գրուած էր «Հ. 8. Դաչնակ... ցունիւն Պոլսոյ Պատասիսանատու Մար. մին»: Ուրեմն անդամներէն երկուջը արղեն Պոլիս կը գտնուկին, իսկ երրորդը՝ Ռուբէն Զարդարեան , «Ռազմ իկ»ով դրա-नुष्पे दे किर्मानित्र है गर् है :

ԱՀա նաեւ Զարդարեանը, - տաքարիւն երիտասարդ մը երկայնահասակ, պոմպէ գլխարկով։ Տղաբը չրջապատած էին արդէն եւ երբ ամէնեն վերջը գիս դանելով ներկայացուցին իբրեւ «Ռազմիկ»ի Թղթա.. կիցը, «Ըմբոստ -- Բարբարոս», Զարդարեան զարմացու, իր դիմացը գտնելով ան... ծանօթ իլեղ մը: Ինք մինչեւ վերջը կը կարծէ եղեր Թէ Արամ Անտոնեանն է Թրդ*վակիցը* :

ԵԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Harris Argines

(Tup. 1)

PUBLICATIONS REQUES

EL ARBOL SOLITARIO Paruyr Sevak

ւ (Ծաղկաքաղ՝ Պ. Սեւակէ, Սպաներէնի թարգմ.՝ վարդան Մատթէոսեան) ։

Ed. Armengraf, Buenos Aires, 1995.

PANUL SAUDIP

ԱՆՀՆԱՐԻՆԸ...

U4LBU°BS

Հայաստանեան բաղաքական կնձռալից գետինը մայիսեան խորՀրդարանական ընտրու թիւններից աառջ, կը թուի «պատրաստ էր» ամէն տեսակի ցնցաՀարման։ Սկզբնաբար կը Թուէր միայն ։ Բայց Հանրապետութեան նախաղահի Դեկտեմբեր 28-ի հրամանագիրը՝ ՀՅԴ գործունեու-Թիւնը Հայաստանում ժամանակաւորապէս կասեցնելու մասին, իր անակընկալ ուժղնութեամբ, աւելի քան սուր, բարդ ու նաեւ անհանդուրժն է դարձրրուղ բերենը ճամաճարար ու ճամաճանիական իրավիճակը։

«போய்டு» மீழ் முய்பு சிர்ட்கமாடி மாற் 4மրամանադրին արդէն անդրադարձած է: Ամ էն էն յիշելին «Այնուամ ենայնիւ Շնոր-Հաւոր Նոր Տարի» խորագրեալ առաջնորդողն է (Ցունուար 3) Հատու Հարցադրրումներով: «Սփիւռքը երեսի վրայ ձրգ. ուած, օրերու երկայնքին կր նահանջէ. դպրոց կը փակէ, թերթ կը փակէ, մինչ իր ճակատագրին պատասխանատու կազմակերպութիւնները իրենց բոլոր ուժերը կը կեդրոնացնեն Հայաստանի վրայ, չափ ու կչոի գիտակցութիւնը կորսնցուցած եւ բարձի թողի ընելով չորս միլիոնի հասնող արմատախիլ ժողովուրդ մը» գրում \$ «போய∮» :

Եթե իսկապես Սփիւութը անտես կ'առնուր ու Թերթեր, դպրոցներ չեն գործեր, կամ տարէց-տարի կը փակուին, արդեօ°ք կրաւորականութեան մը չի յանգի այս ամէնը։ Երբեմն-երբեմն Թիւեր, փաստեր կր հրամցուին ի նչանաւորումն մեծ գոհողութեան, հայաստանանպաստ օգնութիւնների։ Նախ, արդեօք դրոն չէ, այս գուսվունսեն ոն այոպես ջանագրաբար, արդեն տարիներ ի վեր կը վարժուի լայնամասչտաբ մուրացկանութեան ։ Ու չաշխատանքի ։ Այո՛ , երբեմն փաստերը չատ են զօրաւոր։ Քա-மிர மிழ மைழி மாய் வேறாகமாடாடிகேயம் պես տպուեցաւ որ 200 ը Ջաջուռ գիւղի Մշակոյթի տան վերականգնումի համար աուած է 75 հազար տոլար։ Է՛4, վերականդնունցա՞ւ ի սպառ մջակոյթեով ապրող-չնչող ջաջուոցու Մ չակոյքնի տունը:

Արդ Նախագահական հրամանագրին լ. Տէր-Պետրոսեան կր յայտարարէ որ ՀՅԴ խորհրդարանական խմբակցութեան գործունկունեան կասեցմանը իրաւասու է միայն եւ միայն Գերադոյն ԽորՀուրդը։ Ի°նչ կը ստացուի իրականում , երբ 289. Կեդր. Կոմիայի գործունկութիւնը որոշապես է կասեցուել։ Քանգի կուստկցութեան խորհրդարանական խրմթակցութեան ջախջախիչ մասը կեղը. կոմիայի անդամներ են։ Նրանք կրնան չարունակել զրազուել կուսակցական զործունեու թեամբ : Իսկ մամլոյ ասուլիսները խմբակցութեան կողմէ եւ առանձին յայտարարութիւնները կր չարունակ-

Ծանրագոյն մեղադրանքն Հնչել է, ինչի մասին ամիսներ չարունակ խօսուելգրուել է կիսաբերան ու միչտ ալ քամահրալից վերաբերմունքի արժանացել։ Այժմ իրավիճակն այլ է։ Իր զարգացումի «հեսարիանրբնով» ոչ աշրճար արոտարի: Բայց կա՛յ նաեւ մեղագրուող կողմի ինթնապարտպանութեան կորթվը, ձիգը մեծաւ մասամբ «աւելի քան հարիւրամեայ մաքառումներով ստեղծուած վաստակ»ի աւելորդ վկայաբերումներով։ Վաստակ իրական ու իսկապես սիրալից որ ամենեւին ալ չի ստեղծուած կուսակցական մէկ կամ մէկ քանի չապիկ փոխած այսօրուայ դրօչակիրներու ձեռամբ։ Ու նաեւ անցեալով : Ընդդծուն հակադաչրակցական արձբալով...։

PPU.264

8. Գ. - Ինչպես ամեն մի միջադեպի որ կապ ունի ջաղաջականութեան Հետ, «Գր» դաղանի կառոյցի մասին ալ կը չարունակուին ժողովրդի մէջ երեւակայածին ու երբեմն էլ իրականութերն յիչեցնող խօսակցուներւններ։ Կարելի է ըսել, կը ձեւաւորուի տեսակ մը ջաղաջական ֆոլբլոր, ինչ որ արդէն շատոնց է լիուլի ու լիառատ, ժողովրդական առօրէի միահաց սեղանին։ Կայ նաեւ համոզումը թե կարելի էր չհրամցնել հետաարչաւ նրան արչափ կանօա դբմամեաիար մը։ Գոնէ աւելորդ անդամ մր չքաղաքականացնելու Համար ժողովուրդը որ 1988էն ի վեր պարմանալիօրէն ունակ ու աոկուն է մերօրեայ-ամէնօրեայ քաղաքականացումներուն։ Մանաւանդ որ «Հայաստանի Հանրապետութեիւն» օրաթերթեր կանոնաւորապես կր չարունակե հըրամցնել «Դրօ» դաղանի կառոյցի կանոնագիր-վաւերագիրները «առ ի հիացումն»... չենք գիտեր ում:

Ungli

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

Uranhsh OPPUZUPTEP

4 5 9

- Zwint, Swint, uphlais, pume 452 արտայայաութիւնով մր ուր իր ամրողջ

աչվարող տաելութիւնը խտացած էր տըղուն հանդեպ:

Ձղջաց նորեն ավոց բերանը բացած ըլլալուն համար : ի նչ տեղ կար քերուելու , բանը ա արբի դապրուաց, աբոն դոաին ստիպուելու։ Անտիառունակ կերպով։ Իր գլխաւոր զենքը չեր գօրեր այլեւս : Աւելի' 452. ետ կը զարներ : Ատենօք երբ Սուրին առջեւ Մելինեին կր պատաներ - ամիսը ճարի, արմադ -- իև ըմարաշան «որասշատկան կեանքը», ֆանֆարները, տողանցը.ները, հանդէսները, որպէսզի տղան իմանայ թե իւնչ մարդ եղած էր հայրը ատենին (ան ի'նչ օրեր էին, oso'oo), Unip փութրիկ մանկիկ անուշիկ՝ ինչպե՛ս մաիկ 4 ընկը յափչտակու թեամ բ : Ով գիտէ ի'նչպես հերոսը տեսներ գինւթը: Այդ փինը՝ պորի կը աւրած էր մեծը, ետքը։ Առաջին օնքը դանմու աբո էքն մենագ չաննն։ ըւ հիմա, ա'լ ոչ մէկր կը հիանար իր գիւ-ցազներգական անցեալին վրայ։

Փողկապր չապիկի օձիքին մեջ գետեղել ջանալով, սենեակէն գնաց վարկուելու հադան Ժունբարն վբենուգբնու արվանբլի

Սուր բաց պատուհանեն նչմարեց դիմացի աղջիկը որ կ'երթար կուղար, բան կր **թուրդ և հար հև հարրարին և գահանասու**

կ'ընկը։ Տեղէն ցատրեց, ներս գնաց, երկու վայրկեանէն վերադարձաւ Հագուած, նոյնիսկ սանարուած, եղանակ մը սուլե. լով պատղան ելաւ ։ Ատոնը դիմացի տունը կրուելէն ի վեր, երբ որ աղջիկը պա-աուհանին առջեւ կամ պատչդամը տեսներ, ինք ալ պատչգամ կ'ելլեր, փողոցը կր գիտէր, երբեմն ալ աղջկան կը նայէր։ Երբեմն աղջիկն ալ իրեն կը նայէր։ Բայց ֆիլմերու ճիչդ Հակառակը կը պատահեր, ոչ ինք կը համարձակեր ժպարլ աղջկան, ոչ ալ աղջիկը կը ժպտեր իրեն։ Ճիչդ է որ ինւք կը սպասէր աղջկան ժպաելուն։ Աղջիկը չէր ժպահը սակայն ։ Մէկը ունե. րալու էր։ կիրակի օրերը առաուն կեր... ար ծուլի պայուսակով: Գիչերը ե°րբ իսւման, հայարի քեն։ Ոսւն ի,սւմեն սն աղջիկը հոգի տար իրեն հետ խօսելու համար ։ Բայց աղջիկը Հոգի տալու նպատակ չուներ երեւութաբար։ Այո, մեկը ուներ։ ի՛ հարկաւ, ամէն մարդ մէկը ունի։ Ի՛նք այ մեկը ուներ ... թեև այսօր... - Այսօր ծոմի օր° է, կը պոռար Մելինե

խուհանոցեն :

Ոչ մէկ պատասխան ստացաւ ։ Քովի Մարկոսեանենը նոր վողոց կ'ել-լէին : Աղջիկը էն առջեւէն՝ արդեն փողոցին անկիւնը հասած, ետեւ կը նայէր անհամբեր արտայայտութեամբ։ Նոր բաներ հաղեր էր։ Թագուհիին հաղուսան այ போரம் நா மிர் மாயா வாழ் நிரு மிரும் நாடி մր կը կարծես կոր, բիթեղ վեր տնկեր ես։ Տա սրուն ըներդ նայ . կար , ձեւ , երեք աղջկան սրունք չինէ։ Իսկ յետո°յքը. առալրակի մը մէջ երկու կատու բանտար-*4ы ы...*

Աղջիկը խուսափուկ ակնարկ մը վերցուց, երբ տեսաւ թե Սուր պատչդամն էր, ակնարկը խոնարգեցուց, սկսա**ւ** ծեքծեք։ Սուր նողկանքով անդին դարձուց գլուխը։ Այնքան խոր նողկանք մր որ ինւթ ալ դարմացաւ։ Բայց չխոստովա. նեցաւ Թէ Մարկոսեանենց աղջիկը բաղդատեր էր իդական Թիփի մը հետ որ պաաագարար չատ կը նաներ Եորմային...

Ուարչե, ճես չն բաբւբը մրան փնառնին առալրակով եւ թերմոսով։ Միւսիւ Մար-իսոբարև՝ այսօև հահասաետև զմագ, իև փողկապը եւ բանկոնը, նովենոր քանա... աիենի մը տակ կը պահէր իր դմբուկ -փորը։ Տիկին Մարկոսեանին առասպելա-կան Թեւերը Էմփրիմէին ծակերէն դուրս պոռ ժկացած էին ։ Անու ժներուն տակէն դէպի կոնակ տարածուած քրաինքի լայն արատները Հեռուէն կր տեսնուէին ։ Պարոն Մարկոսեան առջեւէն ,Տիկին Մար-կոսեան ետեւէն, ինքնագոհ ու հպարտ՝ ի-իրենց զաւակներով, քանատիենով, էնփ... րիմ էով եւ թերմոսով, մ էկզմ էկ քննելով, գննելով, չափչփելով, մեզմաձայն դիտողութիւններ ընելով իրարու վրայ - դըյուխին մասին, եւ անվերջ վրայ - գլուխ չակուտելով, դրացի պատուհաններու խուսափուկ ակնարկներ նետելով՝ թե ի... րենց չքախումբին վրայ հիացող կա[°]յ, ա.սոր անոր ժպիտներ կամ բարեւներ չռայլելով, անցան գացին կորսուեցան։

Սուր պիտի Տաթեր։ Գլխու պտոյտ մր զգաց երեւակայելով Թէ պարապութեան ւնեն ի, ինրաև ու ին ճախնախուբև ուսանածուրերուն վրայ։ Կրնար տիկին Մարկոսեա-նին երկու ստինքներուն մէջտեղը Թաղուիլ գլուին ի վար, փոխանակ ջախջախուհյու: Ծիծագեցաւ։ Դիմացի աղջիկը չլսեց։ Կամ լսեց եւ անտարբեր մնաց։ Ծիծաղին գետ միաժամանակ չաչեց փողոցին զուռը :

Գերրդ կր մեկներ:

Սուր վերէն վար հօրը նայեցաւ : Դեղ-նորակ դունա մը տեսաւ՝ սեւ կիսաչրը... ջանակով մր բոլորուած, Թադականի մութ զգեսաին եւ կիրակնօրեայ ձերմակ շապիկին մեջաեղը։ Այդ կոյտին տակեն, աափատի մր երկու սրունըները կր ծածաներն փոխն ի փոխ։ Տարօրինակ միջատի մր կր նմաներ: Գլուխե մր եւ երկու ոտջերէ բաղկացած միջատ մը։ Միջատր թանի հեռացաւ տունէն, մարմին մր յայտնուեցաւ սրունըներուն վրայ, հետգհետէ երկնցաւ ։Ցետոյ տեսնուեցաւ որ տափատր தயா புயாக த்ர மியத்யுத் மிர்தா, கட புலதிடி--

1. F. C. U. մասին որ որոշ խնաբիրներ կը չօչափե։ ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ 1994 - 1995

211BUUSUUL ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԵՒ ԻՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ

ՆԻՔՈՍԻԱ. -- (Ցապաղած)

Հինդչարժի, Դեկտեմբեր 8, առաւօտ-եան, աշնական արամադրութիւն կր աիրէր Մելդոնեան Կրթական Հաստատութե. նէն ներս ։ Բոլորը մեծ անՀամբերուԹեամբ կը սպասերն ժամանումին Հայաստանի խորհրդարանի նախագահ Պր. Բարդէն Արարջցեանի եւ իր պատուիրակութեան։ Հաստատութեան անօրկնութիւնը, Հոհաբարձական կազմը, ուսուցիչ -- ուսուցչուհիները եւ աչակերաները որոնք կանգ-նած էին ղալոցին մուտքին, խանդավառութեամբ դիմաւորեցին Հայրենի պետա.. կան հիւրերը։ Անոնը հասնելով անմահ Բարերարներու Դամբանին ունկնդրեցին «Հայր Մեր»ը աչակերտներու երգեցողութեամբ, որմէ հաջ խորհրդարանին նախաղահը Պը. Բարզէն Արարջցեան ծաղ.. կեփունջ դետեղեց:

Ապա ներկաները բարձրացան Հանդիսա-மறயத், மடி மக்ரி மடிக்குயட யுயமாதயத் தெயிդիսունիւն մը։ Հաստատունեան փողերա. խումբը Հայաստանի Պետական Քայլերգով կատարեց բացումը, որմէ ետբ Մ.Կ.Հ.-ի տնօրէն՝ Պր. Յակոր Գասպարեան հանդես եկաւ բարեզալուստի խօսքով, եւ յայանեց որ այս օրը Խորհրդարանի նախագահին եւ իր պատուիրակութեան Մելգոնեան այցելութեամը դարձաւ յիչատակելի՝ Հաստատութեան պատ-

பி வடிசிக்கு மிழ் மிழ் !!

Հանդիսութեան գեղարուեստական բաժինը Հորացուցին աչակերտները, մեներդով՝ սանուհիներ՝ Հելէն Ներսկսեան՝ «Կոունկներ», Աննա Մովսկսեան՝ «Անոյչ Հայաստան», արտասանութեամբ՝ սան՝ Ցովհաննես Գրիդորեան «Հայ Լեզուի», սանուհի ժենիա Թահմագեան «Հայ Ժոդովուրդին»: Աչակերտութեան ոգեւորունիւրն ին իրատանբան ժնորուհուդն ժատու «Տաղ Ս. Մեսրոպայ», «Հայրենի Վան» խանրերդներով, խանրավարութեամբ՝ Պր. Սեպուհ Սադարեանի:

Հանդիսութեան աւարտին Պր. Ցակոր Գասպարեան բեմ Հրաւիրեց ԽորՀրդարա... նի նախագահ Պր. Բարգէն Արարջցեանը, որ իր խօսքը ուղղէ ներկաներուն : Ան իր ուրախութիւնը եւ յուզումը յայտնեց որ կր դանուի ափիւռքի հայկական այս կրթ-கயிழி மீத்தி, மடி புற திமத்தித் தயு யுயமையிடுներու կենսուրախ հայեցի երգն ու արտասանութիւնը։ Ապա անդրադառնալով Հայաստանի ներկայ ծանր իրավիճակին, փոխանցեց Հայրենի ժողովուրդին կամ ջն ու պայքարի ոգին բազմապիսի դժուպրութիւններ յաղթագարելու եւ գոյատեւելու ։

Հանդիսու Թենկն ետք Հայրենի պետա... կան հիւրերը Հաստատութեան ընթերցա. սրահին մեջ առանձին հանդիպում ունե... ցան Հողաբարձական կազմի, անօրէնու-Bhui be neunegsական կազմին հետ : Մեկնելէ առաջ անոնը չրջազայելով Հաստաաութեան նորակառոյց չէնքերը եւ տեսնե. լով աչակերաներուն ընձեռուած պայման. ները մեծապէս տպաւորուեցան ու գնահա.

THUTTE PUZZENT

ները՝ չատ խոչոր ։ Չարմացաւ Թէ ո՛րքան խոչոր էին հօրը կօչիկները։ Եւ Թէ ի՞նչ արտառոց քալուածք մր ունէր, այդպէս վերէն դիտուած: Այս մարդուն ինչի°ն Հաւներ է մամաս, խորհեցաւ պեդանքով։ Եւ մայրն ալ արհամարհեց։ Բայց հաւնի ինչ է։ Կին մր ինչու էրիկ մարդուն ետեւէն կը վաղէ։ Հաւնելո°ւն համար։ Ամուսնանալու, Հաց ուտելու Համար։ Որոյեսգի մինչեւ կեանքին վերջը գինքը կե-րակրող մր դանուի։ Հապա։ Օրինակ Սիլվան, ըսենք որ չամուսնացաւ, քսան եղաւ, երեսուն եղաւ, երեսունը անցաւ, մայրը մեռաւ, Հայրը մեռաւ, ըսենք որ գրամ այ չձգեցին, կամ քիչ ձգեցին : Ի՞նչ 4' மித் பிழ்பியம்: பிக்கரில் புற மீக்கம் , கிரித் ամուսին չունի ։ Կր մուրա՞յ ։ Կամ , պէտը է աշխատի ։ Մեր կիները չեն աշխատիր, չեն ուղեր աշխատիլ, որ։ Էրիկը պիտի բերէ, կնիկը պիտի ուտէ։ Փարագիթ կ'ըսեն ասոր : Հապա[°] : Ամեն մարդ Նորմա. ரிய யுத்ய . 6 .

(Tup · 26)

(Ծար. Ա. Էջէն)

ղովրդավարութիւնն ու մարդկային իրաւունքները Հայաստանի մէջ։ Ասիկա քիչ բան չէ, որքան ատեն որ ժողովրդավա_ րութեան եւ տնտեսական յառաջդիմութեան միջեւ կապը հետզհետէ աւելի թափանցիկ կր դառնայ աշխարհի մէջ: Մինչ Հայաստանը տնտեսական աճի հրամա. յականը ունի (1993-ի միջին եկամուտն էր շուրջ 680 տոլար), երկրի քաղաքական ազատութիւններու սահմանափակումը հա. ւանաբար սուղ արժող շարժում մր ըլլայ» ։

Թերթին նոյն Թիւին մէջ Փարիզեն U 54 வீர் மாடு மாகாட யுயாயா முயம்யாக் ந Դեկտեմբեր 27-ին «Ղարաբաղի պատերազմին մէջ Թուրքիա անմեղ չէ» խորադրով լոյս տեսած դրութեան։ Ընթերցողը կը զարմանայ այդ մօտեցումին, յիշեցնելով Հայերու կիրարկած ջարդերը, գրաւած Հողերը եւլն. ու Երեւանի կարեւոր նեցուկը Ղարաբաղի, Հակառակ չէրութութեան պնդումներուն։

Աւարտին կ'ըսկ թե Թուրբիա եւ Հայաստան գիմնական ընտրութիւն մր կատարելու Հանդրուանին են. կամ պիտի ապրին անցեալի յիչողութեան մէջ բանտարկուած, կամ պարզապէս պատահարները իրենց ետին ձգելով պիտի դառնան դէպի ապազայ, առանց մոռնալու անցեալին դասերը։ Ճակատումը միայն կը ծառայէ երկու կողմն այ պատմական կըն-Տիռի մր բանտարկեալները դարձնելու: Պետք է դինիր ջաղետ դն հարք եր հայ ան երկու կողմէն ալ քաղաքական յանդդնու-[իւն եւ ողջմաու [իւն կը պահանջէ :

ዋԱՆԻ ሆር ՏՈՂՈՎ

ԵԱՇԱՐ ՔԵՄԱԼ մեղադրանքի տակ առնուեցաւ «անջատողական քարողչուԹեան» համար ։ Դատախաղութերւնը 2-էն 5 տարի բանտարկութիւն կը պահանջէ գրագէտին

ՉԷՉԷՆԻՈՅ նախագահը՝ Դուղայեւ խոստովանած է (Ցունուար 23) որ ձախողած է իր ճիդերուն մէջ պաշտպանելու համար իր ժողովուրդը ռուսական միջամտութեան դէմ ։ «Սիրտս կ'արիւնի այս բոլոր դժրախաներուն համար, զորս ի վիճակի չեղայ պաչտպանելու այս վանտալութեան դէմ», ըսած է Դուդայեւ։ Տեղւոյն վրայ կացութիւնը չփոթ կը մնայ, թեև ժամ է ժամ Գրոզնիի վերջնական անկումը անխուսավելի կր նկատուէր Յունուար 25-ին ։ Մարտիկները կատաղի դիմադրութիւն մր ցոյց կուտան եւ որովհետեւ զէնք ալ չէ մնացած, վերջին կռուողները կ'ըսեն՝ «մեր կուրծքը իրենց Հրասայլերուն դէմ»:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ տագնապր քիչ մը աւելի չեչտուեցաւ Յուն. ւար 24-ին Սեկոլէն Ռուայալի հրաժարումով Ադդ · Խորհուրդի նախադահութենկն: Նախագահական ընտրութեան առթիւ, Թեկնածուներու Հրմշտուքն է որ դինք վրդոված է եւ իրեն Համար անՀրաժեշտ • դարձած է նոր բաներ երեւակայել, նոր րարոյականութիւն մր, նոր դէմջեր, նոր բրիտասարդութիւն մը եւ թերեւս՝ նոր չարժում մը։ Սեկոլէն Ռուայալ կը գտնէ որ երեք Թեկնածու (Էմմանուէլի, Ժոսփեն, Լանկ եւ դեռ արամադրութիւն ունեցողներ ինչպես Գուչներ եւ ինչո՞ւ չէ Ռոքար...) խառնակութեան պատկեր մր կր պարզեն եւ կոչ կ'ընկ որ պօյքոնի եննարկուի զաումի գործողութեւն մը (փրիմիկո)։ Միւս կողմե, Էմմանիւելի կը սպառնայ հրաժարիլ քարտուղարի իր պաշտոնեն, եթե շարքայինըբեն միրեն չրնարեն որպես Թեկնածու:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ նախագահը՝ Էզէր Վայցման եւ վարչապետը՝ Ռապին տարակարծիջ կը մնան խաղաղութեան ընթացքը չարունակելու կամ դադրեցնելու մասին, ահարեկչական արարջներու պատճառաւ։ Նա. խաղանը կ'ուղէ դադրեցնել եւ պատկերա. լից բացատրութիւն մրն այ կուտայ. -«Պատերազմի ատեն , երբ ականուած դաչտի մը մէջտեղը կը դանուիս, ապուշի պէս աւելի առաջ չես վազեր։ Կր կենաս եւ կր մաածես»։ Ռապին, ընդհակառակն, կը խորհի որ պէտք չէ տեղի տալ:

Նիե-ԵՈՐՔի ռաբունի՝ Վայս, Աուչվիցի ազատաղըման ողեկոչման 50-ամեակի (Ցունուար 26) նախօրեակին, բողոքած է որ դեռ կաթողիկէ խորհրդանիչներ մնացած են արգելափակման կայանին շուրջը։ Ծանօթ է որ ,ի վերջոյ, Հրեաները կրբցան տեղափոխել տալ մայրավանջը, րայց, Վայս կ'առարկե որ չենքին բակը խաչանչան մը մնացած է եւ բիչ անդին யு சீயமாடா சீர:

ՊՐԻՒՍԷԼԻ մէջ, Ցունուար 24-ին, Համ-

ቀበኮԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին խնկարեր Թորոսեանի մահուան առներև՝ Տիկին Արչալոյս Նուրեան 200 ֆրանք կը նուրրէ «Ցառաջ»ին:

Առողջական պատճառներով ծախու է

ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Դիմել հետեսեալ Թիւերուն՝ 45 23 24 97 4411

Մինչ այդ գրատունը բաց է Երկուչաբ-[ժի , Չորեբչարթեր եւ Շաբաթե օրերը , ժա-

Կարելիուներւն ամէն տեսակ առևտուրի

Ձեղչ Հայկական գիրքերու վրայ։ Zungt. -

9, rue de Trévise, 75009 PARIS

Sous la Présidence d'Honneur de M. RODOLPHE PESCE Maire de Valence

Le Fonds Arménien de France invite la communauté arménienne de

VALENCE

ROMANS A UN

DEBAT PUBLIC

sur les

Projets et Réalisations du Fonds « Hayastan»

Gazoduc IRAN - ARMENIE ZANGUEZOUR – KARABAGH

avec

BEDROS TERZIAN Président du Fonds Arménien de France

Diaporama commenté

Vendredi 27 Janvier à 20h30 à la Maison des Jeunes et de la Culture «Le Polygone», VALENCE

Paris: EXPOSITION

DE PEINTURES

VAROUJEAN

L'UGAB et le GIA présentent

(Jean Varoujean Gureghian),

le pionnier de la peinture abstraite

en Arménie,

qui expose ses œuvres

à LA GALERIE LES CENT

du 11 au 28 Janvier

Ouverture du mardi au samedi

de 14h à 18h30 ou sur rendez-vous

8. rue de Jouy, Paris 4e

Tél.: 42 77 30 00

M° St-Paul ou Pont-Marie

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE SOIREE COUSCOUS

organisée par la Croix Bleue Section Bagneux - Cachan Samedi 28 Janvier à 20 heures à l'Ecole Rabelais — Montrouge Participation aux frais: 130 F Réservations avant le 25 Janvier au : 46 63 10 48 / 46 83 00 82. — Places limitées —

Un Séjour Ski

du 18 Février au 25 Février retrouves tes ami(e)s!

> tes animateur(trice)s tes directeur(trice)s de juillet et août 1994.

en venant t'éclater au Séjour Ski à Bellefontaine, Colonie organisée par la Croix Bleue.

Ton inscription se fera soit: à la Croix Bleue de Paris 48.24.46.57 auprès d'Isabelle Tchydemian 39.85.09.75

> auprès de Sébastien Harian 39.87.42.86

Prix: 2500 F. Ce prix comprend:

- Transport

- Hébergement en pension complète

Location de skis

- Cours de skis

- Forfait remontées mécaniques

— Animations

- Folle journée déguisée sur les pistes Et plein d'autres surprises!

Colo ouverte à tous les enfants de 8 à 14 ans. PARLES-EN A TOUS TES AMI(E)S

Séjour familial d'hiver

à Bellefontaine (JURA). du dimanche 26 février au dimanche 5 mars

Inscrivez-vous dès à présent auprès de : Marie Abousefian — 47 84 82 90 qui vous donnera tous renseignements utiles.

Les enfants âgés de plus de 8 ans, même non accompagnés, seront les bienvenus et entourés d'animateurs.

4MUUUSS MMS

կապոյա Խաչի Վալանսի «Աղուիլժա»

մասնաձիւզը կազմակերպաչ է տարեկան பாசெல், 46 நமயிழ், கொடியாயர 29, 45 மார் ետք ժամը 16.30-էն սկսեալ Վալանաի Հայ Մ չակոյներ Տան մեջ։

BAIL A CEDER

մատչելի պայմաններով։

43 40 92 09

de 15·30-42 18·30:

(tous commerces):

Métro: Cadet ou Montmartre

Հովանաւորու թեամբ՝

իսիի Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Հոգարարձութեան

եւ կազմակերպութեամբ՝

Աշակերտութեան Ծնողական Մարմնի, Պայծառութեան Տիկնանց Մարմնի եւ Տարօն Մշակութային Միութեան

- OUPULU DABU

ի նպաստ ՄԻՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՅԻՆ, Հիմնադրութեան 15-րդ տարեղարձին առթիւ

Կիրակի, Փետրուար 5, ժամը 13-էն 20 Քաղաքապետարանի Ф.U.U. սրահին մէջ 25, avenue Victor Cresson, Issy-les-Moulineaux

Գեղարուեստական բաժին՝

ԱՐՍԷՆ ՍԷՖԷՐ ու իր նուադախումբը --- Երդիչ ԳՐԻՇԱ

Հաշերը՝ «Աղթամար - Թամարիս»էն:

Մանրամասնութեանց Համար դիմել Եկեղեցւոյ դիւանին՝ 46 · 44 · 28 · 52 կամ վերոյիչեալ մարմիններուն ։

L'UGAB - Jeunes organise

SA

SOIRE DE LA

int-valen

le Samedi 4 Février à partir de 22 heures 30

au Centre Culturel Alex Manoogian 118, rue de Courcelles, Paris 17e

TENUE CORRECTE EXIGEE INTERDIT AUX MINEURS

Prix unique: 80 F. (avec 1 consommation non-alcoolisée)

enteusber

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ Փարիզի Ա. Թաղէոսեան մասնաձիային անդամական ընդ4. ժողովը Շարաթ, Յունուար 28, ժամը 10-ին Փարիգի Հայ Մշակոյթի Sունր

17 ոիւ Պլեօ, Փարիդ 9-րդ

Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեչա է։

տատուեցաւ եւրոպական Յանձնախում բին նոր կազմը։ Տրլորի աԹոռը կը գրաւէ Ժադ Սանթեր (Լիւբսանպուրկ), Ֆրանսայի կողմէ կը մասնակցին Էտիթ Քրէսոն (գիտութիւն, հետազօտութիւն եւ զարգացում , կրթութիւն) , Իվ -- Թիպօ տր Սիլկի (տնտեսական, դրամական եւ ելմտական հարցեր) ։

ԹՈՒՐՔԻՍ, առեւանգուած ամերիկացի սպան եւ դաւակը («Ցառաջ», Ցունուար 21 / 22) ողջ - առողջ դանուած են Գար-Թալդայայի ձմրան արձակուրդի վայրը, Անդարայէն 200 քիլոմեթթ։ 9 օր կորսուեր են անտառներուն մէջ:

L'ASSOCIATION ARMÉNIENNE D'AIDE SOCIALE

reconnue d'utilité publique recherche

DIRECTEUR OU DIRECTRICE pour diriger

l'Etablissement de Montmorency Ce poste implique la gestion d'ensemble de la maison de retraite, du personnel et l'organisation. Connais-

sance indispensable du français et

Logement assuré.

de l'arménien.

Prière de prendre rendez-vous ou adresser C.V. au Siège de l'Association:

77, rue La Fayette, 75009 PARIS Tél.: 48.78.02.99

Secrétariat ouvert tous les jours de 14h à 18h sauf samedi et dimanche.

Imprimé sur les Presses du Journal «HA RATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris Commission Paritaire: No 55935 SIRET : 51027317 A R.C. Peris

NECELLA **ያበՒՆበՒԱՐ 27** VENDREDI 27 JANVIER 1995

LE NUMERO : 5,00 F

CULUPT UHULPHUY (1925-1957) ZHUBURHC'

— Fax: 48.00.06.70 —

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

C.C.P. PARIS 15069-82 E

ዶԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) ... Հատր : 5,00 Ֆ.

69e ANNEE - N° 18.514

69ቦዓ ያԱቦት - ውኑት 18.514

Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

OFFICE POUFC

ሀቀንዩ ተኑ **ሀ**ኔበንዩ

9.

scaumahahha ar Burtelp 24

2. 8. Դ.-ր ծանրածանը ամբաստանութիւններու թիրախ դարձնող նախադահա. կան ճառէն ու անոր գործունկունիւնը կասեցնող Հրամանագրէն ի վեր բազմաթեւ են հակազդեցութեւնները. թե՝ Հա_ յաստանի մեջ, Թե Սփիւուքի : Անոնը մեծ մասով բողոք ու ցաւ կը յայտնեն։

Երեւանի կողմ է այս բոլորին ղէմ միանչանակ լոուներւն կը պահուր, ենք նկաաի չառնենը անուղղակի վուքը չեղում մը. այն որ «Հայաստանի Հանրապետութեան» கோம்படயு 12-ட யாயடிம் திடிம் புறயு பயுமாնուած է գօրակցութեան նեղլիկ ցուցա... փեղկով մր. Հոն տեղ գրաւած են Ուրուկուահայ տասը կազմակերպու Թիւններու եւ Շուկաի Հայութեան մշակութային կեղրոնի վարչու Թեան դիմումները նախա_ դահ 1. Stp - Պետրոսեանի ։ Անոնցմ է առաջինը «ազգակործան» կը կոչէ Հ. 8. Դ.-ի գործունկութիւնը իսկ նախագահին արարքը՝ «Ազգանուէր»: Երկրորդին մէջ ալ դատումը նոյնն է, ածականներու Թե. *թեւակի տարբերակումով*. «ազգակործան»ը վերածուած է «ազգավնաս»ի, իսկ «ազգանուէր»ը «բնական ու անհրաժեշ. տ»ի։ Այս ցուցափեղկին անչքութիւնը բոլորովին կը չեչաուի, եթ կ մարդ մտած է այն տոկոսին գոր երկու երկիրներու Հայ դաղութեները ունին 2.5 - 3 միլիոննոց Uppengh de sty. ...

Միւս կողմե, բողոք ու ցաւ յայանող հակազդեցութերւններն այ բաւական խառրուած եր ջուս եւ արևրուրբելի հարբևով. անոնց ամէնեն ցայտուն օրինակներեն են Հ. 8. Դ. մամուլին մէջ լոյս տեսած ծաղրանկար մը ուր Հայաստանի նախագահը ներկայացուած է Ստալինի ու ԹալաԹի շարքին, կամ նոյն մամուլին էջերը որոնք «բուրջի կտոր» կր նկատեն Լ. Տէր - Պետրոսեանի Հրամանագիրը. ու տակաւին ասվերը սրոնք կը սկսին «կր պահանջենը»ներու հարուստ չարաննենով իան ռիրջեւ իոր սոնենարիարօներ ծիծաղելի չափածոյ գրութիւններ։ ՀակազդեցուԹիւններ, որոնց յետին նպատա*կը կարծէ* գ արդարացնել ըլլար Սփիւռջի կուսակցութիւնները «Ժամանակավրէպ» նկատող նախագահական արժեւորումը։ Հակազդեցութիւններ որոնք բնական կբ դարձնեն Երեւանի լռութիւնն ալ։

Ան խզուեցաւ սակայն, բաւական անակընկալ կերպով , «Հայաստան» համահայկական Հիմնադրամին գործադիր վարչութեան Յունուար 23-ի յայտարարու_ թեամբ (տե՛ս՝ «Ցառաջ», Յունուար 26) ։ Հեռապատձէնի գործիքները փութացին գայն Սփիւռջի կեդրոնները Հասցնել, գանի մը օր ետջ միայն Հ. 8. Դ.-ի Ցունւար 18-ի Ցայտարարութենեն որով կուսակցութեան Բիւրոն կը յայտներ թե որոչած է ասիախել իր դառրակցութիւրը Հիմնադրամի աչխատանւքներուն (տե՛ս՝

«8 mn m g», 8 m L m n m p 20): Այս մեկուն որպես անմիջական Հակադդեցութիւն ծնած Ցայտարարութեան մէջ նաև կը կրկնուի Սփիւուքի կառոյցներուն հանդէպ արհամարհանքի կեցուածքը, երբ կ'ըսուի. «Առաջին օրերին կարելի էր ուղղակի դիմել Սփիւռքահայութեանը. ուղղակի՝ այտինքն շրջանցելով Սփիւռքում գոյութիւն ունեցող աւանդական կամ նորաստեղծ կառոյցները» · · · ։ Ցետոյ տաներնունիրոն ին շանուրավուի «mdd. տուրքի» ու «միասնութեան եւ բոլոր ջան-

քերի համախմբման» Հրաւէրով: ի նակես Հասկնալ այս երեւոյթը. չմաածե₀[որ երեւանեան [ռութեան խզումը կապուած է բարոյական ու զգացական սնսհակը ժունո ժառահուտջ ասանիը նունչ **Ցայտարարութեան որ առընչուած է նիւ**ական մարզին: U.J. խօսքով՝ ազատ է

proupurit. MALUE ALAPAP UUUNPLP UUNPLPUC ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԱՍԻՆ

Ph . St - 18- ի երեսփոխան Ռոլան Պլում անցեալ Յուլիսին տեղեկատուական առաթելութեամբ մր մեկնած է Անդարա, Կովկաս ու Մոսկուա, Ղարաբաղի կնճիռին ընդունելի ու մնայուն լուծում մր բերելու **Տարճիր օմրարար հետևու դատմես։**-թեամբ։ Այս այցելութեան մասին ան մամույի ասուլիս մր տուաւ Յունուար 25-ին, Ազգ. Ժողովի Արտաջին նախարարութեան լանձնախումբի սրահին մեջ:

Չարամաու թիւն պիտի չըլլայ ըսել որ Հաւանաբար երկար ատեն Պ. Պլում պիտի չյանդղնի հայկական նիւթեով մը մամուլի ասույիս տալու Հայ մամուլին որ առի չի փախցներ Ղարաբաղի տիրութեան աղաղակներով միջոցը լեցնելու եւ միւս կողմ էն միակ ներկայացուցիչով մր կ՚ընդառաջէ նոյն Հարցին մասին կարեւոր տեդեկատուութեան մը։ Միակ ներկայացուդիչին մօտ կէս ժամ խստած էր երեսվորսանը, երբ հասաւ երկրորդ մը ու լսարանը կազմեցին այդ երկուջը («Ցառաջ»ի եւ «Աշխարհ» ի ներկայացուցիչները) ։

Ռ. Պլում եւ պատուիրակութիւնը դա. ցած էին նախ Պոլիս, անկէ Բաբու, Թիֆլիս , Երեւան , Մոսկուա եւ ապա ՍԹոքհոյմ եւ Վիկննա : Երեւանի մկջ ան հանդիպում ունեցած էր նախագահ Լ. Տէր - Պետրոսեանի, Արտաջին նախարար Վ. Փափազեանի, Ղարաբաղի ներկայացուցիչ Մանուէլ Սարդսեանի, Կ. Բարուրեանի եւ ներկայի նախագահ Ռ․ Քոչարեանի հետ։

Ֆրանսական պատուիրակութեան նպատակն էր տեսնել Թէ ինչպէս կարելի է նրմաւրբլի քաւգաւղ դն եբևբք մահահամի կննիրին:

Երեսփոխանը խօսեցաւ շրջանին մէջ ուժի լծակներուն .. Ռուսաստան, Թուր. ջիա , Իրան - եւ անոնց յանախ իրարու հակասող չահերուն մասին։ Խօսեցաւ նաեւ Արեւմուտքին գրեթե անորոչ ու Հակասական ուժերու ենԹակայ կեցուածջին մասին։ Արեւմուտջին Համար կարեւոր էր Ռուսաստանին անհանոյ չԹուիլ, բայց նաեւ դայն բոլորովին առանձին չձղել չրջանի Հարցերուն տնօրինութեան մէջ։

Համառօտակի ամփոփելով Ղարաբաղի Հարցին ծանօթ գարգացումները, Ռ. Պըլում ըսաւ թէ ներկայի Հանդրուանին Հայերը նպաստաւոր ձեռջբերումներ ունէին եւ Հարցը կը դանուէր անդառնալի կէտի մը վրայ. Հոս, «քաղաքական անմտութիւն» պիտի ըլլար Ղարաբաղը որեւէ ձե..

ասպարեզը ամէն կարգի հակազգեցու*թեան*, այնջան ատեն որ լուրջ բաներու չեն դպչիր անոնը. ու նիւթականեն աւելի பாடாழ் நாம். மா. நாரார் பார்க்கார். அது நாரார்க்கார்க்கார்க்கார்க்கார்க்கார்க்கார்க்கார்க்கார்க்கார்க்கார்க்கா

Այս բացառութիւնը ա՛յս մօտեցումով աւելի կր մ Թազնէ «օտարերկրացի»ի դառնութիւնը, ցոյց տալով որ վարկարե կող սահմանումէն դուրս կընայ ձգուիլ անոր գրպանը միայն։

կայ նաեւ Հակասութեան մր Հարցը. երէկ «օտարերկրացի» կնքուած Սփիւոծաչայն ի_նըչութը ուրած է չաչարձրք աաիկա ու յաջորդ օրն իսկ իրեն ուղղուած ազդային Հարկատուի նկատումը։ Այդ պատկանելիութիւնը միայն նիւթյականով սահմանող կեցուած քին դէմ պիտի կարենա[°]յ կուլ տալ «Հայ ժողովրդդին ու Հայոց պետութեանը ծառայելու մեծագոյն հնարաւորութեան» *խայծը* . որով աւարտած է Հիմնադրամի վարչութեան յայտարարութիւնը։

Հարցականներ որոնց իւրովի պատաս-փիւռջահայ. բայց եւ այնպես, երանի՝ նել հոսոներոր որժեսուրեն Ղանմուբև րաբո Հիմնագրամին կողմե, փոխանակ տխուր այս ըացառութեան ։ Ц. Р.

Sombyned:

Ասկէ գատ, երեսփոխանը Հաւանական չէր գտներ նախագահ Ելցինի յատուկ դեսպան կազիմիրովի Թեպը որ կը նախաաեսէ որպես Հրադադարին յետադայ ջայլեր, Հայերու կողմե գրաւուած Հողերու պարպումը, միջադգային ուժերու եւ դէտերու չրջան վախադրութիւնը, դաղթականներու վերադարձը եւ չրջափակման աւարտը. յետոյ պիտի զար Շուչիի եւ Լաչինի օրինավիճակին նիւթեով բանակցու-Թիւններու փույր եւ վերջապես օրակարգի պիտի բերուէր ամբողջ Ղարաբաղի օրի-նավիճակը։ Ֆրանսացի երեսփոխանը կր տարակուսէր Թէ հայկական կողմը պիտի յօժարէր այս կարգադրութեան ու չրջա.. փակումը վերցնելու խոստումին անսա... լով, պիտի պարպէր գրաւած Հողերը։ Ան րսաւ. «բաւական լաւ կր ճանչնամ նախագահ Ռ. Քոչարեանը, ըսելու համար թե ան այս ծուղակը պիտի չիյնայ»:

Ռ. Պլում աւարտին ներկայացուց իր ա... ռաջարկները. նախ միջազդային զօրքով ու ղէտերով ամրացնել հրադադարը, ժո-ղով մը դումարել բոլոր հարցերու օրա... կարգով մը։ Իրեն Համար կարեւորը գրլխաւորաբար Շուչիի ու Լաչինի օրինավիճակի խնդիրն էր։ Ինք համողուած էր որ պէտը էր ճանչնալ Ղարարաղի անկախութիւնը որովհետեւ հոս այլեւս ժողո վուրդներու ինջնորոչման իրաւունջը ա.ւելի առաջ կուդար, քան՝ սաՀմաններու անփոփոխելի ըլլալուն սկզբունքը։ Ան կ'ըսկը թե Ղարաբաղ տեր էր այն երեք յատկանիչներուն որոնք ընորոչ էին պետունեան մր. այսինքն՝ ուներ Հող, բնակիչ եւ կառավարութիւն :

Շույիի համար Ռ. Պլումի տեսակէտը այն էր որ ոչ իսկ մտածուելիք բան էր Աղրբեջանի ետ տալու պարագայ մը։ Իսկ Լաչինի համար կարելի էր նախ միջագգային օրինավիճակ մր ընդունիլ, ապա Հոդերու փոխանակումի սկզբունքով կապւէր Ղարաբաղի։

Ռ. Պլումի առաջելութեան մասին տե... ղեկադիր մըն ալ պատրաստուած է ուր պատմական տուեայներով ներածականե մր ետք պարզուած են ներկայի տուեալները, միջազգային ջանքերը, բերուած առաջարկները ։

Տեղեկագրին կցուած է Արտաջին նա_ խարարութեան յանձնախումբին մէջ անոր քննարկումին (Դեկտեմբեր 22) մասին էջ մրն ալ. Հոն կ'ըսուի Թէ տեղեկագրին ներկայացումեն ետք Վալերի Ժիսջար տ'իս-**Ե**էն այն կարծիքը յայտնած է Եէ Ղարա. բաղի անկախութիւնը իրապաչա բան չէ եւ Հարց տուած է Թէ այդ անկախութեան Տանաչումը ի՛նչ մակարդակի կրնայ ըլ-լալ. Թէ խոսբը կը վերաբերի ՄԱԿ-ի կողմէ ճանաչումի մը։ Հարց տուած է նաեւ թե ի°նչ պատճառով Ղարաբաղ չի փափա-

քիր Հայաստանի կապուիլ։ Նոյն նիստին Ռ. Պյում բացատրած է թե յուծումը հողային փոխանակումի մէջ կը կայանայ ինչ որ Հողային չարունակականութիւն պիտի ստեղծէ Ղարաբաղի եւ Հայաստանի միջեւ, աւելցնելով որ ատիկա նաեւ ռուս միջնորդներու ծրագրած յուծումներէն մէկն էր։ Ան բացատրելով որ Հայաստանի կցուհլու դժուարութիւնները եւ այդ փափաջին ղէմ յարուցուած ընդդիմութիւնը Ղարաբաղը մղած էր ան-புயர்பாட்டுக்கம் க்டியாப்பிரம், மய்க் த் டுத் யுսուհանդերձ, կր Թուի Թե Ղարաբաղի իչխանութիւնները կրնան ընդունիլ լայնածիր ինւջնավարութեան օրինավիճակ մրն ալ որ գիրենք պիտի ձերբազատէ Ադրրրեջանի ենթակայութենեն ու արտօնէ որ முற்ற மிற வடியியம்:

Հետաբրբրական էր լսել որ ֆրանսացի քաղաքական դէմք մր ի նպասա կ'արտայայտուէր Ղարաբաղի անկախութեան ու գովովուներրենու իրերսևուդար ինաւուրքր դերիվեր կր դասէր սահմանները անփոփոխելի նկատող սկզբունքեն։

Վերադառնալով երկու Հոգինոց լսարանին պարգած պատկերին, անոր յիչողութիւնը պէտը է բաւական ատեն մր ականջր խոսեցնէ բոլոր անոնց որոնը յա**Տախ** կր գանգատին եկ մարդ չի գրադիր մեզմով, մեր Հարցերով...:

ւով Ադրրեջանի կազմին մէջ ձգելու ամէն 2134054Ն

FNINA urbehbut եր ՌՈՒՍԱԿԱՆ **ԲՈՂՈՔԻՆ ԴԷՄ**

2 · 8 · ዓ · ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԲԱՆԱԿԸ

Խումբ մը կուսակցուԹիւններ միացեալ յայտարարութիւն մը Հրապարակած են դատապարտելու համար ԱՄՆ-ու Արտաջին նախարարութեան եւ Ռուսաս. տանի Դումայի քանի մը երեսփոխաննե... րու լայտարարութիւնները, որոնք կը վերաբերին նախագահին Դեկտ․ 28-ի հրամանագրին։ Հոն ըսուած է թէ նման յայտարարու ժիւններ անընդունելի են պետականութեան, ժողովրդավարութեան եւ դանւերությու անգգերրենու ժառատողող ի խոսքիր պայքարով ճավաքական ուգրևու Համար ։ Նչուած է նաեւ որ նման Հակազդեցութիւններ ոչ միայն միջաժաութիւն են անկախ պետութեան մր ներջին զործերուն, այլեւ Հովանաւորութիւն՝ թրմրեցուցիչի վաճառքի եւ ահարեկչութեան։

Երեւանի մէջ Ցունուար 20-ին տեղի ունեցած ՀանրաՀաւաջի մր ընթացջին կատարուած կարդ մր պնդումներու առ թիւ, որոնց համաձայն հակառակ Հ. Ց. Դ. , արդիլման, այս վերջինը ետ չէ քաչած Ղարաբաղի իր դումարտակը, 112 մամուլի եւ լրատուու Թեան գրասենեակը Հետեւ... եայ լուսաբանութիւնը ղրկած է «Արմենդիրէս»ին․ -- «ԼՂՀ-ի պաշտպանութ-հան բաւ նակին մէջ արդէն շուրջ երկու տարի է գոյութիւն չունին կուսակցական զին... ւորական ստորաբաժանումներ։ Նման ստորաբաժանումներու կազմաւորումն ու գործունէութիւնը արգիլուած է ԼՂՀ-ի համապատասխան օրէնսդրական ակտե... րով, որոնք խստօրէն կը յարգուին»:

Фынрикир 10-fi 2U.П-р վեհшժидије տեղի կ'ունենայ Ղազախստանի մայրաբադաբը : Նախատեսուած է որ «խաղաղու-թեան եւ Հասկացողութեան» Համաձայ-չ արդեր մր սաորագրուի ։

Ցունուար 28-ին Հակամարտութեան չրջան պետք է հասնի Օ-ԵՍ-ՍԷ-Ը-ի (նախկին ՍԷ - ԷՍ - ՍԷ - Ը) բարձրաստիճան պատուիրակութիւն մը գլխաւորութեամբ՝ Մինակի խումբի նախագահ չուկաացի ΦԷր Անթերմանի եւ ռուսական պատուիրակութիւն մը գլխաւորութեամբ կա. զիմիրովի։ Մանը կայցելեն Բաբու, Ստեփանակերտ եւ Երեւան, կողմե-மாடு தனில் செயர்கியாட செனியும் фத்தனயுடு որոչումներուն կապակցութեամբ վերջերս տեղի ունեցած խորհրդակցութեանց արդիւնքները:

Фոխ - նшխшղш 4 . Вшрпւ [фр. б. b. b. ш. b. Вистир 24-ры 172 մեկնած է, пер ըստ նախատեսուած Հանդիպումներու, տեղ-ւոյն դեկավարներուն ձետ կր բննարկե 112-ի տնտեսութեան զարգացման եւ կայունացման գործին մէջ «Հայաստան» Հիմնադրամի դերը։ Նոյն օրը, ան տեսակցութիւն ունեցած է Ռ. Քոչարեանի եւ Լ. Պետրոսեանի հետ ։ Գ. Ցարութիւնեան , որու կ՝ ընկերանար նաև Հիմնագրամի գործաղիր վարչութեան անօրենը, կ'այցելե

(Tup.p 4. 59)

ት ያበትኛ ትቦ ሆԱՀበՒԱՆ 38-ቦԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ (26 ՑՈՒՆՈՒԱՐ 1957)

Orer er Auner

- ՀԱՏՈՒԱԾ ԻՐ ԱՆԱՒԱՐՏ ՅՈՒՇԵՐԷՆ --

ԱՃՄԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ

Մինչ մերինները, գլուխ թե չարը, Պուիս կը համնեին անչչուկ, երկու հանդիսատուր ընդունելութիւններ սարջուած էին, ի պատիւ երկու ականաւոր տարադիրներու, Իզմիրլեան Պատրիարը եւ իչխան Սապահետտին։

Երկու առիթներով ալ մասնաւոր նաւեր վարձուած էին, որոնք մինչեւ Տարտանէլ դացին, Հիւրերը Պոլիս առաջնորդելու Համար։

Մենը ալ գլխու վրայ տեղ ունկինը, իրրեւ պատուակալ հիւր։ «Հրամեցեը, հրամեցե՛ք, այստեղ աւելի հանդիստ կ՛րլյաթ»։

Իզմիրլեանը դիմաւորելու կ'երթանը։
Ցնծութիւն, երդ, նորօրինակ բացադանչութիւններ։ ԱՀա երեւցաւ չոդենաւը։
Խելայեղ ծափեր, «Հուռռա՛», կեցցէ՛ ՍաՀմանադրութիւնը, կեցցէ՛ երկաթեայ Պատրիարջը, կեցցէ՛ արդը։ կ'ըսես նաւն անդամ կ'ոստոստէ խանդավառութեան ալիջներուն վրայ։

Բազմաթիւ ծանօթութիւններ Հաստատեսեցան երկու նաւերուն մէջ։ Նոյնիսկ մերիներէն չատերուն անունները նոր կը լըսկինք։ Թերեւս տեսեր էինք, բայց լուր չունէինք թէ Դաչնակցական են։ Միւսներեն առաջին անդամ ծանօթացուցին Վահան Թէքենանը, որ այն ատեն Վերակարհեսլ Հնչակեան էր, եթե չեն սխակիր, եւ Հռչակաւոր Սոցիալ - Դեմոկրատ Հնչակեանը, Հմայեակ Արամեանց, որուն բարի դալուստի Տառը թիթեղի պէս կր

Մեդի° էր մնացեր ճառ խօսիլ, նոյնիսկ բարի դալուստի համար։ Ուստի այդ պաչտօնը յանձնեցինք Պալքանէն եկած տարեց ընկերոջ մը, Խաչիկ Ոստանիկեանի, որ դոց ըրած էր բոլոր բանաձեւերը։ Նոյնիսկ Թուրքերէնի համար կրցաւ լեզու Թափել, ձերմակերես հանելով մեզ։

- «Մեր Պալքանի Կեղը. Կոմիտէն» կ՚րսէր ու կ՚երժար ընկեր Խաչիկ, երր առանձին կ՚րլլայինք, խումբ մը ընկերներով: «Դուք չէք տեսած անոր պէս կապմակերպուժիւն»...

Իզմիրլեանի ընդունելութեան առթիւ, չոդենաւին մէջ լսեր էի, բայց ուչադրութիւն չէի ըրած ։ Երբ ցամաջ ելլելով կառջերու մէջ նետուեցանջ եւ կառջերը Պատրիարջարանի չրջակայ փողոցներէն կ'անցնէին, մեր Երուանդը (Ցովնանեան) ձայնը ձգաչ կ'երդէը.

> կարկուտ տեղաց խանատորայ դաշտումը, Ֆետայիներ Դաշնակցական վրէժխնդիր, գոռում են...

Ո՛չ երգէն լուր ունէինը, ո՛չ դէպքէն։ Երուանդը կցկտուր կը պատմէր ու կր չարունակէր.

եամա'ն Աստուած, ֆետան եկաւ, ո°ւր փախչինք, Ասաց կրծքին սեղմած որդին լեղապատառ Քրդուհին...

Հետգհետէ ուրիչ երպեր ալ սորվեցանը, «Դաչնակցական խումը», «Լուսին չկար»,
«Կռուեցէ'ը, տղերը», «Տալւորիկ», եւայլն, չնորհիւ Պուլկարիայէն եկած բանւոր ընկերներու։ Ոգեւորութիւնը այն աստիճանի հասած էր որ, իրիկուն մը, երբ
անոնը գարմանաղան պատմութիւններ կր
պատմէին Պալջաններու մասին, Գում Գափուի մէջ, խենք փափաք մը ունեցանջ
Ֆիլիպէ երթալու ... ջալելով։

- Քանի° ժամ է Պոլսեն Ֆիլիպե:

- Swalinacht tud:

- Ուրեմն այս զիչեր ճամրայ ելլենը, վաղը չէ միւս օր կը հասնինը։ Տես, Գում Գափու էինը, խօսելով Մաջրիդիւդ հասանը։

- Երեք օրէն ալ չենք հասնիր։

Կը Հասնինը, չենը Հասնիր։ Շոդենաւով երթանը։ Երթանը, չերթանը, _ եւ եղեւ առաւօտ. Անդրանիկը քաջ, իւր ընկերներով Կուզէ պատերազմ,

կը սպասէ գարնան...

*

Մեջենան կը բանէր արդէն։ Պատասիանատու Մարմինը՝ Բերա մասնաւոր բնակարանի մը մէջ, դրասենեակ մը Պոլիս, տեղական դործերու Համար։ Քարտուղար նչանակած էինջ Եզնիկը, որ կը դբաղէր օրն ի բուն։ Ջուրի ճամբայ էր դարձած Սէթեան խանի այդ պատմական սենեակը։ Ես կը մնայի դեռ դրադիր Պալենց դրատունը, երբ առտու մը Հասան «Ռազմիկ»ի առաջին կապոցները։ Հասնիլն ու Հատնիլը մէկ եղան, եւ խեղձ Պալենցը չկրցաւ ջանի մը օրինակ ճարել, ծախելու Համար։

Ատեն մը վերջը թերթը դադրեցաւ, ես ալ ձգեցի դրագրութիւնը, որ այլեւս անտանելի կը դառնար, այս նոր յոյղերուն մէջ։ Արդէն անկանոն դարձեր էի, - մէկ ոտքս Բերա, միւսը Սեթեան խան, Հեւ ի Հեւ։ Հոսանքն էր որ կը վարէր մեդ եւ նոր ասպարէզներ կը բացուէին։ Այլեւս կարելի՞ էր ծառայել դրավաձառի մը չու-

ձառերու չարջն սկսած էր արդէն, առաջինը՝ ողբացեալ Ակնունին, ՂարաԹիոյ ժողովասրահին մէջ։ ԲազմուԹիւնը խըոնուած էր սրահին մէջ, սանդուխներուն վրայ, տարածուելով մինչեւ բակը եւ փո-

Երբ ատենախօսը բեմ էն իջաւ որոտընդոստ ծափերու տեղատարափին տակ, վարը, բակին մ էջ, վայրենի կանչեր կ՚արձակուէին.

_ Դո՛ւրս ըրէք չունը, լրտես է, խա. ֆիէ՛...

- Աս ան չէ, ըարեկամ, կը սիալիջ...

Մ. և է , ա՛և , կը ճանչնամ զարկէջ... . Ես անմեղ եմ , կը պոռար ենթական , բոլոր ուժովը ։

Քիչ անդին ուրիչ Հրմչաուք մը, եւ նոյն աղաղակները։ Իրար պիտի բկղտէին։ Ակնունի ստիպուեցաւ միջամտել, յորդորել եւ դրուել, մինչ իրարանցումը կը չարունակուէր դուրսը, փողոցին մէջ։

Իրիկունէ իրիկուն խմբական կամ Հրապարակային ժողովներ, որոնց մասին նոր գաղափար պիտի կազմէինք։ Հրապարակային ժողովներէն մէկը զումարուեցաւ Գում Գափուի դուրսը, դարոցին մէջ, առաջնորդութեամբ Գեղամին, եւ Յակոր Տէր Յակոբեանին, որոնք թաղեցի կը Համարուէին։ Չեմ դիտեր որջան տեւեց Տէր Յակոբեանի արձանադրուիլն ու ջաչւիլը։

Ո'ւրկէ ուր, որոչուած էր որ կիրակի օր մը ես ալ ձառ խօսիմ Սամաժիոյ մէջ։ Ազդն ալ տպեր էին օրուան ԹերԹերուն մէջ (մենը ԹերԹ չունէինը տակաւին, ո'չ անհատական, ո'չ ալ կուսակցական)։

Ես՝ բանախօ՞ս, այն ալ Ակնունիի պէս հռետորի մը հետ ... Ես որ արտասանուԹիւն մը անդամ չէի փորձած դպրոցին մէջ։ Դեռ հաղիւ քանի մը խումբերու երեւցած էի, իբրեւ «ընկեր Բարբարոս»,
ինչպէս ծանուցած էին ԹերԹերը։ Եւ մինակ ալ չէի։ Ուրիչներ կը խօսէին, ես ալ
կ'օղնէի, «կարձ եւ աղղու» խօսքեր, բացաղանչուԹիւններ արձակելով։

Եւ սակայն որոչուա՛ծ էր։ «Կուսակցական պարտականութիւն է»։

Քանի օրերը կը մօտենային, այնքան զգալի կը դառնար մտմտուքս։ Ակնունին լուր գրկած էր - եԹէ չատ կը վախնայ, Թող նախապես գրէ, չի կարդար, սեղանին վրայ կը դնէ եւ կը Հետեւի. ՁօՀրապն ալ այդպես կ'ընէ։

Երանի՛ Թէ լսած չրլլայի այդ իրատը։
ԲանախօսուԹեան կիրակի առտուն Սկիւտար, Պէյլէրին պարտէղը նստայ եւ սկըսայ գրի առնել խօսելիքս, մինչ Թէոդիկ
իր սովորուԹեան Համաձայն կը դրդուէր. Գրէ՛ նայիմ, աչքիս առջեւ, ի՞նչ պիտի
խօսիս։ ՏասնըՀինդ - ըսան Թուղթ լեցուցեր էի արդէն, անչուչա վսեմ ոձով եւ
ձախրասլաց երեւակայուԹեամը։

Երանի' Թէ գրած չրլլայի։ Կէսօրէն վերջը, ժողովասրանն ենջ արԻՐԱՔԱՀԱՑ ԹԵՄ

4 N T P S U. U - 125 -

«ՎԱ'Ց ՄԵԶԻ, ԵԹԷ ՀՊԱՐՏԱՆԱՆՔ ՄԻԱՅՆ ԱՆՑԵԱԼՈՎ»...

Դեկտեմբեր 23-ին՝ Ուրբախ, իրաքահայ Թեմը, հովանաւորութեամբ Ազգային Առաջնորդարանիս եւ կազմակերպութեամբ Առաջնորդարանիս առընթիր Հայ Եկեղեցասիրաց Կազմի (Հ.Ե.Կ.) եւ Առաջնորգանիստ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյս «Ձուարթնոց» դարաց դասին, կր յիչատակէ եւ կը տօնախմբէ մեր ժողովուրդի մեծահանձար Վարդապետ եւ երաժիչտ՝ Կոմիտասի ծննդեան 125-ամեակը։

Տօնակատարութիւնը սկիզբ կառնե առաւօտեան պատարագով։ Ցընթացս պա. տարագի, ՀոգեՀանգստեան յատուկ պաչաօն կը կատարուի նուիրուած Մեծ Վարդապետի յիչատակին։ Ապա՝ երեկոյեան ժամը 7-ին տեղի կ'ունենայ պաչաշնական հանդիսու Թիւն մր, ուր նախ Հ. Ե. Կ.-ր Հանդէս կուդայ դրական - դեղարուեստական բաժնով, անդրադառնալով Անոր կեանքին ու երաժչտական կենսագրութեան : Ցաւարտ բաժնիս «Չուարթնոց» դարաց դասը Հոդեւոր երդերու ելոյթով (Սրբազան Համերգ), Հանդիսականնե_ րուն կը ներկայացնէ Կոմիտաս Վարդապետի կողմանե դաչնաւորուած եւ կամ մչակուած որոչ հոգեւոր ստեղծագործութիւններ, որոնց կը յաջորդ «Մէոի Քրիսթ մրս քոյր եկեղեցիներուն», երգչարը, որով, ինչպես Առաջնորդը պիտի րսէր սոյն երեկոյին արտասանած իր խոսքին մէջ. «Մեր համերգին մէջ երգուե. ցան նաեւ օտար՝ եւրոպական երգեր, այդ մեր եկեղեցւոյ կողմ է Ծնորհաւոր Ծնունդ ըսելու ձեւ մըն էր ջոյր եկեղեցիներուն: Մենք մչտապես մեծահոգութեամբ կր մօտենանը բոյր եկեղեցիներուն, հիմնուե. լով Քրիստոսաչաւիդ մէկ ընդհանուր եւ սիրաչաղախ եկեղեցւոյ հիմունըներուն վրայ : Եւ իրենց Ս. Ծննդեան աշնին առթիւ կր մաղթենք լաւաղոյնը, այն յուսով, որ իրենք եւս , նոյն ոգիով տոգորուած, իրենց բարեմադ Թու Թիւնները պիտի կատարեն մեր եկեղեցող Հանդէպ...»:

Համերդի ընթացջին կատարուեցան նաեւ այլ եկեղեցական . աղգային երգեր,

դէն ։ Բանախօսներէն մէկն ալ Թուրք էր, յանուն Օսմանեան Համերաչխութեան ։ Գրիգոր Մերձանով երդեցիկ խումբ մը կազմած էր, որ կը չրջէր թաղէ թաղ ։ Հանդէսին բացումը կատարուեցաւ երդով մը...

ցառաչ ընթանանք, եղբայրնե՛ր, Մարտի հրաւէր կարդալով...

Մինչ վերջին տունը մարտագու կը թերն. դար, տարբեր աչխարհ մը փոխադրելով դիս ալ, յանկարծ բեմ հրաւիրեցին։

Բեմը չակուած էր բաց պատուհանի մը առջեւ։ Տրուած պատուէրին համաձայն, ճառը գրպանես հանելավ գրի սեղանին վրայ- ումպ մը ջուր իմեցի, եւ սկսա՛յ, իրրեւ Թէ հետեւելով ձեռագրին, որպէսզի կապը չփախցնեմ։ Հէ՛յ, տնաչէն, առաջին ԹուղԹէն հինգերորդը ցատքեր էի արդէն, եւ ահա, ճարտասանական չարժուձեւ մը փորձած ատենս, հովը Թռցուց ԹուղԹերեն մէկը։ Թէեւ ունկնդիրներէն մէկը բերաւ յանձնեց, բայց այլեւս վրան չնտյեցայ։ Բոլոր ԹուղԹերը դրպանս Թևելով, ճառը չարունակեցի անդիր, 15 վայրկեան եւս։

Ո՛չ ծափերը պակաս եղան, ոչ ալ «կեցցէ»ները, մինչդեռ ես արիւն - քրաինք մտած, դունատ, վար կ՚իջնէի բեմէն։

Բարեկամներ դիտել տուին, երբ դուրս կ՝ելլէինը։

- Վերջին 15 վայրկեան խօսածը, անդիոր, ամէնէն յաջողն էր։

Այնուհետեւ ուխտեցի այլեւս դրի չառնել որեւէ ճառ, բացի այն պարադաներէն ուր անհրաժեչտ են մէջբերումներն ու փաստերը, . Թիւ, Թուական եւայլն : «Այսպէս նետուելով կա՛մ կը յաջողիմ, եւ կամ բոլորովին կը դադրեցնեմ ճարտասանա... կան մարդանջները» :

ՆԱԵՎԱՍԱԿՍ ԾՂԱՎԱԾ

(Tup. 2)

2U37PL

ԱՄԱՆՈՐԸ՝ ՎԻԼԷՕՐՊԱՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի ու Վիէնի տարածքին, Արզումանեան եզրայրները՝ Փասքալ, Ժորժ ու Ֆրանսուա ծանօխ ղէմքեր են. մանաւանդ միջնեկը Ժորժ որ անդամալոյծ է ու կը տե. զափոխուի միմիայն ելեկտրական չարժուն ախոռի մը չնորհիւ, որուն վրայ դետեղուած են իր չնչառուխեան անհրաժեչտ Թխուածին հայխայխող սարջաւորումներ։

Ժորժ Արդումանեան Հիմնած է միութ Թիւն մը որ կը կոչուր F. A S. T. H. (Fauteuil - Autonomie - Service - Tout Han-

որոնը, առանց չափազանցուԹեան, արժա. նացան ներկաներուն բարձր դնաՀատան.

Հանդիսութեան ներկայ էին Պարտատի հոդեւոր հովիւները, ի դլուխ ունենալով թեմիս բարեխնամ Առաջնորդ՝ Աւագ Արջ. Ասատուրեանը, Աղդային կեղրոնական Վարչութեան մեծայարդ անդամները, իրաջահայ թեմէս ներս դործող մչակութային միութիւններու վարչութեանց յարդարժան անդամները եւ մայրենի եկեղելոյս հարաղատ դաւակները։

ի լրումն Համերդին Առաջնորդը կուտայ
իր Հայրական բարձր օրՀնութիւններն ու
աղնիւ բարեմաղթութիւնները բոլոր մասնակիցներուն եւ սիրեցեալ ներկաներուն,
որմէ կ՚ուղէինք մէջբերել որոշ Հատուածներ «Սիրելի Հարադատներ, Հայրենակիցներ եւ արիւնակիցներ, «Բարի եւ
Հաւատարիմ ծառայ» կը կոչէ Յիսուս
բոլոր անոնք որոնք կը դիտակցին եւ դիտակցօրէն ալ իրենց տաղանդը ի դործ կը
դնեն ... բոլոր անոնը, որոնք դիտեն իրենց տաղանդը դործածել, բոլոր անոնը,
որոնք դիտեն ծառայութեան արժեւորութիւնը, կը Հասնին յաւերժամեծութեան։

Ծիսուս խաչուեցաւ, ծառայութեան ձա. նապարհեն անցնելով եւ Ցարութիւն առաւ, որովհետեւ գիտցաւ ինչպէ՛ս խաչ բարձրանալ։ Մենք այսօր ուրիչ խաչ բարձրանալ։ Մենք այսօր ուրիչ խաչ բարձրանալ։ Մենք այսօր ուրիչ խաչ բարձրանալ։ «Արուեստը», այո Արուեստը ... Ամեն մարդ չի դիտեր եւ չի կրնար խաչ բարձրանալ եւ ամեն մարդ չի դիտեր եւ չի կրնար խաչ բարձրանալ եւ ամեն մարդ չի դիտեր եւ չի կրնար Ցարութիւն առնել։ Մենք այդպիսի աղդ մը եղած ենք, վկան կոմիտասի պես հանձարները, որոնց չաւրին հետեւելով, տեսանք եւ ընկալեցինք խաչ բարձրանալու, յաղթահարելու եւ ապա յառնելու ձանապարհը։

Սիրելի Հարադատներ

Մեր պարտականութիւնն էր, անդամ մը եւս յիչատակել Կոմիտաս Վարդապե. ար, իր ծնեղեան 125-ամեակին առթիւ... Պ. Սեւակ «Անյուելի Զանգակատուն» կոչեց մեծ Կոմիտասը ... յիրաւի, Կոմիտաս «Անլոելի Զանդակատուն»ն է մեր ազգին՝ յաւերժ հրաւէր մրն է Ահ մեր ղաւակներուն, նայելու, դիտելու, իրենց անցեալը, ներկան եւ փառաւոր ապագան...: ԱՀաւասիկ մեծութերւններ, п. րոնք պետք չէ պատկանին միայն անցեալին : Վայ մեզի եթէ հայարտանանք միայն անցեալով : Վայ մեզի եթե անցեալը չկապենը ներկային, ներկան՝ ապադային, որ երիտասարդներունն է, քանդի ապադան երիտասարդներունն է եւ երիտասարդներն են՝ ապադան...»:

Առաջնորդը կը չարունակէ իր խօսքը, ուր չնորհակալուժիւններ կը յայտնէ բուրո ծնողներուն, որոնք իրենց զաւակները «ժեղի կը վատահին եւ կը յանձնեն»։ Եւ ապա Նոր Տարուան չեմին կեցած կը մաղժէ մեր ժողովուրդի դաւակներուն, ի Հայաստան եւ ի Սփիւռո աշխարհի, եւս առաւել մեծափայլ յաջողուժիւններ ի կատարումն մեր ժողովուրդի իղձերուն եւ ի տիրացումն մեր արդար իրաւունքներուն։ Իր խօսքչն ետք ղալրաց դասը կը կատարէ կոմիտասեան «Հայր Մեր»ը եւ ապա ժողովուրդը կը մեկնի ի խաղաղուժիւն Նորի Սրրագնութեիան Օրհնարեր արձակումով։

ՄԱԿԱՐ Ա. ՅՈՎ ՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Դեկտեմբեր 28, 1994 Պաղտատ

dicap), ու իր կրասեր եղբօր Ֆրանսուա. յին 4ետ, երկար տարիներէ ի վեր, կր արայնանի ի բոմասա արմադարանանջ դարաշիարուն, որպեսգի բոլորն ալ օժտուին ելեկարական ա[ժուշներով:

1988-ի երկրաչուրժեն ի վեր, անոնդ սեւրած են նաևւ իրենց Հայեացքը դէպի Հայաստան, օգնելով հայրենիքի անդամա. լոյծ մանուկներուն : Վերոյիչեալ միու_ թիւնը կը վայելէ, այսօր, չատ մր ֆրանսական կազմակեպութիւններու, բազաթական իշխանունքիւններու համակրան ջն ու նիւթյական աջակցությիւնը, ինչպես նաև Լիոսի Հայ Բարեգործական Ընդ Հանուր Միութեան անվերապահ օժանդակու-நட்பு: Be யுபயுத்ப, யமீத்த மாயுடு, கோட்ட ւար 1-ի յաջորդող Կիրակին, սոյն բոլոր Հաստատու Թիւնները՝ միացեալ կը կազմակերպեն անդամալոյծ մանուկներուն նուիրուած կաղանդի ծառի տօնը։ Յուն-பார 8-60, மீட்ச உழக்குமாடுக்கமிழ் த வழ பெய்դիսու թիւնը տեղի ունեցաւ Վիլեօրպանի Մ, ակութային կեղրոնի սրահին մեջ, յետմիջօրեի ժամը 3-ին : Տօնական օրերու դոյներով բեմն ու դանլինը դարդարուած էին, ուր քսանի մօտ անդամալո՛յծ մանուկ. ներ կր նչմարուէին իրենց ելեկտրական աթուներուն վրայ նոտած ։ Ներկայ էին անհամար ծնողներ, համակիրներ ու մա_ րաւարվ, արօնկրան հանդունիւր դն ծադաջական անձնաւորու թիւններու: Վիլեօրպանի քաղաքապետ Ժիլպեռ Շապրուի կողջին կը գտնուէին Մարը Ֆրեյս ու Պեռ. նար Սոժէ՝ Ռոն ու Իգեր նահանդներու երեսփոխանները։ Շառլ Միյոն զրկած էր իր ներկայացուցիչը՝ Ժադ Ռըվիյէ, «Լեա ու Նափելեոն Պիւլլիւքեան» 4իմնարկի նախապահ՝ Փիկո Մարիոն, Վարուժան Գրիզորեան ու Էլիզապեթ Պրաօ՝ վիլէօրպանի քաղաքապետարանէն։ Ներկայ էին նաեւ ֆրանսական ու Հայկական տասնեակ մը կազմակերպու Թիւններու նախագանները՝ ինչպես ժաղ էթմերձեան Լիոնի Հ. Բ. C. Միութենեն եւ անոր պատուոյ ճախագահը՝ Սեդրակ Սան. ձեան : Տօնակատարու Թիւնը սկսաւ «Հայր Մեր»ով, զոր կատարեց Տէսինի Ս. Աստուածածնայ Եկեղեցւոյ Հոդեւոր Հովիւ՝ Ղեւոնդ Ա. Քահանայ Ցարութիւնեան ։ Ան րացատրութիւն տուաւ նաեւ հայկական Ծնունդի ու Դեկտեմբեր 25-ի Թուականներու դարաւոր տարբերակներուն մասին, ընդգծելով «Հայ ժողովուրդի դարաւոր Հաւատարմութիւնը իր պապենական աւանդու Թիւններուն» : Ժորժ Արզումանեան կարուկ ու յուցիչ ձայնով հրաւիրեց ներկաները «մտածել Հայաստանի մեր անդամալոյծ մանուկներուն մասին, որոնք յանախ մոռցուած են ։ Անոնը միւսներուն նման կր տառապին՝ առանց աթեոռի ու

manily oghan [dhanh): **Քաղաքապետ Շապրու վերլուծեց օր**ւան ձեռնարկին նչանակութիւնը. «Վե-

செயிலியாடுக்கு மாவியம் விழ் நிற்ற திரும் நிறு திரும் հանալ նուագագոյնով, այլ քայել միչտ դեպի լաւաղոյնն ու բարձրադոյնը։ Ձրրկումը մեր օրերու ախուր իրականութեւն. ներէն մին է, եւ այս առընչութեամբ՝ մեր նեղութիւնները իսկապես չնչին են Հայաստանի մեր եղբայրներուն կրածներուն բաղդատմամբ»։ Քաղաքապետին խոսքերը խլեցին ջերմ ծափահարութիւն. ներ ու ըեմ բարձրացաւ Իզեր նահանդի երեսփոխանը ։ «Դէպի Հայաստան ու Ղարաբաղ կապարած ճամբորդութենես ի վեր Հայկական հիւանդութիւնը դիս ալ վարակեց», ըսшւ ան տեսակ մը սրամաութեամբ։ Փրոֆեսէօր Մարիոն պատասխանեց իրեն. «այն ատեն դժուար պիտի ոյլայ ձեղի ազատիլ այս հիւանդութենեն. կրհամ անձամբ Հաւաստիացնել ձեզի»: Սոյն խոսքերու չարունակական ընոյթեր

չատ հանելի Թուեցաւ ներկաներուն։ Երկու հիւրերը փոխադարձաբար անդ. மார்யர்களு வாட்டிர மலியார் மர் விர րարձրացնէ մարդկային արժէջները» րսաւ փրոֆեսեօր Մարիոն, ու «ապացոյց մրն

է թէ կարելի է լեռները խախտել» աւելցուց Իղերի երեսփոխանը։

Мондиния выр вашь pungam Врс, иш_ կայն՝ կարճ, ու դեղարուեստական բաժինը սկսաւ Լիոնի «Սպիտակ» գործիքային համոյնի ելոյնով: Անոնց հարտար կատարողութիւնը ցոյց տուաւ՝ թե հայկական բնեկ երդերն ու նուազները իրենց տեղն ունին նման դեղեցիկ առիթներուն:

«Սպիտակ»ի հրդչուհին՝ Սիլվա Ֆերմանեան - Գարայով Հաննէսեան վճիտ ձայևով ապրեցուց «Ծաղկած բալենի»ն, «Մշոյ սարեր»ը ու մանաւանդ «Բարի լոյսի կապոյա Թոչուն»ը, աւելի քան երբեք այժմէական՝ իր պարունակութեամբ։

Կազմակերպիչ մարմինը գեղեցիկ գաղա_ փար մը ունեցած էր հրաւիրել «Տաւիղ» պարախումբը, որ Անահիտ Ալփի ղեկավարութեան տակ քանիցս արդէն ելոյթներ ունեցած է Լիոնի, Վիէնի, Վիլֆրան. չի եւ այլ քաղաքներու մէջ։ Այս անդամ եւս , Անահիտ եւ իր խումբը լուսաւորե. ցին բեմը վայելուչ պարերով ու տարագներով, յատկապէս՝ «Ղարաբաղի Եղնիկ»ը պատկերին մեջ։ Հասաւ ի վերջոյ մանուկներուն այդքան սիրելի պահը՝ կադանդ Պապուկին ժամանումը, որ կարմիր հանդերձով ու խոչոր պարկ մը ուսին յայանուեցաւ բեմին վրայ՝ միջնարարին, ու սրաՀին մէջ բոլոր մանուկները անխարիր, ստացան իրենց նուէրները՝ առատօրէն։ Ապա, յայտագրի երկրորդ մասը չարունակուեցաւ «Սպիտակ»ի ու «Տաւիղ»ի ելոյթներով , որոնք «Ազգագրա_ կան» կտորներու փունջով փակեցին զեդարուեստական բաժինը։ Լիոնի Հ. Բ. Ը. Միութեան արկինները պատրաստած էին

երերևնի Allesurumesuulv ՎՈՆԳՈՆՈՆԻ ՎԿՈՑՈՎՈՐԹԻՆ EQUIVALENCE_C 4 PLASUUSUSUPUD

Ֆրանսական Պաչտօնաթերթին 1994, Դեկ. 21-ի Թիւին մեջ հրատարակուած է հետեւեալ Որոչմնագիրը.--

«Equivalence des diplômes étrangers. «Les diplômes d'architecte arménien délivrés par l'Institut d'architecture et de construction de la faculté d'Erevan sont reconnus; cette reconnaissance est valable cinq ans.

(Arrêté du 6 Décembre 1994)».

Այս Որոչմնադրով կը վերահաստատուի եւ կ'երկարաձվուի հայկական վկայականներու ֆրանսականներու հետ համազօրու-Թիւնդ, ինչ որ առաջին անդամ Հաստատուած էր ասկէ 25 տարի առաջ, կրկին Ֆրանսայի Մչակութային Գործոց Նախարարութեան 1969, Ապրիլ 23 թուակիր Ոբումնագրով:

Այդ չրջանին, Երեւանի վարժարանը կր կոչուէր «Կարլ - Մարջսի անուան ինսախառւտի Ճարտարապետական Բաժին» եւ անօրէնն էր Փրոֆ. Վարազդատ Ցարութիւնեան, որ երբ տեղեկացաւ իրողութեան, գարմանքով Հարցուց թե, ինչպես եղած էր որ ամբողջ խորգ. Միուներոր դէն այս հանասիր տաակոն հննորհուած էր Երեւանի Ճարտարապետական Վարժարանին, Մոսկուայէ իսկ ա-

Այսուհանդերձ հարկ է ճչղել, ԹԷ Երեւանի վարժարանեն վկայեալներեն միայն ազգութեամբ Ֆրանսացիները եւ Եւրոպական Միութեան անդամ երկիրներու քաղաքացիները իրաւունք ունին Ֆրանսայի մէջ իրը ճարտարապետ դործելու։ Իսկ Հայաստանի ջաղաջացիները կրնան գործել միայն ֆրանսական իչխանութիւններու կողմ է արուած մասնաւոր արաօնութեամբ, ինչ որ պայման է ուրիչ մարզերու Համար ալ։

SPAPUL ZUZBUL

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐ

LUZUV UUPSHPOUBUV

ՓԱՐԻԶԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

Вունուար 19, Հինդչաբնի երեկոյեան ամ բողջովին լեցուած էր Փարիզի Պան_ թերնի համալսարանին աւելի քան հազար Հոգինոց մեծ ամփիխատրոնը ուր երիտասարդ ուժերու համերզի մր յայտագրին գլխաւոր անունն էր Վահան Մարտիրոսեան ։ Հայաստանցի երիտասարդ դաչնակահարը որ ներկայիս ուսանող է Փարիզի երաժչտանոցին, յատկապես իր ուչագրաւ թեջնիջով խանդավառ ծափերու արժանա-

Ցայտագրին առաջին մասին մէջ, նախ Փարիզի միջաղդային նուադախումրը, բաղկացած՝ բազմաներ երկիրներկ երիատոտես Հունչ բօնքն ատորբան տևուբոտաղէտներէ, նուագեց Ռոսինիի «Սէմերամիս»ի նահերդանքը. ղեկավարութիւնը յանձնուած էր Էջար Փրկուի-ի (Գերմա.

Ցաջորդեց Շումանի լա մինկօր բոնչէրթեն որուն մենակատարն էր Վ. Մարարրոսեան : Ան երկարամեայ փորձառութեան տէր արուեստագէտի մր Հանգրստութեամբ մեկնաբանեց կտորը, զդալի դերակչոունիւն մը հաստատելով նուա_ դախումբին ու ղեկավարութեան վրայ։ Այնքան մեծ էր ստեղծուած խանդավառու-Թիւնը որ Վ. Մարտիրոսեան նուագեց նաեւ Փրոքսֆիեւի մէկ կաորը, բեմը ձր-4 pl mum 8:

Ցայտագրին Բ. մասին մեջ նուագախում. րը նուագեց Ռիմսկի - Կորզակովի «ՇԷԿ-րաղատ»ը, չեչտելով համերդին ուսանոդական բնոյթը որ մոռցուած էր ամբողջումին , Վ . Մարտիրոսեանի տիրական նր-பயரார்:

իր արձանագրած յաջողութիւնը պատ_ ջառ է յուսալու որ յետագայ առի նեներ շատ պիտի խօսեցնեն երիտասարդ այս արւեստագէտին մասին:

աօրակար ջախ ոբմարրբեր, շայհահար քաղցրաւէնիներով, որոնց չուրջ հրաւիրւեցան բոլոր ներկաները ՝ անցընելու Soնածառի հանդիսութեան վերջին վայր. կեանները:

Մեկնում ի պահուն , կարօտի բուռն զգա-

ցում մը կը տիրէր ամէնուրեք ,կարօտը՝ մեր հայրենիջի անդամալոյծ մանուկներուն , «որպեսզի Ծնունդե Ծնունդ անոնց ցաւն ալ դառնայ քիչ մը աւելի անոյչ» եզրափակեց Ժորժ Արզումանեան ։

4.0.770.6

ՁԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

M S 4 O P S P OPPUZUPTEP

4 के ग

նայելու փորձառութեան։ Գէորդ արդեն փողոցին ծայրը հասնելու վրայ էր։ Բանկոնը, որ չէր կանկուած, երկու կողմէն վար կախուած էր բիչ մը։ Թերեւս Հաստ րոնաաբանին բո մետողատարարիը տաա-Swand: Ո'վ գիտե որչափ ուռած եր: Այդ

Սուր արագ անկիւնադարձ մը առաւ,

շարունակեց ձամբան, դիմադրելով ետեւ

րանկոնը ... այդ բանկոնին դրպանը ով գիտէ քանի ոսկի կար : Հարի ւր, հագա ր, տասը[°] Հազար : Պապան կը սիրէր չատ **Հիտդ ուրբրա**լ ժետարև՝ դարաւարժ բևև եկեղեցի կ'երթար։ Բայց չէ, տասը Հազար ոսկի պահելու չէր գրպանը։ Այդչափ 8, Թող Հազար ըլլաը : Թող հինդ հարիւր ещир: Ամրողջ ամառը երջանիկ եւ Հանգիստ կ'ապրեր Նորմային ... այսինքն... աղջկան մր հետ : Ի նչ պէտք ուրքև ա.պան այդքան դրաժի: Այդ ժիջատը։ Ի՞նչ իրաւունը ունկը։ Կեանթի մէջ բան մը չեր ըներ որ։ Ընելիք բան չուներ որ։ Գրպանը տա[®]ը կը պահեր : Գրպանը՝ հա-

կար ոսկի, Հինդ Հարիւր ոսկի ... Իրեն

հինոր ոսկի տալ չէր ուղեր: 25p տար:

իրչո_ււ : Սևովջբաբ ենրեն, հաշարն րուամ

կն որևեն ճար եք շերա սորեր: բուտ da

ியயுய' · · ·

Ուրախացաւ որ խերը անիծած էր, առաուն կանուխ։ Գիչե՛րն ալ պիտի ընկը։ Վա'դն ալ պիտի ընկը : Հարան Թող ըլլար

Ուժի զգացում մը կենդանացուց զինքը։ Պատեանին մեջ չեր սեղմեր։ Բան մը, բաներ ընել կ'ուղէր։ Ինջ ալ չէր դիտեր ինչ : Հայրը նուաստացնել, ջախջախել... Հանոյը էր ։ Բայց չէր բաւեր ։ Ձայն ջախ-Տախելէ բած է սև ին որոքև ետր որ երբելու պահանքըր։ Թամ Թամ ի արարողութեան կը նմաներ ատիկա։ Հօրը զայրոյթեր, նախատինքը, ՀայՀոյանքը՝ իր յաղժանակն էին, իր գօրունեան լրումը։ Ճամրայ ել-քբլու անժարչարն, ատաբևանդի բնկանու

Եւ անդրադարձաւ Թէ - պատերազմը մէկ կողմ - երթալիք տեղ անդամ չունէր

Ոչ - մէկ - տեղ ։ Ահագին Կիրակին ։

Մակրան կիրակին: Այս մաածումը մարեց իր տրամագրու-[ժիւնն ալ, եռանդն ալ, դօրու[ժիւնն ալ։ Սմ ջեցաւ արագօրէն։ Պարապութիւնը վե. ևնոքու նրաքավրիք ին դգչ: Ըրբնին Հուրբ-நாள்ட்ட பிக்கான நிருவியார் குறுப்பட காஜா-գրգոութիւն չներչնչեու, միս մինակ մնալու պարապուներւնը: Ուղեղին մեջ Հնչե... ցին Թավերնայի երգերը, գոր դիմացի տան ռատիօն կր պոռար պատուհաններէն ղուրս : Ամառնային Կիրակի : Կղգիի չո-գենաւերը։ Թավերնայի երդերը։ Կիրակնօրեայ ամբոխը։ Սիրթեմները։ Կղզիի Տամրաները : Քասապիջոն : Աչրջլարի փիթափը։ ԱՀագին կիրակին, արեւով ողողուած : Արեւր, Չր'փ ընող ծովը : Շոչիներու մրմունջը եւ Աչրջլարի փիջափը: կլութ - կլուբ ընող չուրերը։ Վարտիկը վար թափած լակոտները եւ լուսինին ձայրն : բիշնիւ ծունի որմարրը ենսշերը իսմը

ինչ է. ընա՛ւ չէր սիրեր դինջը՝ դաւա՛կը։ ի վեր։ Ձիերու վընջիւնը եւ էչերու դռո- Տեղ չմնաց, պահեցի։ Ուր պահեմ նէ կը ցը։ Շոճիները։ Փիջափը։ Եւ չոճիները։ գողնաս։ Հիւրին բանը կ'ուտուի ծօ։ ձիւղերը, ցախերը։ Բոլոր, բոլոր բաները, որոնք պիտի չարունակէին գոյունիւն ունենալ, ապրիլ, ինչպես ինք գիտեր։ Եւ ինք պիտի չաեսներ դանոնը։ Պիտի չապրեր անոնց հետ ։ Մաս պիտի չկազմեր Նոյեան Տապանի ամբոխին որ նաւ կը մանկ թեւ թեւի, նաւկն կ'ելլկ թեւ թեւի, կր ցրուի, կ'ապրի, կ'ապրի, կ'ապրի, նաւ կը մանկ Թեւ Թեւի, նաւկն կելկ Թեւ թեւի. այս անվերջանալի Կիրակին, ամառնային կապոյա Կիրակին, դեզին -կանաչ Կիրակին...

Դիմացի աղջիկը պատչդամ ելաւ, փըլաժի տոպրակը հակառակ դարձուց, փողոց Թափեց անտեսանելի փոչին, աչք մր նետեց Սուրին, առանց ժպտելու։ Որո°ւ ձետ պիտի երթար։ Միչտ առանձին կր մեկներ, առանձին կը վերադառնար։ Նորման ալ անանկ չէ°ր ըներ ։ Ռատիօն «Թի/նէ Աֆթ-0» կ'երդէր: Աղջիկը ներս մաաւ: Սուր կեցաւ անչարժ ։ Ատեց գայն ։ Յուզումը կոկորդէն վեր կը բարձրանար։ Կիրակին կապուեցաւ անսագմանօրէն։ Արե. ւին ղեղինը ներկեց տիեզերքը։ Կանաչը ողողեց ամէն ինչ։ Սուր սենեակը վազեց, աչ թերը խոնար հեցուցած՝ ինւթգինթը չմատնելու համար Սիլվային եւ Յակոբիկին, որոնը սակայն չնայեցան իրեն ։ Դուռը դեռ չղոցած, պարպուհցաւ։ Սկսաւ անձայն հեկեկալ:

Շատ դժրախտ էր։

Եւ դուրսը տակնուվրայ եղաւ մէկէն։ Մելինէ պատանմամբ տեսած էր թէ տան աժենախարուն խորչերուն մէջ պահուած մատլենի եւ չութոլանինի ամանները գըրեթե պարպուած էին։ Ծօ՛ հիւրին բանը կ'ուտուի : Մէկեն հիւր մը դայ նէ ի նչ կ'ընեմ ։ Այս չափ ուտելիք բան կայ տու-նին մեջ, այդ սուղ բանը կ'ուտեն կը հատ- աչքերեն խաքուն «o'ooխ» մր ծորի: ցընենն: Ուր պահեմ որ ձեռքը չանցնի:

Ցակորիկին չեչար ամէն ատենէ աւելի սառի պես էր.

.. Մուս և և և և և երև Հիւրը: Մելինե ձայնալարերուն բովանդակ ու.-

July Symy. - Կրոդը տեսնայ երեսնիդ։ Իրարմէ՛ սորվեցէը։ Ախպարգ բան մը ըսաւ, անմիջապես կրկնե : Գել օրինակը արդեն մեծեն կը սկսի կոր...

Ցակորիկ այս անդամ կորսնցուց իր պա. դարիւն չեչար. եղբայրէն օրինակ առնելը

արժանապատուութեանը դպեր էր. -- Ես ախպորմ էս սորվելու պէտք չունիմ ։

իմ գլուխս ալ խելք կայ։ Հասկցա՞ր։ Մելինեին սուր ձայնը քանի մը վայրկեան ետք դարձեալ Հնչեց առանց կորսընցրնելու իր ջղայնուս Թոնը.

- կեսօր եղաւ : Դեռ նախանաչ չպիտի[°]

Սուր հոգկանը զգաց ։ Մօրը հանդէպ ալ, աունին հանդեպ ալ։ Եւ այս անհանդուրժելի կեանքին հանդէպ։ Նախանաչ։ Ռաարo : Ցակորիկին անտանելի մեծ խօսիկութիւնները։ Մուկին բիթեր՝ որ ամէն բանի մ էջ էն դուրս կր ցցուի ։ Խոհանոցին հոտը, որ անպակաս է տունին մէջ, տանտիկինի մը այցեջարտին պէս։ Պապան, որ կր վերադառնայ եկեղեցիէն։ Սեղան։ Կոիւ, աղմուկ։ Ճաչի՛։ Կերակուրը պաղեցաւ։ Ծօ ինչո՞ւ չես գար ։ Պապային խուկոցը...

Ս.յս բոլորը երկար ատենէ ի վեր մոոցած էր : Հասկցաւ Թէ քաջու Թիւնը չուներ ծայրէն ապրելու այս տեսակ կիրակի մր։ Եւ Թիրախ ըլլալու քրոքը, մանաւանդ մօրը խուսափուկ, հետաքրքիր ակնարկնե-மாடு, [45 யும்மு மிழ்வட் மாடிம் மாமா: Ամէն մարդ կասկածի թե բան մը պատահած է «իրենց» միջեւ: Եւ մօրը սմսեղուկ

(Tup. 27)

(Շար. Ա. Էջէն)

Ասկերան Մարտունի եւ Հադրութ, ուր կր մասնակցի Հիմնագրամին անմիջական աջակցութեամբ կառուցուած կարգ մր չինութիւններու բացման արարողու--Atming:

Ցունուար 24-ին, Արտաջին նախարար՝ վ. Փափադեանի գլխաւորած պատուիրակութիւն մր Մոսկուա մեկնած է, ուր կը մասնակցի ՀԱՊ-ի անդամ երկիրներու արտաջին դեկավարներու խորհուրդի հերթական հանդիպում ին :

ինչպես դրած էինք մեր նախորդ Թիւով, ստորեւ կուտանը Գրողներու Միութեան բողոջի նամակը, ուղղուած՝ Վանօ Սիրադեղեանի եւ Դաւիթ Շահնագարեանի. -

«1994-ի Դեկտեմբերի 29-ի լոյս 30-ի գիշերը խուզարկութիւն է կատարուել Հա. յաստանի Գրողների Միութեան «Նորք» գրական հանդէսի խմբագրատանը։ Առ... գրաւուել է խմբագրութեան ունեցուած. քր՝ համակարգիչ, գրամեքենաներ, չհրրկիզուող պահարաններ, ձեռագրեր։ Կընքուել եւ առայսօր ոտիկանութեան կողմից հսկւում է խմբագրութեան տարած.-

Փաստօրէն անորո_շ ժամանակով խա... փանուել է հանրապետութեան միակ գրական հանդէսի բնականոն աշխատանքը։ Հանդէս, որ մինչեւ այժմ իր էջերը տրամադրել է միայն գեղարուեստական գրա կանութեանը եւ գրականագիտական յօդ... ուածներին, տպագրել հայ գրողների նոր ստեղծագործութիւնները, ընթերցողին վերադարձրել դասական գրականութեան յանիրաւի մոռացուած էջերը։

Հարց է ծագում, ինչո՞վ է հիմնաւոր... ուած մեր գրական մշակոյթին հաւատարմօրէն ծառայող հանդէսի հանդէպ կիրառուած այդ յոյժ անարդարացի գոր... ծողութիւնը, որի ընթացքում խմբագը-րութեանը հասցուել է նիւթական զգալի վնաս ։ Ի՞նչ ճակատագիր է սպասում բազմաթիւ գրողների նոր ստեղծագործու... թիւններին, որոնք շարուած, խմբագրը... ուած եւ սրբագրուած լինելով պէտք է լոյս տեսնէին «Նորք»ի երրորդ, չորրորդ, հինգերող եւ վեցերորդ համարներում։ Մինչդեռ բոլոր այդ նիւթերը պարունա... կող համակարգչային տիսքէթները այժմ գտնւում են կարանքի տակ։

Հայաստանի Գրողների Միութեան Վարչութիւնը խոր մտահոգութեամբ բողոք է արտայայտում այս տագնապայի իրողութեան կապակցութեամբ։ Մենք ցանկա... նում ենք հաւատալ, որ Ազգային Անվտանգութեան Պետական վարչութիւնը եւ Ներքին Գործերի Նախարարութ-իւնը կարճ ժամանակում՝ հնարաւորութիւն կը ստեղծեն վերականգնելու «Նորք»ի գործունէու. թիւնը՝ վերադարձնելով բոլոր առգրաւուած արժէքները, մասնաւորապէս հա. մակարգիչները եւ գրական նիւթերը, ինչպէս նաեւ կը հատուցեն նիւթական այն daughtpp, npnaf hungarby ba «bapf»h խմբագրութեանը (ջարդուած դոներ, եւ-

Հայաստանի Գրողների Միութեան Վարչութիւնը յոյս է յայտնում, որ համագ. գային շահերին որդեգրուած մեր գրական ընտանիքը գերծ կր պահուի այլեւայլ շահարկումներից, իսկ գրական մամուլը կր շարունակի ազատօրեն ծառայել իր առա... fbulp-buli»:

LUBUUSUSP ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

1995, Յունուար 22

AUTH RE SUTUA

ՄԻԱՑԵԱ, - ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Քոնկրկսը ծանր ամբաստանութիւններու թիրախ դարձուցած է Թուրքիան ։ Գլխաւոր պատճառը քրտական հարցն է։ Ներկայացուցչական ժողովն ալ չեչտած է թե այնքան ատեն որ խնդիրը քաղաքական լուծումի մը չի յանգիր, Թուրքիոյ մէջ խաղաղութիւն չի հաստատուիր։ Ամերիկացի քաղաքական դէմքերը անդած են եե Հարաւ - արեւելեան չրջաններու ընակչութիւնը որքան աշարեկիչներու, նոյնքան եւս ապահովութեան ուժերու գոհը կ'ըլլայ։ Արոր արագարնած եր ատակաւիր որ ՏԵՓ-ի քիւրա երեսփոխաններն ու գաղափարական յանցանքով դբմամիսւած եսևսև հայրաանի. Հայատնանը հի ձօնավիմ է բոլորիբենիի։ եալները ազատ արձակուին:

դատ Ցունուար 25-ին, գրեթե պարապ արժներու մեզմ բնոյթեն (մահուան պատ. եզած էր։

Roland BLUM

Député des Bouches-du-Rhône Membre de la Commission des Affaires Etrangères de l'Assemblée Nationale

vous invite à une réunion publique au cours de laquelle il présentera son rapport d'information sur le conflit du Haut-Karabagh

le MARDI 31 JANVIER à 20h30

au Sofitel Vieux Port 36, Bd Charles Livon, Marseille 7e

Տառ ըլլալ, առանց մեռցնելու մտադրու--Թիւնն ունենայու երկու տարի բանտարկութեան առաւելագոյն պատիժը կը նա-իսատեսէ ֆրանսական պատժագիրջը)։ Վճիոր պիտի տրուի Մարտ 31-ին :

ԻՏԱԼԻՈՅ նոր վարչապետը՝ Լամպերթօ Տինի երեսփոխանական Ժողովին վստա... Հութիւնը ստացաւ լայն մեծամասնու... செக்கர் (302 க்கர் செர், 39 ருத்சி கட 270 ձեռնպահութիւն, հարկ եղած մեծամասնութիւնը 171 ձայն էր) ։ Դէմ բուէարկողներն էին համայնավարները, ընդդիմու-Թիւնը Թեր ջուկարկած էր, աջի նախկին մեծամասնութիւնն ալ (Ֆորցա Իթալիա, ազգային զինակցութիւն, ըրիստոնեայ -դեմոկրատ) ձեռնպահ մնացած էր։

ՃԷՔ ԼԱՆԿ քաշեց իր Թեկնածութիւնը, ருக்கி யா ருத்கி க்குக்டாடி தெலிகையும்த் முக்க சாயփեն : Փետրուար 3-ին է որ կուսակցու-**Երւրը պետք է նրահունիւրը նրք բւ фրա**րուար 5-ին ալ արտակարգ համագումարը արչաշրապես պետք է վարբևանրե հաևքայիններու քուկարկութիւնը։ Հ. Լանկ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ, սպաննուած է Պաա-Ֆիի Բի ԱՆԻԻ դատավարութիւնը վերջ տա Դատուաչվիլի, Վրաստանի Պաչտպանու թեան նարկին վոր - նախարար։ սրանի մր մէջ, ջանի գոներն ու մեռեալ- Իրեն ընկերացող ՊաչապանուԹեան նախաներու ընտանիջները ձգած գացած էին, ըարը վիրաւորուած է։ Յունուար 26-ին, վրդոված դատախագին պահանջած պա. արարջին, յաջորդ օրը, դեռ ոչ ոք ակր

ԷՍԱԵԱՆՑԻՆԵՐՈՒ FUJUA TUZE

Կիրակի, Յունուար 29, ժամը 12-ին «Տիամանժէր» ճաչարանը։

կը հրաշիրուին Էսահանցիներն ու Համակիրներ այս աւանդական օրը բաժակ բարձրացնելու ղարաւոր Էսահանի եւ Իսաեանցիներու կենաց ու յիչարակին ։

2шид₺ . -RESTAURANT DIAMANTAIRES 60, rue La Fayette - Paris 9e

Տեղերը ապահովել մինչեւ Ցունուոր 23, հեռաձայնելով հետեւեալ Թիւե.

> 43 - 08 - 12 - 06 444 46 - 32 - 35 - 42

Ճաչագին՝ 170 Ֆր.:

enhousber

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Փարիդի Ա. Թաղէոսեան մասնաճիւղին անդամական ընդե. ժողովը Շարաթ, Յունուար 28, ժամր 10-ին Փարիզի Հայ Մչակոյթի Տունր

17 ոիւ Պլեօ, Փարիդ 9-րդ

Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեչա է։

8ULUU48NLBLL

Տիկին Ատրինէ Միսքնեանի մահուան առ թիւ , Վիլե օրպանի Մ չակու թային Տան վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւննե. րր կր յայտնե իր ամուսնոյն՝ Պր. Վադինակ Միսընեանին եւ ընտանեկան պարա. դաներուն ։

44903S PUS

TOPO

Կապոյա Խաչի Վալանսի «Աղուիթա» դառրաջիւմև իամղակբետած է ատևբիաը լո Թ ուն , Կիրակի , Յունուար 29 , կեսօրե ետք ժամր 16.30-էն սկսեալ Վալանսի Հայ Մշակոյթի Տան մեջ։

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris R. C. Paris SIRET: 51027317 A Commission Paritaire: N° 55935

L'ECOLE TEBROTZASSERE

propose

un Cycle de Conférences-Débats

animées par ONNIK JAMGOCYAN Docteur en Histoire

La Puissance économique des Arméniens

du 17ème au 18ème siècle

- Les Arméniens à l'Hôtel des Monnaies de Constantinople le 10 Février
- Les financiers arméniens et l'industrialisation de la Turquie
 - le 24 Mars
- Rôle des banquiers dans la vie communautaire arménienne à Constantinople le 12 Mai
- Les financiers arméniens à Venise le 9 Juin.

Les conférences ont lieu à 21 heures à l'Ecole Tebrotzassère :

1, Bd du Nord, Le Raincy Participation: 50 F. au profit de l'Ecole. Le débat sera suivi d'un cocktail. Renseignements au : 43. 81. 01. 72.

A l'invitation de l'Association pour le Développement de la Culture Arménienne dans la Région Lyonnaise

Krikor BELEDIAN

Professeur à l'Institut National des Langues et Civilisations Orientales de Paris

et à la Chaire d'Arménologie Calouste Gulbenkian de l'Institut Catholique de Lyon

présentera son ouvrage LES ARMENIENS paru dans la collection «Les Fils d'Abraham» aux Editions Brepols.

le Jeudi 2 Février à 20 heures 30 Espace Garbis Manoukian 40, rue d'Arménie — 69003 Lyon

Nous vous attendons nombreux à la présentation de ce travail qui s'annonce comme un outil de connaissance et de référence précieux pour tous ceux qui désirent mieux comprendre l'histoire de l'Eglise et de la nation arménienne.

— ENTREE LIBRE —

AMBASSADE DE LA REPUBLIQUE D'ARMENIE

Paris, le 20-01-1995

Le Service de Presse de l'Ambassade de la République d'Arménie en France publie ce mois-ci le quatrième numéro (No 0, No 1, No 2, No 3) de «La Lettre de l'Ambassade d'Arménie». Ce bulletin est destiné avant tout aux Ambassades et aux Représentations Etrangères accréditées en France, aux Ministères, aux Elus, aux Institutions d'Etat, aux média et à différents organismes, ainsi qu'aux organisations arméniennes de France.

Compte-tenu des nombreuses demandes individuelles que nous avons reçues de la part de la communauté arménienne de Françe, nous avons décidé d'envoyer «La Lettre de l'Ambassade d'Arménie» à tous ceux qui le souhaitent. Ce bulletin a 10-11 numéros par an (environ six à huit pages)avec un supplément de fin d'année intitulé «Le courrier d'Arménie». Comme vous vous en doutez, la diffusion d'un bulletin crée des dépenses qui, sans votre aide, seraient difficiles à couvrir. Il a été décidé, pour la publication de ce bulletin, une participation financière annuelle de 253 FP (pour une durée inférieure le prix étant identique).

Nous vous remercions pour le soutien constant que vous nous octroyez et nous vous prions d'agréer, Madame, Monsieur, l'expression de nos sentiments respectueux.

SERVICE DE PRESSE

Signature

P. S. Afin de pouvoir recevoir «La Lettre de l'Ambassade», ainsi que son supplément «Le courrier de l'Arménie», veuillez dûment remplir et nous retourner le coupon de participation ci-dessous accompagné d'un chèque de 253 FF (à l'ordre de l'Ambassade d'Arménie) à l'adresse suivante: AMBASSADE D'ARMENIE, 34, ave. des Champs-Elysées. 75008 Paris.

Nom	Prénom
Adresse	
Date	Participation 253 FF

TUPLE - HPPUHP 8በՒՆՈՒԱՐ 28_29 SAMEDI - DIMANCHE 28_29 JANVIER 1995

LE NUMERO : 5,00 F

CUNUIT UNULPHUN (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — Fax: 48.00.06.70 — C.C.P. PARIS 15069-82 E

HARATCH

₽ԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման ։ Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) - Հատր : 5,00 Ֆ.

69° ANNEE — N° 18.515

69ቦዓ ያሀቦት - ውኮት 18.515

OFARES POURC

በቀንቴ ዋኑ **በ**ኦሀንቴ

rec eruper

Հայաստանի վերջին պատահարներուն յարուցած Հարցերը այս Հանգրուանին யுத்தை விழிய கிற்கு யாசக்காறாடக்காட கட மயդալու բարերար դեր ։ Երեւանի կողմ է «օտարերկրացի» նկատուիլ յարմարադոյն առինք այր կրնայ ալլալ նախ անդրադառնալու [# կ ո՛ յն կ այդ երկիրը։

Ատոր համար ողջանիտ իանրաւորունի մր պարտականու Թիւնր պիտի ըլլայ կլոնակ դարձուցած զգացականին, չարժիլ ու շարժման մղել մեր իրականունիւննեևուր երքամեարճով: ի,րչ նու ակակ են-[m] நடுத் யர்ட் நாதக்காப்படாட்டிற் வுடிக் வாடிக் գրաւէ «ղեկավար» նկատուած դասն ալ։ Մյսօր, ա'լ անհրաժելա այդ «ընտրանի»ն գրեթե դաստիարակչական պործ ունի կատարելիք. նախ տեսնել պիտի սորվեցնէ մեծին ու փոքրին։ Տեսնել մօ. ար, հեռուն. երէկը, այսօրը։ Մեր չուրջը եւ մէջը կը վիստան այն ազդակները որոնք պիտի չարունակեն մղել իրականութենկ խոյս տալու. ու որջան երկարի անոնց տիրակալութերւնը, նոյնքան պիտե տուժենք մենք ու մեզի Հետ Հայաստանն

Սփիւռջը, ինչ որ ալ ըլլան անոր մասին արժեւորումներն ու մօտեցումները, պետք ունի յիչելու Թէ ինք կրողն է լեզուի մը, մչակոյքեի մը, անցեալի մը ոնորդ գրայր , ինրան ժան ին եր երարունգրու

կ,առները ներ սեսրճ աղ էր վայնկբար յիչողութեան նիւթեր կ՝արծարծեն. յատկապես անուղղակի ժիստումներու այս օրերուն, որքա՛ն չատ բան կրնայ ըսել այդ արծարծումը մեզի:

Նախ կ'րու թե արտ-երկիրն ալ, oտարերկրացին ալ նոյնքան անիմաստ բարդութիւններ են ժողովուրդի մը համար որ 80 տարիէ ի վեր գիրի, մտածումի, երդի, պարի, դոյնի ու Համի վերածած shար կր պարացնե իր Երկիրը:

II այդ Երկիրը այսօր ամեն ժամանակէ աւելի ու ամ էնէն -- նոյնիսկ Հայաստանէն - առաջ պէտը ունի մեզի. մեր օժանդակութեան։ Ո՛չ միայն նիւթականով. ատիկա Հաւանօրէն ամէնէն դժուար կետը չէ։ Պետք ունի մեր ճիչդ տեսնե-

Վերջին տարիներուն առաւելաբար Հայաստանի սեւեռած մեր ակնարկէն վրիպեցաւ ԹԷ օժանդակութեան կարօտ դրպլոց ու մտաւորական Հո՛ս այ կար ։ Միայն Фшրիզի մէջ, դшршепр Uшапец - Vпеրատեան վարժարանը փակուեցաւ ու Դարոցասէրն ու U. Մեսրոպը ամէն օր ահազանը կը Հնչեցնեն ։

Մաիկա, երբ «արդային» կոչուած աուրք դն ոսվո фանիսի դէն արկիւը դն դննացած դումարներ կան, որոնք կրնան լայնօրէն լոեցնել այդ աշադանդները։ նոյն Փարիզի մէջ համալսարանի հայագիտական ամպիոնը տարօրինակ կարդա-Վրութիւններու բեմ եղաւ. վերջ արուե-பாட பாப்பட்டும் பிர் கிர்வியா விவ்பிறை குறிնասփիւոր կայանի մր դործունկունեան: Այսօր, ամարողջ Ֆրանսայի Հայունեան արուրով իատանուաց ըսհանուն երդամերութեամբ մր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութեան մեր պատուիրակները սևոշուբ հայ ու ատիտւիր շբոճ ժիաբև թե ո'վ մեր ձայնը Էջմիածին տանելու պարտականութեան նշանակուած է:

դանիկան աւբլի հանդ հարաքանով ըսվը չրջանակին մեջ կ'ունենանք տակաւին

BUFLE LURUPH

CUS UTAUPUBL Հ.Ց.Դ.-Ի ԴԷՄ ԱՐԳԵԼՔԸ 4C TAUUSH ZUBUUSUS,-PARPERIL ՑԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱՐԵԼԱԻՄԱՆ

«Ճում Հուրիյեթ» Ցունուար 21-ի իր թիւով կտնդրադառնայ Երեւանի քաղաքա. կան վերջին իրադարձութեանց ու կ'ար. ձագանգէ Անգարայի խորհրդածութեանց: խորհրդածութիւններ որոնց շուրջ նա. խընտրելի է չխորհրդածել...:

«Ճումհուրիյէթ»ի Թղթակից Լալէ Սարրիպրահիմօգլու Յունուար 21-ին Անդարայէն իր ակնարկը կը սեւեռէ Ամերիկայի կողմ է Դաչնակ կուսակցութեան պաշտպանութեան ի նպաստ ... արտասանուած պաչաշնական յայտարարութեան։ Ա.-մերիկայի Արտաբին նախարարութեան րանրեր ՔրիսԹիան Շէլի կոչ րրած էր Հա. յաստանի իչխանու Թիւններուն եւ դանոնը Հրաւիրած էր Դաչնակցութեան Հետ երկխօսութիւն Հաստատելու։ Քրիսթիան Շէլի իր երկրին մաահոդունիւնները արտայայտած էր երկրին ամենամեծ ընդդիմադիր կուսակցութեան ղէմ նախադահին կողմե արձակուած հրամանագրի առընչութեամը:

«Ճումհուրիյէթ»ի Թղթակիցը դիտել կուտայ որ Անգարա անհանգստացած է Ամերիկայի այս նախաձեռնութենեն, որ ուգայ պաչապանել Թրքատեաց Հայկա_ կան կուսակցութիւնը։ Դաչնակ կուսակցութեան գոյութեան գլխաւոր նպատակին Թուրքիոյ Հողամասերուն վրայ Հայկական Պետութեան մը հիմնումը, կը գրե թոլժակիցը եւ կ՝աւելցնե որ Անդարա կը մտածէ որ Դաչնակցութեան գործունէութիւնը դադրեցնելու առընչութեամբ Հայաստանի իշխանութիւններու որոշումը կրնայ սկզբնակէտ մր նկատուիլ Թուրջիա - Հայաստան յարաբերուԹիւններու բարելաւման համար։

Մագարայի մէջ թաղաքական շրջանակներ չահեկան նկատեցին Ամերիկայի կողմ է Հակախուրջ այս կուսակցութեան

Մերրագամ Ալիջեանի մը պարագան որ արեւմտանայերէնի ու արեւմտանայ դրականութեան քաջածանօթ 8-10 անուններէն թերեւս առաջինն է ու լիբանանեան լեռներուն վրայ իր ճակատագրին ձրգ. ուած կը ձգնի։ Այս ալ տեսնուելու կարուս Սփիւութի մտաւորականն է։

կարելի է երկարել չարքը այև բանե<u>-</u> րուն որոնց պէտը ունինը. ո՛չ պարադայական ազդակներէ չինուած ուսուցիչ ու դասախոս, դարեն դուրս չինկած հոգեւորական, քաջ խմրազիր, եւլն., եւլն.:

Որքան ալ նօսրացած րլյան Սփիւռքի թիւն ու կարելիութիւնները, ան ունի այս բոլորին անհրաժելա կարողականութիւնը։ Կը պակսի միայն տեսնելու եւ յիչե. լու արամադրութերւնը:

Եթե չկարենանք լրացնել ա'յս պակաար, «օտարերկրացի»չ պիտի ըլլանք այն երկրին որ 80 տարի Հետեւեցաւ Թափառականի մեր բայլերուն, յանախ ի հե-Տուկս մեր անտեսումներուն ու մոռացումներուն:

U. P.

Wullen

«WALL STREET JOURNAL» (25-1)

UPSUAUP Նոր ձևՆԱՊԱՐՀԸ

Նկարագրելով կովկասեան չրջանին կարեւորութիւնը միջազգային Հաղորդակցութեան տեսանկիւնեն , թերթր կր կեզոոնանայ կասպից ծովու քարիւդր Արեւմուտը փոխադրելիք կազամուղի մը հաւանական ճամբուն վրայ։ Ամէնեն նախընտրելին պիտի րլլայ Թուրջիա - Իրաջ խողովակաշար մր որ քարիւդր պիտի հասցնե Միջերկրականի մէկ նաւահանդիստը։ Ապոր որպէս տարբերակ կը ներկայացուի Իրան - Հայաստան գիծ մը։ Թուրքիա կը պնդէ թէ առաջինին պարադային, բրտական շրջանին մէջ կրնայ երաչխաւորել կազա-பீரு மிரு மிரும் மான்ற விரும்பு விரும்பு

Թերթին յօգուածագիրը Ճոն Մարեսքա կը գրէ Թէ հակառակ Թուրքիոյ եւ Ադրբեջանի հանրեպ աւանդական Թշնամութեան, Հայաստան վստահելի գործընկեր մըն է. բայց Ղարաբաղի պատերազմը խոչընդոտ մը կր նկատուի կազամուդին կառուցումին, առանց խաղաղութեան դաչինքի մր ստորագրութեան։ Ասկէ դատ, խողովակաչարին անցնելիք աղրբեջանական շրջաններ այսօր գրաւուած են Ղարարաղցիներու կողմէ: Այսուհանդերձ, կառուցումը կրնայ սկսիլ իրանեան հատուածէն, Հայաստանեան բաժինը յետազային աւելցնելու հեռանկարով։ Ներկայի յարգուած հրադադարը, միջազգային խաղա_ դարար ուժի մր ներկայութեան յոյսը եւ Ձէչէնիոյ պատերազմին ազդեցութիւնը, Հայաստանեն անցնելիք կազամուղը աւելի քան երբեք կարելի կր դարձնեն։

ի նպաստ նախաձեռնութիւնը, Հակառակ որ Հայկական ուժեղ լոպի մր կայ Ամերիկայի մէջ։ Հայաստանի իշխանութիւնները Դաչնակցութեան գործունկութիւնը դաղրեցուցած էին այն ամբաստանութեամբ թէ այս կուսակցութիւնը ապօրէն ագաբեկչական արարըներ կր գործէր. նաեւ Իրանի, Յունաստանի, Գանատայի եւ Լիբանանի Հպատակ Հայեր կը դործածէր իր չարջերէն ներս:

Թղեակիցը կր նչէ որ կուսակցութեան նախաղագր է Հրայր Մարուխեան եւ կուսակցութիւնը Հայաստանի իշխանութիւն. ներուն ղէմ չարժման անցուց Լիբանանի ու Սուրիոյ իր գրասենեակները։ Դաչնակները նեցուկ կը կանգնին նաեւ Ղարաբաղի, Ղարաբաղի Գերագոյն Խորհուրդի նախագան՝ Գերրդի Պետրոսեան Դաշնակցութեան անդամ է եւ միաժամանակ այդ կուսակցութիւնը կր ներկայացնե Ղարա-

Լիբանանի Դաչնակցութեան կեղրոնն ալ պնդեց որ Լիբանանի Հնչակ կուսակցութեան նախագահին դէմ սարբուած մահա. փորձն ալ կազմակերպուած էր Թուրջերու կողմ է : Լիրանանի Դաչնակցու Թեան բանրեր Բագրատունի միջոց մր առաջ մատ-Հոզութիւն յայտնած էր այն մասին թէ Հայաստանի, Ադրբեջանի ու Թուրբիոյ միջեւ կնթուելիք հաշտութեան համաձայ_ նութեան փոխարէն Հայերը պիտի կորսրնցընեն Ղարաբաղը։

Դայնակցութեան գէմ արուած որոշումը պառականց նաեւ Սփիւռքի զանագան կեղրոններուն մէջ ապրող Հայերը:

«Ճումհուրիյէթ» այս լրատուութեան զուգանեռ կերպով կուտայ նաեւ Դաչնակցութեան պատմական անցեալը։

ԱԼ . ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ Ռ · ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

172-ի նախագահ Ռ. Քոչարեան Յունւար 12-ին նախագահի մամուլի քարտուզար նչանակած է Ալեջսանդր Գրիգորեանը որ մինչեւ վերջերս ղեկավարն էր Հայաստանի Ցատուկ ծրադրերի պետական վարչութեան լրատուութեան բաժինին։ Ալ. Գրիգորեան ծնած է 1951-ին Բաբու. եր. կար տարիներ աշխատած է որպես «Խոր-Տրրդային Ղարաբաղ» ԹերԹի ռուսերէն տարբերակի փոխ . խմբագիրը, ապա «Արմենփրես» և «Սնարը» գործակալու-**Երւններու Ղարաբաղի Եղեակիցը**:

1995-h

ባԵՏԱԿԱՆ ባኮՒՏՃԷԻՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

9. W.-h մշտական յանձնաժողովներու նիստին, նախագիծերու քննարկման ըն*թացջին Ելմտական նախարար Լեւոն Բար.* խուդարեան ներկայացուցած է 1995-ի պետական պիւտնէն, զոր որակած է բաւական խոստակետց։ Որոշուած է սահմանափակել բացը, յատկապէս չնորհիւ վարկերու վերադարձին, որ պետական պիւանեին պետը է ապահովե 732 միլիոն Դրամ : Կր նախատեսուի նաև պետութեան ցուցաբերած նիւթական օժանդակութեանց նուազումը։ Ծրագրուած է մինչեւ 1995-ի Բ. եռամսեայի վերջ վճարել անցեալ տարուան պարտքերը եւ կանխել նոր պարտքերու կուտակումներ։

ՀԱՑԱՍՏԱՆ Կ/ԱՐՏՕՆԷ ԻՐ ՏԱՐԱԾՔԷՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՈՒՂԱՐԿԵԼ ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ

Կարմիր Խաչի միջազգային կոմիաէն **Ցունուար 11-ին Հայաստանի Արտաջին** նախարարութեան դիմած էր, երկրի տարած քեն Նախիջեւանի Համար նախատեսուած մարդասիրական բեռներու տեղափոխումը Թոյլ տալու խնդրանքով։ Հայաստանի կառավարութիւնը ընդառաջած է խնդրանքին, հիմնուելով Մինսկի խումրի որոշումներուն եւ նախագահ L. Stp -Պետրոսեանի յայտնի յայտարարութեան վրայ, թե Հայաստան միակողմանիօրեն պատրաստ է տրամադրել իր տարած քը Նախիջեւան ուղարկուող մարդասիրական օգնութիւնը տեղափոխելու նպատակով: Բեռևերու տեղափոխման գործողութիւնը կը նախատեսուէր Յունուար 17-ի համար, սահմանի Արմաչ - Սադարակ հատուածով ։ Սակայն ադրբեջանական կողմը թեջնիջ բնոյնի չարք մր պատճառաբանունիւն. ներով անորոչ ժամանակով յետաձգած է մարդասիրական գործողութեան իրակա-

በቦበያԱՆԻ ՓԱՊՈՒՂԻՆ

1995-ի ընկերա - տնտեսային ծրագրի ջննարկման ընթացքին Պետական նախարար Գաղիկ Մարտիրոսեան անդրադարձած է Որոտան - Արդիա փապուդիի չինութեան Հարցերուն ։ Նախարարը ըստծ Է [# անոր արդեն փորուած 19.5 pd . նոց Հատուածին միայն 10 թմ .ը չաղախապատ.

(Շար.ը Դ. էջ)

4 M R P L Urtr **bh**

- ՀԱՏՈՒԱԾ ԻՐ ԱՆԱՒԱՐՏ ՅՈՒՇԵՐԷՆ --

ԱՃՄԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ

(Գ. եւ վերջին մաս)

- Թե՛րթ, Թե՛րթ, մեր սեփական Թեր-[Hr...

Մենք մեզի կը խօսէինք, դուրսէն ալ կը խրախուսէին : Իսկապես անհրաժեշտ էր : Կուսակցութեան մտաւոր ուժերը օրգան չունեին արտայայտուելու Համար։ Ոչ կուսակցական ԹերԹերը կը տիրապետէին *հրապարակին*, - Բիւզանդիոն, Մանզումէ, ժամանակ, Սուրհանդակ (նոր չրջան)։ Բայց տակաւին բարեացակամ էին։ Գեղամ«Մանդում է»ին անցած էր, որ կ'երիտասարդանար ։ Ձարդարեան յօդուածներ կր գրեր «Ժամանակ»ի մեջ, պարզելով Դաչնակցութեան տեսակէտները։ Դաչնակցական հով մըն էր որ կ'ուռեցներ առաղաստները։ Մպա ուրեմն տեղ կուտային նաեւ մեր բանախօսութեանց եւ ազդերուն, աւելի կամ պակաս յօժարութեամը : Տեսակ մը «բոլորտիջեան» . . .

ինչո°ւ այնքան ձգձգուեցաւ «Ազգակ»ը, լոյս տեսնելով միայն 1908 Դեկտեմբեր 16 - 29-ին, Սահմանագրութեան հռչակումէն գրեթե վեց ամիս վերջը:

2օհրապ օրախերի մր պիտի հրատարա. կեր, «Նոր Օր», խմբագրութեամբ Արամ Անտոնեանի, որ ամ էնէն առաջ նկատի ուներ Գեղամր եւ գիս։ Ցետոյ, երբ իմացաւ որ Դաչնակցութիւնն ալ օրաթերթ մը պիտի հիմնկ, ետ կեցաւ, թկեւ «Ազատամարտ»ը լոյս տեսաւ ՍաՀմանադրութեան հոչակումէն գրեթե մէկ տարի վերջը։

Կուսակցութիւնը պետք ուներ նաեւ գրատունի մը, իր հրատարակութիւնները տարածելու Համար ։ Այդ Հոգը ստանձնած էր Լեւոն Ղարիպեան, եւ առաջարկեցին որ ես ալ ընկեր ըլլամ ։ Ես դժկամակեցայ, նրմարարուները շուրբրանով ատբուահական գործի ։ Բայց առժամապէս համակերպեցայ, Հրատարակչական ճիւղը վարելու առաջադրու թեամբ:

Երկու ընկերներ 60-ական ոսկի դրամա. գլուխ գնելով, բացինք «Մոծիւ ժողովրըդական գրավաճառանոց»ը, Մարփուճճը_

Ո՞վ չի յիչեր այդ պատմական կրպակը, նպարավաճառի խանութի մր կից:

Ոտրը սեմին վրայ եւ արդէն խանութեն ղաններով եւ քանի մը ախոռներով։ Եւ սակայն, ամբողջ պատմութիւն մրն էր այդ խանութեր, կենդանի եւ բովանդակալից : Երանի' թե օրադիր մը պահած ըլլայի, եկող - ղացողներով, կատարուած ասուլիսներով , արձանագրուած յիչատակներով, - բոլորն ալ վաղաժամ կորած...

Գաւառէն եկողը Հոն կը Հանդիպեր, «Ազատամարտ»ի խմրագրատան բացումէն վերջն ալ : Տեսակ մր կայարան կամ ժամադրավայր ։ Իրիկուն մր Սեպուհն ու Մարդպետը եկան եւ կարծես փլան, տես_ նելով խանութին խեղճութիւնը:

Մ. ս է եղեր «Արծիւ»ր, Դաչնակցութեան ժամադրավայրը, որ այնքան հրոչակ է Հանած երկրի մէջ։ Մենք ալ կը կարծերնք թե...

- Այս՝ Հիւպատոսարանն է, դեսպանատունը կը դանուի Բերա , Համալ Պաշի ։

Գրատան ցուցափեղկերը զարդարուած էին Դաչնակցական հերոսներու մեծադիր նկարներով եւ խմբանկարներով , - Ադբիւր Սերոր, Գերրդ Չավուլ, Տարօնի առիւծը իր ձագուկներով, Խանի խումբը, Դումանի խումբը, եւայլն։

Քիւրա բեռնակիրներ, որոնք ահագին Հակեր կր փոխադրէին մաքսատունեն, գրատան առջեւէն անցած ատեն դիտեր էին այդ նկարները : Եւ յանախ , թեռները վար դնելով ճիչդ խանութեն առջեւ . հան_ գրստանալու Համար - կուդային ցուցափողկին նայելու։ Կր մատնանչէին աս ու ան , բաներ մր կր պատմ էին իրարու , ջիւրաերէն կամ Թրքերէն։

Օր մր հետաքրքրուելով հարցումներ ուղղեցի մէկուն։ Մարդը վերէն վար չավելով գիս, պատասիսանեց.

Porch for afinter, w's dupy, bu byկու տարի ծառայեր եմ Սերոբ փաչային pnd, ի՞նչ իկիտ, ի՞նչ իկիտ ... կինն ալ կր ճանչնամ ։

- Ես ալ Գերրգ Չավուչին երգր դիտեմ, 5\$ tump :

Ու մէկ մէկ պատկեր ուղեցին:

Որշուշա եսևսեր ան անումքը ետևբըիա չէին ։ Մասնաւորապէս թանի մը Հոգի կարծես ակռայ կը կճրաէին, պատկերները դիտած ատեն ։ Բարեմիտ կամ չարամիտ , այս տեսարանը տեւեց երկար ատեն, մինչեւ որ գրատունը փոխագրուեցաւ յարա. *իրց խանին երկրորդ յարկը* :

Օրուան որեւէ ժամուն, չարժելու տեղ չկար խանուներն մեջ. այնպես որ սնտուկները յանախ փողոցին մէջ կը պամուկին, եթէ օդը լաւ ըլլար։ Անընդհատ երթեւեկ։ Շարժանկար մը որ առտուն կանուխ տկսելով կը տեւէր մինչեւ խանութին փակումը։ Շարժանկար մը Հնչուն, ազմկալի, գունաւոր բայց նաեւ համը, նչանացի, եթե Հարցը կապ ուներ կուսակցական խնդիրներու հետ ։ (Շատ հեռու չէր Եգնիկին գրասենեակը եւ օրը տասն անգամ Հոն կը վաղէինք, Հոն կը կանչէին):

Գրատունը կը ծառայէր նաեւ իրրեւ ձա. շարան - սրճարան , մտերիմներու Համար ։ Հինդ վայրկեան անդին, Հրապարակին վրայ կը դանուէր նչանաւոր քէպապնի մը, որ համով հոտով խորովածներ կր րերէր մինչեւ խանութ, մածունով, լաւաչ հացով եւայլն. (Խօղուրթլը, փիտէլի), բաժինը 100 փարայի։ Ամէնէն չատ Վա-Հաղնը կուզար, եւ միչա երկու բաժին կ՝ապսպրէր։ Ցետոյ Սեպուհը, Մարզպե ար, որոնց բնակարանը մօտ էր, Գում -Գավու : Ապա Վանի Արամը , որ Ժընեւէն վերադարձած էր եւ Օրտու կ'երթար իր... րեւ ուսուցիչ։ Շահրիկեանը, Զարդարեանր, Սիամանթեօն, Մելոյեանը, Ֆ. Ճէմիլը, ժիրայր Բարթողը, վերջապես մենը ու մերոնը:

Համոզուած կուսակից ՝ տարրերու համերաչխութեան եւ նոր քաղաքականութեան, Արամ օր մը ձաչած ատեն բուռն վիճաբանութեան մը կը բռնուի ներկաներէն մէկուն հետ ։ Այս վերջինը դիտողութիւններ կ'ընէ Դաչնակցութեան կատարած գործերու մասին, կ'աւելցնէ Թէ ԻԹԹիհատր Համիտր փնտռել պիտի տայ։ Մէկ խոսքով կր յայանե կարծիքներ որ չէին համապատասխաներ օրուան կարգախոսին: Արամ ուժ գնորկն հակահառելե էիր, կանաւորուած երկու ԹափԹփած սե- վերջ, երբ խօսակիցը կը մեկնի, կ'ազդա-րարե Լեւոնին.

- Ո՞վ է այս ընկերը որ այսպէս Հակադաչնակցական կարծիջներ կը յայտնէ. պէտք է ընտը ատագր լարուը կանժատա-யுாட்டுக்கம்:

Լեւոնը կը բացատրե Թե ընկեր չե, այլ ... Շ.-ին Հայրը։ Անկախ եւ պահպանողական:

Գրատան առաջին միերքը կազմուած էր Ժընեւէն եւ Թիֆլիսէն փոխադրուած գիրքերով։ Անչուչա Պոլսոյ հրապարակէն ալ գիրջեր կր գնէինք, մասնաւորապես դասագիրջեր. ինչպես եւ Վիէննայի եւ Վենետրկի Մխիթարեաններէն։ Առեւտուրի մէջ ալ հետեւելով Թունդ դաղափարական ուղղութեան մր, կր մերժէինը ծախել Հակադաչնակցական գիրք եւ ԹերԹ, նոյնիսկ տեւական յանախորդներու ։ Գաւառէն գրավաճառներ ունէինք որոնք ընկեր չէին, այլ պարգ առեւտրականներ։ Ա՛յս գիրքը, ա՛յն գիրքը կ՚ուզէին։ Պատասխա_ նը. - Ո՛չ. դիմեցէք այնինչ գրատունը։

«Դրօչակ»ի հրատարակուԹիւնները ջուրի պես կը սպառեին, մանաւանդ Ադրիւր Սերոր, Գէորգ Չավուշ, Վարանդեանի գիրքերը եւայլն ։ Անտանելի փորձանը մր դարձած էր Թիֆլիսի «Ցառաջ»ին Մատենաչարը, մօտ 50 գիրք եւ գրքոյկ՝ նուիրւած «սոցիոլոգիական» (ընկերային) այլ մանաւանդ ընկերվարական հարցերու, ջախջախիչ մեծամասնութեամբ թարգմա. նութիւն։ Թթու, թերիսաչ, թիսածոյ։ Մինչեւ այսօր ալ կարգ մը անուններ կը յանախեն միտքիս մէջ, . Ազրարային հար. ցը նոր Զելանդիայում, Ի՞նչ է իրաւական պետութիւնը, Ֆեդերալիզմ եւ դեմոկրա. տիզմ, Հող եւ կապիտալիզմ, Ո՞վ ինչով է ապրում, Ագրարային հարցը եւ գիտական Սոցիալիզմի տեսութիւնը, բանուոր դասակարգի դրութիւնը Բելգիայում, Պրոլետարիատր եւ աշխատաւոր գիւղացիութիւնը:

Այս հրատարյակութիւնները կապկու *թիւն* 1905-ի ռուսական յեղափոխական

UULUULU

BUFGRERE

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՑԹ ԱՆՑԵԱԼԻ ՄԵՐ ՑԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ՑՈՒՍԱԽԱԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

UF3 -0 9.

Վարուժան Աճէմեանին մեկնումէն վերջ այ աւելի ամրապնդուեցաւ այն կապը որ գոյութիւն ունէր Զահրատին, հրախունիին ու իմ միջեւ։ Մենք զիրար չատ լաւ կը հասկնայինը, յանախ իրարու հետ էինք, կր խոսէինք, անվերջ կր խոսէինք գրականութեան մասին ։ Թերեւս մեր յանցանքը այն էր որ քիչ որ չատ կը խoսէինը: Այնքան կը խօսէինք որ դործելու ժամանակ չէր մնար:

Ձահրատ այդ չրջանին ծուլացած էր։ Մէկ, մէկուկես տարուան ժամանակամի-ջոցի մը ընթացքին տուած էր հազիւ թե բրեջ կամ չորս բանաստեղծութիւններ։ Անոնք ալ, ի՞նչ մեզք որ, Չահրատի լաւաղոյնները չէին ։ Խրախունին Զահրատէն աւելի չատ կ'աչխատէր։ Ան կ'աչխատէր անձայն անչչուկ, կը ստեղծագործեր, իր ստեղծագործութիւններուն մէկ մասն ալ ապադայի համար կը պահեր, չեր հրատարակեր։ Այնուհանդերձ, իրաւունք ուներնք աւելի չատը պահանջելու իրմե: Նոյնը կարելի էր ըսել իմ մասիս։ Ես ալ

չարժումին, ինչպես որ սնտուկներով եկած էին, ոնտուկներով ալ կը փոխադրըւէին դաւառ, Սամսոնեն մինչեւ Սեբաստրա, Ամասիա կամ Տիգրանակերտ։ Եւ տարիներով կը մնային անվահառ։ Ոեւէ գրավաճառ կամ գրասէր որ չարքեն հատ մը ԹղԹատած էր, այլեւս չէր հետաքրըքրուեր մնացեալով։ Թէեւ իրապէս պիտանի հատորներ չէին պակսեր, ինչպէս կովկասեան վանդէան (*վարանդեան*), Ֆեդերացիա (*խաժակ*), Ազատութեան Ճա. նապարհին , (ԱՀարոնեան) Գորդեան Հանգոյցը (Մ. Վարանդեան) եւայլն։

Արդեն «ընթերցող Հասարակութերւն» մը կազմուած էր Րաֆֆիի գիրքերուն եւ Կովկասի վիպական . դեղարուեստական դրականութեան համար։ Իրարու ետեւէ կր սպառեին Ա. Ահարոնեանի, Վ. Փափաղեանի, Շիրվանզաղէի, Ա. Իսահակեանի (Երգեր ու Վէրքեր) , *Լէոյի* , Ծերենցի դիր. քերը։ Կովկասեան հրատարակութեանց առաջին մեերանոցը եթե Պալենցն էր, երկրորդը Արծիւը դառնալ սկսած էր։ 1911-ին, երբ Թիֆլիսէն կ'անցնէի կարին երթալու Համար, ամենաժեծ դրավաձաոր, «Կիւ Թէմպէրկ» ի՝ տէրը կը խոստովաներ Թե ամբողջ Կովկասի մեջ մեկ տարուան ընթացքին այնքան Հայերէն գիրք չի ծախեր որջան կը գրկէ Պալենցին կամ Արծիւին : (Ի Հարկե Հարցը դասագիրջե-ராட சியமும் (5):

U.Su யு முயமாட்டும் மீட்டு நா வு கியட «Մատենաչար Ազդակ»ը, տասը հատոր գրականութիւն, իւրաբանչիւրը 2000 օրի*նակ* . _ 1 . Կարմիր լուրեր բարեկամէս, Միամանթ. .. 2. Հացի Բեգ, Վրթանես Фшфшуьшь. - 3. 8եղին Սիրипр, Դ. Վшրուժան. .. 4. Ցայգալոյս, Ռուբեն Ձարդարեան. . 5. Թայիս, Անաթեոլ Ֆրանս. թարդմ. Շ. Մ. . 6. Սանթօ, Վրթ. Փափաղեան. .. 7. Արու Լալա Մահարի, Ա. Իսա Հակեան. _ 8. Մայրը, Ղ. Մելոյեան. -- 9. Վերժին, Լեւոն Շանթ. -- 10. Պար տուածներ, Ա. ԱՀարոնեան։

Ապա «Կարմիր Տետրակներ»ու չարքը. .. 1. Մեր Հաւատամքը, Ատոմ (3. Շահրիկեան). - 2. Գրուագներ Սասունի կոիւնե... րէն, ՍեպուՀ. - 3. Նոր կշիռ, Նոր Արժէք. ներ, Գեղամ Վրդ.։ Տարբեր չարք մր՝ ի°նչ է ազգութիւնը, Գ. Խաժակ, եւայլն: 1912-էն վերջ կր սկսէր դասագիրջերու շարբը, Լուսաբերով, եւ հետորհետէ կր պատրաստուէին Ընդհ. Պատմութիւն (3 Հատոր), Գ. *խաժակ*, Պատմութիւն Գրա. կանութեան (U. եւ Բ. Հատոր), Վ. Փա*փաղեան*, Մանկական Աշխարհ, *Մարդ*պետ, Թալիսման (Հ*էրեաթեներ*), Բնա. պատմական հաւաքածոյ, Մ. Նալբանդ. եան , եւայլն , մինչեւ որ պատերազմը պայթեցաւ եւ տայուած պրակներն ալ փճացան ձեռագիրներուն հետ ։

մատենաչար մր հիմնելու եւ այդ մատերաշարին արուրով ինբևայաճսևմ միևնբև **Հրապարակ Հանելու ծրագիրս երբեջ պի**աի չիրականանար ։ Թէեւ Աստուած պիտի օգներ ինծի եւ շատ տարիներ վերջ պիտի կարենայի զանագան հեղինակներու գործերուն առընթեր իմ ալ դործերս Հրապարակ Հանել սեփական տպարանի մբ

րարիջներով, բայց իրական առումով մատենաչար մը հիմնելու ցանկութիւնը ինծի համար միչտ պիտի մնար երազ մը։

պիտի զբաղեցներ յառաջիկայ երեսուն, քառասուն տարիներու ընթացքին ալ։ Բայց 1956-ին, երբ քաղաքական եւ ընկե... րային պայմաններն ալ այնջան խանդա.. புயாழ்த் திரம், யுப பியயம்பக்காட்சிற புயறக்.. եալ որդի մր նման ակսած էր կրծել միտըս ։ Միւս ընկերներս ալ գաղավարակից էին ինծի։ Բայց ե՛ս էի որ պիտի դառնայի գործին գլխաւոր լծակը։ Արդէն իսկ սկսած էի մաջիս մէջ պատկերացնել Հրաատրակելի գիրջերուն արտաջին երեւոյ-[ժը : Անոնը պիտի ունենային փոքրիկ Հա. սակ, ամերիկեան «գրպանի գիրը» կոչ. ուած դիրքերու հասակով, 11×18 սան. թեմ., իւրաքանչիւրը մօտաւորապես 96 புயர் 112 தி : 2யாள எட யாருந்யபுயது ஏக்யգրութեամբ կողջով մը։ Մատենաչարին ժիրերևն ակակ վաջառուքին շատ դատչելի գնով, օրինակի համար երկու լիրա. յի ։ Աչակերաներէն միայն 1.5 լիրա պիտի դանձէինք, նոյնիսկ կրնայինք դանձել մէկ լիրա ։ Մատենաչարը պիտի հիմնուէր Միրիժարեան Սանուց Միութեան անունով, բայց մինչեւ որոչ չրջան մը մենը էինը, ես, Չահրատ, Խրախունի, որ պիտի վճարէինը ծախջերը։ Այս գոհողութեան պատճառն այ այն էր որ առաջին հերժին պիտի հրատարակէինը մեր սեփական գոր. ծերը։ Այնուհետեւ ուրիչ գրողներ ալ, եթե փափաքեին, պիտի կարենային մաս. նակցիլ այս մատենաչարին։ Բոլոր ման..

ջիչ գործ կուտայի : Այդ շրջանին, երկու

ատրուան ընթացքին ո՛չ իսկ պատմուածը

մր կրցած էի գրել։ Հազիւ Թէ քանի մր արձակ էջեր Հրատարակուած էին ինձնե

யு ரடி நம்: டுத் கட மடித் முய் மாயி மடய க் முக்கும்

ծրադիրներ, նոյնիսկ անոնցմէ մէկ երկու ջին վրայ, աշխատիլ սկսած էի, բայց դա.

նոնը չէի աւարտած տակաւին։ 0'4, որ.

թա'ն դժուար էր այդ չրջանին ինծի հա.

Burnen ավուտը դէն որուրն ը շարբ

խիզախ ծրագիր մը։ Մատենաչար մր

հիմնել։ Մատենաչար մը հիմնելը կեան.. քիս ամեներ կանուի շրջաններեն սկսեայ

գերագոյն նպատակ մը եղած էր ինծի Հա.

մար եւ այդ Նպատակը միտջո միչտ

մար գրելը:

կամներէն մէկը կը նկատէինը։ Ուրեմն իւրաքանչիւր գիրքեն պիտի հրատարակեինը 750 օրինակ եւ այդ 750 գիրջերուն հրատարակուներնը պիտի արժէր 600 լիրա։ Այդ չրջանին համար քիչ գրամ չէր այգ, նոյնիսկ ես սուղ կը զանեի, բայց յուսալից էինք։ Ձահրատ եւ **Խ** թախունին պիտի հրատարակէին հրենց բանաստեղծութիւնները, իսկ ես՝ պատմուած ջներս ։ Տակաւին Հրատարակուած որեւէ գիրք չունէի եւ անհամբեր էի գիրք մը ունենալու:

րամասնութիւնները ճչղուած էին, նոյն-

իսկ դացած ու խօսած էինք Վարոլ տպա.

րանի տէր Սարդիս Թէրդեանին հետ, որ

մեզի գին ալ տուած էր։ Սարգիս Թէրզեան

որակաւոր տպագրութիւն կ'ընկը։ Թկեւ

լաւ գրամ կը գանձէր, աժան գործ չէր

տեսներ, բայց ընչաքաղց մարդ չէր, հայ

գիրքն ալ կը սիրէր եւ առաւելագոյնը

կ՝ընէր հայ հեղինակներուն օգնական հան-

դիսանալու Համար ։ Ինչը մեր լաւ բարե.

Խորհեցայ պատրաստել Պոլիսի մէջ մեզի ծանօթ գրասէրներուն ու մտաւորականներուն մէկ ցանկը եւ նամակներ ուղաըկել անոնց, խնդրելով որ աջակցին մեր այդ ձեռնարկին։ Ատկէ զատ արդիական ոճով ծանուցումներ ալ պիտի հրատարակերնը, որպեսգի կարենայինը այդ գիրջերը ցրուել ժողովրդական լայն խաւերէ ներս : Փավուկ գործ մրն էր , նոյնիսկ կը մտածէինը որ տակաւին առաջին քայլերու վրայ կերայիրը Ղուսախան նքքալ, եայն կը Հաւատայինը որ կ'արժէր փորձել։ Մինչեւ իսկ մեր առաջին հրատարակելի գործերուն մէջ կը դասէինը Վարուժան Անէմեանին «Գրական ծաղրանկարները»: Մեր ընկերը Հոս չէր այլեւս, մեկնած էր եւ մեզի համար պարտականութիւն մըն էր գրատարակել անոր գործը, քանի որ ան այլեւս արտասահմանի մէջ ապրուստի ծանր պայքար պիտի մղէր ու կարելիու-**Երւրը պիտի չունենար նմանօրինակ ծրա**գրի մը մասին մաածելու ։ Մնաց որ , Վարուժանին այդ ծաղրանկարները չատ հա-Տելի էին եւ կընային լարել գրասէրներու Հետաքրքրութիւնը: Այդ օրերուն չէի գիտեր անչուշա որ

ՇԱԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԻՍԻԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԱՐՄՆԻ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹԸ

Անցեալ Ցունուարի Ց-ին Կիրակի օր,
ժամը 15-ին Հովանաւորութեամր Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան եւ կազմակերպութեամբ Եկեղեցւոյ պայծառութեան Տիկնանց մարմնի, եկեղեցւոյս ՆուրՀան Ֆըթէնկեան Մչակութային սրահին մէջ տեղի
ունեցաւ աւանդական անուչապուրի ցերե-

ժողովուրդները կ՚ապրին իրենց մշակոյթով, իրենց Հաւատքով, իրենց բարքերով, որոնք կուդան դարերէ, երբեմն դրաւոր ու երբեմն ալ ժառանդարար։

Սակայն աւանդուժիւնները եւս տուեալ
ժողովուրդներու կեանքի մէջ ունին անփոխարինելի դեր մը, եւ չատ յաճախ առանց
անդրադառնալու եւ երբեմն ալ բոլորովին
մեջենայականօրէն կը կատարենք բաներ
մեր ամէնօրեայ կեանքեն ներս, որոնջ
կղղիայած կեանքի անբաժանելի մասը կը
կղղիայած կեանքի

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան Տիկնանց Մարմինը գրեթե գոյութիւն ունի օծում էն ի վեր եւ ինչպէս անունը կր նչէ տիկին. ներու բուն առաջելութիւնը եկեղեցւոյ պայծառութիւնն է, զոր կատարած են ու կը չարունակեն անտքերապահօրէն, ըլլան այն անդամուհիները որոնը այս աչխարհին այլեւս չեն պատկանիր եւ ըլլան այսօրուան անդամուհիները։

Սակայն Տիկնանց Մարմինը կը գրաղի միաժամանակ Հիշանդներու այցելու...
Թեամբ, կարօտեալներու եւ բանտարկեալներու օժանդակուԹեամբ, որբերու եւ դպրոցի ՀոգածուԹեամբ եւայլն։ Բայց այս բոլորի Հետ խիստ կարեւոր է նաեւ աղօԹքի պահը որ տեղի կ՚ունենայ ամէն ՈւրրաԹ օր, ժամը 14-ի եւ 16·30-ի միջեւ։

Անուչապուրը որոշ երկիրներու Հայեըու համար անծանօԹ անուչեղէն մըն է
եւ այսօր երբ այդ պատճարանուԹեամբ
կը հաւաքուինք սեղաններու չուրջ, ամ էն
Հայ կը յիչէ անցեալը, իր հայրենի աւանդներն ու անմոռանալի յուչեր՝ որոնք
անջնջելի տպաւորուԹիւններ ձդած են իրենցմէ իւրաքանչիւրի վրայ:

Տարօն Մչակութային Միութեան եւ Եկեղեցւոյ երգչախումբի անդամները իրենց երդերով դեղեցիկ ու իւրայատուկ փայլ մը տուին հաւաջոյթեին։

Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւը իր գնահատութիւնը ընելով Հրաւիրեց նոր ու «երիտութիւնը ընելով Հրաւիրեց նոր ու «երիտասարգ անդամուհիներ» գալու ամբողջացնելու Մարմնի չարջերը, որպէսզի չղթան չփչրուի այլ գործը չարունակուի ու աւանդութիւնները չարունակեն գոյութիւն ունենալ որպէսգի մեր Հայկականու**Մետահա** տես-բառեր

*ትԻՐԱՅՐ ՓԱՓԱԶ*ԵԱՆ

ՇԷՔՍՓԻՐԻ ԱՏ ՀԼԹԻՍԹ ԻՏ

«ՁሆՐԱՆ ՀԷՔԵԱԹ»ԻՆ ՄԷՋ

Յունուար 25-էն Փետր 26, ծանօթ դերասան - բեմադիր Ժիրայր Փափաղեան Հովիւի դերը կը խաղայ Շէջսփիրի «Ձմրան Հէջեաթը» թատերգութեան մէջ Վէնսէնի Քարթուչըրին (Թէաթը տր լ՚Էփէ տր Պուտ):

Ժ. Փավաղեան վերջերս Փարիզ հաստատուած է եւ կ'աշխատի երիտասարդ ժատերախում բերու հետ ։ Նախջան Ֆրանսա դալը , 1980-էն 1991 բեղուն գործունէութիւն ունեցած է ամերիկեան բեմերու վրայ , Նիւ-Եորջէն Տիթրօյթ, ուր բեմաղրած է «Անոյլ»ը , նաև Լոս-Անհրյրս ուր խաղացած է Մարիվոյի , Չէխովի , Շէջսփիրի և այլ հեղինակներու գործերու մէջ ։

Թատերական իր ասպարերը սկսած է Գահիրե եւ Հոն իսկ խաղացած է Ժագ Ծառոնի, Ռոպեր Հիրչի, Մօրիս Էսջանտի, Ժընրվիէվ Գաղիլի կողջին։ Հայաստան անցնելէ ետք, հինգ տարի աշխատած է Երեւանի Թատերական արուեստի հիմնարկը։ Այսօր, վերջնապես Ֆրանսան ընտ-րած է։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ — ԻՍԻ_ԼԷ_ՄՈՒԼԻՆՕ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սարջաւորման, Փոխադրութեանց, Զբօսաչրջիկութեան նախարար՝ Պերնար Պո-սոնի հրաւէրով, առաջին անդամ ըլլալով Ֆրանսա այցելուԹիւն մր կատարեցին Հայաստանի Շինարարութեան նախարա-րը՝ Ֆելիքս Պիրումեան եւ Բնակութեան ու հանրային սպասարկութեանց Ազգ. ընկերութեան նախագահը՝ Արարատ Գոմ-ցեան, Յունուար 12-էն 19: Նպատակն էր օգտուիլ ֆրանսական Պետութեան օժանդակութենէն եւ տեղական Հաւաքականութեան մր փորձառութենեն քաղաքայինութեան, կազմածի եւ բնակարանի մարզին մ էջ ։ Այս առընչութեամբ, Իսի - լէ - Մուլինօ գացին, քաղաք մի որ առանձնաչընորգեալ յարաբերութիւններ ունի Հայաստանի հետ եւ կը փափաքի աւելի շօշա-փելի կերպով չարունակել սկսուած գոր-ծակցութիւնը այդ երկրին հետ։ Եւ այս Նպատակաւ Համաձայնագիր մը ստորա-գրուեցաւ Իսի-լէ-Մուլինոյի և Հայաստանի վերոյիչեալ ազդ. Ընկերութեան հետ։

Թիւնը միչտ կենդանի մնայ ու Հոդեւոր -ազգային ժառանդուԹիւնները չարունակեն ապրեցնել եւ մանաւանդ Հետաքրքրել ու յուղել ապադայի Հայ նոր սերունդները։ Ներկաները որոնք չուրջ 80-ի մօտ էին, խանդավառ մ Ծնոլորտէն 3.000 ֆրանը նուիրատուութիւն կատարեցին Տիկնանց Մարմնի ապադայի ձեռնարկներու յաջողութեան Համար ։

ՄԻՒՌՈՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ԵՍԱԵԱՆ 100

. ՊՈԼԻՍ .

Պոլսոյ մէջ, Ցունուար 15-ին, բացուած է Էսաեան Վարժարանի 100-ամեակի Հանդիսութեանց չարքը, եկեղեցական եւ աչխարհիկ Հանդիսութիւններով ։ Առաւօտուն Հանդիսաւոր պատարադ մր մատուցան... ուած է Պէյօդյուի Ս. Երրորդութիւն Մայր Եկեղեցող մէջ, նախազահութեամբ Գարեզին Պատրիարջի ։ Ցաւարտ արարողութեան, բազմութիւնը փոխադրուած է Գումգաբուի Մայր Եկեղեցւոյ Յարութիւն Ամիրա Պէղձեան սրահը ուր տեղի ունե. ցած են աշխարհիկ հանդիսութիւնը եւ րաժակի պահը: Ըստ մամուլի («Մարմարա») արձագանգներուն, այս բաժինը բաւական խառնակ եղած է եւ գէլ տպաւորութիւն թողած ։ Բացումը կատարած է Տիկին Մելինէ Ենիեորկան որու ուղերձին յաջորդած է օրուան Հանդիսավարը՝ Տիկին Ժագլին Էրմէն։ Առաջին խօսք առնողը եղած է երիցագոյն Էսաեանցի՝ Տիկին Պերճուհի Երկանեան եւ այդ պա-கோடு முக்கீ தோயாடுமாடயல் த மயக்ட யுக்கியட կրտսերագոյն Էսաեանցին որ ոտանաւոր մը կարդացած է։ Տիրան Լոբմակէօդեան երգած է Էսաեանի ծանօթ քայլերգը՝ «Ողջոյն տաճար իմաստութեան», ապա, ներկաները հրաւիրուած են բաժակ բարձրացնելու Էսաեանի ի պատիւ։ Տնօրէնու-4ի Տիկին Սախենիկ Նշան խօսը առնելով, գիտել տուած է որ վարժարանը ունեցած է ոսկեայ կամ մշուչոտ օրեր, բայց, մըչուչները միչա փարատած են կորովի կրթական մշակներու եւ ազգայիններու աշխատանքին չնորհիւ։ Вիչած է Հերմինէ Գալուստեանի կամ Աննա Գավաֆ.եանի նման տնօրէնուհիներ եւ աւելցուցած է որ աչակերտներու Թիւր հասած է 400-ի: Wouline հրաւիրուած է վարժա-րանի հայերէնի նախկին ուսուցիչ՝ Վարդ Շիկահեր։ Իրարու յաջորդած են բազ-մաթիւ այլ խօսողներն ալ, բայց ըստ «Մարմարա» ի Թղթակցութեան ժիսոր մը սաեղծուած է եւ սրահին մէջ լսելի ալ չեն եղած ելոյ Թևերը, ի չարս որոնց Մա ը-րուհի Ցակորեան, Տուք . Հերմոն Արաբս, Մեսրոպ Արթ., Տոթթ. Արամ Ֆրևարը, «Ժամանակ»*ի խմբագրապետուհի՝ Նատիա* Գոչունեան եւայլն ։ Պատրիարջը կանու-- UPPHAREZUSAN USACANU VEC

- 29 -

ինթի կ'Ըսեն

Պետրոս Գուրեանեն ներշնչուած

Ինծի կ՚ըսեն․ _ «Ինչո՞ւ լուռ ես»։ Ո՜Հ, միթե բառ կամ խօսը ունի՞ Համեստ մարդը, որ երբ խօսի կը պատժուի չատերու պէս։

Ինծի կ՚ըսեն․ - «Միչտ տխուր ես»։ Ինչպէ՞ս չըլլամ ։ Մէկիկ - մէկիկ դէմս ելան կարդ՝ մը մարդիկ , որ սրբեցին ժպիտ ղէմջէս ։

Ինծի կ՚ըսեն․ _ «Կրակոտ չես , չես նետուիր ծով , ոչ իսկ լճակ» ։ Այստեղ ճահիճ կայ հասարակ ։ Կը խեղդուիմ նետուելուս պէս ։

Ես ինձ կ՚ըսեմ․ _ Ժամն է Հասեր որ փնտռեմ ովկէանոս։ Գուցէ այնտեղ դանեմ փարոս դէպի արեւ, լուսին, աստղեր։

ՇՐՋՈՒՆ ՄԱՆՐԱԴԷՏ

իւէն մեկնած է։ Հուսկ բանջը արտասանած է ՇաՀան Արջեպիսկոպոս։

**

Ցաջորդ օրը, Ցունուար 15-ին, Պէյօդլուի Մուամմէր Գարածա Թատրոնին մէջ, տեղի ունեցած է «Հայ Տանս» մկրտուած արդիական պարախումբին ներկայացումը որ դրուած էր Էսաեան վարժարանի հարիւրամեակի տօնակատարուԹեանց դեղարուեստական յայտադրերու չարջին։

Պարուսոյց եւ դեղարուեստական տնօրէն Լեւոն Թապիրեանի խումբը չատ խընամուած եւ բարձր որակով ներկայացում մը հրամցուցած է Թէ մենապարի եւ Թէ խմբապարի բաժիններոմ:

Ներկայացման աւարտին բեմ եկած է Էսաեանի տնօրէնուհի՝ Տիկին Սաժենիկ Նչան եւ բացատրուժիւններ տուած իրենց տօնակատարուժեանց չարջին իրագոր... ծուած այս ներկայացման մասին։

Երեկոյնը փակուած է քոքնեյլով մը:

ԶԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

UTANDESP 1841UFLU

Վ Է Պ

Երբեջ այս յաղթական գունակութիւնը
պիտի չպարդեւէր անոր։ Մոջասենները
հանեց, հադաւ դուլպաները, յետոյ՝
դարձեալ կօչիկները, ստուդեց Թէ փասօն
եւ դրամը դրպանը, ժամացոյցը Թեւն էր,
սանտր մը անցուց մապէն, սանտրը դրաւ
տափատին ետեւի դրպան, դուռը ջաչեց
դնաց։ Սանդուխէն իջած ատեն իմացաւ
մօրը ձայնը որ տղոց կը հարցնէր Թէ ո՞վ
էր դուռը դոցողը։ Պահ մը ետջ դուռը
բացուեցաւ նորէն, Մելինէին ձայնը Հնչեց
սանդուին ի վար.

երթաս նե :

որ և ի երթաս կոր անօթի փորով :

որ և դար և անանկ գնա ուր պիտի

Ուրաիսացաւ այս «ուր երիժաս նկ»էն. մաման կրլլած էր։

այդ ծանր, Տնչիչ լռութենկն փրկուելու

Ոչ մէկ ժամադրութիւն։ Վերստին տեսնուելու ոչ մէկ խօսք։ Երկուքն ալ իրարմէ յուսացած էին առաջին քայլը։ Ի զուր։ Գիչեր բարի -- դիչեր բարի։ Այսքան։ Իրարու ձեռք անդամ չէին սեղմած։ Նորմա, տուն մտած ատեն, ետին չէր նայած։ Երկուքն ալ չէին դարմացած այս վիձակին։ Սուր տարօրինակ սփոփանք մը, նաեւ ծանր տխրութիւն մը կրած էր։ Հիմա, միայն տխրութիւնը կը զգար վերստին։ Երթալիք տեղ, ընելիք բան չունենալու տխրութիւնը։ Եւ իրաւացի թե անիրաւ տովանելի անգանգստութիւնը։

Տոլմուչ մը «Թաջսիմ, Թաջսիմ» ըստւ գնաց։ Տոլմուչ մը «Քարաջէօյ, Էմինէօ... նիւ, Սիրջենի» ըստւ գնաց։ Տոլմուչներ գացին, օԹոպիւսներ գացին։ Կիրակնօրեայ բազմութիւնը նստաւ գնաց։ Գուցէ սա պահուս Նորմա ալ տոլմուչ մը կը նըստեր կ՝երթեար։ Երթալիջ տեղ մը կը դրարներ,

Բայց ո՞վ ըսաւ Թէ ինք երթալիք տեղ չուներ։ Ամբողջ ջաղաքը իրն էր՝ մէկ ծայրեն միւսը։ Եւ երբ Պոլիս կ'ըսես ջաղաքին, մէկ ծայրէն միւսը՝ երեւակայէ ի՞նչ կը նչանակէ ։ Եշիլգիւղէն Ռումելիթավաբ, Անատոլութավարէն Գատրդիւդ, Գատրգիւղէն Փենտիք, Մեծ Կղղիէն Քէա. դրթենանկ... Օրերով գնա, վերջը չի գար։ Գիչերը կուդաս սպառած, անկողին կ՚իյնաս կօչիկներով, տասը ժամ կը բնանաս ամէն բան մոռցած ։ Մանաւանդ եթե քանի մր հատ այ ձնկած ես վերադարձիդ, տեղ մ ։ Բայց այդ ամէնը ջանի[®] ոսկի կը կլլէ ։ Հակառակ փասոյին։ Նոյնիսկ եթե բան. ւորներու կապելայ մր երթաս Տնկելու։ Ո՛վ գիտե որչափ չահեկան կ՛ըլլայ այդ աբուրի վատելայի դև դէծ ջահբլ: գահել: Դո°ւրսը։ Քանի° օր կը դիմնայ վերար-

կուին դրամը, ենք, դուրսը ձաչել սկսիս։ Պէտք է պահել այդ դրամը։ Եննադրենք նէ վաղը Նորմա ... Ձէ՛, պարդ եննադրենը րունելն մը այսինքն ... Իրա՛ւ, ենք Նորմա տեսնուիլ ուղէ, ժամադրուիլ, ի՞նչ կրնայ ընել։ Տունը հեռաձայն չկայ որ։

Սուր չունչը բռնեց ։ Մինչեւ հիմա միչտ ինջ փնտռած էր Նորման ։ ԵԹէ ա՛ն դինջ փնտռէր , ի՞նչպէս պիտի․․․

0′, բայց անչուչտ, նամակ կը գրեր։ Հասցէն ունէր։ Նամակ մը մէկ օրէն...

Սակայն հիմա մաման զգոյչ է։ Տղուն անունին նամակ որմէ կրնայ գալ որ։ Իրեն կուտա՝ յ։ Չի տար։ Կր պահէ։ Կր դանայ, կր կարդայ, կր պատռէ, կր նետէ։ Կ՛րնէ՛։ Ինջ չի կրնար ամբողջ օրը տունը նստիլ։ Միայն Սիլվան ... Այո, Սիլվա-յի՛ն ըսել պէտջ է։ Ան տունը կ՛րլլայ Թրդ-Թատարի ժամերուն։ Եւ հաձոյջով մեղսակից կ՛րլլայ եղբօրը...

Ու երբ նամակը գայ, դրամ ունենալու է յաջորդ ժամադրութեան համար ։ Կապելայ, դինովնալ, դատարկապորտութիւն ... Ատոնց ատեն կայ դեռ ։ Երբ յոյս չմընայ ։ Ցուսահատ մարդիկ ատանկ կ՚ընեն, իրենց վիչտր մոռնալու համար...

Նորմա զինջը չկանչեց յաջորդ օրը։ ԵրեջչաբԹի ալ նամակ չեկաւ։

Երկուչարնի առաւօտ, Սուր դազտադոդի ըսած էր Սիրքային Թէ նամակարերը ենք գայ ... «Հասկցա՛յ», ընդմիջած էր Սիլվա։ Աչքերը չողացած էին։ «Դուն Հոդ մ'րներ», փոփսած էր։

Սատանան գիտէ Թէ որջան դժուար եդած էր ասիկա Սուրին Համար։ Սիլվային ամբողջ ուղածն էր աս։ Ու Հիմա, ա՛լ պիտի չկրնար դիւրաւ ազատիլ անոր ձեռջէն։

Այլեւս Սիլվային երեսը նայելէ անդամ կը խուսափէր։ Լաւ դիտէր Թէ մուկը իր դէմ քէն կախուած էր, եւ Թէ ամենափոքր

քաջալերանքի մր կը սպասէր խնդրին մէջ մանելու, խորհրդապահ դառնալու, ամ բողջ դաղանիքը մանրամասնօրէն կորգելու համար։ Եւ որպէսգի մուկը չջաջա. լերուի, խոժոռ դէմք մր կ՚առնէր անոր

ներկայութեան ։ Չորեջչաբթի գիչեր , Սիլվա չուրջը նայելով , արամաթիջ չարժուձեւերով մօտեւ ցաւ իրեն , անդամ մը եւս վափսաց վչաակից ակնարկով մը ։

- Բան մր չկայ։

Սուր չպատասխանեց։ Բայց մուկը չէր 4լլեր այդ անտարբերութիւնը։ Իր չողչողուն աչքերով կր քանար հետախուցել եղբօրը Հոգիին խորերը։ Հիսանդ պիտի ըլլար այս առեղծուածէն։ Ի՞նչ նամակ էր Սուրին սպասածը։ ԵԹԷ Նորմայէն էր, պետը էր խղուած ըլլային։ Մինչդեռ գիչերները կր չարունակեր ուչ տուն դալ։ Ուրեմն Նորմայէն չէր։ Ուրիչ մէկը կար։ կամ՝ գիչերնե՛րը ուրիչ մէկուն հետ էր, եւ նամակը Նորմայէն պիտի դար։ Ո՞րն էր։ Խենթենալիք բան էր աս։ Եթէ ուղղակի Հարցնէր, Սուր չէր պատասխաներ։ Ընդհակառակն, բոլորովին կը հեռանար իրմ է ։ Քնացնելու էր զայն ։ Վստահութիւն ներչնչելու էր, որպէսզի թերնէն մէկ -երկու խոսը փախցնե, ու ատկե, հետեւութիւն հանելով, ճշմարտութիւնը հասկընալու էր։ Մինչդեռ ա՛յնչափ դժուար էր խսոք առնել Սուրին բերնեն:

Ետեւէն գնաց, սենեակը։ Չտեսնել ձե... ւացուց անոր դժգոհութիւնը։

. Ի նչ կ'ուպես, Հարցուց Սուր։

- Քեզի բան մը ըսեմ նէ ի՞նչ կուտաս։

- Բան մըն ալ չեմ տար։

- Հոդ չէ, ես նորէն կ'ըսեմ ։ Քուկինիդ մաման յոյն է եղեր ։ (Շար. Ա. Էջէն)

ւած է եւ կառավարութիւնը անհրաժեչտ միջոցները ձեռը կ'առնէ ամբողջացնելու համար չինութիւնը, որ կարեւոր նշանակութիւն ունի Սեւանի չրջանին համար։

मध्रे एट राग्तर

ԹՈՒԼԻ մէջ (Մեօրթ - է - Մողել) կոունկ மீர மாய்யுயாயுக் த் கட கிறும்க் சியம்-ியிசிர்யிச் - Վախըլօ արհեստի լիսէն, ուր դասաւան_ դութիւններ կային այդ ժամուն (Յունւար 26, ժամը 16.30). վեց ուսանողներ տեղն ու տեղը մեռած են, երեք վիրաւոր կայ, երկութը՝ չատ ծանր վիճակի մէջ։ Քննութիւն բացուած է ճչղելու համար այս ահաւոր արկածին պատճառները։ Արդարեւ, Հարկ է գիտնալ Թէ կռունկի 452 վիճակի°ն հետեւանք է անկումը [# սաստիկ Հովին։ Ամեն պարադայի մեջ, կռունկին տապալումը երեք յարկանոց գալոցին վրայ, սարսափելի տեսարան մր պարզած է չուրջը։ Մեռեալները, 17-էն 18 տարեկան են, 4 աղջիկ եւ 2 տղայ, վիրաւորներէն մէկը կռունկին վրայ գտնըւող բանուոր մրն է:

ԱՈՒՇՎԻՑԻ աղատագրման 50-ամեակը 2 առանձին ոգեկոչումներու առիթ տուած է Յունուար 26ին. մէկը՝ լեհական Գրադովիա, միւսը՝ Հրէական Պիրջընաու։ Գրագովիա խօսք առած է նախագահ Վալեզա, որ կը մեղադրուի որովհետև մէկ անդամ իսկ հրեայ բառը չէ արտասանած ։ Լեհաստանի համար, Աուչվից լեհ ժողովուրդի տառապանքի բարձրագոյն վայրն է, մինչ Հրեաները կր պահանջեն որ ան խորհրըդանիչն ըլլայ միայն հրեայ ժողովուրդի բնաջնջման : ձիչգ է որ արգելափակման այս կայանը չինուած է, նախ արգելափակելու համար հացիական գրաւման ընդդի. մարիր Լեհերը։ Շատ մեծ Թիւով Ցիկան. ներ ալ կազէ եղած են այդտեղ ։ Ամէն պա_ րագայի մէջ, բաւական ադեղ է այս բանավենը «հաչուապահութեան» մը չուրք, րայց, ըստ երեւոյթեն, կարելի չէ աղնիւ զգացումներ ակնկալել մարդոցմէ ամէնէն նուիրական պահերուն իսկ։ Միջադեպ մրն ալ պատահած է Աուչվիցի մom, երբ Նիւ - Եորքի ռաբունին՝ Վայս արդելք եղած է որ մատուռին մէջ իրիկնային ժամերդութիւն մր տեղի ունենայ։ Զինը ոսարկանատուն առաջնորդած են, ուր ժամ մր մնացած է։ Միւս կողմէ, Պիրքընաուի մէջ, եւրոպական Հրէական Համագումարին նախագահը՝ Ժան Քահն բողոքած է Շոաին (հրէէրէն՝ Աղէտ) «բրիստոնէայման» ղէմ, կը դատապարտէ լեհ իչիսանութերւնները որոնք կ'ուզեն. . «ազգայ. նական արարողութ-իւն մը կազմակերպել, շեշտը դնելով լեհ նահատակութեան վրայ, մոռնալով որ մեռեալներուն 90%-ը հրեայ էր» ։ Վատիկանի մէջ, Միլանոյի արջեպիսկոպոսը՝ դերպ. Մարթինի ցաւ յայանած է «բրիստոնեաներու յանցանքներուն առթիւ Հրեաներու նկատմամբ» ։ Ոգեկոչումները պէտք է շարունակուէին Յունուար 27-ին, Թեեւ Հրկական կազմակերպու-Թիւնները սպառնացած էին որ պօյքոնի պիտի ենքժարկեն պաշտօնական Հանդիսու թիւնները:

ՄԱՐՍԻՅԼԻ քաղաքապետը՝ փրոֆեսեօր Ռոպեր Վիկուրու յայտարարեց Թե գօրավիգ է Է. Պալատիւրի : Կասթեոն Տեֆեռի յաջորդը որ , 6 տարի է գլուխն է Մարսէյլ քաղաքին, հեռացուած էր Ընկերվարական կուսակցութենկն 1989-ին եւ վերջին չրըջանին մանաւանը, չատ փորձեր կ'ընկը աջին մօտենալու համար, ի նախատեսու-Թիւն Թաղապետական ընտրութեանց ուր աջի իր մրցակիցն է Ժան - Գլօտ Կօտէն: Այս վերջինը հեղնանքով ողջունեց Վիկուրուի դիրքը ու աւելցուց . «ԵԹԷ կր միա-Նայ Նախագահական նոր մեծամասնութեան, աւելի լաւ, մէկը կ'ըլլայ ընդմէջ ուրիչներու, ըայց ոչ՝ առաջինը» ։ Թափի ծիծաղելի կր գտնէ այս նոր դիրքորոչումը։ Շրջանի ընկերվարական նախադահը՝ Լիւսիէն Վեկան յայտարարած է Թէ «տրխուր» է ի տես իր հին ընկերոջ «դէպի աջ թերումին», բայց Հարկ է այնպես ընել որ ձախը կարենայ համախմբուիլ։

ՉԷՉԷՆԻՈՑ մայրաքաղաքին վրայ ռուսական ոմբակոծութիւնները կր չարունակուին, Հիմնայատակ կործանելու Համար դիմադրութեան վերջին դիրջերը։ Միւս կողմէ, Մոսկուայի մէջ, բաւական սուր է Հակամարտութիւնը ԽորՀրդարանին եւ իչխանութեան միջեւ։ Ծանր քըննադատութիւններ կան «ԱպաՀովութեան ԽորՀուրդ»ին Հասցէին, որ Պետութեան

h Bhousuu

Շալձեան ընտանիքը 500 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ին Հայկուհի Շալնեանի մահուան Բ. տարելիցին ի յիչատակ։

ՄԱՐՍԷՑԼ. - Չօլաքեան ընտանիքի Հոդեհանդստեան առԹիւ, Տէր եւ Տիկին Կարօ Յովսէվշեան կը նուիրեն 200 ֆրանք «Ցառաջ»ի բարդաւանման ։

8UNIU8ALBHAD

Մարսէյլի Հայ Մշակոյթի Տան Վարչութիւնը, Տիկնանց յանձնախում թր եւ Երիտասարդաց Ակում բր իրենց սրտադին
ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Տիկին
Լիւսի Միլտոնեանին, Տէր եւ Տիկին Կարօ
Միլտոնեանին եւ դաւակներուն, Տէր եւ
Տիկին Ժանօ Միլտոնեանին եւ դաւակներուն, Պր. Ալպէո Միլտոնեանին եւ ադդականական պարադաներուն իրենց ամուսնոյն, Հօր եւ մեծ - Հօր՝

2ԱՒԷՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆԻ (Հիմնադիր անդամ ՄարսԷյլի Հայ Մշակոյթի Տան) մահուսը առԹիւ ։

Ի ՆՊԱՍՏ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Զաւէն Միլտոնեանի յիչտակին՝ Տիկին Լիւսի Միլտոնեան եւ զաւակները 2000, Ցովսէփեան ընտանիք 500 Ֆր., Իւղաբեր Փափազեան, Մարի Պէրպէրեան, Արպէռ Պօղոսեան, Արաժ Շէխիկեան, Անդրանիկ Փաժպուքեան, Ժադ Պօղոսեան 200_ական ֆրանք, Տիկին Մանոյչ Շահժիրեան 250, Անտրէ Տավիսեան, Հայկաղ Չուկուրեան, Վահրաժ Ճառայեան, Սեղա Սիժոնեան, Ռոլան Վարդանեան, Աչոտ Վարդանեան եւ Սօնիա Փիլիկեան 100-ական Ֆր.:

մէջ Պետութիւն մը ըլլալու բնոյթ ունի, տեսակ մը նոր «Պոլիտ Բիւրօ»։

ԹԻՖԼԻՍԻ ռուսական ուժերու սպայակոյտի չէնքը ոճրափորձի ենքարկուած է Ցունուար 25-էն 26-ի դիչերը։ Ձոհ չկայ։ Կը կարծուի որ այս արարքը կապ ունի Մոսկուայի մահափորձին հետ, որու դոհ դացած էր Վրաստանի Պաչտպանութեան նախկին նախարարը («Ցառաջ», Ցունւար 27)։

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարարը՝ Ֆրան-யாடய [தாடுயர செர்க்கி பர பாட் யாடயல் த (ուղղակի կամ անուղղակի) իր եղբօր դերասան Ֆիլիփ ԼԼոթարի որ պիտի ձերբակալուի Թմրեցուցիչի չահատակուԹեան Համար (Հոկտեմբեր 5-ին)։ Տունր խուդարկու թեան ատեն ոչ մէկ կրամ գտնուած *Էր եւ դերասանն ալ յայտարարած էր որ* հեռաձայնով, մէկը որ կապ ունէր իր եղ-ம் திர திர மாம் மார்க் திர முடிய குடி (முடும்ւորական ոստիկանները կախում ունին Պաշտպանութեան նախարարութենեն) պիտի գան իր տունը ։ Ֆիլիվ Լերթար ընևութեան տակ առնուած է թարեցուցիչի գործածութեան եւ փոխադրութեան ու առա. ջարկութեան համար ։

ՃԷՔ ԼԱՆԿ քաչելէ ետք իր Թեկնածու-Թիւնը, նոր չարժում մը հիմնեց՝ «Հնարեցէ՛ք, վաղը»։

ԼԸ ՓԷՆ հիւրն է 7/7 յայտագրին, Կիրակի Յունուար 29-ին, բայց, բացառաբար
հարցապնդող լրադրողը Անն Սէնւբլէրը
պիտի չրլլայ ,այլ՝ ԹԷ-ԷՖ-1-ի լրատուուԹեան տնօրէնը՝ Ժերար Քառէռու։ Անն
Սէնւբլէր բացատրած է Թէ իր անձնական
յարաբերուԹիւնները Լա Փէնի հետ (յա.
Ջորդական դատեր) Թոյլ պիտի չտային
որ Հարկ եղած ՀանդարտուԹեամբ վարէր
յայտագիրը։ Կանոն է որ նախադահական
բոլոր Թեկնածուները Հրաւիրուին 7 /7
յայտադրին։

ԵՐԻՔ ԳԱՆԹՈՆԱ, ֆութարդի Համբաւաւոր խաղացողը որ, այլեւս Մանչէսթըր Եռւնայթըա խումբին մէջ կը խաղար, կրնայ ծանր պատիժներու ենթարկուիլ ֆութարդի բրիտանական դաչնակցութեան կողմէ, Յունուար 25-ին պատահած ծանր միջադէպին հետեւանքով։ Խաղացողը բիրտ կերպով յարձակած է Հակառակորդ խումբին զօրավիգ եղող հանդիսատեսի մը վրայ եւ Հագիւ կարելի եղած է դիրենք բաժնել։ Անդլիական դաչնակցութիւնը որաժնել։ Անդլիական ոււած է Գանթոնայի որպեսգի իր պաշտպանութիւնը պատուս

ՀԱՄԱՐ ՀԱՄԱՐ ՀԱՄԱՐ ԳՄԱՑԱՆԻ

Չաւեն Միլտոնեանի յիչատակին՝ Տիկին Լիւսի Միլտոնեան եւ դաւակները 2000, Ցովսկփեան ընտանիք 500 Ֆր., Հայադատ Միսիրլեան 150 Ֆր., Ժիրայր Շալձեան 200 Ֆր., Վահրամ Ճառայեան, Ցակոր Էսկիձեան 100-ական Ֆր.:

ひりはられ のれてしてはし

ԿՈՄԻՏԱՍ-ի Ծննդեան 125-ամեակին նուիրուած Համերդ

Շարա (7, Փետրուար 25, ժամը 20.30-ին Էթս - ան - Փրովանս թաղաջի Համերդասրահը:

Մանրամասնութիւնները յետադային ։

EXPOSITION

le Centre Culturel de Meudon présente les œuvres récentes de

Aram ALECIAN

du 1er au 18 Février

ouvert du mardi au vendredi de 10h à 12h et de 14h à 18h samedi de 10h à 12h et de 15h à 18h

2, rue de l'Eglise — 92190 Meudon Tél. 46 - 26 - 41 - 20

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 Paris
SIRET: 51027317 A R. C. Paris
Commission Paritaire: N° 55935

Հովանաւորու թեամա

Հովահաւորությանը իսիի Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան

եւ կազմակերպութեամը՝ Աշակերտութեան Ծնողական Մարմնի, Պայծառութեան Տիկնանց Մարմնի եւ Տարօն Մշակութային Միութեան

BUE-QUPULUDOFU

ի ճպաստ ՄիՕՐԵԱՑ ԴՊՐՈՑԻՆ, Հիմնադրունեան 15-րդ տարեդարձին առնեւ

Կիրակի, Փետրուար 5, Ժամը 13-էն 20 Քաղաքապետարանի Փ.Ա.Ս. որահին մէջ 25, avenue Victor Cresson, Issy-les-Moulineaux

Գեղարուեստական բաժին՝

ԱՐՍԷՆ ՍԷՖԷՐ ու իր նուագախումըը --- Երգիչ ԳՐԻՇԱ

Հաշերը՝ «Աղթամար - Թամարիս»էն։

Մանրամասնութեանց Համար դիմել Եկեղեցւոյ դիւանին՝ 46 · 44 · 28 · 52 կամ վերոյիչեալ մարմիններուն ։

L'UGAB — Jeunes organise

SA

SOURES DE LA

SAINT-VALENTIN

le Samedi 4 Février à partir de 22 heures 30

au Centre Culturel Alex Manoogian 118, rue de Courcelles, Paris 17e

TENUE CORRECTE EXIGEE
INTERDIT AUX MINEURS

Prix unique : 80 F. (avec 1 consommation non-alcoolisée)

Ghazarian

4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance

Z. I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél.: 42. 89. 27. 47

"Fugunhly quy «Gunug» p pudulinry librali"

trtecupeh **ያበ** ትህበት ሀቦ 31 MARDI 31 JANVIER

LE NUMERO : 5,00 F

69ቦዓ ያԱቦት - ውኑት 18.516

CULUC UHUUAPUL (1925-1957)

Fondatour SCHAVARCH MISSAKIAN

83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris Tel.: 47. 70. 86. 60 — Telex: HARATCH 280 868 F — Fax: 48.00.06.70 —. C.C.P. PARIS 15069-82 E

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

HARATCH

ዶԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.000 Ֆ. .. Վեցամսեայ : 510 Ֆ. Արտասահման : Տար. 1.300 Ֆ. (ամենօրեայ առաքում) 1.150 Ֆ. (շարաթական առաքում) - Հատր : 5,00 Ֆ.

69° ANNEE — N° 18.516

կը քշուէր՝ ֆրանս. օրէնսդրութ-իւն, asso-

I S

կրընդի Գործերու խորՀուրդեն, ն ԱԽԱԳԱՀԸ ZPUJUPUT

Ցունուար 13-ին հրաժարած է Հայաս. տանի կրոնքի դործերու պետական խոր-Հուրդի նախապահը Լուտվիկ Խաչատրըեան։ Ան անցեալ Մայիսին կառավարական որոչումով հեռացուած էր այդ պաշտօնէն ու տեղր նչանակուած էր Կարին Սարդարեանը։ Սակայն Լ. Խաչատրեան ապօ_ րինի նկատած էր որոշումը ու չարունակած պահել իր ախոռը։ Վերջերս երբ նախագահական հրամանագրով Կ. Սարդարեան նախագահի խորհրդական նչանակուեցաւ Լ. Խաչատրեանի համար հարդը փակուած պէտք է նկատուեր : Umկայն ան պատճառաբանելով որ կրօնքի

գործերու խորհուրդը վերջին չրջանին մեկուսացուած է, հրաժարած է որպեսդի կաթողիկոսական մօտալուտ ընտրութիւն. ներուն նախօրէին «ցուցադրական խանդարիչ»ի դեր կատարած չըլլայ։

Լ. Խաչատրեան ըսած է Թէ կառավա_ րութիւնը ոչ մէկ կապ ունեցած է եկեղեցիին հետ, նկատի ունենալով ձնչում բանեցնելու կամ ազդեցութիւն ունենալու Հարցը, կաթողիկոսական ընտրութեան։ իր կարծիքով նախագահն ու անոր չրջապատր կրնան որոշակի կարծիք ունենալ ու իրենց միջոցներով փորձեն ազդեցու-[ժիւն բանեցնել:

ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ ՌՈԼԱՆ ՇԱՌՈՑԵԱՆԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

Ծանօթ գրող, «Մարդաչխարհ» թերթի գլխաւոր խմբագիր ու հայ մարզական լրագրողներու «Նաւասարդ» ակումբի նախագահ Ռոլան Շառոյեան Հ. 8. Դ.-ի դէմ Լ. Տէր _ Պետրոսեանի հրամանագրէն ետբ ձերբակալուած էր։ Անոր առողջական ծանր վիճակով ու ճակատագրով մտահող Գրողներու Միու Թիւնը գիմած է Հայաստանի գլխաւոր դատախազին, ըստ «Նոյեան տապան» գործակալութեան ։ Նոյն ի-பியமாரி ரிமீாபி பீடிம் யு ாடிருயூ \$ «மீயயւորականների միութիւնը» որուն յայտա. րարութեան մէջ ըսուած է որ Ռ. Շառոյեան տաղանդաւոր արձակադիր է, ազնիւ մտաւորական ու մեծ մասնակցութիւն ունեցած է ազգ. ազատաղըման չարժումին:

Ցունուար 21-ի «Ազգ»ը կը գրե թե կը չարունակէ Ռ. Շառոյեանի բանտարկութիւնը ու կնոջը՝ Ժասմինա Գրիգորեանի համաձայն, գրկուած է հարազատներու հետ տեսակցելու իրաւունքեն։ Ան մտահոգութիւն յայտնած է ամուսնին առողջական վիճակին մասին:

ՍԱՀՄԱՆԱՑԻՆ ՄԻՋԱԴԷՊ

Ցունուար 19-ին Հայեւթրքական սահդարի ժանարարա ժօակիր դէն ճարի դև երւնա նրաարիերբեն փանգած բր արնրին Թուրջիա, իրենց պնդումով, տեղական իշխանութիւններու ուչադրութիւնը գրաւելու որպես ծայրայեղ միջոց։ Անոնը ըսած են թէ յուսահատած են տեսնելով որ իրենց դանդատները տեղ չեն հասնիր ու դերթէ կարորա**ւսև իբևանվ հիևաի ի**,նքլան սպառնալիջներու, կողոպուտի։ Կացութիւնը Հարթելու Համար շրջան մեկրագ բը բեւարբը ճիշնա դատւսնավարու-Թեան եւ «Քիւրտիստան» կոմիտէի ներկայացուցիչներ, ինչպես նաեւ ապահովու-^{թեան} պատասխանատուներ ։ Քիւրտ մտա_ ւորականութեան ներկայացուցիչները ըսած են որ բուսու թիւններու կրկնու թեան արարագային իրենք ստիպուած կ'րլլան չրջափակելու Հանրապետութեան նախադաշին շէնքը եւ գրաւոր դիմելու օտար երկիրներու դեսպանատուներուն, բացատրելով որ զերիչիսան Հայաստանի մէջ Ասարագարուին ազգային փոքրայասնու-**Երւններու իրաւուն ըները։** Խոստացուած է անոնց որ ինսըրոյ առարկայ Բամպակաշատ գիւղին վրայ ուժեղ Հսկողութիւն կը կատարուի ։

172-1 ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ է Լրագրողներու Միութիւնը։ Վարչութեան նախագահ ընտրուած է Մարսէլ Պետրոսեան ։ Հիմնադիր ժողովին ներկայ գտնուած է նաեւ Արտաջին նախարար Արկադի Ղուկասեան ։

172-ի մեջ եօթը թերթ լոյս կը տեսնե. «172 Հանրապետութիւն», «Մարտիկ», ռուսերէն «Նարոտնիի Ղարաբաղ» եւ չրրջանային չորս ԹերԹեր։ Կը դործեն «Մունը», «Նոյեան տապան», «Փաստ», «Հայլուր», «Ինտէրֆաքս» լրատու դործակայու Թիւնները ։

Ձայնասփիւռի Հաղորդումները կ'րլլան նաեւ ռուսերէն եւ ադրբեջաներէն լեղուներով . անխափան կը գործէ նաեւ հեռա_ աեսիլի կեղրոնը:

ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

«Բանրեր» Թերթը Ցունուար 11-ի Թիւին *մէջ կը գրէ թէ* «Երբեմն այցելուները տհաճ տեսարանի ականատեսն են դառ նում, այն է՝ եկեղեցում մոմ չկայ»: Արարատեան Թեմի առաջնորդարանէն բացատրուած է որ պատճառը մոմի միակ ձուլարանի մը գոյունքիւնն է եւ քանի որ այսօր մեծցած է եկեղեցի յանախողներու [ժիւը, անկարելի կ'րլլայ պահանջջը բաւարարել։ Նոյնն է խունկի պարագան. խունկ կը ներածուէր Վրաստանէն ու ներկայիս զիները այնջան բարձրացած են որ միջոցները չեն բաւեր ներածումը չաըունակելու ։

UUL ՎԱԶԳԷՆ ՏԱԼԵԱՆԻ

Ցունուար 20-ին Երեւանի մէջ մահացած է բանաստեղծ Վ. Տալեանը։ Ան զառակն էր ծանօխ երաժիչա գուսան Շերամի (Գրիդոր Տալեան), ծնած 1907-ին Գիւմրի։ Միջոց մր գրազած է մանկավարժութեամբ, Թիֆլիսի, Ստեփանաւանի մէջ։ Մաս կազմած է մանկական Հանդէսներու իսք բաղրու թեան ։ Երկար ատեն աչխատած է «Հայաստան» հրատարակչութեան եւ «Խնկօ - Ապոր» մանկական գրադարանին մ էջ : Հեղինակ է բանաստեղծու Թեան 25

TUL ՍԱՐԳԻՍ ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ

«Գրական Թերթ»ի Ցունուար 18-ի թիւէն կ'իմանանք, որ վերջերս, ծանր հիւանդութենկ ետը, 39 տարեկանին մահացած է գրականագէտ Սարգիս Փանոսեան ։ Ծնած է 1955-ին Երեւան, 1973 Թուականին մաած է Երեւանի պետական համալսարանի բանասիրական ճիւզը։ Իր բարձրագոյն ուսումը աւարտելէ ետք, աչիսա-Ցունուար 17-ին Ստեփանակերտի մէջ տած է «Երեւանի Համալսարան» ԹերԹի 15 Հոդինոց վարչութեամբ մր Հիմնուած խմբադրութեան մէջ, իսկ այնուհետեւ՝

ore orbu

ርህያቦበኑԹԻՒՆ, **Φ**ሀቦኮԶԻ ԿቦዐՆԱԿԱՆ ը նվերև կՑՈՒԹԻՒՆ bh ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

սևթողեկոսևկևՆ

Շաբաթ առաւօտները, Փարիզի հայկա կան ձայնասփիւռը յայտագիր մը ունի որ կր կոչուի «Cartes sur table» : Ցայտագիրը կինթանալ ըստ վերջին տարիներու նորաձեւութեան՝ երկլեզու ։ Խամուան մր ընթացքին կր ծեծուր օրուան նիւթը, երբեմն քանի մր հոգիի մասնակցութեամբ, երբեմն միայն մէկ հոգիի։ Ապա, կէս ժամուան ընթացքին հեռաձայնով հարցումներ կ'ըլլան։ Այս հարցում ընողներր -- բացառութիւնները յարգելով-- կր պատկանին ընդհանրապէս այն դասակարգին որ ոչ մէկ լուր ունի հայկական կեանքեն, չի հետեւիր հայ մամուլին, բայց շաբաթ առտուները ուրիշ ընելիք չունե. նալով, բնական կը գտնէ հեղինակաւոր կարծիք ունենալ հայկական բոլոր հարցերուն մասին, ի Հայաստան և ի Սփիւռք ։ Հարցում չըներ, տեսակէտը կը պարզէ։

վերջին շաբաթ օրուան (Յունուար 28) նիւթն էր կաթողիկոսական ընտրութիւնը, որու մասին խօսելու հրաւիրուած էր պատմաբան՝ Օննիկ Ժամկոչեան։

կայանին տնօրէնը՝ Ցակոր Պալեան հարցումները չխնայեց, ի մասնաւորի փարիզեան շրջանի «պատգամաւորներուն» ընտրութեան ձեւին մասին։ Պատգամա. ւորներ որոնք «*մեդ*» պիտի ներկայացը_ նեն Ապրիլ 3-ի կաթողիկոսական ընտրութեան։ Օննիկ ժամկոչեան յայտնեց թէ ընտրութիւնը կատարուած է, բայց, չի կրնար անունները տալ, որովհետեւ պէտք է նախ վաւերացուին Մայր Աթոոէն։ Լա՛ւ, թող այդպէս բլլայ, թէեւ շաբաթներէ ի վեր, secret de polichinelle մըն է։ Բայց, բուն հարցը այլ էր։ Ի՛նչպես ընտրուած են այդ պատգամաւոր. ները եւ ինչպէ՛ս կրնան *մեզ* ներկայացնել, քանի որ մենք չենք հրաւիրուած քուէ տա. լու ,այն ատեն միշտ նոյն յանկերգը յառաջ

ciation cultuelle-ի դրութիւն։ Երբեմներբեմն, Ցակոր Պալեան առանց յուսահա. տելու կը կրկներ հարցումները ու երբ հարցապնդուողը նեղը կր մնար կամ կը խուսափեր նշգրիտ բան մը ըսելե, կը պատասխաներ. -- «Ես օսմանեան պատմու-Թեան մասնադէտ եմ»: Ճիշդ է որ աւելի դիւրին է Օսմանեան պատմութեան մասնագէտ բլլալ քան Փարիզի Կրօնական Ընկերակցութեան։ Օրուան նիւթը, սակայն, կաթողիկոսական ընտրութեան պատգա մաւորներու ընտրութեան հարցն էր։ Պ. ժամկոչեան առարկեց թէ ընտրելու որեւէ իրաւունք ունենալու համար, պէտք է անդամակցիլ վերոյիչեալ ընկերակցութեան։ Սուղ ալ չէ՝ տարեկան անդամավեարը 30 Ֆր.: Սակի յաւելումն իսկ մերժուեր է։ Կոչ կ'ըլլայ։ Ինչո՞ւ չեն անդամակցիր։ Պատասխանը, կր խորհինք թէ, դիւրու թեամբ կրնայ գտնել Փարիզի եկեղեց. ւոյ վարչութիւնը։ Անցնինք։ Սեպենք թէ անդամակցեցանք եւ մասնակցեցանք այդ 400-500 երանելի *ֆիկիւոա*ններուն որոնք րարեստութիւնն ունեցած են արձանա. գրուելու։ Անոնք լո՞ւր ունեցան կամ իրաւունք ունեցա՞ն մասնակցելու այդ ընտրութեան։ Ո՛չ։ Այդ ընտրութիւնը (դեռ զանց կ'առնենք մանրամասնութիւնները) կատարեց Կրօնական Ընկերակցութեան Ներկայացուցչական ժողովը (40 հոգի, ութը՝ կղերական) en catimini : Եւ ընտրուեցան, իրենց մէջ, ութ պատգամա ւորներ, շնորհիւ խիստ հետաքրքրական և անշուշտ ան ալ գաղտագողի մարդահամարի մը (ո՞ր թուաբանագէտին գործն է արդեօք) ըստ որուն Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ պատկանող 200 հազար զաւակներ կան եղեր փարիզեան շրջանին մէջ։ Ուրեմն, երբ 40 հոգի, իրենց անդամներէն, ութ պատգամաւոր կ՝ընտ. րեն, անոնք կր ներկայացնեն երկու հա. րիւր հազար առաքելական Հայեր... պարզ, յստակ ու մեկին:

Այս պատասխաններն են զորս չտուաւ Պ. Օ. ժամկոչեան որ Օսմանեան պատ. մութեան մասնագէտ է։ Եւ որովհետեւ մենք, Օսմանեան պատմութեան մասնա_ գէտ չենք, բայց, տասնամեակներէ ի վեր, քիչ-շատ ծանօթ ենք Փարիզի կըրօնական Ընկերակցութեան Ներկայացուցչական ժողովի գործելակերպին, ուզեցինք քիչ մը լուսաբանել Փարիզի հայ գաղութը, որպեսզի գիտնալ թե ի՛նչպես ընտրուեցան կաթողիկոսական ընտրու թեան իր պատգամաւորները։

Համալսարանի Հրատարակչատան մէջ, նախ որպես խմբագիր, իսկ վերջին վեց տարիներուն որպէս տնօրէն : 1985-ին ստացած է Թեկնածուի տիտղոս, պաչտպանեյով աշխատութիւն մր՝ «Հրանտ Մաթեւոսեանի ստեղծագործութիւնը» թեմայով: Կր պատրաստուէր անցեալ Նոյեմբերին առջթորական պաչապանել «Լեւոն Շանթի կեանքն ու ստեղծագործութիւնը» նիւթով, բայց հիւանդութիւնը թոյլ չէ աուած ։ Հրատարակած է քանի մը հատորներ՝ «Հրանտ Մախեւոսեանի ստեղծավոր. ծութիւնը», «Արդիական չափանիչներով», «Լեւոն Շան[ժի "Հին աստուածներ" գրաման», «Լեւոն Շանթ», եւայլն:

ՆՈՐ ԱՆՁՆԱԳՐԵՐԸ ԱՑԺՄ 266 ՏՐՈՒԻՐ

Ներքին նախարարութեան տեղեկատր-டாட்டுக்கும் வேரியக்கும், நக்கைக்கும் த ஆட յաստանի քաղաքացիներուն նոր անձնագըրերուն բաչխումը։ Ցետաձգումը պատ_ Տառաբանուած է թեքնիք հանմունգիւըներով։ Կը պակսին մանաւանդ լուսանըկարչական նիւթեր որոնք ժամանակին դուրսէն առնուած են քիչ քանակութեամբ։ Ներկայիս աչխատանք կր տարւի նոր քանակութիւններ ստանալու հա-

ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1. Տէր - Պետրոսեանի Դեկտեմբեր 28-ի գրամանագրին անմիջապես յաջորդած են Ներջին նախարարութեան մարմիններու կողմ է կատարուած խուգարկութերւններ. խոստացած է ճամրաներու Հոկողութիւնը։ Ցատկապես Գառնիի մէջ գիչերային մանրագնին խուգարկուԹիւններ կատարուած են Հ. 8. Դ. չարքայիններու տուները, գերը դարբևու պատրուակով:

ցեղջ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ

Ամերիկայի արտաջին նախարարութիւրն բւ օատև բնքինրբենու օգարմանութիւն հայթայթող վարչական մարմինը (որոնք կը գործակցին, սակայն իրարմե անկախ են) միասնաբար որոչած են յատուկ օգնու Թիւն ուղարկել Ձէչէնիոյ պատերազմի գոհերուն։ Թեեւ Չեչենիա, ըստ Ելցինի ե՛ւ ըստ Գլին Թընի, մաս կր կազմ է անրաժանելի «ռուսական» հանրապետու_

(Շար.ը Դ. էջ)

«8tquuoutakehtt lih ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ»

Եւրոպայի մէջ վերջին տարիներու Հայկական կարեւոր ձեռնարկութիւններէն մէկն է Պոխումի համալսարանին Հայկական ուսումնասիրութեան կեղրոնը։ Հայերու ցեղասպանութիւնը միջազգային չափանիչերով մշակումի առարկայ դարձրնելու գլխաւոր նպատակով, կեղրոնը կարելին կ՝րնէ նուագագոյն անձնակազմով ու միջոցներով, ինչպես մեր իրականու-[ժեան մեջ լուրջ գործ տեսնող Հասցենե... րու մեծագոյն մասը։ Իր նպատակին տանող որպես գլխաւոր ազդակ, Կեդրոնը պարբերաբար եռօրեայ գիտահաւաջներ կր կազմակերպէ ցեղասպանութեան նիւ-[ժին մասին, ջանալով դասախօս ունենալ միջադղային բեմի ծանօթ ու հետաբրբրական անուններ։ Այս ձեռնարկներուն վեր... ջինը տեղի ունեցած էր նոյնպես Թիւթցինկի Աւետարանական ակադեմիային մ էջ, 1994-ի դարնան ։

Впешпешр 20 - 22-р Сысшер рыдпевдые Ուրրաթ յեսաքիջօրերն, Ակադեմիային եւ Պոխումի Հայկական կեղրոնին կողմե՝ Սիւդան Հեյլի եւ Ցոլակ Տեր - Ցարու-[իւնեանի ողջոյնի խoupերով: U. 2511 նաեւ Քրիսթին Փլաթի հետ (Պոխումի Հայկական կեղբոնեն) վարեց բոլոր նիս-

Առաջին դասախօսը Պոխումեն առջխոր Պիւրխարտ Լիպչ, հարցը գետեղեց լեզուի շրջանակին մէջ։ Նախ անդրադարձաւ «Ցեղասպանութիւն եւ արդիականութիւն» նիւթին բազմադիմի բնոյթին. սպաննելու արարջը վարչակարդերու Համակարդին յատուկ դործոն է որ դայն կը ծրագրէ եւ կ'իրադործէ։ Արդիականութեան մէջ բրնաջնջումը ընորոչող ազդակն է ծրագրրումը։ Անցնելով լեզուական մակարգա. կին, դասախոսը ըսաւ թե դիտնալ կր նչանակէ արմատական այս գործընթեացին մասին վկայել։ Ու ցեղասպանութեամբ զբաղիլ կը վերածուի յիչողութեան հարցի մը։ Արդիականութիւնը որ կը յատկանչուի մարդկայնութեան ու աղատութեան ըմբոնումով, ուրացումի յատկանիչը կր կրէ, մարդկութեան արը... ւած այս խոստումներուն դրժումով երբ ներկայ է ընաջնջումը:

Փրոֆ. տութթեոր Հորսթե Կրիւնարը Գերմանիայէն երկրորդ մասնակիցն էր։ Ան զանազանեց գանգուծային սպանութիւններն ու ցեղասպանութիւնը : Որպես օրինակ, նչեց թէ Սպանացիներու կողմէ Ամե. ցեղասպանութիւնը կ'իրագործուի։ րիկայի բնիկներուն կիրարկուած վայրագութիւններն ու ջարդերը, կարելի չէր ցեղասպանուներւն նկատել։ Դասախօսութիւնը փորձ մըն էր աշխարհակալ քաղաքակարունգար ոջինրբենու տաաղունիւրն ամփոփելու, այդ ոճիրները մարդկու-

թեան ընթացքին Հետեւանքները նկատե. Int:

Առաջին Հայ դասախօսը Երև - Եորջի 204րապ 4իմնարկեն երիտասարդ տուքնոր մըն էր. Արամ Արբուն։ Ան ներկայացուց 1894 -- 95 եւ 1909-ի Հայերու ջարդերուն վերաբերող իր ուսումնասիրու Թիւններուն եզրակացութիւնը։ Փաստեց որ Համիտիկ հրոսակները ինքնագլուխ չէին գործած ու մանրամասն խօսեցաւ նոյն ջարդերուն կազմակերպուած ըլլալու պարագային

பியயர்க : Օրուան վերջին խօսը առնողը Հարցին արչագրային չափանիչով ծանօթ մասնա... դետ փրոֆ. տուքնոր Իրվինկ Հորովիցն էր։ Իր տեսութեան Համաձայն, ցեղասպանութիւնները Համեմատելի էին։ Նախ ընդ 4 . ակնարկով մը խօսեցաւ զանազան ցեղասպանութիւններու մասին։ Ապա րսաւ Թէ ուսումնասիրութեան ընթացքին որպես ստորոգութիւն ինք նկատի կ'ունենայ վերապրելու պարադան։ Ցեղասպանութիւններու եւ հաւաքական սպանու-Թիւններու տիպականութիւն մր ներկայացուց, զահազանելով Ցեղասպանութիւն եւ Ողջակել։ Այս երկրորդը որպես եղակի երեւոյթ զետեղեց տիպաբանութեան բուրգին գագաթնակէտին, չեչտելով որ ատոր միակ օրինակը կը հանդի. սանայ Հրեաներու պարագան ։

Մ.յս մօտեցումը հակազդելու մղեց յատկապէս Հայ մասնակիցները որոնք խնդրականացուցին տիպարանութեան այս կար-

գի ստեղծում մը, ըսելով որ ընդունելի չէ մեկնելով դէպքերու նկարագրութենէն մոտել մր կառուցանել եւ յետոյ գայն վերածել բարոյական արժեչափի։

Ցունուար 21-ին առաջին խօսը առնողը եղաւ Պոխումեն Փրոֆ. տուքերը Հանս Մոմզըն որ ներկայացուց Եւրոպայի Հրրեաները բնաջնջելու յղացքին տարբերակ-ները։ Մոսեցաւ մոտակայ եւ հեռակայ ծրագիրներու մասին, ցոյց տալու Համար թե ինչպես անոնց իրագործումը կախում կ'ունենայ իչխանութեան Համաստեղութե. ներ: հանգուսն են ին ըշուղն եր ջևաժինները նոյնիսկ կընային սկիզբին տարբեր ըլլալ, ոճրագործները կրնային «մշակ.ւիլ» ու տարբեր մեխոտներով դիմել նոյն նպատակին։ Անդրադարձաւ նաեւ ցեղաս. պանութեան իրագործումի Հոլովոյթին մեր չրջանի մր ժողովրդագրական համե... մատութիւններու փոփոխութեան ենթարկելու արարջին, ինչ որ խնդրոյ առարկայ էր Հրեաներու եւ Հայերու պարադանե...

Հոլանտայեն տուքժոր Միջայել Շեֆըր ներկայացուց ցեղասպանութեան եւ արդիականութեան Հարցադրութեան առըն... չուած ֆրանսական եւ դերմանական արրամախոսութիւնները, հիմնուելով Ֆը-րանքֆուրթի դպրոցին աւանդութեան վը. րայ (Ատորնօ եւ Հորջայմրը)։ Արդեօբ ցեղասպանութեան Հոլովոյթեր բանակա⁰ն, թե ոչ բանական երեւոյթ կարելի էր նկա. տել: Ան քննական վերլուծումով մը ցոյց աուաւ գաղափարի մը բանական ըլլալուն

խնդրականութերւնը:

Նախաձեռնող կեղլոնին վարիչը տոքի. Միհրան Տապաղ նախ ներկայացուց Երիտ. թուրքերու դաղափարական ծազումին աոլնչուած վերլուծումը։ Իշխանութեան Հասնելու ճամբուն վրայ ցեղասպանութիւնր «ազդ. ոճիր»ի յատկանիչը կը կրէր երբ որպես միջոց կը ծառայեր միատարը պետութիւն մը ստեղծելու : Ինչպէս առհասարակ կր քննուին դահին - դոհ եւ արարք - արդիւնք յարաբերութիւնները, ըսաւ թե պէտք է կեղրոնանալ միայն ցեղասպան ընկերու ժեան ուսումնասիրու ժեան սկրգբունքին վրայ։ Պետք է ճչղել Թէ ո՛ր հանգրրուանին ոչնչացման Հոլովոյթեր տեղի կ՝ունենայ, ո՛ր Հանգրուանին ցեղասպան ընկերութիւն մը կը գոյաւորուի : Այդ գոյաւորումին մէջ կարեւոր է այն պահր երբ

Фртф. шпд. V шр В կ L togz фправу 20ch եւ Եոնասընի յղացջներէն մեկնելով այդ տեսու թիւնները ցեղասպանութեան տար-բեր օրինակներու կիրարկել, հին չրջանեն մինչեւ միջնադար։ Խօսեցաւ ԺԲ. դարու (Բ. խաչակրութեան ընթացքին) Հրեա. ներու բնայնվումին, Հռոմէական կայորութեան մէջ բրիստոնեաներու Հալածան. ջին, յունական քաղաքներու պատերազմ... ներուն մասին։ Իր օրինակները աւելի յստակ ու խօսուն էին, քան տիպարանու--Թիւնը գոր փորձեց Հիմնաւորել։ Ըստւ նաել Թէ ցեղասպանուԹիւններու ուսում.նասիրութիւնը պէտը է նկատի ունենայ նաեւ դահիձներու սեռային պատկանելիու.

Գիտաժողովին Բ. Հայ դասախոչը փըրոֆ. առջի. Կրէկրրի Կէօջնեան (Միացեալ - Նահանդներ) «Սփիւռը, ցեղասպա-նութիւն եւ պատմութիւն» խորագրուած իր ելոյթով նոյնպես Համեմատական մօ-տեցումով մը սեւեռեցաւ Հայերու եւ Հրեաներու ցեղասպանութիւններուն. հեատաջրջրական էր իր բնորոչումը Թէ ցե-ղասպանութիւնը խորհրդանչական կերպով վերջ դրած էր Հրեաներու Սփիւոջին, իսկ Հայերու Սփիւռջին սկզբնակէտ ம்ரய8 :

Օրուան վերջին խօսը առնողը եղաւ Գրիգոր Պրլաեան. ան աղէտր զետեղեց խոսքի սահմաններուն մեջ, յիչելով թե Հայ գրականութեան կանուխ շրջաններէն բազմաթիւ անուանումներ ունեցած է ան, *ինչպես*՝ ոճիր, մեծ ոճիր, ողջակեզ, ցեղասպանութիւն եւայլն : Ս,ն ուշադրութիւն Հրաւիրեց այն պարագային վրայ թե արեւմաագայ իրականութեան մեջ ցեղասպանութիւն եւ արդի գրականութիւնր միաժամանակ յայտնուած էին (1915):

1889 -- 1909-ի մեծ գրաբննութիւնը Հայկական գրականութեան վրայ նախանչանն है। नामिक्षितः

1909-ի ջարդերուն եւ 1915-ի հիմնական մէկ տարբերութիւնը այն էր որ ցեղաս... արութիւնը խոսքը արկանբլի ժանջուցած էր ու փրկուածներ վկայութեան նպատակով իսկ քանի մը տարի ետք միայն կրցած էին գրել իրենց «ապրած»ը, ինչ-պես Մ. Շամտանձեան ու Գրիգորիս Եպիս-

կոպոս Պալաքեան ։

Գրողը որ կը դիմեր աղկար գրելու ա. րարջին, կ'ընտրեր վեպի ձեւը։ Այս մարգին գլխաւոր անունն էր 8. Օչական որ չեր յաջողած գրել աղետը : Վերջին մասին դ է չ ժառախօսն արժետժանցաւ Սևեսւրիի «Թեկնածու»ն վէպին որուն գոյգ ներածականները կը ցոլացնէին աղէտը գրելուն ղժուարութիւնը եւ բզիկ - բզիկ եղած ժամանակը։ Դասախօսութիւնը աւարտեցաւ 3. Օչականի «կտակով» ուր ըսած է. «ահաւոր պարտականութիւնը ունինը Ա.ղէտը ընկալելու, պատչաձեցնելու՝ մտա-

Վերջին օրուան երկու դասախօսներկն առաջիններէն էր Միւնիխեն փրոֆ. առը--[Jan Միջայել Վոլֆզոն որ Գերմանիոյ ճամաճարոր ջարօկ դբիրահար է ու տաամաբան. ան իր յանձնառու ձառին մէջ խոսեցաւ Հրեաներու եւ Հայերու «յիչո-ղութեան Համայնը»ի մը ստեղծումին մա. սին . անդրադարձաւ յանցանքի օրինավիճակին, դահիճ ընկերութեան եւ գոհի ինընութեան կարելիութեան։ Քննագատական մօտեցումով արտայայտուեցաւ Իսրայէլի փորձերուն մասին որոնք ջաղաքական պատճառներով կը միտին Հայերու ցեղասպանութեան անտեսումին։ Նչեց թեև որ վերջին չրջանին հոն իսկ հան-րային կարծիքը տարբեր մօտեցումով ի յայտ կուդայ ։ Ըստւ թե Հաւանական է որ յաջորդ դասաչրջանեն, պատմութեան դասադիրքերուն մէջ Հայերու ցեղասպա--

նութիւնն այ տեղ գրաւէ:

Գիտաժողովին հոօրեայ նստաչրջանը փակուեցաւ Համպուրկէն փրոֆ. տուքերը 0 թե թ և լուա գրեր Հանաի բաւական մանրա-մասն գեկուցումով. միջազգային իրաւունքի այս մասնագէտր որ մօտէն կր հետեւի Հայաստանի Սահմանագրութեան պատրաստութեան գործընթացին, փորձեց Ցեղասպանութիւնը բնորոչել միջաղգային իրաւունքի եւ պատժական օրէնքի տեսանկիւնեն։ Ըստւ Թէ առանձին պետութիւններէ դուրս Հիմնարկութեան մր բացակայութիւնը միչտ զգալի է, որպէս կարեւոր Թերի մը։ Ծանրացաւ Ցեղաս... պանութիւնները կանխելու նիւթին վրայ, չեչաելով են փոքրամասնունեան իրա-பாட்டு புறுவடயத்த வற திறியாடயத் த மீடிடுயடிգային անհատակերրոն իրաւունքին վրայ, անկարելի կը դարձնէ գանդուածին, ուղ-ղուած այս արարքը կանխելու դործը։ Այս առումով մեծ կարեւորութիւն ունէին անցեալի ցեղասպանութիւնները որոնց ա. որնչութեամբ ինջ ընդգծեց յետազայ պետու թիւններու ներողու թիւն խնդրե... լու պարտաղրութեան օրինականացումը։ Նման նիւթով զբաղելու համար հարկաւոր նկատեց միջազգային բարոյական իրաւակարդի մր ստեղծումը:

Իւրաքանչիւր գեկուցումի կը յաջորդեր վիճարկումի բաժին մր որուն ընթացքին կ'արծարծուկին առընչակից դանագան Հարցեր, երբեմն ըննարկումի նորանոր չաւիզներ Թելադրելով մասնակիցներուն ։

Նիւթին ու ղեկուցող անձնաւորութիւնրբևու ժիատիար տնգբերը մանին հեշու**ժեամը կազմակերպուած ձեռնարկ**ո լա. ւագոյն առիթ մըն էր ներկաներուն Հա... մար տեղեկանալու Թէ ի՛նչ ոլորտներ կը շօչափեն կատարուած ուսումնասիրու-Թիւնները եւ Թէ ի՛նչ պատկեր կը ներկայացնէ Ցեղասպանութեան նիւթին գիտա... կան ներկայ մշակումը։ Հայազգի հետե-ւողներու Համար գոհունակութիւն պատ-Տառող տուեալ էր տեսնել Թէ բոլորովին հեռու չէինք մնացած գիտական աշխարգին չափանիչներէն ու Հայկական անուն... ներ եւս - թեեւ բիչ թիւով - կարեւոր մասնակցութիւն մը կ'ունենային նման ձեռնարկներու:

Ափսոսալի միակ պարագան որ կը յայտնուէր այս անգամ եւս, այն մեծ յապաղումն էր որ ունեցած էինը Ցեղասպանութեան մնայուն կեդրոն մը հիմնելու գործին մէջ. կեղրոն մը որ անցողիկ քմայքի մը կապուած չըլլար եւ ունենար տեւելու աներաժելա բոլոր գործօնները, մանա_ ւանդ երբ 1915-ը ապրած սերունդին չատ ժամանակ չէ մնացած փոխանցումի գործը պէտք եղած ձեւով կատարելու Համար ։

Գերմանական ձայնասփիշռի կայաններ ու մամուլի անուններ, ինչպես՝ «Զիւտառյչէ ցայցունկ» (Ցունուար 23) անդրադարձան գիտահաւաքին։

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՑԵԱՆ

4hhrs **FULUFUADSPE ԲԱՆՏԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆՐ**

Թուրջիոյ ջիւրտ երեսփոխաններէն, որոնը բանտարկութեան ծանր պատիժնե. րու դատապարտուեցան, մէկն է Լեյլա Ձանա : Անոր ամուսինը՝ Մեհաի Ձանա, որ 1977-ին Տիարպերիրի ջաղաջապետ րևարուած է քուէներու 54%-ով, 1980-ի պետական Հարուածին բանտարկուած ու ամ էն էն սոսկալի չարչարան ջներուն են... *Թարկուած է : Վերջին անդամ* 1994 Մա. յիսին կրկին առաջնորդուած է Անդարայի բանար, չորս տարուան բանտարկութեան யுயார்ச் எடி:

Ան հեղինակն է նաեւ «Թիւ 5 բանար» Հատորին որ Թարդմանաբար լոյս կր տես. նէ Փետրուարին, Արլէա Հրատարակչու... թենքն, ելի Վիեզելի ներկայացումով ու Փարիզի Քրաական Հիմնարկին տնօրէն Քէնտալ Նէզանի վերջաբանով:

«Լիպերասիոն»*ի չարաԹական յաւելուա*. ծին մէջ (Յունուար 21) երկար բաժին մր արուած է այդ հատորէն ուր կը պատմը. ւին Թրջական բանտին երեւակայելի ու աներեւակայելի տանջանքները։

կ[,]հոք <u>Գ</u>ք բևբե ատևսւար ճամաճամբաունեան շրջանին, ըրտաբնակ այդ 40արին մէջ իրենց պահանջըր եղած է իրենց լեկուն խօսելու, դպրոցը զայն սորվելու, անով մամուլ ու ձայնասփիւռ - հեռատե. սիլի ծրագիր ունենալու կարելիութիւնը։ Նաեւ ապրելու մարդու, անհատի արժա... նաւորու թեամբ:

Կր պատմ է իր մանկութեան օրերէն այն աղդակները որոնք մղած են զինք մասնակցելու Թուրջիոյ Բանուորական Կուսակ. ցութեան. այդ չարժումը միակը կը նկա.. աէ որ սկղբունքով Թչնամական կեցուածը չուներ Քիւրաերու հանդեպ:

1979-ին, որպես քաղաքապետ, իր քազաքին կացութեան բարելաւման օժանդա. կութիւն ճարելու նպատակով կ'այցելե Ֆրանսա. Հոս ունեցած Հանդիպումները եւ վայելած գօրակցութիւնը պատճառ կ'րլլան որ դաւանան նկատուի ու մինչեւ իսկ շրջանի վարչապետր ԷՏԷվիտ ըսէ ԹԷ արեւմտեան աշխարհակալու Թիւնը հետա. մուտ է Թուրքիան բաժան - բաժան ընելու։

8իչեալ յաւելուածին մէջ առնուած էջե. րը, ինչպես ըսուեցաւ, մեծ մասով կը պատմեն բանտի չարչարանքներուն մասին. այսօր, երբ, եւրոպական երկիրներու օրակարդին վրայ է Թուրքիոյ անդամակցութեան Հարցը որ կր վայելէ ոչ արհա.. մարհելի Թիւով եւրոպացի քաղաքական ղէմ բերու նեցուկը, Մեկտի Ձանայի կաաորը յարմարագոյն ժամանակին Հասած լաւագոյն պատասխան մըն է Թրքամէտ բոլոր կեցուած քներուն ։

«Լիպերասիոն» ի յաւելուած ին մէջ արտատպուած էջերը կ'աւարտին Հետեւեալ

պարբերու թեամբ.

... «Բանտարկուեցայ ուրիչ Քիւրտերու hen apaligult andwiff wound of the bli Եւրոպացիներու համար դժուար երեւակայելի պայմաններու մէջ։ Այնքան չարչարանքի ենթարկուեցայ որ տակաւին ատոր հետքերը կր կրեմ։ Ատոր պատճառը յանձնառութիւն մրն էր որ ինծի տարրական կը թուի. Քիւրտերու իրաւունքները։ Պարտ էի զիս արժանի ցոյց տալ Քիւրտերու վստահութեան զոր յայտնած էին իրենց քուէներով, որպէսզի փոփոխու-թիւններ կատարուէին։ Բանտարկեալներու միջեւ իմ ներկայութիւնս յատուկ կարեւորութիւն ունէր. ես տարիքով ա.մէնէն մեծն էի։ Պէտք էր որ տոկայի, օրինակ ծառայելու հատքար, ինչ որ ալ ըլլար կիրարկուած չարչարանքը եւ հակառակ առելի երիտասարդներու չարչարանքէն կրած տառապանքիս։

Ու անոնք չկրցան խորտակել կամքս»:

Նոյն նիւթին նուրբուած է յաւելուածին քրոնիկն ալ, ստորագրուած՝ Մարբ Քրավեց։ Ան կ՝անդրադառնայ ՓՔՔ-ի դեմ մղուած պատերազմին, քիւրտ բնակչու-**Երար Հարևեր հիհանիսագրիստութ Հրասարին** : յիչելով որ Արեւմուտքը յանախ մահմե. տականութեան սպառնալիքին դէմ պատւար մը կր նկատէ Թուրբիան, ինչպես երէկ 0000-ի բերդն էր կարմիր սարտա-किति न्द्री:

Քրոնիկագիրը կը մէջբերէ ընկերվար երեսփոխան Սեկոլէն Ռուայայի Անգարայէն դարձին, Խորհրդարանի բեմէն Ֆրանսայի իչխանունեան ուղղուած ամբաստանու [ժիւնները ։

Երեսոփիանուհին հարց աուած է Ար-

21146111 լ ሀ ի ህ በ ነ ዓ ት Շ ር

Ձուկը կարեւորագոյն սնունդներէն մէկն

Ասվենուր ճանրենն առնակարութ բր դարրչասպան եւ քիմիական զանագան նիւթե. րով։ Այս պարադան պետք է Հաչուի առնել, երբ կ'որոչենք ձուկ ուտել:

1. -- Ընտրել ագի ջուրի ձուկ, նախընտրաբար՝ ովկէանոսի կամ ծովու. խուսափիլ լիներու եւ դետերու մէջ ապրող នារ ម្នងក្នុង :

2. -- Խուսափիլ ծովեղեր ըներէն որսաց. பயல் காபிக்றதம்:

3. - Ընտրել վուջը ձուկերը. փոջը ձուկը գիչ ժամանակ ապրած ըլլալով ա.պականած ջուրին մէջ, թիչ ենքարկուած

USU8U VA

Գրական Ցոլքեր ዓቦትዓበቦ 202ቦሀብ

Ա. - Նորավեպեր (28) F. - Նորավեպեր (29) Գ. _ *Նորավեպեր* (30) ՄԱՏԹԷՈՍ ՉԱՐԻՖԵԱՆ (32)

Հրատարակութիւն. . Մխիթարհան միաբանութիւն վենետիկ, 1994

տաջին նախարար Ժիւփէի Թէ պիտի յետաձգե Թուրքիոյ հետ մաջսային միու-թեան վերաբերող բանակցութիւնները. կամ խնդրոյ առարկայ պիտի դարձնէ՝ Թուրջիոյ արուած ֆրանսական զինամրներքի պայմանագիրը երբ Թուրջիա այդ զենքերը կը գործածէ ճնչելու համար Քիւրտերը:

րախարարը պատասխանած <u>է Թ</u>է Ֆը-րանսա ոչ մէկ զիջում պիտի ընկ սկզբուն. ջի գետնին վրայ, բայց առանց մոռնալու Ֆրանսայի ու խաղաղութեան գերագոյն չաները։ Ա. Ժիւփկ «քաղաքական ծան-րակչիռ սխալ» որակած է Անդարայի 156 « Թուրքիան Եւրոպայի 150 ահղ չունի» յայտարարելու պարադան:

կ'րլլայ Թունաւոր նիւթերու ազդեցու.. սնունգը նմանի | J h w 1 :

4. - Նախրնարելի է ուտել տարբեր տեսակի ձուկեր:

5. - Չուտել ձուկին մորթը, ուր կը կուսակուին Թունաւոր նիւթեր:

6. - Աւելի ապահով են ձկնարաններու ձուկերը, սակայն այս ձուկերը ծովային ձուկերէն նուաղ որակաւոր են ձկանիւդի իմ աստում :

7 - Չչարաչահել ձուկի գործածութիւնը: Շարթեուան ընթացքին 2-էն 3 անդամ காயு மாகு மு' விடி கோம் மீய்றாட் மற்ற ... տային Հիւանդութիւններէն, քաղցկեղի վատնույն եւ քրոնիկ այլ հիւանդու...

8. - 8 դի կիները պետք է խուսափին ձուկ ուտելե : Խորհուրդ կը տրուի ուտել யுயத்வத்து கோடி தயழ்சோடிய மீட்டு யாயட்டுլադոյնը 200 կրամ ։

Ուսումնասիրելով Հուկ ուտողներու եւ ձուկ չուտողներու երկու խումբեր, պար.զուած է, որ ձուկ ուտողները ունին համեմատաբար աւելի առողջ սիրտ ։

Օրական երեսուն կրամ ձուկ ուտելը րասարար է, որպէսգի հեռու մնանք սրտի մահացու հիւանդութենկ մր։

Եթե փորձենք քննել մարդոց զարկե-րակները, կը պարզուի, որ առողջ գար... կերակներ ունին անոնք, սնորն գուժ հաա

ինչո°ւ Միջերկրականեան աւազանի ժու ղովուրդները ունին առող, սիրտ. ...

Այս երեւոյթեր գիտնականները կը բացատրեն միջերկրականեան ժողովուրդնե. նու որուրմում :

Ոմանց կը Թուէր, Թէ Միջեկրական ծովու աւազանի մարզիկ կենդանական իւղ քիչ կ'ուտեն, եւ այս հանդամանքը կ'шишапу шипид пипультив шппуп ... թիւնը։ Իրականութիւնը սակայն այլ է. Ամերիկեան ցամաբամասի ժողովուրդ... ներու եւ միջերկրականեան աւազանի ժոորվուրդներու սնունդներու տարբերու-Թիւնը գործածուած ձէ թերուն մէջ է : Մի-ջերկրականեան ժողովուրդները կր ոնա-նին առաւելաբար ձիթապաուղի ձէթով: Օրինակ, Կրետէ կզգիի ընակիչները ամ էն மு மீத்டி புமாயடு கிடியையுமாடிரி கீத்டு புற իսնեն եւ այս կղզիին ժողովուրդը Հագւաղէպօրէն կր հիւանդանայ սրտի հիւան.ղու [իւններով :

Ձիթապաուղի ձէթեր սրաի վրայ ունի գրական ազգեցութիւն, ունի նաեւ Հակաջաղցկեղային ազդեցութիւն։ Գիանա. կանները յանդած են այն եզրակացութեան, որ ձիթապաուղի ձէթր կը պարդեւէ երկարակեցութիւն:

Միջերկրականեան . ամերիկեան սնունդ. ներու տարբերութիւնը միայն ձիթապըաուղի մէջ չէ։ Որպեսզի ամերիկեան

մ իջերկրականեանին, யுத்படி த.

1. .. Ձուկի դործածունիւնը կրկնա... նապատկել.

2. - Բանջարեղէններու եւ պաուղներու դործածութիւնը բազմապատկել.

3. -- Ընդեղէններու սպառումը նոյնպես անանալերել.

4. .. Միսի գործածութիւնը նուագեցնել 45 առ հարիւրով.

5. - Zuchhet phe nembl.

6. - Ձիթապաուղի ձէթի գործածութիւնր աւելցնել չորս անգամով.

7 - ... Կիսով չափ տահմանափակել բուսական այլ ձէ Թերուն դործածու թիւնը.

8. - Ցիսուն առ հարիւրով տահմանափակել կաժնեղէնի եւ կարագի գործա-ծու թիւնր:

Առողջ մարդիկ կրնան խուսափիլ արըտային հիւանդութիւններէն ամէն օր մէկ գաւաթ ողելից ըմպելի խմելով։ Ողելից խմիչքը բացարձակապէս կ'արդիլուի անոնց, որոնք ունին սրտի հարցեր։

Ողելից ըմպելիքի չարաչահումը՝ օրական երկու - երեք դաւաթ վնասակար է, լեարդը կրհայ քայքայուիլ. կը մեծհայ նաեւ քաղցկերի հաւանականութիւնը։

Ալջոլը գրական ազդեցութիւն ունի սրը. արն վրայ, երբ կր խմուր չափաւոր, անիկա կր մեծցնէ լաւ բոլես[ժերոլի քանա... կը, կ'ազդէ արեան լերդացման վրայ, ալքոլը կը Թեթեւցնէ «սթրեսը»:

ՁՈՒԿԸ ԿԸ ՄՆԱՆԷ ՈՒՂԵՂԸ

Գիտնականները յիչողութեան, կեդրոնացման եւ ուչադրութեան թերութիւն... ները կր բացատրեն սնունդի մէջ գինկի արհաւաևաև ճարարևվ:

Արսրե, այլապես առողջ դանասա 4ետ կատարած են յիչողութիւնը գնա... հատող փորձեր եւ յայտնաբերած, որ անոնը, որոնը ունին արեան մեջ գինկի քիչ քանակ, ունին յիչողութեան եւ կեղրոնացումի տկարութիւն։ Նոյն այս մարդոց արուած է զինկով հարուստ սնունը, եւ նկատուած է մտային կարողութիւններու բարելաւում։ Գիտնականները եզրակացուցած են, որ սը-նունդի մէջ գինկի անբաւարար քանակ... ները պատճառ կ'րլլան մտաւոր կարողու-

Այս երեւոյթը սակայն պէտը չէ առիթ աայ գինկի չարաչահումին. թաւարար է ուտել ծովային սնունդ՝ ձուկ, ոսարէ, եւայլն : Ծանօք է, որ 30 կրամ ոստրէն կր պարունակե 200 միլիկրամ դինկ, մինչ գինկի օրուան պահանջը միայն 15 միլիկրամ է : Ձինկ կը պարունակեն նաեւ ընդեղէնները եւ Հնդկահաւի միսը։ «U. Ф.»

ՍՈՒՐՃԻՆ ՔՄԱՑՔՆԵՐԸ

Թերեւս չատեր ուչադրութիւն անդամ չեն դարձուցած իրենց գնումներուն ըն-Թացրին թե ամառուրնե ի վեր սուրճի ծրարներուն գինը բարձրացած է։ Մարգին մասնագէտներուն Համաձայն, վերջին ըսան տարուան տագնապներուն ամէնէն ուչադրաւ է վերջինը։ Ամենքը Համոզուած են Թէ 1995-ը բաւական փոխորկոտ տարի դն ակակ ննայ ոսշեջի շնատանակիր

Ամեն բան սկսած է 1990-ին երբ արտադրող երկիրներն ու սպառողները խզած են միջազգային գործակցութեան իրենց Համաձայնութիւնը. Հրապարակը ողողուած է ասիական ապրանքով որ գահավէժ անկում պատճառած է դիներու։ Անոնց ցած մակարդակը անհանդուրժելի եղած է Պրագիլի, կամ Ապիճանի արտադրողներուն որոնք պարարտանիւթ դնելու, սուրճի տնկարանները պահելու անկարելիութեան առջեւ գտնուած են, անցնելով քաքաօ-ի կամ ոսժայի մշակումին ։ Առիթեն օգտուող երկիրները մեծ քանակութեամր ու ցած զինավ ապրանը լեցուցած են հրապարակները։ Ատկէ առաւելագոյն չահը ապահոված են խարկողները։

1993-ին արտագրող երկիրները կեցուցած են արտադրութերւնը։ Անոնք վերջ աուած են իրենց անհամաձայնութիւններուն ու որոշած են 10 - 20% պակսեցնել արտածումները, մինչեւ որ դիները բարձ-

1994-ի սկիզբը ափրիկեան արտադրողները տեղեկացուցած են Թէ բերջը կիսով պակսած է. իր կարդին Պրացիլ ալ յայանած է թէ 8 - 9 միլիոն պարկի նուագում ունի։ Եւ որովհետեւ երբ Պրագիլ Հարբուխ ըլլայ ամբողջ չուկան Հագալ կը սկսի, այդ լուրը աղէտի մը համազօր նկատուած է. արդարեւ, Պրազիլ առանձին 30%-ը կը Հայթայթե Համաչխար-Հային չուկային։ Հետեւանքը այն եղած է որ երեք չարքուան մէջ Նիւ - Եորջի սակարանին մէջ 500 կրամը 50 սէնիէն րարձրացած է 1.40-ի։ Ատոր վրայ աւելցած է տակաւին պրազիլական աննպաստ օգին ազգեցութիւնը. Յունիսին սառած են Թուփերը ու չարթուան մը ընթացջին սուրճին 500 կրամը բարձրացած է 190 utuff, jann 240-fr:

Սուրճը Ֆրանսայի մէջ երկրորդ ըմպելին է ջուրէն հար. տարին 180 Հազար Թոն է սպառումը, ինչ որ ամէն մէկ չափահասի համար 1000 դաւաթ կ'ընկ: Մ.յդ առեւտուրին մեծերը վախ կը յայտնեն որ յաւելումներու մշտական հեռանկարով մարդիկ կրնան այլ ըմպելիներ նախընտ-

4U.7.2U.V

ԱԱՒԷՆ ՊԻՊԵՄԵԱՆ

MPAUDPSP OPPUZUPJEP

4 ह न

. Դո°ւն ուրկէ գիտես կոր:

- Ես ամ է՛ն բան գիտեմ ։ Սիլվա աչթը թ[ժ[ժեց։ Բայց ինչթան ալ առեղծուածային հովեր առներ, Սուր Տասկցաւ Թէ տունին մէջ խօսուած էր: Լսել է ա'տ ալ գիտէր մաման։ Զինջը թոնդայիր շբա աբուաց նքնանու բեր փոմսցը։ Ու տեսևողներէն մէկը կը ճանչնար Նորման։ Այո, չատ պարզ բան մը երբ գրեն և այն նագին մեջ կը բնակիս : Ցանկարծ Սուր կարմրեցաւ։ Ով որ էր՝ մօրը այդ լուրերը բերողը, վաղը Հաւանարար րոնդայիր արձրանը ան անակ անապեն:

Այն ատեր ժուր աբոին... II չ, պիտի չհանդուրժեր, բնաւ պիտի չջանդուրժէր որ Նորմայի անցեալին մասին, «սինիր տղուն» մասին խօսէին, ասգիինը - անդիինը, Նորմային Համար գէչ loouthis, անպատիւ է ըսկին, հանած վարած է ըսէին, ծաղիկ է ըսէին ... Նոյնիոր թեր ինաշ ննեաև այս եսնսեն: բոյրիսկ եթե իրաւ ըլլար, պիտի չձրեր որ... Պիտի երթար կռիւի : Պիտի երթար կռիւի , մենամարտի, ծեծելու չարախոսողները։ Մօրը անդամ պիտի չներեր: Ոչ մեկ Էրիկմասին որուն հետ լարաբերուխիւն ունի: Նոյնիսկ եթե բոզ մր ըլլայ ան:

Բայց Նորմա°ն ։ Բո°զ ։ Նորմային պէս . . .

. Պատերազմին ատենը Յունաստանէն փախեր եկեր են, կը փափսար Սիլվա։

Ամբողջ Լութեամբը ողեւորուած էր այդ հրաչալի սիրավէպով, որուն հերոսն էր - երեւակայէ՛ - իր եղբայրը։ Հարազատ եղաբյրը։ Եւ ինջ ջոյրն էր, հարագատ ջոյրը, այդ աղուն որ հետաջրջրական, յուղումնալից, հրաչալի սիրավէպ մր կ'ապրեր : Մեկ հերոսուհին եր այդ վե. պին : Պէ'տը էր ըլլար, Սուր ուղէր կամ ոչ, մաման ախորժէր կամ ոչ, պապան կատղեր կամ ոչ։ Աւելի գործոն հերոսուհի մր։ Եթե Սուր աւելի վստահու... թիւն ընկր իրեն ...

Համարձակութիւնը երկու ձեռքով բըո-

. Սուր, եթե մեկր կ'ուզես ... բան մը նոբնու ... հար դն մերբեսո ... նուն դն மயுடை ... டூர் ... டி'வடிக்க சடிக்கி ...

Հիասթեափ , ետեւէն նայեցաւ Սուրին որ ոբրբարեր ժունո ի,բևեն անմեր:

Յոգնութիւն մը կը զդար Սուր ։ Ապար. դիւն սպասումի պնատութիւնը, որ կը խառնուէր յուսախարութեան, դառնու-[ժեան : Չորս օր եղած էր, եւ արդէն երբեմն այն զգացումը կ՝ունենար եէ Նորդային եկդեր օրկ օր կը ոնևուքն ին յիչսղութենկն, աղօտ պատկեր մը կր դառնար մաբին մէն; իր Հեռանար արագօրէն ։ Կարծես խոյս կուտար իրմէ։ Պիտի մոռնար զայն ։ Անտարբեր պիտի դառնար անոր Հանգեպ։ Ու ասիկա կը տառապեցներ

Մանաւանդ այդ դիչերային Թափառում. ներէն ձանձրացած էր։ Ուչ վերադառնա.

մարդ պէտը է ներէ որ ղէչ խօսին կնոջ մր լու համար ամէն դիչեր սինեմա մր եր**գալ այս տաք օգիր, հաղ փոմումրբ**ևև նստիլ առանձին, զոյգերը դիտել դառ. նութեամբ։ Նախորդ իրիկուն, Հոդին տուն գալ ուղեր էր կանուխյեն, լաւ հաչ մր ընել, երկարիլ բազկաթուին մէջ, մօրը, գրոջը հրամայել որ ջուր մր տաև, պաուղ մը բերեն, կամ տիկարեթ մը։ Երկու կիներու փութկոտ ծառայութիւնը տեսնել դիմացը ։ Բայց դիմադրեր էր փոր-**Հութեան, դատարկապորտի պէս Թափա**ռեր, ինթգինթը դժրախա զգացեր էր փոզոցները, հանրային պարտէզը՝ զոյդեր կը սիրաբանկին։ Եւ նախանձեր կր այդ ղոյգերը, զանոնը անհանգիստ ընե... լու, վախցնելու, փախցնելու ցանկու-[իւնով: Եւ դղացեր էր այդ պահուն, [] է ի'նչ էր կղզիի մէջ զիրենք քարկոծողնենուր ննագն:

Հանոյքով մտաւ հիւրասենեակ։ Ցակոբիկ նոր եկած, ոտքերը բաղմոցին յենա-րանին վրայ տնկած, գլուխը վար, Մայք Համերը օրին մէջ բռնած՝ աչքերուն առջեւ, անչարժ էր։ Անդիտացաւ եղբօրը

Բայց արդեօք մաման ի[®]նչ պիտի ընկը: Եթ ք քար նետէր, եթ դինք դինքը դրդույր, «Այս գիչեր դուրս չե՞ս ելլար կոր» ըսէր, քովնաի ակնարկ մը, գէչ ժպիտ մը ... Այն ատեն պիտի ստիպուեր ելլել, անպայման պիտի ելլէր դուրս։ Երանի թե մա. ման չհեղներ գինթը, ակնարկութեւն չըներ այս գիչեր տունը մնալուն ։ Եւ կարենար տունը մեալ առանց մեկուն ուչադ-նունիւրն հնարբնու:

կարելի եր սակայն որ իր ամենափոքր շարժումը ուչագրութիւնը չգրաւէր մօրը, որ մինչեւ իր վեցերորդ զգայարանը լար-

பான தம முழ்ந்த தாமிம் :

Մելինէ խոշանոցն էր, բայց ականջը՝ ներսը: Հակառակ օգային կազի ֆչոցին սլբտալ, կամ Հանրային պարտէզները Հակառակ ռատիոյի ազմուկին, իմացած էր թէ Ցակորիկը, ետւէն՝ Սուրը, տուն եկած էին։ Գիայեր թե երեքը մեկ ներոն էին հիմա։ Աչբին առջեւ էր սենեակին վիճակը. Ցակորիկը անկիւն մր փոուած, Սիլվա ուրիչ անկիւն մը, Սուր Թիկնա-**Յոռին վրայ տարածուած՝ ինչպէս միչտ**, ամէն մէկուն ձեռքը՝ Թրքերէն ԹերԹ մը, գիրք մը կամ Հանդէս մը։ Ոչ մէկը միւսին հետ բառ մը կը խօսի չէնք չնորհը: Բայց Մելինե վստահ է թե երեջն ալ գոհ են քով քովի ըլլալէ, եւ իրարու հետ տեւական Հաղորդակցութեան մէջ՝ առանց բերան բանալու ։ ԵԹԷ իրենցմէ մէկը պակաս ըլլայ հոն, միւսները անհանգիստ կ'ըլլան, դիւրադրդիռ եւ ոմքած։ Երեքը միասին եղած ատեննին է որ անզսպելի են , կր կատղին ։ Իրենց քեֆէն է ատ ։ Ինթգինքնին ցուցնել կ'ուղեն իրարու: Մոյն-իսկ երբ իրարու հետ կոիւ կ'ընեն, նորէն իրենց քեֆէն է : Երջանկութենկն : Ուրա... Attifu' un end endh en:

Մելինե անգիտակցաբար կր ժպտեր։ Մինչ լոլիկը կը ջարդեր փիլավի ջուրին մ էջ ։ Քիչ ետք Գերրգն ալ կուգար, ու բևտանեօք կր բոլորուէին ... եթե Սուր դուրս չելլէր մինչեւ ձաշի ատեն։ Բայց չէր կարծեր։ Նոյնիսկ եթե ելլէր, ձաչէն ետք կ'ելլէր ա'լ։ Քանի որ կանուխ եկած էր այսօր։ Հաւանաբար ժամադրութիւն չունէր։ Բան մը կը նշանակէ՞ր այսօր ժամադրութիւն չունենալը։ Այսօր չուներ, վաղը կ'ունենար։ Բայց նորեն ալ, հրճուանը կը պատճա ոէր իրեն՝ Սուրին կանուի տուն դալը։ Տարտամ յոյս մը՝ թե վաղն ալ կանուի யும்மும் புயம், மூம் மம் விர் வர் விர்ம் விர்ம் விர்ம் ալ։ Թէ վերջ պիտի գտներ այդ կապը։

(Tup. 29)

(Tup. U. 1910)

Թեան, օժանդակ մարմինները որոչած են որ յատուկ օգնուԹեան պիւտձէն պէտք է ճարել ... նուագեցնելով կռվկասեան երեք ՀանրապետուԹիւններու սահմանուած օժանդակուԹիւնը։ Ուրեմն, կը տուժեն Վրաստան, Ադրբեջան եւ Հայաստան, որպեսզի չտուժէ յաճախ - ջննադատուած սակայն տակաւին Ամերիկայի «դաչնակից» Ելցինը։

Տեղեկանալով այս լուրին, ամերիկահայ կազմակերպունիւններ, մանաւանդ՝ Արմինիբն Ասէմպլին կամ Հայկական Համադումարը, կը հնչեցնեն ահաղանդ եւ կը լծուին դործի, արդիլելու համար այս անարդար փոխանցումը՝ Հայաստանի օժանդակունեան սահմանուած դումարներու:

PULL BUTH

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԲՆԱՊԱՀԱԿԱՆ երեք կազմակերպութիւններու նախադահր խօսելով Եգէական Համալսարանին կողմէ կազմակերպուած դիտաժողովի մը ըն*թացջին*, ըսած է թէ ներկայի ընթացճով Նունեիա 22 ատնի բան եսնոնովիր անապատային ու անապրելի երկրի մր վերածուած պիտի բլլայ։ Ատոր գլխաւոր պատճառը կր նկատուի Հողին աստիճանական մաչումը։ Ելոյթին տերը ըսած 5. «Եւրոպայի մէջ այս պատճառով կորսուած հողերու քանակութիւնը մինչ 84 pni / fun · fu · t, onipfhn dte qptթե տասնապուտիկն է։ ինչպես կարելի է Աշմարել, Թուրքիա մեծ արագութեամբ կը հատնի. անյապաղ պէտք է միջոցներու ձեռնարկել» :

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ Ֆրանսուտ Միթերան ձեռագիր նամակ մը դրրկած է Թուրջիոյ ջիւրտ երեսփոխանուհի Լէյլա Զանայի որ իր ընկերներուն հետ բանար կը դանուի ներկայիս։ Նախադահը իր զօրակցութիւնը յայտնած է անոր, ըսելով. «Կրնաք վստահ բլլալ որ այնքան ատեն որ ուժերուս տէրն եմ, պիտի շարունակեմ անձամը զբաղիլ ձեր եւ ձեր գործակիցներուն կացութեամը»։

164 4U.162U., Յունուար 27-ին «սըրարագրեց» նախորդ օրուան Գրագովիա արտասանած իր ելոյթերն թերին (չէր արտասանած Հրեայ բառը) ողեկոչելով՝ «Ազգերու եւ ի մասնաւորի Հրեայ ազգին տառապանքը», այս անդամ Աուչվից, աջին ու ձախին ունենալով Էլի Վիեցել եւ Սիմոնն Վեյլ։ Այս երկրորդ արարողու-Թիւնը որու մասնակցած են պետական 26 ղեկավարներ , աւելի համերաչի եղած է ։ Բազմաթիւ ճառեր արտասանուած են, ի չարս որոնց Էլի Վիկղել որ նախորդ օրն ալ հրկական կրոնական Ժողովին առջեւ ուղերձ մը կարդացած էր ուր կը չեչտեր՝ «Ներումի Աստուած , մի ներէք»: Ֆրանսական ներկայացուցչական Հրէական խորհուրդի նախագահը Ֆիկսուօ-ի մէջ (Յունուար 28) կը բացատրեր որ ինչո՞ւ չէ մասնակցած Աուչվիցի արարողու-Թեանց : Կր կրկնե որ Վալեզա բազմաԹիւ օտար պետական դեկավարներ Հրաւիրելով լեհական քաղաքական երոյի չն ուղած է տալ արարոողւթեան մր որ գուտ հրկական պետք է մնար:

ՖԷՋԻ (Մարոջ) Վերաջննիչ Ատեանը երեջ մահապատիժ եւ երեջ կեանս բանտարներ նուտարկութեան պատիժ արձակեց Յունուար 28-ին, վեց ամբաստանեալներու նկատմամբ որոնջ 11 մեղսակիցներու հետ զինեալ յարձակում մը դործած էին 1993 Նոյեմբերին Ումա եւ Գազապլանջա եւ 1994 Օդոստոսին Մարաջէչի մէկ պանդոկը (երկու մեռեալ եւ մեկ վիրաւոր)։ Մահուան դատապարտուած երեջ երիտասարներէն երկուջը ֆրանսահպատակ են եւ Քուրնէօվ կ՝ապրէին, երրորդն ալ ֆրանսաբնակ էր։ Դիմում կ՛րլլայ ֆրանսական կառավարութեան, որպէսզի միջամտէ։

ԻՏԱԼԻՈՅ նոր ֆաչական Մ.Ս.Ի. (Իտալական Ընկերային Շարժում) կուսակցութիւնը դիմադիծ կը փոխէ։ Պարադըլուխը՝ Ճանֆրան ը Ֆինի Ֆիուծծիի մէջ, Ցունուար 28-ին, ծնունդ տուաւ «Ազդային Ձինակցութեան» որ կոչուած է ըլլալու արդիական, աղատական եւ Հանրապետական աջի կուսակցութիւնը։

ԳՐՈՉՆԻԻ մէջ, Ռուսերը սկսած են տեղաւորել իրենց մարդիկը իշխանու-Թեան գլուխը։ Ձօր. Դուդայեւի ընդդիմադիրները պատրաստ են սահմանափակ ինջնավարուԹեամր Հանրապետու-

BULLE LULUULL

ውበኮՐՔԻԱ ԴԺԳՈՀ Է ՖՐԱՆՍԱՑԷՆ

Թուրջիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ որոշ լարում պատճառած է Տէվ . Սօլ կազմակերպութեան պարագլուխ Տուրսուն Քարաթանին կողմէ։ Այդ աղատ արձակումին
համար պայման դրուած է որ մինչեւ դատավարութեան աւարտը երկրէն չհեռանայ։ Թուրջիա որ նախապես անոր վերադարձի պահանջը ներկայացուցած էր ու
ոչ մէկ պատասխան ստացած ֆրանսական
պատկան իշխանութենչն, Տ. Քարաթաչի
աղատ արձակումին եւս հակադղած է ու
Փարիզի Թուրջ դեսպանը դիմում ներկայացուցած է որ ամբաստանեալը արդելափակուած պահուի։

Թուրջ մամուլը (Յունուար 28) դայ րոյԹով կ'անդրադառնայ նաեւ Տիկին Միթերանի արտայայտութիւններուն ուր ան գօրակցութիւն յայտնելով Ե. Քէմալի, րսած է մամուլի ասուլիսի մը (Յունուար 27) ընթացջին. _ «հռչակաւոր գրող մըն է. պէտք է այլեւս վերջ տալ այս անարդարութեան ու անով թուրք եւ քիւրտ մայրերու լացին։ Այս կառավարութեան քաղաքականութիւնը ոճրային է»:

«Ֆրանս - Լիպերթե, կազմակերպութիւնր որուն նախագահն է Տիկին Միթերան, փափաջ յայտնած է որ Մարդկային իրաւանց Ժրնեւի Փետրուարի համաժողովին Թուրջիոյ մասին տեղեկագիր մր ներկայացուի եւ հարաւ - արեւելեան փակ չրրջանները բացուին լրագրողներու եւ մարդկային իրաւանց դէտերուն։ Թուրջ մամուլը հակազդելով այս բոլորին, գրած է. «Որպես թէ իր հողերը ըլլային»:

Թիւն մը Հաստատելու։ Բեսլան Գանտենիրով Գրոզնիի քաղաքապետ ընտրուած է ընդդիմութեան կողմէ եւ միակ խսսքը որ կրնայ ըսել սա է. -- «Քաղաքապետն եմ ուրուական քաղաքաի մը» ու կ'աւելցնէ Դուղայեւի վարչակարդը ձախողած է, պատերազմը քանի մը օրէն կր
մերջանայ։ Մինչ այդ ռումբերը միչտ կը
տեղան եւ Գրոզնին իսկ վերջնապէս Ռուսերուն ձեռքը չէ։

Ֆ. ՄիԹԵՐԱՆ չուղեց ընտրել Ժոսփէնի եւ Էմմանիւէյիի միջեւ, ՇարաԹ օր, Ցունուար 28-ին, ՇաԹօ - Շինոնի մէջ, ուր ընկերվարականներուն հետ կր տօնէր նախադահական իր Թեկնածութեան 14-րդ տարեդարձը։ «Մեծ բան պիտի չըսեմ ձեղի ընկերվարական կուսակցութեան ներջին կեանջին, որովհետեւ ոչ դատաւոր եմ, ոչ ալ՝ իրաւարար»։ Կը խոստուվանի որ եթէ դեռ անդամ ըլլար կուսակցութեան, նեղը մնացած պիտի ըլլար ընտրելու համար։ Շատ բնական կր դանէ որ երկու Թեկնածու ըլլայ, երբ ժամը դայ մէկը կը ջաչուի, դօրավիդ ըլլալու համար միւսին։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ 42 հահանդներ աղկտետը վիճակի մկջ են տեղատարափ անձրեւի եւ աննախընքաց ողողումներու հետևանքով։ Պարզուած պատկերները ցոյց կուտան աղկտին ծաւալը, մանաւանդ Պրըքաների, Նորմանտիի եւ արեւելեան - Ֆրանսայի չրջանները։ Փարիզի մկջ ալ, Ցունուար 30-ին, Սկնը 4 մեքը 90-ի հասած կր եւ կը սպասուկը որ դեռ բարձրանայ։ Ողբերդական կ Սրտանի եւ Շառլըվիլ - Մկղիկրի վիճակը։ Ձուեր ալ կան։

ԹԵՆԻՍԻ Աւստրալիո՛յ «Օփըն»ին յաղ-Թեց Անտրէ Աղասի (որու Հայրը պարսկա Հայ է), կանանց բաժնին մէջ ալ Ֆրանսուհի Մարի Փիրսն էր յաղԹականը։

DANG TAL

Բ. դասակարգի մրցումներու չարջին Վալանս, իր դաչտին վրայ, 0 - 2 պարտըւեցաւ Շաթշոււէն, այժմ դասաւորման 12-րդ դիրջին վրայ կը մնայ 31 կէտով։

Ողողումներու պատճառաւ կարդ մը մրցումներ չկրցան տեղի ունենալ։

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 Paris
SIRET: 51027317 A R. C. Paris
Commission Paritaire: N° 55935

ቀበኮԱՆ <u>ԾԱՂԿԵՊՍԱ</u>ԿԻ

Իրենց սիրելի մօր՝ Վազգանոյշ Ճերմակեանի (ծնեալ՝ Մարկոսեան) մահուան (Պորտօ, Յունուար 14) առԹիւ, Յասմիկ եւ Հրայր Հրաչեան փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն - 500 Ֆր. Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանին (ստանալ «Ցառա-Հ»էն), 500 Ֆր. Ֆրանս - Արմենի - Արցախ (Շաւիլ), 500 Ֆր. Շաւիլի դպրոցին, 500 Ֆր. ԱՍՓԱ-ին եւ 500 Ֆր. «Ցառաջ»ին:

h Bhcusum

Ռոժէ Տէր .. Ցակոբեանի *յիչատակին* Լեւոն եւ Անահիտ Տէր ₋ Մինասեան 300 ֆրանք կը նուիրեն «Ցառաջ»ին։

enteuster

կԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Պուլվար Օտտոյի Լէօլա Սասունի մասնաձիւղի վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուհիները, Շաբաթ ,Փետրուար 4-ին, ժամը 14-30-ին, սովորական հաւաջատեղին։

ՄՈՄԱՎԱՌՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԱՀԱՆԴԷՍ

Կեսարական Թէյով եւ ջէԹէով
ՆախագահուԹեամբ՝
Պր. ՆԱԶԱՐԷԹ ՊՇՏԻԿԵԱՆԻ
Կիրակի, Փետրուտը 5, Ժամը 16-ին
Հ. Բ. Ը. ՄիուԹեան Ալեջ Մանուկեան
Կեդրոնի մեծ սրահին մէջ
118, Քուրսել փողոց, 75017, Փարիզ

118, Քուրսէլ փողոց, 75017, Փարիզ Գեղարուեստական բաժին։

Հայկական նուազ, երգ, արտասանու-Թիւն։

Սիրայօժար կր մասնակցին՝ Լուսինէ Նաղդեան Պերճ Գույումճեան Յովհաննէս Տէմիրճեան Սիրով կը Հրաւիրուին բոլորը։ Մասնակցուժիւն՝ 60 Ֆր․։

INFORMATIONS ARTISTIQUES

SERGE AVEDIKIAN & CHRISTIAN MERLHIOT

deux jeunes cinéastes en alternance du 31 janvier au 8 février à la Galerie Natinoale du Jeu de Paume — Paris —

Né en 1955 à Erevan, Serge Avedikian est depuis 1978 acteur de cinéma et de théâtre et auteur de cinéma depuis 1981. Ses films ont été projetés à l'occasion de festivals et sont passés à la télévision. Seront montrés 4 films réalisés entre 1989 et 1994 :

J'ai bien connu le soleil, 1989 (15 mn)., Bonjour Monsieur, 1990 (10 mn.), Mission Accomplie, 1992 (33 mn.), Le cinquième rêve, 1994 (43 mn.).

Christian Merlhiot est né à Niort en 1963. Diplômé en art, il reçoit une bourse et passe une année à la New-York University en 1987/88. Enseigne la vidéo depuis 1989 et s'occupe de la conception et réalisation de programmes courts à La Sept.

Reçoit le Prix Villa Médicis hors-lesmurs en 1991.

Trois courts-métrages seront montrés: Plus près du soleil, 1988 (30 mn, couleur), François d'Assise, 1989 (20 mn, couleur), Journal d'un amateur, 1993 (65 mn, coul.) (Serge Avedikian est acteur dans les deux premiers films).

CUNTILLAULTE

Սէն - Լուի Ս . Գէորդ Եկեղեցւոյ Թաղական խորհուրդը ստացած է հետեւեալ նըւիրատուուԹիւնները Զաւէն Միլտոնեանի յիչատակին .

Տիկին Լիւսի Միլտոնեան եւ դաւպիները 1000 Ֆր., Ցովսէփեան ընտանիք 300 Ֆր., Հայազատ Միսիզեան, Իւդաբեր Փափադեան, Ժան Պէժեան, Ցարութիւն Միսիզեան, Ֆրանսուա Էօրտէջեան 200-ական Ֆր., Տիկին Մանոյշ Շաժմիրեան 250 Ֆր., Ցովժաննէս Պարէեան, Աչոտ Վարդանեան, Ռոլան Վարդանեան, Մենոյեան, Գերրգ Թիրէջեան, Ալպէո Պօղոսեան, Մանոյեան, Ժանօ Ցովժաննէսեան, Անտրէ Տավիսեան 100-ական Ֆր., Լիւսէթ Փամպուջեան, Կարպիս Ցարութիւնեան 50-ական Ֆր.։

t n a c a s

Փարիդի եւ Շրջակայից Հայաստան եայց Առաջելական Եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութեան Վարչական Խորհուրդը դոհունակութեամբ կը ծանուցանէ, թէ նախանցեալ տարիներու օրինակով կը կազմակերպէ ժողովրրդային Լսարաններ Եկեղեցին յուղող այժմէական նիւթերու չուրջ:

Ժողովրդային Լսարանները տեղի պիտի ունենան Առաջնորդարանի ՆուրՀան Ֆրէնկեան սրահին մէջ, Ջուրեքշարթի իրիկունները՝ ժամը 8 - 9 (կէս ժամ դեկոյց, կէս ժամ Հարցպատասխան՝ օրուան դեկուցումին չուրջ), ըստ Հետեւեալ ժամանակաւցույին. ...

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Փետրուար 1-ին ՆիւԹն է՝

ԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՀԻՄ ԵԿԵՂԵՑՒՈՑ

Չեկուցող՝ Ներսեհ Ծ. Վրդ. Բապունեան

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Փետրուար 15--ին *Նիւթ*ն *է*՝

ՕՐԷՆՔ ԵՒ ԿԱՐԳ․ «ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԳ ՀԱՅՈՑ» Ձեկուցող իրաւաբան՝ Սարգիս Պալեան

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Մարտ 1.-ին Նիւթն է՝ ՊՈԼՈԺԵՆԻԱ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Ձեկուցող Տութթուն ըննիկ Ժառնկոչեան

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Մարտ 15-ին
ՆիւԹն Է՝
ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ
ԵՒ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ
ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ
ԵԿԵՂԵՑՒՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԴՄԷՋԷՆ՝ ՑԱՑՍՕՐ

Գիւտ Արքեպիսկ. Նագգաշեան Կը Հրաւիրուի մեր ժողովուրդը իր

դասրաինուներայե ծարօնեարանու դբև Բրւր, Ռայև Բրեմենւս՝ ջիկրարձ Ֆրւր, Ռայև Բրեմենւս՝ ջիկրարձ Ֆարզչուխությերը,

ጉዞኑԱՆ ሆԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑՒՈՑ

TF 1

90' POUR AGIR

Mercredi 1er Février à 20h50

Այս յայտագրին ընթացքին, Médecins du Monde-ի հիմնած La Chaine de l'Espoir-ը կը ներկայացնէ իր աչխատանքը թերան երկիրներու մանուկներու օգնութեան հասնելու համար, վիրաբուժական գործողութիւններու համար (Ֆրանսա բերելով)։ Կը ծրագրէ, յետագային, նման աչխատանք տանիլ նաեւ Հայաստանի մանուկներուն համար։

1995

Colou Colou

Գործնական վարժութիւններ դերակատարներու համար

Կազմակերպութեամբ՝ ԱՐԲԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ*ի* եւ ԺԻՐԱՅՐ ՉՈԼԱՔԵԱՆ*ի*

Շարախ օրերը՝ Յունուար 28, Փետրուար 4 եւ 11 ժամր՝ 18.30 - 22.30

Zmuyk'
MAISON D'ARMENIE

57, Boulevard Jourdan, Paris 14° M° Porte d'Orléans/Cité Universitaire

Արձանագրութիւն տեղւոյն վրայ, Ցունուար 28, ժամը 18-ին։

Մասնակցութեան ծախը՝ 300 Ֆր Սահմանափակ թիւով տեղ կայ։